Jaarstukken 2021

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
Leeswijzer 3
Jaarverslag 4
1. Beschouwingen 5
1.1 Algemene beschouwingen 6
1.2 Coronacrisis 10
1.3 Financiële beschouwingen 20
2. Programma verantwoording 34
Programma 1: Wonen en leven 35
Programma 2: Zorg 68
Programma 3: Werken 87
Programma 4: Bestuur 103
Programma 5: Financiën en grondexploitaties 118
3. De paragrafen 129
3.1 Lokale heffingen 130
3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 141
3.3 Onderhoud kapitaalgoederen 150
3.4 Financiering 166
3.5 Bedrijfsvoering 181
3.6 Verbonden partijen 189
3.7 Grondbeleid 216
Jaarrekening 219
4. Het overzicht van lasten en baten 220
4.1 Het overzicht van lasten en baten 'in één oogopslag' 221
4.2 Toelichting op de verschillen 222
4.3 Overzicht van incidentele lasten en baten 243
4.4 Lasten en baten financieringsfunctie 250
4.5 Bezoldiging topfunctionarissen (WNT) 251
5. De uiteenzetting van de financiële positie 253
5.1 Balans 254
5.2 Toelichting op de balans 256
5.3 Investeringskredieten 276
5.4 Staat van reserves 289
5.5 Staat van voorzieningen 293
5.6 Staat van overlopende passiva en activa, voortvloeiende uit rijks- en provinciale bijdragen 297
5.7 Gewaarborgde geldleningen 299
5.8 EMU-saldo 303
6. Bijlagen 304
6.1 Overzicht van taakvelden per programma 305
6.2 Verantwoordingsinformatie over de specifieke uitkeringen (SiSa) 308
7. Controleverklaring 320
8. In control verklaring 325
9. Specificatie risico's 329

Leeswijzer

De jaarstukken zijn het sluitstuk van de begrotingscyclus, en hebben een controlerende functie. Bij de controle zijn diverse aspecten van belang. De jaarrekening moet een getrouw beeld geven, en de baten en lasten en de balansmutaties, moeten op een rechtmatige manier tot stand zijn gekomen. Voorts is het jaarverslag vooral van belang voor de toetsing van de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid. Door het vaststellen van de jaarrekening verleend de raad het college decharge voor het uitgevoerde financieel beheer.

De jaarstukken van de gemeente moeten volgens artikel 24 van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) ten minste bestaan uit:

1. Het jaarverslag;
2. De jaarrekening

waarbij het jaarverslag ten minste moet bestaan uit:

- de programmaverantwoording;
- de paragrafen.

en de jaarrekening ten minste moet bestaan uit:

- overzicht van baten en lasten en de toelichting hierop;
- de uiteenzetting van de financiële positie (balans en de toelichting hierop);
- de bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen;
- een overzicht van taakvelden

Het jaarverslag bevat de inhoudelijke ambities en de daarbij behorende resultaten en financiën, verdeeld over de begrotingsprogramma's Wonen & leven, Zorg, Werken, Bestuur en Financiën & grondexploitaties. De jaarrekening bevat financieel-technische overzichten, die inzicht verschaffen in de financiële situatie van onze gemeente.

In hoofdstuk 1 zijn de algemene beschouwingen opgenomen. Dit is een terugblik op 2021 en bevat een resumé van de belangrijkste beleidsontwikkelingen. Het jaar 2021 heeft grotendeels in het teken van de coronacrisis gestaan, en heeft grote gevolgen gehad in de maatschappij. Daarom is dit jaar ook een coronaparagraaf toegevoegd. In hoofdstuk 1 zijn ook de financiële beschouwingen opgenomen waarmee in het kort het financiële beeld wordt weergegeven en toegelicht. Uitgebreidere informatie vindt u terug in de programmaverantwoording (hoofdstuk 2) waar per programma wordt ingegaan op ambities, activiteiten, indicatoren en financiën. Hoofdstuk 3 omvat de wettelijk verplichte paragrafen.

De formele jaarrekening van de gemeente, waarop de controleverklaring van de accountant is gebaseerd, betreft de hoofdstukken:

- 4 Overzicht van baten en lasten,
- 5 Balans met toelichting en
- 6 Overzicht van de taakvelden per programma en de SiSa-verantwoording.

Gelet op de bestendige gedragslijn 'rekening volgt begroting' volgt de inhoud en volgorde van de jaarstukken zoveel mogelijk de inhoud en volgorde van de programmabegroting 2021.
Ten opzichte van 2020 hebben geen grote wijzigingen plaatsgevonden in de jaarstukken.

Jaarverslag

1. Beschouwingen

1.1 Algemene beschouwingen

Voor u liggen de jaarstukken over het jaar 2021 van de gemeente Hilversum.
In deze jaarrekening 2021 leggen wij verantwoording af over de Programmabegroting 2021. Deze programmabegroting is tot stand gekomen in een tijd dat covid-19 (corona) de wereld al een tijdje in de greep had.
De coronapandemie heeft ook in 2021 opnieuw een enorme impact op ons, onze inwoners, ondernemers en de samenleving als geheel gehad. We willen onze ondernemer, inwoners, culturele en maatschappelijke instellingen bedanken, want zonder hun inzet hadden we het de afgelopen twee jaar niet gered.

2021 was tevens het laatste volledige jaar van het vorige college. 2021 was het jaar waarin het burgemeesterschap van Pieter Broertjes enkele maanden door Charlie Aptroot werd waargenomen. Op het moment van bespreken in de gemeenteraad van deze jaarrekening is er een nieuwe burgemeester in de persoon van Gerhard van den Top, een nieuwe raad en nieuw college aangetreden. Eind 2021 nam ook de gemeentesecretaris Dick Emmer afscheid vanwege zijn benoeming tot gemeentesecretaris in Zwolle. Pilar Torres Barrera is inmiddels benoemd tot de nieuwe gemeentesecretaris van Hilversum.
In 2021 zijn visies en plannen opgestart en opgesteld, die we de komende jaren gaan uitvoeren. Die visies en plannen die in 2021 zijn opgesteld gaan onder andere over het sociaal domein, wonen, grondprijzen en mobiliteit.
Hieronder staan we stil bij de belangrijkste ontwikkelingen in 2021 aan de hand van de grote thema's uit de begroting 2021.

Grote thema's vanuit de programmabegroting 2021

Vanuit ons motto "zorgen voor nu en werken aan morgen" wordt er gewerkt aan het hier en nu, maar ook aan ontwikkelingen richting de komende jaren. Hieronder wordt per thema aangeven wat de belangrijkste ontwikkelingen en resultaten waren in het afgelopen jaar.

Sociaal domein
In 2021 is 83% van de aanvragen met betrekking tot de Wet maatschappelijke ondersteuning binnen de wettelijke termijn afgehandeld en daarmee is de ambitie gehaald. Met deze aanvragen worden individuele voorzieningen verstrekt. Er is ook gewerkt aan het meer en breder inzetten van algemene voorzieningen.
Het aantal praktijkondersteuners GGZ Jeugd bij huisartsen is uitgebreid. Daarmee zijn er bij twee-derde van de huisartspraktijken praktijkondersteuners aan het werk.

De teams 'Begeleiding in de Wijk' zijn nu in de gehele stad beschikbaar en zijn verder verstevigd zodat inwoners laagdrempelig en toegankelijk in de wijk geholpen kunnen worden.
In 2021 is het beleidsplan Bescherming en Opvang vastgesteld. Hierin zijn maatregelen uitgewerkt en wordt opvang en beschermd wonen volgens afspraak aangeboden. Er zijn meerdere buurtcirkels actief voor de doelgroep. Hiernaast is het door de Corona Herstelagenda mogelijk om meer inloopfuncties voor de GGZ-doelgroep te ontwikkelen. Het meldpunt voor personen met verward gedrag is actief.

Inkomensondersteuning
In 2021 is er invulling gegeven aan diverse ambities. Zo zijn de landelijke inkomensregelingen voor door de coronacrisis getroffen ondernemers uitgevoerd.

Mede door corona is er een groeiende instroom van zelfstandigen in de schuldhulpverlening. Daarnaast is er in zijn algemeenheid een groei van de schuldenproblematiek te zien geweest.

Op het begeleiden van inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt naar participatie (anders dan betaald werk) hebben de coronamaatregelen hun weerslag gehad. Door de maatregelen was het zeer beperkt mogelijk om mensen op kantoor te ontvangen, terwijl persoonlijk contact juist voor deze doelgroep erg belangrijk is. Dat geldt ook voor mensen met een arbeidsbeperking, waardoor de toeleiding naar werk van deze groep is vertraagd.

Wijkgericht werken
Wij zijn er als college in geslaagd om goed contact met onze netwerken en (bewoners-) organisaties in de stad te blijven houden. Hiervoor zijn digitaal goede overlegmogelijkheden ontwikkeld: wijkoverleggen, netwerkoverleggen en spreekuren.
Om inwoners te stimuleren met elkaar en met ons in gesprek te blijven hebben we nieuwe (digitale) vormen ontwikkeld, maar ook hebben we andere groepen inwoners bereikt door te investeren in het netwerk van het digitaal platform Hilversummers.nl.

Cultuur
In 2021 heeft de gemeente wederom corona noodsteun verleend ter ondersteuning van culturele amateurverenigingen. Door de beperkende coronamaatregelen hebben culturele evenementen en programmeringen beperkt of in aangepaste vorm doorgang kunnen vinden.
De culturele basisinfrastructuur (BIS) is geëvalueerd en er is een start gemaakt met het opstellen van nieuw cultuurbeleid.

Sport
De buurtsportcoaches werken steeds meer samen met de eerstelijnszorg. Een mooi voorbeeld hiervan is de Wandel Challenge Hilversum. Ook bij de invoering van de Omgevingswet is het stimuleren van sport en bewegen in de buitenruimte is regelmatig onder de aandacht gebracht en het belang hiervan wordt ook door bewoners en organisaties gezien.

In 2021 hebben de coronamaatregelen wederom veel impact gehad op de Hilversumse sport. Veel sportorganisaties hebben hun aanbod regelmatig moeten aanpassen en dat vroeg om veel inspanning en flexibiliteit. Sportscholen waren gedeeltelijk of zelfs helemaal gesloten. Samen met de gemeente is gekeken waar en in welke vorm sporten toch mogelijk was.

Veiligheid Beperkende maatregelen, de lockdowns, het goed faciliteren van drukte in het centrum en de winkelgebieden, avondklok-rellen in het begin van het jaar en steeds terugkomende inzet op demonstraties voornamelijk tegen coronamaatregelen vroegen veel inzet van de ambtelijke organisatie. Deze demonstraties vonden wekelijks plaats in het centrum, maar vooral bij het Mediapark. Met de inzet van onze partners, waaronder de politie en het OM, zijn deze over het algemeen rustig verlopen.

Handhavers hadden en hebben hun contacten in de buurten en wijken en zijn dagelijks in wisselende diensten in de wijken. Zij werken structureel samen met de politie, de jongerenwerkers en jeugdboa’s in de integrale jeugdaanpak. De aanpak werpt zijn vruchten af, de meldingen van jeugdoverlast zijn in 2021 afgenomen. In samenwerking met de scholen is er een leerlijn ontwikkeld om jongeren uit de ondermijnende criminaliteit te houden.

Omgevingsvisie
Het traject om te komen tot de Hilversumse Omgevingsvisie 2040 is in het najaar van 2021 flink op stoom gekomen. De eerste stap van de participatieactiviteiten is eind 2021 afgerond. Het doorlopen

participatieproces krijgt veel waardering, ondanks dat de activiteiten door de coronacrisis deels online plaatsvonden.

Wonen
Met het Regionale Woonakkoord en de Woonvisie Hilversum zijn in 2021 de belangrijkste kaderstellende visies vastgesteld. In 2021 is de Taskforce betaalbare woningbouw opgericht. Dit betreft de samenwerking en afstemming tussen de gemeente en regionale woningcorporaties om de bouwopgave voor betaalbare woningbouw verder te brengen.

Mobiliteit
De Mobiliteitsvisie 2040 met de titel 'Hilversum: de stad voor groene, duurzame en innovatieve mobiliteit' is in 2021 vastgesteld en in lijn met dat besluit wordt er gewerkt aan het uitvoeringsprogramma. De eerste fase van het uitvoeren van het regionale plan 'Hoogwaardig fietsnetwerk Gooi & Vechtstreek' is van start gegaan.

Gebiedsontwikkelingen
Er zijn stappen gezet in verschillende gebiedsontwikkelingen en bouwprojecten. De uitvoeringsnota voor het Stationsgebied is vastgesteld. Voor postcodegebied 1221 is het Beeldkwaliteitsplan 1221 vastgesteld met daarin de gebiedspaspoorten voor zes ontwikkellocaties. De ontwikkeling van de wijk Anna's Hoeve verloopt goed: de verschillende bouwvelden zijn er of komen tot ontwikkeling. Verder is de beroepsprocedure in verband met de omgevingsvergunning voor bouwveld 5.2 afgerond, zodat het eigendom van het bouwveld kan worden overgedragen. Het masterplan voor het Arenapark is uitgewerkt in verschillende scenario's. Voor buurthuis de Lelie en de Paulusschool is gestart met het ontwerp en zijn overeenkomsten opgesteld met de betrokken partijen. Ook is er een structuurvisie ontwikkeld voor het Bruisend Hart.

Onderwijshuisvesting
We hebben uitvoering gegeven aan het Onderwijshuisvestingsprogramma 2021.
Onderwijshuisvesting is altijd een dynamisch geheel vanwege wisselende leerlingenaantallen en veranderende ambities.

Economie en media
De coronacrisis heeft hard toegeslagen in de economie van Hilversum. Met name de horeca, winkels, evenementen en bedrijven in de mediasector zijn hierdoor getroffen. Ook in veel andere sectoren is sprake van omzetdaling, of het uitblijven van investeringen. Tegelijkertijd zien we dat bedrijven zich aanpassen aan de nieuwe werkelijkheid en kansen die zich voordoen grijpen.
Met ondernemersverenigingen, bedrijven en kennisinstellingen via het Platform Economie gaven we uitvoering aan de agenda Economie & Media 2020-2021: ruimte voor werk, voor talent en innovatie, voor positionering van Hilversum als aantrekkelijke vestigingsstad voor bedrijven, werknemers en bezoekers. In 2021 is het economisch perspectief 2040 door de raad behandeld en is een belangrijke bouwsteen van de omgevingsvisie. Vanuit de regio werden financieringsmogelijkheden aangeboden om innovatie te bevorderen. Ook was er extra aandacht voor mogelijkheden voor om- en bijscholing. We hebben extra aandacht gehad voor bedrijven en sectoren die het moeilijk hebben.
Zo is de 1,5m taskforce opgericht en zijn daarvoor subsidies verstrekt.

Energietransitie en verduurzaming
In 2021 zijn met de RES en de Transitievisie Warmte (TVW) de twee belangrijkste kaderstellende visies voor de energietransitie in de komende jaren vast gesteld.
Vanuit de RES is de inzet op zonnepanelen-op-grote daken geïntensiveerd en zijn diverse projecten voorbereid en gestart (zonneweide vliegveld, zonnepanelen-boven-parkeren). Op het Mediapark zijn grootschalig zonnepanelen geplaatst en diverse aanvragen voor provinciale en landelijke subsidie

voor energiebesparing en zonnepanelen zijn voorbereid voor bedrijven op bedrijventerrein Hilversum Zuid-West.
Vanuit de TVW is de keten energiecoöperaties – Duurzaam Bouwen Loket – Energie Diensten Bedrijf (EDB) versterkt. Zo is o.a. de laatste begroting met subsidie voor het EDB goedgekeurd en zijn in regionaal verband besluiten genomen over de financiering en scholing van energiecoaches. Met de uitvoering van de landelijke RREW- subsidie, die door loopt tot in 2022, bereiken de beide Hilversumse energiecoöperaties zo'n 5.000 huishoudens, waarvan 4.000 huurders, met gratis informatie, individueel advies en besparingsproducten.

In 2021 is de proeftuin aardgasvrije wijk Hilversumse Meent opgestart met uitgebreide communicatie en participatie en een koploperstraject waardoor er in 2022 20-30 woningen daadwerkelijk van het aardgas gaan. De leerervaringen en oplossingen die hier met het in 2021 gestarte regionaal EnergieDienstenBedrijf (EDB) worden opgedaan en ontwikkeld, hebben betekenis voor heel Hilversum. De komende jaren zullen we dit netwerk van partners binnen de warmtetransitie nog verder versterken en afspraken maken over de gezamenlijke aanpak.

In de strijd tegen energiearmoede is er met de rijksbijdrage uit de Regeling Reductie Energiegebruik Woningen (RREW) extra inzet gepleegd op kleinere isolatiemaatregelen en energieadvies.

1.2 Coronacrisis

Ook in 2021 heeft de coronacrisis als gezondheids-, sociaal-maatschappelijke, economische en financiële crisis doorgezet. Het heeft een groot beroep gedaan op ieders geduld en aanpassingsvermogen. In de crisis heeft de gemeente zich gericht op het bestrijden van de sociaal-maatschappelijke en economische gevolgen. Daarnaast zijn binnen de beperkingen van covid-19 de reguliere en wettelijke taken uitgevoerd. Covid-19 heeft verstrekkende gevolgen voor de hele gemeente die zich niet beperken tot een bepaald programma. Door een paragraaf die specifiek gewijd is aan de coronacrisis toe te voegen aan deze jaarstukken kan een dwarsdoorsnede van de beleidsmatige en financiële gevolgen van de coronacrisis worden gegeven.

Verloop van de Coronacrisis

De ontwikkeling van het coronavirus en de bestrijdingsmaatregelen hebben ons land in 2021 grotendeels in haar greep gehouden. Ook in 2021 bleef het verloop vanwege het grillige karakter van het virus moeilijk te voorspellen. Aan het begin van 2021 waren er scherpere maatregelen van kracht dan in 2020. Dit viel gelijktijdig met het opstarten van de vaccinatiecampagne, waarmee het begin van het einde van de acute gezondheidscrisis zou worden ingeleid. Gedurende het jaar zijn er verschillende mutaties van het virus wereldwijd opgedoken en diverse besmettingsgolven door het land geraasd, elk met afwisselende periodes van aangescherpte landelijke maatregelen. Waar halverwege september nog hoopvol de 1,5^{e} meter maatregel werd losgelaten, werd ook 2021 uiteindelijk, net als 2020, afgesloten met een landelijke lockdown.

Voortzetting van de crisisbestrijding

In de bestrijding van de crisis hebben we ook in 2021 voortgebouwd op de aanpak van de crisis uit 2020. Ook nu was onze aandacht gericht op de vier rode draden die we in oktober 2020 hadden gedefinieerd:

1. Ondernemers in zwaar weer en een toename op werk- en inkomensvoorzieningen
2. Opstapelende problemen rond kwetsbare doelgroepen
3. Zicht op ontwikkelingen bij organisaties in de stad
4. Toenemende kwetsbaarheid voor ondermijning

In 2021 is de intensieve samenwerking tussen gemeente, Rijk en veiligheidsregio in de bestrijding van de coronacrisis doorgezet. Ook is er onverminderd ingezet op de Taskforce Anderhalve Meter waarin de gemeente optrekt met partners uit de retail, horeca, cultuur en sport in de stad. Tevens liep de landelijke inzet door om de economische gevolgen van de crisis op te vangen via diverse rijksregelingen, zoals de Tijdelijke overbrugging zelfstandige ondernemers (TOZO) en de Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW, uitgevoerd door het UWV). Nieuw ten opzichte van 2020 werd met ingang van 1 januari 2021 de Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK) in het leven geroepen. Deze regeling was bedoeld om een terugval in de inkomsten als gevolg van de coronacrisis voor huishoudens op te vangen en liep tot en met 30 september 2021. De landelijke steunpakketten zijn richting het einde van het jaar afgebouwd, maar onder andere de Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL) en de NOW zijn vanwege de lockdown ook in het laatste kwartaal van 2021 van toepassing geweest. Parallel aan de landelijke maatregelen is er op 17 mei 2021 een gemeentelijke subsidie Anderhalve Meter beschikbaar gesteld voor kleine ondernemers (RIB 2021-42 Instellen subsidieregeling Anderhalve Meter Hilversum 2021). Deze regeling beoogde een eenmalige tegemoetkoming in de kosten die gemaakt werden in het kader van de anderhalve meter maatregelen, zoals kosten voor aanschaf van plexiglas schermen en stickers.

Van crisisbestrijding naar herstel

Toen in de zomer van 2021 de vaccinatiegraad toenam en het aantal besmettingen leek af te nemen, was er zicht op een mogelijk einde van de coronacrisis. Waar we voorheen bezig waren met het bestrijden van de directe gevolgen van de crisis, was er nu ruimte om vooruit te kijken naar de toekomst. Dit vroeg direct ook om een andere rol van de overheid: van het bestrijden van de crisis naar samenwerken aan herstel. Met de vaststelling van de Corona Herstelagenda (oktober 2021 – oktober 2022) op 6 oktober 2021 door de raad is de ambitie uitgesproken om samen met onze partners in de stad het sociaaleconomisch herstel in de Hilversumse samenleving te bevorderen. Daarmee is de herstelagenda gericht op een breed herstel over meerdere sectoren die door de crisis zijn geraakt en daarmee een stevige basis voor de lange termijn neer te zetten.

De basis van de Corona Herstelagenda loopt langs twee pijlers: sociaal en economisch herstel. De maatregelen die hieruit voortkomen zijn bedoeld om herstel te bewerkstelligen in de kansenongelijkheid en tweedeling die door de crisis is verergerd. In totaal investeert de gemeente € 1,6 miljoen in het coronaherstel. Waar we bij de crisis spraken over rode draden, zetten we met de herstelagenda in op zeven groene lijnen van herstel, waarvoor in de Corona Herstelagenda elk weer afzonderlijke herstelmaatregelen zijn gedefinieerd. De zeven groene lijnen zijn:

- **Sociaal: Stimuleren van gelijke kansen**
  A. Versterken van sociale en onderwijskansen.
  B. Bevorderen en versterken van gezondheid.
  C. Inspelen op signalen van dreigende armoede en schulden.

- **Economisch: Herstel van economie en stad**
  D. Werken aan werkgelegenheid.
  E. Ondersteunen van de lokale economie.
  F. Levendige stad op orde.
  G. Vergroten van weerbaarheid en veerkracht.

De Corona Herstelagenda is opgesteld met vier onvoorspelbare factoren in het achterhoofd: (1) de duur van de coronacrisis, (2) de volledige omvang van de impact van corona op de samenleving, (3) de mate waarin wij als overheid herstel moeten initiëren ten opzichte van herstel dat vanzelf gaat en (4) de beschikbaarheid van (externe) financiering. Inmiddels weten we dat de duur en de impact van de coronacrisis vlak na het vaststellen van de herstelagenda in hevigheid toenam, met nieuwe crisismaatregelen als gevolg. Omdat hier rekening mee is gehouden bij het opstellen van de agenda, heeft in het resterende deel van 2021 geen aanpassing aan de maatregelen uit de agenda plaatsgevonden.

Tegelijkertijd vroeg de overgang van crisis naar herstel ook meer van onze samenleving dan eerder verwacht, onder andere omdat de crisis langer aanhield. Om organisaties hierin tegenmoet te komen is er, in navolging op de subsidie Anderhalve Meter, een subsidie voor het handhaven van het coronatoegangsbewijs beschikbaar gesteld, de subsidie Controle Coronatoegangsbewijs Hilversum 2021. In het voorjaar van 2022 zal bij de tussentijdse evaluatie uitgebreider worden stilgestaan bij de voortgang van de uitvoering van de Corona Herstelagenda.

Reserve Covid-19

Om de effecten van de coronacrisis op te vangen is de reserve Covid-19 in het leven geroepen (raadsbesluit d.d. 10 juni 2020). De raad heeft het college hierbij mandaat verleend om uitvoering te geven aan maatregelen ter bestrijding van de gevolgen van de coronacrisis. Daarbij zijn het doel, het

saldo van de bestemmingsreserve en de werkelijk gemaakte kosten (de realisatie) leidend. De reserve is in eerste instantie gevoed door een onttrekking van € 2,7 miljoen uit de algemene reserve. Nadien zijn de van het Rijk via de algemene uitkering verkregen covid-19 compensatiegelden voor het grootste gedeelte in deze reserve gestort. Het hiervoor in 2020 ontwikkelde beleid is ook in 2021 aangehouden. Met het in november 2020 vastgestelde afwegingskader van de reserve Covid-19 worden verzoeken tot financiële ondersteuning op een integrale eenduidige wijze beoordeeld. De reserve is bedoeld voor hulpvragen van Hilversumse organisaties, ondernemers en inwoners, alsook voor het opvangen van gemeentelijke uitgaven die door de coronacrisis onder druk zijn komen te staan.

In 2021 is regelmatig getoetst of de stand van de reserve Covid-19 toereikend was om de mogelijke financiële nadelen van de coronacrisis op te vangen. In de Financiële impactanalyses Covid-19 IV, V en VI is een uitgebreide toets van het weerstandsvermogen van deze reserve uitgewerkt aan de hand van het Covid-19 risicoprofiel van dat moment. Vervolgens is beoordeeld of het op dat moment noodzakelijk was om de reserve uit eigen middelen (de algemene reserve) aan te vullen. In 2021 was de ontvangen rijkscompensatie voldoende om de reserve niet uit eigen middelen aan te hoeven vullen. De stand van de reserve Covid-19 bedraagt aan het einde van 2021 € 2,924 miljoen (zie 5.4 Staat van reserves van deze jaarstukken).

De reserve Covid-19 is in 2020 voor een periode van maximaal twee jaar ingesteld. Dat zou betekenen dat de reserve bij de jaarstukken 2021 opgeheven moet worden. Op dit moment is echter te zien dat sommige activiteiten, waarvan de lasten gedekt worden uit de reserve Covid-19, pas in 2022 zullen plaatsvinden. Om lopende zaken af te kunnen wikkelen, zal bij deze jaarstukken worden voorgesteld om de reserve ook in 2022 door te laten lopen en het besluit tot opheffen van de reserve in de volgende jaarstukken op te nemen.

Financiële effecten 2021

In dit onderdeel wordt op de financiële aspecten van de coronacrisis ingegaan, waarbij de volgende indeling wordt gehanteerd:

- Financiële nadelen
    - Nadelen met dekking uit reserve Covid-19
    - Overige nadelen (zonder dekking uit reserve Covid-19)
- Financiële voordelen
    - Rijkscompensatiegelden algemene uitkering
    - Overige voordelen
- Financiële voor- en nadelen als gevolg van specifieke regelingen

Financiële nadelen

Ad 1. Nadelen met dekking uit reserve Covid-19

In totaal is in 2021 voor een bedrag van afgerond € 5,189 miljoen aan budgetten geraamd die het gevolg zijn van de crisis en uit de reserve Covid-19 gedekt moeten worden. In werkelijkheid zijn de nadelen in 2021 € 626.000 lager uitgevallen dan geraamd. Omdat maximaal de werkelijk gemaakte kosten worden onttrokken (conform het raadsvoorstel omtrent het instellen van de reserve Covid-19), is de onttrekking uit de reserve Covid-19 hiermee samenhangend evenredig lager. Zo'n 90% van de gevraagde budgetten is daarmee daadwerkelijk benut. De volgende tabel geeft een overzicht van alle geraamde en gerealiseerde (werkelijke) uitgaven. In deze tabel zijn ook de nummers van de raadsinformatiebrieven en/of de datum van de behandeling van het raadsvoorstel vermeld.

+ is nadeel, - is voordeel bedragen x € 1.000

Nr	Omschrijving	RIB of Raadsvoorstel	Raming	Werkelijk	Verschil
1	Opbrengsten parkeren	RIB 2021-31/83	1.007	969	-38
2	Jaarstukken 2020 Regio Gooi en Vechtstreek	RV 07-07-2021	201	201	-
3	Inhuur juridische ondersteuning (Wabo, horeca, milieu, handhaving)	RIB 2021-56	115	115	-
4	Gedoogbesluit terrassen en overkappingen	RIB 2021-21	90	93	3
5	Tegemoetkoming verhuurders amateursportorg.	RIB 2021-56	70	70	-
6	Inhuur cultuur (en economie)	RIB 2021-31	70	70	-
7	Noodsteun culturele instellingen	RIB 2021-56	62	59	-3
8	Noodsteun energiecoöperatie HET	RIB 2021-56	37	37	-
9	Subsidieaanvraag coronaproof on stage	RIB 2021-46	25	25	-
10	Noodsteun buurthuizen en ontmoetingsplekken (Vonk)	RIB 2021-64	17	17	-
	Totaal programma 1		1.694	1.655	-39
11	Actieplan jeugd	RIB 2021-51	408	95	-313
12	Capaciteit Sociaal plein	RIB 2020-31/81	185	152	-33
10	Noodsteun buurthuizen en ontmoetingsplekken (Meentwerf en st. Hilversumse Meent)	RIB 2021-64	21	21	-
	Totaal programma 2		614	268	-346
13	Ondersteuning Tomin	RIB 2021-31	520	520	-
14	Subsidieregeling Anderhalve Meter	RIB 2021-42	400	189	-211
12	Capaciteit Sociaal plein	RIB 2020-31/81	270	270	-
15	Realiseren Subsidieregeling Anderhalve Meter	RIB 2021-31	75	55	-20
6	Inhuur economie (en cultuur)	RIB 2021-31	70	77	7
16	Uitvoeringsmaatregelen 2021 Anderhalve meter regeltafel	RIB 2021-83	50	47	-3
17	Marktgelden	RIB 2021-56	30	54	24
	Totaal programma 3		1.415	1.212	-203
18	Organisatie Tweede Kamerverkiezingen	RIB 2021-83	227	227	-
19	Inhuur communicatie	RIB 2021-56	163	155	-8
3	Inhuur juridische ondersteuning (Wabo, horeca, milieu, handhaving)	RIB 2021-56	110	110	-
20	Aanvullende ICT licenties digitaal thuiswerken	RIB 2021-83	108	117	9
21	Leges paspoorten, rijbewijzen en NID kaarten	RIB 2021-56	107	30	-77
22	Inhuur adviseur veiligheid	RIB 2020-70/ 2021-31	90	91	1
23	Inhuur klantcontactcentrum	RIB 2021-56/101	64	147	83
24	Inhuur team Business IT- ondersteuning	RIB 2021-31	60	84	24
25	Beveiliging hal stadskantoor	RIB 2021-56	52	73	21
26	Plan van aanpak herstelagenda coronacrisis	RIB 2021-43	40	2	-38
27	Leges APV en Drank- en Horecawet	RIB 2021-56	41	37	-4
28	Inhuur griffie	RIB 2020-70	25	25	-
	Totaal programma 4		1.087	1.098	11
29	Wijziging verordening precariobelasting 2021	RV 21-04-2021	228	228	-
30	Invloed corona-maatregelen op WOZ-waardering	RIB 2021-31	79	-	-79
31	Inhuur team Gegevenshuis	RIB 2021-31	72	102	30
	Totaal programma 5		379	330	-49
	Onttrekking uit reserve Covid-19		**5.189**	**4.563**	**-626**

Hieronder volgt een toelichting op de afwijkingen groter dan € 50.000:

11. Voor het Actieplan jeugd was € 408.000 uitgetrokken en slechts € 95.000 uitgegeven in 2021. De activiteiten lopen door in 2022. In 2022 zal gevraagd worden het resterende bedrag alsnog uit de reserve Covid-19 te onttrekken.

14. In mei 2021 is de subsidieregeling anderhalve meter in het leven geroepen voor de kleinere ondernemers. Het oorspronkelijke budget van € 1,0 miljoen is later in het jaar (RIB 2021-83 Vijfde verzamel RIB financiële afwijkingen als gevolg van coronacrisis) bijgesteld naar € 400.000. Uiteindelijk zijn de verstrekte subsidies beperkt gebleven tot € 189.000.

21./23. Het aantal uit te geven paspoorten en rijbewijzen is eind 2021 zodanig gestegen dat het nadeel als gevolg van de gedaalde aanvragen eerder in het jaar deels is gecompenseerd. Vanwege de stijging moest er extra ingehuurd worden (zie ook RIB 2021-101 'Reserve Covid-19 aanvullende maatregelen gemeentelijke organisatie'). Dit kon niet meer vertaald worden in een begrotingswijziging. Zodoende is voor de inhuur een nadeel zichtbaar. Deze twee budgetten beïnvloeden elkaar onderling; de overschrijding op de inhuur wordt grotendeels gecompenseerd door het voordeel op paspoorten.

30. Conform het advies van de VNG en de Waarderingskamer om de coronamaatregelen aan te merken als een bijzondere omstandigheid is de WOZ-waarde bepaald aan de hand van de toetsingsdatum (1 januari 2021) in plaats van wettelijke waardepeildatum (1 januari 2020). Door uit te gaan van de waarde op de toetsingsdatum 1 januari 2021 valt de OZB aanslag voor bepaalde objecten lager uit, waardoor de OZB opbrengsten ca. € 79.000 lager zouden uitvallen. Uiteindelijk is bij het opstellen van de jaarstukken gebleken dat de OZB opbrengsten niet-woningen zo veel hoger waren dan geraamd, dat het niet meer noodzakelijk is dit nadeel uit de reserve Covid-19 te dekken.

Ad 2. Overige nadelen

De opsomming van de voor- en nadelen hierboven is niet compleet. In het voorstel tot instelling van de reserve Covid-19 is aangegeven dat we alleen de lasten vanaf € 25.000 meenemen. Daarnaast moet eerst dekking zijn gezocht binnen de reguliere budgetten. Tevens zijn voor de uitvoering van twee maatregelen (TONK en handhaving quarantaineplicht) de budgetten rechtstreeks, zonder tussenkomst van de reserve Covid-19, verstrekt. Het gaat om een totaalbedrag van € 630.000 aan overige nadelen die een relatie hebben met de coronacrisis, maar (nog) niet ten laste van de reserve Covid-19 zijn gebracht:

bedragen x € 1.000

Nr	Omschrijving	lasten	baten	Saldo
1	TONK	226		226
2	Handhaving quarantaineplicht	25		25
3	Thuiswerkvergoeding 2021	198		198
4	Overige	181		181
	Totaal	**630**	**-**	**630**

1. Het in de meicirculaire toegekende budget voor de uitvoering van de TONK (€ 376.000) is direct als budget opgenomen in de begroting 2021. Bij RIB 2021-81 inzake melding financiële afwijkingen sociaal domein 2021 (BUIG, Tozo, TONK en Jeugdwet) is de raad geïnformeerd dat de TONK nauwelijks aangevraagd werd. Als gevolg daarvan kon voornoemd budget met € 126.000 afgeraamd worden en dit bedrag in de reserve Covid-19 gestort worden. Er resteerde een budget van € 250.000 waarvan een bedrag van € 226.000 is uitgegeven.

2. In de septembercirculaire 2021 is € 120.000 beschikbaar gesteld voor de handhaving op de quarantaineplicht. Deze taak is voor de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek uitgevoerd door de gemeente Hilversum (centrumgemeente). In eerste instantie zijn hiervoor bestaande opleidings- en trainingsbudgetten ingezet. Van het toegekende budget is slechts € 25.000 daadwerkelijk besteed.

3. Op basis van het recent afgesloten cao-akkoord is per medewerker € 300 corona onkostenvergoeding betaald. Het totaalbedrag voor alle medewerkers bedraagt € 198.000. Omdat het cao-akkoord pas recent is afgerond, was dit te laat om in 2021 hiervoor dekking te vragen uit de reserve Covid-19. Bij de behandeling van deze jaarstukken wordt alsnog voorgesteld dit bedrag te onttrekken aan de reserve Covid-19.

4. Overige: dit is een verzameling van kleine kostenposten, die binnen de reguliere budgetten zijn gedekt. De aard van de uitgaven zijn heel divers en over de volle breedte van de gemeentelijke organisatie gemaakt. De grootste posten zijn de tegemoetkoming sluiting kinderopvang (€ 46.000) en de huur van toiletten voor markt (€ 27.000).

Financiële voordelen

Ad 1. Rijkscompensatiegelden algemene uitkering

De gemeente ontvangt compensatie van het Rijk voor de gederfde inkomsten en extra lasten als gevolg van de coronacrisis. In hoofdlijnen kan er een onderscheid worden gemaakt tussen twee typen compensatiegelden:

1. Via de algemene uitkering uit het gemeentefonds ontvangen middelen
2. Specifieke regelingen die los van de circulaires worden uitgekeerd (deze worden verderop toegelicht)

De hoogte van de covid-19 compensatiemiddelen die vanuit de algemene uitkering via de circulaires worden toegekend, volgen de generieke berekenmethodes van de algemene uitkering zelf. Deze middelen zijn zodoende, net als de algemene uitkering zelf, niet ‘geoormerkt’: gemeenten hebben de beleidsvrijheid om het geld dáár in te zetten waar het in die specifieke gemeente nodig is. De covid-19 compensatiegelden die vanuit de algemene uitkering worden ontvangen, dienen ter compensatie van het totaal aan financiële nadelen van de gemeente als gevolg van de coronacrisis. Van de in 2021 ontvangen compensatiegelden vanuit de algemene uitkering en de besteding daarvan is het volgende overzicht te geven:

bedragen x € 1.000

Nr	Omschrijving	Circulaires Algemene uitkering					totaal
		sept. 2020	dec. 2020	mei 2021	sept. 2021	dec. 2021	
1	Storting reserve Covid-19	805	1.564	978		1.086	4.433
2	Storting algemene reserve				1.438		1.438
3	Budget TONK			376			376
4	Budget handhaving quarantaine				120		120
5	Crisisdienstverlening (regio)		726				726
6	Maatschappelijke opvang en OGGz (regio)			66		527	593
7	Beschermd Wonen (regio)					66	66
8	Vrouwenopvang (regio)					4	4
	Totale coronacompensatie	**805**	**2.290**	**1.420**	**1.558**	**1.683**	**7.756**

Het uitgangspunt is dat alle covid-19 rijkscompensatiegelden vanuit de algemene uitkering (de circulaires) in de Covid-19 reserve worden gestort. Uitzonderingen zijn gemaakt voor gelden

- (5 t/m 8) waarbij, uit hoofde van onze regiofunctie, de uitvoerende taken bij de Regio zijn belegd;
- (3) bestemd voor het uitvoeren van TONK;
- (4) bestemd voor de handhaving quarantaineplicht.

1. Het bedrag ad € 1.086.000 dat volgens de decembercirculaire 2021 ten gunste van de reserve Covid-19 dient te komen, is nog niet verwerkt in de jaarrekening 2021. De decembercirculaire volgt namelijk ná de tweede tussenrapportage, wat de laatste mogelijkheid van een begrotingsjaar is om begrotingswijzigingen voor te leggen aan de raad. Bij de behandeling van de jaarstukken 2021 zal alsnog aan de raad gevraagd worden het bedrag van € 1.086.000 in de reserve Covid-19 te storten.

2. De in de septembercirculaire toegewezen coronacompensatie van in totaal € 1,438 miljoen is gestort in de algemene reserve in plaats van de reserve Covid-19. Dit ter compensatie van de onttrekking uit de algemene reserve van € 1,6 miljoen om de reserve Corona herstelagenda te vullen. Aanvullend zal in 2022 nog een bedrag van € 162.000 in de algemene reserve gestort worden van de volgens de septembercirculaire in 2022 te ontvangen coronacompensatie.

3. Het in de meicirculaire 2021 toegekende budget voor de uitvoering van de TONK (€ 376.000) is later in het jaar nog met € 126.000 verlaagd. U bent hierover geïnformeerd met RIB 2021-81 inzake melding financiële afwijkingen sociaal domein 2021 (BUIG, Tozo, TONK en Jeugdwet). Dit bedrag is alsnog in de reserve Covid-19 gestort.

Ad 2. Overige voordelen

In de programma's is terug te lezen dat er als gevolg van de coronacrisis ook financiële voordelen zijn in de begroting. De oorzaken zijn heel divers en in de programma's toegelicht. In een aantal gevallen is sprake van uitgestelde lasten en wordt daarvoor een verzoek tot overheveling gedaan. Hieronder staat een samenvattende tabel, waarbij ook is aangegeven in welk thema hiervan melding is gedaan. Hierbij moet opgemerkt worden dat een voordeel niet altijd volledig het gevolg van de crisis is, maar dat daarnaast mogelijk ook andere oorzaken kunnen zijn. Het is niet altijd mogelijk de financiële gevolgen exact te splitsen. Vooruitlopend op het raadsbesluit over de resultaatbestemming, zou het netto voordeel uitkomen op € 807.000.

bedragen x € 1.000

Omschrijving budgetten	Progr. Nr.	Thema	Voordeel	overh./ reserve	bedrag overh./reserve	Netto voordeel
Buurtsportcoaches	1	Levendige stad	-171	ja	-125	-46
Cultuureducatie	1	Levendige stad	-76	ja	-76	-
Nachttrein (mobiliteitsreserve)	1	Bereikbare stad	-160	ja	-160	-
Parkeertelling	1	Bereikbare stad	-50	ja	-50	-
Plannen buurten	2	Verbindende stad	-102	ja	-102	-
Handhaving/toezicht kinderopvang	2	Verbindende stad	-61	nee		-61
Impulsgelden onderwijs	2	Kansrijke stad	-58	ja	-58	-
Re-integratie	3	Werkende stad	-400	nee		-400
Opleidingskosten	4	Effect. en efficiënt bestuurde stad	-193	nee		-193
Facilitair	4	idem	-107	nee		-107
Totaal			**-1.378**		**-571**	**-807**

Financiële voor- en nadelen als gevolg van specifieke regelingen

Naast de ontvangen rijkscompensatie via de algemene uitkering zijn er diverse specifieke regelingen waar compensatiemiddelen voor zijn ontvangen. Specifieke regelingen en de kosten die daar vanuit onze organisatie tegenover staan, lopen niet via de reserve Covid-19 maar worden buiten de reserve om bij elkaar gezet. Deze worden zodoende niet gestort in of onttrokken aan die reserve. Waar specifieke regelingen niet kostendekkend zijn, of er sprake is van een gemeentelijke matchingsregeling, zal het tekort (of de niet gedekte kosten) wel ten laste van de Covid-19 reserve worden gebracht. Van de in de jaarstukken 2021 opgenomen bedragen het volgende overzicht:

bedragen x € 1.000

Nr	Omschrijving	lasten	baten	Saldo
1	Tozo	6.967	-7.134	-167
2	Noodfonds provincie Noord-Holland	47	-30	17
3	Tegemoetkoming verhuurders sportverenigingen (TVS)	7	63	70
4	Controle Coronatoegangsbewijzen	207	-207	-
	Totaal	**7.228**	**-7.308**	**-81**

1. Voor ondernemers die door de lockdown minder of geen inkomsten meer hadden, heeft het Rijk in 2020 de Tozo (Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers) in het leven geroepen. Deze regeling, die lokaal werd uitgevoerd, liep door in 2021. Over 2021 komen de lasten in totaal uit op € 7,0 miljoen. Hiertegenover staan de vergoedingen van het Rijk en een bedrag aan terugontvangen voorschotten; per saldo is dit € 7,2 miljoen. Bij het vaststellen van de jaarstukken 2020 is de reserve Tozo ingesteld en zijn de in 2020 overgebleven middelen in deze reserve gestort met als doel de uitvoeringskosten in de toekomst te kunnen dekken. In lijn met vorig jaar wordt de raad ook in 2021 voorgesteld het voordeel als gevolg van de hoger ontvangen rijksvergoedingen (€ 167.000) in de reserve Tozo te storten.

2. Van de provincie Noord-Holland is een bedrag van € 30.000 aan subsidie ontvangen en uitgekeerd aan stichting Wonderfeel. Bij deze subsidie is cofinanciering/matching van de gemeente vereist, waarbij van de verdeling: 65% provincie en 35% gemeenten wordt uitgegaan. De gemeentelijke matching bedraagt € 16.500 (in totaliteit ontvangt stichting Wonderfeel € 46.500) en is ten laste van de reserve Covid-19 gebracht (onderdeel nr. 7 Nadelen met dekking uit reserve Covid-19).

3. Om amateursportverenigingen financieel tegemoet te komen voor het niet of slechts beperkt gebruik kunnen maken van hun accommodatie heeft de gemeente in het eerste halfjaar 2021 de huur kwijtgescholden. De gemeente zelf werd door het Rijk gecompenseerd met de Tegemoetkoming verhuurders sportverenigingen (TVS) regeling, maar dit was geen volledige compensatie. Daarnaast heeft de gemeente Optisport gevraagd om eveneens de huurlasten kwijt te schelden van de binnensportverenigingen en daarvoor subsidie aan te vragen. De gemeente stond garant voor het verschil indien de door Optisport ontvangen subsidie lager zou zijn dan de gederfde inkomsten. Per saldo is een nadeel van € 70.000 ontstaan en onttrokken uit de reserve Covid-19 (zie nr. 5 Nadelen met dekking uit reserve Covid-19).

4. Het Rijk heeft middelen ter beschikking gesteld om de controle op coronatoegangsbewijzen door de horeca, cultuur, sport en overige organisaties mogelijk te maken. Middels een subsidieregeling heeft de gemeente Hilversum € 207.000 hiervoor uitgekeerd aan Hilversumse organisaties. Deze lasten worden volledig gedekt vanuit de rijksmiddelen.

Reserve Corona Herstelagenda

De maatregelen uit de Corona Herstelagenda zijn aanvullend op de bestaande beleidsprioriteiten en de lasten waren niet voorzien bij het opstellen van de begroting 2021. De reserve Covid-19 biedt

dekking voor het opvangen van directe en onvermijdelijke gevolgen van de crisis (crisisbestrijding). Hiermee wordt geen financiële dekking geboden voor de herstelmaatregelen uit de Corona Herstelagenda. Voor de uitvoering van de herstelagenda is daarom door de raad een eigen bestemmingsreserve ingesteld, de reserve Corona Herstelagenda (raadsbesluit d.d. 6 oktober 2021). Deze reserve is gevuld door een onttrekking aan de algemene reserve van € 1,6 miljoen. De algemene reserve is vervolgens uit de ontvangen coronacompensatie vanuit het Rijk bij de septembercirculaire 2021 voor deze onttrekking gecompenseerd. De netto dekking van deze reserve is dus uit de corona rijkscompensatie gekomen.

Voor het uitvoeren van de herstelagenda is in 2021 vervolgens deze € 1,6 miljoen via de reserve Corona Herstelagenda beschikbaar gesteld. Doordat de agenda pas in oktober 2021 is vastgesteld, zijn voor deze maatregelen in dat jaar nog weinig lasten gemaakt. Van het totaal beschikbaar budget is in 2021 slechts € 11.000 besteed en aan de reserve onttrokken. De stand van de reserve Corona Herstelagenda bedraagt aan het einde van het jaar € 1,589 miljoen (zie 5.4 Staat van reserves van deze jaarstukken). De uitvoering van de plannen loopt over het jaar heen en zal grotendeels in 2022 plaatsvinden. In de voorjaarsnota 2022 is een evaluatie toegezegd van de Corona Herstelagenda. Gelijktijdig zal de raad voorgesteld worden om de niet in 2021 bestede middelen alsnog in 2022 te onttrekken uit de reserve Corona Herstelagenda.

bedragen x € 1.000

Omschrijving Plan	Onderdeel	Raming	lasten 2021	Budget 2022
Opstellen gebiedsagenda centrum	E1	120	-	120
Langdurig vergunnen tijdelijke situaties terrassen	E2	70	7	63
(Door)ontwikkelen van suïcidepreventie en -nazorg	B2	55	-	55
Beter zicht krijgen op zorgvraag en afgestemd aanbod	A3	90	-	90
Begeleiding in de wijk versneld doorontwikkelen	A2	135	-	135
Bewegen als interventie voor preventie	B1	75	-	75
Versnellen/impuls geven (regionale) Human Capital Agenda	D1	100	-	100
Versterken inzetbaarheid zzp'ers in de creatieve industrie	A1/D5	25	-	25
Impuls aan digitalisering MKB via SPOT035	E3	100	-	100
Impuls levendige stad incl. herstel publieksvertrouwen en bereik	F1	150	-	150
Vergroten van culturele aanbod in de wijken	F2	200	-	200
Stimuleren van transitie middels innovatie	F3	100	-	100
Optimaliseren aansluiten culturele ruimtevraag vs leegstand centrum	F4	150	-	150
Uitbreiden inloop/ontmoeting inwoners psychische kwetsbaarheid	A1	100	-	100
Ontwikkelen Sociale kaart voor inwoners en professionals	A4	100	-	100
Uitvoering A21/160 Investeer in vrijwilligerswerk		30	4	26
Totaal		**1.600**	**11**	**1.589**

Coronacrisis na 2021

Het landelijke beleid staat na 2021 in het teken van het 'leven met het virus'. Er zou al met al sprake zijn van een overgang van een 'pandemie' naar een zogeheten 'endemie': het coronavirus zal aanwezig blijven, maar zal naar verwachting de maatschappij niet meer ontwrichten. Dit is onder andere het gevolg van de, op dit moment dominante en minder ziekmakende, Omikron variant van

het virus en de vaccinatiecampagne. Hoewel de besmettingscijfers nog altijd hoog zijn, worden er steeds minder mensen ernstig ziek van. In de afwegingen over landelijke bestrijdingsmaatregelen heeft dat geleid tot het (verder) openstellen van de maatschappij.

De afgelopen twee jaren hebben laten zien dat covid-19 zich zeer grillig gedraagt. Met zekerheid een voorspelling doen is daarom niet mogelijk. Mogelijke opkomsten van nieuwe virusvarianten kunnen leiden tot aangescherpte maatregelen. Ook is de langere termijn bescherming van de vaccinaties of een doorgemaakte covid-19 infectie nog niet duidelijk. In de verwachting voor 2022 staat echter voorop dat er geen sprake meer zou moeten zijn van een acute crisisfase met de bijbehorende maatschappelijke en economische ontwrichting zoals we in 2020 en 2021 hebben gezien. De crisisfase zal daarmee in 2022 een afrondend karakter hebben. De focus van gemeente zal, in lijn met de Corona Herstelagenda, naar voren gericht zijn, op het herstel na de coronacrisis. De verandering van het ‘oude’ naar het ‘nieuwe normaal’ brengt eigen uitdagingen, maar ook kansen met zich mee.

Ook in 2022 zal worden gemonitord of de reserve Covid-19 toereikend is voor eventuele verwachte financiële nadelen als gevolg van de coronacrisis. Omdat dit jaar in het teken staat van de afronding van de gevolgen van de acute crisisfase, zullen er geen aparte financiële impactanalyses Covid-19 meer worden opgesteld. De raad zal middels de reguliere P&C cyclus worden geïnformeerd over de financiële afwijkingen als gevolg van de coronacrisis en over de stand en verwachting van de reserve Covid-19. Mogelijke langere termijneffecten van de coronacrisis, het effect van deze crisis op het ‘nieuwe normaal’, zullen vanaf de begroting 2023 in de reguliere programmabegroting worden opgenomen. De insteek is om bij de jaarstukken van 2022 aan de raad voor te stellen de bestemmingsreserve voor de coronacrisis, de reserve Covid-19, op te heffen.

1.3 Financiële beschouwingen

De jaarrekening is een omvangrijk boekwerk dat voor een groot deel vanuit de financiële techniek is opgesteld. Om de jaarrekening beter te kunnen duiden, geven deze beschouwingen een samenvattend beeld van de financiële positie van Hilversum per 31 december 2021 en de resultaten over het boekjaar 2021.

Gemeentefinanciën zijn complex. Toch werkt de financiële huishouding van een gemeente in de basis zoals iedere andere financiële huishouding. Naast de jaarlijkse baten en lasten die in de exploitatie staan, kan er voor aanvullende lasten geld uit reserves worden gehaald. Via de balans en de exploitatierekening kan snel inzicht worden verkregen in de financiën van Hilversum.
In de balans komt de verhouding tussen de bezittingen (activa) en de daarvoor beschikbare eigen middelen (reserves) en financieringsmiddelen van derden (schulden) tot uitdrukking.
In de exploitatierekening wordt duidelijk welke inkomsten de gemeente heeft en waar het geld aan wordt uitgegeven.

Het jaarrekeningresultaat volgt uit het saldo van de inkomsten en uitgaven in dat jaar (gerealiseerd totaalsaldo baten en lasten) en de verrekening met de reserves (gerealiseerd resultaat). Het saldo van inkomsten en uitgaven voor verrekening met reserves geeft aan of er per saldo middelen aan het eigen vermogen kunnen worden toegevoegd (bij een positief saldo), of dat er middelen aan het eigen vermogen moeten worden onttrokken (bij een negatief saldo).
In de hierop volgende paragrafen geven we een korte financiële beschouwing van de jaarrekening inclusief de vermogenspositie, lichten we toe hoe het resultaat over 2021 is opgebouwd en hoe dit zich verhoudt tot het door de raad vastgestelde begrote resultaat.

Toelichting op het resultaat

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), de verslaggevingsregels van gemeenten, wordt onderscheid gemaakt tussen het gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten en het gerealiseerd resultaat. Het gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten bedraagt € 2,6 miljoen nadelig over 2021. Per saldo is tussentijds € 4,2 miljoen uit de reserves onttrokken, zodat het gerealiseerd resultaat afgerond € 1,6 miljoen voordelig bedraagt.

Relevant voor het uiteindelijke resultaat is het 'resultaat na bestemming'. Dat is het resultaat na budgetoverhevelingen en aanvullende mutaties reserves, waarover de raad op 6 juli 2022 zal besluiten. Dit resultaat bedraagt € 3,2 miljoen nadelig. In onderstaande tabel ziet u hoe dit resultaat tot stand is gekomen:

Bedragen x € 1.0000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

Financieel resultaat	Bedrag
Werkelijke lasten	294.275
Werkelijke baten	-291.696
Gerealiseerd totaalsaldo baten en lasten	2.578
Stortingen in de reserves	9.136
Onttrekkingen uit de reserves	-13.301
Gerealiseerd resultaat (afgerond)	-1.587
Resultaatbestemming: budgetoverhevelingen	3.740
Resultaatbestemming: mutatie reserves	1.055
Resultaat na bestemming	3.208

Toelichting Jaarrekeningresultaat 2021

Bij de jaarrekening vergelijken we het werkelijke resultaat met het door de raad vastgestelde begrote resultaat. Het rekeningresultaat werd bij de primaire Begroting 2021 op € 4,2 miljoen nadelig begroot. Door de tussentijdse besluitvorming door de Raad wordt dit oorspronkelijk begrote resultaat altijd bijgesteld. Het daadwerkelijke begrote jaarrekeningresultaat per 31 december 2021 is door de Raad bijgesteld naar € 0,6 miljoen nadelig. Het werkelijke (gerealiseerde) resultaat is € 1,6 miljoen positief en daarmee € 2,2 miljoen voordeliger dan begroot.
Om een goed beeld te krijgen van de oorzaak van de afwijkingen is in onderstaande tabel weergegeven binnen welke programma's verschillen optreden en hoe groot die zijn. Vervolgens worden de grootste afwijkingen (> 250k) toegelicht. Voor een uitgebreidere analyse per programma verwijzen wij u naar hoofdstuk 4.2 van de jaarstukken en de financiële analyses op de programmaverantwoording.

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

Financiële afwijkingen per programma > 250k	Bedrag	Totaal
Programma 1 Wonen en leven		-148
Egalisatievoorziening riolering	720	
Extra kosten gladheidsbestrijding	323	
Structuurvisie mobiliteit	-275	
Afhandelingen bouwaanvragen omgevingsvergunningen	250	
Overige verschillen per saldo < € 250	-1.166	
Programma 2 Zorg		-405
Jeugdzorg (openeinderegeling)	1.396	
Coronacompensatie Bescherming en Opvang	597	
Minder grote stijging WMO lasten	-585	
Toeslagen affaire	-254	
Overige verschillen per saldo < € 250	-1.559	
Programma 3 Werken		-1.092
Lagere kosten re-integratietrajecten	-400	
Teruggave BTW	-263	
Lagere kosten kwijtscheldingen	-257	
TOZO baten en lasten	-245	
Overige verschillen per saldo < € 250	73	
Programma 4 Bestuur		-1.689
Vrijval voorziening wethouderspensioenen	-857	
Digitale transitie	350	
MRA	-307	
Overige verschillen per saldo < € 250	-875	
Programma 5 Financiën		1.146
Algemene uitkering Decembercirculaire	-2.826	
Winstneming Anna's Hoeve/mutatie voorziening	2.086	
Verkoop panden en gronden	756	
Stelpost opties financieel beleid	750	
OZB niet woningen	-691	
Vennootschapsbelasting	-633	
Stelpost stedelijke opgave	-608	
Stelpost inkomende subsidies	420	
Extra kosten WOZ	370	
Toevoeging voorziening grondexploitaties	345	
Overige verschillen per saldo < € 250	1.177	
Totaal afwijkingen		-2.188

Toelichting afwijkingen

Programma 1 Wonen en leven

- Egalisatievoorziening riolering (720k N)
  De financiële afwijking voor de egalisatievoorziening riolering is de resultante van alle plussen en minnen voor de riolering. Door de “gesloten box” voor de riolering worden de “tegenvallers” in de exploitatie aan de voorziening onttrokken. Voor de voorziening riolering wordt de mutatie bepaald op basis van het behaalde resultaat op het product riolering en deze mutatie is pas bekend bij het afsluiten van het boekjaar en kan vanwege de late totstandkoming in het jaar niet meer aan de raad worden voorgelegd voor een begrotingswijziging.
- Extra kosten gladheidsbestrijding (323k N)
  De winterperiode begin 2021 is qua weersomstandigheden bovengemiddeld streng geweest. De preventieve en curatieve maatregelen hebben geleid tot een nadeel.
- Structuurvisie mobiliteit (275k V)
  Begin 2021 heeft de gemeenteraad van Hilversum de mobiliteitsvisie vastgesteld. Bij vaststelling is gelijktijdig besloten dat 11 onderwerpen middels deelonderzoeken nader onderzocht moeten worden. De resultaten van deze onderzoeken worden in 2022 verwacht. De kosten voor deze onderzoeken vallen deels in 2021 maar grotendeels in 2022. Verzocht wordt middels resultaatbestemming daarom het resterende budget van 2021 over te hevelen naar 2022 zodat deze onderzoeken (die al lopen) ook betaald kunnen worden.
- Afhandelingen bouwaanvragen omgevingsvergunningen (250k N)
  Door de toename van aanvragen bouwvergunningen in 2021 is extra capaciteit ingehuurd om de aanvragen af te handelen en toezicht te houden. De raad is hierover in RIB 2021-84 geïnformeerd.
- Overige verschillen per saldo < € 250 (1.166k V)
  Deze afwijking wordt voornamelijk veroorzaakt doordat een aantal budgetten, beschikbaar gesteld voor incidentele projecten niet of niet volledig zijn uitgevoerd. Om er voor te kunnen zorgen dat deze projecten alsnog doorgang kunnen vinden, worden er middels resultaatbestemming voorstellen tot overheveling gedaan naar het jaar 2022.

Programma 2 Zorg

- Jeugdzorg (openeinderegeling) (1.396k N)
  Het nadeel wordt m.n. verklaard door een grote stijging van verblijfplekken. In sommige gevallen kunnen de kosten hiervoor oplopen tot € 20.000 per maand per kind. Hierbij zijn uitschieters naar boven mogelijk. Ten tijde van RIB 2021-81, waarbij het budget met € 1,8 miljoen is verlaagd, was niet voorzien dat de stijging zo groot zou zijn.
- Coronacompensatie Bescherming en Opvang (597k N)
  Met de decembercirculaire zijn middelen beschikbaar gesteld ter compensatie van de meerkosten in de zorg voor Bescherming en Opvang. Deze middelen zijn in rekening gebracht door de Regio Gooi en Vechtstreek. Dit nadeel wordt gecompenseerd door de hogere Algemene Uitkering in programma 5 Financiën. De decembercirculaire is per definitie te laat om in de lopende begroting te worden verwerkt en leidt daarom jaarlijks tot een afwijking in de jaarrekening.
- Minder grote stijging WMO lasten (585k V)
  De zorglasten huishoudelijke hulp en begeleiding zijn in 2021 verder opgelopen tot € 17 miljoen (2020: € 16,3 miljoen). Dit is echter € 0,6 miljoen lager dan we eerder hadden voorzien. De huishoudelijke hulp komt uit zoals verwacht, waardoor het grootste voordeel toe te rekenen valt aan begeleiding- en dagbesteding.
- Toeslagen affaire (254k V)
  In 2021 zijn voor de ondersteuning van de (potentieel) gedupeerden van de toeslagenaffaire middelen beschikbaar gesteld vanuit het Rijk via de SiSa regeling. Deze middelen zijn bedoeld om

in contact te komen met deze inwoners en eventuele plannen van aanpak voor de nodige ondersteuning op te stellen. Deze kosten zijn op meerdere onderdelen in de organisatie gemaakt en niet afzonderlijk gespecificeerd, derhalve worden de baten hier positief gepresenteerd. Deze baten betreffen geen financiële ondersteuning die de inwoners toekomen, maar de compensatie van de kosten die de gemeente maakt.

- Overige verschillen per saldo < € 250 (1.559k V)
  Deze afwijking wordt voor 250k veroorzaakt doordat een aantal budgetten, beschikbaar gesteld voor incidentele projecten niet of niet volledig zijn uitgevoerd. Om er voor te kunnen zorgen dat deze projecten alsnog doorgang kunnen vinden, worden er middels resultaatbestemming voorstellen tot overheveling gedaan naar het jaar 2022. Voor de overige verschillen per verwijzen wij u naar hoofdstuk 4.2 van de jaarstukken en de financiële analyses op de programmaverantwoording.

Programma 3 Werken

- Lagere kosten re-integratietrajecten (400k V)
  Ondanks de verhoogde instroom in de bijstand als gevolg van covid-19 blijven de uitgaven voor re-integratie achter op de begroting. Als gevolg van de geldende covid-19 maatregelen zijn veel trajecten in 2021 afgebroken of niet gestart. Daarnaast is meer ingezet op 'individuele' coaching door klantmanagers (intern) en minder op ingekochte trajecten (extern). Desondanks is de uitstroomdoelstelling voor dit jaar wederom behaald.
- Teruggave BTW (263k V)
  Naar aanleiding van een uitspraak van de Hoge Raad ten aanzien van de btw op re-integratiekosten is over oude jaren een suppletie ingediend. Dit resulteert in 2021 in een voordeel.
- Lagere kosten kwijtscheldingen (257k V)
  In 2021 zijn er vertragingen ontstaan bij het afhandelen van de kwijtscheldingsverzoeken. Dit heeft in 2021 geleid tot minder kwijtscheldingen en daarmee tot lagere lasten (voordeel). De oorzaak van de vertraging is uitval van capaciteit waarbij het niet mogelijk is gebleken deze op korte termijn op te vangen. Middels resultaatbestemming wordt voorgesteld dit resterende budget over te hevelen naar 2022.
- TOZO baten en lasten (245k V)
  Het voordelige saldo wordt veroorzaakt doordat de forfaitaire vergoeding voor de uitvoering hoger is dan de werkelijke gemaakte lasten.
- Overige verschillen per saldo < € 250 (73k N)
  Voor de overige verschillen per verwijzen wij u naar hoofdstuk 4.2 van de jaarstukken en de financiële analyses op de programmaverantwoording.

Programma 4 Bestuur

- Vrijval voorziening wethouderspensioenen (857k V)
  De hoge vrijval is met name ontstaan door een hoger beleggingsresultaat van de pensioenpolissen bij ASR, een hogere rekenrente en een vrijval van een pensioenvoorziening door het overlijden van een oud wethouder.
- Digitale transitie (350k N)
  De gemeente staat voor enorme digitale transitie zowel in de stad als binnen de organisatie. De belangrijkste overschrijdingen worden veroorzaakt door hogere kosten voor de implementatie van interne digitaliseringsprojecten (o.a. zaaksysteem en Smart City), de ontwikkeling van een data gestuurd dashboard voor het Sociaal Plein, de gestegen licentiekosten voor de Microsoft applicaties en het voldoen aan de wettelijke taken (onafhankelijke positionering Functionaris Gegevensbescherming).

- MRA (307k V)
  Ter uitvoering van de versnelling van de woningbouwopgave in de metropoolregio Amsterdam is een samenwerkingsovereenkomst gesloten tussen de gemeente Amsterdam en de gemeente Hilversum. Dit betekent dat inhuur van expertise, als oplossing voor capaciteitsknelpunten, ten behoeve van deze versnelling met cofinanciering van de MRA gedaan kan worden. De gemeente Hilversum huurt zelf in en krijgt achteraf een bijdrage van 50% of 75% van de gemaakte inhuurkosten die gerelateerd zijn aan de verstedelijkingsopgave.
- Overige verschillen per saldo < € 250 (875k V)
  Deze afwijking wordt voor 430k veroorzaakt doordat een aantal budgetten, beschikbaar gesteld voor incidentele projecten niet of niet volledig zijn uitgevoerd. Om er voor te kunnen zorgen dat deze projecten alsnog doorgang kunnen vinden, worden er middels resultaatbestemming voorstellen tot overheveling gedaan naar het jaar 2022. Voor de overige verschillen per verwijzen wij u naar hoofdstuk 4.2 van de jaarstukken en de financiële analyses op de programmaverantwoording.

Programma 5 Financiën

- Algemene uitkering Decembercirculaire (2.826k V)
  De decembercirculaire is per definitie te laat om in de begroting te worden verwerkt en leidt daarom tot een afwijking. Met raadsinformatiebrief 2022-09 is de raad geïnformeerd over de decembercirculaire. De grootste verschillen komen voort uit de coronacompensatie van € 1,6 miljoen en extra middelen als gevolg van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK). Bij resultaatsbestemming wordt voorgesteld om ruim € 1 miljoen te storten in de reserve Covid-19; daarnaast zijn alle middelen voor regionale taken doorgegeven aan de regio.
- Winstneming Anna's Hoeve/mutatie voorziening (2.086k N)
  De Actualisatie Grondexploitaties geeft een nadeel, als gevolg van onder andere de tussentijdse winstneming en vorming van verliesvoorziening voor de grondexploitaties. Deze actualisatie vindt pas na einde boekjaar plaats, waardoor dit resultaat niet eerder gemeld kan worden en middels separate besluitvorming in 2022 aan de Raad wordt voorgelegd.
- Verkoop panden en gronden (756k N)
  De lagere opbrengst ten opzichte van de begroting wordt onder meer veroorzaakt door het ‘on hold’ zetten van de nog lopende verkopen naar aanleiding van de uitspraken van de Hoge Raad in het Didam-arrest in november 2021.
- Stelpost opties financieel beleid (750k N)
  Deze stelpost laat in programma 5 een nadeel zien van € 750.000. Echter is de verantwoording van de toerekening van directe uren opgenomen in het totaal van de jaarstukken en is er een voordeel gerealiseerd van € 821.000, waardoor er gemeentebreed een voordeel resteert van € 71.000.
- OZB niet woningen (691k V)
  De hogere waardeontwikkeling en extra areaal uitbreiding levert een voordeel op van € 422.000. Daarnaast is er sprake van een voordeel als gevolg extra aanslagen van voorgaande jaren (€269.000).
- VPB (633k V)
  De onderschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt omdat het fiscale resultaat 2021 van de grondexploitatie Anna’s Hoeve aanzienlijk lager is dan vooraf ingeschat. Dit heeft effect op de af te dragen vennootschapsbelasting. De oorzaak is een langere doorlooptijd van een beroepsprocedure waardoor de grondoverdracht van het bouwveld van het jaar 2021 verschuift naar (uiterlijk) 1 maart 2022 terwijl de verwachting was dat deze in 2021 zou plaatsvinden.
- Stelpost stedelijke opgave (608k V)
  Bij de kadernota 2020 is een stelpost stedelijke opgave opgenomen voor organisatiekosten ten behoeve van de fysieke projecten in de stad. In 2021 is hiervan nog € 608.000 onbenut gebleven.

Middels resultaatbestemming wordt er een voorstel gedaan om deze onderbesteding over te hevelen naar 2022 om deze projecten te kunnen realiseren.

- Stelpost inkomende subsidies (420k N)
  Bij de kadernota 2020 is voorgesteld een taakstelling voor inkomende subsidies op te nemen. In de praktijk blijkt het echter lastig om invulling van deze taakstelling te realiseren en treedt het verwachte voordeel boekhoudkundig niet op. Er wordt wel succesvol ingezet op het benutten van subsidiekansen (vanuit het Rijk, provincie en Europa (ESF)), maar de subsidies die worden binnengehaald, zijn bedoeld om extra activiteiten te realiseren en leiden enerzijds ook tot extra lasten en anderzijds tot lagere kapitaallasten versnipperd over de gemeentelijke begroting.
- Extra kosten WOZ (370k N)
  Vanaf 2022 zijn gemeenten wettelijk verplicht om alle WOZ-woningtaxaties te baseren op de gebruiksoppervlakte (GBO) en niet meer op de kubieke meters. De benodigde werkzaamheden voor deze overgang zijn uitgevoerd door externe inhuur. Deze werkzaamheden waren niet begroot.
- Toevoeging voorziening grondexploitaties (345k N)
  Bij de actualisatie van de GREX Stationsplein is het resultaat omgeslagen van winstgevend naar verlieslatend. Derhalve is het noodzaak een verliesvoorziening planexploitaties te vormen. Deze actualisatie vindt pas na einde boekjaar plaats, waardoor dit resultaat niet eerder gemeld kan worden en middels separate besluitvorming in 2022 aan de Raad wordt voorgelegd.
- Overige verschillen per saldo < € 250 (1.177k N)
  Voor de overige verschillen per verwijzen wij u naar hoofdstuk 4.2 van de jaarstukken en de financiële analyses op de programmaverantwoording.

Resultaatbestemming

Een belangrijke bijdrage aan het resultaat wordt veroorzaakt door niet (volledig) uitgevoerde plannen en projecten in 2020. Het niet benutten van de hiervoor opgenomen budgetten heeft geleid tot een groot positief effect op het behaalde resultaat over 2021. Voor in totaal € 3,7 miljoen is een verzoek gedaan om niet uitgegeven budgetten uit 2021 over te hevelen naar 2022 voor de verdere uitvoering van de onderliggende plannen. Conform het BBV vallen niet bestede exploitatiebudgetten aan het eind van het jaar vrij. In de Nota financieel beleid zijn hierop twee uitzonderingen opgenomen. Overhevelingen zijn mogelijk als het budget incidenteel is en de uitvoering al gestart is of als het gaat om door medeoverheden of anderen voor een specifiek doel beschikbaar gestelde middelen. Dit leidt ertoe dat van het totaal behaalde resultaat over 2021 ad € 1,6 miljoen positief een bedrag van € 3,7 miljoen moet worden bestemd ter dekking van de genoemde overhevelingsvoorstellen.

Bij deze jaarstukken worden ook, voor in totaal € 1,1 miljoen, voorstellen gedaan voor mutaties van bestemmingsreserves die verband houden met de realisatiecijfers over 2021. Stortingen en onttrekkingen zijn een raadsbevoegdheid en beoordeelt de accountant als onrechtmatig als hier geen raadsbesluit aan ten grondslag ligt. Daarom zijn de stortingen en onttrekking nog niet verwerkt in de jaarstukken 2021 en is het verzoek dit alsnog te doen. Dit betekent dat aan netto te bestemmen resultaat een bedrag van nadelig € 3,2 miljoen resteert. Dit bedrag zal ten laste van de algemene reserve moeten worden gebracht.

Bedragen x € 1.000

Overhevelingen per programma	Bedrag	Totaal
Programma 1 Wonen en leven		1.636
Invoering Omgevingswet (inclusief Omgevingsvisie)	144	
Arenapark (voorbereiding)	219	
Prestatieafspraken woningcorporaties	65	
Sportevents in Hilversum	125	
Cultuurparticipatie	76	
Behoud en versterking van lokale media en journalistiek	144	
Stationsgebied (voorbereiding)	94	
Ondergrondse fietsenstalling station	212	
Structuurvisie mobiliteit	275	
Onderzoek parkeren	50	
Natuur, landschap en ecologie	125	
Vervanging kastanjebomen	107	
Programma 2 Zorg		250
Buurtinitiatieven en Wijkkansen	103	
Impulsgelden Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO)	58	
Vroeg-signalering schulden	89	
Programma 3 Werken		332
Voorbereiding nieuwe wet inburgering	75	
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	257	
Programma 4 Bestuur		430
Regionale handhaving quarantaineplicht	95	
Programma Dienstverlening	165	
Implementatie van diverse SaaS applicaties	170	
Programma 5 Financiën		1.092
Voorbereiding Stationsgebied	608	
Stedelijke opgave	484	
Totaal		3.740

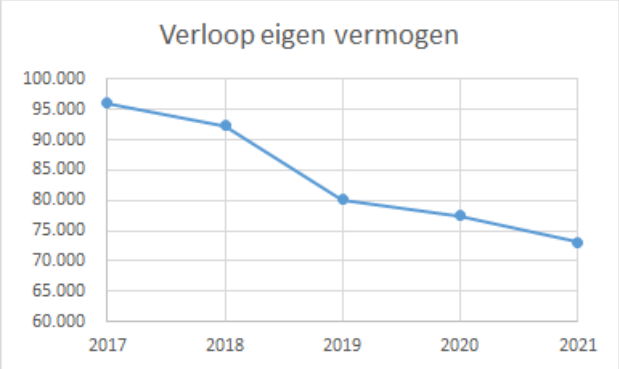
Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

Mutaties Reserves per Programma	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Programma 3 Werken			
Reserve TOZO	167		167
Programma 5 Financiën			
Reserve Covid-19	1.086	-198	888
Totaal	1.253	-198	1.055

Financiële positie

Deze paragraaf geeft een financiële beschouwing op het eigen vermogen, de financiering en het weerstandsvermogen. Voor de beoordeling van de financiële positie is het belangrijk om zowel naar de exploitatie als de balans te kijken. In de balans komt de verhouding van de bezittingen (activa) in beeld en de daarvoor beschikbare eigen middelen (reserves) en financieringsmiddelen van derden (schulden). Ook voor het bepalen van het eigen vermogen kijken we naar de balans. Waarbij het eigen vermogen de uitkomst is van de waarde van alle bezittingen (activa) minus de schulden.
Het eigen vermogen is opgebouwd uit de algemene reserve, bestemmingsreserves en het saldo van de jaarrekening. Het eigen vermogen is in 2021 per saldo met een bedrag van €2,5 miljoen afgenomen van €77,4 miljoen in 2020 naar €74,9 miljoen eind 2021. Deze afname wordt voornamelijk veroorzaakt door de mutatie op de algemene reserve door bestemming van het resultaat 2020 ad € 2.532.000 (raadsbesluit 6 juli 2021);

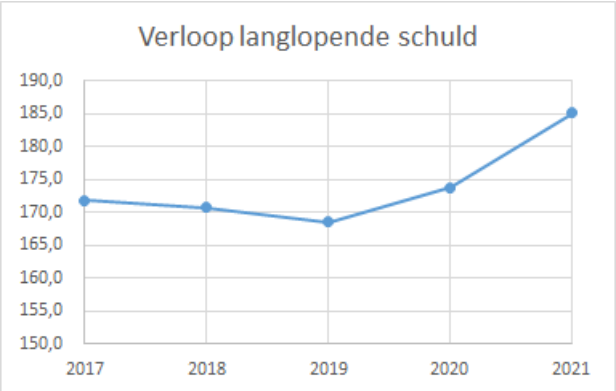
Schematisch ziet het verloop van het eigen vermogen er als volgt uit:

Het eigen vermogen bestaat voor € 10,6 miljoen uit “bestemmingsreserves”. Aan deze reserves heeft de raad eerder een bestemming gegeven. Deze reserves zijn zonder (nieuwe) besluitvorming van de raad niet vrij besteedbaar. De algemene reserve van de gemeente is binnen de financiële beleidskaders wel vrij aanwendbaar en bedraagt eind 2021 €62,6 miljoen (exclusief het resultaat van deze jaarrekening). In de Toelichting op de Staat van Reserves (hoofdstuk 5.4) bij deze jaarrekening worden de verschillen tussen begrote en werkelijke mutaties per reserve toegelicht.

Op het jaarrekeningsaldo van € 1,6 miljoen voordelig liggen claims voor budgetoverheveling van €3,7 miljoen en aanvullende dotaties van € 1,1 miljoen aan bestemmingsreserves. Door deze resultaatbestemmingen ontstaat uiteindelijk een nadelig resultaat van € 3,2 miljoen na bestemming, dat ten laste moet worden gebracht van de algemene reserve.

Schuldpositie
De houdbaarheid van de gemeentefinanciën op de langere termijn hangt af van de ruimte om, naast de noodzakelijke uitgaven voor publieke voorzieningen, de schuldverplichtingen in de vorm van rente en aflossingen te betalen. Daarom letten wij naast de baten en lasten (exploitatie) ook nadrukkelijk op de geldstromen, de hoogte van de schuld in relatie tot het kunnen betalen van de rente en aflossing en de beschikbare weerstandscapaciteit. Het is wenselijk dit goed te monitoren omdat een oplopende schuldenpositie de begrotingsruimte op termijn kan verminderen. In de onderstaande grafiek is het verloop van de langlopende schuld over de afgelopen jaren weergegeven.

De langlopende schuld is uitgekomen op € 185,2 miljoen en is conform de prognose zoals deze is opgenomen in de begroting 2021. Ten opzichte van vorig jaar is de schuld met € 11,4 miljoen toegenomen. De schuldontwikkeling is nog steeds binnen de veiligheidsmarges zoals de VNG die hanteert. In de paragraaf Financiering (hoofdstuk 3.4) staat een uitgebreide analyse op het vreemd vermogen.

Houdbaarheidstest

In deze jaarstukken wordt de houdbaarheid van de gemeentefinanciën langs twee wegen beoordeeld. We doen dit aan de hand van de bekende wettelijke financiële kengetallen en aan de hand van de houdbaarheidstest gemeentefinanciën. Beide beoordelingen geven een beeld hoe de gemeente er financieel voorstaat. Beide beoordelingen zijn een momentopname, kijken alleen terug in de tijd en geven geen doorkijk naar de toekomstige situatie.

In de voorgaande jaren was het gebruikelijk om de houdbaarheid te monitoren aan de hand van de wettelijk bepaalde financiële indicatoren. Met deze indicatoren wordt inzicht gegeven in de schuldquote, de solvabiliteit, de grondexploitatie en de onbenutte belastingcapaciteit. Een kengetal of de ontwikkeling van een kengetal is een weerspiegeling van het gevoerde beleid waarin bewuste keuzes kunnen zijn gemaakt. Bovendien zegt één kengetal op zich niet zo veel.
De kengetallen geven inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid. Zij leggen verbanden tussen een aantal aspecten die elk voor een verantwoord oordeel van de financiële positie relevant zijn. Zij helpen daarmee de raadsleden bij hun kaderstellende en controlerende rol. De kengetallen vervullen echter ook een belangrijke rol bij het beoordelen van beleidsvoorstellen omdat hiermee inzicht kan worden gekregen in de financiële consequenties van voorstellen die aan de raad worden voorgelegd.
De kengetallen zullen in samenhang worden beoordeeld, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een beeld geven van de financiële positie van de gemeente.

Vanuit het BBV is er bewust voor gekozen – gezien de verschillen in de eigen specifieke lokale situatie, omstandigheden en investeringsopgaven per gemeente - om geen normering aan de kengetallen toe te kennen. Het gaat om een adequate toelichting en duiding bij de kengetallen.

Normering van financiële kengetallen is volgens de Commissie BBV niet wenselijk, omdat de beleidsuitdagingen en risicoprofielen van gemeenten onderling verschillen en omdat het risicoprofiel van een gemeente in de loop van de tijd verandert. Bovendien zijn normen niet wenselijk, omdat ze averechts kunnen werken; de norm wordt het doel, terwijl het doel zou moeten zijn dat gemeenten nadenken wat bij hun eigen lokale situatie en profiel past en daarop gaat sturen.

De raad kan zelf streef- of normwaarden vaststellen. Deze normwaarden kunnen raadsleden gebruiken bij hun beoordeling van het kengetal in de eigen begroting of jaarrekening.

Naast de kengetallen nemen we nu ook de uitkomsten van de houdbaarheidstest gemeentefinanciën van de VNG op in de jaarstukken. Deze houdbaarheidstest is in de eerste plaats een stresstest die gebaseerd is op kasstromen. Met de houdbaarheidstest kunnen bij de begroting ook scenario's in beeld worden gebracht. De test bepaalt met behulp van aanvullende kengetallen de financiële conditie van de gemeente. Uiteindelijk wordt dit uitgedrukt in het financiële kengetal dat de "houdbaarheidsquote" wordt genoemd.

De financiële positie die uit de kengetallen en de houdbaarheidstest blijkt is geen doel op zich, maar moet altijd worden bekeken in samenhang met de totale maatschappelijke opgave van de stad. Het te bereiken maatschappelijke rendement en de bijdrage aan de inhoudelijke beleidsdoelstellingen zijn hierbij van evident belang. De financiële positie is ondersteunend aan het afwegingsproces en moet het bestuur helpen verantwoorde keuzes te kunnen maken voor de (middel)lange termijn.

Kengetallen
Om nog meer transparantie te creëren en een benchmark mogelijk te maken tussen gemeenten, geeft onderstaande tabel allereerst inzicht in zes financiële indicatoren. Verder in deze paragraaf wordt de financiële vermogenspositie op hoofdlijnen toegelicht. Daarnaast zijn de indicatoren gekoppeld aan begrotingsparagrafen waar ze meer inhoudelijk zijn beschreven.

Kengetal	Verloop van de kengetallen			
	JS2020	B2021	JS2021	B2022
netto schuldquote	67%	88%	74%	89%
netto schuldquote gecorr. voor verstr. leningen	61%	87%	67%	81%
solvabiliteitsratio	23%	20%	22%	19%
grondexploitatie	2%	1%	2%	-1%
structurele exploitatieruimte	-2,5%	-0,9%	0,8%	1,3%
belastingcapaciteit	101%	102%	102%	100%

Bovenstaande tabel geeft inzicht in de huidige vermogenspositie van Hilversum. De (netto) schuld is niet erg hoog, maar normaal. Ook als je deze corrigeert voor het wanbetalingsrisico op doorgeleende gelden en corrigeert voor de executiewaarde van de voorraden grondexploitatie.

Hilversum kent een redelijk hoge mate van afhankelijkheid van rijksoverdrachten. Daarmee is Hilversum erg gevoelig voor kortingen van het Rijk (lees: dus gevoelig voor tekorten sociaal domein e.d.). Een mogelijk exploitatietekort zou kunnen worden opgevangen met een verhoging van de OZB. Er is voldoende onbenutte belastingcapaciteit.

Het BBV schrijft voor: "een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie". Volgens de Nota van Toelichting bij het wijzigingsbesluit is het aan het College van B&W om die beoordeling te geven. Geen enkel kengetal valt in de categorie ongunstig en drie van de zes kengetallen vallen zelfs in de categorie meest gunstig. Daarnaast laat het weerstandsvermogen zien dat de gemeente Hilversum een zeer degelijke financiële positie heeft. Daarom beoordeelt ons college de "onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie" als *goed*.

Financiële stresstest gemeenten BDO Accountants & Adviseurs
BDO heeft over 2020 alle Nederlandse gemeenten langs de financiële meetlat gelegd om de financiële positie van de Nederlandse gemeenten te analyseren en tot een ranking per gemeente te komen. Hierbij zijn de cijfers gebruikt uit de gepubliceerde jaarrekeningen over 2020 van de hierboven opgenomen wettelijke financiële kengetallen.

“BDO merkt op dat 2020 in financieel opzicht voor veel gemeenten geen slecht jaar is geweest. Het positieve resultaat van alle gemeenten gezamenlijk was € 4,6 miljard terwijl dit in 2019 nog € 747 miljoen verlies was.
Het resultaat is volgens BDO grotendeels te verklaren doordat 44 gemeenten profiteerden van de verkoop van Eneco-aandelen ter waarde van € 4,1 miljard. Naast deze winnaars zijn er echter ook verliezers.
Volgens BDO sloot 36% van de gemeenten af met een tekort. De onderlinge verschillen tussen de 355 gemeenten zijn dan ook groot.
Daarnaast lijkt het mooie resultaat, volgens BDO, vooral het gevolg van incidentele voordelen. Het Rijk heeft bijvoorbeeld extra incidentele middelen voor jeugdzorg beschikbaar gesteld en de effecten van corona ruimschoots gecompenseerd. BDO ziet echter ook duidelijk een onderliggend patroon van achterblijvende activiteiten en investeringen. Weliswaar blijft er daardoor onder de streep meer geld over, maar ondertussen verschraalt het openbaar bestuur. Het weer op peil brengen van het investeringsniveau vraagt veel inzet van gemeenten.”

Naast het algemene beeld over de gemeenten heeft BDO de financiën van gemeenten met elkaar vergeleken op basis van de wettelijke financiële kengetallen. Zodoende is BDO gekomen tot een ranking (Financiële Stresstest Gemeenten van BDO), verdeeld naar omvang van gemeenten. In de benchmark wordt Hilversum vergeleken met andere gemeenten met 50.000-100.000 inwoners. In totaal vallen 56 gemeenten in deze categorie. De gemeente Hilversum komt op een 35e plaats (2019; 12^{e} plaats) met het rapportcijfer 8 (2019; rapportcijfer 9).

Houdbare gemeentefinanciën
Hoe staat het met de financiële conditie van Hilversum zoals dat kan worden afgeleid uit de jaarrekening 2021? Een goede financiële conditie wordt in de basis gevormd door een sluitende meerjarenbegroting. Een goede financiële conditie vraagt echter niet alleen dat er tegenover alle lasten in de begroting ook voldoende baten staan. Een aanvullende vereiste is dat de gemeente bij financiële tegenslag voldoende mogelijkheden heeft om financiële tegenvallers op te kunnen vangen. Hierbij zijn twee zaken van belang: Voldoende weerbaarheid en voldoende flexibiliteit.

<u>Voldoende weerbaarheid</u>
Bij weerbaarheid gaat het om de mogelijkheden om op korte termijn financiële tegenvallers te kunnen incasseren zonder direct in de begroting en daarmee in de beleidsambities te hoeven ingrijpen. Als indicatoren voor de weerbaarheid gelden het weerstandsvermogen en de weerstandsratio.
Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de aanwezige weerstandscapaciteit (eigen vermogen plus onbenutte belastingcapaciteit) en alle risico’s waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. De verhouding tussen deze twee wordt ook wel aangeduid als de weerstandsratio. In de jaarrekening 2021 komt deze weerstandsratio op 18,5 en heeft daarmee de classificatie uitstekend.

<u>Voldoende flexibiliteit</u>
Bij flexibiliteit gaat het om de snelheid waarmee de gemeente de lasten kan verlagen en de baten kan verhogen om financiële tegenvallers te kunnen opvangen. De flexibiliteit van de begroting, wordt beperkt door verplichtingen die voor meer jaren zijn of worden aangegaan. Het gaat dan bijvoorbeeld om verplichtingen als gevolg van gemeentelijke schulden (rente en aflossing van opgenomen geldleningen), kapitaallasten van investeringen, apparaatslasten en beheer- en onderhoudslasten.

Om de financiële gezondheid van de gemeente te meten heeft het BBV een aantal kengetallen voorgeschreven die moeten worden opgenomen in de stukken van de begroting en de jaarrekening. Het BBV vraagt daarbij om een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in

relatie tot de financiële positie. Hiervoor wordt verwezen naar de paragraaf weerstandsvermogen van deze jaarrekening.

Daarnaast heeft de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) een houdbaarheidstest voor gemeenten ontwikkeld waarmee de financiële conditie van de gemeente Hilversum wordt bepaald aan de hand van 10 financiële kengetallen. Deze kengetallen zijn daarbij gerangschikt naar de thema's vermogenspositie, exploitatie, voorzieningenniveau en weerbaarheid.

Vermogenspositie

1. Netto schuldquote (Druk van de schuldverplichtingen op de exploitatie)
2. Effectieve netto schuldquote (Hoogte van de effectieve schuld)
3. Solvabiliteitsratio (Schuldbelasting van het bezit)

Exploitatie

4. Exploitatieresultaat voor mutaties reserves (Mate waarin de uitkomst van de exploitatierekening positief is)
5. Onbenutte belastingcapaciteit (Ruimte voor verhoging van de eigen belastinginkomsten)
6. Afhankelijkheidsratio (Gevoeligheid voor bezuinigingen op Rijksoverdrachten)

Voorzieningenniveau

7. Netto investeringsquote (Hoogte van de investeringsuitgaven)
8. Netto lasten per inwoner (Hoogte van de netto lopende uitgaven op de exploitatie)

Weerbaarheid

9. Houdbaarheidsquote (Benodigde structurele ombuigingen bij een slechtweer-scenario)
10. Kasgeldratio (Gevoeligheid op de korte termijn voor renteverhogingen)

Net zoals bij de wettelijk voorgeschreven kengetallen maakt het model van de VNG gebruik van signaalwaarden. Het overschrijden van een signaalwaarde kan duiden op financiële stress op dat betreffende aandachtsgebied. Ook voor beoordeling van de kengetallen zoals genoemd door de VNG geldt dat, een integrale analyse van de ontwikkeling van de financiële positie, waarbij alle relevante elementen in onderlinge samenhang betrokken zijn, zal leiden tot beter inzicht in de financiële positie. De kengetallen zoals opgenomen in een jaarrekening zijn altijd een momentopname en hebben geen voorspellende waarde.

In deze jaarrekening wordt dan ook slechts teruggekeken naar de uitkomsten voor de jaren 2020 en 2021. De uitkomsten van de VNG kengetallen zijn daarbij als volgt weer te geven.

Financiële conditie index eindbalans & exploitatie.	jaarstukken 2020	jaarstukken 2021	Drempel-waarde 1	Drempel-waarde 2
Vermogenspositie				
Netto schuldquote ultimo	67,2%	73,6%	> 100%	> 130%
Effectieve Netto schuldquote ultimo	66,4%	73,2%	> 90%	> 120%
Solvabiliteitsratio ultimo	23,0%	22,0%	< 20%	< 0%
Exploitatie				
Exploitatieresultaat	-0,9%	-0,9%	n.v.t.	< 0%
Aantal negatieve resultaten laatste 3 jaren	3	3	= 2	= 3
Onbenutte belastingcapaciteit	4,0%	5,3%	n.v.t.	< 0%
Afhankelijkheidsratio	71,9%	75,4%	> 72,5%	n.v.t.

Voorzieningenniveau				
Netto investeringsquote jaar (t-4) - (jaar t)	-0,2%	0,2%	< 0,5% of >4%	< 0% of >5%
Netto lasten per inwoner	1.669	1.924	n.v.t.	< 1.914 of > 2.544
Weerbaarheid				
Houdbaarheidsquote	21,8%	23,0%	> 20%	> 25%
Kasgeldratio ultimo	5,4%	7,8%	> 8,5%	n.v.t.
Financiële conditie index	5,5	6,5		

Indien een score groen is betekent dat de waarde onder de drempelwaarden blijft. Een oranje score betekent overschrijding van drempelwaarde 1. Een rode score betekent overschrijding van drempelwaarde 2.

De aandachtspunten bij deze score zijn:

- Het exploitatieresultaat: Een negatief exploitatieresultaat (voor mutaties reserves) betekent dat de reservepositie aangesproken wordt. Een eenmalig negatief exploitatieresultaat behoeft geen probleem te zijn. Bij structurele negatieve exploitatieresultaten zal de reservepositie krimpen en het bezit steeds verder gefinancierd zijn met vreemd vermogen (schulden). De jaren 2017 t/m 2021 hebben allen een negatief exploitatieresultaat en het exploitatieresultaat heeft daarmee een structureel negatief karakter gekregen.

- Afhankelijkheidsratio: Dit kengetal geeft weer hoe afhankelijk we zijn van de overdrachten van het Rijk en tevens de gevoeligheid voor kortingen op deze overdrachten van het Rijk. Het verhogen van de eigen inkomsten kan de afhankelijkheid van het Rijk verkleinen.

- Netto Investeringsquote: Dit kengetal geeft weer of er voldoende investeringen gedaan worden voor het behoud van een aanvaardbaar voorzieningen niveau. Normaal gesproken zullen de uitgaven voor investeringen hoger zijn dan de afschrijvingen. Hoger omdat vanwege inflatie de investeringen duurder worden, maar ook omdat door economische groei en inwonersgroei er jaarlijks meer publieke investeringen nodig zullen zijn (bijvoorbeeld scholen en wegen). Bij te lage investeringen zullen er op termijn inhaalinvesteringen nodig zijn om de leefbaarheid van de stad op orde te houden. Een gemeente kan ook te veel investeren. Dit zal zorgen voor hogere schulden en hogere afschrijvingslasten. Hogere afschrijvingslasten leggen een groter deel van de exploitatieruimte voor een langere periode vast waardoor de ruimte voor eventuele benodigde ombuigingen op de lopende exploitatie kleiner wordt.

- Netto lasten per inwoner: Dit kengetal geeft de mate van flexibiliteit aan voor het realiseren van ombuigingen. Lage netto lasten per inwoner kunnen een indicatie zijn dat het niveau van de noodzakelijke publieke voorzieningen onder druk staat. Hoge netto lasten per inwoner kunnen een signaal zijn dat een gemeente op grote voet leeft. Voor het bepalen of er sprake is van afwijkende netto lasten is wordt Hilversum vergeleken met andere gemeenten met een matige sociale structuur en een sterke centrumfunctie.

- Houdbaarheidsquote: Dit kengetal geeft een indicatie van de ombuigingsinspanning die een gemeente bij het slecht weer scenario moet leveren om de gemeentelijke financiële positie op orde te houden. Bij het slecht weer scenario wordt onder andere rekening gehouden met een terugval van de inkomsten vanuit het rijk met 20%, terugvallende overige inkomsten met 11%, stijgende rentetarieven tot 3%, afboekingen op uitstaande leningen etc. en zal zich hoogstwaarschijnlijk niet voordoen. Het kengetal is daarmee een maat voor de weerbaarheid van de gemeente. Het wordt uitgedrukt in een percentage van de lasten en baten waarop

ombuigingen kunnen worden gerealiseerd. Het gaat hierbij om de onbenutte belastingcapaciteit plus de netto lopende uitgaven. De netto lopende uitgaven worden gedefinieerd als: lasten voor mutaties reserves -/- rentelasten -/- afschrijvingen -/- lasten grondexploitaties -/- inkomsten uit heffingen en belastingen -/- inkomsten van specifieke uitkeringen -/- inkomsten van decentralisatie uitkeringen. De netto lopende uitgaven gedeeld door het aantal inwoners is het kengetal netto lasten per inwoner. De houdbaarheidsquote is afhankelijk van het gekozen scenario dat wordt gekozen en is daarmee arbitrair.

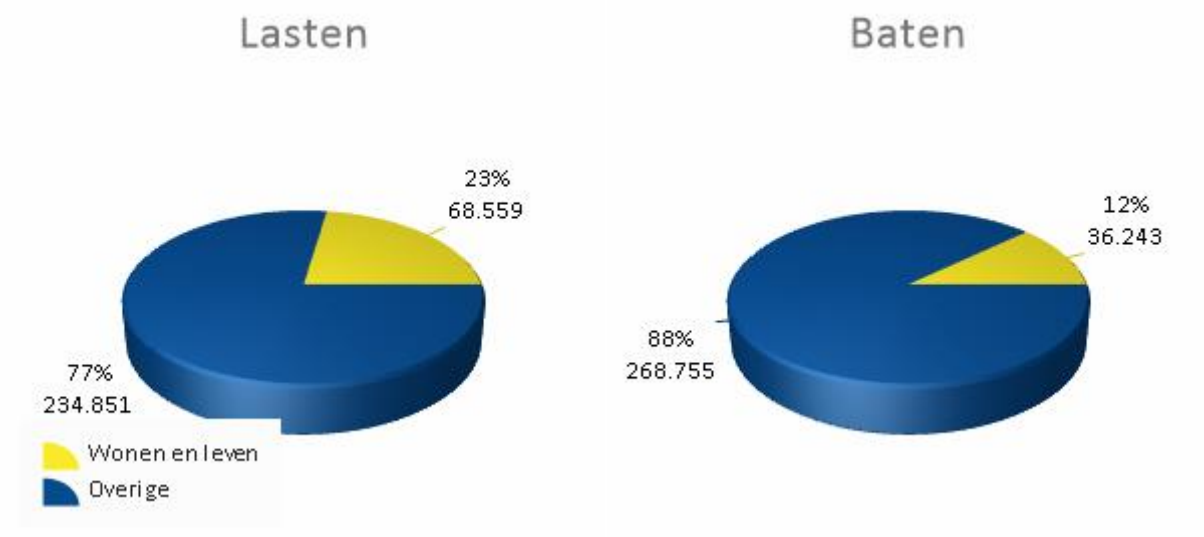
- Kasgeldratio: Dit kengetal geeft de mate van risico weer van sterk stijgende rentelasten door herfinanciering van kortlopende schulden door langlopende schulden bij een stijgende marktrente. De signaalwaarde is gelijk aan de berekening van de kasgeldlimiet, 8,5% van het begrotingstotaal. Ons financieel beleid is erop gericht blijvend te voldoen aan de eisen van de wettelijke kasgeldlimiet waarbij een overschrijding van de kasgeldlimiet voor een periode van maximaal twee kwartalen is toegestaan.

Conclusie:
Op basis van het VNG model is de financiële score verbeterd van 5,5 in 2020 naar en 6,5 naar 2021. Dit is het gevolg van een verbeterde score op de onderdelen; netto investeringsquote en netto lasten per inwoner en een verslechterde score op de afhankelijkheidsratio.
Het model van de VNG kan een aanvulling zijn op de verplicht voorgeschreven kengetallen van het BBV. De berekende houdbaarheidsquote is daarbij echter afhankelijk van het gekozen scenario en daarmee arbitrair. Ook hier geldt dat de beoordeling een momentopname is, die terugkijkt in de tijd en geen doorkijk geeft naar de toekomstige situatie.

Om de toekomstige financiële gezondheid van Hilversum te monitoren kunnen de verplichte kengetallen, van het BBV en de aanvullende kengetallen van het VNG model, een signaalfunctie vervullen. Door bij besluitvorming aandacht te besteden aan de gevolgen van de besluitvorming op de ontwikkeling van de kengetallen, kan een verbetering van de financiële besluitvorming plaatsvinden.

2. Programma verantwoording

Programma 1: Wonen en leven

Betrokken partijen

Voor het realiseren van de bestuurlijke opgave werken wij samen met inwoners, ondernemers, bedrijven, instellingen en maatschappelijke organisaties.
De belangrijkste betrokken partijen binnen het programma Wonen en leven zijn:

- Regio Gooi en Vechtstreek (verbonden partij) en omliggende gemeenten
- Grondstoffen- en Afvalstoffen Dienst Gooi en Vechtstreek (verbonden partij)
- Goois Natuur Reservaat (GNR) (verbonden partij)
- Omgevingsdienst Flevoland Gooi en Vechtstreek (OFGV) (verbonden partij)
- Provincie Noord-Holland
- Erfgoedorganisaties
- Woningcorporaties
- Culturele organisaties
- Sportverenigingen
- Sportservice Noord-Holland
- Stichting Centrum Hilversum
- Uitvaartstichting Hilversum
- (Commerciële) vastgoedpartijen
- Huurdersorganisaties
- Provincie Utrecht
- (Bus)vervoerders (Transdef, Syntus, NS)
- ProRail
- Rijkswaterstaat
- Metropoolregio Amsterdam (MRA)

Kaderstellende nota's

Bodem, water, riolering

- Gemeentelijk Watermanagement Plan 2021-2026 (2020)
- Keur AGV 2011, inclusief bijbehorende en/of later vastgestelde Vrijstellingen en Beleidsregels
- Verordening havengelden 2022 (2021)
- Verordening rioolheffing 2022 (2021)

Milieu en duurzaamheid

- Visie 'Hilversum Klimaatneutraal 2050' (2012)
- Uitvoeringsprogramma: Duurzaam Hilversum 2016-2020 (2016)
- Dierenwelzijnsbeleid Hilversum (2016)
- Regionaal Uitvoeringsplan Huishoudelijk afval 2015-2020 (2016)
- Verordening afvalstoffenheffing 2022 (2021)
- Actieplan Geluid (2013)
- Provinciale Milieuverordening (tranche 10a)
- Regionale Energie Strategie Noord-Holland Zuid (2021)

Bereikbaarheid

- Structuurvisie Hilversum 2030 (2013)
- Parkeerverordening Hilversum (2018)
- Structuurvisie Verkeer en Vervoer 2030 (2016)
- Herziening laadpalenbeleid (2015)
- Verordening parkeerbelastingen 2022 (2021)
- Verordening Mobiliteitsfonds Hilversum (2009)
- Wijziging verordening Mobiliteitsfonds Hilversum 2009 (2019)
- Mobiliteitsvisie Hilversum 2040 (2021)

Groen en begraafplaatsen

- Nota Impuls voor extra groen in Hilversum (2016)
- Groenbeleidsplan 2030 (2013)
- Structuurvisie Hilversum 2030 (2013)

Wonen

- Woonvisie Hilversum 2021-2030 (2021)
- Regionale Woonvisie Regio Gooi en Vechtstreek 2030 (2016)
- Regionale Huisvestingsverordening Gooi en Vechtstreek (2019)
- Regionaal Woonakkoord (2021)

Openbare ruimte

- Visie Hilversum Buiten (2004)
- Handboek Beheer Hilversum Buiten (2009)
- Handboek Inrichting Hilversum Buiten (2009)
- Beeldkwaliteitsplan plus 1221 (2020)

Sport

- Nota Sport en Bewegen 2016 t/m 2020

Mooie stad

Hilversum is een compacte stad, gelegen in een oase van groen en met een hoog voorzieningenniveau. De uitdaging voor de komende decennia is om die aantrekkelijke, levendige stad te blijven, waar iedereen betaalbaar kan wonen, werken en vrije tijd kan doorbrengen. De afvlakking van de economische groei, soms knellende bereikbaarheid en een tekort aan woningen in bijna alle prijsklassen, vragen om een toekomstvisie op Hilversum waarin keuzes worden gemaakt. De Omgevingsvisie is hiervoor het instrument, als onderdeel van de Omgevingswet. Investeringen in tijd en geld moeten een zorgvuldige voorbereiding op de komst van de Omgevingswet in 2022 mogelijk maken.

In de lopende fysieke projecten staat het vinden van de juiste balans tussen ruimte voor wonen en ruimte voor werken centraal. Hilversum is een gewilde woonstad. Er is een grote vraag naar woningen, waarbij de gemeente nadruk legt op het sociale en het middeldure segment. Hilversum blijft de komende jaren bouwen en zoekt hier de samenwerking met regiogemeenten en woningbouwcorporaties. De woningbouwproductie wordt inzichtelijk gemaakt aan de hand van ‘de Teller van Heller’.

Tegelijkertijd is Hilversum ook een gemeente waar gewerkt wordt. Om zowel het bouwen van woningen als bedrijvigheid een impuls te geven, jagen we een groot aantal ruimtelijke opgaven aan, zoals het stationsgebied, postcodegebied 1221, Crailo en het Arenapark.

De coronacrisis heeft mogelijk een vertragend effect op het proces van de Omgevingsvisie en de realisatie van fysieke projecten in de stad. Op dit moment dient dat effect zich nog niet aan.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streef waarde	Realisatie 2021	Bron
	Nee	Aantal vanaf 2018 opgeleverde en in plannen gevatte (koop)woningen voor 1- en 2-persoonshuishoudens	1000 (2022)	1390	Woonmonitor
	Nee	Waardering van het onderhoud van de openbare ruimte	7	7,2	Hilversum Monitor
	Nee	Aantal per jaar opgeleverde (koop)woningen in het middensegment	1/2 van totaal aantal opgeleverde (koop)woningen	4% (12 opgeleverd)	Woonmonitor
	Nee	Aantal sociale huurwoningen	11.455	11.507	Woonmonitor
	Nee	Aantal per jaar opgeleverde sociale huurwoningen	1/3 van totaal aantal opgeleverde woningen	58% (174 opgeleverd)	Woonmonitor
	Ja	Nieuw gebouwde woningen, aantal per 1.000 bestaande woningen	6,5	6,0	Gemeente Hilversum
	Ja	Gemiddelde WOZ-waarde (maal duizend euro)	Geen streefwaarde	359	CBS

Ambitie met activiteiten

1.1.1. Ruimtelijke ordening

Samen met inwoners, bedrijven en instellingen werken we aan een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. We zetten de beschikbare instrumenten uit de Omgevingswet hiervoor in.

Activiteiten

- Opstellen en vaststellen van de Omgevingsvisie samen met inwoners, ondernemers maatschappelijke organisaties en andere experts.
- Voortzetten van het pilotproject voor het Omgevingsplan: bestemmingsplan met verbrede reikwijdte voor het Noordwestelijk Villagebied.
- Regisseren van verschillende gebiedsontwikkelingen en bouwprojecten: stationsgebied, publieke gebiedsontwikkellocaties in postcodegebied 1221, Arenapark, Buurthuis de Lelie/Paulusschool.
- Faciliteren van verschillende gebiedsontwikkelingen en bouwprojecten: Crailo, Philipslocatie, private ontwikkellocaties in postcodegebied 1221, voltooiing Groene Schakel, projecten uit het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs, verschillende andere private en publieke ontwikkelingen die worden onderzocht.
- Meedoen aan verschillende gebiedsontwikkelingen en bouwprojecten: Huydecopersweg, A27, Anna's Hoeve, Lucent, Monnikenberg.
- Inzichtelijk maken van de regels en mogelijkheden voor gevelreclame (verwerken onder de zin van het welstandsbeleid).
- Actualiseren van het welstandsbeleid in lijn met de Omgevingswet.

Toelichting op activiteiten

Het traject om te komen tot de Hilversumse Omgevingsvisie 2040 is in het najaar van 2021 flink op stoom gekomen. De eerste stap van de participatieactiviteiten is eind 2021 afgerond. Het doorlopen participatieproces ontving veel waardering, ondanks dat de activiteiten door de coronacrisis deels online plaatsvonden. Volgens de planning worden dat de participatieactiviteiten in stap twee rond de zomer van dit jaar afgerond. Het streven is om de Omgevingsvisie, conform het bestuurlijk plan van aanpak, in het begin van 2023 middels een raadsbesluit te laten vaststellen.

Het inzichtelijk maken van de regels en mogelijkheden voor gevelreclame is niet gelukt. Dit komt omdat de technische herziening van de welstandsnota met daarbij inhoudelijke wijzigingen op dakopbouwen en zonnepanelen prioriteit heeft gekregen. De update en actualisering van de welstandsnota is in de commissie besproken maar is teruggestuurd vanwege een ontvangen advies van de welstandscommissie. Inmiddels ligt er een vernieuwd voorstel dat verder behandeld moet worden.

Er zijn stappen gezet in het regisseren van verschillende gebiedsontwikkelingen en bouwprojecten. De uitvoeringsnota voor het Stationsgebied is vastgesteld en voor postcodegebied 1221 is het Beeldkwaliteitsplan 1221 vastgesteld met daarin de gebiedspaspoorten voor zes ontwikkellocaties. Er zijn inmiddels ontwerpen voor de vergroening van vier pleinen vastgesteld en de voorbereidingen voor de uitvoering zijn gestart. De ontwikkeling van de wijk Anna's Hoeve verloopt goed: de verschillende bouwvelden zijn er of komen tot ontwikkeling. Verder is de beroepsprocedure in verband met de omgevingsvergunning voor bouwveld 5.2 afgerond, zodat het eigendom van het bouwveld kan worden overgedragen. Het masterplan voor het Arenapark is uitgewerkt in verschillende scenario's. Voor buurthuis de Lelie en de Paulusschool is gestart met het ontwerp en

zijn overeenkomsten opgesteld met de betrokken partijen. Voor de Heuvellaan (voormalig VARA-kantoor) is een ontwikkelstrategie ontwikkeld. Ook is er een structuurvisie ontwikkeld voor het Bruisend Hart.

Binnen het programma Omgevingswet is er het afgelopen jaar invulling gegeven aan de rol van omgevingsregisseurs. De omgevingsregisseur is bij complexe dossiers, bijvoorbeeld Talpa of Silverpoint, zowel voor de initiatiefnemer, als het bestuur, de contactpersoon en interne verbinder. Ook spreekt de omgevingsregisseur de initiatiefnemer aan op zijn of haar verantwoordelijkheden, bijvoorbeeld waar het gaat om participatie met de omgeving. Ook in 2022 worden omgevingsregisseurs weer aan complexe dossiers gekoppeld.

In 2021 is geparticipeerd in diverse gebiedsontwikkelingen- en bouwprojecten. De vluchtstroken langs de A27 zijn afgerond en het project waterbassin is volop in uitvoering. Een aantal projecten, waaronder kleinere projecten, loopt nog. Een voorbeeld is het project rondom het kunstwerk in de fietstunnel bij de A27.

Op zeven ontwikkellocaties in 1221 wordt inmiddels ontwikkeld. Plannen zoals die van de Wybertjesfabriek, Sigarenfabriek en Hunkemöller worden steeds concreter. De Groene Schakel is uitgevoerd en voltooid. Voor zowel de Raaweg als Tergooi wonen is gestart met het faciliteren van de private woningontwikkeling. Onderzoek naar de mogelijkheden tot herontwikkeling van het Orchideegebied is in 2021 gestart in overleg met huurders op de locatie alsook een woningcorporatie.

Voor buurtschap Crailo is o.a. het bestemmingsplan vastgesteld. Crailo is een gemeenschappelijke ontwikkellocatie van de gemeenten Hilversum, Gooise Meren en Laren. Voor Werf35 is de stedenbouwkundige visie vastgesteld. Noemenswaardig is verder de ontwikkeling van het nieuwe politiebureau en de regionale meldkamer op de Groest. De gemeente heeft hierin een faciliterende rol gespeeld en de benodigde omgevingsvergunning verleend.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	3.478	-316	3.162
Realisatie	4.211	-937	3.274
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**732**	**-621**	**111**

Vanwege de vertraging van de invoering van de Omgevingswet en de daarmee samenhangende vertraging van de Omgevingsvisie is in 2021 geen uitvoering gegeven aan participatieactiviteiten met als gevolg een voordeel van € 144.000. Aan de raad wordt voorgesteld om het resterende bedrag van € 144.000 over te hevelen naar 2022. Tevens maakte de vertraagde Omgevingswet het noodzakelijk om in 2021 diverse ruimtelijke ontwikkelingen planologisch juridisch via de (oude) reguliere bestemmingsplanwijzigingen af te doen. Dit levert een voordelig resultaat van € 88.000. De inschatting is dat veel ruimtelijke ontwikkelingen in 2022 nog snel van de oude regeling gebruik willen maken.

In 2021 is voor Arenapark een scenariostudie opgesteld. Het voorlopig ontwerp stedenbouwkundig plan volgt in 2022. De vertraging is met name gerelateerd aan een intensieve dialoog met stakeholders, specifiek onderzoekswerk ten aanzien van stationsverplaatsing en noodzakelijke extra advisering. Hierdoor zal een flink deel van de werkzaamheden in 2022 plaatsvinden, die eerder

geraamd waren voor de tweede helft van 2021. Als gevolg van de vertraging is een voordeel van € 219.000 ontstaan. Aan de raad wordt voorgesteld om € 219.000 over te hevelen naar 2022.

In 2021 is de openbare ruimte rondom het project Lucent opgeleverd. De kosten van € 520.000 zijn verhaald op de ontwikkelaar. Per saldo levert dit een budgetneutrale afwijking.

De verzakelijking van intentie- en anterieure overeenkomsten heeft als doel de inkomsten op de stelpost te realiseren. Dit is gedeeltelijk gelukt. Een groot aantal overeenkomsten loopt door in 2022 zodat per saldo een nadeel van € 175.000 aan kosten en € 62.000 aan minder inkomsten gerealiseerd is. Omdat een fors deel van de kosten betrekking heeft op de doorontwikkeling van de verzakelijking zijn deze kosten niet verhaald op ontwikkelaars.

1.1.2. Wonen en bouwen

Samen met marktpartijen en woningcorporaties realiseren we de bouwopgaven van Hilversum. De gemeente heeft een stimulerende rol dit mogelijk te maken.

Activiteiten

- Opstellen en vaststellen van een Woonvisie.
- Stimuleren en faciliteren van de uitbreiding van de woningvoorraad tot de gewenste 1000 extra woningen voor één- en tweepersoonshuishoudens.
- Overleggen met woningcorporaties om te komen tot prestatieafspraken.
- Stimuleren en faciliteren van het op peil houden van de sociale woningvoorraad en het verhogen van het aanbod van middenhuurwoningen.
- Ruimte bieden aan nieuwe woon- en verblijfsvormen voor starters, internationale kenniswerkers, studenten en ouderen.
- Doorontwikkelen van een (regionale) samenwerkingstafel met woningcorporaties en marktpartijen voor het realiseren van de bouwopgaven.
- Mede uitvoeren van het project senioren Wooncoach en daarmee bijdragen aan goed wonen voor senioren, doorstroming op de sociale huurmarkt en signaleren van eenzaamheid en zorgbehoeften.
- Toezicht houden op bouwen en wonen.
- Actueel houden van de basisregistratie adressen en gebouwen (BAG).
- Behandelen van aanvragen omgevingsvergunningen.
- Aanpassen van de werkprocessen rondom omgevingsvergunningen in lijn met de Omgevingswet.
- Aansluiten op het landelijk Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

Toelichting op activiteiten

In 2021 was er verminderde ambtelijke capaciteit op wonen. De raad is daarover geïnformeerd. Hierdoor konden o.a. de beide opgestarte Flexwonen-trajecten en nieuwe prestatieafspraken met de woningcorporaties niet afgerond worden. Met het Regionale Woonakkoord en de Woonvisie Hilversum zijn in 2021 de belangrijkste kaderstellende visies vastgesteld.

Als mede-uitvoerder van het project senioren Wooncoach droeg de gemeente bij aan de doorstroming op de sociale huurmarkt en het signaleren van eenzaamheid en zorgbehoeften. Door de coronapandemie liepen de huisbezoeken vertraging op. Ook het toezicht op bouwen en wonen, middels huisbezoeken, is vanwege die reden beperkt uitgevoerd. Meldingen zijn wel opgepakt. Het

convenant Woonfraude is in 2021 afgesloten. Hiermee is ook invulling gegeven aan de voorbeeldfunctie voor buurtgemeenten.

In 2021 is de Taskforce betaalbare woningbouw opgericht. Dit betreft de samenwerking en afstemming tussen de gemeente en regionale woningcorporaties om de bouwopgave voor betaalbare woningbouw verder te brengen. De Taskforce draagt bij aan de ambitie om samen te werken met lokale marktpartijen. De ambitie om naast de Taskforce, ook via een samenwerkingstafel met regionale woningcorporaties en marktpartijen samen te werken, bleek niet haalbaar. Dit komt door het feit dat de gesprekspartners te wisselend zijn: er is een groot aantal kleinere ontwikkelaars en de samenstelling van de marktpartijen wisselt. De gemeente is wel in goed overleg met woningcorporaties binnen Hilversum (de Taskforce betaalbare woningbouw).

In 2021 is opnieuw sprake van een toename van het aantal aanvragen voor omgevingsvergunningen (44% stijging ten opzichte van 2019) en adviezen. Ook de doorloop van aanvragen uit 2020 naar 2021 (aanvraag ingediend in 2020 en afgehandeld naar 2021) is groot. De oorzaak ligt in de toename van een aantal initiatieven en de complexiteit van de plannen. Ook ten tijde van de coronacrisis is het niveau van de dienstverlening op peil gebleven.

De voorbereidingen voor de Omgevingswet en het digitaal stelsel zijn op koers en de verwachting is nu om in maart live te gaan. De vertraging in aansluiting bij het Digitaal Stelsel Omgevingswet komt door problemen met de automatisering bij het Rijk.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	4.135	-3.274	861
Realisatie	5.001	-3.333	1.668
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**867**	**-59**	**807**

Met RIB 2021-84 heeft het college de raad geïnformeerd over de toename van aanvragen voor omgevingsvergunningen over de verwachte meeropbrengst van € 1.000.000. In Turap II is abusievelijk de begroting alleen aangepast voor extra baten voor € 560.000. De realisatie van de extra capaciteit voor de afhandeling wijkt daarom nadelig met € 450.000 af van de begroting.

De verwachte extra inkomsten van de omgevingsvergunningen blijven achter ten opzichte van de RIB 2021-84. Reden hiervan is dat aanvragen van een paar grote bouwprojecten, waaronder het Carolahuis, in 2022 zullen worden afgewikkeld

Als gevolg van de vertraging van de omgevingswet is de bezuiniging ‘welstandvrij’ van € 150.000 niet gerealiseerd. Daarnaast zijn de lasten voor het publiceren van de vergunningen hoger dan begoot (€60.000). Voor 2021 resulteert dit een totaal nadeel van € 210.000.

Door de gestegen bouw- en vernieuwingsactiviteiten en toegenomen complexiteit van de plannen waren de kosten voor de Commissie inclusief specialistische kennis en advisering voor 2021 te laag geraamd(€ 115.000). In de begroting 2022 is dit gerepareerd.

Als gevolg van vertragingen bij de uitvoering van de woonvisie en het maken van prestatieafspraken met de woningcorporaties is het beschikbare budget niet geheel uitgegeven. Om de

prestatieafspraken en de woonvisie te realiseren wordt de raad voorgesteld om het resterende budget van € 65.000 over te hevelen naar 2022.

1.1.3. Begraafplaatsen en crematorium

De verbonden partij Uitvaartstichting Hilversum exploiteert alle gemeentelijke begraafplaatsen en het crematorium in Hilversum. De gemeente stuurt op een hoog kwaliteitsniveau van het begraven en cremeren, het betaalbaar houden van de begraaf- en crematietarieven en het behoud van de monumentale uitstraling van de begraafplaatsen. Sturingsmogelijkheid heeft de gemeente via de Raad van Toezicht en de begroting en jaarrekening van de Uitvaartstichting.

Activiteiten

- Onderhouden van de gebouwen op de begraafplaatsen volgens de meerjarenonderhoudsplanning.
- Uitvoeren van de renovatie aula Bosdrift voor de huisvesting van de Uitvaartstichting.

Toelichting op activiteiten

Het gebouw de Aula aan de Bosdrift is 2021 van binnen gerenoveerd en door de Uitvaartstichting in gebruik genomen.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	665	-535	130
Realisatie	676	-398	278
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**11**	**137**	**148**

Uitvaart Stichting Hilversum betaalt een vergoeding aan de gemeente voor gedetacheerd personeel. Er is aan € 100.000 minder inkomsten gegenereerd door ziekteverzuim en uitstroom van personeel.

Levendige stad

Een levendig, divers en bruisend Hilversum maakt de stad aantrekkelijk. Een hoge kwaliteit van de culturele, sportieve voorzieningen, het cultureel erfgoed en de evenementen zorgt voor een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat. Vitale lokale media en een moderne bibliotheek sluiten aan bij het profiel Hilversum Mediastad. Op regionaal niveau zetten we ons in om meer dagrecreanten en toeristen naar Hilversum te trekken.

De coronacrisis heeft mogelijk grote gevolgen voor culturele instellingen en activiteiten. De precieze gevolgen zijn nog onbekend. Enkele indicatoren in onderstaande tabel, bijvoorbeeld over bezoekersaantallen, hebben de streefwaarde p.m. omdat vanwege de coronacrisis een reële referentiewaarde bepalen over dit jaar niet mogelijk is.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streef waarde	Realisatie 2021	Bron
	Nee	Percentage inwoners dat vindt dat er voldoende mogelijkheden zijn voor sport en recreatie	≥ 64%	67%	Hilversum Monitor
	Nee	Bezoekersaantallen van vijf culturele instellingen (Museum, Vorstin, Filmtheater, Bibliotheek en MCO)	n.v.t.	n.n.b.	Jaarverslagen culturele instellingen
	Nee	Bezoekersaantallen evenementen in de openbare ruimte	n.v.t.	55.000	Gemeente Hilversum
	Nee	Percentage inwoners dat tevreden is over de sportvoorzieningen en/sportmogelijkheden	≥ 64%	60%	Hilversum Monitor
	Nee	Aantal overtredingen geluidsoverlast	5	1	Gemeente Hilversum
	Nee	Percentage inwoners dat tevreden is over de culturele voorzieningen	≥ 49%	43%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage inwoners dat tevreden is over het evenementen aanbod	n.v.t.	34%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage inwoners ouder dan 19 jaar dat voldoende beweegt volgens de NNGB	60%	50,1% (2020)	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen)
	Ja	Aandeel niet sporters in de gemeente	40%	48,1%	RIVM

Ambitie met activiteiten

1.2.1. Sportbeleid en activering

We stimuleren inwoners om gezond en vitaal te zijn en te blijven. Het is daarvoor belangrijk dat er voor alle inwoners voldoende toegang tot laagdrempelige sportvoorzieningen is. We zetten ons in voor vitale sportverenigingen, buurtsport en beweegprogramma's voor specifieke doelgroepen. Sportevenementen brengen

levendigheid, bindt bedrijven aan de stad en dragen bij aan een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat.

Activiteiten

- Verder ontwikkelen van het onderdeel sport binnen het profiel ‘work, play, sport’ voor het Arenapark.
- Actief ondersteunen van sportverenigingen bij het verbeteren van de organisatiekracht en de openclubgedachte, onder andere via de samenwerking met NOC*NSF.
- Verder ontwikkelen van het sportnetwerk. Bijvoorbeeld door de organisatie van Sportontmoeting Hilversum en het sportoverleg met besturen van grote sportverenigingen.
- Inzetten van buurtsportcoaches om Hilversummers in beweging te krijgen en te houden, in samenwerking met verschillende organisaties.
- Investeren in en uitvoeren van de vijf pijlers van het Sportakkoord: inclusief sporten en bewegen, duurzame sportinfrastructuur, vitale sportaanbieders, positieve sportcultuur, van jongs af aan vaardig in bewegen.
- Ondersteunen van sportevenementen, zoals de Hilversum City Run.
- Faciliteren van de buurtspelen.

Toelichting op activiteiten

In 2021 hebben de coronamaatregelen wederom veel impact gehad op de Hilversumse sport. Veel sportorganisaties hebben hun aanbod regelmatig moeten aanpassen en dat vroeg om veel inspanning en flexibiliteit. Sportscholen waren gedeeltelijk of zelfs helemaal gesloten. Samen met de gemeente is gekeken waar en in welke vorm sporten toch mogelijk was.

Binnen het project Arena Park krijgt sport een belangrijke plek en is in 2021 actief de verbinding gelegd tussen het nieuwe zwembad, een mixed-use sporthal (voor het bewegingsonderwijs/lichamelijke oefening voor omliggende scholen, indoor atletiekhal en binnensporten) en de openbare ruimte.

Het gemeentelijk sportnetwerk heeft zich uitgebreid door contact met anders georganiseerde sportaanbieders. Echter hebben fysieke bijeenkomsten – waaronder bijvoorbeeld de Sportontmoeting Hilversum – niet kunnen plaatsvinden. Verder is de verbinding gelegd met het Actieplan Jeugd, waar de buurtsportcoaches en partners betrokken zijn geweest bij de uitvoering. Op ieder onderdeel van Sportakkoord Hilversum zijn we actief geweest. Extra middelen voor de uitvoering van zowel het sportakkoord als leefstijlinterventies zijn ingezet. Bijvoorbeeld om het lokaal preventieakkoord vorm en inhoud te geven. Tot slot zijn door de coronamaatregelen grote Hilversumse sportevenementen helaas niet doorgegaan.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	1.102	-5	1.096
Realisatie	893	-110	783
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-209**	**-105**	**-313**

De lagere lasten zijn veroorzaakt door minder buurtsportcoaches omdat enerzijds de cofinanciering niet kon worden gerealiseerd en anderzijds verschillende grootschalige sportevenementen niet

konden doorgaan door covid-19. Om alsnog grootschalige sportevenementen te kunnen organiseren wordt een overheveling van € 125.000 naar 2022 aan de raad voorgesteld. Daarnaast is er een subsidie met betrekking tot sportakkoord 2020 bij het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport ontvangen van € 100.000.

1.2.2. Sportaccommodaties

Sportaccommodaties dienen goed onderhouden en in voldoende mate aanwezig te zijn. Bij de sportaccommodaties waarvoor de gemeente verantwoordelijk is stemmen we het beheer en onderhoud af met de sportverenigingen. Waar mogelijk kunnen op wens van sportverenigingen bepaalde taken worden overgenomen. Voor niet-gemeentelijke sportaccommodaties kunnen sportverenigingen zich aansluiten bij de Stichting Sportinvesteringsfonds Hilversum. De gemeente staat voor de stichting garant.

Activiteiten

- Uitwerken van de mogelijkheden voor realisatie van een zwembad op het Arenapark.
- Aanbesteden en uitvoeren van beheer en onderhoud van de buitensportaccommodaties.
- Implementeren van de nieuwe wijze van exploitatie en beheer van binnensportaccommodaties (sporthallen, sportzaal en zwembad).
- Onderhouden van sportvelden van de gemeente volgens het vastgestelde meerjarenonderhoudsplan.
- Onderhouden van trapveldjes zoals het Cruyff Court, en het ondersteunen van nieuwe initiatieven.
- Intensiveren van het gebruik van de huidige sportaccommodaties, waardoor zoveel mogelijk bewoners kunnen sporten.

Toelichting op activiteiten

Eind 2021 is het Masterplan Arenapark 2.0 vastgesteld. Ten aanzien van dit masterplan loopt nog een onderzoek naar de realisatie van een multifunctionele indoor atletiekhal. In het uitvoeren van beheer en onderhoud liep de gemeente achter op de meerjarenonderhoudsplanning. Naast het reguliere onderhoud van de sportaccommodaties zijn echter wel een aanzienlijke hoeveelheid sportvelden gerenoveerd. Ook voor accommodaties die door de coronamaatregelen gesloten waren liep het onderhoud door. De onderhoudsplanning van de velden is zodanig ingericht zodat de verenigingen in de zomer van 2021 toch zoveel mogelijk terecht konden op hun accommodatie. Daarnaast loopt op dit moment de aanbesteding voor de exploitatie en beheer van de binnensportaccommodaties en in 2022 wordt een nieuw contract gesloten.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	2.952	-1.037	1.915
Realisatie	3.514	-1.719	1.795
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**562**	**-682**	**-119**

Vanaf 2021 wordt Optisport aangemerkt als een organisatie met winstoogmerk. Dit heeft als gevolg dat de huur (kostendekkend) en de exploitatiebijdrage verhoogd dient te worden. Dit resulteert in een nadeel van € 470.000 (exploitatiebijdrage) en een voordeel van € 464.000 (huur).

De bedrijfsvoering van zwembad De Lieberg is voor een groot deel gebaseerd op omzet door grootschalig bezoek. In verband met de covid-19 maatregelen zijn de inkomsten grotendeels weggevallen. De gemeente Hilversum heeft in overleg met Optisport voor 2020 en 2021 specifieke uitkeringen ter dekking van het exploitatietekort voor zwembad de Lieberg bij het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aangevraagd en toegekend gekregen. De twee toegekende specifieke uitkeringen, respectievelijk € 185.942 en € 177.639, zijn via een subsidie aan Optisport Hilversum B.V toegekend.

Vanuit het coalitieakkoord 2018-2022 is vanaf 2021 €90.000 opgenomen in de begroting voor toekomstige nieuwbouw van het zwembad. In 2021 zijn nog geen kosten gemaakt, derhalve resulteert dit in een voordeel van € 90.000

Vanaf 2019 kunnen de BTW kosten voor de sportaccommodaties niet meer worden teruggevorderd bij de belastingdienst. Het Rijk heeft dit verlies gedeeltelijk gecompenseerd met de SPUK. Dit levert een nadeel op van € 79.000.

1.2.3. Culturele activiteiten, instellingen en educatie

Culturele activiteiten zijn gericht op het vergroten van de levendigheid en het versterken van de economische identiteit van Hilversum als stad van media, muziek en architectuur. De gemeente verbindt cultuur in sterke mate aan vraagstukken over gebiedsontwikkeling, de omgevingsvisie en het versterken van werklocaties. Culturele instellingen op professioneel en amateurniveau zijn essentiële dragers voor culturele activiteiten. We ondersteunen culturele instellingen, initiatieven en activiteiten en vragen als tegenprestatie een duidelijke bijdrage aan een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat. Daarbij weegt ook de verbinding met andere terreinen (sociaal domein, economische activiteit en culturele kwaliteit) en toegankelijkheid voor publiek mee.

Activiteiten

- Ondersteunen van amateurverenigingen middels subsidies.
- Stimuleren van programmatische samenwerking tussen de door de gemeente gesubsidieerde instellingen. Dit kan verschillende vormen hebben, zoals zomerprogrammering, culturele seizoensopening en amateurkunstfestival Iktoon.
- Onderhouden van landelijke netwerken en stimuleren van samenwerking met de culturele instellingen die in Hilversum zijn gevestigd.
- Subsidiëren van de lokale culturele basisinfrastructuur (BIS). Dit zijn een negental basisinstellingen, zoals het Filmtheater en De Vorstin.
- Starten met herziening van de BIS.
- Stimuleren van cultuureducatie en mediawijsheid door samenwerking met scholen en instellingen. Mede door het faciliteren van een cultuurcoördinatiepunt en cultuurcoaches.
- Deelnemen aan landelijk programma Cultuureducatie met Kwaliteit 2021-2024.
- Stimuleren van ontwikkeling creatieve broedplaatsen.
- Continueren van initiatieven zoals de stadsdichter, de kinderdichter en straatpoëzie.

Toelichting op activiteiten

In 2021 heeft de gemeente wederom noodsteun verleend ter ondersteuning van culturele amateurverenigingen. Door de beperkende coronamaatregelen hebben culturele evenementen en programmeringen geen doorgang kunnen vinden. De gemeente heeft programmatische samenwerking gestimuleerd, maar door beperkende coronamaatregelen zijn culturele evenementen en (zomer)programmeringen niet gerealiseerd.

In 2021 is de nieuwe cultuurnota opgesteld en daar is de evaluatie van de culturele basisinfrastructuur (BIS) in opgenomen. De cultuurnota dient in 2022 als startnotitie waarin aandacht is voor de BIS.

In 2021 is cultuureducatiecoördinatiepunt Proloog gelanceerd middels een feestelijke kick off. Proloog coördineert vraag en aanbod in Hilversum op het gebied van hoogwaardige cultuureducatie. Zo maakt Proloog cultuureducatie bereikbaar voor alle kinderen via het primair, voortgezet en beroepsonderwijs in Hilversum. In 2022 gaat Proloog zich verder ontwikkelen en nog meer inzetten op kennisdeling. Via vier cultuurcoaches bij Grafisch Atelier Hilversum, Omgevingseducatie Gooi, Vecht- en Eemstreek en Wonderfeel wordt deelname aan cultuur bij alle Hilversummers gestimuleerd.

Verschillende basisscholen hebben hun eindmusical in de Vorstin gehouden. Het project Coronaproof on Stage stelde leerlingen van Hilversumse basisscholen in staat hun eindejaarsmusical binnen de coronabeperkingen op te voeren voor een publiek van familie en vrienden (door Events in Business, De Vorstin, NH Media, Beeld en Geluid, FC Klap). En door een samenwerking tussen Tante Jans en Hilversummers.nl konden cultuurmakers een aantal weken hun projecten online presenteren. Uiteenlopende cultuurmakers grepen deze kans, waardoor ze ondanks corona contact hielden met hun publiek.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	4.709	-526	4.183
Realisatie	3.980	-544	3.436
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-729**	**-18**	**-747**

De uitvoering van plannen uit de Corona Herstelagenda plannen gebeurt grotendeels in 2022. Voor 2021 resulteert dit in een nog niet besteed budget van € 600.000. Voor 2022 zal de raad derhalve voorgesteld worden om € 600.000 te onttrekken vanuit de Reserve Corona Herstelagenda.

Er is sprake van achterstalligheid in culturele activiteiten voor mensen die dat nodig hebben. Diverse in 2021 voorbereide incidentele culturele activiteiten hebben door covid 19 niet plaatsgevonden en daardoor is het budget voor éénmalige activiteiten Cultuureducatie onderbesteed. Cultuurcoaches hebben hiervoor een inhaal-programma voor de zomer van 2022 ontwikkeld dat éénmalig kan worden uitgevoerd. Hiermee worden mensen uit kwetsbare groepen geactiveerd. Daar is €76.000 voor nodig dat kan worden vrijgegeven door het onderbestede budget Cultuureducatie naar 2022 over te hevelen. Zie ook 1.2.1 Sportbeleid en activering.

De impact van corona op culturele instellingen is nog steeds groot. Zo heeft Stichting Wonderfeel in de eerste helft van 2021 een netto schade ondervonden van in totaal € 46.800. Gezien het belang dat

het college hecht aan het overeind houden van de culturele instellingen in Hilversum en daarmee het behoud van culturele programmering en werkgelegenheid in de creatieve sector (ketenverantwoordelijkheid), is een matching van € 16.400 euro beschikbaar gesteld aan Wonderfeel. Daarmee is een bedrag van € 30.400 euro aan provinciale middelen beschikbaar gesteld als directe mede-ondersteuning. Cofinanciering blijft een voorwaarde om een beroep te kunnen doen op het restnoodfonds van de provincie. Het uitgangspunt van cofinanciering/matching blijft de huidige verdeling: 65% provincie en 35% gemeenten.

1.2.4. Musea

De gemeente heeft een initiërende en faciliterende rol in het verbinden van media en cultuur in de stad, passend bij de identiteit van Hilversum als Mediastad. Het omvormen van de Kerkbrink tot Mediacultuurplein zorgt voor een levendiger plein in het centrum van de stad. Het streekarchief groeit uit tot een stabiele archieforganisatie.

Activiteiten

- Ondersteunen van Museum Hilversum ter bevordering van het mediacultuurprofiel en verbinding met andere instellingen, zoals Beeld & Geluid, de bibliotheek en de Zilveren Camera.
- Opbouwen van een toekomstgericht streekarchief, mede door middel van een regionale fusie.
- Uitvoeren van het gezamenlijk convenant met Museum Hilversum.

Toelichting op activiteiten

De verantwoordelijk portefeuillehouders hebben in 2021 de intentie uitgesproken om de regionale fusie ten behoeve van een toekomstgericht streekarchief te laten plaatsvinden. Hier wordt nu een voorstel voor uitgewerkt ter besluitvorming in 2022.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	1.371	-338	1.033
Realisatie	1.230	-356	874
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-141**	**-18**	**-159**

De gemeente heeft een initiërende en faciliterende rol in het verbinden van media en cultuur in de stad, passend bij de identiteit van Hilversum als Mediastad uitgevoerd binnen de gestelde financiële kaders. Het nadeel betreft afwijkingen op de loon- en organisatiekosten en dit wordt centraal toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering.

1.2.5. Cultureel erfgoed

Cultureel erfgoed heeft een verbindende werking in Hilversum vanuit ruimtelijk, sociaal en maatschappelijk perspectief. Als één van de identiteitsdragers van de stad draagt het bij aan de kwaliteit van de leefomgeving. De gemeente heeft een regierol

bij het beschermen, behouden en versterken van het cultureel erfgoed. We trekken samen met de eigenaren van monumenten op. Toekomstbestendig betekent dat er ruimte is voor transformatie van monumenten. Het doel hierbij is dat cultureel erfgoed zichtbaar en beleefbaar blijft, een verbindende kracht heeft en actief onderdeel is van een veranderende leefomgeving.

Activiteiten

- Positioneren van Hilversum als tuinstad in samenhang met de Omgevingsvisie en ruimtelijke opgaven.
- Beschermen en behouden van het cultureel erfgoed in Hilversum.
- Stimuleren van en adviseren over duurzaam transformeren van monumenten en rijksbeschermde stadsgezichten.
- Ondersteunen van eigenaren van monumenten met advies en financiële instrumenten.
- Uitvoeren van het convenant Zonnestraal en de waarde voor inwoners en bezoekers behouden.

Toelichting op activiteiten

Tuinstad is een van de dragers van Hilversum. De waarde van Hilversum als tuinstad is meegenomen in de Omgevingsvisie en de ruimtelijke opgaven. De gemeente is actief geweest in het beschermen en behouden (restaureren) van het cultureel erfgoed in Hilversum. Daarin heeft zij eigenaren van monumenten bijgestaan met advies. Financiële middelen voor het ondersteunen van eigenaren van rijksmonumenten nemen echter steeds verder af. Afgelopen jaar is de inventarisatiefase van de Routekaart Religieus Erfgoed gedaan. Daarnaast zijn de Wybertjesfabriek en de aula aan de Bosdrift gerestaureerd en ook de villa aan de Oude Enghweg 21 is gereed gemaakt voor hergebruik.

In 2021 is er begonnen met het vorm geven aan de Routekaart Religieus Erfgoed van Hilversum, een landelijk project van het ministerie van OCW waarvoor ook een decentralisatie uitkering is ontvangen. Hiervoor zijn gesprekken gevoerd met eigenaren van gebedshuizen in Hilversum en deze worden verzameld en beschreven in een inventarisatiedocument wat in 2022 aan de raad wordt gepresenteerd.

Open Hilversum is een data platform gemaakt voor de inwoners van Hilversum. In 2021 is de Cultureel Erfgoed pagina op Open Hilversum gelanceerd, waar op een simpele manier wordt verteld wat cultureel erfgoed inhoudt. Het is geen vervanging van de officiële website van de gemeente Hilversum, maar een aanvulling erop, om het cultureel erfgoed beleefbaar en zichtbaar te maken voor de inwoners van Hilversum.

De uitvoering van het convenant Zonnestraal (2018) ligt niet op koers. Na eerdere vertraging bij het opstellen van het masterplan door de eigenaar is thans de beschikbare capaciteit vanuit de gemeente beperkt. Bestuurlijk is hierover gesproken en zijn afspraken gemaakt over het vervolgtraject.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	584	-98	487
Realisatie	695	-60	635
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**111**	**37**	**149**

In 2021 is het inventarisatiedocument afgerond voor de Routekaart Religieus Erfgoed. Dit wordt in 2022 aangeboden aan de gemeenteraad. De decentralisatie uitkering van het Ministerie van OCW voor de Routekaart Religieus Erfgoed is vrij besteedbaar en niet aan een periode verbonden.

In oktober 2020 is de nieuwe MOP vastgesteld. De SIM en BRIM instandhoudingssubsidies vormen een dekking voor de voorziening van de nieuwe MOP. In 2021 is geconstateerd dat deze subsidie per abuis dubbel is opgenomen in de begroting met als gevolg een nadeel van € 54.000. Dit is gecorrigeerd met ingang van de begroting 2022.

1.2.6. Lokale media en bibliotheek

Lokale media en de bibliotheek zijn voor de Mediastad van groot belang. De gemeente ondersteunt daarom de bibliotheek en innovatie van de lokale media.

Activiteiten

- Toegankelijk houden van de bibliotheek voor de inwoners van Hilversum.
- Ondersteunen van de bibliotheek van de toekomst, waarbij de vorm afhankelijk is van de ontwikkeling van Mediacultuurplein Kerkbrink.
- Ondersteunen van initiatieven uit lokale media met een innovatief karakter vanuit de Subsidieregeling lokale media 2020.

Toelichting op activiteiten

In 2021 is invulling gegeven aan de Subsidieregeling lokale media 2020, waarvan de uitvoering was aangepast op de coronacrisis. Hiermee werd beoogd het bestaande lokale media-aanbod in stand houden dat dreigde te verdwijnen als gevolg van de coronacrisis, maar ook het versterken van de lokale nieuwsvoorziening. Voor de verdere invulling van Motie M18-109 is gestart met de oprichting van een Mediafonds en het realiseren van een bijbehorend plan en besluitvorming volgt in 2022.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	1.839	-1	1.838
Realisatie	1.630	-3	1.627
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-209**	**-2**	**-211**

De uitvoering van motie M18-109 is in 2020 en 2021 tijdelijk ingevuld met de Subsidieregeling lokale media 2020. Deze regeling is op 19 mei 2021 opgeheven. Conform de motie zal op een meer onafhankelijke manier worden ingezet op behoud en versterking van lokale media en journalistiek,

via de oprichting van een onafhankelijk Mediafonds. Daarvoor wordt Stichting Mediafonds Hilversum opgericht. Dit is in 2021 niet gelukt, en wordt geagendeerd voor de raad van februari/maart 2022. Aan de raad wordt voorgesteld om € 144.000 over te hevelen naar 2022.

Bereikbare stad

Hilversum is door haar centrale ligging en goede verbindingen met de rest van Nederland een gewilde plaats om in te wonen en te werken. Daardoor is de mobiliteit in en om de stad relatief groot. Een goede bereikbaarheid is essentieel om een aantrekkelijke woon-werk gemeente te zijn. De toenemende verkeersdruk zorgt er echter voor dat dit in gevaar komt. De bereikbaarheid en verkeersveiligheid van Hilversum zijn daarom een blijvend aandachtspunt. Hilversum wil een goed bereikbare stad zijn voor voetgangers, fietsers, trein- en busreizigers en automobilisten. De opgave van de stad is om zowel bereikbaarheid van buiten als de bereikbaarheid in de stad zelf te verbeteren door het aanpakken van verschillende knelpunten. De Mobiliteitsvisie is het instrument om de juiste balans tussen de verschillende vormen van vervoer uit te werken.

De coronacrisis heeft mogelijk (lange termijn) effecten op de bereikbaarheid van en bewegingsmogelijkheden in de stad. De precieze gevolgen zijn nog onbekend.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streef waarde	Realisatie 2021	Bron
	Nee	Percentage inwoners dat wekelijks of vaker gebruik maakt van (elektrische) fiets	≥ 56%	58%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage inwoners dat tevreden is over verplaatsing met auto	30%	30%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage achterstallig onderhoud op wegen	≤ 17%	19%	Gemeente Hilversum
	Nee	Waardering van de bereikbaarheid van het centrum per fiets	8,5	8,4	Hilversum Monitor
	Nee	Aantal verkeersslachtoffers, per 1.000 inwoners	≤ voorgaand jaar	0,64	Water, Verkeer en Leefomgeving
	Nee	Percentage inwoners dat tevreden is over infrastructuur voor fiets	80%	78%	Hilversum Monitor
	Nee	Waardering van de bereikbaarheid van het centrum per auto	6,0	5,4	Hilversum Monitor
	Nee	Aantal geregistreerde verkeersongevallen, per 1.000 inwoners	≤ voorgaand jaar	4,2	Water, Verkeer en Leefomgeving
	Nee	Aantal elektrische laadpunten en tankpunten voor biobrandstoffen/(groen)gas, per 10.000 inwoners	22	57	Rijksdienst voor het Wegverkeer

Ambitie met activiteiten

1.3.1. Verkeer en vervoer

Verbetering van de bereikbaarheid, de verkeersveiligheid en de doorstroming en het stimuleren van fiets en openbaar vervoer.

Activiteiten

- Vaststellen van de Mobiliteitsvisie en het uitvoeringsprogramma, in lijn met de Omgevingsvisie, met aandacht voor: stimuleren elektrisch vervoer, stimuleren van fietsgebruik, werken aan snel- door- en hoofdfietsroutes, transferialocaties, stedelijke distributie, inrichting routes naar OV-knooppunten, innovatieve parkeeroplossingen, gebruik van technologie, doorstroming verbeterende maatregelen en het benutten van wegwerkzaamheden voor oplossingen voor onder andere klimaatadaptatie.
- Uitvoeren van het regionale plan Hoogwaardig fietsnetwerk Gooi & Vechtstreek, ondersteund door subsidies van de provincie Noord-Holland.
- Uitvoeren en evalueren van het project nachttrein naar Amsterdam en Utrecht in samenwerking met de NS.
- Onderzoeken van mogelijk extra te nemen maatregelen bij de implementatie van het nieuwe vervoersplan van concessiehouder Transdev voor het busvervoer in de regio Gooi en Vechtstreek.
- Afronden van de werkzaamheden die alle bushaltes toegankelijk maken voor mindervaliden.
- Uitvoering door de provincie Noord-Holland van grote werkzaamheden inzake HOV in ’t Gooi, waaronder de onderdoorgang Oosterengweg, de busbaan en de natuurbrug.
- Stimuleren van de uitbreiding van het aantal elektrische laadpalen, met name op locaties die veel publiek trekken, in samenwerking met MRA-Elektrisch.
- Uitwerken van de variant ‘Overweg dicht voor autoverkeer’ bij de Kleine Spoorbomen.
- Aanpakken van verkeersonveilige situaties. Als gevolg van de afronding van de Top 10 wordt gestart met een nieuwe reeks.
- Voorbereiden op uitvoering van het opheffen van de niet actief beveiligde spoorwegovergang (NABO) Maartensdijkseweg.
- Ontwerpen en vaststellen van verplichte verkeersbesluiten voor bijvoorbeeld de snelheid op wegen, voorrang op kruispunten en de reservering van een gehandicaptenparkeerplaats.
- Vervangen van bestaande verkeersregelinstallaties naar intelligente-verkeersregelinstallaties (i-VRI).
- Onderhouden van de openbare verlichting en deze gefaseerd vervangen door LED-verlichting.
- Gefaseerd vervangen van geluidsreducerend asfalt op de buitenring.
- Beheren van de objecten ten behoeve van de verkeersmaatregelen (verkeersborden, verkeersregelinstallaties, bewegwijzering en straatmeubilair ten behoeve van verkeersregulering).
- Inspecteren, beheren en onderhouden van de civieltechnische kunstwerken (bruggen en tunnels).
- Uitvoeren van de gladheidsbestrijding conform het Gladheidsbestrijdingsplan.
- Uitvoeren van de straatreiniging conform het handboek Hilversum Buiten.
- Reguleren, faciliteren en uitvoeren van werkzaamheden ten behoeve van de gemeentelijke riolering.
- Verlenen van vergunningen voor het tijdelijk plaatsen van voorwerpen op de openbare weg.
- Verlenen van vergunningen ten behoeve van kabels en leidingen in gemeentelijk grond.

Toelichting op activiteiten

De Mobiliteitsvisie 2040 met de titel ‘Hilversum: de stad voor groene, duurzame en innovatieve mobiliteit’ is in 2021 vastgesteld en in lijn met dat besluit wordt er gewerkt aan het uitvoeringsprogramma. De eerste fase van het uitvoeren van het regionale plan Hoogwaardig

fietsnetwerk Gooi & Vechtstreek is van start gegaan. Dit is ondersteund door subsidies van de provincie Noord-Holland.

Het project nachttreinen naar Amsterdam en Utrecht is in eerste instantie uitgesteld vanwege de coronapandemie (daardoor was een evaluatie uiteraard niet mogelijk). Er wordt onderzocht hoe er in de komende jaren invulling gegeven kan worden aan dit project.

Het toegankelijk maken van bushaltes voor mindervaliden wordt gedaan op basis van subsidies van de provincie Noord-Holland. De kosten voor dit project zijn afgelopen jaren fors gestegen. Voor een aantal bushaltes is nog geen subsidie ontvangen, deze worden in de toekomst toegankelijk gemaakt zodra de subsidie beschikbaar is.

De voorbereiding van het opheffen van de niet actief beveiligde spoorwegovergang (NABO) Maartensdijkseweg ligt op koers, de uitvoering vindt in 2022 plaats. Het aanleggen van een tunnel in plaats van de overgang past binnen de begroting.

Elk jaar worden een aantal bestaande verkeersregelinstallaties vervangen met intelligente-verkeersregelinstallaties (i-VRI). Dit is een langlopend project waarin de opdracht voor 2021 is uitgevoerd. Het onderhouden van de openbare verlichting en het gefaseerd vervangen daarvan door LED-verlichting is eveneens een langlopend project.

Noemenswaardig is tevens het project verkeersonderzoek Gijsbrecht van Amstelstraat, dit project vergde een grote tijdsinvestering. Naar aanleiding van de wensen van de stichting Ondernemersfonds De Gijsbrecht en de politiek is onderzoek gedaan naar de mogelijkheden en beperkingen van een andere inrichting van de Gijsbrecht van Amstelstraat en het effect hiervan op de doorstroming. Daarnaast is veel tijd besteed aan het onderzoek naar kortetermijnmaatregelen wat betreft de verbetering van de doorstroming op de Johannes Geradtsweg. In overleg met de buurt en bestuurders zijn maatregelen gekozen en in uitvoering genomen.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	15.139	-946	14.193
Realisatie	15.190	-1.466	13.723
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**50**	**-521**	**-470**

In 2021 heeft de gemeenteraad van Hilversum de mobiliteitsvisie vastgesteld. De resultaten van de deelonderzoeken worden in 2022 verwacht. Aan de raad wordt voorgesteld om € 275.000 over te hevelen naar 2022. Anderzijds was het proces van inspraak en participatie vanwege corona tijdsintensiever c.q. de samenhang met de vertraagde omgevingsvisie behouden moest blijven. Met als gevolg een nadeel van € 68.000.

De winterperiode begin 2021 is qua weersomstandigheden bovengemiddeld streng geweest. De preventieve en curatieve maatregelen, vorstschade aan de asfaltwegen en het eerder uitvoeren van groot onderhoud aan het Dode Eind hebben geleid tot een nadeel van € 500.000.

In 2021 zijn meer werkzaamheden uitgevoerd aan ondergrondse voorzieningen. Dit heeft geresulteerd in € 348.000 extra inkomsten. De extra kosten voor herstel van straatwerk bedroegen €

205.000. Het verschil tussen de extra baten en de extra lasten betreft een vergoeding voor versnelde achteruitgang van de verharding als gevolg van deze werkzaamheden (degeneratievergoeding).

Voorbereidende werkzaamheden t.b.v. HOV zijn vertraagd. Gevolg is dat de in 2021 geplande uitvoering doorschuift naar eerste helft 2022. Dit heeft geresulteerd in een voordeel op de lasten van € 381.000. Aangezien alle kosten worden vergoed door de provincie Noord-Holland, is aan de batenkant een nadeel ter hoogte van hetzelfde bedrag.

De planvorming variantenstudie fietsenstalling, in samenwerking met ProRail, duurt langer dan oorspronkelijk voorzien. In 2021 is het schetsontwerp gemaakt. De uitwerking naar een aanbestedingsdossier is verschoven naar 2022. Dit resulteert tot voordeel van € 212.000. Aan de raad wordt voorgesteld om € 212.000 over te hevelen naar 2022.

Vanwege covid 19 maatregelen is in 2021 aan het project nachttrein geen uitvoering gegeven met als gevolg een voordeel van € 160.000.

Ter voorbereiding van het Stationsgebied zijn meerdere opdrachten opgestart waarvan de uitvoering doorloopt naar 2022. Zo heeft de extra participatie van stakeholders en de beschikbare capaciteit in- en extern er toe geleid dat onder andere de communicatie opdracht voor de branding zowel later in het jaar is gegeven als tot uitvoering is gekomen. Ook loopt de opgave rondom uitbreiding van de stationshal door in 2022. Hierdoor is op het voorbereidingsbudget een voordeel ontstaan van € 94.000. Aan de raad wordt voorgesteld om dit voordeel over te hevelen naar 2022.

In oktober 2021 is het raadsbesluit genomen over de Kleine Spoorbomen en gerelateerde mobiliteitsopdrachten. Voorbereidingskosten konden vanaf dat moment ten laste van dat krediet worden gebracht. Hierdoor resteert op het voorbereidingsbudget in de exploitatie een voordeel van € 74.000.

Er zijn diverse werkzaamheden o.a. aan verkeersinstallaties uitgevoerd waarvoor vergoedingen vanuit derden zijn ontvangen. Dit levert een voordeel op van € 97.000. Kleine aanpassingen (>50.000 euro) ten behoeve van infrastructurele maatregelen worden niet ten laste van een van de kredieten gebracht (conform de financiële verordening 2018). Dit leidt tot een nadeel van € 64.000.

Het 'verledden' van de openbare verlichting (inmiddels 60% LED) en anderzijds het ontkoppelen van portiekverlichting hebben geleid tot een afname van het energieverbruik. Er is sprake van een voordeel van € 88.000 op het verbruik van energie.

1.3.2. Parkeren

We streven naar een evenwichtige parkeerbalans en het effectief gebruik van parkeerplaatsen ter bevordering van de bereikbaarheid en leefbaarheid van het centrum, werklocaties en buurten. Het gebruik van parkeerplaatsen wordt gereguleerd door het toepassen van parkeertarieven

Activiteiten

- Implementeren van besluitvorming in Q4 2020 over verlaagde parkeernormen rondom OV-knooppunten.
- Ontwikkelen naar data-gestuurd parkeertoezicht door verder digitaliseren van de handhaving.
- Uitvoeren van de driejaarlijkse stadsbrede parkeertelling

- Begeleiden en monitoren van het uitbesteedde werk aan verbonden partij Parkeerservice voor de handhaving op parkeren.
- Mogelijk uitbreiden van gereguleerd parkeren op initiatief van en in overleg met de buurt.
- Onderhouden van parkeervoorzieningen, waarbij technische innovaties worden onderzocht bij de vervanging van de verouderde installaties.
- Verlenen van parkeervergunningen en ontheffingen.

Toelichting op activiteiten

De nota verlaagde parkeernormen rondom ov-kooppunten is vastgesteld en wordt gebruikt op diverse ontwikkellocaties. Het opstarten van data-gestuurd parkeertoezicht door het verder digitaliseren van de parkeerketen ligt op koers, hier vallen o.a. het aanpassen van parkeerautomaten en de invoering van de Parkeermonitor onder. De afronding vindt plaats in het eerste kwartaal van 2022. Het uitvoeren van de driejaarlijkse stad brede parkeertelling is uitgesteld vanwege de coronapandemie. Vanwege de geldende beperkingen rondom de pandemie zijn de uitkomsten van een telling niet representatief er is daarom bewust gekozen dit niet nu te doen. De uitvoering vindt plaats in februari 2022.

Het uitbreiden van gereguleerd parkeren is op initiatief van en in overleg met de buurt op diverse plekken ingevoerd, o.a. op de Albertus Perkstraat. Voor een aantal andere locaties is een traject opgestart (bijvoorbeeld de Vitusbuurt). De gemeente kan hierin geen initiatief nemen, dit komt vanuit de buurt zelf.

Parkeergarage Goudriaan was sterk vervuild en verpauperd. Er is apart budget vrijgemaakt voor het opschonen van de garage. Dit is bijna gereed.

Het verlenen en verlengen van parkeervergunningen en ontheffingen liep door tijdens de coronapandemie. Verder heeft de coronapandemie fors effect gehad op de parkeerinkomsten van de gemeente.

Additionele op koers liggende projecten zijn: de advisering op omgevingsvergunningen en projecten, de behandeling van bezwaar- en beroepszaken en het vaststellen van de rol van de ‘Programmamanager Parkeren’, de werving daarvoor is inmiddels afgerond. Noemenswaardig zijn verder de actualisatie van onderdelen van het parkeerbeleid met beperkte impact en de actualisatie locaties en regels inzake Parkeren Op Eigen Terrein (POET). De afronding van deze twee laatste projecten vindt plaats in het eerste kwartaal van 2022.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	4.082	-4.754	-672
Realisatie	4.160	-4.940	-780
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**78**	**-186**	**-108**

Middels de RIB 2021-31 en 83 is de raad geïnformeerd over de parkeerinkomsten incl. naheffingen parkeeropbrengsten als gevolg van de coronacrisis. De vooraf ingeschatte en gemelde nadelen als gevolg van de coronapandemie vielen in de praktijk lager uit, hetgeen resulteerde in een voordeel van € 38.000. Het resterende bedrag vloeit terug in de reserve Covid 19.

Het uitvoeren van de driejaarlijkse stad-brede parkeertelling is uitgesteld vanwege de coronapandemie. De uitvoering vindt plaats in februari 2022. Aan de raad wordt voorgesteld om het voordeel van € 50.000 over te hevelen naar 2022.

Duurzame stad

Hilversum is al een groene gemeente, maar staat voor een grote uitdaging om in de komende jaren nog groener te worden. In letterlijke zin betekent dat groener door het beschermen en uitbreiden van het groen dat de gemeente rijk is. Dit doen wij door initiatieven van bewoners te stimuleren en ondersteunen. Klimaatadaptatie en biodiversiteit zijn hierbij belangrijke thema's. In figuurlijke zin heeft dat betrekking op de duurzaamheidsopgave waar we als gemeente voor staan, met name de energietransitie. Deze grote klus klaart de gemeente niet alleen. Alle inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en instellingen zijn hierbij nodig. De gemeente geeft het goede voorbeeld door grote stappen te zetten in het klimaatneutraal maken van de eigen organisatie.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streef waarde	Realisatie 2021	Bron
	Nee	Percentage gescheiden afval t.o.v. de totale hoeveelheid ingezameld afval	75%	70%	GAD Meter
	Nee	Verminderen CO2-uitstoot van Hilversum	373 kiloton	372 kiloton (2019)	Klimaatmonitor
	Nee	Grondgebruik: bossen en natuurlijk terrein	≥ 42,5%	42,3%	CBS
	Nee	Percentage circulaire aanbestedingen t.o.v. het totaal aantal lopen contracten	25% (2022)	31%	Gemeente Hilversum
	Nee	Duurzaamheidscore ecologisch kapitaal (0-100)	≥ 54	57,5	Telos (Duurzaamheidsbalans)
	Nee	Percentage woningen (voorlopig) energielabel B of beter	40% (2022)	34,2%	Klimaatmonitor
	Nee	Percentage inwoners dat vindt dat in zijn/haar buurt voldoende groen is	≥ 75%	75%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage hernieuwbare energie	10% (2022)	4.8% (2019)	Klimaatmonitor
	Ja	Percentage hernieuwbare elektriciteit	2% (2022)	3,1% (2019)	RWS
	Ja	Aantal kg huishoudelijk restafval per inwoner	100 kg	169 kg	CBS

Ambitie met activiteiten

1.4.1. Duurzaamheid en milieubeheer

We gaan vol inzetten op het aardgasvrij-klaar maken van woningen. We versnellen de energietransitie om uiterlijk in 2040 afscheid te nemen van het aardgas. Deze klus klaart de gemeente niet alleen. We doen dit samen met inwoners, ondernemers, vastgoed eigenaren, bouwers, investeerders, maatschappelijke organisaties én medeoverheden. Voor de voorziening van duurzaam opgewekte energie ligt de focus op 'zon op dak'. Ondertussen werken wij in regioverband de concept

Regionale Energiestrategie (RES) uit tot de RES 1.0, die onderdeel wordt van de Hilversumse Energietransitie. Een extra ambitie is om als gemeentelijke organisatie in 2022 klimaatneutraal te zijn. Er wordt toegewerkt naar de advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) voor luchtkwaliteit in 2030 voor fijnstof en stikstofdioxide. Dat zorgt voor minder ziekte, minder sterfte en een betere kwaliteit van leven. Het Schone Lucht Akkoord maakt de omslag van het voornamelijk sturen op het voldoen aan Europese grenswaarden, naar het realiseren van gezondheidswinst voor iedereen.

Activiteiten

- Vaststellen van het Programma Energietransitie Hilversum 2021-2025.
- Uitvoeren van jaarplan Energietransitie Hilversum 2021:
    - Stimuleren zonne-energie op daken, parkeerplaatsen en langs infrastructuur.
    - Energiebesparing en isoleren stimuleren, o.a. door de samenwerking met de Hilversumse energiecoöperaties, doorontwikkelen regionaal energiedienstenbedrijf.
    - Doorontwikkeling samenwerking met de stad (Hilversum100, Green Deals, Energiecoöperaties).
    - Opstellen leidraad duurzame gebiedsontwikkeling.
- Opstellen en vaststellen van de Transitievisie Warmte Hilversum:
    - Opstellen van een routekaart aardgasvrije gemeente in 2040, waarbij inzicht gegeven wordt in alternatieve warmtevoorzieningen, met een indicatie van de kosten, voor kansrijke wijken tot 2030.
    - Uitvoeren wijkaanpak Hilversumse Meent Aardgasvrij.
    - Organiseren van de Buurtenchallenge om actieve betrokkenheid te creëren en aan te sluiten bij kansrijke initiatieven t.b.v. het aardgasvrij-klaar maken van de buurt.
- Uitwerken Concept Regionale Energiestrategie (RES) tot de RES 1.0, om de realisatie van zonne-energie op daken, parkeerplaatsen en geluidsschermen te versnellen én kansrijke locaties voor zonne-energie nader te verkennen, waaronder vliegveld Hilversum.
- Realiseren van een klimaatneutrale organisatie o.a. door het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed.
- Doorvoeren van circulaire economie in alle nieuwe aanbestedingen en verbeteren van circulariteit binnen lopende contracten waar mogelijk.
- Stimuleren van het verduurzamen van bedrijven en organisaties en een beroep doen op hun rol in de energietransitie. Zoals het inzetten van elektrische vervoersmiddelen voor het speciale doelgroepenvervoer door de regio Gooi en Vechtstreek.
- Verkennen van de mogelijkheden om de gemeentelijke duurzaamheidsfondsen voor bewoners en maatschappelijke organisaties uit te breiden.
- Meten van de luchtkwaliteit door de inzet van een Burgermeetnetwerk m.b.v. het dataplatform Open Hilversum (i.s.m. Smart City).
- Actief inzetten op het verkrijgen van subsidies ter ondersteuning van duurzaamheidsprojecten.
- Bijhouden van het bodeminformatiesysteem.
- Administratief afronden van de laatste panden van de A-lijst Wet geluidhinder.
- Sturen op de prestaties van de verbonden partij Omgevingsdienst Flevoland Gooi & Vechtstreek, die een aantal milieutaken voor de gemeente uitvoert.
- Uitvoeren van energieaudits bij bedrijven ter uitvoering van de landelijke wet Milieubeheer.
- Opstellen Schone Lucht Akkoord (SLA).

Toelichting op activiteiten

In 2021 is vanuit het programma energietransitie veel werk verzet. Uit het vaststellen van het landelijk klimaatakkoord vloeien er voor gemeenten tal van uitvoeringsverplichtingen voort. De belangrijkste heeft Hilversum in 2021 afgerond. Door de vaststelling van beleidskaders zoals de Regionale Energie Strategie (RES 1.0) en de Transitievisie Warmte (TVW) kan de gemeente Hilversum de komende jaren concrete stappen zetten in de duurzame opwek van energie en de warmtetransitie in de gebouwde omgeving. Naast het zetten van kaders is de gemeente ook voortvarend aan de slag gebleven en gegaan met de uitvoering.

In 2021 zijn we begonnen met het in uitvoering brengen van (RES-)projecten gericht op de duurzame opwek van elektriciteit. Belangrijkste hiervan was de intensivering van de inzet van de Greendeal coaches Kantoren en Mediapark gericht op zon-op-grote-daken. Mede hierdoor zijn zonnepanelen geïnstalleerd op de belangrijkste daken op het Mediapark en is de aanzet gegeven voor het grootste zon-op-dak project in de regio, door de ondernemersvereniging Hilversum Zuid West. Een project in voorbereiding is zon-op-parkeren in Kerkelanden. Tevens worden de kansen onderzocht voor een zonneveld op het vliegveld en kleinschaliger zonnevelden in het buitengebied. Deze hebben een plek in de in 2021 afgesproken regionale ambitie om als regiogemeenten 20% van het elektragebruik te betrekken uit lokaal opgewekte bronnen.

Eind 2020 heeft de gemeente samen met betrokken stakeholders € 4,5 miljoen rijkssubsidie toegekend gekregen voor de uitvoering van de proeftuin aardgasvrije wijk Hilversumse Meent. Deze proeftuin is in 2021 opgestart met uitgebreide communicatie en participatie en een koploperstraject waardoor er in 2022 20-30 woningen daadwerkelijk van het aardgas gaan. De leerervaringen en oplossingen die hier met het in 2021 gestarte regionaal EnergieDienstenBedrijf (EDB) worden opgedaan en ontwikkeld, hebben betekenis voor heel Hilversum. Deze vormen namelijk de basis voor de ontwikkeling door het EDB van zogenaamde standaard arrangementen/totaalpakketten (isolatie en installatie) voor verschillende woningtypen. Het EDB heeft samen met de energiecoöperaties en het DuurzaamBouwloket een centrale rol in de realisatie van de warmtetransitie, door het begeleiden en ontzorgen van woningeigenaren van advies naar realisatie. Gezamenlijk zullen de door het EDB ontwikkelde totaalpakketten via collectieve acties actief worden aangeboden aan woningeigenaren. In de wijk Acaciapark e.o. is de eerste pilot hiermee in 2021 gestart.

De komende jaren zullen we dit netwerk van partners binnen de warmtetransitie nog verder versterken en afspraken maken over de gezamenlijke aanpak. Een goed voorbeeld hiervan is ook de gemeentelijke betrokkenheid bij diverse initiatieven in Hilversum, zoals de verkenning van VERken, HET en Liander naar een warmtenet in Kerkelanden. O.a. hiermee is in 2021 invulling gegeven aan het advies van de Rekenkamer om als gemeente nadrukkelijk regie te voeren. De Rekenkamer wees daarnaast op het belang van een directere relatie tussen doelen/ambities, middelen/ instrumenten, rollen/bevoegdheden en resultaten/effecten. Dit is opgepakt met het in overleg met de raad ontwikkelde Dashboard Energietransitie, dat in samenhang met het jaarprogramma meer inzicht biedt in deze relatie.

In de strijd tegen energiearmoede is er met de rijksbijdrage uit de Regeling Reductie Energiegebruik Woningen (RREW) extra inzet gepleegd op kleinere isolatiemaatregelen en energieadvies. In samenwerking hebben Hilverzon en HET in opdracht van de gemeente de uitvoering van de RREW opgepakt en hiervoor samen één ongedeelde werkorganisatie ingericht. In één jaar tijd is ruim 10% van de Hilversumse huishoudens bereikt. Daarnaast zijn de bestaande regelingen vanuit de gemeente zoals de duurzaamheidslening verbreed naar een Duurzaam Wonen Lening, waarmee het aantal leendoelen en -vormen ten behoeve van verduurzaming van de woning is verruimd.

In het jaarplan energietransitie 2022 is, na overleg met de raadscommissie, aangegeven dat dit jaarplan in de plaats komt van het eerder aangekondigde programma energietransitie Hilversum 2021-2025.

Over de redenen om vooralsnog niet aan te sluiten bij het Schone Lucht Akkoord is de raad geïnformeerd middels collegebrief van 30 november 2021.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	2.588	-21	2.567
Realisatie	3.021	-369	2.652
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**433**	**-349**	**85**

De ontvangen subsidies van het rijk (€ 301.000), betreffende de Proeftuin Aardgasvrije Wijken voor de Hilversumse Noordelijke Meent (PAW), Regeling Reductie Energieverbruik (RRE) en Regeling Reductie Energieverbruik Woningen (RREW) en twee subsidies van de provincie Noord-Holland voor aardgasvrije Meent en wijkwarmte Kerkelanden zijn ingezet ter dekking van de uitgevoerde activiteiten (228.000). Met het jaarplan energietransitie in 2022 wordt verder uitvoering gegeven aan deze projecten.

Met het jaarverslag 2019 is een herbestemmingsvoorstel goedgekeurd ten behoeve van het krediet duurzaamheidsmaatregelen gemeentelijke panden. Dit betreft een rendabel krediet: de investering zou moeten worden terugverdiend door huurverhoging of energiebesparing. Hiervoor is een stelpost opgenomen van € 70.000 in de begroting, zijnde een te realiseren verlaging van kosten. Gezien het feit dat de duurzaamheidsmaatregelen in 2021 niet konden worden doorgevoerd, zijn ook de besparingen niet gerealiseerd. Dit levert een nadeel op van € 70.000 in 2021.

1.4.2. Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Hilversum is een groene stad, omringd door prachtige natuur- en recreatiegebieden. De gemeente heeft het doel de hoeveelheid binnenstedelijk groen op peil te houden, op plekken te vergroten en waar mogelijk te verbinden met de omringende natuurgebieden. Er ligt ook een sterke nadruk op het vergroten van de biodiversiteit en het klimaatadaptief maken van de stad. Groeninitiatieven uit de buurten worden door de gemeente gestimuleerd en waar nodig begeleid. Het Goois Natuurreservaat blijft zorg dragen voor de natuurgebieden.

Activiteiten

- Onderhouden van openbaar groen en daarbij participatie door bewoners in groenbeheer en onderhoud in buurten stimuleren en ondersteunen.
- Actualiseren Groenbeleidsplan met betrekking tot biodiversiteit, natuurinclusief bouwen en klimaatadaptatie.
- Actualiseren handboeken Hilversum Buiten.
- Monitoren van de biodiversiteit in de wijken.
- Actief deelnemen aan het GNR om ook in de toekomst de natuur en recreatiewaarden in natuurgebieden te vergroten en te ontwikkelen.

Toelichting op activiteiten

Ondanks de corona is er veel gebeurd op het gebied van Openbaar groen en (openlucht) recreatie. Het afgelopen jaar zijn bewoners nauw betrokken bij groenbeheer en onderhoud. En mooi voorbeeld hiervan is het vergroenen van verschillende pleinen in 1221. Verder is de biodiversiteit gemonitord in verschillende wijken. Er is aandacht voor het openbaar groen bij de ontwikkelingen in de in ontwikkeling zijnde projecten.

Daarnaast is het Beleid Natuurinclusief Bouwen geactualiseerd en unaniem door de raad vastgesteld. Dit beleidsplan gaat onder andere in op natuurinclusief bouwen. Het actualiseren van handboeken Hilversum Buiten is vertraagd en wordt waarschijnlijk gelijktijdig met de Omgevingsvisie opgepakt. Dit houdt in dat deze in 2022 of het eerste kwartaal van 2023 gerealiseerd zal zijn.

Gekeken naar recreatiewaarden in natuurgebieden, doet de gemeente actief mee in het GNR door onder andere deel uit te maken van het bestuur.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	6.660	-355	6.305
Realisatie	6.542	-328	6.215
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-117**	**27**	**-90**

Het programma groen is uitgesteld in afwachting van de omgevingsvisie. Deze wordt in de loop van 2022 vastgesteld. Om in 2022 verdere uitvoering te geven aan de doorontwikkeling van het programma groen wordt aan de raad wordt voorgesteld om € 125.000 over te hevelen naar 2022.

In 2021 zouden 80 kastanjebomen vanwege de kastanjebloedingsziekte op de Johannes Geradtsweg vervangen worden. O.a. door het participatietraject heeft dit vertraging opgelopen. Om alsnog de kastanjebomen in 2022 te kunnen vervangen wordt een overheveling van € 107.250 naar 2022 aan de raad voorgesteld.

1.4.3. Riolering

Het beheren en onderhouden van het riool is een omvangrijke gemeentelijke taak. Zeker nu klimaatverandering zorgt voor heftige buien en overstromingen en daarmee meer druk op het rioolstelsel. Een optimaal functionerend rioolstelsel met speciale aandacht voor klimaatadaptatie en duurzaamheid is ook in 2021 het uitgangspunt. Deze problematiek is meegenomen in het Gemeente Watermanagement Plan 2021-2026.

Activiteiten

- Uitvoeren van het Gemeente Watermanagement Plan 2021-2026 (GWP).
- Vervangen van 6,5 km in het rioolstelsel op jaarbasis, als onderdeel van 65 km vervangen tussen 2015 en 2025.
- Beheren en onderhouden van het rioolstelsel. Binnen de bestaande mogelijkheden wordt klimaatadaptatie tegelijkertijd gerealiseerd.

- Afronden Infiltratieveld Hilversum-Noord (4m diep, 35m lang) om het rioolstelsel minder te belasten.
- Monitoren en bestrijden van overlast grond- en regenwater.

Toelichting op activiteiten

Het afgelopen jaar is er onderzoek gedaan naar infiltratievoorzieningen, ook zijn er gratis infiltratiekratten geleverd. Er is veel media aandacht en aandacht op scholen geweest voor watermanagement, onder andere door het plaatsen van slimme watertonnen en de klimaattuin bij de Intratuin. Deze acties dragen bij aan de realisatie van het Gemeente Watermanagement Plan 2021-2026.

In 2021 is ingezet op het vervangen, beheren en onderhouden van het rioolstelsel. Het vervangen van 6,5 km rioolstelsel gebeurd tegelijk met het vervangen van de wegen. Verder is er dit afgelopen jaar aandacht besteed aan het monitoren en bestrijden van overlast van grond- en regenwater. Dit is gedaan door op meerdere kritische plekken meters in het riool te instaleren. Dit zodat het riool nog verder verbeterd kan worden. Een andere activiteit voor 2021 was het afronden van het Infiltratieveld Hilversum, dit is in 2021 niet afgerond en vindt in 2022 of in 2023 plaats.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	5.199	-7.917	-2.718
Realisatie	5.793	-8.165	-2.372
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**594**	**-248**	**346**

De nacalculatie van de in de rioolheffing betrokken lasten en baten en het daaruit voortvloeiende voor- of nadeel wordt verrekend met de egalisatievoorziening riolering. Waar in de begroting 2021 rekening was gehouden met een onttrekking van € 1,2 miljoen, blijkt uit de nacalculatie dat er in werkelijkheid slechts € 477.000 onttrokken hoeft te worden. Ten opzichte van de raming is er een nadeel op de lasten van € 720.000. Dit wordt mede veroorzaakt door de systematiek van doorberekening van de personeelslasten (€ 287.000) aan de investeringen. Deze nieuwe systematiek was nog niet voldoende in onze begroting verwerkt. In het geval van de riolering betekent dit ook dat de investeringen hoger uitvallen en de hoogte van de spaarvoorziening riolering niet voldoende is om dit te dekken. Het voordeel dat is ontstaan als gevolg van deze kostentoerekeningsystematiek is nu onterecht ten gunste van de egalisatievoorziening gekomen terwijl de in 2021 gemaakte investeringen voor riolering niet volledig afgeboekt konden worden. Daarom stellen wij u voor om een bedrag € 287.000 (het voordeel als gevolg van kostentoerekening aan de investeringen) uit de egalisatievoorziening te onttrekken en dit bedrag in de spaarvoorziening te storten.

1.4.4. Afval

De Grondstoffen en Afvalstoffendienst (GAD) Gooi & Vechtstreek voert namens de gemeente de afvalinzameling en –verwerking uit bij de huishoudens. In 2021 komt er nieuw, regionaal beleid voor huishoudelijk afval voor de komende vijf jaar; het grondstoffenbeleid. De landelijke doelen voor de circulaire economie vormen het relevante beleidskader. De gemeente houdt via de begroting van de GAD toezicht op

een effectieve en efficiënte afvalinzameling. Daarmee worden de tarieven voor afvalstoffenheffing voor de inwoner zo laag mogelijk gehouden.

Activiteiten

- Vaststellen van nieuw grondstoffenbeleid 2021-2025 in regionaal verband.
- Sturen op een goede en efficiënte uitvoering van de GAD.

Toelichting op activiteiten

De nieuwe grondstoffenvisie voor de regio Gooi en Vechtstreek is in 2021 vastgesteld, met een positieve zienswijze vanuit de gemeenteraad van Hilversum. In deze visie staat de overgang naar steeds meer circulair afvalbeheer centraal, binnen het kader om het huishoudelijk afvalbeheer voor de inwoners netjes en tegen een zo laag mogelijk tarief uit te voeren.

De uitvoering van de GAD scoort in de middenmoot van de landelijke afvalbenchmark, uitgevoerd door Rijkswaterstaat en de Nederlandse Vereniging van Reinigingsdiensten (NVRD), zie ook GAD meter 2020, gepubliceerd medio 2021. Deze benchmark is gebaseerd op gegevens uit 2019. De GAD scoort in de buurt van het gemiddelde voor de drie belangrijkste indicatoren; service, kosten en milieuprestaties. Het wordt steeds moeilijker om de tarieven voor de afvalstoffenheffing laag te houden. De kosten stijgen door toename van de verwerkingskosten, de benodigde investeringen om te voldoen aan de landelijke doelstellingen “Van Afval Naar Grondstof” en ook door de landelijke verbrandingsbelasting, terwijl de opbrengsten van ingezamelde grondstoffen tegenvallen op de (wereld)markt. Om de hogere kosten van de inzameling van huishoudelijk afval op te vangen is door het algemeen bestuur van de regio een bezuinigingsopgave vastgesteld voor de GAD voor de komende jaren.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	8.788	-10.994	-2.206
Realisatie	8.979	-11.066	-2.088
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**191**	**-72**	**118**

Structureel is er een stelpost van € 250.000 begroot als te verwachten teruggave vanuit GAD. De teruggave vanuit GAD betreft echter € 77.000. De teruglopende inkomsten op de exploitatie levert een nadeel op van circa € 173.000.

1.4.5. Economische havens en waterwegen

Beheren en onderhouden van de huidige havens en waterwegen (inclusief de sluis).

Activiteiten

- Uitvoeren van regulier onderhoud van waterkeringen en afwatering, waarbij bij de vervanging van waterkeringen rekening wordt gehouden met natuurvriendelijke oevers.
- Uitvoeren van de jaarlijkse onderhoudswerkzaamheden, met name baggerwerkzaamheden, conform het onderhoudsplan.
- Onderhouden en bereikbaar houden van de binnenhavens en doorgaande waterwegen.

- Beheren en onderhouden van schutsluis ’t Hemeltje en de vervanging van de technische installaties van de sluis afronden.

Toelichting op activiteiten

De verschillende onderhoudsactiviteiten voor economische havens en waterwegen in 2021 liggen op koers. Alleen de uitvoering van het regulier onderhoud van waterkeringen en afwatering loopt wat achter. Er wordt naar gestreefd om deze activiteit in 2022 wel te realiseren.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	375	-66	309
Realisatie	456	-48	408
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**81**	**18**	**99**

Het in stand houden en onderhouden van de huidige natte infrastructuur heeft binnen de gestelde financiële kaders plaatsgevonden.

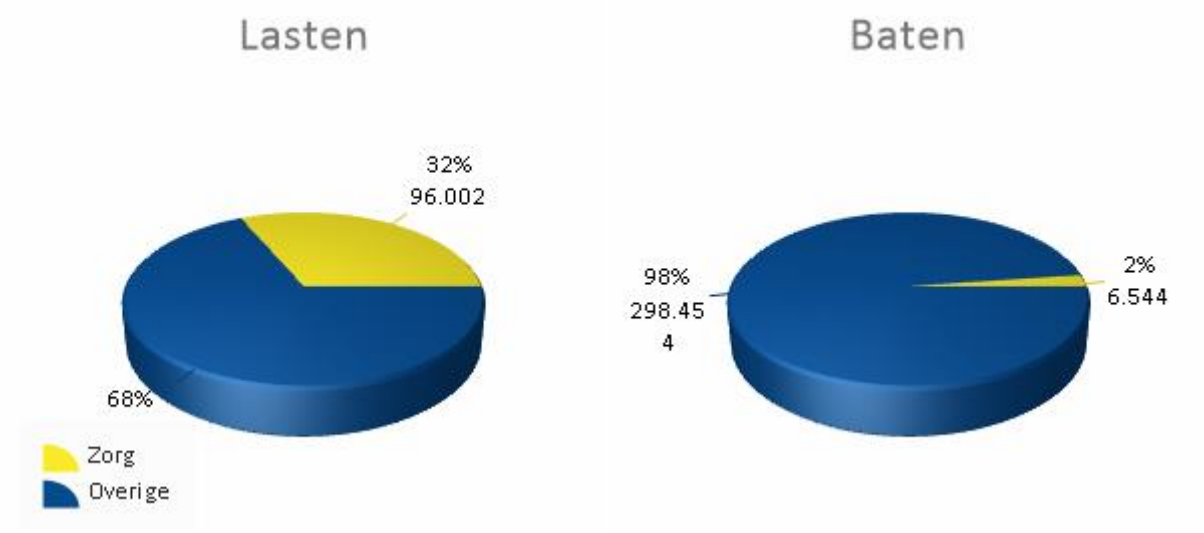
Middelen programma

bedragen x € 1.000

Programma 1. Wonen en leven	Primitieve begroting 2021	Wijziging begroting 2021	Actuele begroting 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	635	30	665	676	11
8.1 Ruimtelijke ordening	2.661	817	3.478	4.211	732
8.3 Wonen en bouwen	3.848	287	4.135	5.001	867
Lasten thema Mooie stad	**7.144**	**1.134**	**8.278**	**9.888**	**1.610**
5.1 Sportbeleid en activering	977	125	1.102	893	-209
5.2 Sportaccommodaties	2.931	21	2.952	3.514	562
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.887	822	4.709	3.980	-729
5.4 Musea	1.371	0	1.371	1.230	-141
5.5 Cultureel erfgoed	534	50	584	695	111
5.6 Media	1.680	159	1.839	1.630	-209
Lasten thema Levendige stad	**11.379**	**1.177**	**12.556**	**11.943**	**-614**
0.63 Parkeerbelasting	56	0	56	47	-9
2.1 Verkeer en vervoer	13.994	1.145	15.139	15.190	50
2.2 Parkeren	4.007	19	4.026	4.113	87
Lasten thema Bereikbare stad	**18.057**	**1.164**	**19.221**	**19.350**	**129**
2.4 Economische havens en waterwegen	395	-20	375	456	81
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6.642	18	6.660	6.542	-117
7.2 Riolering	5.199	0	5.199	5.793	594
7.3 Afval	8.623	165	8.788	8.979	191
7.4 Milieubeheer	2.921	-333	2.588	3.021	433
Lasten thema Duurzame stad	**23.779**	**-170**	**23.609**	**24.791**	**1.182**
Totaal Lasten	**60.360**	**3.305**	**63.665**	**65.972**	**2.308**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-535	0	-535	-398	137
8.1 Ruimtelijke ordening	-316	0	-316	-937	-621
8.3 Wonen en bouwen	-2.714	-560	-3.274	-3.333	-59
Baten thema Mooie stad	**-3.565**	**-560**	**-4.125**	**-4.668**	**-543**
5.1 Sportbeleid en activering	-5	0	-5	-110	-105
5.2 Sportaccommodaties	-1.073	36	-1.037	-1.719	-682
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-496	-30	-526	-544	-18
5.4 Musea	-338	0	-338	-356	-18

5.5 Cultureel erfgoed	-98	0	-98	-60	37
5.6 Media	-1	0	-1	-3	-2
Baten thema Levendige stad	**-2.011**	**6**	**-2.005**	**-2.792**	**-787**
0.63 Parkeerbelasting	-4.435	634	-3.801	-3.937	-136
2.1 Verkeer en vervoer	-546	-400	-946	-1.466	-521
2.2 Parkeren	-1.325	373	-952	-1.003	-51
Baten thema Bereikbare stad	**-6.307**	**607**	**-5.700**	**-6.407**	**-707**
2.4 Economische havens en waterwegen	-66	0	-66	-48	18
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-355	0	-355	-328	27
7.2 Riolering	-7.917	0	-7.917	-8.165	-248
7.3 Afval	-10.994	0	-10.994	-11.066	-72
7.4 Milieubeheer	-476	455	-21	-369	-349
Baten thema Duurzame stad	**-19.808**	**455**	**-19.353**	**-19.976**	**-623**
Totaal Baten	**-31.691**	**508**	**-31.183**	**-33.843**	**-2.660**
Saldo van baten en lasten	**28.669**	**3.813**	**32.482**	**32.129**	**-353**
Mutatie reserve	-1.760	1.742	-18	187	205
Resultaat	**26.909**	**5.555**	**32.464**	**32.317**	**-148**

Programma 2: Zorg

Betrokken partijen

Voor het realiseren van de bestuurlijke opgave werken wij samen met inwoners, ondernemers, bedrijven, instellingen en maatschappelijke organisaties.
De belangrijkste betrokken partijen binnen het programma Zorg zijn:

- Inwoners en ondernemers
- Mantelzorgers en vrijwilligers
- Regio Gooi en Vechtstreek (verbonden partij) en omliggende gemeenten
- Gecontracteerde zorgaanbieders
- Diverse medische en zorgpartijen zoals huisartsen, ziekenhuis Tergooi en zorgverzekeraar
- Gecertificeerde instellingen
- Raad voor Kinderbescherming
- Onderwijsinstellingen
- Kinderopvangorganisaties (peuterspeelzalen)
- Woningcorporaties
- Netwerken in de stad: zoals kerken en verenigingen voor ontspanning, sport, welzijn en cultuur

Kaderstellende nota's

- Kadernota Sociaal Domein
- Hilversumse Educatieve Agenda 2021-2024 (2021)
- Regionale onderwijsagenda 2020-2022
- Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2020-2035 (2020)
- Uitvoeringsnotitie buurten 3.0 (2020)
- Beleidsplan bescherming en opvang
- Beleidsplan integrale schuldhulpverlening 2020-2024 (2019)
- Agenda Wmo-Welzijn in de wijk 2019 - 2021 (2019)
- Visie en Agenda Jeugdhulp 2019-2021 (2019)
- Transformatieplan “Zorg voor de Jeugd” Gooi en Vechtstreek (regionaal; 2019)
- Naar een financieel gezond domein (2021)

- Beleidsplan LHBTI 2019-2022 (2019)
- Agenda Lokale Inclusie (2020)
- Actieplan tegen eenzaamheid “Samen is leuker” (2020)
- Beleidsregels Schuldhulpverlening (2020)

Verbindende stad

Hilversum wil bijdragen aan een gezonde en sociale samenleving voor alle inwoners. Buurtenbeleid is samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties werken aan sterke sociale buurten. Mensen voelen zich meer verbonden met hun buurt en leefomgeving. Wijkgericht werken is er op gericht om verbondenheid, welzijn en preventie te versterken, met name voor mensen die het nodig hebben. Daarbij werken we vanuit het principe van positieve gezondheid. Door meer ondersteuning dichtbij te organiseren, is contact maken laagdrempelig en versterken we het zelfsturend vermogen en bestrijden we de eenzaamheid van mensen. Wijkcentra hebben een brede functie en in iedere wijk waar daar behoefte aan is, is dan ook een wijkcentrum. Hier kan men niet alleen terecht voor ondersteuning, maar er is ook gelegenheid voor ontspanning. De buurt bepaalt de programmering en daar waar nodig biedt de gemeente ondersteuning. Ondersteuning bieden we ook aan mantelzorgers, als vraagbaak, maar ook om richting te geven wanneer er specialistische hulp nodig is. Door te investeren op de verbindingen in de wijk kan zwaardere zorg voorkomen worden, zodat kosten beheersbaar worden.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streef waarde	Realisatie 2021	Bron
	Nee	Percentage volwassenen dat mantelzorg geeft	45%	35%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage inwoners ouder dan 19 jaar met overgewicht	38,0%	42,1%	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen)
	Nee	Percentage volwassenen met hoge emotionele/sociale eenzaamheidsscore	≤ 40%	28,9%	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen)
	Nee	Waardering van inwoners over sociaal vangnet; mate waarin buurtgenoten elkaar ondersteunen	60%	57%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage inwoners dat (helemaal) mee eens is dat gemeente inwoners en organisaties betrekt bij de totstandkoming en uitvoering van beleid	≥ 40%	32%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage jeugd (4 tot 15 jaar) met overgewicht	≤ 10%	22,6% (2019)	GGD
	Nee	Percentage jeugd (4 tot 15 jaar) met ondergewicht	≤ 10%	9,6% (2020)	GGD
	Nee	Percentage inwoners dat zich verbonden voelt met de buurt	85%	87%	Hilversum Monitor
	Nee	Waardering van de inwoners over de buurt	8,0	8,0	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage inwoners dat zich de afgelopen 12 maanden heeft ingezet met aandacht voor buren in een zorgwekkende situatie	≥ 33%	39%	Hilversum Monitor

	Nee	Percentage inwoners dat zegt bereid te zijn zich te willen inzetten voor de leefbaarheid van de buurt	≥ 54%	53%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage jongeren (2e en 4e klas middelbare school) dat minimaal 5 dagen per week voldoende beweegt volgens de NNGB	≥ 50%	40%	GGD (EMOVO)
	Nee	Percentage inwoners dat zich de afgelopen 12 maanden heeft ingezet met vrijwilligerswerk	≥ 38%	28%	Hilversum Monitor

Ambitie met activiteiten

2.1.1. Samenkracht en burgerparticipatie

Versterken van het zelfsturend vermogen van bewoners via veerkrachtige netwerken, waarin maatschappelijke organisaties, bewoners, vrijwilligers en andere partners in de wijk samenwerken. Door de afstand van de netwerken tot de bewoner te verkleinen, kan er meer voorkomen worden, waardoor er een verschuiving van zwaardere naar lichtere zorg ontstaat.

Activiteiten

- Uitvoeren van de Agenda Wmo Welzijn, door passend bij de wijk de algemene voorzieningen, sociaal werk, samenwerking op gebied van vrijwilligerswerk en herkenbare ontmoetingscentra te versterken en eenzaamheid te voorkomen. De toegang van het Sociaal Plein en de (maatschappelijke) organisaties in de buurt en wijk zijn hier op aangesloten.
- Verbinden en versterken van bestaande netwerken en (bewoners)organisaties in de stad, zoals kerken en verenigingen op het gebied van ontspanning, sport, welzijn en cultuur.
- Ontlasten van de mantelzorger en het versterken van zijn/haar netwerk door hulp en ondersteuning (zowel individueel als collectief) te bieden die aansluit bij de behoefte.
- Uitvoeren van de notitie Buurten 3.0.
- Doorlopend identificeren van kansen en problemen in de wijk, op basis van de integrale wijkanalyses, en deze gezamenlijk oppakken en evalueren met inwoners en partners.
- Uitvoeren van de Agenda Lokale Inclusie.
- Uitvoeren van het beleidsplan LHBTI.
- Instellen van een diversiteitsraad als tweejarige pilot.
- Realiseren van een Digitaal Platform om laagdrempelig kennis en informatie van gemeente en partners te delen met bewoners en interactie te stimuleren rondom bewonersinitiatieven.
- Uitvoeren actieplan “Samen is leuker!” tegen eenzaamheid.
- Uitvoeren Actieplan Suïcidepreventie 2019-2021.
- Realiseren van het ontwerp voor de bouw van het nieuwe wijkcentrum de Lelie.
- Stimuleren georganiseerd bewonersoverleg in de wijken waar dat nog niet bestaat.

Toelichting op activiteiten

De agenda WMO Welzijn is nog in uitvoering. In 2021 is een evaluatie in de raad besproken. Het versterken van de algemene voorzieningen in de wijk, heeft ervoor gezorgd dat er begeleiding aanwezig is en aangeboden wordt in de wijk, zichtbaar is en met korte lijnen werkt.
Versa Welzijn en Stichting Mee bieden beiden ondersteuning aan mantelzorgers.

De gemeente is er in geslaagd om goed in contact met onze netwerken en (bewoners-) organisaties in de stad te blijven om zo te weten wat er speelde in de wijken. Hiervoor zijn digitaal goede overlegmogelijkheden ontwikkeld: wijkoverleggen, netwerkoverleggen, spreekuren, overleggen met buurtbesturen en in Zuid heeft voor het eerst het Digitale Wijkspreekuur Zuid met succes plaatsgevonden. In de coronatijd is iedere week een update bijgehouden over de leefbaarheid in de wijken en buurten. Zo werden behoeften en/of knelpunten snel inzichtelijk en werd er, daar waar nodig, actie ondernomen.

Ook zijn wij inwoners blijven stimuleren met elkaar en met ons in gesprek te blijven. Hiervoor hebben we nieuwe (digitale) vormen ontwikkeld, maar ook hebben we andere groepen inwoners bereikt door te investeren in het netwerk van het digitaal platform Hilversummers.nl. Het digitaal platform is in samenwerking met Stichting Hilversummers ontwikkeld en op 30 oktober 2021 feestelijk gelanceerd. In 2022 wordt de website hilversum.nl vernieuwd.

In 2021 zijn geen nieuwe wijkanalyses opgesteld. Deze wijkanalyses zijn basis voor het gesprek met wijkbewoners en actieve organisaties in de wijk over de 2 à 3 prioritaire thema's per wijk. Door de covid19-situatie hebben deze gesprekken met de wijkwethouders in 2021 niet plaatsgevonden. Wel zijn de buurtcoördinatoren het hele jaar in contact gebleven (digitaal en fysiek) met inwoners en partners om in gesprek te blijven over kansen en problemen in de wijk. Daar waar het kon, is uitvoering gegeven aan oplossingen voor problemen of knelpunten. Ook is in het kader van de participatie voor de Omgevingsvisie 2021 wijkinput bij inwoners opgehaald, wat door buurtcoördinatoren meegenomen wordt in het gesprek over de prioritaire thema's in de wijk.

De agenda Lokale Inclusie en het beleidsplan LHBTI zijn beiden in uitvoering. Vanuit de agenda Lokale Inclusie is de Stichting Gooi- en Vecht gestart.

De Diversiteitsraad is een 2-jarige pilot en loopt van 2021 tot en met 2022. Aanleiding is de motie M18/84 die door de gemeenteraad is aangenomen. De Diversiteitsraad wordt ondersteund door een netwerk van expertpartners en heeft als focuspunten gelijke kansen op de stage- en arbeidsmarkt. Daarnaast zijn er op tal van beleidsterreinen binnen de gemeente al wijzigingen doorgevoerd, bijvoorbeeld op HR-, sport- en cultuurgebied. In de collegebrief van 8 december 2021 is hierover uitgebreid gecommuniceerd.

Het actieplan 'Samen is leuker!' en het actieplan Suïcidepreventie 2019-2021 zijn beide in uitvoering. In het kader van het actieplan 'Samen is leuker' heeft Versa Welzijn in 2021 digitale netwerkbijeenkomsten georganiseerd. De in het actieplan Suïcidepreventie 2019-2021 opgenomen trainingen voor gatekeepers hebben door de covid19-situatie vertraging opgelopen. Wel is suïcidepreventie als maatregel opgenomen in de corona Herstelagenda.

Ambtelijk is het ontwerp voor de nieuwe Lelie ontwikkeld. Verdere besluitvorming vindt in 2022 plaats. Vanwege de aanhoudende covid19-situatie is er een noodfonds in het leven geroepen voor buurthuizen en andere (kleinere) clubs. Dit fonds is als maatregel opgenomen in de corona Herstelagenda.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	10.540	-348	10.191
Realisatie	9.778	-512	9.266
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-761**	**-164**	**-926**

Als reactie op de negatieve gevolgen van de covid-19 maatregelen is in 2021 het 'Actieplan Jeugd 2021-2022' gestart evenals de Corona Herstelagenda. Veel van deze plannen zijn gestart in 2021 en zullen doorlopen in 2022. Dit resulteert in een voordeel van € 594.000 (hiertegenover staat eveneens een lagere onttrekking vanuit de Corona Herstelagenda).

Voor 2022 zal de raad derhalve voorgesteld worden om € 594.000 te onttrekken vanuit de Corona Herstelagenda- en Covid-19 reserve. Het betreft de volgende plannen:

- Actieplan Jeugd 2021-2022
- (Door)ontwikkelen van suïcide preventie en -nazorg (B2)
- Uitbreiden mogelijkheden inloop en ontmoeting inwoners psychische kwetsbaarheid (A1)
- Ontwikkelen van een Sociale kaart voor inwoners en professionals (A4)
- Uitvoering A21/160 Investeer in 'vrijwilligerswerk'.

Eveneens als gevolg van covid-19 is vertraging opgelopen bij de uitvoering van enkele plannen. Als gevolg van deze vertraging is in 2021 een voordeel ontstaan van € 102.000. De raad wordt voorgesteld dit budget over te hevelen naar 2022. De vertraging betreft de volgende plannen.

- Herinrichting van de openbare ruimte bij de speeltuin/voetbalkooi aan de Olivier van Noortstraat (€ 62.000)
- Het realiseren van een pumptrack gelegen naast de Hilversumse sportvelden (€ 30.000)
- Het realiseren van containertuintjes op de Gijsbrecht (€ 10.500)

2.1.2. Volksgezondheid

Het bevorderen van gezondheid. Inwoners van onze regio leven gemiddeld gezonder in vergelijking met inwoners in de rest van Nederland. Onze inzet is om deze gezondere levensstijl de komende jaren te handhaven. Nadruk ligt op het gezond opgroeien van de jeugd.

Activiteiten

- Faciliteren van de GGD en andere partijen om hun wettelijke basistaken uit te voeren.
- Bevorderen van een rookvrije omgeving voor kinderen.
- Verstevigen van de voorlichting, advisering en begeleiding met betrekking tot positief gezond gedrag voor jeugdigen en hun ouders.
- Stimuleren van sport en beweging, in samenwerking met de huisartsen, en continueren buurtsportcoaches.
- Stimuleren van sport en beweging door aandacht te vestigen op de buitenruimte bij de invoering van de omgevingswet.

Toelichting op activiteiten

De GGD geeft advies op scholen aan de jeugd. Vanuit JOGG (Jongeren op Gezond Gewicht) Hilversum wordt er samengewerkt met de scholen om te komen tot een gezonde schoolomgeving. In het Preventieakkoord Hilversum is de gezonde schoolaanpak een belangrijk item. Vanaf 2022 wordt hier vorm aan gegeven.

De buurtsportcoaches werken steeds meer samen met de eerstelijnszorg. Een mooi voorbeeld hiervan is de Wandel Challenge Hilversum. In het najaar van 2021 vastgestelde Preventieakkoord zijn de aan te stellen buurtsportcoaches Wandelen en de Leefstijlcoaches belangrijke schakels in de samenwerking met huisartsen. Het stimuleren van sport en bewegen in de buitenruimte is regelmatig onder de aandacht gebracht bij het traject van de invoering van de Omgevingswet. Het belang hiervan wordt ook door bewoners en organisaties gezien.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	3.251	-81	3.169
Realisatie	3.136	-88	3.049
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-114**	**-6**	**-120**

Ter bevordering van de gezondheid van onze inwoners zijn vanuit Corona Herstelagenda middelen beschikbaar gesteld voor het plan 'Bewegen als interventie voor preventie (B1)'. De uitvoering van dit plan gebeurt in 2022. Dit resulteert dit in een voordeel van € 75.000 (hiertegenover staat eveneens een lagere onttrekking vanuit de Corona Herstelagenda).

Voor 2022 zal de raad worden voorgesteld om € 75.000 te onttrekken vanuit de Corona Herstelagenda om het plan 'Bewegen als interventie voor preventie (B1)' in 2022 af te ronden.

Kansrijke stad

Hilversum wil bijdragen aan gelijke ontwikkelkansen voor ieder kind. Onderwijs levert een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van een kind. Daar waar de basisvoorzieningen zoals peuterspeelzalen, onderwijs, sport, cultuur en gezondheidszorg niet voldoende bijdragen aan deze kansen, bieden we aanvullende maatregelen. Door het voortzetten en versterken van de samenwerking met partners zoals schoolbesturen, peuterspeelzalen en kinderopvang bieden we ondersteuning en geven wij kinderen en hun ouders een steuntje in de rug. Daarnaast investeren wij in het verbeteren en vernieuwen van onderwijshuisvesting om deze verder toekomstbestendig te maken.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streef waarde	Realisatie 2021	Bron
	Ja	Absoluut verzuim, aantal per 1000 leerlingen	0,5	0,5 (2017)	DUO, Ingrado
	Ja	Kinderen in uitkeringsgezin, percentage kinderen tot 18 jaar	5%	5% (2020)	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
	Ja	Relatief verzuim, aantal per 1000 leerlingen	28,0	31 (2019)	DUO, Ingrado
	Ja	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie, percentage deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	1,5%	1,4% (2020)	DUO, Ingrado

Ambitie met activiteiten

2.2.1. Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Alle kinderen hebben recht op gelijke ontwikkelkansen, daarom is er extra aandacht voor de kinderen met ontwikkelachterstanden. We willen ervoor zorgen dat kinderen met een mogelijke achterstand vroeg in beeld komen. Door voorzieningen op het gebied van voor- en vroegschoolse educatie en passend onderwijs te faciliteren en het gebruik hiervan te stimuleren voorkomen we achterstanden. We zien er op toe dat alle kinderen die achterstanden hebben bereikt worden. Hierdoor gaan kinderen goed voorbereid naar het basisonderwijs en ondervinden geen belemmeringen. Indien nodig kan ook tijdens de jaren op de basisschool extra ondersteuning aangeboden worden om problemen te voorkomen of verhelpen.

Activiteiten

- Ondersteunen van peuterspeelzalen en kinderopvang bij het uitvoeren van activiteiten voor de voor- en/of vroegschoolse educatie (VVE) om achterstanden te voorkomen.
- Ondersteunen van ouders bij positief ouderschap. Hierbij wordt onder andere gebruik gemaakt van de programma's Instapje, Voor jou en je kind, Voorleesexpres en preventieve programma's van Jeugd en Gezin.

- Toetsen van maatwerkplannen voor kinderen in groep 1 en 2 ter voorkoming en bestrijding van achterstanden in samenwerking met onderwijs, kinderopvang en Jeugd en Gezin.
- Faciliteren van een goede overdracht tussen peuterspeelzalen, kinderopvang en het basisonderwijs en later van de overdracht naar het MBO.
- Blijven versterken van de verbinding tussen passend onderwijs en onderwijs-zorg-combinaties in samenwerking met jeugdhulp/jeugdzorg.
- Versterken van de aansluiting van onderwijs op arbeidsmarkt, met name gericht op jongeren in een kwetsbare positie.
- Opstellen van een Agenda Jongeren in de wijk.
- Voortzetten en versterken van de samenwerking met de schoolbesturen.
- Uitvoeren van de wettelijke taak met betrekking tot leerlingenvervoer.
- Bieden van extra taalonderwijs voor volwassenen (18+) die niet (voldoende) kunnen lezen en schrijven.

Toelichting op activiteiten

In 2021 heeft de coronacrisis een zware wissel getrokken op het onderwijs. Achterstanden namen toe, vooral bij leerlingen uit kansarme gezinnen. Toch zijn er, ondanks lockdowns en thuisonderwijs, samen met onderwijspartners mooie resultaten geboekt. In het voorjaar 2021 heeft de gemeenteraad de Hilversumse Educatieve Agenda 2021 – 2024 (HEA21) vastgesteld. De agenda heeft als doel om samen met ketenpartners bij te dragen aan de gezamenlijke uitvoering van drie ambities:
1. een goede start in het onderwijs;
2. een passende plek en tijdig de juiste hulp;
3. een geslaagde doorstroom en uitstroom.

Het afgelopen jaar is er met het realiseren van deze drie ambities een stevige start gemaakt. Zo is in het kader van de HEA21 samen met onderwijsprofessionals aandacht besteed aan overdrachtsmomenten binnen het onderwijs. Ook hebben we de verbinding tussen passend onderwijs en onderwijs-zorg-combinaties in samenwerking met jeugdzorg versterkt. Een aantal bestaande onderwijs-zorg-arrangementen is verlengd en een nieuw onderwijs-zorgarrangement opgezet, samen met de Mozarthof, school voor speciaal onderwijs.

Verder hebben we een doorbraakbudget vrijgemaakt met daaraan gekoppeld een werkwijze om thuiszitten te voorkomen bij complexe casuïstiek. De aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt is verbeterd door met drie scholen voor het speciaal voortgezet onderwijs een plan te maken voor toeleiding naar de arbeidsmarkt.

Eind 2021 heeft het college aanvullend op de HEA21 de NPO-Actieagenda Jeugd 2021-2022 vastgesteld, waarin staat aangegeven hoe we de rijksmiddelen vanuit het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) inzetten. Het doel van dit plan is om jongeren te laten deelnemen aan diverse activiteiten, op het gebied van sport, cultuur en huiswerkbegeleiding om achterstanden die zijn opgelopen door de coronacrisis tegen te gaan. Een ander resultaat in 2021 is een nieuw, regionaal convenant over eerste opvang onderwijs, met afspraken over onderwijs aan leerplichtige nieuwkomers.

Naast deze nieuwe impulsen, zijn er verschillende doorlopende activiteiten uitgevoerd. Zo is, conform de wettelijke verplichting die daarvoor geldt, ingezet op voor- en vroegschoolse educatie (VVE) bij peuterspeelzalen en kinderenopvang. Hiermee is ongeveer 25% van de peuters bereikt.

Daarnaast zijn subsidies verstrekt voor programma's gericht op positief ouderschap en maatwerkplannen getoetst voor kinderen in groep 1 en 2 ter voorkoming en bestrijding van achterstanden. Tot slot is de wettelijke taak t.a.v. leerlingenvervoer uitgevoerd.

Het bieden van extra taalonderwijs voor volwassenen (18+) die niet (voldoende) kunnen lezen en schrijven vloeit voort uit de Wet educatie en beroepsonderwijs (Web). Het aantal taaltrajecten blijft achter. Dit heeft meerdere oorzaken. Een daarvan is de coronacrisis. Verder is gebleken dat inwoners met een taalachterstand niet eenvoudig te vinden zijn en ook niet uit zichzelf gemotiveerd zijn om aan hun taalachterstand te werken. In 2022 wordt de werkwijze aangepast om mensen in de doelgroep beter te bereiken.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	6.373	-3.844	2.529
Realisatie	5.893	-3.552	2.341
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-480**	**292**	**-188**

De ambities ten aanzien van onderwijsbeleid en leerlingzaken zijn binnen de financiële kaders uitgevoerd. Een deel van de Impulsgelden Voortgezet Speciaal Onderwijs is niet uitgegeven in 2021, derhalve wordt de raad voorgesteld om € 58.000 over te hevelen naar 2022. De impulsgelden worden ingezet om extra banenkansen te creëren voor kwetsbare jongeren.

2.2.2. Onderwijshuisvesting

Het bieden van voldoende duurzame en kwalitatief op orde zijnde huisvesting voor leerlingen in het primair, voorgezet, speciaal en internationaal onderwijs.

Activiteiten

- Uitvoering geven aan het onderwijshuisvestingsprogramma 2021.
- Uitvoeren van het integraal huisvestingsplan (IHP), met afspraken over monumentale gebouwen, frisse scholen, duurzaamheid (stimuleren verduurzamen schoolgebouwen) en bewegingsonderwijs.
- Uitwerken van de in het IHP vastgelegde afspraken over de onderhoudstoestand, financiering en multifunctioneel gebruik van gymnastieklokalen.
- Voorbereiden van de uitbreiding van internationaal onderwijs.

Toelichting op activiteiten

We hebben uitvoering gegeven aan het Onderwijshuisvestingsprogramma 2021. Dit programma hangt nauw samen met het Integraal Huisvestingsplan (IHP). Het IHP is in beweging. Gestaag krijgen de huisvestingsprojecten meer vorm. Het blijft een intensief traject vanwege onder andere wisselende leerlingaantallen, groeiende ambities van zowel de gemeente als de schoolbesturen en de toenemende bouwkosten.

Op 22 december 2021 heeft het college de gemeenteraad per brief geïnformeerd over de voortgang van diverse huisvestingsprojecten en ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid en

monumentale gebouwen. Ook is de verordening onderwijshuisvesting 2022 geactualiseerd die mede als doel heeft het IHP juridisch te borgen.

Met het uitwerken van de in het IHP vastgelegde afspraken over de onderhoudstoestand, financiering en gebruik van gymnastieklokalen is gestart. Er zijn verkennende gesprekken gevoerd met schoolbesturen. Aan het nieuwe college wordt voorgelegd of zij de behoefte hebben aan een exploitatieonderzoek naar gymzalen. Ook de voorbereiding van de uitbreiding van internationaal onderwijs loopt, maar is afhankelijk van de ontwikkeling van het Arenapark.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	8.633	-544	8.088
Realisatie	8.528	-481	8.047
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-105**	**64**	**-41**

Het bieden van voldoende duurzame, voldoende ruime en kwalitatief op orde zijnde huisvesting voor leerlingen in het primair, voorgezet, speciaal en internationaal onderwijs en het stimuleren van multifunctioneel gebruik van de schoolgebouwen heeft plaatsgevonden binnen de gestelde financiële kaders.

2.2.3. Openbaar (basis)onderwijs

Uitvoeren van de wettelijke taak door het toezicht houden op het openbaar basisonderwijs op basis van het “Convenant extern toezicht op het openbaar primair onderwijs” dat gesloten is tussen de Gemeente Hilversum en STIP Openbaar basisonderwijs Hilversum.

Activiteiten

- Zorgdragen voor informatievoorziening aan de gemeenteraad over de werkzaamheden en de financiële stand van zaken van STIP.
- Het beoordelen van de continuïteit van het openbaar onderwijs in Hilversum door middel van bestuurlijk overleg met STIP Openbaar basisonderwijs Hilversum.
- Beoordelen en goedkeuren van de begroting en jaarrekening van het gemeentelijk Gymnasium door de gemeenteraad.
- Voeren van bestuurlijk overleg met het gemeentelijk Gymnasium.

Toelichting op activiteiten

De genoemde activiteiten zijn uitgevoerd. Daarbij heeft de gemeenteraad een statutenwijziging voor STIP vastgesteld en is een statutenwijziging voor het Gymnasium voorbereid voor besluitvorming. Verder zijn nieuwe bestuursleden voor het gemeentelijk Gymnasium en leden van de raad van toezicht voor STIP benoemd.

Ondersteunende stad

Hilversum wil zijn inwoners de ondersteuning bieden die zij nodig hebben. Het uitgangspunt is dat inwoners zoveel mogelijk zelf de regie in handen houden. Door het vergroten van de onderlinge betrokkenheid van de inwoners in onze stad, de intensivering van de samenwerking tussen vrijwilligers en maatschappelijke organisaties én de verbetering van de samenwerking tussen maatschappelijke organisaties, zorgpartners en gemeente, willen we inwoners met een ondersteuningsvraag eerder, beter en sneller ondersteunen. Hier is persoonlijk contact belangrijk, maar ook de beschikbaarheid van e-diensten op een gebruiksvriendelijke website. Het is van groot belang om de inwoners die zorg nodig hebben duidelijk te informeren over datgene wat zij mogen verwachten, maar ook om bij aanbieders van zorg beter te sturen op de gemaakte afspraken. De beheersbaarheid van de kosten is een belangrijk uitgangspunt. Dit mag niet ten kosten gaan van de kwaliteit van de zorg, maar we blijven zoeken naar kansen om kosten te besparen. In de regio werken we hiervoor aan het project “naar een gezond financieel sociaal domein”. Daarnaast is er blijvende aandacht voor en deelname aan de lobby richting het Rijk om te voorkomen dat tekorten nog verder oplopen.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streef waarde	Realisatie 2021	Bron
	Nee	Clientervaring Wmo, kwaliteit ondersteuning	80%	93%	GMSD
	Nee	Percentage inwoners dat vindt dat er voldoende welzijnsvoorzieningen, zoals maatschappelijk werk en andere hulpverlenende instanties in de buurt zijn	48%	43%	Hilversum Monitor
	Nee	Aantal huishoudens met ondersteuningstraject schuldhulpverlening vanuit de gemeente	n.v.t.	342	Gemeente Hilversum
	Nee	Algehele tevredenheid dienstverlening Sociaal Plein	7,5	7,0	Burgerpanel onderzoek
	Nee	Aantal cliënten met een voorziening, per 1.000 inwoners	95	107 (2020)	CBS
	Ja	Jongeren met jeugdbescherming, percentage van alle jongeren tot 18 jaar	0,6%	0,9%	CBS
	Ja	Jongeren met jeugdreclassering, percentage van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,2%	0,3%	CBS
	Ja	Jongeren met een delict voor de rechter, percentage 12 t/m 21- jarigen	1%	1% (2020)	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
	Ja	Jongeren met jeugdhulp, percentage van de jongeren tot 18 jaar	8%	10%	CBS
	Ja	Cliënten met maatwerkarrangement WMO, aantal per 10.000 inwoners	600	680	GMSD, CBS

Ambitie met activiteiten

2.3.1. Toegang

Laagdrempelige dienstverlening om ondersteuning zo vroeg en dicht mogelijk bij de inwoners faciliteren, in aansluiting op de behoefte van de inwoners.

Activiteiten

- Verbeteren, uitbreiden en continue monitoring van de dienstverlening, onder andere door onderzoek te doen naar de klantervaringen van verschillende doelgroepen en deze te verwerken in serviceformules. Serviceformules dragen bij aan het klantgericht, efficiënt en herkenbaar maken van gemeentelijke dienstverlening.
- Vraaggericht werken en daarbij de vraag van de inwoner in breed perspectief bekijken. Met behulp van deze brede uitvraag krijgen we zicht op mogelijke oplossingen gericht op de eigen kracht van de inwoner.

Toelichting op activiteiten

Als onderdeel van het gemeentebrede project voor het verbeteren van de dienstverlening is er constante aandacht voor verdere ontwikkeling en verbetering van de dienstverlening. Onderdeel daarvan is het ontwikkelen van serviceformules waarbij vragen van inwoners worden meegenomen en aanbevelingen overgenomen. In het afgelopen jaar is de serviceformule mantelzorgwaardering ontwikkeld en wordt er gewerkt aan die van de bijzondere bijstand.

Binnen het gehele sociale domein wordt er door medewerkers een brede uitvraag gedaan bij het contact met inwoners. Ook in een jaar waar corona nog een grote invloed had, is dit zoveel als mogelijk ingezet. Door een gebrek aan de mogelijkheid van fysieke ontmoeting was dit niet altijd even makkelijk, maar dit is zoveel als mogelijk telefonisch of digitaal opgepakt.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	2.032	-2	2.030
Realisatie	1.966	-7	1.959
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-66**	**-5**	**-72**

Vanuit de Corona Herstelagenda zijn middelen beschikbaar gesteld voor het plan 'Beter zicht krijgen op de zorgvraag en afgestemd aanbod (A3)'. De uitvoering van dit plan gebeurt in 2022.
Dit resulteert in een voordeel van € 90.000 (hiertegenover staat eveneens een lagere onttrekking vanuit de Corona Herstelagenda).

Voor 2022 zal de raad worden voorgesteld om € 90.000 te onttrekken vanuit de Corona Herstelagenda om het plan 'Beter zicht krijgen op de zorgvraag en afgestemd aanbod (A3)' in 2022 af te ronden.

2.3.2. Maatwerkvoorzieningen (Wmo)

Zorgdragen voor maatwerkvoorzieningen met als doel inwoners zo lang als mogelijk zelfstandig laten functioneren in de maatschappij.

Activiteiten

- Afhandelen van minimaal 80% van de aanvragen wordt binnen de wettelijke termijn.
- Treffen van individuele voorzieningen (zoals woningaanpassingen, hulpmiddelen en scootmobielen) op basis van een indicatie en daar waar mogelijk als algemene voorzieningen (zoals een scootmobielpool).
- Inrichten van kostenbeheersing en kostenreductie in de maatwerk Wmo-voorzieningen.

Toelichting op activiteiten

In 2021 is 83% van de aanvragen binnen de wettelijke termijn afgehandeld en daarmee is de ambitie gehaald. Met deze aanvragen worden voorzieningen verstrekt en er wordt gewerkt aan het meer en breder inzetten van algemene voorzieningen. Medewerkers zijn in 2021 getraind in het kostenbewust indiceren. Er zijn voorbereidingen getroffen voor de implementatie van de scootmobielpool in 2022. Voor de hulpmiddelen is in 2021 regionaal de aanbesteding voorbereid die in 2022 wordt uitgevoerd. Hierbij is het productenaanbod kritisch beoordeeld en aangepast.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	3.065	-32	3.033
Realisatie	2.997	-21	2.976
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-68**	**11**	**-57**

Het zorg dragen voor maatwerkvoorzieningen met als doel dat inwoners langer zelfstandig kunnen functioneren heeft binnen de financiële kaders plaatsgevonden.

Onder de maatwerkvoorzieningen vallen onder andere: woningaanpassingen, trapliften, rolstoelen en scootmobielen.

2.3.3. Maatwerkdienstverlening volwassenen

Bieden van een vangnet om de zelfredzaamheid van inwoners te stimuleren en daardoor zo lang mogelijk zelfstandig thuis te blijven wonen en deel te nemen aan de samenleving. Dit vangnet is aanvullend op algemene voorzieningen in de wijk.

Activiteiten

- Bieden van individuele begeleiding en vervoer, huishoudelijke verzorging, en tijdelijke vervangende zorg ter ontlasting van mantelzorgers, bij voorkeur en daar waar mogelijk in de vorm van een algemene voorziening (zoals een dagopvang of zorgboerderij).
- Beter afstemmen van de ondersteuning op de behoefte van de inwoner, aan de hand van de nieuwe beleidsregels.
- Verstrekken van persoonsgebonden budgetten (pgb's), waarmee inwoners zelf ondersteuning kunnen inkopen.

- Bieden van een passend aanbod voor de schuldhulpverlening (preventie, vroegsignalering, oplossing en nazorg).
- Versterken en uitbreiden teams “Begeleiding in de Wijk”.

Toelichting op activiteiten

De aanbesteding voor zorgaanbieders is uitgevoerd en geïmplementeerd. Hierbij hebben meerdere aanbieders zich teruggetrokken of hebben niet ingeschreven. Het effect hiervan is geweest dat er een versnelling is gemaakt bij het aanbieden van algemene voorzieningen.

De halverwege in 2020 vastgestelde beleidsregels bieden meer handvatten voor medewerkers om uniform te werken, maar leveren ook vrijheid op om individueel maatwerk te leveren. Het Wmo clientervaringsonderzoek is uitgevoerd en daar komt een zeer goede score uit als het gaat om de geboden oplossing bij de hulpvraag.

De teams ‘Begeleiding in de Wijk’ zijn nu in de gehele stad beschikbaar en wordt verder verstevigd zodat inwoners laagdrempelig en toegankelijk in de wijk geholpen kunnen worden.
Mede door corona is er een groeiende instroom van zelfstandigen in de schuldhulpverlening. Daarnaast is er in zijn algemeenheid een groei van de schuldenproblematiek.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	20.546	-569	19.977
Realisatie	20.077	-1.209	18.867
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-469**	**-640**	**-1.109**

De zorglasten huishoudelijke hulp en begeleiding zijn in 2021 verder opgelopen tot € 17 miljoen (2020: € 16,3 miljoen). Dit is echter € 585.000 lager dan we eerder hadden voorzien. De huishoudelijke hulp komt uit zoals verwacht, waardoor het grootste voordeel toe te rekenen valt aan begeleiding- en dagbesteding. Het voordeel kan voortkomen uit succesvolle uitvoering van begeleiding in de wijk, maar ook vanuit de gevolgen van de covid-19 maatregelen.

Het restant van het voordeel wordt verklaard door schuldhulpverlening als gevolg van extra regionale bijdrage vanuit het beleidsplan Bescherming en Opvang ten behoeve van vroegsignalering van en inzet op ernstige schulden ter voorkoming van dakloosheid. Van deze middelen zijn € 89.000 nog niet benut in 2021. De raad wordt voorgesteld om € 89.000 over te hevelen naar 2022.

Daarnaast is vanuit de Corona Herstelagenda voor het plan 'Begeleiding in de wijk versneld doorontwikkelen (A2)' € 135.000 beschikbaar gesteld. De uitvoering van dit plan gebeurt in 2022. Dit resulteert dit in een voordeel van € 135.000 (hiertegenover staat eveneens een lagere onttrekking vanuit de Corona Herstelagenda). Voor 2022 zal de raad worden voorgesteld om € 135.000 te onttrekken vanuit de Corona Herstelagenda om het plan 'Begeleiding in de wijk versneld doorontwikkelen (A2) in 2022 af te ronden.

Tot slot zijn de forfaitaire baten van de toeslagaffaire hier verantwoord, evenals de hoger dan verwachte ontvangen eigenbijdrage als gevolg van achterstanden bij het CAK eind 2020.

2.3.4. Geëscaleerde zorg volwassenen

Bieden van een veilige en beschermende woonomgeving. De focus ligt hierbij op de inzet van begeleiding, om de zelfredzaamheid en deelname aan de samenleving van inwoners met psychische of psychosociale problemen te stimuleren. In lijn met het regionale beleidsplan Bescherming en Opvang kunnen deze inwoners 24-uurszorg krijgen in de wijk.

Activiteiten

- Terugdringen van huiselijk geweld door Veilig Thuis en bieden van opvang.
- Bieden van beschermd wonen voor personen met psychische of psychosociale problemen.
- Bieden van een inloopfunctie voor de GGZ-doelgroep, bijvoorbeeld in de vorm van buurtcirkels.
- Bieden van maatschappelijke opvang en begeleiding voor cliënten met meervoudige problematiek, waaronder verslaving.
- Bieden van ondersteuning in de wijken aan personen met verward gedrag.

Toelichting op activiteiten

In 2021 is het beleidsplan Bescherming en opvang vastgesteld. Hierin zijn maatregelen uitgewerkt en wordt opvang en beschermd wonen volgens afspraak aangeboden. Er zijn meerdere buurtcirkels actief. Hiernaast is het door de Corona Herstelagenda mogelijk om meer inloopfuncties voor de GGZ-doelgroep te ontwikkelen. Hiervoor zijn we in 2021 gestart met gesprekken met potentiële aanbieders. Daarnaast is er bij Kwintes de mogelijkheid voor 24 uurs opvang en begeleiding. Het meldpunt voor personen met verward gedrag is actief.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	21.015	-1.001	20.014
Realisatie	21.126	-451	20.675
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**111**	**550**	**661**

Bij de decembercirculaire 2021 heeft het Rijk € 597.000 beschikbaar gesteld ter compensatie van de meerkosten in de zorg voor Bescherming en Opvang. Deze middelen zijn, zoals gebruikelijk overgedragen aan de Regio Gooi en Vechtstreek. Zowel de baten als de lasten konden niet meer opgenomen in de begroting met een nadeel van € 597.000 tot gevolg binnen programma zorg. Dit nadeel wordt gecompenseerd door de hogere Algemene Uitkering.

2.3.5. Geïndiceerde jeugdzorg, vrijwillig en gedwongen

Zorgen voor een optimale en veilige ontwikkeling van kinderen en jongeren (tot 27 jaar). Door er vroeg bij te zijn, bijvoorbeeld door het versterken van de samenwerking met de scholen, worden intensievere zorgtrajecten bij jongeren voorkomen.

Activiteiten

- Zorg dragen voor de aanwezigheid van praktijkondersteuners Jeugd bij huisartsen met als doel een beperking van de doorverwijzing naar relatief zware zorg.
- Versterken van vroegsignalering, advisering en laagdrempelige begeleiding, zoals extra inzet voor Jeugd en Gezin en jeugdwerkers.
- Uitwerken van het regionaal transformatieplan Zorg voor de Jeugd naar concrete activiteiten en maatregelen.
- Verstevigen van zorgstructuren rondom onderwijs, zoals de inzet en begeleiding van jongeren met Productief Leren en Onderwijs Zorgarrangementen.
- Inzetten van passende jeugdhulp door betere screening en selectie bij de toegang via het Sociaal Plein en de Jeugdconsulent.
- Monitoren van geïndiceerde jeugdhulp en –zorg (o.a. begeleiding, dagbesteding, pleegzorg, kortdurend verblijf, jeugdhulp en GGZ-behandeling, dagbehandeling en verblijf).
- Regie voeren op casussen waarbij er sprake is van onveiligheid, met behulp van de landelijke voorgeschreven multidisciplinaire aanpak (MDA++).
- Terugdringen van overlast gevende jeugd, o.a. door persoonsgerichte aanpak.
- Uitvoeren en actualiseren Visie en Agenda Jeugd 2019 – 2021.

Toelichting op activiteiten

Het aantal praktijkondersteuners GGZ Jeugd bij huisartsen is uitgebreid, er zijn nu drie praktijkondersteuners actief. Daarmee zijn er bij tweederde van de huisartspraktijken praktijkondersteuners aan het werk. Ook is er extra inzet voor Jeugd & Gezin en hebben extra preventieve activiteiten plaats gevonden, zoals cursussen/ondersteuning van ouders.

In het regionale rapport ‘Toekomst met perspectief’ is naast een weergave van de samenwerkingsafspraken met partners, ook de evaluatie van het Regionaal transformatieplan Zorg voor de Jeugd opgenomen.

De jeugdconsulenten bieden passende jeugdhulp. Ook in tijden van corona zijn huisbezoeken afgelegd en is er contact onderhouden met gezinnen. Medewerkers zijn getraind om nog beter het gesprek te voeren over passende zorg. Wanneer er sprake is van onveiligheid wordt er door de jeugdconsulent actief regie gevoerd. Een deel van de medewerkers is hiervoor opgeleid in de voorgeschreven multidisciplinaire aanpak (MDA++), echter wordt dit nog niet breed ingezet in de regio.
Voor jongeren die de openbare orde en veiligheid verstoren (dit blijkt onder andere uit meerdere politiecontacten) wordt er gewerkt met de persoonsgerichte aanpak (PGA Lokaal en PGA Top X, Zorg en Veiligheidshuis) en integrale aanpak overlastgevende jeugdgroepen in Hilversum. Er is zeker problematiek, maar de jongeren zijn goed in beeld. Er wordt gewerkt aan de verbinding tussen zorg en veiligheid en het leveren van maatwerk voor de jongeren.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	21.021	-11	21.010
Realisatie	22.501	-44	22.457
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**1.479**	**-32**	**1.447**

Het jaar 2021 wordt afgesloten met een € 1.396.000 nadeel op de uitvoering van de Jeugdwet. Het nadeel wordt m.n. verklaard door een stijging van verblijf plekken. In sommige gevallen kunnen de kosten hiervoor oplopen tot € 20.000 per maand per kind. Hierbij zijn uitschieters naar boven mogelijk. Ten tijde van RIB 2021-81, waarbij nog € 1,9 miljoen is af geraamd van het eerder verhoogde budget 2021 (Met AU mei-circulaire 2021 (RIB 2021-57) is budget met 2 miljoen verhoogd), was niet voorzien dat de stijging zo groot zou zijn.

Bij de regionale aanbesteding zijn er minder verblijfsplekken gecontracteerd met een tekort aan verblijfsplekken tot gevolg. Hierdoor is er meer gebruik gemaakt van buiten regionale zorgaanbieders. Bij het maken van prognoses leunen wij zwaar op data van de Regio Gooi en Vechtstreek waarin de buiten regionale zorgaanbieders niet in zijn opgenomen met als gevolg dat ten tijde van de RIB 2021-81 de buiten regionale lasten te laag zijn ingeschat.

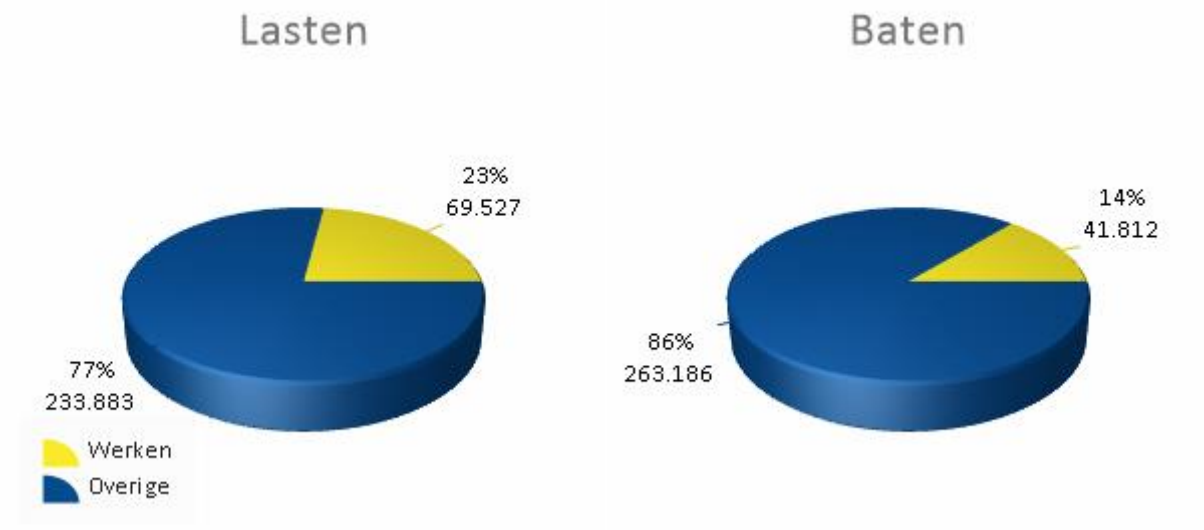
Inmiddels is er een verplichtingenadministratie opgezet en worden er oplossingen gezocht om meer verblijf plekken regionaal te contracteren.

Middelen programma

bedragen x € 1.000

Programma 2. Zorg	Primitieve begroting 2021	Wijziging begroting 2021	Actuele begroting 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	9.519	1.021	10.540	9.778	-761
7.1 Volksgezondheid	3.113	138	3.251	3.136	-114
Lasten thema Verbindende stad	**12.631**	**1.159**	**13.790**	**12.915**	**-876**
4.2 Onderwijshuisvesting	8.373	260	8.633	8.528	-105
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	5.625	748	6.373	5.893	-480
Lasten thema Kansrijke stad	**13.998**	**1.008**	**15.006**	**14.421**	**-585**
6.2 Toegang	1.942	90	2.032	1.966	-66
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	3.135	-70	3.065	2.997	-68
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	20.211	335	20.546	20.077	-469
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	17.419	-445	16.974	17.226	252
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	20.334	681	21.015	21.126	111
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	3.247	800	4.047	5.275	1.228
Lasten thema Ondersteunende stad	**66.289**	**1.391**	**67.680**	**68.666**	**987**
Totaal Lasten	**92.917**	**3.558**	**96.475**	**96.002**	**-474**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-348	0	-348	-512	-164
7.1 Volksgezondheid	-81	0	-81	-88	-6
Baten thema Verbindende stad	**-429**	**0**	**-429**	**-600**	**-171**
4.2 Onderwijshuisvesting	-221	-323	-544	-481	64
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-3.844	0	-3.844	-3.552	292
Baten thema Kansrijke stad	**-4.065**	**-323**	**-4.388**	**-4.033**	**355**
6.2 Toegang	-2	0	-2	-7	-5
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-32	0	-32	-21	11
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-569	0	-569	-1.209	-640
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-8	0	-8	-34	-26
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-1.001	0	-1.001	-451	550
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-3	0	-3	-10	-7
Baten thema Ondersteunende stad	**-1.616**	**0**	**-1.616**	**-1.732**	**-117**
Totaal Baten	**-6.111**	**-323**	**-6.434**	**-6.365**	**68**
Saldo van baten en lasten	**86.807**	**3.235**	**90.042**	**89.636**	**-406**
Mutatie reserve	-179	0	-179	-179	0
Resultaat	**86.628**	**3.235**	**89.863**	**89.457**	**-405**

Programma 3: Werken

Betrokken partijen

Voor het realiseren van de bestuurlijke opgave werken wij samen met inwoners, ondernemers, bedrijven, instellingen en maatschappelijke organisaties.
De belangrijkste betrokken partijen binnen het programma Werken zijn:

- Ondernemers(organisaties)
- Media Perspectives en Hilversum Marketing
- Stadsfonds
- Onderwijsinstellingen; vooral MBO, HBO en universiteiten
- Regio Gooi en Vechtstreek (verbonden partij) en omliggende gemeenten
- Samenwerkingsverbanden als de Metropoolregio Amsterdam (MRA), Amsterdam Economic Board (AEB), de Economic Board Utrecht (EBU) en G40
- Tomin (verbonden partij)

Kaderstellende nota's

Ondernemende stad

- Agenda Economie & Media (2020)
- Winkeltijdenverordening (2018)
- Horecakader (2017)
- Detailhandelskader (2017)
- Evenementenkader (2017)
- Mediavisie (2016)
- Centrumvisie (2015)
- Programma Kerkelanden (2014)
- Programma Havenkwartier (2013)
- Programma Aanpak Leegstand (2012)
- Uitwerkingsnota Zorg, Economische kansen voor de zorg (2009)
- Uitwerkingsnota Arbeidsmarkt en Werkgelegenheid, Handen uit de mouwen (2008)
- Uitwerkingsnota Toerisme en Recreatie, Binnenpret en Buitenkansen (2008)
- Kenniscentrum Hilversum, Economische Visie (2007)

- Verordening marktgelden 2022 (2021)

Werkende stad, sociale stad

- Beleidsplan minimabeleid 2020
- Regionaal arbeidsmarktbewerkingsplan "Werken aan werk" (2019)
- Focus op werk: 25% meer mensen aan het werk vanuit de Participatiewet (2019)
- Beleidsregels kindregelingen Hilversum (2015)
- Beleidsregels Verhaal en Terugvordering (2021)
- Beleidsregels woonkosten en schoolverlaters (2015)
- Verzamelverordening inkomensvoorzieningen Participatiewet (2021)
- Verordening Inburgering (overgangsrecht) (2013)
- Verordening Persoonsgebonden budget begeleid werken WSW gemeenschappelijke regeling Tomingroep (2008)
- Verordening cliëntenparticipatie WSW gemeenschappelijke regeling Tomingroep (2008)
- Beleidsregels re-integratie en tegenprestatie (2021)
- Beleidsregels boete bij schending inlichtingenplicht (2016)
- Beleidsregels Inkeerregeling (2017)
- Beleidsregels Inburgering (2013)
- Beleidsregel Individuele studietoeslag (2016)
- Beleidsregel vergoeding eigen bijdrage kinderopvang (2016)
- Beleid krediethypotheek en pandrecht bijstand (2008)
- Regeling parttime ondernemen gemeente Hilversum (2020)
- Beleidsregels bbz gemeente Hilversum (2020)

Ondernemende stad

Hilversum is een aantrekkelijke stad om in te wonen en te werken. De balans tussen wonen, werken en voorzieningen zorgt voor een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat. Onze bedrijven en organisaties zorgen voor werkgelegenheid en dragen op veel andere manieren bij aan de stad. Bedrijven zorgen voor levendigheid, draagvlak voor winkels, horeca, cultuur en andere voorzieningen. Bedrijven dragen bij aan de ontwikkeling van talent en innovatie en aan vraagstukken zoals energietransitie, duurzame mobiliteit en een inclusieve arbeidsmarkt.

Het aantal banen is in de afgelopen jaren gestegen, maar het is niet waarschijnlijk dat deze ontwikkeling zich voortzet. Dat heeft te maken met de gevolgen van de coronacrisis, de druk op de mediasector, maar ook met weinig uitbreidingsruimte voor bedrijven. De coronacrisis stelt een deel van onze bedrijven en organisaties voor grote uitdagingen. Continuering en behoud van werkgelegenheid is voor een aantal bedrijven en organisaties in de sectoren detailhandel, horeca, evenementen en media allesbehalve vanzelfsprekend. Ook veel zzp-ers – sterk vertegenwoordigd in Hilversum – hebben het zwaar. Tegelijkertijd zien we ook de improvisatie- en innovatiekracht van ondernemers terug.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streef waarde	Realisatie 2021	Bron
	Nee	Leegstand kantoren, percentage van totale verhuurbare kantoorvloeroppervlakte	5%	5,9%	Gemeente Hilversum
	Nee	Het aantal deelnemers aan Leven Lang Ontwikkel aanbod van strategische samenwerkingspartners (MBO College Hilversum, Hogeschool van Amsterdam, Media Perspectives).	2.000	1.500	Gemeente Hilversum
	Nee	Werkgelegenheidsgroei	≥ voorgaand jaar	1,1%	CBS, LISA
	Nee	Percentage banen in de creatieve bedrijfstakken t.o.v. totaal aantal banen	21,5%	28%	Atlas voor gemeenten, LISA
	Nee	Leegstand winkels, percentage van totale winkelvloeroppervlakte	6%	6,3%	Gemeente Hilversum
	Ja	Percentage functiemenging (verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken)). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen)	53%	53,4% (2020)	LISA
	Ja	Vestigingen van bedrijven, aantal per 1000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	168	178,9 (2020)	LISA
	Ja	Banen, aantal per 1000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	835	839,7 (2020)	LISA

Ambitie met activiteiten

3.1.1. Economische ontwikkelingen

Het versterken van de Hilversumse en regionale economie door het verbeteren van de samenwerking met en tussen (ondernemers)organisaties, individuele bedrijven en kennisinstellingen. De gemeente initieert, faciliteert en geeft hiervoor met de partners in het Platform Economie uitvoering aan de Agenda Economie & Media. We verbinden maatschappelijke vraagstukken zoals mobiliteit, duurzaamheid en een inclusieve arbeidsmarkt aan economische kansen. We versterken de samenwerking met de Metropoolregio Amsterdam en Regio Utrecht. ROM Utrecht en InvestMRA zijn dé regionale vehikels voor business development, financiering en internationalisering voor Hilversumse bedrijven. We zetten in op versterking van de sectoren media & ict, gezondheid & ict en hebben aandacht voor het midden- en kleinbedrijf (mkb) en zelfstandigen (zzp). De focus ligt vanwege de crisis op het bijstaan en voortbestaan van een aantal van deze bedrijven in getroffen sectoren.

Activiteiten

- Versterken van de samenwerking tussen (ondernemers)organisaties en het Stadsfonds via het Platform Economie op basis van de Agenda Economie & Media 2020-2021.
- Faciliteren van het transformatieproces in de mediaindustrie door het versterken en verbreden van het bedrijvennetwerk en versneld in te zetten op innovatie (zoals de artificial intelligence-content hub).
- Deelnemen aan de regionale ontwikkelmaatschappijen (ROM's) in de regio's Utrecht en Amsterdam.
- Versterken van de positie van Hilversum in samenwerkingsverbanden die bijdragen aan economische ontwikkeling in algemene zin, waaronder Economic Board Utrecht, Metropoolregio Amsterdam en stedennetwerk G40.
- Doorontwikkelen van het Smart City open data platform door het uitvoeren van pilots op het vlak van (nieuwe) technologie en data voor het oplossen van maatschappelijke vraagstukken.
- Realiseren van de ambities uit de samenwerkingsagenda's met MBO College en Hogeschool van Amsterdam.
- Realiseren van de MKB Werkplaats Digitalisering in samenwerking met kennisinstellingen en bedrijven.

Toelichting op activiteiten

In 2021 zijn grote stappen gezet op het gebied van economische ontwikkelingen. Zo nemen we deel aan de regionale ontwikkelmaatschappijen in de regio's Utrecht en Amsterdam en is de ROM in West in oprichting. Daarnaast maken we deel uit van verschillende samenwerkingsverbanden, zoals de Economic Board Utrecht, de MRA en het stedennetwerk G40. Deze samenwerkingsverbanden dragen bij aan een sterke positie en algemene economische ontwikkeling van Hilversum.

Daarnaast zijn de afgelopen periode succesvolle samenwerkingen ontstaan met kennisinstellingen. Een voorbeeld hiervan is de samenwerkingsagenda met Hogeschool van Amsterdam en MBO College Hilversum. Deze samenwerking heeft bijgedragen aan het realiseren van SPOT035, de MKB Werkplaats voor digitalisering van het brede MKB in de regio. Ook is Hilversum aangesloten bij de Utrecht Talent Alliantie en zijn de eerste stappen gezet voor de uitwerking van de Human Capital Agenda.

Ook stond in 2021 het contact met ondernemers centraal. Mede door Corona is er veel contact geweest met ondernemers en accountmanagers van de gemeente. Ook is aan de samenwerking tussen (ondernemers)organisaties en het Stadsfonds gewerkt via het Platform Economie op basis van de Agenda Economie en Media 2020-2021. Vanuit deze platforms werken verschillende organisaties mee aan de omgevingsvisie. In 2021 is het economisch perspectief 2040 door de raad behandeld en is een belangrijke bouwsteen van de omgevingsvisie.

Om ondernemers in deze lastige tijd tegemoet te komen zijn twee corona-gerelateerde subsidies opgestart, namelijk de anderhalve meter subsidie en de Coronatoegangsbewijs (CTB) subsidie. Daarnaast is de 1,5m taskforce opgericht en is de Corona Herstelagenda vastgesteld. Deze agenda zal de basis vormen voor herstel in 2022. Kortom, in 2021 is veel bereikt en ondanks Corona zijn er ook een aantal extra stappen gezet.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	3.604	-65	3.539
Realisatie	3.415	-173	3.241
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-190**	**-108**	**-298**

Het versterken van de Hilversumse en daarmee regionale economie heeft binnen de financiële kaders plaatsgevonden.

In 2021 is als onderdeel van de covid-19 maatregelen de subsidieregeling 'Anderhalve Meter' gestart evenals de Corona Herstelagenda.

De uitvoering van Corona Herstelagenda plannen gebeurt grotendeels in 2022. Voor 2021 resulteert dit in een voordeel van € 408.000. Voor 2022 zal de raad derhalve voorgesteld worden om € 408.000 te onttrekken vanuit de Corona Herstelagenda.

Met RIB 2021-42 is de raad geïnformeerd over de subsidieregeling Anderhalve Meter. Uitgangspunt was een ruimhartige regeling voor de Hilversumse ondernemers. Mede als gevolg van de versoepelingen van de covid-19 maatregelen is er minder dan verwacht gebruik gemaakt van de regeling. Bij de start van de subsidieregeling was € 1.000.000 beschikbaar. Met RIB 2021-83 is dit bedrag bijgesteld naar € 400.000 als gevolg van een lager aantal aanvragen vanuit ondernemers. Uiteindelijk is in totaal € 189.000 uitgegeven.
Dit resulteert in een voordeel van € 211.000 (hiertegenover staat eveneens een lagere onttrekking vanuit de Corona Herstelagenda).

3.1.2. Werklocaties

De ruimte voor bedrijven en bedrijvigheid in Hilversum is schaars. Inzet is het behoud, uitbreiding en ontwikkeling van aantrekkelijke werklocaties. We zijn zuinig op kantoorvilla's en zetten in op het behoud van werklocaties met economisch toekomstperspectief. Dit geldt voor kantoorlocaties en bedrijventerreinen (o.a. Arenapark, Media Park en bedrijventerreinen Zuid West) en voor gemengde gebieden. We voegen functies toe op plekken waar dit bijdraagt aan een levendig en

bruisend gebied. Het centrum, stationsgebied en de Gijsbrecht zijn belangrijke (informele) werklocaties voor de stad.

Activiteiten

- Faciliteren van de doorontwikkeling van het Media Park tot een bruisende mediacampus waar media professionals en studenten samenkomen en bezoekers de Mediastad beleven. In 2021 worden de eerste zichtbare stappen gezet met het verfraaien en verlevendigen van het centrale plein en het verbeteren van de looproutes op het park.
- Ontwikkelen van het Arenapark richting een levendige werklocatie aan de hand van het profiel ‘work, play, sport’. Dit profiel is in het Masterplan Arenapark 2.0 vastgesteld en wordt uitgewerkt in het stedenbouwkundig plan en het beeldkwaliteitsplan. Ook wordt gestart met het opstellen van het bestemmingsplan.
- Uitwerken van plannen voor bedrijvigheid binnen het stationsgebied.
- Ontplooien van de eerste tijdelijke activiteiten van het Mediacultuurplein Kerkbrink, op basis van de uitgevoerde haalbaarheidsstudie.
- Benutten van de ruimte voor bedrijven op Crailo door het attenderen van bedrijven op de vestigingsmogelijkheden. Dit geldt zowel voor doorgroeiende bedrijven uit de regio Gooi & Vechtstreek als nieuwe bij het profiel passende bedrijven.
- Benutten van kansen voor (her)ontwikkeling van locaties voor kantoren, (flex)werk en ontmoetingsplekken, met name in en rond het centrum, in het stationsgebied en in postcodegebied 1221. Dit betreft zowel permanente wijzigingen als tijdelijk gebruik, zoals creatieve broedplaatsen.
- Versterken van professionalisering van ondernemersorganisaties voor gebiedsmanagement voor de werklocaties en winkelgebieden (Arenapark/Laapersveld, Media Park, ZuidWest, Centrum, de Gijsbrecht).
- Ondersteunen van het initiatief Hub Hilversum, een duurzame logistieke goederenhub. Het initiatief is gestart door ondernemers in de Gijsbrecht van Amstelstraat en het centrum.

Toelichting op activiteiten

Ook in 2021 bleef het een uitdaging voor ondernemers om ruimte voor hun bedrijf te vinden en daarmee voor Hilversum te behouden. Met het vaststellen van het Economisch Perspectief 2040 wordt er ingezet op het behoud en versterking van onze werklocaties. Het opstellen van het Stedenbouwkundig plan Arenapark, de besluitvorming over het stationsgebied, de voorbereidingen voor het Mediaplein Kerkbrink en het opstellen van een profiel voor het werkprogramma op Crailo zijn voorbeelden van projecten waar wordt gewerkt aan economische oplossingen voor de langere termijn.

Op het Media Park zijn de eerste stappen gezet om de doorontwikkeling van het Media Park tot een bruisende campus te faciliteren. Het MBO college heeft een vestiging op het Media Park met ruimte voor 1.200 leerlingen. Daarnaast heeft de realisatie van de AH to Go bijgedragen aan de levendigheid van het park en zijn de voorbereidingen voor een Grand Café in volle gang. Levendigheid is tevens van belang bij de herontwikkeling van het Arenapark. Ook draagt realisatie van het LAB, experimenteerruimte en voorloper van het Mediaplein Kerkbrink bij aan de zichtbaarheid van media in Hilversum. Daarnaast dragen (flex)werkplekken en creatieve broedplaatsen zoals Tante Jans bij het station en VONK in de wijk in 1221 bij aan de levendigheid van de stad en het creëren van (flex)werklocaties.

Afgelopen jaar is ook ingezet op de verdere professionalisering van het gebiedsmanagement voor de werklocaties en winkelgebieden. Op het Media Park resulteerde dit in een eerste collectief van gebruikers van het park. Dit vormt een goede start voor het opzetten van een gezamenlijk

(gebruikers, eigenaren en gemeente) investeringsprogramma voor de komende jaren om zo het Media Park door te ontwikkelen tot een campus. Een in opdracht van diverse partijen uitgevoerd onderzoek naar campusontwikkeling geeft zicht op de gewenste stappen.

De Gijsbrecht heeft ook ingezet op professionalisering. Dit heeft geleid tot de realisatie van twee Bedrijven Investeringszones (BIZ-en). De BIZ voor ondernemers is weer verlengd voor vijf jaar, De BIZ voor vastgoedeigenaren is opgericht. Daarnaast ondersteunt de gemeente het initiatief Hilly Hub, een duurzame logistieke goederen-hub. De Hub is bijna operationeel en ondernemers op de Gijsbrecht en het centrum zijn hier al op aangesloten.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	47	0	47
Realisatie	47	0	47
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**0**	**0**	**0**

Het behouden, uitbreiden en ontwikkelen van aantrekkelijke werklocatie is uitgevoerd binnen de gestelde financiële kaders.

3.1.3. Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen

Het ondersteunen van bestaande en nieuwe bedrijven in hun ambities, gericht op groei van de werkgelegenheid en bijdragen aan maatschappelijke opgaven. Inzet is een goede dienstverlening aan alle bedrijven (groot, mkb en zzp) in alle sectoren.

Activiteiten

- Optimaliseren van de online ondernemersdienstverlening door het invoeren van e-dienstverlening. Hiermee worden procedures vereenvoudigd.
- Inzetten van strategisch accountmanagement om ondernemers zo goed mogelijk van dienst te kunnen zijn.
- Uitvoeren van de jaarlijkse Monitor Economie Hilversum. Dit biedt inzicht in de ontwikkeling van de economie in Hilversum in het algemeen en voor werklocaties en speerpuntsectoren in het bijzonder.
- Uitvoeren van een ondernemerspeiling die inzicht geeft in de tevredenheid van ondernemers in Hilversum en aanknopingspunten biedt voor verbetering van de ondernemersdienstverlening. Meer in het algemeen wordt in dit onderzoek de tevredenheid van ondernemers over het vestigingsklimaat in Hilversum gepeild.

Toelichting op activiteiten

Het afgelopen jaar is de gemeente er goed in geslaagd om via strategisch accountmanagement bedrijven aan te trekken en hier reeds gevestigde bedrijven te behouden voor Hilversum. Met name waar het gaat om mediabedrijven. Een groot succes is de vestiging van het internationale innovatiecentrum van NEP in Hilversum. Hierbij is een zeer effectieve samenwerking geweest met het Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA). Music Entertainment is inmiddels een factor van belang, met bedrijven als Universal Music Benelux en HQ, Warner Music Benelux, Warner dochter Spinnin'Records, CTN, 8Ball en de Wisseloord Studio's met de succesvolle Wisseloord Academy, een samenwerking met de muziekindustrie en conservatoria over de hele wereld.

Voor bedrijven die zich al in Hilversum hebben gevestigd is het belangrijk om passende dienstverlening te realiseren. Daarom is het optimaliseren van de online ondernemersdienstverlening een belangrijke activiteit waar ook in 2021 stappen in zijn gezet. Om inzicht te krijgen in de ontwikkelingen in de Hilversumse economie is in 2021 de Monitor Economie Hilversum uitgegeven, die onder andere ingaat op werklocaties, leegstand en algemene economische ontwikkelingen. De gegevens zijn te vinden op Open Hilversum en een uitgave in pdf verschijnt in 2022. Ook de nieuwe uitgave van de Monitor Creatieve Industrie geeft veel relevante inzichten voor Hilversum.

Er zijn in 2021 eerste stappen gezet waar het gaat om het opzetten van een ondernemerspanel, maar dit blijkt lastig. Dat heeft enerzijds te maken met de coronacrisis, waarin ondernemers en ondernemersorganisaties andere prioriteiten hadden. Anderzijds was de respons op een brief naar ondernemers om zich aan te melden voor de ondernemerspeiling voor de Omgevingsvisie heel laag. In 2022 wordt verder verkend hoe de deelname en respons onder ondernemers verhoogd kan worden.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	233	-543	-310
Realisatie	375	-577	-202
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**142**	**-34**	**108**

Stichting Ondernemersfonds de Gijsbrecht en stichting BIZ Vastgoed Gijsbrecht i.o. hebben de gemeente verzocht twee Bedrijveninvesteringszones (BI-zones) in te stellen voor de winkelstraat Gijsbrecht van Amstelstraat. De lasten hiervoor betreffen € 86.000. Met het instellen van de twee wettelijke BIZ-regelingen wordt een opbrengst verwacht van € 84.000. Zowel de lasten als de baten waren niet begroot.

3.1.4. Economische promotie

We zijn trots op onze stad en positioneren Hilversum als aantrekkelijke plek voor bewoners, bezoekers, bedrijven en (internationaal) talent. Een sterke identiteit verstevigt de economische positie en de aantrekkingskracht van Hilversum. We hebben aandacht voor de verschillende profielen van de deelgebieden. Hilversum Marketing vervult hierin een sleutelpositie.

Activiteiten

- Ondersteunen van Hilversum Marketing bij het versterken van de positionering van Hilversum voor ondernemers.
- Het ondersteunen van bij de Mediastad passende evenementen, zoals de Dutch Media Week en Live2000, naast evenementen op het gebied van cultuur en sport.
- Ondersteunen van samenwerking tussen partijen om organisaties te interesseren voor Hilversum als locatie voor zakelijke evenementen.
- Inzetten van strategisch accountmanagement voor de profilering van onze stad als aantrekkelijke vestigingslocatie.

Toelichting op activiteiten

Hilversum is een aantrekkelijke plek voor bewoners, bezoekers, bedrijven en (internationaal) talent. Hilversum Marketing heeft in de profilering hiervan een centrale rol. Hilversum Marketing heeft haar meerwaarde laten zien door inzet van verschillende campagnes die gericht waren op lokaal shoppen en aandacht voor bewoners en bedrijven. Het evenementenprogramma Summer in the City werd door ondernemers en bewoners erg gewaardeerd.

Verder is ingezet op passende evenementen bij de Mediastad zoals de Dutch Media Week. Veel van de activiteiten hebben noodgedwongen online plaatsgevonden, maar fysieke activiteiten op en rond de Kerkbrink waren een goede eerste stap voor deze locatie.

Door middel van strategisch accountmanagement is ingezet op profilering van onze stad als aantrekkelijke vestigingslocatie. Voor Media/ICT bedrijven is de belangrijkste vestigingsfactor de toegang tot (media)talent. De samenwerking met MBO College Hilversum en Hogeschool van Amsterdam heeft geleid tot de vestiging van succesvolle MBO en HBO media-opleidingen op het Media Park wat bijdraagt aan een goede profilering.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	857	0	856
Realisatie	845	-4	841
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-12**	**-3**	**-15**

De positionering van Hilversum als aantrekkelijke plek voor bewoners, bezoekers, bedrijven en talent in Hilversum is uitgevoerd binnen de gestelde financiële kaders.

Werkende stad

Hilversum streeft naar een samenleving waarin zoveel mogelijk inwoners naar eigen vermogen deelnemen aan de arbeidsmarkt. Niet iedereen kan op eigen kracht passende arbeid vinden om in zijn inkomen te voorzien. Daar waar nodig ondersteunen we mensen in hun ontwikkeling en het bemiddelen naar passende arbeid. Daarvoor investeren wij in de samenwerking met werkgevers, de regio en het UWV. Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt met een wettelijke indicatie krijgen extra begeleiding. Daarvoor regelt onze verbonden partij Tomin passende arbeidsplaatsen, ook binnen de gemeentelijke organisatie.

De coronacrisis heeft mogelijk als gevolg dat de instroom van inwoners in de participatiewet toeneemt. De precieze gevolgen zijn nog onbekend.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streef waarde	Realisatie 2021	Bron
	Nee	Aantal personen met een bijstandsuitkering dat uitstroomt naar werk	267	319	Gemeente Hilversum
	Ja	Werkloze jongeren, percentage 16 t/m 22 jarigen	1,5%	2% (2020)	Verweij Jonker Instituut - Kinderen in Tel
	Ja	Netto arbeidsparticipatie, percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	68%	68,9 (2020)	CBS
	Ja	Lopende re-integratievoorzieningen, aantal per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	175	222,8 (2020)	CBS

Ambitie met activiteiten

3.2.1. Begeleide participatie

We verbeteren de kansen op werk door begeleiding van inwoners met een wettelijke indicatie naar werk naar eigen vermogen. Ook begeleiden we werkgevers hierbij. We bieden we een vangnet zodat iedereen kan meedoen in de samenleving.

Activiteiten

- Uitvoeren van de wet sociale werkvoorziening (Wsw, uitvoering door Tomin).
- Uitvoeren van ‘nieuw beschut werk’ volgens de participatiewet (uitvoering door Tomin).
- Uitvoeren van dagbesteding op grond van de participatiewet.

Toelichting op activiteiten

Het uitvoeren van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) is belegd bij de Tomingroep. Het gaat om een doorlopende activiteit die in 2021 conform afspraak is uitgevoerd. Dat geldt eveneens voor het uitvoeren van 'nieuw beschut werk' op basis van de Participatiewet. De inkoop van dagbesteding voor inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt is eind 2021 van start gegaan.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	7.289	0	7.288
Realisatie	7.200	0	7.200
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-89**	**0**	**-88**

Het verbeteren van kansen op werk door begeleiding van inwoners en werkgevers heeft plaatsgevonden binnen de gestelde financiële kaders.

3.2.2. Arbeidsparticipatie

We leggen de focus op de begeleiding van onze inwoners naar werk. Wanneer werk niet binnen de mogelijkheden ligt, bieden we mensen kansen door het opdoen van werkervaring (zoals vrijwilligerswerk), zodat iedereen kan meedoen in de samenleving.

Activiteiten

- Begeleiden van inwoners naar betaald werk (voltijd en deeltijd) en uitstroom uit de uitkering.
- Stimuleren van (deeltijd) ondernemerschap en hiermee uitstroom uit de uitkering te bevorderen.
- Begeleiden van inwoners naar een andere vorm van deelnemen aan de Hilversumse samenleving, indien betaald werk niet haalbaar blijkt.
- Uitvoeren van een integrale aanpak voor (kwetsbare) jongeren en statushouders richting deelname aan het arbeidsproces.
- Uitvoeren van de Quotumwet, door mensen met een blijvende arbeidsbeperking te begeleiden naar een arbeidsplaats, zowel bij een reguliere werkgever als binnen de gemeentelijke organisatie.
- Verbeteren van de aansluiting tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt door het uitvoeren van de arbeidsmarktbewerkingsplannen 'werken aan werk' en 'perspectief op werk'. Initiatieven variëren van een wijkleerbedrijf voor de zorg en taaltrajecten voor inwoners, tot het aanstellen van een scholingsmakelaar en het opzetten van een monitor Door deze programma's creëren we extra banen en opleidingstrajecten.

Toelichting op activiteiten

Ondanks de coronacrisis zijn onze ambities gericht op de arbeidsparticipatie in 2021 grotendeels gerealiseerd. Het begeleiden van inwoners vanuit de bijstand naar betaald werk is een structurele activiteit die volgens afspraak is uitgevoerd. Dat geldt ook voor het stimuleren van ondernemerschap onder bijstandsgerechtigden en het begeleiden van jongeren en statushouders

naar arbeid. In de regio is een aanpak opgezet om jeugdwerkloosheid te bestrijden. Verder verloopt het verbeteren van de aansluiting tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt voorspoedig.

De arbeidsmarktbewerkingsplannen en bijbehorende initiatieven, zoals de scholingsmakelaar en de regiomonitor, lopen door tot en met 2022. Daarnaast is het Regionaal Mobiliteitsteam opgericht waar inwoners die risico lopen om werkloos te raken budget kunnen aanvragen voor bij-, her- en omscholing. Zelfstandigen kunnen er terecht voor ondersteuning bij heroriëntatie op de arbeidsmarkt. Verder is er een Leerwerkloket gestart om inwoners te adviseren over opleiding en scholing.

Op het begeleiden van inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt naar participatie (anders dan betaald werk) hebben de coronamaatregelen hun weerslag gehad. Door de maatregelen was het zeer beperkt mogelijk om mensen op kantoor te ontvangen, terwijl persoonlijk contact juist voor deze doelgroep erg belangrijk is. Dat geldt ook voor mensen met een arbeidsbeperking, waardoor de toeleiding naar werk van deze groep is vertraagd. De ambitie van de gemeente als werkgever om mensen met een arbeidsbeperking in dienst te nemen, is wel behaald.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	6.294	-16	6.279
Realisatie	5.589	-56	5.533
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-705**	**-41**	**-746**

Ondanks de verhoogde instroom in de bijstand als gevolg van covid-19 blijven de uitgaven voor re-integratie achter op de begroting. Als gevolg van de geldende covid-19 maatregelen zijn veel trajecten in 2021 afgebroken of niet gestart. Desondanks is de uitstroomdoelstelling voor dit jaar wederom behaald. Mede als gevolg geldende covid-19 maatregelen is in 2021 meer ingezet op 'individuele' coaching door klantmanagers (intern) en minder op ingekochte trajecten (extern). Ook dit heeft bijgedragen tot lagere lasten.

In 2021 heeft de voorbereiding op de nieuwe Wet Inburgering plaatsgevonden. Een deel van de beschikbare middelen zijn niet uitgegeven. De raad wordt voorgesteld om een deel van dit bedrag (€ 75.000) over te hevelen naar 2022. De inschatting is dat we met deze middelen kunnen zorgen voor een adequate uitvoering van de wet.

Naar aanleiding van een uitspraak van De Hoge Raad ten aanzien van de btw op re-integratiekosten is over oude jaren een suppletie ingediend. Eind 2021 is bekend geworden dat € 263.000 terug ontvangen zal worden. Dit resulteert in 2021 in een voordeel van € 263.000.

Sociale stad

Hilversum biedt inwoners die het nodig hebben een (tijdelijk) financieel vangnet. Uitgangspunt bij ons beleid zijn de drie pijlers meedoen, gezondheid en vangnet. We kijken naar wat inwoners nodig hebben om mee te doen in de samenleving en te voorkomen dat ze erbuiten vallen. Op deze manier neemt de kwaliteit van leven toe en het beroep op sociale voorzieningen af. De voorzieningen die wij bieden zorgen ervoor dat werk moet lonen.

De coronacrisis heeft mogelijk gevolgen voor de inzet en de betaalbaarheid van het minimabeleid. De precieze gevolgen zijn nog onbekend.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streef waarde	Realisatie 2021	Bron
	Nee	Percentage huishoudens met een laag inkomen	10%	10%	CBS
	Nee	Aantal personen dat wordt begeleid vanuit uitkering naar werk	400	882	Gemeente Hilversum
	Nee	Saldo aantal personen in-en uitstroom in een uitkering	-70	-57	Gemeente Hilversum
	Ja	Personen met een bijstandsuitkering, aantal per 10.000 inwoners	369	394,6	CBS

Ambitie met activiteiten

3.3.1. Inkomensregelingen

We vergroten de kans op werk naar vermogen, door inwoners en werkgevers actief te begeleiden. Daar waar nodig bieden wij een vangnet, zodat iedereen kan meedoen in de samenleving. We verstrekken een inkomen wanneer men hier recht op heeft en bieden daar waar nodig aanvullende inkomensondersteuning. Met behulp van een brede uitvraag wordt inzicht verkregen in mogelijke oplossingen gericht op de eigen kracht van de inwoner. Er wordt passende begeleiding geboden op weg naar betaald werk, het opdoen van werkervaring (vrijwilligerswerk) op korte of lange termijn. Alle kinderen worden geholpen, zodat Hilversumse kinderen zoveel mogelijk gelijke kansen krijgen.

Activiteiten

- Uitvoeren ‘minimabeleid op maat’, waarbij het aanbod e-diensten verder wordt ontwikkeld.
- Uitvoeren van landelijk ingestelde inkomensregelingen voor getroffen bedrijven door de coronacrisis, zoals de TOZO-regelingen.
- Vraaggericht werken en daarbij de vraag van de inwoner in breed perspectief bekijken, als onderdeel van de brede uitvraag.
- Beperken instroom in de bijstand door inzet op preventie.

- Verstrekken van uitkeringen in het kader van de Participatiewet, voor oudere werklozen (IOAW, IOAZ) en Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz).
- Uitvoeren van de landelijke regelingen waaronder de studietoeslag, inkomenstoeslag en bijzondere bijstand.
- Invoeren van de Hilversumpas per 1 januari 2021, ondersteunend aan het minimabeleid.

Toelichting op activiteiten

In 2021 is er invulling gegeven aan diverse ambities. Zo is gestart met e-diensten binnen het minimabeleid; de Activeringsregeling is nu digitaal aan te vragen. Daarnaast is de landelijke inkomensregelingen voor door de coronacrisis getroffen ondernemers uitgevoerd. Het ging om de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo), de Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK) en – na beëindiging van de Tozo - de Bbz-light. Verder is de verstrekking van uitkeringen op basis van de Participatiewet gerealiseerd en zijn landelijke regelingen, zoals de studietoeslag, de individuele inkomenstoeslag en de bijzondere bijstand verstrekt.

Het vormgeven van integraal werken en het doen van een brede uitvraag onder cliënten is als gevolg van de coronacrisis vertraagd. Wel zijn we in 2021 gestart met het inkopen van instrumenten om klanten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt te bedienen, zoals trainingen in de omgekeerde toets. Ook zijn doorbraaktafels opgezet om in complexe cases tot een oplossing te komen.

Preventie gericht op instroom in de bijstand bleek lastig door corona omdat persoonlijk contact op kantoor maar beperkt mogelijk was. Daar komt bij dat de crisis gevolgen had voor de instroom in de bijstand, deze is gestegen. Wel zijn we in 2021 gestart met trainingen voor medewerkers in voorliggende voorzieningen.

De invoering van de Hilversumpas is kort na vaststelling van de begroting 2021 onderzocht en niet haalbaar gebleken. De gemeenteraad heeft hierover in 2021 een negatief besluit genomen.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	51.840	-39.818	12.022
Realisatie	52.057	-40.099	11.957
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**216**	**-281**	**-65**

In 2021 is er € 33,6 miljoen uitgegeven aan uitkeringen (BUIG), terwijl de baten uitkomen op €32,5 miljoen. In de begroting was uitgegaan van € 33,5 miljoen aan lasten en € 32,4 miljoen aan baten. Ten opzichte van de begroting resulteert dit derhalve in een nadeel van € 37.000.

In 2021 is er € 7,0 miljoen uitgeven aan de TOZO. Deze lasten worden geheel gedekt vanuit de rijksmiddelen. Net als in 2020 komt de forfaitaire vergoeding voor de uitvoering hoger uit dan de werkelijke gemaakte lasten. In lijn met vorig jaar wordt de raad voorgesteld dit voordeel in de 'TOZO reserve' te storten. Het gaat om een bedrag van € 167.000.

Daarnaast zijn er vertragingen ontstaan bij het afhandelen van de kwijtscheldingsverzoeken. Dit heeft in 2021 geleid tot minder kwijtscheldingen en daarmee tot lagere lasten (voordeel). De oorzaak

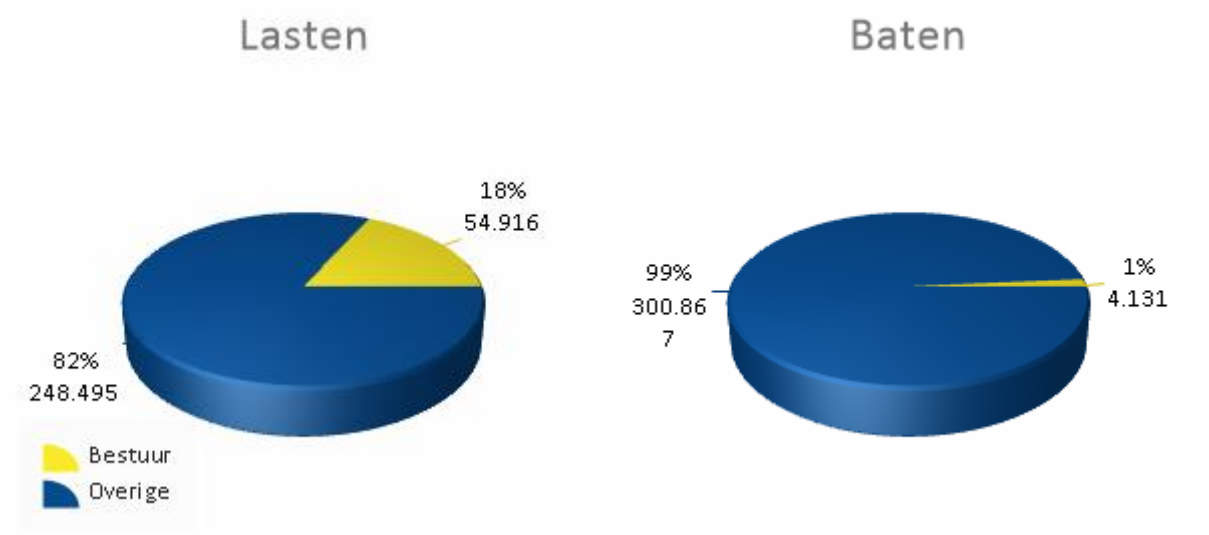
van de vertraging is uitval van capaciteit waarbij het niet mogelijk is gebleken deze op korte termijn op te vangen. De raad wordt voorgesteld om € 257.000 over te hevelen naar 2022 om de openstaande kwijtscheldingen af te handelen.

Middelen programma

bedragen x € 1.000

Programma 3. Werken	Primitieve begroting 2021	Wijziging begroting 2021	Actuele begroting 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
3.1 Economische ontwikkeling	2.364	1.240	3.604	3.415	-190
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	47	0	47	47	0
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	233	0	233	375	142
3.4 Economische promotie	857	0	857	845	-12
Lasten thema Ondernemende stad	**3.502**	**1.240**	**4.742**	**4.681**	**-60**
6.4 Begeleide participatie	6.554	735	7.289	7.200	-89
6.5 Arbeidsparticipatie	4.375	1.919	6.294	5.589	-705
Lasten thema Werkende stad	**10.929**	**2.654**	**13.583**	**12.789**	**-794**
6.3 Inkomensregelingen	40.035	11.805	51.840	52.057	216
Lasten thema Sociale stad	**40.035**	**11.805**	**51.840**	**52.057**	**216**
Totaal Lasten	**54.466**	**15.699**	**70.165**	**69.527**	**-637**
3.1 Economische ontwikkeling	-5	-60	-65	-173	-108
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	-573	30	-543	-577	-34
3.4 Economische promotie	0	0	0	-4	-3
Baten thema Ondernemende stad	**-579**	**-30**	**-609**	**-754**	**-145**
6.4 Begeleide participatie	0	0	0	0	0
6.5 Arbeidsparticipatie	-16	0	-16	-56	-41
Baten thema Werkende stad	**-16**	**0**	**-16**	**-56**	**-40**
6.3 Inkomensregelingen	-28.718	-11.100	-39.818	-40.099	-281
Baten thema Sociale stad	**-28.718**	**-11.100**	**-39.818**	**-40.099**	**-281**
Totaal Baten	**-29.313**	**-11.130**	**-40.443**	**-40.910**	**-467**
Saldo van baten en lasten	**25.153**	**4.569**	**29.722**	**28.618**	**-1.104**
Mutatie reserve	-235	-679	-914	-902	12
Resultaat	**24.918**	**3.890**	**28.808**	**27.715**	**-1.092**

Programma 4: Bestuur

Betrokken partijen

Voor het realiseren van de bestuurlijke opgave werken wij samen met inwoners, ondernemers, bedrijven, instellingen en maatschappelijke organisaties.
De belangrijkste betrokken partijen binnen het programma Bestuur zijn:

- Regio Gooi en Vechtstreek (verbonden partij) en omliggende gemeenten
- Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek (verbonden partij)
- Politie en Openbaar Ministerie
- Zorg en Veiligheidshuis
- Metropoolregio Amsterdam (MRA)
- Economic Board Utrecht (EBU)

Kaderstellende nota's

- Integraal veiligheidsplan 2018-2022
- Sluiting drugspanden Hilversum, artikel 13B Opiumwet, Damoclesbeleid
- Programmabegroting 2022 Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek
- Regionaal Beleidsplan 2019 – 2022 van de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek
- Landelijk Programma Digitale Overheid
- I-strategie Rijk 2021-2025
- Ontwikkelingsvisie Noordvleugel Utrecht (2015-2030)
- Economische Verkenningen Metropoolregio Amsterdam (2020)
- Regionale Samenwerkingsagenda RSA 2019 - 2022
- Uitvoeringsprogramma 2019-2022 Regionale Samenwerkingsagenda
- Beleidsregel toepassing wet Bibob 2020 gemeente Hilversum
- Plan van aanpak ondermijning (2020)

Veilige stad

We werken aan een leefbare en veilige stad met betrokken inwoners. Een veilig Hilversum is ook een voorwaarde voor een levendig Hilversum. Deze opgave wordt steeds complexer. Dit vraagt een integrale aanpak met betrekking tot criminaliteit, overlast en onveilige situaties. Hiervoor zetten we in op preventie, signalering, interventie en handhaving. We sturen aan op voldoende capaciteit binnen de organisatie en op een goede samenwerking met de veiligheidspartners. Hierbij hebben we oog voor de kostenbeheersing van de Veiligheidsregio.

De Coronacrisis heeft meer inzet gevraagd op gebied van preventie en handhaving, mogelijk is deze inzet ook nodig in 2021.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streef waarde	Realisatie 2021	Bron
	Nee	Percentage inwoners dat zich veilig voelt in eigen buurt	≥ 90%	89%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage inwoners dat zich ‘s avonds veilig voelt op straat in het centrum tijdens het uitgaan	70%	81%	Hilversum Monitor
	Nee	Totaal aantal misdrijven	≤ voorgaand jaar 4.493	3.920	CCV
	Ja	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte), aantal per 1.000 inwoners	5,0	7,2	CBS
	Ja	Verwijzingen Halt, aantal per 10.000 jongeren	70	80 (2020)	Bureau Halt
	Ja	Geweldsmisdrijven, aantal per 1.000 inwoners	4,5	4,2	CBS
	Ja	Winkeldiefstallen, aantal per 1.000 inwoners	2,5	1,5	CBS
	Ja	Diefstallen uit woning, aantal per 1.000 inwoners	2,0	1,6	CBS

Ambitie met activiteiten

4.1.1. Openbare orde en veiligheid

We werken aan een leefbare en veilige stad. We zijn zichtbaar, herkenbaar en aanspreekbaar. Wij zetten in op een verbeterd veiligheidsgevoel door middel van preventie, het aanpakken van problemen en waar nodig treden we handhavend op. De gemeente werkt hiervoor intensief samen met politie, brandweer, Versa, woningcorporaties en vele andere partners. We weten wat er speelt en kunnen hierop anticiperen. We handelen samenlevingsgericht en participeren in wijkteams, zorgnetwerken en buurtoverleggen.

Activiteiten

- Uitvoeren van het integraal veiligheidsplan.
- Intensiveren van de aanpak ondermijning (drugscriminaliteit, mensenhandel, witwassen, illegale prostitutie), door het vormgeven aan een nieuw team en uitbreiding van het beleid Wet Bibob.
- Intensiveren van de aanpak van jongerenoverlast met focus op preventie (jongerenwerkers) en aanpak overlast op straat (inzet door jeugdboa's).
- Intensiveren van de aanpak drugsoverlast in samenhang met ondermijning en jeugd en veiligheid.
- Begeleiden van personen met verward gedrag met een persoonsgerichte aanpak in samenwerking met politie, veiligheid en zorg. Er is hierbij aandacht voor de kleine groep mensen met verward gedrag die veelvuldig in beeld komen.
- Aanpakken van zware woonoverlast op grond van de Wet aanpak woonoverlast, door middel van het toepassen van bestuursdwang via de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) en Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz).
- Investeren in een sterke samenwerking tussen BOA's en politie, waarbij ingezet wordt op het uitwisselen van informatie, afspraken over de gevolgen van uitbreiding van bevoegdheden van BOA's en aandacht voor de persoonlijke veiligheid van BOA's. Dit wordt gedaan door een gezamenlijk handhavingsarrangement op te stellen.
- Opstellen van prostitutiebeleid en hieraan uitvoering geven.
- Handhaven op heling door middel van het digitaal opkopingsregister (stop heling).
- Voortzetten van het project preventie woninginbraken.
- Vergroten van veiligheid in het centrum door inzet van cameratoezicht en druktemeters, met name vanwege de coronacrisis.

Toelichting op activiteiten

Ook het jaar 2021 stond grotendeels in het teken van de impact van de coronapandemie op Hilversum. Dit vergde ook in 2021 een groot deel van de onze focus en tijd. Beperkende maatregelen in de stad, lockdowns, het goed faciliteren van drukte in het centrum en de winkelgebieden (crowdmanagement), avondklok-rellen in het begin van het jaar en terugkomende inzet op Corona- demonstraties vroegen veel inzet van ambtelijke organisatie (Toezicht en Handhaving) en onze ketenpartners. Met de inzet van onze veiligheidspartners, waaronder de politie en het OM, is dit over het algemeen rustig verlopen. Veelal met voorlichting en waarschuwingen (en soms proces-verbaal) werden overtredingen naar Corona maatregelen beheerst.

De demonstraties vonden wekelijks plaats in het centrum, maar vooral bij het Mediapark. Deze verliepen met inzet van gemeente en ketenpartners zoals politie en OM rustig. Met het Media Park is het afgelopen jaar intensief samengewerkt, onder andere vanwege de demonstraties. Er is in 2021 overeenstemming bereikt tot vernieuwing van het convenant en deze wordt, begin 2022 met de partners van het Mediapark, ondertekend.

Samen Kiezen is het traject van het kiezen op de inzet van de schaarse politiecapaciteit in de stad. In de basisteamdriehoek Gooi Zuid (teamchefs, gebiedsofficier en de burgemeesters van Wijdemeren en Hilversum) is een gezamenlijk jaarplan vastgesteld waarbij in het proces effectievere afspraken worden gemaakt, zodat er capaciteitswinst bij de politie wordt behaald. Het daaruit volgende handhavingsarrangement is een set van afspraken tussen de gemeentelijke boa's en politie. Er is een start hiermee gemaakt en dit wordt vervolgd in 2022. De inzet is om meer naar de voorkant van

de problematiek te komen en in te zetten op een effectieve verbinding tussen zorg en veiligheid, met als doel dat complexe problematiek eerder wordt gesignaleerd en opgepakt.

In samenwerking met de scholen is er een leerlijn ontwikkeld om jongeren uit de ondermijnende criminaliteit te houden en gezamenlijk ondertekenen we een intentieverklaring.

Ontwikkelingen in de maatschappij, mede versterkt door corona en de maatregelen, maakte dat de prioriteiten van het IVP 2018-2022 een aanvulling nodig had in de vorm van digitale veiligheid. Cijfers rond digitale veiligheid (online fraude) namen een vlucht. Er is ingezet op het creëren van bewustzijn door projecten te starten op scholen, zoals Hackshield en Cyber24. Ook het Mobiel Media Lab is tijdens de week van de veiligheid hiervoor ingezet. Deze fysieke voorlichting op de markt had meerdere doelen, naast voorlichting over digitale veiligheid is ook fysieke beveiliging voor woningen een belangrijk ander doel geweest.

De automatische kentekenplaatherkenning (ANPR) pilot vanuit de politie is gestart. Deze pilot heeft als doel om potentiële criminelen op basis van kentekenherkenning vroegtijdig te signaleren, dit zodat politie misdrijven kan voorkomen of oplossen. Dit binnen de wettelijke eisen. Op basis van de evaluatie(s) in 2022 wordt besloten of de pilot wordt omgezet naar structurele camera's. We kennen daarnaast het gemeentelijk cameratoezicht, de camera's hangen in het centrum van Hilversum en zijn veelvuldig ingezet. Deze camera's en het toezicht zijn ingezet in de tijd dat horeca geopend was, maar ook op andere momenten zoals de sinterklaasintocht en demonstraties.

Handhavers hebben hun contacten in de buurten en wijken, zij zijn dagelijks in wisselende diensten in de wijken. Zij werken structureel samen met de politie en ketenpartners waaronder de jongerenwerkers en jeugdboa's in de integrale jeugdaanpak. De aanpak werpt zijn vruchten af, de meldingen van jeugdoverlast zijn in 2021 flink afgenomen.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	3.833	-101	3.732
Realisatie	4.185	-313	3.872
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**352**	**-212**	**140**

Het rijk heeft middelen ter beschikking gesteld om de controle op coronatoegangsbewijzen door de horeca, cultuur, sport en overige organisaties mogelijk te maken. Hiervoor heeft de gemeente Hilversum € 207.000 ontvangen. Dit bedrag is vervolgens door de gemeente uitgekeerd aan Hilversumse organisaties. Dit waren niet begrote inkomsten en uitgaven.

Voor de handhaving van de quarantaineplicht zijn in 2021 extra lasten ontstaan. Deze zijn in eerste instantie ten laste gekomen van overige budgetten. Echter is er extra compensatie vanuit het rijk ontvangen en ontstaat er een voordeel door de niet bestede budgetten voor opleiding- en trainingsbudgetten. De raad wordt voorgesteld om deze € 95.000 over te hevelen naar 2022 om de uitgestelde opleiding- en trainingsbudgetten alsnog doorgang te laten vinden.

Voor de uitvoering van deze ambitie is een nadeel op de personeel gerelateerde lasten. Deze worden centraal toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering.

4.1.2. Crisisbeheersing en de veiligheidsregio

We zetten in op een afname van incidenten: branden, schade en slachtoffers. We vergroten het bewustzijn en de zelfredzaamheid van inwoners en bedrijven. De Veiligheidsregio levert een snelle en goede (geneeskundige) hulpverlening en brandweerzorg bij incidenten, rampen en crises conform de wettelijke taken. De gemeente draagt daaraan bij door een professionele organisatie voor gemeentelijke crisisbeheersing.

Activiteiten

- Sturen op de prestaties van de verbonden partij Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek.
- Uitvoeren van de intergemeentelijke samenwerking op het vlak van crisisbeheersing en bijdragen aan de opgave toekomst Bevolkingszorg.
- Bijdragen leveren aan de opgaven van de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek voor de gemeenschappelijke meldkamer Midden Nederland, het interregionaal coördinatiecentrum Midden Nederland en de verdere ontwikkeling van de interregionale crisisorganisatie in samenwerking met Veiligheidsregio's Flevoland en Utrecht.
- Professionaliseren van de crisisorganisatie en Bevolkingszorg voor de eigen gemeente.
- Intensiveren van de inzet van de wijkbrandweerman in het geven van voorlichting en advies over brandpreventie aan inwoners en bedrijven in samenwerking met de Veiligheidsregio.
- Inspecteren en verbeteren van de fysieke veiligheid van onder andere portiekflats in samenwerking met woningcorporaties en brandweer.
- Inzetten van risicocommunicatie om de zelfredzaamheid van kwetsbare doelgroepen te verhogen in samenwerking met de Veiligheidsregio en andere gemeenten.

Toelichting op activiteiten

Ook voor de crisisbeheersing en de veiligheidsregio heeft Covid-19 uiteraard een enorme impact gehad. De regionale samenwerking vraagt hiervoor om intensieve afstemming met de andere gemeenten en landelijke overlegtafels. Zowel bestuurlijk als ambtelijk. Dit betekende extra werkzaamheden en extra inzet van personeel. Als gevolg daarvan ging er wederom veel aandacht uit naar de beheersing van deze pandemie en de gevolgen hiervan in de regio. Hierdoor heeft de intensivering en inzet van de wijkbrandweerman niet plaats kunnen vinden, omdat de brandweer niet bij bewoners thuis mocht komen door de bezoek maatregelen van het Rijk. . Maar ondanks de beperkingen en extra aandacht aan Covid-19 zijn er 3 collega's uit het team OOV opgeleid tot Officier van Dienst Bevolkingszorg om daarmee het proces Bevolkingszorg te borgen met inzet en kennis. Dit houdt in dat zij vanaf 2022 in een regionale piketpoule meedraaien en ingezet kunnen worden wanneer er zich een groot incident voordoet in de veiligheidsregio gooi en Vechtstreek.

Programma drieslag is het afgelopen jaar formeel afgerond. De enige uitzondering van dit programma is één businesscase voor een gezamenlijk basisoefen- en trainingscentrum welke nog niet is afgerond. Dit komt omdat het financieel niet haalbaar bleek te zijn. Men zoekt nu naar een mogelijke 4e partij om mee te doen in dit project.

De inzet van risicocommunicatie is een onderdeel van een integraal plan voor de aanpak van brandveiligheid. Preventie is hier een belangrijk component en risicocommunicatie is hier een onderdeel van. Hiervoor wordt en plan gemaakt dat in het eerste kwartaal van 2022 wordt afgerond. Naast dit plan gaat de gemeente samen met de wijkbrandweer de wijk in om folders te verspreiden, gesprekken aan te gaan en worden nieuwsbrieven via onze social media kanalen gedeeld.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	8.808	-14	8.794
Realisatie	8.676	0	8.676
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-132**	**14**	**-118**

Er is in 2021 een teruggave ontvangen over 2020 van de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek, hierdoor ontstaat een voordeel van € 108.000.

Dienstverlening aan de stad

De dienstverlening is het visitekaartje van de gemeente. Inwoners zijn zelfbewuster en mondiger geworden. Wij richten de dienstverlening hierop in, gericht op drie thema's: innovatie, het verder digitaliseren van de dienstverlening en het verbeteren van de efficiëntie. Om dit te realiseren ligt de focus op een drietal aspecten. Ten eerste het gemak voor de gebruiker: wij houden rekening met de digitaliserende samenleving, de gemeentelijke producten zijn vindbaar en toegankelijk en wij zijn voor iedereen bereikbaar. Ten tweede richten wij ons op betrokkenheid: onze medewerkers zijn klantgericht, gaan op zoek naar de vraag achter de vraag en durven af te wijken van de gebaande paden wanneer nodig. Ten derde streven we ernaar open en transparant te werk te gaan.

De Coronacrisis heeft meer druk gelegd op de telefonische dienstverlening en de 1,5 meter samenleving is van invloed op de dienstverlening aan de loketten. Het is nog niet duidelijk of corona ook in 2021 invloed heeft op de dienstverlening.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streef waarde	Realisatie 2021	Bron
	Nee	Aantal vergunningen dat van rechtswege verleend wordt	0	14	Gemeente Hilversum
	Nee	Waardering van inwoners over de dienstverlening van de gemeente	7,5	7,2	Hilversum Monitor
	Nee	Waardering van bezoekers over de dienstverlening van het Sociaal Plein	7,0	7,0	Hilversum Monitor
	Nee	Waardering van inwoners over de digitale dienstverlening van de gemeente	7,5	7,0	Hilversum Monitor

Ambitie met activiteiten

4.2.1. Burgerzaken (gemeentelijke dienstverlening)

Naast het uitvoeren van de wettelijk taak op het gebied van burgerzaken, verbeteren wij de dienstverlening van de hele gemeente. Daar waar mogelijk sluiten we aan bij de wensen van inwoners.

Activiteiten

- Uitvoeren van het programmaplan dienstverlening, met aandacht voor:
    - Verbeteren, uitbreiden en continu monitoren van de dienstverlening, onder andere door onderzoek te doen naar klantervaringen van verschillende doelgroepen en deze te verwerken in serviceformules en het vernieuwen van de frontoffice applicatie. Serviceformules dragen bij aan het klantgericht, efficiënt en herkenbaar maken van gemeentelijke dienstverlening.

  - Verbeteren van de gemeentelijke website, zowel inhoudelijk als technisch.
  - Aansluiten bij MijnOverheid.nl voor eenduidige dienstverlening vanuit de overheid met inwoners, in relatie tot de invoering van de Omgevingswet.
- Verzorgen van klantcontact via internet, social media, live chat, telefonie, post en het loket.
- Afschaffen avondopenstelling Sociaal Plein ten behoeve van lastenverlaging en passend bij het geringe bezoek in de avonduren.
- Verstrekken producten burgerzaken zoals reisdocumenten (ook thuis te bezorgen), uittreksels en verklaringen omtrent gedrag.
- Onderzoeken van de mogelijkheden om bij een netwerkstoring dienstverlening aan de inwoner te blijven aanbieden.

Toelichting op activiteiten

Voor het college programma Dienstverlening zijn in 2021 veel doelen gehaald. Er is gewerkt aan het uitrollen van de serviceformules. Serviceformules geven inwoners en ondernemers zekerheden bij het gebruik van gemeentelijke producten en diensten. Daarnaast dragen ze bij aan het klantgericht, efficiënt en herkenbaar maken van de gemeentelijke dienstverlening

Uit onderzoek bij onder andere het Sociaal Plein en Publiekszaken (vergunningen) naar de klantbeleving en dienstverlening zijn aanbevelingen voortgekomen die hierin worden meegenomen. Met een gemeentebreed plan voor komende jaar wordt nu gekeken naar een volgende stap in het uitbreiden en versterken van de serviceformules.

Verder is er in 2021 is een plan gemaakt om dienstverlening aan bewoners in het geval van een netwerkstoring te kunnen voortzetten. Er zijn afspraken gemaakt met gemeente Gooise Meren als achterwacht.

Via MijnOverheid.nl biedt de gemeente burgers eenduidige onlinedienstverlening aan bij belastingen. Hierbij worden de landelijke ontwikkelingen gevolgd, het doel is om ook met andere beleidsdomeinen hierop aan te sluiten. Deze is voor burgers beschikbaar.

Daarnaast zijn in 2021 de voorbereidingen voor de vernieuwde website van de gemeente getroffen. De laatste fase is de aanbesteding van de onderliggende techniek van de site. De verwachting is om voor de zomer van 2022 live te gaan. Het ontwerp van de website is besproken met verschillende doelgroepen uit Hilversum en raadsleden.

De dienstverlening aan burgers loopt ook tijdens de coronacrisis door. De capaciteit van ambtenaren die dienstverlening leveren was als gevolg van ziekteverzuim, waarvan deels Covid-19-gerelateerd, niet altijd op het gewenste niveau. De raad is over de beperkte telefonische bereikbaarheid en een langere wachttijd bij het verstrekken van producten geïnformeerd (collegebrieven 24 november en 20 december 2021).

Er zijn maatregelen genomen om de wachttijd weer binnen de norm te krijgen en sinds december 2021 is dit weer het geval. Producten, zoals reisdocumenten, zijn niet thuisbezorgd in 2021. In 2022 wordt dit ter besluitvorming voorgelegd. De avondopenstelling Sociaal Plein is ten behoeve van lastenverlaging en gering bezoek stopgezet. De raad stemde hiermee in via de bezuinigingsopgaven uit de begroting.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	2.521	-1.075	1.446
Realisatie	2.916	-1.311	1.605
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**394**	**-236**	**159**

In 2021 zijn er als gevolg van de toename van het aantal verzoeken voor het verkrijgen van het Nederlanderschap hogere baten (€ 122.000) Hiertegenover staan ook hogere afdrachten aan het rijk ter hoogte van € 84.000) Ook de aanvragen voor paspoorten, rijbewijzen en NID-kaarten waren hoger dan in de loop van 2021 was verwacht. De hogere inkomsten hiervoor zijn € 143.000, de extra afdracht was € 66.000.

Om verdere achterstanden te voorkomen is externe capaciteit (€ 117.000) ingehuurd bij het klantcontactcentrum en burgerzaken. In RIB 2021-101 Reserve Covid-19 aanvullende maatregelen gemeentelijke organisatie is de raad hierover geïnformeerd.

Effectief en efficiënt bestuurde stad

Als bestuur zijn wij transparant, open en integer. Daarmee bouwen we aan vertrouwen in de relatie met inwoners, instellingen en bedrijven binnen Hilversum. Om de positie en identiteit van Hilversum te versterken is samenwerking met andere overheden noodzakelijk.
De samenleving verwacht steeds meer van een gelijkwaardige overheid die meedenkt en ruimte en verantwoordelijk geeft. Tegelijkertijd verwachten wij als overheid steeds meer zelfredzaamheid van onze inwoners.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streef waarde	Realisatie 2021	Bron
	Nee	Percentage inwoners dat vertrouwen heeft in de manier waarop de gemeente wordt bestuurd	30%	31%	Hilversum Monitor
	Ja	Bezetting, aantal fte per 1000 inwoners	7,3	7,1	Eigen begroting/jaarrekening
	Ja	Overhead, percentage van totale lasten	11,2%	11,2%	Eigen begroting/jaarrekening
	Ja	Externe inhuur, kosten als percentage van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	10%	19,9%	Eigen begroting/jaarrekening
	Ja	Apparaatskosten, kosten per inwoner	710	758	Eigen begroting/jaarrekening
	Ja	Formatie, aantal fte per 1000 inwoners	7,3	7,4	Eigen begroting/jaarrekening

Ambitie met activiteiten

4.3.1. Bestuur

Hilversum heeft een transparant, open en integer bestuur dat in de samenleving staat. Het bestuur is voortdurend in gesprek met de stad en investeert in relevante relaties en netwerken. Dat zijn zowel inwoners, bedrijven en instellingen, als regionale en bovenregionale samenwerkingsverbanden. De visie op samenwerking beschrijft hoe de gemeente in de verschillende netwerken wil opereren.

Activiteiten

- Implementeren van de visie op samenwerking.
- Betrekken van het netwerk van inwoners, bedrijven, instellingen en medeoverheden bij het ontwikkelen van verschillende visies en beleidstrajecten.

- Opstellen van de nieuwe taken, rollen en verantwoordelijkheden van de raad en het college in relatie tot de Omgevingswet.
- Vertegenwoordigen en positioneren van Hilversum in regionale en bovenregionale samenwerkingsverbanden.

Toelichting op activiteiten

De visie op governance is opgesteld en gedeeld met de raad. De implementatie van deze visie vindt in 2022 plaats na het gesprek met de raad. Belangrijk is en blijft het betrekken van alle partijen in de gesprekken die de raad en het college voert bij het ontwikkelingen van diverse projecten en opgaven.

Vanuit het college is er veel contact met inwoners, ondernemers en instellingen in Hilversum. Dit gebeurt op wijkniveau vanuit de rol van de wijkwethouder. Ook in tijd van corona zijn deze (digitale) gesprekken met de stad doorgegaan en is er oog geweest voor de omgeving. Door te participeren in het project hilversummers.nl is er ook een medium om informatie te verstrekken en te verkrijgen.

Na inwerkingtreding van de Omgevingswet ontstaat het adviesrecht van de gemeenteraad bij het afwijken van het Omgevingsplan. Hiervoor is in 2021 een lijst opgesteld in welke gevallen de raad betrokken wil worden bij de vergunningverlening door het college. Deze lijst is aan de raadscommissie (oktober) en raadswerkgroep (december) voorgelegd. Naar aanleiding van die bijeenkomsten en het advies van de raadsleden is de lijst aangepast en inmiddels voor definitieve vaststelling aangeboden.

Voor het oplossen van majeure vraagstukken is ondersteuning van bovenlokale partijen noodzakelijk. Dat is de reden dat Hilversum zich steeds actiever beweegt en deelneemt in diverse netwerken. Via de Regio wordt actief geparticipeerd in Metropool Regio Amsterdam (MRA) verbanden en aan de Utrechtse kant is Hilversum medeaandeelhouder van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM), deelnemer aan de Economic Board en Utrecht Talent Alliantie.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	4.078	-1	4.076
Realisatie	4.369	-860	3.509
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**291**	**-859**	**-568**

In 2021 is een bedrag van vrijgevallen van de pensioenvoorziening wethouders. Dit is met name ontstaan door een hoger beleggingsresultaat van de pensioenpolissen, een hogere rekenrente en een vrijval van een pensioenvoorziening door het overlijden van een oud wethouder. Het effect hiervan is positief resultaat van € 857.000.
Als gevolg van hogere bijdragen voor lidmaatschappen van bestuurlijke samenwerkingen is er een nadeel ontstaan van € 104.000.

Vanwege de lockdown(s) en andere covid-19 maatregelen zijn de budgetten voor het organiseren van activiteiten voor inwoners niet volledig besteed.

4.3.2. Overhead

De overhead richt zich op de eigen organisatie en biedt ondersteuning om de taken en primaire processen zo effectief mogelijk uit te voeren. De gemeentelijke organisatie werkt efficiënt en doelmatig en levert kwalitatief hoogwaardig werk. Door de bedrijfsvoering meer tijd- en plaats onafhankelijk te maken, maakt de organisatie een volgende efficiëntieslag.

Activiteiten

- Uitwerken van een nieuw werkconcept dat rekening houdt met de gevolgen van de Covid-19 pandemie (meer thuiswerken) en deze integreren in het Integraal Huisvestingsplan.
- Verbeteren van interne werkprocessen door digitalisering, aantallen stappen verminderen en controles die geen waarde toevoegen schrappen.

Toelichting op activiteiten

Ook 2021 was door corona een jaar waarin de organisatie en bestuur merendeels heeft thuisgewerkt. Ook na de pandemie in de toekomst wordt er meer vanuit huis gewerkt. Om flexibel werken te verbeteren en steeds meer mogelijk te maken worden medewerkers gefaciliteerd door het in bruikleen verstrekken van digitale middelen (telefoon en laptop). In 2021 heeft de uitrol van mobiele telefoons plaatsgevonden en daarmee heeft iedere medewerkers de beschikking over een toestel.

Door wereldwijde leveringsproblemen van materialen en producten is de uitrol van een laptop aan alle medewerkers vertraagd en wordt dit in 2022 uitgevoerd. Voor de lange termijn wordt de hybride werken verder uitgewerkt en ingevoerd. Hiervoor wordt in de komende jaren een plan rondom de huisvesting en de invulling daarvan opgesteld.

In 2021 zijn diverse aanbestedingen opgestart voor digitale ondersteuningsmiddelen. Door het formuleren van de uitvraag ontstaan er ook extra mogelijkheden voor het verbeteren van de digitale dienstverlening aan de stad en voor interne werkprocessen. De raad is hierover geïnformeerd.

Datagedreven werken wordt steeds belangrijker en in 2021 is er een start gemaakt om te komen tot een voorstel hoe hier binnen de gemeente Hilversum mee wordt gewerkt. De uitgangspuntennotitie hierover is aan de raad verzonden.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	34.899	-462	34.437
Realisatie	34.732	-1.597	33.135
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-167**	**-1.135**	**-1.302**

De gemeente staat voor enorme digitale transitie. Zowel in de stad met nieuwe digitale dienstverlening als in de organisatie met noodzakelijke vervangingstrajecten van interne bedrijfssoftware. Naast de reguliere ICT beheerstaken, is de digitale project portfolio op concern niveau ondersteunend aan de digitale dienstverlening aan burgers, maar ook de rechtmatigheid van software contracten en het voldoen aan compliance wetgeving. Binnen enkele (gemeentebrede)

projecten zijn nadelen ontstaan, mede als gevolg van implementatie in tijd van Corona (digitale adoptie van stad en organisatie in thuiswerk tijd). Dit betreft ook hogere kosten voor de implementatie van interne digitaliseringsprojecten, zoals het nieuwe zaaksysteem en gestegen licentiekosten voor Microsoft systemen. Voor de ontwikkeling van een datagestuurd dashboard voor het Sociaal Plein is er extra inzet geweest van specialistische expertise. Ten slotte heeft de Inhuur van (wettelijk verplichte taak) onafhankelijk Functionaris Gegevensbescherming bijgedragen aan de overschrijding. De implementatie van een drietal SaaS projecten zijn niet volledig afgerond in 2021. Dit betreffen de nieuwe telefooncentrale, zaaksysteem en het e-HRM pakket, hierdoor is een deel van het budget niet besteed. Om deze drie projecten af te kunnen ronden in 2022 wordt voorgesteld het restantbudget van € 170.000 over te hevelen naar 2022.

Als gevolg van de maatregelen rondom corona zijn er in 2021 (en 2020) minder (fysieke) opleidingstrajecten voor teams of individuele medewerkers geweest, of deze zijn opgeschort. Dit was mede het gevolg van de extra druk die de gevolgen van de pandemie hebben op de extra werkzaamheden van de ambtelijke organisatie. Hierdoor ontstaat er een voordeel van € 193.000.

Het Arbo budget is met € 104.000 overschreden, dit mede door hogere tarieven , het verzuim is dit jaar toegenomen, er is meer aanspraak gedaan op inzet arbeidsdeskundige en begeleidingstrajecten en ook de inzet van bedrijfsmaatschappelijk werk was hoger omdat dit laagdrempeliger is gemaakt als gevolg van de effecten van de pandemie.

Als gevolg van covid-19 is er een was er een verminderde afname in het bedrijfsrestaurant, van vergaderlunches en evenementen en koffieautomaten hierdoor zijn de lasten lager. Als laatste is als gevolg van de verminderde kantoorbezetting en daardoor minder meldingen, minder correctief onderhoud uitgevoerd aan de gebouwen. Daarentegen zijn er extra uitgaven beveiligingskosten, maar ook het gestegen aantal mailingen en het versturen van pakketten naar thuisadressen heeft tot hogere kosten geleid. Uiteindelijk was er een voordeel van € 107.000.

Voor de Wilhelminastraat was een teruggave begroot over de servicekosten van voorgaande jaren. Dit bleek
echter niet correct te zijn en zijn de servicekosten structureel hoger dan begroot. Hierdoor is er een nadeel van €128.000.

Ter uitvoering van de versnelling van de woningbouwopgave in de metropoolregio Amsterdam is een samenwerkingsovereenkomst gesloten tussen de gemeente Amsterdam en de gemeente Hilversum. Dit betekent dat inhuur van expertise, als oplossing voor capaciteitsknelpunten, ten behoeve van deze versnelling met cofinanciering van de MRA gedaan kan worden. De gemeente Hilversum huurt zelf in en krijgt achteraf een bijdrage van 50% of 75% van de gemaakte inhuurkosten die gerelateerd zijn aan de verstedelijkingsopgave. In 2021 bedroeg de bijdrage € 307.000. De reeds begrote lasten voor inhuur voor de verstedelijkingsopgave zijn niet volledig besteed. Er is € 177.000 minder besteed dan begroot.

Er is een voordeel op de loon- en organisatiekosten, deze worden centraal toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering van deze jaarstukken.

Overzicht van overhead

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Primitieve begroting 2021	Wijziging begroting 2021	Actuele begroting 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
1. Personeel	23.341	489	23.830	22.765	-1.065
2. Huisvesting & facilitair	4.466	-93	4.373	4.418	45
3. ICT	2.493	1.241	3.734	3.942	209
4. Overig	2.474	26	2.500	2.009	-491
Totaal	**32.774**	**1.663**	**34.437**	**33.135**	**-1.302**

Toelichting bij: Overzicht van overhead

De overhead bestaat uit de volgende 4 hoofdcomponenten:

1. Personeel
   Het voordeel is ontstaan door ontvangen gelden vanuit DVO's en gedetacheerde medewerkers. Ook is een bijdrage vanuit de TOZO-gelden ontvangen t.b.v. de overhead kosten. Voor een uitgebreidere toelichting op het verschil tussen begroting en realisatie wordt u verwezen naar de financiële analyse onder het programma Bestuur, thema Effectief en efficiënt bestuurde stad, ambitie Overhead (4.3.2)
2. Onder de component "Huisvesting en facilitair" vallen alle exploitatiekosten voor de vijf locaties van de ambtelijke huisvesting (Raadhuis, stadskantoor, kantoorvilla, werf en de Wilhelminastraat). Hieronder vallen onder meer de onderhoudskosten, energie, verzekering/belastingen en de kapitaallasten van de gebouwen. Daarnaast vallen ook de kosten vanuit de facilitaire dienstverlening onder deze component (bijvoorbeeld catering, schoonmaken, printers, drukwerk, leaseauto's). Per saldo zijn de geraamde uitgaven in evenwicht met de realisatie.
3. De ICT kosten op overhead bestaan voornamelijk uit de kosten van de kantoorautomatisering, de licentiekosten en kapitaallasten voor de onder overhead vallende applicaties en de kosten informatiemanagement (inclusief beveiliging). Voor een toelichting op het verschil tussen begroting en realisatie wordt u verwezen naar de financiële analyse onder het programma Bestuur, thema Effectief en efficiënt bestuurde stad, ambitie Overhead (4.3.2)
4. Onder "overig" vallen onder meer de kosten van interne- en externe communicatie, de ondernemingsraad, juridische zaken (inclusief bezwaar en beroep), aansprakelijkheidsverzekeringen personeel en bestuur en de kosten voor onderzoek.

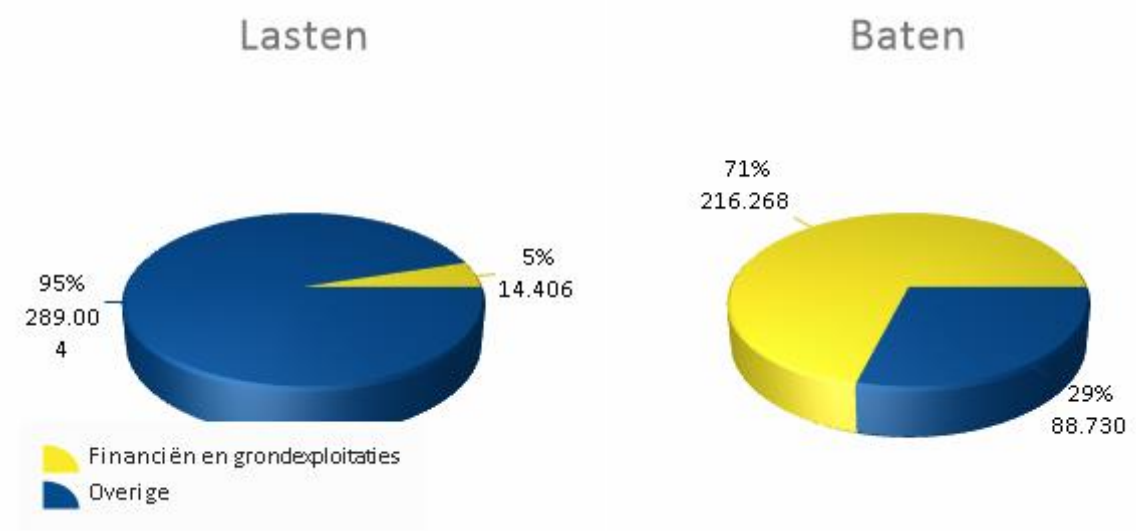
Voor een toelichting op het verschil tussen begroting en realisatie wordt u verwezen naar de financiële analyse onder het programma Bestuur, thema Effectief en efficiënt bestuurde stad, ambitie Overhead (4.3.2).

Middelen programma

bedragen x € 1.000

Programma 4. Bestuur	Primitieve begroting 2021	Wijziging begroting 2021	Actuele begroting 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	8.718	90	8.808	8.676	-132
1.2 Openbare orde en veiligheid	3.603	230	3.833	4.185	352
Lasten thema Veilige stad	**12.321**	**320**	**12.641**	**12.861**	**220**
0.2 Burgerzaken	2.045	476	2.521	2.916	394
Lasten thema Dienstverlening aan de stad	**2.045**	**476**	**2.521**	**2.916**	**394**
0.1 Bestuur	4.053	25	4.078	4.369	291
0.4 Overhead	33.236	1.663	34.899	34.732	-167
Lasten thema Effectief en efficiënt bestuurde stad	**37.289**	**1.688**	**38.977**	**39.101**	**124**
Totaal Lasten	**51.655**	**2.484**	**54.139**	**54.878**	**739**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-14	0	-14	0	14
1.2 Openbare orde en veiligheid	-142	41	-101	-313	-212
Baten thema Veilige stad	**-156**	**41**	**-115**	**-313**	**-198**
0.2 Burgerzaken	-1.284	209	-1.075	-1.311	-236
Baten thema Dienstverlening aan de stad	**-1.284**	**209**	**-1.075**	**-1.311**	**-236**
0.1 Bestuur	-1	0	-1	-860	-859
0.4 Overhead	-462	0	-462	-1.597	-1.135
Baten thema Effectief en efficiënt bestuurde stad	**-463**	**0**	**-463**	**-2.457**	**-1.994**
Totaal Baten	**-1.903**	**250**	**-1.653**	**-4.081**	**-2.428**
Saldo van baten en lasten	**49.752**	**2.734**	**52.486**	**50.797**	**-1.689**
Mutatie reserve	-12	0	-12	-12	0
Resultaat	**49.740**	**2.734**	**52.474**	**50.785**	**-1.689**

Programma 5: Financiën en grondexploitaties

Betrokken partijen

Voor het realiseren van de bestuurlijke opgave werken wij samen met inwoners, ondernemers, bedrijven, instellingen en maatschappelijke organisaties.
De belangrijkste betrokken partijen binnen het programma Financiën en grondexploitaties zijn:

- Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) (verbonden partij)
- Vitens (verbonden partij)
- GEM Crailo

Kaderstellende nota's

- Financiële verordening gemeente Hilversum 2022 (2021)
- Nota grond- en vastgoedbeleid (2019)
- Uitvoeringsnota grondprijzen (2021)
- Meerjarenperspectief Gebiedsontwikkelingen (2021)
- Meerjarige onderhoudsplanning 2020-2034 (2020)
- Verordening onroerendezaakbelasting 2022 (2021)
- Verordening precariobelasting 2022 (2021)
- Verordening hondenbelasting 2022 (2021)
- Legesverordening 2022 (2021)

Financieel gezonde stad

De komende jaren blijven we werken aan investeringen die Hilversum en haar inwoners ten goede komen. Gezonde gemeentefinanciën blijven het uitgangspunt, want alleen met een gezond financieel beleid kunnen goede en verantwoorde keuzes gemaakt worden voor de toekomst.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streef waarde	Realisatie 2021	Bron
	Ja	Gemeentelijke woonlasten 1-persoons-huishoudens, in euro's	€ 657	€ 690	COELO
	Ja	Demografische druk (Verhouding tussen de productieve leeftijdsgroep (20-64) en de niet-productieve leeftijdsgroepen (-20 en 65+))	n.v.t.	71,1	CBS
	Ja	Gemeentelijke woonlasten meer-persoons-huishoudens, in euro's	€ 795	€ 827	COELO

Ambitie met activiteiten

5.1.1. Financiële huishouding

Wij hebben als uitgangspunt dat inkomsten en uitgaven in evenwicht zijn en dat er een gezonde verhouding is tussen inkomsten, uitgaven, vermogen en schulden, waarbij structurele uitgaven niet met incidentele inkomsten worden gedekt. Om te kunnen blijven investeren in de stad wordt gebruik gemaakt van passende vormen van financiering. Als gemeente willen wij een buffer in stand houden om in slechte tijden op te kunnen terugvallen.

Activiteiten

- Evalueren en aanpassen financiële verordening, passend bij de langetermijnstrategie van de gemeente.
- Ontwikkelen van een strategie voor het doen van investeringen in lijn met de financiële verordening en een beheersbare schuldquote en solvabiliteit.
- Uitvoeren van de houdbaarheidstest gemeentefinanciën.
- Deelnemen aan samenwerkingsverbanden die de financiële kwetsbaarheden helpen beheersen. Daarbij is er blijvende aandacht voor en deelname aan de lobby richting het Rijk om te voorkomen dat tekorten verder oplopen.
- Inzetten op het verkrijgen van subsidies vanuit Europa, het Rijk, provincie.
- Behouden van een reëel en structureel evenwicht van inkomsten en uitgaven.
- Inzetten op het behoud van een wendbare en weerbare begroting.

Toelichting op activiteiten

In 2021 is de aangepaste financiële verordening vastgesteld die per 2022 in werking treedt. Daarnaast is ook het hieraan gerelateerde financieel beleid vastgesteld door het college en ter kennisgeving aan de raad verzonden. In sessies met de audit & rekeningcommissie zijn alle wijzigingen doorgesproken. In de nieuwe verordening is onder andere extra aandacht voor investeringen binnen de P&C cyclus, waarvoor een verdere invulling van de strategie rond investeringen in 2022 wordt uitgewerkt. Ook de eerste versie van het Meerjarenperspectief gebiedsontwikkelingen (MPG), door de raad vastgesteld in september, is onderdeel van de verdere uitwerking van de financiële strategie voor investeringen.

2021 was een belangrijk jaar voor de lobby richting het Rijk om de kwetsbare financiële positie van gemeenten onder de aandacht te houden. Een zeer belangrijk resultaat was de uitspraak door de commissie der wijzen, met aanvullende gelden voor jeugdzorg. De inzet op het verkrijgen van subsidies krijgt steeds meer vorm en in 2021 zijn dan ook meerdere subsidies toegekend. Dit betreft onder andere de Woningbouwimpuls Stationsomgeving, de Regeling Reductie Energieverbruik Woningen, OV knooppunten en de Regeling Sportakkoord 2021.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	-64	-173.873	-173.937
Realisatie	-260	-176.833	-177.093
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-196**	**-2.960**	**-3.156**

Met raadsinformatiebrief 2022-09 is de raad geïnformeerd over de decembercirculaire. Deze circulaire komt € 2,8 miljoen voordeliger uit dan eerder begroot. De grootste verschillen komen voort uit de coronacompensatie van € 1,6 miljoen, extra middelen (€ 730.000) als gevolg van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) en aanpassing in de hoeveelheidsverschillen van € 300.000. Er wordt bij voorgesteld om ruim € 1 miljoen te storten in de reserve Covid-19, daarnaast worden alle middelen voor regionale taken doorgegeven aan de regio. De resterende middelen komen te gunste van de algemene middelen. Vaststelling van deze decembercirculaire zal plaatsvinden bij de jaarstukken voor het jaar 2021 en de structurele effecten bij de voorjaarsnota.

De voor 2021 tussentijdse winstname voor de grondexploitatie Anna's Hoeve is aanzienlijk lager is dan vooraf ingeschat. Dit als gevolg van een langere doorlooptijd van een beroepsprocedure waardoor de grondoverdracht van het bouwveld verschuift naar (uiterlijk) 2022. Bij het opstellen van de grondexploitatie "Anna's Hoeve Bouwplan" 2021, was nog de verwachting dat Raad van State medio 2021 een uitspraak zou doen en dat de gronduitgifte in 2021 kon plaatsvinden indien het hoger beroep ongegrond zou worden verklaard. Mede vanwege covid-19 duurde de beroepsprocedure langer dan verwacht. Dit heeft effect op het niveau van de jaarlijkse tussentijdse winstnemingen en op de af te dragen vennootschapsbelasting en deze is daarmee € 633.000 lager dan begroot.

In de begroting 2021 zijn diverse stelposten opgenomen, deze niet echter niet geheel besteed of behaald. De stelpost stedelijke opgave voor organisatiekosten ten behoeve van fysieke projecten in de stad is niet geheel besteed. Hierdoor ontstaat een voordeel van € 608.000. Voorgesteld wordt dit

bedrag over te hevelen naar 2022 voor de inzet van personeel die werken in de initiatief- en definitiefase van projecten.
De stelpost Opties financieel beleid laat hier een nadeel zien van € 750.000. Echter is de verantwoording van de toerekening van directe uren opgenomen in het totaal van de jaarstukken en wordt een voordeel gemeld van € 821.000, waardoor er een gemeentebreed voordeel is gerealiseerd van € 71.000.
De taakstelling voor inkomende subsidies van € 420.000 is technisch moeilijk te verwerken en daarmee in te vullen. Er wordt succesvol ingezet op het benutten van subsidiekansen (vanuit het Rijk, provincie en Europa (ESF)), in 2021 zijn er 19 subsidies/specifieke uitkeringen aangevraagd en toegekend voor een bedrag van € 9,58 mln. Hiervan is de Woning Bouw Impuls (WBI) met € 6,5 mln. de grootste. Echter de subsidies die worden binnengehaald, zijn bedoeld om extra activiteiten te realiseren. Daarnaast is een deel van de subsidies mede bedoeld voor investeringen, waardoor het voordelige effect op de meerjarige kapitaallasten wordt behaald. Dit stelt ons in staat meer voor Hilversum en Hilversummers te doen, dus onder aan de streep een grote meerwaarde. In 2021 heeft de gemeente aanvullende subsidies ontvangen voor activiteiten die niet in de programmabegroting 2021 zijn opgenomen. Deze activiteiten zijn (deels), aanvullend op de programmabegroting 2021, tot uitvoering gebracht. Het college wil hierover graag in gesprek met de raad.
De stelpost Onvoorzien (€ 100.000) is niet aangesproken en laat daardoor een voordeel zien.

5.1.2. Innen lokale belastingen en heffingen

Vanuit het beginsel ‘de gebruiker betaalt’ is het uitgangspunt dat gemeentelijke belastingen en heffingen kostendekkend zijn. In 2021 wordt ervoor gekozen de woonlasten met een hoger percentage te verhogen dan de inflatie, hierdoor kunnen wij blijven investeren in de toekomst van de stad.

Activiteiten

- Het aanpassen van de gemeentelijke belastingen en heffingen naar een kostendekkend niveau.
- Voorbereiden van de invoering van eigenarenheffing op de rioolheffing met ingang van 2022.
- Invorderen van de gemeentelijke belastingen en heffingen.
- Monitoren van de voorziening dubieuze belastingdebiteuren.

Toelichting op activiteiten

De woonlasten voor 2021 zijn, zoals bij vaststelling van de belastingverordeningen 2021 besloten, meer gestegen dan de inflatie. Er is door de raad besloten eenmalig af te wijken van het coalitieakkoord, waarin is afgesproken dat woonlasten niet meer stijgen dan de inflatie. Bij de berekening van de woonlasten voor het komende jaar stijgen de woonlasten niet meer dan het percentage van de verwachte inflatie.

Er is blijvende aandacht voor de kostendekkendheid van de tarieven, mede om te voorkomen dat in de realisatie overschrijdingen ontstaan die niet geoorloofd zijn.

Als gevolg van Covid-19 heeft volgens afspraak de invordering van openstaande vorderingen deels stil gelegen. In het derde kwartaal is de dwanginvordering weer opgestart. Hierbij zijn de ondernemers die uitstel hadden gevraagd vanwege de Corona-crisis en gedupeerden van de toeslagenaffaire niet mee genomen.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	2.285	-23.431	-21.146
Realisatie	2.985	-24.443	-21.457
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**700**	**-1.011**	**-311**

De opbrengst OZB voor woningen en niet woningen is € 796.000 hoger dan begroot. Een extra areaaluitbreiding en hogere waardeontwikkelingen (€ 527.000) en extra aanslagen van voorgaande jaren (€ 269.000) leiden tot dit voordeel. Ondanks de beperkte invordering door covid-19 is het saldo van belastingdebiteuren gedaald, als gevolg hiervan is er vrijval in de voorziening belastingdebiteuren van € 106.000. Daarentegen heeft het verlagen van de dwanginvorderingen ertoe geleid dat er een lagere opbrengst is op de begrote opbrengsten verhaal dwanginvordering (€184.000).

Met ingang van 2022 zijn gemeenten wettelijk verplicht alle WOZ woningtaxaties te baseren op de gebruiksoppervlakte (GBO) en niet meer op kubieke meters. Hiervoor was de inzet van externe capaciteit noodzakelijk. Dit was niet in de begroting opgenomen en resulteert in een nadeel van € 370.000. Gemeente Hilversum voert dit traject ook uit voor de gemeente Wijdemeren en deze kosten zijn doorberekend en daarmee wordt € 108.000 vergoed.

Er is een nadeel op de loon- en organisatiekosten, deze worden centraal toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering van deze jaarstukken.

Grondexploitatie en vastgoed

Ons grond- en vastgoedbezit is een instrument om onze maatschappelijke doelen te realiseren. Wij beheren en verduurzamen het vastgoed in eigendom. Wij toetsen onze vastgoed portefeuille aan het grond- en vastgoedbeleid.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streef waarde	Realisatie 2021	Bron
	Nee	Positie grondexploitatie (waarde van de grond t.o.v. de totale (geraamde) baten)	1,0%	2,0%	BZK

Ambitie met activiteiten

5.2.1. Beheer gebouwen en gronden

Eigendom van vastgoed is geen kerntaak van de gemeente. Vastgoed kan echter een belangrijke bijdrage leveren aan het verwezenlijken van de gemeentelijke ambities.

Activiteiten

- Beheren en onderhouden van het gemeentelijk vastgoed.
- Uitwerken mogelijkheden voor het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed dat in eigendom blijft.
- Verkopen van vastgoed wat niet binnen de strategische vastgoed portefeuille past.
- Aankopen en beheren van panden in gebieden waarop een voorkeursrecht is gevestigd op basis van de Wet voorkeursrecht gemeenten.
- Aankopen van vastgoed ondersteunend aan het gemeentelijk beleid.
- Uitvoeren van het nieuwe grond- en vastgoedbeleid.

Toelichting op activiteiten

Het beheer en onderhoud van het gemeentelijk vastgoed, zoals opgenomen in het Meerjarige Onderhoudsplanning 2020-2034, verloopt volgens planning. Er zijn echter wel problemen met de stijgende kosten van materialen en arbeidsloon. Deze prijsstijgingen hebben effect op het beschikbare budget voor het onderhoud van zowel het vastgoed dat in de voorziening zijn opgenomen als het vastgoed die in de exploitatie zijn opgenomen. Als gevolg van de uitspraak van de Hoge Raad in het Didam-arrest zijn onderhandelingen over een mogelijke verkoop vertraagd. Deze verkoop zal in 2022 worden afgerond.

Bij het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed zijn er ook de problemen met de oplopende prijzen en wereldwijde leveringsproblemen van materialen, hierdoor ligt onder andere het

verduurzamen van het raadhuis niet op koers. Dit moet in het komende jaar verder in kaart worden gebracht.

Voor wat betreft de Wet voorkeursrecht gemeente Koninginneweg is het aankopen van panden aan de Koninginneweg is de 2e fase ingegaan. Daarmee is de actieve verwerving gestart. In deze fase gaat de gemeente de eigenaren actief benaderen en een aanbieding doen om het vastgoed binnen deze WVG te verwerven. De WVG Larenseweg zit nog in de passieve fase, waarbij er enkel op aanbiedingen van eigenaren vastgoed wordt aangekocht.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	2.415	-3.268	-852
Realisatie	1.875	-2.473	-598
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-540**	**794**	**254**

Naar aanleiding van de uitspraken van de Hoge Raad in het Didam-arrest in november 2021, is de lopende verkoop van een perceel niet strategisch vastgoed voorlopig stopgezet. Als gevolg daarvan is er € 756.000 van de in totaal €1.992.000 begrote opbrengst niet gerealiseerd.

Als gevolg van de WVG Koninginneweg en Entree Oost zijn afgelopen jaren panden aangekocht. Dit betreft in totaal 17 panden, waarvan er 11 worden verhuurd. Daarvoor moet de gemeente ook kosten maken voor bijvoorbeeld onderhoud. Zowel de lasten als de baten zijn lager dan begroot, dit geeft een voordeel van € 167.000 op de lasten en een nadeel van € 74.000 op de baten.

Het beheer en onderhoud op panden is hoger dan aangenomen. Reden hiervoor zijn de gestegen kosten van materiaal en arbeidsloon. Daarnaast zijn er ook extra uitgaven geweest voor bijvoorbeeld een niet voorziene asbestsanering in een van de objecten.

Er is een nadeel op de loon- en organisatiekosten, deze worden centraal toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering van deze jaarstukken.

5.2.2. Strategische gronden actief inzetten om de stad te versterken

We zetten strategische gronden actief in om de stad te versterken.

Activiteiten

- Anna’s Hoeve: Opleveren van de laatste gronden en afgeven van de laatste omgevingsvergunningen voor de bouwprojecten.
- Stationsgebied: Openen van een grondexploitatie voor het Stationsplein en voorzetten van het verwerven van panden en gronden aan de Koninginneweg.
- Postcodegebied 1221: Toetsen van de door ontwikkelaars opgestelde plannen voor de ontwikkellocaties en vaststellen van het nieuwe bestemmingsplan. Verwerven van panden aan de Larenseweg.
- Crailo: Overdragen van de gronden aan de Gemeentelijke exploitatie maatschappij (GEM) en vaststellen van het nieuwe bestemmingsplan.
- Arenapark: Uitwerken stedenbouwkundig- en beeldkwaliteitsplan volgend op het masterplan.

- Circusterrein: Onderzoeken van de mogelijkheden van dit terrein.
- Orchideegebied: Onderzoeken van de mogelijkheden van dit terrein.
- Verder ontwikkelen van instrumenten voor de financiële beheersbaarheid van projecten, zoals portfolio- en projectmanagement.

Toelichting op activiteiten

De ontwikkeling van de wijk Anna's Hoeve verloopt goed, de verschillende bouwvelden zijn in of komen tot ontwikkeling. De beroepsprocedure in verband met de omgevingsvergunning voor bouwveld 5.2 is afgrond en de daarmee is de omgevingsvergunning onherroepelijk geworden. Het gevolg hiervan is echter wel dat de grondinkomsten in 2022 worden gerealiseerd, waar deze voorzien waren voor 2021.

Met het vaststellen van de uitvoeringsnota Stationsgebied is de grondexploitatie geopend en is de volgende fase van de het project gestart. Het vernietigen van het bestemmingsplan door de Raad van State betekent dat de procedures opnieuw moeten worden doorlopen en er vertraging ontstaat.

In de planvorming voor 1221 is in 2021 een tussenstap gezet met het opstellen van het beeldkwaliteitsplan met gebiedspaspoorten voor de ontwikkellocaties. Deze is inmiddels vastgesteld. Het bestemmingsplan moest hierop wachten en daarmee is een start gemaakt, maar wordt deze pas begin 2022 ter inzage gelegd.

Voor Bruisend Hart is de structuurvisie opgesteld. Deze heeft ter inzage gelegen en ligt begin 2022 ter vaststelling voor aan de raad.

Voor Crailo is het bestemmingsplan vastgesteld, echter is deze nog niet onherroepelijk als gevolg van een lopende zaak bij de Raad van State. Met de overdracht van restpercelen in 2021 zijn alle gronden overgedragen.

In december 2021 zijn 3 scenario's voor het Arenapark met daarin een voorkeursscenario vastgesteld, verdere bespreking in de raad volgt in 2022.

Voor de Heuvellaan (voormalig VARA-kantoor) is een ontwikkelingsstrategie ontwikkeld, daarnaast is er voor het Circusterrein een ontwikkelrichting ontwikkeld. Voor de mogelijkheden van het Orchideegebied is een plan opgesteld en conform dit plan worden nu gesprekken gevoerd met de betrokken partijen.

Voor de beheersing van onder meer de hiervoor genoemde projecten is het Meerjarenperspectief Gebiedsontwikkelingen (MPG) opgesteld. Daarnaast is er aangevangen met het ontwikkelen van andere instrumenten, zoals de nota kostenverhaal. Met het vaststellen van de Uitwerkingsnota grondprijzen in 2021 hebben we het vastgestelde beleid uit de nota Grond- en vastgoedbeleid 2020-2023 nader geconcretiseerd. Daarmee zijn nu ook voor snippergroen, sociale en maatschappelijke grondprijzen nieuwe prijzen vastgesteld die beter recht doen aan de schaarse ruimte.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	3.141	-4.739	-1.598
Realisatie	3.295	-2.748	547
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**154**	**1.990**	**2.144**

Als gevolg de vertraging bij de oplevering van bouwgronden bij de grondexploitatie Anna's Hoeve is er een lagere tussentijdse winst en daarmee een nadeel op de grondexploitaties. Voor een meer gedetailleerd overzicht wordt verwezen naar de Nota Grondexploitaties 2022 waarin de verschillen tussen de actualisatie 2021 en 2022 nader verklaard worden.

Overzicht van algemene dekkingsmiddelen

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Primitieve begroting 2021	Wijziging begroting 2021	Actuele begroting 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lokale heffingen	-23.446	307	-23.139	-24.254	-1.115
Gemeentefonds	-162.850	-10.714	-173.564	-176.390	-2.826
Financieringsfunctie	-226	-145	-371	-456	-85
Dividend	-300	81	-219	-219	0
Totaal	**-186.823**	**-10.471**	**-197.293**	**-201.320**	**-4.027**

Toelichting bij: Overzicht van algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten van een gemeente waarvoor geen bestedingsdoel is bepaald. Dat betekent dat de gemeente deze vrij kan besteden (in tegenstelling tot de specifieke dekkingsmiddelen).

Onder de algemene dekkingsmiddelen wordt verstaan:

- Lokale heffingen, waarvan de besteding van de opbrengst niet gebonden is. Denk bijvoorbeeld aan OZB, precario en hondenbelasting.
- Algemene uitkering. Een van de uitkeringen die gemeenten van het Rijk krijgen is de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Gemeenten hoeven zich niet te verantwoorden over de besteding van de algemene uitkering richting het Rijk en kunnen deze, met inachtneming van wet- en regelgeving, vrij besteden aan taken die het Rijk heeft opgedragen of aan eigen beleid.
- Saldo van de financieringsfunctie, dit is het verschil tussen de toegerekende rekenrente aan de programma's en de werkelijk betaalde rente over de lang- en kortlopende leningen. Ook wel het renteresultaat genoemd.
- Dividend, een vergoeding die wordt uitbetaald aan aandeelhouders.

Per saldo zijn de lasten van de programma's 1 tot en met 4 hoger dan de baten. In programma 5 Financiën en Grondexploitaties zijn de algemene dekkingsmiddelen opgenomen onder thema's 5.1 Financieel gezonde stad. De algemene dekkingsmiddelen op het thema 5.1 vormt de dekking van het negatieve financiële saldo van de programma's 1 tot en met 4.

De grootste afwijking betreft de uitkering uit het gemeentefonds. Via een raadsinformatiebrief is de raad geïnformeerd over het resultaat van de decembercirculaire 2021. De decembercirculaire is altijd te laat om de begroting nog aan te laten passen door de raad. De mutaties worden daarom rechtstreeks in de jaarrekening verwerkt en toegelicht.
In de brief (RIB 2022-09) is de raad geïnformeerd dat de algemene uitkering € 2.826.000 hoger uitvalt dan begroot. Dit is het saldo van een hogere uitkering 2021 (€ 2.899.000) en nadelige afrekeningen voor de algemene uitkering 2019 en 2020 (€ 73.000). In deze brief wordt toegelicht dat een deel van de compensatie betrekking heeft op regionale middelen (€ 725.000) en wordt doorgegeven aan de Regio Gooi- en Vechtstreek. Daarnaast zal worden voorgesteld om bij de bestemming van het rekeningresultaat € 1.086.000 te storten in de reserve Covid-19. Concernbreed resteert van de hogere algemene uitkering (na de overhevelingen en storting reserve) een voordeel van € 1.014.000.

Het voordeel op de lokale heffing wordt met name veroorzaakt door hogere inkomsten uit de OZB door extra areaaluitbreiding, hogere waardeontwikkelingen en extra aanslagen van voorgaande jaren.

Middelen programma

bedragen x € 1.000

Programma 5. Financiën en grondexploitaties	Primitieve begroting 2021	Wijziging begroting 2021	Actuele begroting 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
0.5 Treasury	-136	-145	-281	-366	-85
0.61 OZB woningen	557	0	557	785	228
0.62 OZB niet-woningen	638	-70	568	1.138	569
0.64 Belastingen overig	1.018	142	1.160	1.062	-97
0.8 Overige baten en lasten	-189	-273	-462	60	522
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	62	617	679	46	-633
Lasten thema Financieel gezonde stad	**1.950**	**271**	**2.221**	**2.725**	**504**
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	2.315	100	2.415	1.875	-540
8.2 Grond exploitatie (niet bedrijventerrein)	980	2.161	3.141	3.295	154
Lasten thema Grondexploitatie en vastgoed	**3.296**	**2.261**	**5.556**	**5.170**	**-386**
Totaal Lasten	**5.246**	**2.532**	**7.777**	**7.895**	**118**
0.5 Treasury	-390	81	-309	-309	0
0.61 OZB woningen	-12.310	0	-12.310	-12.611	-302
0.62 OZB niet-woningen	-10.228	79	-10.149	-10.997	-848
0.64 Belastingen overig	-1.201	228	-973	-834	138
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-162.850	-10.714	-173.564	-176.390	-2.826
0.8 Overige baten en lasten	0	0	0	-134	-134
Baten thema Financieel gezonde stad	**-186.978**	**-10.326**	**-197.304**	**-201.276**	**-3.971**
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-1.526	-1.742	-3.268	-2.473	794
8.2 Grond exploitatie (niet bedrijventerrein)	-711	-4.028	-4.739	-2.748	1.990
Baten thema Grondexploitatie en vastgoed	**-2.236**	**-5.770**	**-8.006**	**-5.222**	**2.785**
Totaal Baten	**-189.215**	**-16.096**	**-205.311**	**-206.497**	**-1.187**
Saldo van baten en lasten	**-183.969**	**-13.564**	**-197.533**	**-198.602**	**-1.069**
Mutatie reserve	0	-5.474	-5.474	-3.260	2.214
Resultaat	**-183.969**	**-19.038**	**-203.007**	**-201.862**	**1.146**

3. De paragrafen

3.1 Lokale heffingen

3.1.1 Inleiding

De paragraaf lokale heffingen betreft zowel heffingen waarvan de bestedingen gebonden zijn (afvalstoffenheffing en rioolheffing) als heffingen waarvan de bestedingen ongebonden zijn (onroerendezaakbelastingen, precario- en hondenbelasting).

In deze paragraaf wordt achtereenvolgens ingegaan op:
- het gevoerde tarievenbeleid ten aanzien van de belangrijkste lokale heffingen;
- een overzicht van de totale baten uit belastingen, tarieven en leges;
- een overzicht van de lokale lastendruk in de periode 2019 tot en met 2021;
- het kwijtscheldingsbeleid;
- bezwaar en beroep WOZ-waarde;
- de landelijke en regionale woonlastenvergelijking.

3.1.2 Beleid ten aanzien van lokale heffingen

De tarieven 2021 van de voor de woonlasten belangrijkste heffingen zijn conform de besluitvorming van de gemeenteraad in november 2020 ten opzichte van de tarieven 2020 als volgt aangepast:

Heffing	**Tariefwijziging 2021**
Onroerendezaakbelasting woningen	+ 8,3%
Onroerendezaakbelasting niet-woningen	+ 8,3%
Rioolheffing	+ 0,46%
Afvalstoffenheffing	+ 6,5%

De onroerendezaakbelastingen
De verhoging van de tarieven voor de onroerende zaakbelastingen was gebaseerd op de voor het jaar 2021 geraamde inflatie van 1,7%. Om te komen tot een meeropbrengst van € 1 miljoen op de woonlasten, waarvan € 450.000 bij de OZB stegen de tarieven naast de inflatiecorrectie met 5,6% extra. Daarnaast was in de begroting 2021 een post dubieuze debiteuren van 1% ten laste van de opbrengst OZB meegenomen.

De rioolheffing
Voor de rioolheffing geldt dat de tarieven maximaal 100% kostendekkend mogen zijn. Voor 2021 was er gekozen om 99% van de begrote kosten door te belasten via de heffing of door een onttrekking aan de egalisatievoorziening. De resterende 1% van de begrote kosten komt ten laste van de algemene middelen. Indien bij de jaarrekening de lasten lager of hoger uitvallen dan begroot is het uitgangspunt dat dit terugvloeit naar de burger door een lagere of hogere onttrekking aan de egalisatievoorziening.

Berekening kostendekkendheid rioolheffing	oorspr. begroting	gewijz. begroting	realisatie
Kosten op taakveld 7.2 Riolering			
- kosten exploitatie	1.337	1.337	1.222
- kapitaallasten	1.030	1.027	1.028
- mutatie spaarvoorziening	3.029	3.029	3.029
- kosten personeel- en organisatiekosten	1.032	1.032	729
Netto kosten taakveld	**6.428**	**6.425**	**6.008**
Toe te rekenen kosten andere taakvelden			
- dubieuze debiteuren	150	150	80
- kwijtscheldingen	650	650	484
- heffing en inning	92	92	58
- straatreiniging	362	362	362
- waterwegen	257	257	272
- overhead	921	921	943
- BTW	382	382	345
Totale kosten	**9.242**	**9.239**	**8.551**
Dekkingspercentage	99%	99%	99%
Toe te rekenen kosten	**9.150**	**9.147**	**8.459**
Totale opbrengst	**9.150**	**9.147**	**8.459**
Mutatie egalisatievoorziening	-1.200	-1.197	-477
Opbrengst rioolheffingen	7.950	7.950	7.983
Stand voorziening			1.318

De gerealiseerde opbrengsten van de rioolheffing liggen nagenoeg in lijn met de begroting. Bij de werkelijke lasten is sprake van een voordeel van € 720.000. De belangrijkste afwijkingen betreffen de personeelslasten (€ 303.000 V), kwijtscheldingen (€ 166.000 V), lagere exploitatielasten riolering (€ 115.000 V) en dotatie voorziening dubieuze debiteuren (€ 70.000 V). Waar in de begroting 2021 rekening was gehouden met een onttrekking van € 1,2 miljoen aan de egalisatievoorziening riolering, kan op basis van deze nacalculatie de onttrekking beperkt blijven tot € 477.000.

Van het voordeel van € 303.000 op de personeelslasten is een voordeel van € 287.000 het gevolg van de gewijzigde doorberekening van de personeelslasten aan de investeringen. Wel betekent dit ook dat de investeringen hoger uitvallen en de hoogte van de spaarvoorziening riolering niet voldoende is om dit te dekken. Daarom zal bij het behandeling van deze jaarstukken voorgesteld worden om een bedrag € 287.000 uit de egalisatievoorziening te onttrekken en dit bedrag in de spaarvoorziening[1]
te storten.

[1] Het doel van deze voorziening is om de lasten van de jaarlijkse investeringen in de riolering te kunnen dekken, zodat deze niet meer geactiveerd hoeven te worden (ideaalcomplex).

De afvalstoffenheffing

Ook voor de afvalstoffenheffing geldt dat de tarieven maximaal 100% kostendekkend mogen zijn.

Voor 2021 was er gekozen om 99% van de begrote kosten door te belasten via de heffing of door een onttrekking aan de egalisatiereserve. De resterende 1% van de begrote kosten komt ten laste van de algemene middelen. Indien bij de jaarrekening de lasten lager of hoger uitvallen dan begroot is het uitgangspunt dat dit terugvloeit naar de burger door een lagere of hogere onttrekking aan de egalisatiereserve.

Berekening kostendekkendheid afvalstoffenheffing	oorspr. begroting	gewijz. begroting	realisatie
Kosten op taakveld 7.3 Afval			
- bijdrage GAD (Regio G&V)	8.856	8.856	8.873
- teruggaaf resultaat 2020 (GAD)	-250	-250	-77
- dubieuze debiteuren	200	200	106
Netto kosten taakveld	**8.806**	**8.806**	**8.902**
Toe te rekenen kosten andere taakvelden			
- kwijtscheldingen	750	750	663
- heffing en inning	144	144	95
- straatreiniging	362	362	362
- personeel- en organisatiekosten	87	87	133
- BTW	1.966	1.966	1.943
Totaal toe te rekenen kosten	**3.309**	**3.309**	**3.196**
Totale kosten	**12.115**	**12.115**	**12.098**
Dekkingspercentage	99%	99%	99%
Dekking algemene middelen	121	121	126
Toe te rekenen kosten aan burgers/reserve	11.994	11.994	11.972
Totale dekking	**12.115**	**12.115**	**12.098**
Opbrengst heffingen	11.194	11.194	11.172
Onttrekking egalisatiereserve	800	800	800
Totale opbrengst	**11.994**	**11.994**	**11.972**

Zowel de gerealiseerde kosten en opbrengsten van de afvalstoffenheffing liggen nagenoeg in lijn van de begroting.
De verwachte teruggave van de Regio over het dienstjaar 2020 is € 173.000 lager dan begroot. Dit nadeel wordt grotendeels gecompenseerd door lagere lasten voor kwijtscheldingen en lagere uitgaven voor oninbare debiteuren.
Op basis van deze nacalculatie wijkt de realisatie € 5.000 nadelig af ten opzichte van de begrote uitname uit de egalisatiereserve. Gelet op deze geringe afwijking wordt geen voorstel gedaan voor een aanvullende onttrekking uit de egalisatiereserve.

Marktgelden
Voor het belastingjaar 2021 zijn de tarieven hetzelfde gebleven als de tarieven 2020. Waarbij de afspraak is dat de kosten(dekking), in samenspraak met de marktcommissie, tegen het licht worden gehouden voor het bepalen van de toekomstige tarieven en in hoeverre de huidige kostentoedeling nog aansluit bij de werkelijkheid.

Berekening kostendekkendheid marktgelden	oorspr. begroting	gewijz. begroting	realisatie
Toe te rekenen kosten			
- kapitaallasten	15	15	15
gewijzigde bouwfasering Marktplein	16	16	16
- personeels- en organisatiekosten	162	162	183
- schoonmaakkosten	107	107	106
- beheerkosten	12	12	3
- promotie	17	17	9
Totale kosten	329	329	332
Dekkingspercentage	80%	85%	70%
Toe te rekenen kosten	264	280	231
Totaal opbrengsten	280	280	231

Door corona zijn de baten lager uitgevallen dan begroot. Door de overheidsmaatregelen konden non-food kramen een deel van het jaar niet op de markt staan. Ook was er een ruimere opstelling met verbrede looppaden waardoor er een beperkte ruimte was voor het aantal kramen.

Havengelden

De havengelden bestaan uit liggelden van woonboten en kadegelden voor vracht- en recreatievaart. Het overgrote deel is afkomstig van woonschepen. Kostendekkende tarieven zijn niet haalbaar. De gemeentelijke tarieven zijn nu al vergelijkbaar of hoger dan de commerciële tarieven van de particuliere havens in de omgeving. Daarnaast bieden particuliere havens meer faciliteiten en toezicht.

Berekening kostendekkendheid havengelden	oorspr. begroting	gewijz. begroting	realisatie realisatie
Kosten op taakveld 2.4 Havens en waterwegen			
Kosten taakveld, incl omslagrente	324	304	407
Inkomsten taakveld, excl. heffingen	-65	-65	-48
Netto kosten taakveld	259	239	359
Kosten buiten taakveld			
- overige toe te rekenen kosten	2	2	1
- overhead incl. (omslag)rente	106	88	80
- BTW	33	33	32
Totale kosten	400	362	472
Opbrengst heffingen	19	19	19
Dekkingspercentage	4,8%	5,2%	4,0%

3.1.3 Totale baten uit belastingen, leges en rechten

	oorspr begroting 2021	gewijz. begroting 2021	realisatie 2021	verschil
Ongebonden Heffingen:				
OZB woningen	12.532	12.532	12.637	105
OZB niet - woningen eigenaren	6.547	6.547	7.060	513
OZB niet - woningen gebruikers	3.677	3.677	3.855	178
Hondenbelasting	510	510	466	-44
Precariobelasting	312	84	106	22
Totaal niet gebonden heffingen	23.578	23.350	24.124	774
Gebonden Heffingen:				
Rioolheffing	7.949	7.949	7.982	33
Afvalstoffenheffing	11.194	11.194	11.172	-22
Marktgelden	289	289	242	-47
Opbrengsten parkeervoorzieningen	3.435	3.101	3.290	189
Opbrengsten fiscale parkeerheffingen	1.000	700	646	-54
Leges bouwvergunningen c.a.	2.631	3.191	3.130	-61
Leges burgerlijke stand (inclusief huwelijken/partnerschap)	203	203	327	124
Leges rijbewijzen/paspoorten/identiteitskaart	892	683	826	143
Leges gemeentelijke basisregistratie	145	145	107	-38
Overige leges en heffingen	253	212	138	-74
Totaal gebonden heffingen	27.991	27.667	27.860	193

OZB
De opbrengst OZB valt hoger uit dan begroot. Met name bij de niet-woningen is sprake van een hogere opbrengst door onder meer hogere waardeontwikkeling en areaaluitbreiding.

Toelichting covid-19
De corona-crisis heeft een grote impact op het openbare leven in Hilversum. In 2021 zijn net als in 2020 een aantal maatregelen genomen om particulieren en ondernemers te ondersteunen. De precariobelasting is niet geheven voor de tarieven voor terrassen, luifels, reclameborden en vaste standplaatsen. Ook zijn belastingen uit de leges- en marktgelden verordeningen in bepaalde gevallen niet in rekening gebracht.

3.1.4 Overzicht van de lokale lastendruk

Hieronder is weergegeven hoe de lokale lastendruk zich van 2019 tot en met 2021 heeft ontwikkeld.

Omschrijving	2019	2020	2021
Gemiddelde woningwaarde	313.000	337.000	359.000
Onroerendezaakbelasting eigenaren	255,12	274,99	295,82
Rioolheffing	193,20	181,68	182,52
Afvalstoffenheffing (meerpersoonshuishouden)	305,76	324,48	345,60
Totaal	**754,08**	**781,15**	**823,94**

Procentuele wijziging woonlasten	2019 t.o.v. 2018	2020 t.o.v. 2019	2021 t.o.v. 2020
Stijging voor eigenaar én gebruiker van woningen	2,90%	3,47%	5,48%
Stijging lastendruk voor huurders van woningen	1,02%	1,42%	4,34%

De peildatum van de woningwaarde is telkens de waarde per 1 januari van het voorafgaande jaar. Dit betekent voor de in de tabel opgenomen jaren:

Belastingjaar	Waardepeildatum	Gemiddelde waardeontwikkeling t.o.v. voorgaand jaar
2019	1 januari 2018	13,0% hoger
2020	1 januari 2019	7,0% hoger (werkelijk 7,8%)
2021	1 januari 2020	6,29% hoger (werkelijk 6,48%)

De gemiddelde waardestijging van een woning voor het belastingjaar 2021 is 6,48%. Bij het vaststellen van de tarieven is uitgegaan van een verwachte stijging van 6,29%. De waardeontwikkeling is daarmee nagenoeg gelijk aan de verwachte waardeontwikkeling (+0,19% hoger). De tarieven zijn berekend in augustus 2020. Op dat moment was de herwaardering voor het belastingjaar 2021 nog niet volledig afgerond. Hierdoor kunnen verschillen ontstaan in de uiteindelijke waardeontwikkeling. De hogere waardeontwikkeling heeft een positief effect op de baten OZB.

3.1.5 Kwijtscheldingsbeleid

De gemeente Hilversum kent een aanzienlijk aantal huishoudens dat moet rondkomen van een minimuminkomen en wil dat ook burgers met een laag inkomen kunnen meedoen in de samenleving. Daarom biedt de gemeente burgers en ondernemers die niet, of met moeite in staat zijn om de lokale belastingen te betalen de gelegenheid gebruik te maken van de kwijtscheldingsregeling. Hiervoor moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan. De rijksoverheid bepaalt de normen voor deze regeling.

Het is alleen mogelijk kwijtschelding aan te vragen voor onderstaande heffingen:
- rioolheffing;
- afvalstoffenheffing;
- hondenbelasting (uitsluitend de eerste hond);
- zuiverings-/verontreinigingsheffing en watersysteemheffing ingezetenen van Waternet (alleen voor burgers).

In een convenant met Waternet te Amsterdam is vastgelegd dat de gemeente Hilversum de kwijtscheldingsverzoeken voor aanslagen behandelt die Waternet oplegt aan de burgers van de gemeente Hilversum. Dit betreft de zuiverings-, verontreinigings- en de watersysteemheffing.

Het aantal kwijtscheldingsverzoeken laat zich moeilijk voorspellen. Het aantal verzoeken (3.797) is hoger dan begroot (3.500). Dit is mede te verklaren door covid-19. Het streven is om de kwijtscheldingsverzoeken binnen zes maanden af te handelen.

Op 31 december 2021 waren er nog 324 verzoeken die moesten worden afgehandeld. Voor het afhandelen van deze verzoeken wordt gewacht op informatie van het inlichtingenbureau. Het betreft 296 verzoeken, 28 herzieningen. Daarnaast heeft de afwezigheid door ziekte binnen het cluster

kwijtschelding geleid tot vertraging in de afhandeling van de verzoeken. Hiervoor wordt in 2022 externe inhuur ingezet. Naar verwachting zijn de nog af te handelen verzoeken in het tweede kwartaal 2022 afgehandeld.

Per 2020 is de splitsing aangebracht tussen herzieningen en beroepen. Er is sprake van een herziening als er na een afwijzing van een verzoek (vaak door het ontbreken van stukken) alsnog de nodige stukken worden aangeleverd. Bij een beroep is er sprake van het niet eens zijn met de afwijzing zonder dat er nieuwe stukken aan het licht komen. Vooral het aantal herzieningen is toegenomen, dit is voor een deel te herleiden naar covid-19.

Overzicht van kwijtscheldingen:

Omschrijving	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal kwijtscheldingsverzoeken (inclusief Waternet) waarvan:	3.688	3.500	3.797
Geheel toegekend	2.448	2.650	2.597
Gedeeltelijk toegekend	43	150	31
Afgewezen	980	700	666
Ingetrokken			179
Per 31 december in behandeling	217	0	324
Totaalbedrag kwijtschelding	€ 1.260.696	€ 1.443.000	€ 1.177.000
Aantal beroepschriften	14	100	0
% ongegronde beroepschriften	100%	95%	
% afgehandelde beroepschriften binnen wettelijke termijn van 8 weken	58%	100%	
Aantal herzieningen			138
% ongegrond herzieningen			23%

3.1.6 Bezwaar en Beroep WOZ-waarde

De afhandeling van bezwaarschriften vormt een groot onderdeel van de werkzaamheden binnen het team Gegevenshuis. Het aantal bezwaar- en beroepsprocedures tegen de hoogte van de WOZ-waarde is de laatste jaren toegenomen. We zien hier een verschuiving naar procedures die gevoerd worden door gemachtigden die werken op basis van No Cure No Pay (NCNP-bureau's), dit is een landelijke trend. Een NCNP-bureau ontvangt een proceskostenvergoeding voor elk bezwaar of beroep dat wordt toegekend. Voor de hoogte van de proceskostenvergoeding maakt het niet uit met welke bedrag de WOZ-waarde wordt verlaagd. In de bezwaarfase is deze wettelijke vergoeding circa € 600, bij een beroepsprocedure loopt dit op tot € 1.800.

Aantal panden waar bezwaar tegen is gemaakt												
	Particuliere bezwaren				No Cure No Pay				Totaal overzicht			
jaar	Ge-grond	Onge-grond	nog in behandeling totaal	totaal	Ge-grond	Onge-grond	nog in behandeling totaal	totaal	Ge-grond	Onge-grond-	nog in behandeling totaal	totaal
2021	482	450	51	983	90	748	33	871	572	1.198	84	1.854
2020	320	581		905	95	570		665	415	1.151		1566
2019	734	874		1.608	137	582		719	871	1.456		2327*

*in 2019 heeft een woningcorporatie bezwaar gemaakt, dit verklaart het hogere aantal bezwaren voor dit jaar.

Het aantal toegekende bezwaren ingediend door particulieren is hoger. Dit heeft met name te maken met de mogelijkheid om informeel bezwaar te maken. Na het verzenden van de aanslagen is een telefonisch spreekuur met de taxateurs opengesteld. In een persoonlijk gesprek kan een inwoner een bezwaar toelichten en krijgt de taxateur meer informatie over een woning. Blijkt hieruit dat de WOZ-waarde te hoog is dan wordt de waarde direct verlaagd.

Ook bij beroepsprocedures zien we een verschuiving van procedures die worden ingediend door een NCNP-bureau. Ook het aantal procedures bij het Gerechtshof is toegenomen in 2020. Voor 2021 zijn deze cijfers nog niet bekend omdat eerst de procedure bij de rechtbank gevolgd moet worden.

	Particulieren beroepen						
Belastingjaar	Rechtbank	Hoger beroep	Hoge Raad	ongegrond	gegrond	In behandeling	Totaal
2021	6	0	0	3	1	2	6
2020	12	3	0	9	4	3	15
2019	22	1	0	12	11	0	23

	No Cure No Pay						
Belastingjaar	Rechtbank	Hoger beroep	Hoge Raad	ongegrond	gegrond	In behandeling	Totaal
2021	132	0	0	3	0	129	132
2020	62	24	0	45	16	25	86
2019	79	12	1	58	26	8	92

Proceskostenvergoeding	
jaar	bedrag
2021	104.000
2020	89.000
2019	101.000

3.1.7 Landelijke woonlastenvergelijking

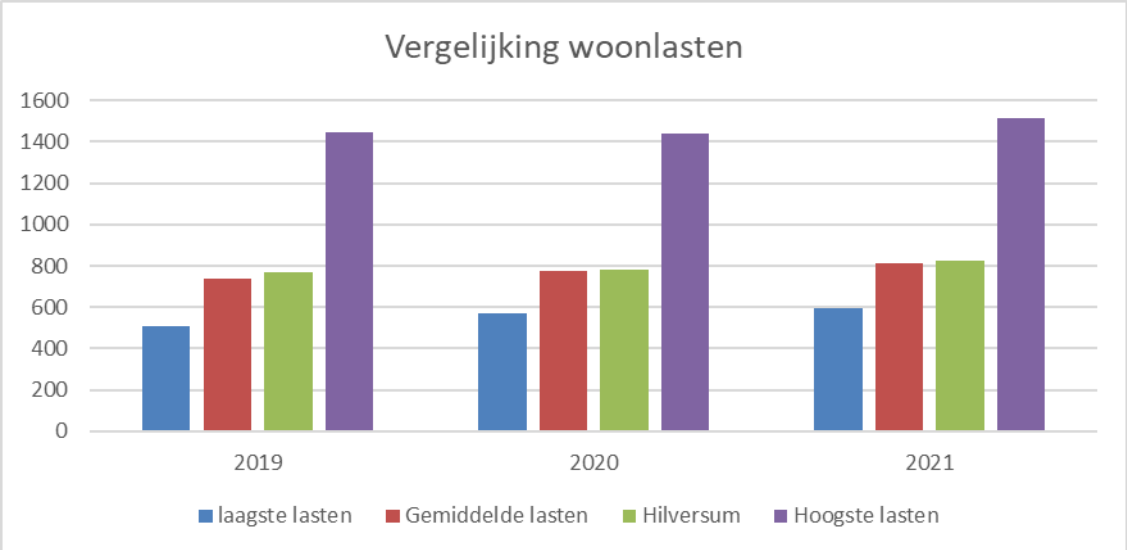
Het COELO (*C*entrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) van de Rijksuniversiteit van Groningen vergelijken de lokale lasten. Het COELO brengt hierover jaarlijks de 'Atlas van lokale lasten' uit met daarin informatie over alle gemeenten in Nederland.

COELO houdt bij het berekenen van de gemiddelde WOZ-waarde geen rekening met de verlaging van de WOZ-waarden door bezwaar of beroep. Hierdoor kan het door de gemeente gepresenteerde bedrag aan gemiddelde woonlasten afwijken van de door COELO gepresenteerde bedragen. Hilversum presenteerde voor 2021 een bedrag aan gemiddelde woonlasten van € 824. COELO kwam voor Hilversum uit op een bedrag van € 827 in 2021.

Het overzicht van de gemeenten (nummer 1 heeft de laagste gemiddelde woonlasten) voor een meerpersoonshuishouden met daarin opgenomen de positie van gemeente Hilversum, ziet er als volgt uit.

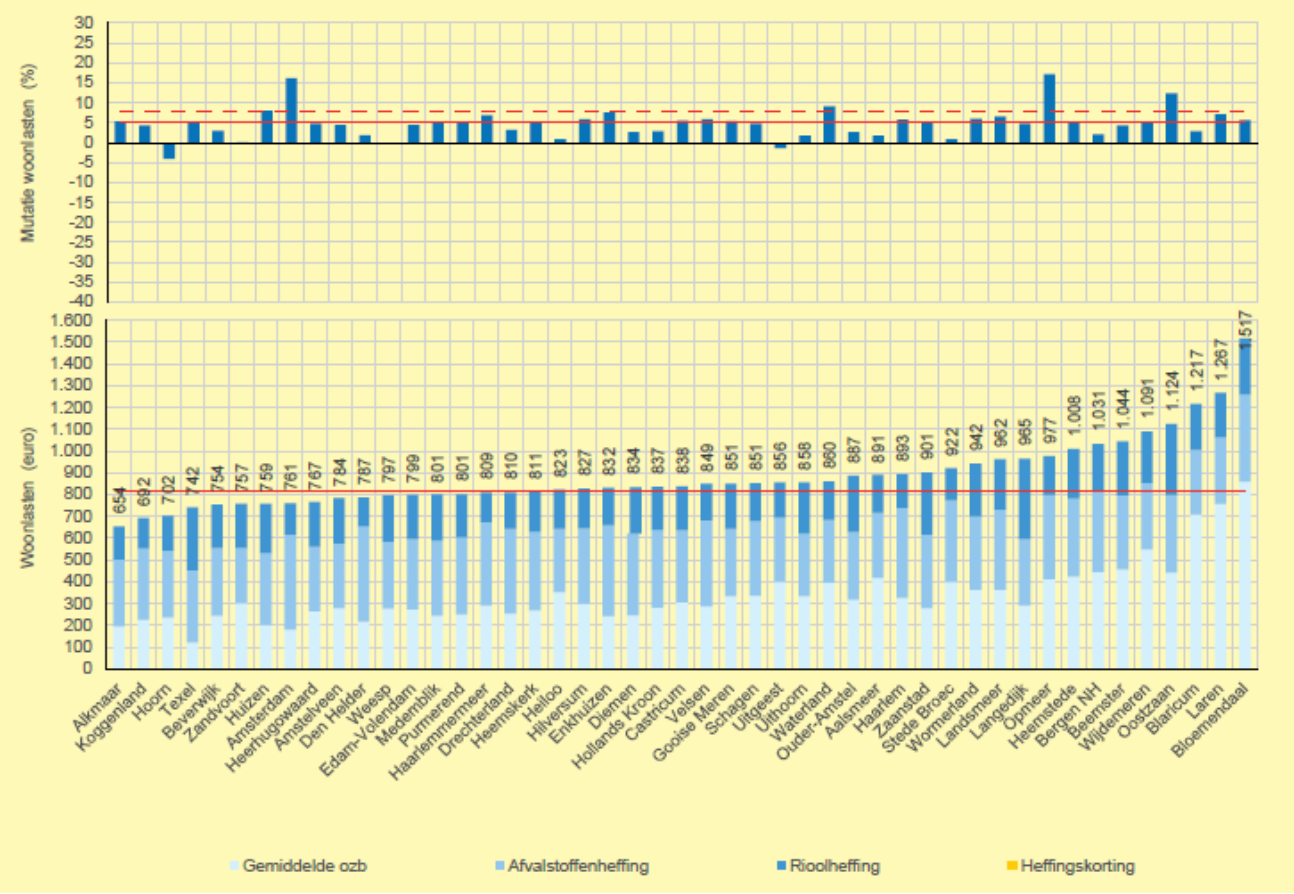
Omschrijving	2019		2020		2021	
	rangorde	bedrag	rangorde	bedrag	rangorde	bedrag
COELO Atlas overzichten van alle gemeenten:						
Gemeente met de laagste lasten	1	511	1	573	1	598
Gemiddelde van alle gemeenten		740		776		811
Gemeente met de hoogste lasten	372	1.446	372	1.440	370	1.517
Gemeente Hilversum	**208**	**767**	**170**	**784**	**183**	**827**

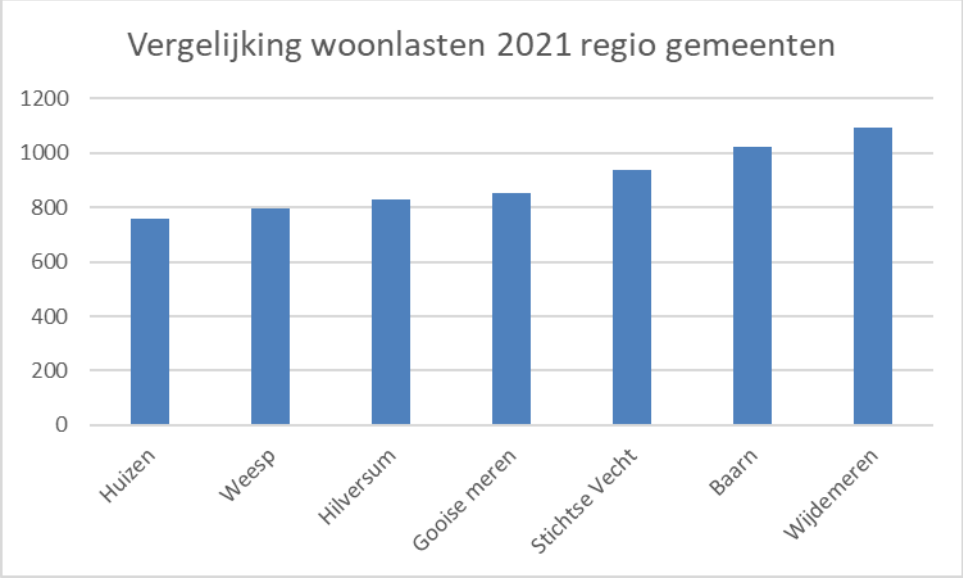
Veel gemeenten staan (evenals Hilversum) in de rangorde rond het gemiddelde geconcentreerd. Kleine wijzigingen in de woonlasten (van minder dan 10 %) leiden hierdoor al tot een grote verschuiving in de rangorde.

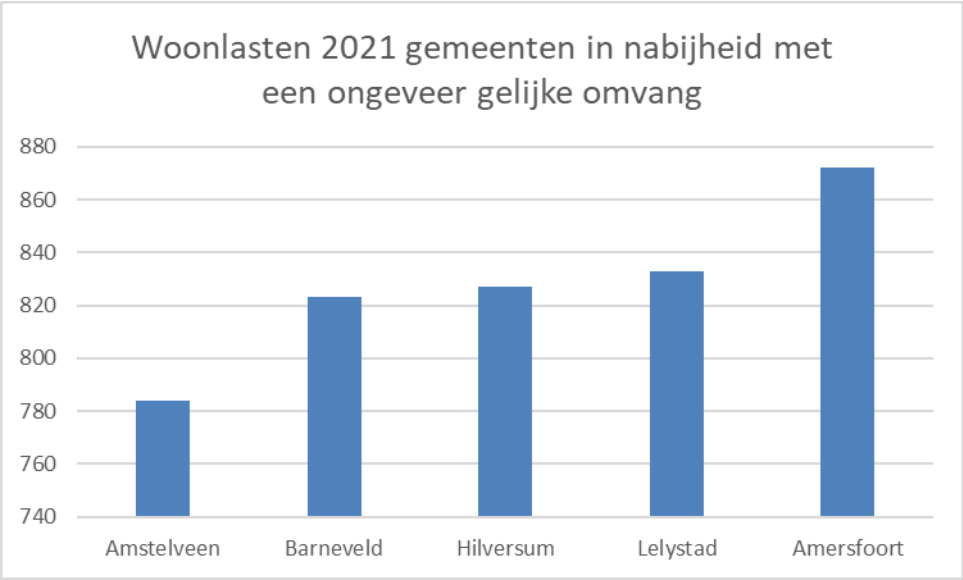

In onderstaande tabellen is een overzicht weergegeven van de woonlasten binnen de provincie Noord-Holland, van regio gemeenten en gemeenten met een vergelijkbare omvang. De

doorgetrokken rode lijn geeft in beide onderdelen het landelijk gemiddelde weer, de gestippelde rode lijn het provinciale gemiddelde. Hilversum is terug te vinden rond het gemiddelde.

Woonlasten 2021 gemeenten in nabijheid met een ongeveer gelijke omvang
880
860
840
820
800
780
760
740
Amstelveen
Barneveld
Hilversum
Lelystad
Amersfoort

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

3.2.1 Inleiding

Deze paragraaf bestaat uit een toets van het huidige weerstandsvermogen van de gemeente en een beschrijving van de wettelijk verplichte financiële kengetallen. Het weerstandsvermogen van de gemeente geeft aan in hoeverre de gemeente in staat is om de financiële gevolgen van optredende risico's op te vangen zonder dat het vastgestelde beleid of de uitvoering ervan in gevaar komt. Het wordt bepaald aan de hand van hoe de *beschikbare* weerstandscapaciteit (de beschikbare middelen) zich verhoudt tot de *benodigde* weerstandscapaciteit (het risicoprofiel).

Door het weerstandsvermogen te toetsen kan worden geborgd dat de risico's nu en de risico's gerelateerd aan toekomstige investeringen in verhouding staan tot de vermogenspositie van de gemeente. De focus hierin ligt op hoevéél er opgevangen kan worden, niet hoofdzakelijk op wát er mogelijk opgevangen moet worden (de individuele risico's). Inzicht in het weerstandsvermogen draagt bij aan de overwegingen in het kader van mogelijke toekomstige plannen en ontwikkelingen. Het dient de discussie over risicobereidheid, de afweging in hoeverre mogelijk toekomstige risico's als aanvaardbaar worden beoordeeld. In die afweging wordt de financiële- en vermogenspositie van de gemeente bezien in het licht van de maatschappelijke opgave van de stad.

Doorontwikkeling

Het inventariseren en beheersen van risico's is een continue opgave, welke wordt vormgegeven door de inrichting van het risicomanagement binnen de organisatie. Eind 2019 is de gemeente gestart met het verder professionaliseren van het risicomanagement. Het doel is om risicomanagement als integraal onderdeel in de gemeente in te bedden. Zo wordt het mogelijk om bij besluitvorming eventuele risico's tijdig te signaleren en op een juiste wijze te wegen. De doorontwikkeling van het risicomanagement en deze paragraaf is een continu proces. Per paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing worden de eventuele wijzigingen ten opzichte van de vorige paragraaf (in dit geval de begroting 2022) hier specifiek toegelicht.

Nota Financieel Beleid 2022
Naast de nieuwe *Financiële verordening 2022* is met ingang van 1 januari 2022 ook de nieuwe *Nota financieel beleid 2022* in werking getreden. Op het gebied van weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn er vanuit de nieuwe financiële verordening geen wijzigingen ten opzichte van de oude verordening. De nieuwe *Nota financieel beleid 2022*, vastgesteld door het college op 30 november 2021, bevat echter wel wijzigingen op dit gebied, die onder andere van invloed zijn op de samenstelling van deze paragraaf.

De kennis en ervaring die in het kader van de verdere professionalisering van het risicomanagement is opgedaan, heeft zich vertaald in een gedegen uitwerking van het beleid omtrent weerstandsvermogen en het risicoprofiel. De wijzigingen ten opzichte van het voorgaande *financieel uitvoeringsbeleid 2018* zijn, zoals uitgebreid toegelicht bij de *Nota Financieel beleid 2022,* voor deze paragraaf als volgt:

- De berekening van de *beschikbare* weerstandscapaciteit is gewijzigd. Zo worden bestemmingsreserves en de onbenutte belastingcapaciteit niet meer opgenomen.
- Naast de *beschikbare* weerstandscapaciteit wordt ook de *potentiële* weerstandscapaciteit als vast onderdeel in deze paragraaf opgenomen. De potentiële weerstandscapaciteit is niet direct beschikbaar maar geeft aan welke ruimte er is om de beschikbare weerstandscapaciteit te verhogen.

- Risico's die worden opgenomen in het gemeentebrede risicoprofiel (weerstandsvermogen risico's), aan de hand waarvan de *benodigde* weerstandscapaciteit wordt berekend, voldoen aan de volgende criteria:
    - Risico's met een kans percentage van tussen de 20% en 80% in combinatie met een onzekere maar mogelijke financiële impact van € 100.000 en hoger;
    - Risico's met een kans percentage van 80% en hoger worden als zekerheden beschouwd en moeten, mits de financiële impact redelijkerwijs en onderbouwd te schatten is, niet als risico worden opgenomen maar worden verwerkt in de begroting. Als het echter een onzekere en sterk uiteenlopende of variabele financiële impact heeft, die mogelijk € 100.000 en hoger uit kan vallen, wordt het opgenomen als weerstandsvermogen risico.

Zowel de berekening van de *beschikbare* als de *benodigde* weerstandscapaciteit is zodoende aangescherpt. Het historische verloop van de verschillende onderdelen van het weerstandsvermogen zal daarom een vertekend beeld geven.

Actualiteit

De berekening van het weerstandsvermogen is te allen tijde een momentopname gebaseerd op en afhankelijk van de omstandigheden en feiten zoals bekend op het moment van berekenen. Om een weerstandsvermogen toets te kunnen doen, moet er een concreet meetmoment worden geprikt. De inhoud van de paragraaf zal daarin achterlopen op eventuele nieuwe feiten die zich tussen de peildatum en publicatie van deze stukken hebben voorgedaan. De peildatum van deze paragraaf is 23 februari 2022.

Covid-19

Risico's die betrekking hebben op directe gevolgen van de coronacrisis zijn niet opgenomen in dit 'reguliere' risicoprofiel. De covid-19 risico's en de reserve Covid-19 zijn geen onderdeel van de berekening van het gemeentebrede weerstandsvermogen. De reserve Covid-19 dekt specifiek de covid-19 risico's af. Er wordt regelmatig getoetst of de hoogte van deze reserve daar nog toereikend voor is.

3.2.2 Weerstandsvermogen en risicomanagement

Risicomanagement is het geheel aan activiteiten en maatregelen gericht op het expliciet en systematisch omgaan met en het beheersen van risico's. Een risico is een onzekere gebeurtenis met mogelijke (positieve of negatieve) gevolgen voor de gemeente. Risicogevolgen kunnen van diverse aard zijn, bijvoorbeeld: beleidsmatig, imago-gerelateerd of financieel. Met betrekking tot het weerstandsvermogen ligt de focus op de financiële gevolgen van risico's. Het weerstandsvermogen is een indicator voor de mate waarin de gemeente in staat is om de financiële gevolgen van risico's op te vangen zonder dat het beleid of de uitvoering ervan in gevaar komt.

Beleidskader

Het beleidskader bestaat uit de door de Raad vastgestelde Financiële verordening gemeente Hilversum 2022. Deze is verder uitgewerkt in de Nota financieel beleid 2022. De vastgestelde norm is dat het weerstandsvermogen minimaal 1,0 moet zijn. Doel van de gemeente Hilversum op het gebied van risico's is om te voorkomen dat elke tegenvaller invloed heeft op de voortzetting van vastgesteld beleid. Omdat tegenvallers leiden tot hogere lasten of lagere baten dan waarmee vooraf rekening is gehouden, rust het beleid op twee pijlers:

1. Uitgaven die onvermijdelijk op de gemeente afkomen worden in de begroting opgenomen. In dit kader worden jaarlijks gemeentebreed autonome ontwikkelingen geïnventariseerd en beoordeeld op 'vermijdelijkheid'. Met algemene kostenontwikkelingen zoals loon- en prijsstijgingen wordt – in relatie tot de verwachte ontwikkeling van de algemene uitkering – in de meerjarenraming rekening gehouden via stelposten. Zo wordt voorkomen dat voorspelbare ontwikkelingen leiden tot overschrijdingen van de begroting.
2. Risico's – onzekere gebeurtenissen met gevolgen voor de gemeente – worden in beeld gebracht en gekwantificeerd. Het risicoprofiel wordt opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen & risicobeheersing van de begroting of de jaarrekening.

Risicomanagement is geen exacte wetenschap maar draait om beredenering en inschatting. Risico's zijn alom aanwezig en verbonden met alles dat we doen, maar niet alle risico's zijn ook wezenlijk van invloed op het weerstandsvermogen. Voor de weerstandsvermogen toets worden alleen risico's met substantiële financiële gevolgen opgenomen in het risicoprofiel (gespecificeerd in de Nota financieel beleid 2022 artikel 39).

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit twee componenten:
- de *beschikbare* weerstandscapaciteit – hoeveel middelen zijn er *beschikbaar* om risico's op te vangen en
- de *benodigde* weerstandscapaciteit – hoeveel middelen zijn er *nodig* om de geïdentificeerde risico's op te kunnen vangen

Het weerstandsvermogen zoals berekend voor de jaarstukken 2021 is als volgt:

bedragen x 1.000

Weerstandsvermogen is	Beschikbare weerstandscapaciteit / Benodigde weerstandscapaciteit	is	64.319 / 3.483	is	**18,5**

Hieruit blijkt dat de weerstandsfactor uitkomt op 18,5 en krijgt daarmee de classificatie "uitstekend". In de begroting 2022 kwam de factor uit op 21,4. De afname van het weerstandsvermogen wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door gewijzigde berekening van de *beschikbare* weerstandscapaciteit. De *beschikbare* en *benodigde* weerstandscapaciteit worden hierna individueel toegelicht.

3.2.3 Beschikbare weerstandscapaciteit

De *beschikbare* weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel middelen er beschikbaar zijn om eventuele risico's op te kunnen vangen. De huidige beschikbare weerstandscapaciteit, inclusief het verloop vanaf jaarstukken 2020 ziet er als volgt uit:

bedragen x 1.000

Beschikbare weerstandscapaciteit	jaarstukken 2020	begroting 2022	jaarstukken 2021
Totaal reserves	73.228	69.523	n.v.t.
Uitgezonderd: reserve Covid-19*	-3.663	-1.200	n.v.t.
Onbenutte belastingcapaciteit	12.518	15.689	n.v.t.
Algemene reserve	n.v.t.	n.v.t.	62.632
Onvoorzien	100	100	100
Prognose jaarrekeningresultaat (t.t.v. jaarstukken)	n.v.t.	n.v.t.	1.587
Prognose saldo lopend begrotingsjaar (t.t.v. begroting)	n.v.t.	n.v.t.	-
Totaal	**82.183**	**84.112**	**64.319**

Ten opzichte van de begroting 2022 is de totale beschikbare weerstandscapaciteit ruim € 19,8 miljoen afgenomen. Dit is hoofdzakelijk het gevolg van de nieuwe berekeningsmethodiek van de beschikbare weerstandscapaciteit, welke onderdeel is van de Nota Financieel Beleid 2022. Zo worden bestemmingsreserves (€ 10,6 miljoen, toegelicht in 5.4 Staat van reserves van deze jaarstukken) en de onbenutte belastingcapaciteit er niet meer in meegerekend.

In het opgenomen jaarrekeningresultaat in de tabel is de eventuele resultaatbestemming niet meegenomen. Het bestemmen van het resultaat, waaronder eventuele voorgestelde overhevelingen, is immers een raadsbevoegdheid. Een besluit over het bestemmen van het resultaat is van invloed op het weerstandsvermogen van de gemeente. Door in deze paragraaf de prognose van het jaarrekeningresultaat vóór resultaatbestemming aan te houden, is duidelijk hoe het weerstandsvermogen er voor dat raadsbesluit uitziet. In het raadsbesluit kan vervolgens worden gewogen of de eventuele gevolgen van de resultaatsbestemming voor het weerstandsvermogen aanvaardbaar zijn.

Potentiële weerstandscapaciteit

De *potentiële* weerstandscapaciteit is niet direct beschikbaar maar geeft aan welke ruimte er is om de beschikbare weerstandscapaciteit te verhogen. Het verhogen van de beschikbare weerstandscapaciteit is ‘één van de knoppen’ waar, onder andere voor grote opgaven, aan gedraaid zou kunnen worden om het weerstandsvermogen te verhogen.

bedragen x 1.000

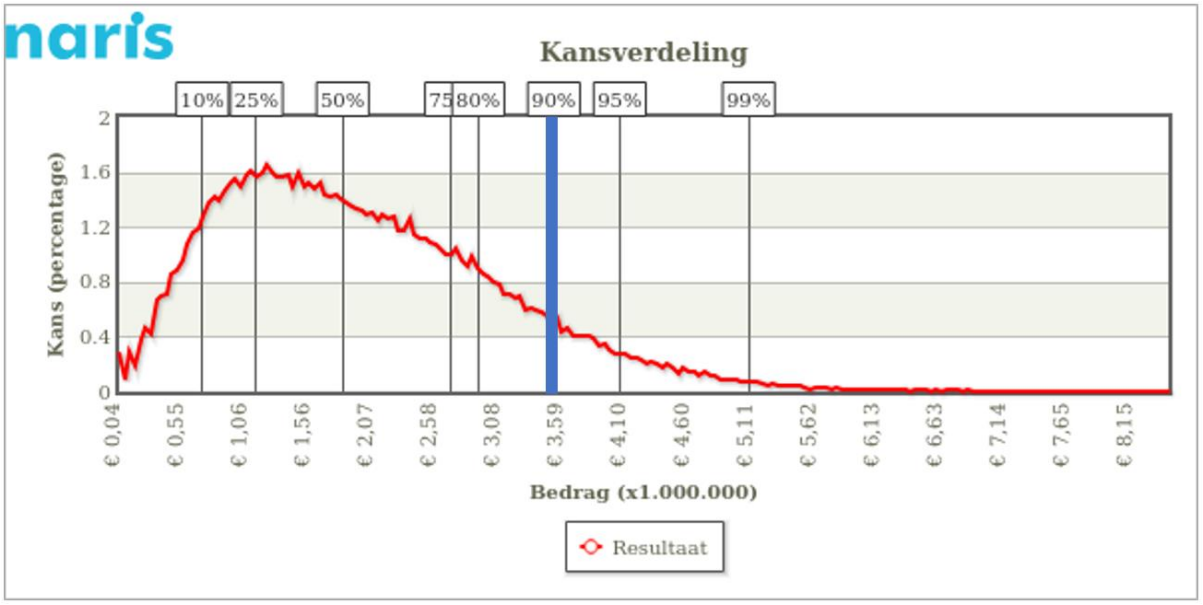
Potentiële weerstandscapaciteit	jaarstukken 2020	begroting 2022	jaarstukken 2021
Beschikbare weerstandscapaciteit			64.319
Onbenutte belastingcapaciteit			15.579
Incidentele begrotingsruimte (t.t.v. begroting)			-
Totaal	**n.v.t.***	**n.v.t.***	**79.898**

* De potentiële weerstandscapaciteit wordt in de jaarstukken 2021 voor het eerst opgenomen, conform de *Nota financieel beleid 2022*.

3.2.4 Benodigde weerstandscapaciteit – risicoprofiel

De *benodigde* weerstandscapaciteit heeft betrekking op het bedrag dat nodig is om de geïdentificeerde risico’s financieel af te dekken. Aan de hand van de individuele kwantificering van de risico’s die uit de risicogesprekken zijn voortgekomen, zijn de risico’s gesimuleerd. De simulatie is gebaseerd op de Monte-Carlomethode en wordt softwarematig uitgevoerd. Om het bedrag voor de benodigde weerstandscapaciteit op basis van het risicoprofiel vast te stellen, houden we de in Nederland gebruikelijke norm aan van het in 90% van de scenario’s kunnen afdekken van de risico’s. In het huidige risicoprofiel komt dat neer op afgerond € 3,5 miljoen:

Zekerheids-percentage	Bedrag
10%	€ 666.966
25%	€ 1.100.201
50%	€ 1.790.553
75%	€ 2.659.609
80%	€ 2.876.596
90%	€ 3.482.288
95%	€ 4.010.719
99%	€ 5.043.602

In de onderstaande tabel wordt het verloop van de benodigde weerstandscapaciteit geschetst.

bedragen x 1.000

Benodigde weerstandscapaciteit	jaarstukken 2020	begroting 2022	jaarstukken 2021
Totaal	3.702	3.928	3.483

Ten opzichte van het vorige risicoprofiel is de benodigde weerstandscapaciteit met € 445.000 afgenomen. Deze afname van de *benodigde* weerstandscapaciteit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door twee naar beneden bijgestelde risico's:

- Van R257 Minder inkomsten lokale belastingen - uitstel betaaltermijnen en faillissementen is zowel de kans als de maximale schade verlaagd. Over 2021 is de begrote jaarlijkse dotatie aan de voorziening dubieuze debiteuren toereikend gebleken. Daarnaast is het debiteurensaldo eind 2021 lager dan een jaar eerder. Deze positieve ontwikkelingen zijn zodoende in de risico inschatting verwerkt. De verwachting blijft echter dat dit risico als na-ijlend effect van de coronacrisis de komende jaren kan optreden.
- Het kans percentage van R205 Verbonden partijen *(geconsolideerd risico)* is naar beneden bijgesteld van 70% naar 30%. Het inzetten van geconsolideerde risico's is nog relatief nieuw en gaandeweg wordt er meer ervaring mee opgedaan. Tot nu toe is voor dit risico de kwantificering aangehouden die het gevolg was van de softwarematige simulatie van de onderliggende risico's. Omdat het uit ruim tien onderliggende risico's bestaat, is de kans volgens de simulatie groot dat er ook daadwerkelijk een risico optreedt. De beoordelingen van de onderliggende risico's zijn nagenoeg gelijk gebleven, de kans inschattingen zijn allemaal klein (1-25%) en ze hebben tot nu toe niet tot optredende risico's geleid. Het verlaagde kans percentage van dit geconsolideerde risico is daarom een passende inschatting.

Kanttekening

Op een aantal punten is de risico-inventarisatie voorafgaand aan dit risicoprofiel nog niet volledig. Zo worden de gevolgen van de uitspraak van de Raad van State inzake het Stationsgebied op de peildatum van dit risicoprofiel nog in kaart gebracht en zijn die zodoende nog niet in het risicoprofiel verwerkt. Daarnaast zal vanuit de doorontwikkeling van zowel het risicomanagement als het Meerjarenperspectief Gebiedsontwikkelingen (MPG) ook een bestendige lijn voor de vertaling van projectrisico's naar weerstandsvermogen risico's ten behoeve van deze paragraaf worden ingericht.

Omdat het huidige weerstandsvermogen van 18,5 een ruime buffer biedt ten opzichte van de in de Financiële verordening 2022 vastgestelde norm van 1,0, kunnen dergelijke mogelijke tegenvallers naar verwachting binnen de huidige *beschikbare* weerstandscapaciteit worden opgevangen.

3.2.5 Top 10 risico's

De afzonderlijke risico's maken ieder een specifiek deel uit van de totaal *benodigde* weerstandscapaciteit: het ene risico heeft een grotere invloed dan het andere. Het onderstaande overzicht toont de tien grootste risico's van het huidige risicoprofiel met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit (van grootste naar kleinste invloed). De risicobeschrijvingen van de risico's van dit risicoprofiel zijn opgenomen in *9 Specificatie risico's* van deze jaarstukken. Veranderingen in de top 10 ten opzichte van het vorige risicoprofiel kunnen zowel het gevolg zijn van een gewijzigde individuele risico kwantificering, als van de veranderde totaal samenstelling van het risicoprofiel.

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risico
1	R100	22,5%	BUIG - Negatief saldo inkomsten-uitgaven bijstand
2	R184	10,2%	Het niet halen van taakstellende bezuinigingen Welzijn en Zorg
	R99	10,2%	Meer gebruik van voorzieningen WMO
4	R103	9%	Tegenvallende uitkering gemeentefonds (AU)
5	R257	8,9%	Minder inkomsten lokale belastingen - uitstel betaaltermijnen en faillissementen
6	R206	8,5%	Minder dan begrote ontwikkelingen Grex
7	R98	7,7%	Meer gebruik van voorziening Jeugdzorg
8	R259	5,7%	Niet voldoen aan activeringscriteria van SaaS-oplossingen (Software as a Service)
9	R258	5,2%	Lokale belastingen - meer bezwaarschriften OZB a.g.v. wettelijke omzetting m3 naar m2
10	R243	3,2%	Het niet halen van taakstellende bezuinigingen Onderwijs, Werk en participatie
	R106	3,2%	Extra heffingen VPB over reclame-inkomsten (Vennootschapsbelasting)
Overige		5,7%	Diverse

3.2.6 Financiële Kengetallen

Het BBV schrijft sinds 2015 voor dat in de paragraaf Weerstandsvermogen zes kengetallen worden opgenomen. De kengetallen zullen in samenhang worden beoordeeld, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een beeld geven van de financiële positie van de gemeente. De financiële positie is geen doel op zich maar moet altijd worden bekeken in samenhang met de totale maatschappelijke opgave van de stad. Het te bereiken maatschappelijke rendement en de bijdrage aan de inhoudelijke beleidsdoelstellingen zijn hierbij van evident belang. De financiële positie is ondersteunend aan het afwegingsproces en moet het bestuur helpen verantwoorde keuzes te kunnen maken voor de (middel)lange termijn.

Van de Provincie Noord-Holland is een handreiking ontvangen om de kengetallen te kwalificeren aan de hand van signaleringswaarden die afkomstig zijn van de stresstest voor 100.000+ gemeenten. De signaleringswaarden hebben de volgende indeling:

Ref.	Kengetal	Categorieën		
		A	B	C
1	netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
2	netto schuldquote gecorr. voor verstr. leningen	<90%	90-130%	>130%
3	solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
4	grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
5	structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%
6	belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

Omdat normering in eerste instantie door de gemeente zelf dient plaats te vinden, wordt aan de categorieën door de provincie geen normering gegeven. Wel meldt de provincie dat over het algemeen kan worden gesteld dat categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

Ref.	Kengetal	Verloop van de kengetallen			
		JS2020	B2021	JS2021	B2022
1	netto schuldquote	67%	88%	74%	89%
2	netto schuldquote gecorr. voor verstr. leningen	61%	87%	67%	81%
3	solvabiliteitsratio	23%	20%	22%	19%
4	grondexploitatie	2%	1%	2%	-1%
5	structurele exploitatieruimte	-2,5%	-0,9%	0,8%	1,3%
6	belastingcapaciteit	101%	102%	102%	100%

Voor de gemeente Hilversum zien de kengetallen er als volgt uit:

1. Netto schuldquote
Betekenis. De netto schuldquote geeft inzicht in de mate waarin de schuldenlast drukt op de exploitatie. De netto schuldquote is het percentage van de netto schuld ten opzichte van de jaarlijkse inkomsten van de gemeente. Het percentage dat hieruit voortkomt, geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie. Voor dit kengetal geldt: hoe lager, hoe beter.

Beoordeling. Het percentage bedraagt 74% in de jaarrekening 2021 en valt daarmee in de categorie ‘minst risicovol’. Dit kengetal valt in deze jaarstukken lager (en dus beter) uit dan in de begroting 2021. Dit wordt veroorzaakt doordat de inkomsten in de jaarstukken 2021, waartegen in dit kengetal de schuldenlast wordt afgezet, flink hoger uitvallen ten opzichte van de in de primaire begroting opgenomen bedragen. Het gaat dan met name om een stijging van de algemene uitkering, die gedeeltelijk corona gerelateerd is, de inkomsten voor de TOZO, maar bijvoorbeeld ook de van het Rijk ontvangen hogere inkomsten voor de bijstandsuitkeringen.
Ten opzichte van het laatst gepubliceerde kengetal in de begroting 2022 komt het kengetal ook een stuk lager uit. Dit wordt vooral veroorzaakt doordat de verwachte stijging van het investeringsvolume in deze jaarrekening nog maar beperkt zichtbaar is.

2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
Betekenis. Dit kengetal verschilt maar op één punt van het vorige: in dit kengetal worden uitgeleende gelden buiten beschouwing gelaten. Die komen immers normaal gesproken weer terug naar de gemeente. Bij een groot bedrag aan uitgeleende gelden zal het percentage lager (lees: gunstiger) uitvallen dan het percentage onder 1 hierboven. Hilversum heeft een bedrag van € 20,1 miljoen aan leningen uitstaan, waarvan de uitstaande vordering op GEM Crailo B.V. van € 16,1 miljoen de grootste is. Daarnaast heeft de gemeente leningen verstrekt aan onder andere Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (€ 3,6 miljoen voor diverse fondsen), en het restauratiefonds (€ 1 miljoen). Ook voor dit kengetal geldt: hoe lager, hoe beter.

Beoordeling. Dit kengetal valt met 67% logischerwijs lager uit dan het vorige en bevindt zich in dezelfde 'minst risicovol' categorie. De ontwikkeling van dit kengetal laat hetzelfde verloop zien als de netto schuldquote.

3. Solvabiliteitsratio
Betekenis. De solvabiliteitsratio geeft aan in welke mate het bezit van de gemeente is gefinancierd met eigen vermogen, of, anders gezegd, in welke mate het bezit is afbetaald. Het kengetal geeft aan of de gemeente, als de nood aan de man komt, met de opbrengst van de bezittingen haar schulden kan aflossen. Voor dit kengetal geldt: hoe hoger, hoe beter.
Solvabiliteit is in de private sector van groter belang dan in de publieke sector. Dit komt omdat het voor de private sector een basis is waarop o.a. de leencapaciteit wordt bepaald. Bij publieke organisaties is dat niet het geval. Het college hecht daarom meer waarde aan het kengetal netto schuldquote. Dat kengetal geeft aan in hoeverre de rentelasten en aflossingen binnen de exploitatie kunnen worden opgevangen. Om die reden beschouwen we de solvabiliteitsratio van minder belang en kijken we vooral naar het kengetal netto schuldquote.

Beoordeling. Het percentage in deze begroting is 22% en het kengetal valt daarmee nog binnen de midden-categorie B. Het college blijft aandacht hebben voor de solvabiliteitsratio, maar merkt op dat dit kengetal enigszins geflatteerd is doordat Hilversum haar balans relatief conservatief gewaardeerd heeft. De activa (het bezit) op de balans is op basis van de historische kostprijs gewaardeerd en daardoor lager gewaardeerd dan de waarde, die het nu vertegenwoordigd. Doordat veel activa (het bezit) te laag gewaardeerd is, valt ook automatisch het eigen vermogen te laag uit. Aangezien dit de basis is voor het kengetal, valt dit kengetal altijd te laag (ongunstiger) uit.
De solvabiliteit, het minder representatieve kengetal voor een gezonde financiële huishouding van gemeenten, wordt daarom in combinatie met de ratio weerstandsvermogen beoordeeld. Het streven is om categorie B als minimale norm te stellen voor beide individuele ratio's maar hierbij vooral te kijken naar de onderliggende verhouding. Als de solvabiliteitsratio bijvoorbeeld onvoldoende is en de ratio weerstandsvermogen matig, dan zal de normering van het kengetal financiële verplichtingen onvoldoende zijn. Als de solvabiliteitsratio onvoldoende is en de ratio weerstandsvermogen ruim voldoende, dan zal de normering van het kengetal financiële verplichtingen toch voldoende kunnen zijn. Aangezien de weerstandsratio als "uitstekend" te kwalificeren valt, beoordeelt het college de uitkomst van de solvabiliteitsratio in samenhang met de weerstandsratio samenhang als *goed*.

4. Kengetal grondexploitatie
Betekenis. Dit percentage is de uitkomst van de vergelijking van de waarde van onze grondexploitaties met de jaarlijkse inkomsten van de gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. Hoe lager dit percentage is, hoe minder risico de gemeente loopt. Een negatief kengetal betekent dat er op dat moment geen boekwaarde is die moet worden terugverdiend door verkoop van grond en dat de gemeente volgens de actuele kaders geen risico loopt op de voorraden grond.

Beoordeling. De hoogte van dit kengetal voor Hilversum bedraagt 2% en ligt ruim onder het percentage van 20%, die in de handreiking van de provincie als meest gunstige wordt beoordeeld.

5. Structurele exploitatieruimte
Betekenis. De structurele exploitatieruimte geeft aan in hoeverre de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van leningen) te dekken. Anders gezegd, een percentage van 0 of hoger geeft aan dat Hilversum geen structurele kosten dekt met incidentele inkomsten.

Beoordeling. Het kengetal bedraagt 0,8%. Het kengetal is goed zolang het niet negatief is. Een negatief kengetal betekent immers dat structurele lasten ten dele met incidentele baten worden gedekt. Het gevaar daarvan is dat, als die incidentele inkomsten wegvallen, er een gat in de begroting en jaarrekening kan ontstaan.

6. Belastingcapaciteit
Betekenis. Dit kengetal geeft aan hoe de gemiddelde woonlasten in Hilversum zich verhouden tot de landelijk gemiddelde woonlasten. Tot de woonlasten worden gerekend de onroerendezaakbelasting, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Beoordeling. Voor de realisatie 2021 ligt de uitkomst op 102 % en valt in categorie B van de beoordelingstabel. Bij dit kengetal geeft categorie B aan dat Hilversum rondom het gemiddelde (=100%) schommelt.

Algeheel oordeel
Het BBV schrijft voor: “een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie”. Volgens de Nota van Toelichting bij het wijzigingsbesluit is het aan het College van B&W om die beoordeling te geven. Geen van de kengetallen wordt beoordeeld als onvoldoende. In combinatie met het weerstandsvermogen, dat als uitstekend wordt beoordeeld, laat dit zien dat de gemeente Hilversum een degelijke financiële positie heeft. De gemeente Hilversum wil haar financiële positie op orde hebben. Hiertoe stelt het college als randvoorwaarden een sluitende begroting, gedegen risicomanagement en een robuuste algemene reserve, waarbij de lasten voor de burger zo min mogelijk stijgen.

Op basis van de in deze jaarstukken opgenomen cijfers beoordeelt het college de “onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie” als *goed*. In de vorige paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (Begroting 2022) is de beoordeling hiervan bijgesteld van *goed* naar *ruim voldoende*. Die bijstelling was het gevolg van het effect van de in de toekomst geraamde investeringen op de netto schuldquote. Het college is zich bewust dat de stijging van het investeringsvolume in de meerjarenraming deze ontwikkeling tot gevolg heeft.

3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

3.3.1 Inleiding

De paragraaf “Onderhoud kapitaalgoederen” gaat over het onderhoud van kapitaalgoederen door de gemeente. De gemeente Hilversum investeert in of onderhoudt kapitaalgoederen zoals wegen, water, openbaar groen, riolering en gebouwen. Deze paragraaf “onderhoud kapitaalgoederen” dient conform het Besluit Begroting en Verantwoording, artikel 12, lid 2 informatie te geven over het actuele beleidskader, het kwaliteitsniveau en de maatregelen waarmee een kapitaalgoed gedurende de levensduur op een bepaald kwaliteitsniveau wordt gehouden. De uitgaven voor onderhoud worden in de begroting opgenomen en/of er wordt voor onderhoud via de begroting een onderhoudsvoorziening opgebouwd. Om te zorgen voor een compleet beeld over de stand van zaken rondom kapitaalgoederen, gaan wij in deze paragraaf ook in op de maatregelen die gaan over het investeren in kapitaalgoederen. Enkele voorbeelden zijn maatregelen voor het vervangen van een kapitaalgoed, het uitbreiden van een kapitaalgoed of de renovatie van een kapitaalgoed.

Met het onderhoud van- en de investeringen in- de kapitaalgoederen is een substantieel bedrag gemoeid. Bepalend voor de omvang van die budgetten is het gekozen kwaliteitsniveau en de vertaling daarvan naar de maatregelen die nodig zijn om dat kwaliteitsniveau te realiseren. Per soort kapitaalgoed legt de gemeente Hilversum het ambitieniveau, de bijbehorende maatregelen en de kosten vast in een meerjarig onderhoudsprogramma (MOP). De mate waarin wij één en ander periodiek actualiseren en inpassen in de begroting, is mede bepalend voor een gezonde en degelijke staat van de kapitaalgoederen. In het begrotingsjaar zelf beoordelen wij of de geplande werkzaamheden uit het MOP ook echt noodzakelijk zijn. Omgekeerd kan het voorkomen dat in een later jaar gepland onderhoud eerder moet plaatsvinden. Voor de openbare ruimte is de vertaling van de ambitie en kwaliteitsniveau onder meer geborgd in de beleidsnota's Visie Hilversum Buiten (2004) en Hilversum Buiten handboek (2009). De start van de actualisatie van deze nota’s is in het 4^{e} kwartaal van 2021 opgestart en loopt parallel op met het traject van de omgevingsvisie dat als input wordt gebruikt om te komen tot een geactualiseerde visie voor de openbare ruimte.

In het vervolg van deze paragraaf onderhoud kapitaalgoederen geven wij de ontwikkelingen in het beleid en de uitvoering weer voor het jaar 2021 op de gebieden: wegen, riolering, water, groen, en gebouwen. Per onderdeel zijn de beschikbare uitgavenbudgetten voor het onderhoud en de investeringen in beeld gebracht.

3.3.2 Wegen

Beleid

Tot de kapitaalgoederen van de wegen behoren de openbare voorzieningen voor wegverharding, trottoirs, civiele kunstwerken (bruggen, viaducten), straatmeubilair (zoals bebording) en openbare verlichting.

In Hilversum zijn de volgende voorzieningen hiervoor aanwezig:

- Wegverharding:
  - Rijweg: 345 km
  - Vrij liggend fietspad: 154 km
  - Vrij liggend voetpad: 27 km
- Openbare verlichting: 15.692 armaturen
- Kunstwerken: 30 stuks (tunnels, viaducten, bruggen)

Voor de openbare ruimte is de vertaling van de ambitie en kwaliteitsniveau onder meer geborgd in de beleidsnota's Visie Hilversum Buiten (2004) en Hilversum Buiten handboek (2009). De start van de actualisatie van deze nota's is in het 4e kwartaal van 2021 opgestart en loopt parallel op met het traject van de omgevingsvisie dat als input wordt gebruikt om te komen tot een geactualiseerde visie voor de openbare ruimte.

Sinds 2015 werkt de gemeente Hilversum met een nieuw vervangingsprogramma voor de openbare verlichting in Hilversum in de vorm van duurzame led verlichting voor de zogenoemde armaturen.

Het ambitieniveau van het programma onderhoud wegen van Hilversum is gebaseerd op een landelijk gehanteerd normenstelsel voor rationeel wegonderhoud. Voor de investeringen in wegen in 2021 houden wij rekening met een goede balans tussen het investeringsniveau en het kwaliteitsbeheer van de openbare ruimte. Het is van belang dat in het kader van veiligheid en leefbaarheid de kwaliteit van de openbare ruimte voor de korte en lange termijn gewaarborgd blijft.

Daarnaast zijn er in 2019 meerjarenprogramma's opgesteld voor civiele kunstwerken, oevers, wegverharding, speelvoorzieningen en muren/plantenbakken/hekwerken. Deze programma's zijn de leidraad voor de investeringen in het onderhoud. De gemeten kwaliteit van de objecten bepaalt of het programma wordt gevolgd of dat daar gemotiveerd van wordt afweken.

Uitvoering onderhoud

Uit de reguliere weginspectie blijkt dat in 2021 de achterstand in het onderhoud van de elementenverharding opgelopen is tot 19%. In 2021 is met de nadere beschouwing gestart van deze achterstand middels het opstellen van een beheerplan. Het streven is erop gericht om middels een separaat raadsvoorstel in 2022 een totaalbeeld te verschaffen over het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en hoe om te gaan met opgelopen achterstanden per asset alsmede een toets op de huidige gehanteerde percentage achterstallig onderhoud.

De meldingen van klachten over het onderhoudsniveau van wegen binnen de gemeente Hilversum lopen via de Meldingen Openbare Ruimte.

Voor 2021 hebben wij (naast het lopende klein onderhoud) op de volgende locaties groot onderhoud uitgevoerd:

Groot onderhoud asfaltverharding

- Hommelmeent
- Voetpad Fransiscusweg
- Voetpad Kastanjevijver
- Voetpad Zenderstraat / Seinstraat
- Hendry Mackanziepad
- Peerlkamplaan
- 't Jagerspaadje
- Kortehoefsedijk
- Naarderstraat
- Kninginneweg
- Utrechtseweg
- Schapenkamp
- Kamerlingh Onnesweg
- Johannes Gerardsweg

Groot onderhoud klinker-, tegel- en half verharding:

- Aardjesberg
- Schans
- Van der Lindelaan
- Goudriaanstraat
- Kortehoefsedijk (het Dode Eind)
- Neuweg
- Surinamelaan
- Diverse Busdrempels
- Kolhorseweg
- Holleweg
- 1e Oosterstraat
- 2e Oosterstraat
- 3e Oosterstraat
- Havendwarsstraat

Uitvoering investeringen

In 2021 zijn op diverse locaties in Hilversum de wegen vernieuwd. Hierbij hebben wij zoveel mogelijk gekozen voor een integrale aanpak, door verhardingswerkzaamheden te combineren met rioleringswerken en investeringen in openbaar groen.

Investering Wegen 2021

Noord

- Vingboonsstraat, tussen Berlagelaan en Hendrik Smitstraat
- Hendrik Smitstraat, tussen Jacob van Campenlaan en Gratamastraat
- Stalpaertstraat, tussen Berlagelaan en Erfgooiersstraat
- Salmstraat
- Celsiuslaan
- Fahrenheitlaan
- Reamurlaan
- Berlagelaan, tussen Snelliuslaan en Fahrenheitlaan

Boomberg

- Oranjelaan
- Costeruslaan
- Lindeheuvel
- Van der Lindenlaan, tussen ’s-Gravelandseweg en Jonkerweg
- Kruising Van der Lindelaan-Jonkerweg-Lindeheuvel-Zonnelaan
- Schuttersweg, tussen Vaartweg en Albertus Perkstraat

Noord-westelijk Villagebied

- Rossinilaan
- Verdilaan
- Palestrinalaan

Overige wegen

- Van Linschotenlaan, in en nabij kruising Oosterengweg
- Eikenlaan, rijbaan en oostelijk trottoir
- Loosdrechtseweg, ventweg

Infrastructurele maatregelen

- Kerkelanden, verkeersdempels
- Gijsbrecht van Amstelstraat, verkeersplateau
- Harry Banninkstraat, verkeersplateau
- Hilversumse Meentweg, oversteek met middeneilanden

Investering Openbare verlichting
Van de volgende gebieden is de openbare verlichting vernieuwd, waarbij LED-verlichting is toegepast:

- Staatsliedenbuurt
- Schrijverskwartier
- Geuzenbuurt
- Elektrobuurt

bedragen x € 1.000

progr	Wegen	jaarrekening 2020	begroting 2021	jaarrekening 2021
1	Onderhoudslasten	3.559	3.724	3.920
1	Investeringen wegen	3.863	3.776	3.320
1	Investeringen infrastructurele maatregelen		147	269
1	Investeringen verlichting	623	693	492
		8.045	**8.340**	**8.001**

Relevante beleidsnota's

1. Visie Hilversum Buiten, (2004)
2. Hilversum Buiten handboek Beheer (2009)
3. Duurzaam Hilversum 2016-2020 (2016)

Ondersteunende documenten

1. Meerjarenprogramma onderhoud Civiele Kunstwerken (2019)
2. Meerjarenprogramma onderhoud Wegen (2019)

3.3.3 Riolering

Beleid

Tot de kapitaalgoederen van de riolering behoren alle openbare voorzieningen die aanwezig zijn voor de gemeentelijke zorgplicht voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Het gaat om riolen, rioolgemalen, bufferbassins en bijkomende voorzieningen.

In Hilversum zijn de volgende voorzieningen hiervoor aanwezig:

- 488 km rioolleiding, waaronder:
  - 205 km vuilwater (incl. klein deel verbeterd gescheiden)
  - 204 km regenwater (incl. klein deel verbeterd gescheiden)
  - 6 km infiltratieriool
  - 62 km gemengd riool
  - 11 km persleiding en daarnaast drainageleidingen (bij de Loswal)
- 13.410 inspectieputten
- 91 uitlaten van (verbeterd) gescheiden hemelwaterstelsels
- 60 gemalen voor vuilwater, hemelwater, sportparken, tunnels, randvoorzieningen en opvoergemalen
- en 1 externe overstort van gemengd rioolstelsel.

(gegevens uit Gemeentelijk Watermanagementplan 2021-2026)

Het Gemeentelijk Watermanagementplan (GWP 2021-2026) bevat de beleidsuitgangspunten voor de exploitatie van het riool en de financiële consequenties daarvan.

Uitvoering onderhoud

Het onderhoud van het gemeentelijke rioolstelsel omvat onder meer het reinigen, ontstoppen en repareren van riolen en kolken, dagelijks beheer van rioolgemalen en het vegen van straten. Per jaar reinigen wij ongeveer 15% van het totale areaal aan riolen. De kolken worden twee keer per jaar geleegd. Daarnaast behoort ook het opsporen en zo mogelijk saneren van foutieve aansluitingen op het riool en het opsporen van onjuiste interne koppelingen tot het takenpakket van de gemeente. Jaarlijks vinden inspecties plaats in het riool ten behoeve van prioritering van de vervanging.

Uitvoering investeringen

Jaarlijks wordt aan het gemeentebestuur een uitvoeringsprogramma voorgelegd waarin de vervangingsinvesteringen zijn opgenomen. Jaarlijks wordt hier vervanging van 6,5 kilometer riool opgenomen. De vervanging vindt zoveel mogelijk plaats samen met vervanging van de weg. Integraal vervangen levert de hoogste kwaliteit en de maatschappelijke kosten zijn het laagst. Tevens kunnen maatregelen meegenomen worden die de klimaatadaptie vergroten, zoals lokale infiltratie van hemelwater, extra berging in het riool en in de openbare ruimte en groen ten behoeve van hittestress.

In het in 2020 vastgestelde watermanagementplan zijn extra investeringen opgenomen voor klimaatadaptatie en duurzaamheid. De uitvoering van deze maatregelen vindt plaats in een periode van 10 jaar (2021-2031). Het betreft de volgende maatregelen:

1. het optimaliseren van de hemelwaterafvoer bij vervanging van het riool: In 2021 zijn bij meerdere vervangingsprojecten van riool en weg hemelwater-infiltratievoorzieningen aangelegd en hemelwaterriolen verruimd (o.a. infiltratieputten/wadi in de Boomberg en wadi’s in Noord). Grotere projecten die onder dit budget komen te vallen zijn voorbereid, zoals een infiltratievoorziening bij de Berlagevijver en optimalisatie van de wadi bij de Schuttersweg. Voor de infiltratievoorziening Berlagevijver is € 100.000,- subsidie toegewezen door de provincie ter bevordering van klimaatadpatieve maatregelen.
2. het splitsen van hemelwater van het vuilwater bij vervangingswerkzaamheden: hemelwater van particulier terrein wordt nu nog vaak afgevoerd naar het vuilwaterriool, dit wordt aangesloten op het hemelwaterriool of lokaal geïnfiltreerd in de bodem: In 2021 is voorbereidend op realisatie, gewerkt aan procedurele en technische aspecten van het afkoppelen en hoe dit het beste meegenomen kan worden in participatie en bestekken. Hierbij is onderzoek en ervaring van andere gemeenten meegenomen.
3. het afkoppelen en infiltreren van hemelwater afkomstig van grote dakoppervlakken in postcodegebied 1221: Om in deze wijk de hemelwateroverlast te verminderen wordt de hemelwaterafvoer van grote daken afgekoppeld van riool: In 2021 zijn meerdere panden, als pilot afgekoppeld. Ook zijn alle panden nauwkeurig geïnventariseerd en is afkoppelen meegenomen bij herinrichtingsprojecten.

In 2021 zijn de volgende renovatieprojecten uitgevoerd:

Riolering

<u>Noord</u>

<u>Bestek Vingboonsstraat (2017)</u>

- Vingboonsstraat, tussen Berlagelaan en Hendrik Smitstraat

- Hendrik Smitstraat, tussen Jacob van Campenlaan en Gratamastraat
- Stalpaertstraat, tussen Berlagelaan en Erfgooiersstraat
- Salmstraat

Bestek Celsiuslaan (2019)
- Celsiuslaan
- Fahrenheitlaan
- Reamurlaan
- Berlagelaan, tussen Snelliuslaan en Fahrenheitlaan

Boomberg

Bestek Oranjelaan (2018)
- Oranjelaan
- Costeruslaan
- Lindeheuvel
- Van der Lindenlaan, tussen 's-Gravelandseweg en Jonkerweg

Bestek Jonkerweg (2018)
- Kruising Van der Lindelaan-Jonkerweg-Lindeheuvel-Zonnelaan

Bestek Schuttersweg (2019, herbenoeming)
- Schuttersweg, tussen Vaartweg en Albertus Perkstraat

Bestek Van Lenneplaan-Boomberglaan (2019?) Uitvoering heeft in 2020 en 2021 plaatsgevonden, onderdeel Wegen is in 2020 opgevoerd.
- Van Lenneplaan
- Boomberglaan, van Albertus Perkstraat tot 's-Gravelandseweg

Relining
- Minckelersstraat (2018)
- 't Hoogt van 't Kruis (Larixlaan, Bremlaan en Plataanweg)

Gemalen
- Vijzel Kerkelanden 2

- Pompgemalen (renovatie installatie en pompen)
  - Diependaal (regenpomp en fecaliën pompen)
  - Sporthaven
  - Mauritslaan
  - Beatrixtunnel oost en west
  - Gedempte Haven

bedragen x € 1.000

progr	Riolering	jaarrekening 2020	begroting 2021	jaarrekening 2021
1	Onderhoudslasten	1.284	1.043	949
1	Investeringen GRP	-545	2.914	3.134
1	Splitsen hemelwater van vuilwater fase 1		870	-
1	Optimalisatie hemelwaterafvoer openbare ruimte fase 1		660	-
1	Afkoppelen en infiltreren grote daken postcode 1221 fase 1		660	92
1	Toevoeging spaarvoorziening riolering (afboeken investeringen)	2.804	3.029	3.029
		3.543	**9.176**	**7.204**

Relevante beleidsnota's

1. Gemeentelijk Watermanagementplan 2021-2026 (GWP 2021-2026)

3.3.4 Water

Beleid

Tot de kapitaalgoederen van water behoren de waterbodems en oeverbeschermingen van alle openbare oppervlaktewateren en vijvers in de stad. Daarnaast is de gemeente Hilversum eigenaar van het Hilversums Kanaal.

Baggeren is nodig om vaarwegen op diepte te houden voor de recreatievaart (met name het Hilversums Kanaal). Via het baggeren waarborgt de gemeente Hilversum voldoende diepgang, met name bij havens, die gevoelig zijn voor ophoping van slib. Verwijderen van bagger bevordert bovendien de waterkwaliteit.

Beroepsvaart vindt vrijwel niet meer plaats op het Hilversums Kanaal wat betekent dat eisen voor diepgang minder groot zijn.

Uitvoering onderhoud (waterbodems en beschoeiingen)

In 2021 zijn de volgende onderhouds- werkzaamheden aan de waterbodems en beschoeiingen uitgevoerd.

<u>Onderhoud Beschoeiingen</u>

- Van Riebeekvijver
- Oude haven

<u>Baggeren</u>

- In 2021 heeft het waterschap de Meentsingel gebaggerd, de afvoer van de bagger uit de Groengordel is een taak van de gemeente
- Arenapark Vijver (jaarlijks)

Uitvoering investeringen (beschoeiingen en sluizen)

Het vervangen van beschoeiingen en onderhoud van sluizen verloopt via het investeringsprogramma. In 2021 is uitvoering gegeven aan de vervanging van de beschoeiing langs de groengordel van de Hilversumse Meent. De vervanging van de 1e kanaalbrug is in voorbereiding. De brug over de Gooische Vaart is vervangen. De werkzaamheden voor de vervanging van de beschoeiing van het Hilversums kanaal lopen door in 2022.

Afspraken waterschap-gemeente taakverdeling beheer oppervlaktewateren

In 2021 is samen met het waterschap gewerkt aan helderheid over de taakverdeling tussen waterschap en gemeente met betrekking tot beheer en onderhoud van de oppervlaktewateren in Hilversum. Als het gaat om voldoende doorstroming van oppervlaktewateren om de afvoer- en bergingscapaciteit te borgen heeft het waterschap een belangrijke rol. De taakverdeling zal in 2022 in een overeenkomst worden vastgelegd.

bedragen x € 1.000

progr	Water	jaarrekening 2020	begroting 2021	jaarrekening 2021
1	Onderhoudslasten	90	108	159
1	Investeringen sluizen		185	401
1	Investeringen vervangen beschoeiing	209	320	209
		299	**613**	**769**

Ondersteunende documenten

1. Meerjarenprogramma onderhoud beschoeiingen/oevers (2019)

3.3.5 Groen

Beleid

Tot de kapitaalgoederen van groen behoren de plantsoenen, bomen, muren, hekken en banken in de openbare ruimte.

In Hilversum zijn de volgende voorzieningen hiervoor aanwezig:

- Groen in beheer 2,1 km2
- 33.864 bomen in beheer
- 963 prullenbakken in beheer
- 648 bankjes in beheer
- 181 speelplekken in beheer

In het Handboek Beheer Hilversum Buiten (vastgesteld in 2009) en in het Groenbeleidsplan 2030 (vastgesteld in 2013) is het beleid voor het beheer en onderhoud van het openbaar groen en de bomen vastgesteld. In 2010 is in het kader van de bezuinigingen het kwaliteitsniveau van de plus-gebieden in het handboek Beheer Hilversum Buiten teruggebracht naar het basisniveau, met uitzondering van het groen rondom het Raadhuis. De programma's omvatten zowel het beleid over het onderhoud als de investeringen voor (het inrichten) van het openbaar groen. De gemeente zoekt aansluiting bij de zonering-niveaus van het Handboek Beheer Hilversum Buiten. Om te bezien of de budgetten voor het groenonderhoud en de noodzakelijke renovatie daarvan voor de komende jaren toereikend zijn is gestart met het opstellen van een beheerplan. De resultaten worden meegenomen in het op te stellen programma Groen.

Het beleid met betrekking tot bomen is vastgelegd in het Groenbeleidsplan en in het Handboek Beheer Hilversum Buiten. De ambitie van de gemeente Hilversum is een structureel gezond, divers bomenbestand. Om dit te bereiken, voert de gemeente jaarlijks een VTA (Visual Tree Assessment) inspectie uit. De resultaten neemt zij mee in het programma Boomverzorging. De afgelopen twee jaren kenmerken een behoorlijke toename van de Eiken Processie Rupsplaag en de Kastanjebloedingsziekte. In het beheerplan dat wordt opgesteld, zal ook in beeld worden gebracht wat structureel benodigd is om het bomenbestand op niveau te houden.

De nota Impuls voor extra groen is in de Raad van 28 september 2016 vastgesteld. In deze nota zet de gemeente Hilversum in op zeven sporen en zoekt zij aansluiting met de ambities en maatregelen uit het groenbeleidsplan 2030. In totaal, verdeeld over meerdere jaren, heeft de Raad in januari 2016 een krediet van € 1.000.000 beschikbaar gesteld voor het toevoegen van extra groen in het centrum.. Met het krediet zijn diverse groenprojecten uitgevoerd conform de Nota Impuls voor extra groen in Hilversum. De uitvoering loopt door tot in 2022, o.a. voor vervanging van bomen bij het dubbele fietspad aan de 's Gravenlandseweg.

Uitvoering onderhoud

Tot juli 2023 voert SBS, net zoals in de voorgaande jaren vanaf 2007 de onderhoudswerkzaamheden aan groen en bomen uit, conform het onderhoudsbestek SBS. Voor sommige werkzaamheden is een bepaalde frequentie vastgesteld. Andere werkzaamheden toetsen wij op vooraf overeengekomen beeldkwaliteit.

Uitvoering investeringen

Bij het uitvoeren van investeringen wordt zoveel mogelijk gekozen voor een integrale benadering. Waar mogelijk stemt de gemeente de werkzaamheden aan het groen af met gelijktijdige werkzaamheden aan infrastructurele werken zoals: het vervangen van afgeschreven wegen, rioleringswerkzaamheden en projecten. Het kan voorkomen dat wij grotere renovatiewerkzaamheden aan groen apart uitvoeren, omdat de levensduur van het groen niet altijd dezelfde is als die van riolen en andere infrastructurele voorzieningen.

In 2021 is op de volgende locaties het openbaar groen gerenoveerd en zijn de bomen vervangen:

Plantsoenen:
- Groen Stephensonlaan
- Groen van Gelder- Speijk- Zaenlaan
- Groen Willibrordus- Ludgeruslaan
- Groen Joh. Geradtsweg rotonde
- Groen Rembrandtlaan
- Groen Leen Timprotonde
- Groen groenstrook Pontmeijer
- Groen speelplek Beetslaan

Voor het vervangen van kastanjebomen vanwege de Kastanjebloedingsziekte heeft de raad voor de uitvoeringsperiode 2015 – 2023 verdeeld over vier fases middelen beschikbaar gesteld. Voor 2021 was vervanging van de kastanjebomen aan de J. Gerardtsweg gepand. Door participatie met omwonenden heeft de uitvoering vertraging opgelopen en zal deze in 2022 worden uitgevoerd.

In de gemeente Hilversum staan 728 speeltoestellen op 181 verschillende locaties. De gemeente kiest voor goede en veilige speeltoestellen volgens het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen en zorgt dat de speelvoorzieningen voldoen aan de Europese normen. De speelvoorzieningen worden periodiek gekeurd en gerepareerd zodat op geen enkele wijze risico’s worden genomen met de veiligheid van de gebruikers van de speelvoorzieningen.

In 2021 zijn op de volgende locaties speelvoorzieningen en overige objecten vervangen:

Speeltoestellen
- Goudwespmeent
- Swammerdamstraat
- Van Linschotenlaan
- Kerkelandenlaan 261
- Vlindermeent
- Vogelpan
- Spinozahof

Ondergronden
- Rembrandtschool

bedragen x € 1.000

progr	Groen	jaarrekening 2020	begroting 2021	jaarrekening 2021
1	Onderhoudslasten	4.274	4.281	4.249
1	Investeringen speelvoorzieningen	298	150	170
1	Investeringen groenvoorzieningen	318	188	265
		4.890	**4.619**	**4.684**

Relevante beleidsnota's

1. Visie Hilversum Buiten, 2004
2. Hilversum Buiten handboek Beheer, 2009
3. Groenbeleidsplan 2030 (vastgesteld begin 2013)
4. Duurzaam Hilversum 2016-2020
5. Impuls voor extra groen (2016)

3.3.6 Kantoorgebouwen

Beleid

Tot de kapitaalgoederen van de kantoorgebouwen behoren de panden voor de huisvesting van de gemeente zelf. Het betreft de kantoorgebouwen Raadhuis, Stadskantoor Oude Enghweg, villa Oude Enghweg en de gemeentewerf op de 1e Loswal. Het pand voor het Sociaal plein aan de Wilhelminastraat wordt gehuurd.

Voor het Raadhuis, het Stadskantoor, de gemeentewerf op 1e Loswal en de kantoorvilla zijn door externe bureaus meerjarige onderhoudsplannen opgesteld (de zogenoemde MOP´s). De gemeente actualiseert de MOP's ten minste eens in de vier jaar. Jaarlijks wordt voor de MOP´s een vast bedrag gereserveerd waaruit wij alle toekomstige onderhoudslasten kunnen betalen. De MOP's zijn onderverdeeld in een eigenaars- en een gebruikersdeel.

In het voorjaar van 2020 zijn de MOP's (en onderhoudsvoorzieningen) geactualiseerd; het MOP 2020-2034 is op 7 oktober 2020 door de raad goedgekeurd. De financiële effecten daarvan zijn verwerkt in de begroting 2020 en verder. Hiermee geven we een realistisch en actueel beeld van de lasten voor het onderhoud.

Het verduurzamen van het eigen vastgoed waar de kantoorgebouwen deel van uitmaken, is een belangrijke opgave in ons duurzaamheidsbeleid. De maatregelen zijn uitgewerkt in de uitvoeringsprogramma's 2012-2015 en 2016-2020 en voeren wij momenteel uit.

Om de gebouwen en de facilitaire dienstverlening de komende jaren verder te verduurzamen en op de behoefte van de organisatie (organisatievisie: wendbaar, samenwerken en innovatie) aan te laten sluiten wordt gewerkt aan een huisvestingsvisie.

Uitvoering eigenaarsonderhoud/gebruikersonderhoud (dagelijks onderhoud)

Eigenaarsonderhoud:

Het eigenaarsonderhoud wordt bekostigd uit de voorziening onderhoud Gemeentelijke huisvesting. Op basis van het in 2020 geactualiseerde MOP wordt daarvoor jaarlijks € 310.000 aan de voorziening voor het onderhoud aan de kantoorgebouwen toegevoegd. Bij de actualisatie (in oktober 2020) is rekening gehouden met een jaarlijkse prijsstijging van 2% voor het onderhoud. De werkelijke prijsstijgingen over 2020 (4,5%), 2021 (3%) waren hoger dan ingeschat en dat geldt ook voor de komende jaren waar een prijsstijging wordt verwacht in 2022 (4,5%) en in 2023 en verder (2,5%) volgens het adviesbureau dat de onderhoudsplannen in 2020 heeft opgesteld. Na het boekjaar is

beoordeeld (op grond van genoemde actuele prijsstijgingen en een geactualiseerde planning van het onderhoud 2022-2029) of de eindstand van de voorziening ultimo 2029 van voldoende financiële omvang is. Dit heeft geleid tot een lagere storting aan de voorziening onderhoud van € 3.000.

Raadhuis Dudokpark 1
Het opgestelde MOP is op 7 oktober 2020 vastgesteld door de raad. Het geactualiseerde MOP heeft een looptijd van 15 jaar (periode 2020-2034). Het MOP is een dynamisch document. Jaarlijks wordt aan de hand van een schouw bepaald wat wij dat jaar gaan uitvoeren en wat wij eventueel door kunnen schuiven naar latere jaren. Ook het naar voren halen van later geplande werkzaamheden komt voor, bijvoorbeeld vanuit het oogpunt van efficiëntie. In 2021 zijn bij het raadhuis de buitenplavuizen van de achteringang vernieuwd en de plavuizen binnen in de burgerzaal gerepareerd. Daarnaast zijn diverse reparaties met betrekking tot de monumentenwachtrapportage uitgevoerd en zijn de betonranden aan de voorzijde gerepareerd.

Stadskantoor Oude Enghweg 23
Het stadskantoor is in 2009 opgeleverd. In 2021 zijn aan het stadskantoor de zonwering en de hemelwaterpomp gerepareerd.

Kantoorvilla Oude Enghweg 21
Voor de kantoorvilla is de ventilatie/koeling aangepast en is houtrot gerepareerd in 2021.

Huisvesting 1e Loswal
Bij de gemeentewerf is de toegangsdeur van het trappenhuis gerepareerd en is onderhoud aan het dak uitgevoerd.

Huisvesting afdeling Werk, Inkomen en Zorg
Voor de huisvesting van de afdeling Sociaal Plein wordt een pand gehuurd aan de Wilhelminastraat. Het geplande dagelijkse onderhoud bestaat uit diverse kleine onderhoudswerkzaamheden.
Gebruikersonderhoud:
Uit het exploitatiebudget van het gebruikersonderhoud wordt het volgende dagelijkse onderhoud voor de kantoorgebouwen betaald:

- Elektrotechnische installaties (lichtinstallatie en gebouwbeheersysteem)
- Werktuigbouwkundige installaties (verwarmingsinstallaties, luchtbehandeling- en ventilatie, koelinstallaties
- Sanitaire installaties (hemelwaterafvoer, riolering, waterinstallaties en sanitair)
- Overige installaties (lift-, de beveiligings- en de brandmeldinstallaties van de gebouwen).
- Binnen schilderwerk.

Aan de Villa en het Raadhuis wordt monumentaal onderhoud uitgevoerd. Voor het dagelijkse-/gebruikersonderhoud is voor de kantoorgebouwen een budget in de exploitatie beschikbaar van € 438.000 en voor de locaties 1e Loswal en Wilhelminastraat € 76.000. In 2021 is daarvan respectievelijk € 381.000 en € 56.000 uitgegeven.

Uitvoering investeringen

Voor 2021 waren verschillende investeringen begroot, een aantal daarvan covid-19 gerelateerd. Voor de 2e tranche aanpassingen kantoorvilla naar een vergadercentrum was € 210.000 begroot, hierop is € 193.000 uitgegeven. De in 2019 gestarte verbouwing van de huisvesting van Sociaal Plein aan de Wilhelminastraat is in 2021 afgerond.

Duurzaamheid

In 2020 is een begin gemaakt met investeringen in het raadhuis en de gemeentewerf om installaties CO2-neutraal te verduurzamen. In de gemeentewerf wordt de gasverwarming vervangen door een waterpomp. In het raadhuis worden de ramen en plafonds geïsoleerd, installaties aangepast (waaronder het ventilatiesysteem) en wordt de verwarming ingesteld op de zogenaamde “middentemperatuur”.

bedragen x € 1.000

progr	Kantoorgebouwen	jaarrekening 2020	begroting 2021	jaarrekening 2021
4	Onderhoudslasten (raadhuis, stadskantoor, kantoorvilla)	479	438	381
4	Onderhoudslasten (locatie Loswal, Wilhelminastraat)	23	76	56
4	Investeringen		460	193
4	Investeringen duurzaamheid	229		147
4	Toevoeging voorziening onderhoud	310	310	307
		1.041	**1.284**	**1.084**

Relevante beleidsnota's

1. Meerjarige onderhoudsplannen 2020-2034
2. Uitvoeringsprogramma duurzaam Hilversum 2012-2015
3. Duurzaam Hilversum 2016-2020

3.3.7 Onderwijshuisvesting

Beleid

Tot de kapitaalgoederen van de onderwijshuisvesting behoren de schoolgebouwen en gymzalen. Het dagelijks onderhoud van de schoolgebouwen valt niet onder de gemeente, maar onder de schoolbesturen. De gemeente onderhoudt 29 onderwijsgebouwen (28 gymnastieklokalen en 1 schoolgebouw in eigendom).

Onderwijshuisvesting is een wettelijke taak voor de gemeente. Voor (ver)nieuwbouw en het uitbreiden van de onderwijshuisvesting stelt de gemeente investeringsbudgetten beschikbaar. Via het investeringsprogramma legt de gemeente vast welke investeringsbudgetten er in de komende vier jaar voor onderwijshuisvesting beschikbaar zijn. In mei 2020 heeft de raad ingestemd met het Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor onderwijshuisvesting. Daarin zijn de investeringen gepland voor de onderwijshuisvesting voor de komende 16 jaar. Alle plannen in deze periode voor (ver)nieuwbouw en uitbreiding van reguliere schoolgebouwen en gymzalen en renovatie van monumentale schoolgebouwen zijn daarin opgenomen. Het plan is tot stand gekomen in samenwerking met alle Hilversumse schoolbesturen. De raad wordt periodiek geïnformeerd over de voortgang van de uitvoering van de plannen in het lopende jaar en over de plannen, planning en kosten van het volgende jaar.

Voor het onderhoud van de gymlokalen in het primair onderwijs (gemeentelijke taak) is een onderhoudsvoorziening ingesteld om de kosten van het geplande levensduur verlengende onderhoud gelijkmatig over tien jaren te spreiden. Aan deze voorziening wordt jaarlijks een bedrag toegevoegd om de gymzalen op het vereiste niveau te houden/krijgen. Het beschikbare budget voor onderhoud is gebaseerd op het MOP 2020-2034 dat in het najaar 2020 door de raad is goedgekeurd. De financiële effecten daarvan zijn verwerkt in de begroting 2020 en verder. Hiermee geven we een realistisch en actueel beeld van de lasten voor het onderhoud. In 2021 is een bedrag van € 167.000 toegevoegd aan de voorzieningen Onderhoud Gymlokalen schoolgebouwen. Dit is € 26.000 hoger dan begroot vanwege herberekening van de prijsstijging van uit te voeren onderhoud.

Uitvoering onderhoud

In 2021 zijn de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Gymzaal Goudenregenschool, werktuigbouwkundige werkzaamheden.
- Gymzaal Elckerlyc, vervangen radiatoren.
- Gymlokaal Donnerschool, maatregelen wateroverlast
- Schoolgebouw Jan Blankenlaan 8, vervangen tegels schoolplein en schilderen entree.

Uitvoering investeringen

Met betrekking tot de geplande investeringen zijn voornamelijk investeringen gedaan voor de Sterreschool en de Windkanter.

bedragen x € 1.000

progr	Onderwijshuisvesting	jaarrekening 2020	begroting 2021	jaarrekening 2021
2	Investeringen	1.345	3.053	570
2	Toevoeging voorziening onderhoud	141	141	167
		1.486	**3.194**	**737**

Relevante beleidsnota's

1. Onderwijshuisvestingsbeleid (OHVB) en –meerjarenplanning 2017-2024
2. Integraal Huisvesting Plan (IHP) 2020-2035
3. Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs Hilversum 2016
4. Onderwijs huisvestingsprogramma 2021
5. Meerjarige onderhoudsplanning 2020-2034
6. Duurzaam Hilversum 2016-2020

3.3.8 Overig maatschappelijk vastgoed

Beleid

Tot de kapitaalgoederen van het maatschappelijk vastgoed behoren de buitensportaccommodaties en panden voor sociale, culturele en welzijnsdoeleinden, sporthallen (incl. zwembad), kinderopvang, begraafplaatsen, parkeergarages en overige panden.

Aantal objecten/gebouwdelen met voorzieningen groot onderhoud:

- 5 parkeergarages
- 7 begraafplaatsen
- 4 gebouwen cultureel vastgoed
- 44 sportaccommodaties/sportvelden
- 33 gebouwen overig vastgoed (dat was 36, er zijn 3 panden Egelshoek verkocht)
- 11 buurt- en clubhuizen/kinderopvang

Het bezit van maatschappelijk vastgoed is een kerntaak van de gemeente. Op basis van strategische, juridische en financiële overwegingen heeft het college bepaald welke objecten de gemeente de komende jaren verkocht kunnen worden.

Het verduurzamen van het eigen vastgoed is een belangrijke opgave in het duurzaamheidsbeleid. De maatregelen zijn uitgewerkt in de twee uitvoeringsprogramma’s 2012-2015 en 2016-2020. Deze plannen worden momenteel door de gemeente uitgevoerd.

Het beschikbare budget voor onderhoud is gebaseerd op het MOP 2020-2034 dat op 7 oktober 2020 door de raad is goedgekeurd. De financiële effecten daarvan zijn verwerkt in de begroting 2020 en verder. Hiermee geven we een realistisch en actueel beeld van de lasten voor het onderhoud. Met dit plan richt de gemeente zich op het sober en doelmatig in stand houden van het maatschappelijk

vastgoed. Om de onderhoudslasten gelijkmatig over de jaren te verdelen zijn onderhoudsvoorzieningen ingesteld

Eigenaarsonderhoud:
Het eigenaarsonderhoud wordt bekostigd uit de voorziening onderhoud overig vastgoed. Op basis van het in 2020 geactualiseerde MOP wordt daarvoor jaarlijks € 126.000 aan de voorziening voor het onderhoud overig vastgoed toegevoegd. Bij de actualisatie (in oktober 2020) is rekening gehouden met een jaarlijkse prijsstijging van 2% voor het onderhoud. De werkelijke prijsstijgingen over 2020 (4,5%), 2021 (3%) waren hoger dan ingeschat en dat geldt ook voor de komende jaren waar een prijsstijging wordt verwacht in 2022 (4,5%) en in 2023 en verder (2,5%) volgens het adviesbureau dat de onderhoudsplannen in 2020 heeft opgesteld. Na het boekjaar is beoordeeld (op grond van genoemde actuele prijsstijgingen en een geactualiseerde planning van het onderhoud 2022-2029) of de eindstand van de voorziening ultimo 2029 van voldoende financiële omvang is. Dit heeft geleid tot hogere stortingen aan de voorzieningen onderhoud van per saldo € 13.000.

Uitvoering onderhoud

In 2020 is het MOP geactualiseerd voor de jaren 2020-2029. De voorziening onderhoud maatschappelijk vastgoed is opgeheven waarbij het saldo van de voorziening is herverdeeld over diverse voorzieningen. Zie daarvoor de staat van voorzieningen. In 2021 zijn voor de volgende objecten werkzaamheden uitgevoerd.

Parkeergarages
Het eigenaarsonderhoud wordt gefinancierd uit de voorziening Onderhoud parkeergarages. In 2021 is € 331.000 aan de voorziening onderhoud parkeergarages toegevoegd.

In 2021 zijn o.a. de volgende werkzaamheden uitgevoerd:
- Parkeergarage Gooische Brink, vervangen camerasysteem en de regelkasten. Daarnaast is er een coating aangebracht op de parkeerdekken, zijn de golfplaten van het dak en de armaturen vervangen.
- Parkeergarage Leeuwenhoek, schilderwerk uitgevoerd en zijn keerwanden en de belijning van de parkeervakken hersteld.
- Parkeergarage Gooiland, vervangen camerasysteem vervangen en schilderwerk aan kolommen en binnenwanden uitgevoerd.

Buurt- en clubhuizen en kinderopvang
In 2021 is € 187.000 aan de voorziening Onderhoud voorzieningen jeugd toegevoegd.

In 2021 zijn o.a. de volgende werkzaamheden uitgevoerd:
- Geuzenweg 84, aanpassen van de regelinstallatie.
- Meent 4a, jeugdhonk, vervangen ventilatie.

Sportaccommodaties en sportvelden
In 2021 is € 469.000 aan de voorziening Onderhoud sportaccommodaties toegevoegd.

In 2021 zijn o.a. de volgende werkzaamheden uitgevoerd:
- Sporthal Oost/Lieberg, herstellen tegelwerk.
- Sportpark Anna's Hoeve, renovatie veld 3.
- Sportpark Berestein, renovatie rugbyveld 1.
- Sportpark Loosdrecht, renovatie velden 7 (BZC'13), 11 (ASCH-softbal) en 12 (ASCH-American Football).

Cultureel vastgoed
In 2021 is € 262.000 aan de voorziening Onderhoud culturele huisvesting toegevoegd.

Daarbij zijn in 2021 o.a. de volgende werkzaamheden uitgevoerd:
- Koninginneweg 44, De Vorstin, werkzaamheden aan het dak waaronder bliksembeveiliging).
- Kerkbrink 6, Museum, vervangen cv pomp en onderhoudswerkzaamheden aan de lift en het dak.

Sluizen, gemalen en recreatie
In 2021 is € 28.000 aan de voorziening Onderhoud sluizen, gemalen en recreatie toegevoegd.
Uitgevoerd onderhoud 2021 recreatie
Hoge Naarderweg 205, vervangen houten hekwerk bij de kinderboerderij/hertenkamp en uitvoeren schilderwerk.
- Vreelandseweg 76, de deuren van de opslag bij de sluis zijn vernieuwd en geschilderd

Uitgevoerd onderhoud 2021 gemalen
- Diependaalselaan 341-achter, herstellen coating overstortbak
- Minckelerstraat 173a, renoveren betonnen bak overstort

Overig vastgoed
In 2021 is € 139.000 aan de voorziening Onderhoud overige gebouwen toegevoegd.

In 2021 zijn o.a. de volgende werkzaamheden uitgevoerd:
- Noorderweg 96, uitvoeren schilderwerk.
- Diependaalselaan 343, vervangen deel riolering

Objecten begraafplaatsen/crematorium
Met ingang van 1 augustus 2016 is de exploitatie en het beheer van de begraafplaatsen/crematorium overgedragen aan de Stichting Begraafplaatsen en Crematorium Hilversum. De gemeente blijft eigenaar van de panden en daarmee verantwoordelijk voor het eigenaarsonderhoud.

Het eigenaarsonderhoud wordt gefinancierd uit de voorziening onderhoud gebouwen begraafplaatsen. In 2021 is € 30.000 aan de voorziening Onderhoud begraafplaatsen toegevoegd.

In 2021 zijn o.a. de volgende werkzaamheden uitgevoerd:
- Bosdrift 12, buitenschilderwerk aula.
- Laan 1940-1945, Noorderbegraafplaats, herstellen scheur en schilderwerk voorgevel.

Uitvoering investeringen

Met ingang van 2014 zijn de vervangingsinvesteringen voor buitensportaccommodaties in het investeringsprogramma opgenomen. Vanaf 2020 zijn de vervangingen van (kunst)grasvelden opgenomen in het MOP.

Sport
De geplande investering van om de akoestiek in de sporthal Dudok Arena te verbeteren is nog niet uitgevoerd omdat nog nader onderzoek moet plaatsvinden.
In 2021 is het kunstgras van veld 13 van VV Altius vervangen. Voor een deel van het restant krediet wordt een herbestemmingsvoorstel gemaakt om andere kunstgrasvelden te voorzien van kantplanken om verspreiding van rubbergranulaat te beperken.

Renovatie Bosdrift

In het najaar van 2021 is de verbouwing van de aula op de Bosdrift opgeleverd.
Het gebouw aan de Bosdrift is na renovatie aan de Uitvaartstichting Hilversum verhuurd.

bedragen x € 1.000

progr	Overig maatschappelijk vastgoed	jaarrekening 2020	begroting 2021	jaarrekening 2021
1	Investeringen ov maatschappelijk vastgoed (sport)		591	451
1	Investering aanp begraafpl/crematorium Zuiderhof	205		7
1	Investering interne verbouwing Bosdrift	23		518
1	Toevoeging groot onderhoud parkeergarages	312	312	331
2	Toevoeging onderhoud kinderdagopvang/wijkcentra (jeugd)	359	154	187
1	Toevoeging voorziening onderhoud sportaccommodateis	2.158	533	469
1	Toevoeging voorziening cultureel vastgoed	247	247	262
1	Toevoeging voorziening sluizen, gemalen en recreatie	256	43	26
5	Toevoeging voorziening overig vastgoed	363	126	139
1	Toevoeging voorz groot onderhoud begraafplaatsen	13	13	30
		3.936	**2.019**	**2.420**

Relevante beleidsnota's

1. Meerjarig onderhoudsplan maatschappelijk gemeentelijke gebouwen 2020-2034 (panden sociaal, cultureel, welzijn, sporthallen (incl. zwembad), kinderopvang, begraafplaatsen, parkeergarages en panden van de voormalige afdeling grondzaken
2. Meerjarig onderhoudsplan buitensportaccommodaties 2020-2029

3.4 Financiering

3.4.1 Inleiding

De financieringsparagraaf in de begroting en de jaarrekening is een belangrijk instrument voor het sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie. Hierbij wordt de regelgeving gevolgd zoals is opgenomen in de Gemeentewet, Wet FIDO, de voorschriften van het BBV en de financiële verordening van de gemeente Hilversum.

De verhouding tussen de financiële verordening en financieringsparagraaf kan daarbij als volgt worden omschreven: De financiële verordening geeft regels voor de wijze van dekking van de financieringsbehoefte en regels voor het uitzetten van overtollige middelen.

De hoofduitgangspunten daarbij zijn dat de risico's worden geminimaliseerd en dat de kosten zo laag mogelijk gehouden worden.
In de financieringsparagraaf in begroting en rekening wordt ingegaan op de actuele situatie rond de dekking van de financieringsbehoefte in het betreffende jaar.

3.4.2 Beleid

Om investeringen te kunnen financieren, sluit de gemeente leningen af.
De gemeente hanteert daarbij het systeem van totaalfinanciering. Dit houdt in dat voor de gemeentelijke organisatie als geheel de financieringsbehoefte bepaald wordt; er wordt dus niet voor iedere investering of grondexploitatie apart geleend.

Alle rentebaten en -lasten worden verantwoord op het taakveld Treasury en daarna toegerekend aan de gemeentelijke producten op basis van de zogenoemde omslagrente. Voor de jaarrekening 2021 is deze bepaald op 1,4%, en is in overeenstemming met de begroting 2021. (2020: 1,4%)

Voor de dekking van het financieringstekort zijn de volgende financieringsmiddelen beschikbaar:

- Kortlopende financieringsmiddelen (rentetypische looptijd < 1 jaar).
  Om het renterisico te beperken is de omvang van de korte schuld wettelijk gelimiteerd tot 8,5 % van het begrotingstotaal van een gemeente (= kasgeldlimiet). Deze grens is gesteld om te voorkomen dat een te groot gedeelte van het financieringstekort met (vaak goedkope) kortlopende middelen wordt gedekt.
- Langlopende financieringsmiddelen (rentetypische looptijd > 1 jaar). Deze worden aangetrokken als het wettelijk maximum voor de kortlopende schuld is bereikt.
  Om het renterisico op langlopende schuld te beperken (het risico dat de rente hoger is op het moment dat een lening moet worden vervangen of de rente van een bestaande lening moet worden herzien), is wettelijk bepaald dat de omvang van de jaarlijks te herfinancieren bedragen niet boven 20 % van het begrotingstotaal van de gemeente mag uitkomen. (=renterisiconorm)

In het vervolg van deze paragraaf blijkt dat Hilversum in 2021 de kasgeldlimiet niet heeft overschreden. Daarbij kan worden opgemerkt dat een tijdelijke overschrijding van maximaal twee kwartalen is toegestaan.

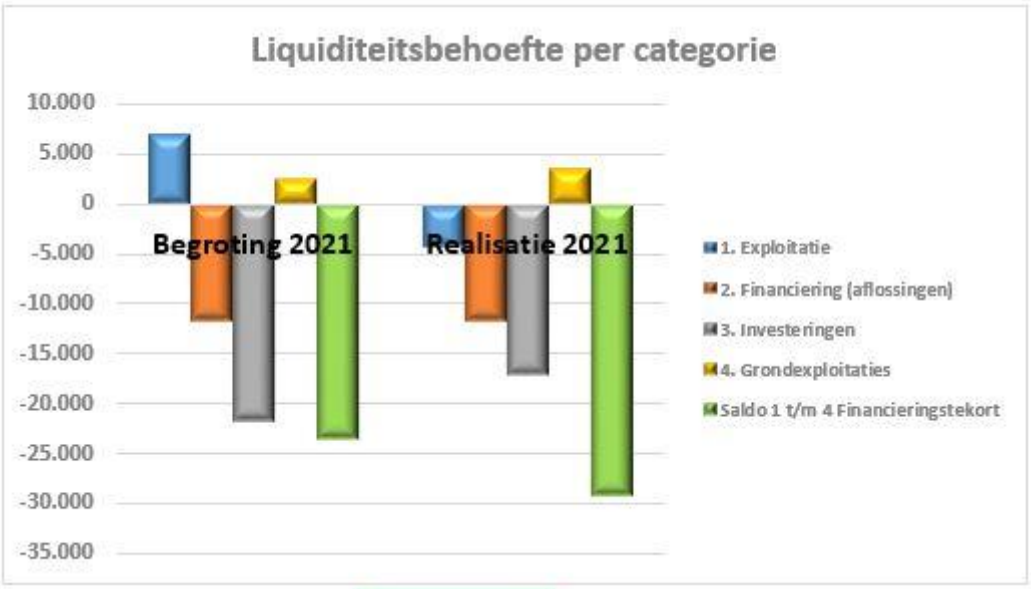
Ook met betrekking tot het renterisico op de lange financiering is Hilversum in 2021 binnen de wettelijke renterisiconorm is gebleven.

3.4.3 Dekking financieringstekort

De omvang van het financieringstekort is afhankelijk van de omvang en het tempo van uitvoering van de exploitatie, het investeringsprogramma, grondexploitaties en de kasstromen met betrekking tot de leningen (rente en aflossing op oude leningen en de opname van nieuwe leningen).

Bij de vaststelling van de werkelijke financieringsbehoefte kan onderscheid gemaakt worden in;

1. Het saldo van inkomsten en uitgaven t.b.v. de gewone exploitatie (inclusief rentebetalingen)
2. Financiering: De uitgaven ten behoeve van de aflossingen op leningen (exclusief rentebetalingen)
3. De uitgaven ten behoeve van de investeringen
4. Het saldo van uitgaven en ontvangsten van de grondexploitaties
5. Het saldo van 1 t/m 4 geeft het totale financieringssaldo weer.

Figuur 3.1 Liquiditeitsbehoefte per categorie 2021 (bedragen x € 1.000)
Een plus bedrag betekent dat er per saldo geld binnenkomt en een min bedrag betekent dat er per saldo geld uitgaat.

Uit de figuur valt af te leiden dat;

1. Het uiteindelijke saldo van inkomsten en uitgaven is ruimschoots lager dan begroot en zelfs negatief terwijl dit positief geraamd was. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de uitvoering van de Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (TOZO). De voorschotten die hiervoor in 2020 werden ontvangen zijn in 2021 daadwerkelijk uitgegeven. (Uitgaven en ontvangsten is niet gelijk aan lasten en baten)
2. Financiering; De aflossingen op langlopende leningen is gelijk aan het bedrag zoals begroot. € 11,6 miljoen.
3. Het bedrag aan investeringen is ruim € 4,6 miljoen lager dan waar bij de begroting 2021 rekening was gehouden.
4. De grondexploitaties leverden in 2021 per saldo een voordelige (meer inkomsten dan uitgaven) kasstroom op. Deze voordelige kasstroom is ongeveer een miljoen hoger dan waarbij in de begroting 2021 rekening was gehouden.
5. Het werkelijk financieringstekort is in 2021 uitgekomen op een bedrag van € 29 miljoen. Het saldo van de kortlopende middelen steeg van een tekort van € 16,7 miljoen op 31 december

2020 naar een tekort van € 22,7 miljoen op 31 december 2021. Dat is een vermeerdering van onze kortlopende schulden van € 6 miljoen. Daarnaast is er in 2021 voor een bedrag van € 23 miljoen aan langlopende leningen aangetrokken. Het werkelijke financieringstekort komt daarmee uit op een bedrag van € 6 miljoen plus € 23 miljoen is € 29 miljoen.

Naast het gebruiken van de kredietfaciliteiten van de BNG is er in 2021 gebruik gemaakt van één kasgeldlening.

			Datum	Datum	Rente	Bedrag	Rente
	Looptijd	Geldgever	Storting	Aflossing	Tarief	Lening	Baten
1	6 maanden	Nederlandse Waterschapsbank	22-dec-21	22-jun-22	-0,48%	15.000.000	-2.000
							-2.000

De opgenomen kasgeldlening heeft een looptijd van 6 maanden. Het rentetarief is negatief waardoor rentebaten ontstaat in 2021 van € 2.000.
De kasgeldlening is aangetrokken om een tijdelijke overschrijding van de kredietlimiet van de BNG Bank, ad € 20 miljoen, en de daarbij horende excedent rente, ad 5%, te vermijden.

In de begroting was uitgegaan van een langlopende schuld per ultimo 2021 van € 185,2 mln, gebaseerd op € 23 mln aan nieuwe langlopende leningen en een bedrag van € 11,6 mln aan aflossingen.
Eind 2021 bedraagt de langlopende schuld een bedrag van afgerond € 185,2 mln. Dit bedrag stemt overeen met hetgeen in de begroting 2021 is opgenomen.

In 2021 zijn de volgende langlopende lening aangetrokken;

	Langlopende lening	Geldgever	Stortingsdatum	Rentetarief	Bedrag Lening	Rentelasten 2021
1	21 jaar Fixe	BNG Bank	4-feb-21	0,273%	10.000.000	24.757
2	22 jaar Fixe	BNG Bank	4-feb-21	0,290%	8.000.000	21.039
3	30 jaar Fixe	BNG Bank	22-dec-21	0,498%	5.000.000	682
					23.000.000	46.478

In de begroting 2021 was rekening gehouden met het aantrekken van langlopende leningen voor een bedrag van € 23 miljoen tegen een rentetarief van 0,75% (2020; 1,0%).

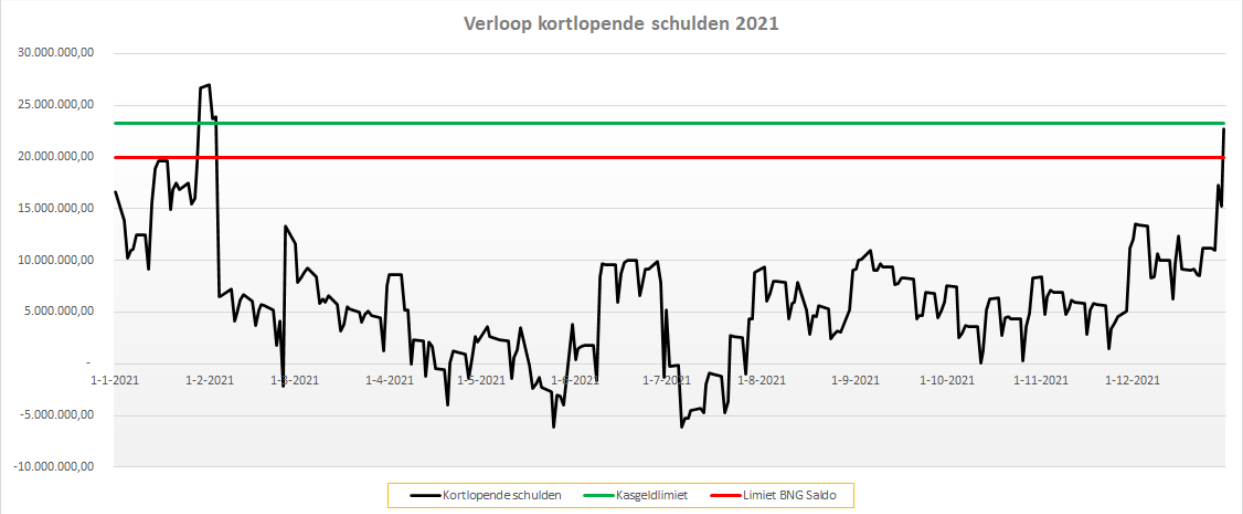
3.4.4 Renterisico's, kasgeldlimiet en renterisiconorm

Bij het risicobeheer op de gemeentelijke financiering wordt onderscheid gemaakt tussen kortlopende financiering (rentetypische looptijd < 1 jaar) en langlopende financiering (rentetypische looptijd > 1 jaar).

Renterisico's op korte financiering (kasgeldlimiet)
De kasgeldlimiet is gelimiteerd tot 8,5% van het begrotingstotaal van de gemeente. Deze grens is om te voorkomen dat een te groot gedeelte van het financieringstekort met kortlopende schulden (vaak goedkoper dan langlopende financiering) wordt gedekt.
Kortlopende financiering kent een relatief groot renterisico:
Bij korte looptijden moeten leningen vaker worden vervangen met opnieuw de onzekerheid over het actuele rentepeil op het moment van aantrekken van een nieuwe lening.
Voor het jaar 2021 bedraagt de kasgeldlimiet 8,5% x € 265,5 miljoen is € 22,6 miljoen.

Zolang het rentetarief voor kortlopende financiering lager is dan het rentetarief voor langlopende financiering en de kasgeldlimiet maximaal twee kwartalen wordt overschreden, wordt de ruimte tot aan de kasgeldlimiet benut.

Op basis van de reguliere exploitatie, de uitgevoerde investeringen, de uitvoering van de grondexploitaties en de kasstromen met betrekking tot de leningen (rente en aflossing op oude leningen en de opname van een nieuwe lening) heeft de korte schuldpositie in 2021 het volgende beeld laten zien.

Figuur 4.1 Verloop kortlopende schulden 2021 waarbij een -/- bedrag een tegoed is.

Het totaal aan kortlopende schulden bedraagt per 31 december een bedrag van €22,7 miljoen.
Dit is opgebouwd uit een kasgeldlening van € 15 miljoen en een schuld in rekening courant bij de BNG Bank van € 7,7 miljoen.

In de loop van het jaar toont de stand van de rekening courant positie een wisselend beeld. Dit beeld wordt vooral veroorzaakt door de ontvangsten van de woonlasten die zich voornamelijk concentreren in de maanden maart t/m juni, en de uitkering van het BTW compensatiefonds in juli. De meeste uitgaven vinden plaats in de maanden januari en december.

Uit de figuur blijkt dat zowel het bedrag van de kasgeldlimiet als de kredietlimiet van de BNG Bank eind januari kortstondig is overschreden. Om deze overschrijding op te heffen zijn er in februari 2021 2 langlopende leningen aangetrokken voor een totaalbedrag van € 18 miljoen.

Gedurende het jaar 2021 is er zelfs sprake geweest van een periode met een tegoed in rekening courant bij de BNG Bank. Op het moment dat ons tegoed in rekening courant groter is dan € 2 miljoen wordt het bedrag dat de € 2 miljoen overstijgt automatisch afgestort naar de Schatkist als gevolg van de regeling Schatkistbankieren.

Om te toetsen of we binnen de wettelijke normen van de kasgeldlimiet blijven wordt gebruik gemaakt van de gemiddelde kwartaalschuld.
De gemiddelde kwartaalschuld wordt als volgt berekend: eindsaldi van de korte schulden per laatste dag van de maanden van het kwartaal /3.
In de tabel hieronder wordt de gemiddelde kwartaalschuld vergeleken met de wettelijke kasgeldlimiet.

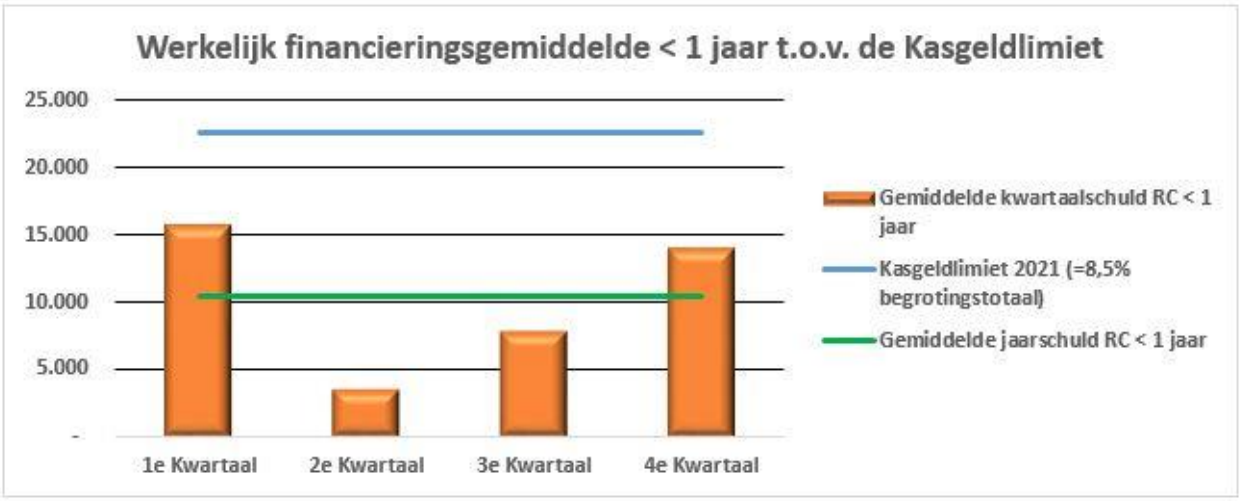
Vergelijking kortlopende schulden met de kasgeldlimiet

Financieringsgemiddelde < 1 jaar vs. Kasgeldlimiet		1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Gem. Schuld < 1 jaar.
Begrotingstotaal 1 januari 2021		265.482	265.482	265.482	265.482	
Kasgeldlimiet 2021 (=8,5% begrotingstotaal)	a	22.566	22.566	22.566	22.566	
Gemiddelde kwartaalschuld < 1 jaar	b	15.874	3.676	7.970	14.109	10.407
Overschrijding limiet (is +) Onderschrijding (is -)	c = b-a	-6.692	-18.890	-14.596	-8.457	

Tabel 4.1 Berekening renterisico korte schuld (bedragen x € 1.000)

Op basis van deze berekeningsmethode is op te merken dat de kasgeldlimiet in 2021 niet is overschreden.

Hieronder is een en ander ook grafisch in beeld gebracht.

Figuur 4.2 Grafische weergave financiering met kortlopende middelen < 1 jaar (bedragen x € 1.000)

Langlopende financiering

Langlopende financiering wordt aangetrokken als de kasgeldlimiet, het wettelijk maximum voor de kortlopende schuld, wordt bereikt.

Renterisico is het risico dat herfinanciering van leningen tegen een hoger rentepercentage plaatsvindt dan het in de begroting geraamde rentepercentage waardoor de rentelasten omhoog zullen gaan.
Het renterisico heeft betrekking op de contractuele renteherzieningen en de aflossingen op de langlopende schulden. Het renterisico wordt verkleind door aflossingen in de tijd te spreiden. Het renterisico van de langlopende schuld is, evenals dat van de korte schuld, wettelijk begrensd. Het renterisico wordt getoetst aan de renterisiconorm. De renterisiconorm wordt berekend door een vastgesteld percentage van 20% van het begrotingstotaal.

	Renterisiconorm en renterisico's van de langlopende schuld per 1 januari 2021 t/m 2024, op basis van de portefeuille per 1 januari 2021.	2021	2022	2023	2024
1	Begrotingstotaal	265.482	265.482	265.482	265.482
2	vastgesteld percentage (Wet Fido)	20%	20%	20%	20%
3	Renterisiconorm (1 x 2)	53.096	53.096	53.096	53.096
4	Risico vaste schuld herfinanciering (aflossingen)	11.637	11.170	9.303	8.503
5	Ruimte onder risiconorm (3-4)	41.460	41.926	43.793	44.593
6	Risico als percentage 4/1	4,4%	4,2%	3,5%	3,2%

Tabel 4.2 Berekening renterisico lange schulden (bedragen x € 1.000)

De bedragen genoemd op regel 4 zijn bedragen die in de jaren 2021 t/m 2024 aan langlopende leningen moeten worden afgelost met betrekking tot de lening portefeuille zoals die bestaat per 31 december 2021.
De gedachte achter de renterisiconorm is dat de herfinanciering van aflossingen of de renteherzieningen tegen een hoger rentetarief zal plaatsvinden dan het in de begroting geraamde rentetarief voor deze leningen.

Figuur 4.3 Grafische weergave renterisiconorm versus renterisico lange schulden (bedragen x € 1.000)

Uit tabel 4.2 en figuur 4.3 blijkt dat Hilversum in de periode 2021 t/m 2024 ruimschoots onder de wettelijk norm van € 53,096 miljoen en 20% blijft.
Met een renterisico van 4,4 % in 2021 is het werkelijke renterisico als laag te kwalificeren.

3.4.5 Profiel huidige leningenportefeuille

Het totaalbedrag aan langlopende leningen per 31 december 2021 bedraagt € 185,2 mln, verdeeld over 28 leningen. De rentepercentages variëren tussen de -/-0,24 % en 4,715 %.
In § 3.4.4 is vastgesteld dat Hilversum ruim binnen de rente risiconorm blijft. Dit komt, omdat het aflossingspatroon van de bestaande leningenportefeuille voldoende gespreid is over de jaren.

In 2021 heeft bij één lening renteherziening plaatsgevonden.
Het oorspronkelijke rentetarief is herzien van 3,44% naar -/- 0,24%.
Het gaat hierbij om een lening met een resterend saldo van € 1 mln op het moment van de renteherziening. Renteherziening heeft plaatsgevonden omdat e.e.a. was vastgelegd in de oorspronkelijke leningovereenkomst in het jaar 2001.

In onderstaande figuren wordt de samenstelling van onze leningenportefeuille samengevat voor wat betreft de verdeling naar oorspronkelijke looptijd en rentepercentages.

Figuur 5.1 Samenstelling leningenportefeuille 2021 (bedragen x € 1.000)

Uit figuur 5.1 blijkt dat het grootste deel van onze leningenportefeuille een oorspronkelijke looptijd heeft van 25 jaar en dat het grootste deel van onze leningen geleend wordt tegen een rentetarief tussen de 0% en 1%. Het aandeel van de lening schuld met een rentetarief tussen de 4% en 5% neemt geleidelijk af.
Dit heeft te maken met het feit dat oude dure leningen aflopen en worden vervangen door nieuwe "relatief" goedkope leningen.

Ter indicatie, op 31 december 2020 was het bedrag geleend tegen een rentetarief tussen de 4% en 5% € 33,3 miljoen, per 31 december 2021 is dat € 27,9 miljoen.
Het gewogen gemiddelde rentepercentage over de leningenportefeuille per 31 december 2021 komt uit op 1,98%. (rentelasten/gemiddelde renteschuld 2021) Zie ook § 3.4.8 met daarin de staat van langlopende schulden. Het gemiddelde rentepercentage over 2020 was via deze berekeningswijze 2,28%.

3.4.6 Rentelasten

De rentelasten worden zowel bepaald door de omvang van de schuld als door de rentetarieven.
De omvang van de langlopende schuld was in overeenstemming met de oorspronkelijke raming. De rentetarieven lagen in 2021, zowel voor de korte als voor de lange schuld, onder het niveau van de oorspronkelijke ramingen van de begroting.

Rekening Courant
Het rentetarief van de rekening Courant bij de BNG bestaat uit het 1 maands Euribor tarief (in 2021 gemiddeld -/- 0,559%) plus een opslag van 0,15%. Dit komt neer op een gemiddeld rentetarief van ongeveer -/- 0,409% voor het jaar 2021.

Kasgeldleningen
Het rentetarief voor de kasgeldlening met een looptijd van 6 maanden die is afgesloten in december 2021 is -/- 0,48%. (zie ook § 3.4.3)

Langlopende leningen
In 2021 zijn drie langlopende lening aangetrokken. In de begroting was rekening gehouden met het aantrekken van langlopende leningen voor een bedrag van € 23 miljoen tegen een rentetarief van 0,75%. Het werkelijke rentetarief van de drie aangetrokken langlopende lening en is 0,273%, 0,290% en 0,498%. (zie ook § 3.4.3)

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de rentelasten van externe financiering. Een totaal van € 3,5 miljoen.

Rentelasten	Begroting 2021	Gewijzigde begroting 2021	Realisatie 2021	Verschil
Rente gespecificeerd naar:				
- Rente van bestaande langlopende leningen	3.533	3.533	3.501	-32
- Rente van nieuw aan te trekken leningen	150	46	46	0
- Rente van kortlopende financieringsmiddelen	-20	-20	-30	-10
Totaal	3.663	3.559	3.517	-42

Tabel 6.1 Overzicht rentelasten externe financiering 2021 (bedragen x € 1.000)

Het saldo van rentelasten en rentebaten wordt via een omslagpercentage doorberekend naar de programma's.
De verdeelsleutel is het totaal aan activa dat dienstbaar is aan de betreffende programma's. Omdat het berekende omslagpercentage naar boven is afgerond naar 1,4% zijn er meer rentelasten doorberekend naar de programma's dan het werkelijke saldo van externe rentelasten en externe rentebaten en ontstaat er een voordelig renteresultaat zoals genoemd op regel 'i' in de tabel 3.4.

Rentetoerekening 2021		begroting 2021	gewijzigde begroting	Realisatie 2021	Verschillen
a	Externe rentelasten over korte en lange financiering	3.663	3.559	3.517	-42
b	Externe rentebaten	-70	-70	-88	-18
c = a + b	Totaal door te rekenen externe rente	3.593	3.489	3.430	-60
d1	Rente die toegerekend moet worden aan grondexploitaties	-56	-104	-104	0
d2	Rente projectfinanciering die aan betreffend taakveld moet worden toegerekend	0	0	0	0
e = c + d1 + d2	Saldo, door te rekenen externe rente	3.537	3.385	3.325	-60
f1	Rente eigen vermogen	0	0	0	0
f2	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	0	0	0	0
g = e + f1 + f2	De aan taakvelden (programma's inclusief overhead) toe te rekenen rente	3.537	3.385	3.325	-60
h	De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-3.877	-4.095	-4.093	2
i = g + h	Renteresultaat op het taakveld treasury	-340	-710	-768	-58

Tabel 6.2 Doorbelasting rente aan Taakvelden 2021 (bedragen x € 1.000)

In overeenstemming met de aanbeveling van het BBV is ervoor gekozen geen rente over het eigen vermogen en de voorzieningen te berekenen.

Voor 2021 is het renteresultaat uitgekomen op een voordelig bedrag van € 768.000. De gewijzigde begroting ging uit van een voordelig renteresultaat van € 710.000.

In programma 5 is bij de financieringsfunctie een voordelig resultaat opgenomen van € 85.000 ten opzichte van de gewijzigde begroting.
Het verschil met het renteresultaat bestaat uit een voordelig resultaat ad € 27.000 op overige lasten die op het taakveld treasury worden verantwoord.

3.4.7 Rentebaten

De gemeente Hilversum heeft ook middelen uitgezet. Het betreft voornamelijk middelen die via SVN (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland) ter beschikking zijn gesteld ten behoeve van; starters op de woningmarkt, particuliere woningverbetering en duurzaamheid.
Ook zijn er middelen via het Restauratiefonds t.b.v. de financiering van het restaureren van monumenten uitgezet.

Een deel van deze uitgezette middelen levert rentebaten op, deze rentebaten zijn daarom als negatieve bedragen opgenomen in onderstaande tabel.

Rentebaten	Begroting 2021	Gewijzigde begroting 2021	Realisatie 2021	Verschil
Rentebaten via SVN leningen	-10	-10	-19	-9
Rentebaten via Restauratiefonds			-9	-9
Rentebaten borgstelling	-60	-60	-60	-
Totaal	-70	-70	-88	-18

Tabel 7.1 Rentebaten 2021 (bedragen x € 1.000)

SVN en het Nationaal Restauratiefonds beheren een leningenportefeuille voor Hilversum. Over de uitgezette leningen wordt rente in rekening gebracht bij de cliënten.

Via een borgstellingsovereenkomst met Stichting Tergooi is overeengekomen dat een vergoeding van 0,6% over het restant van de hoofdsom van de borgstelling wordt vergoed.
De borgstellingsovereenkomst is per 1 januari 2020 van kracht.

3.4.8 Schatkistbankieren

Decentrale overheden zijn vanaf december 2013 verplicht om hun overtollige middelen boven een bepaald drempelbedrag aan te houden bij het Rijk. Dit heet schatkistbankieren (SKB).

Doel schatkistbankieren; Door het verplichte schatkistbankieren hoeft de Nederlandse staat minder geld te lenen op de financiële markten en daalt de staatsschuld en de EMU-schuld. Een neveneffect is dat de risico's die decentrale overheden lopen met hun tegoeden worden geminimaliseerd.

Per kwartaal mag het gemiddelde van de tegoeden die dagelijks buiten de schatkist gehouden worden niet boven het drempelbedrag uitkomen. Wanneer een decentrale overheid slechts enkele dagen geld over heeft, kan de decentrale overheid ervoor kiezen de middelen niet in de schatkist aan te houden wanneer het daarmee het drempelbedrag niet overschrijdt.
Het drempelbedrag voor Hilversum is 0,75% van het begrotingstotaal 2021, = € 1,911 miljoen.

Vanaf 1 juli 2021 is het drempelbedrag voor schatkistbankieren door het Ministerie aangepast naar 2% van het begrotingstotaal hetgeen neerkomt op een bedrag van € 5,310 miljoen.

		1e helft		2e helft
(1) Berekening drempelbedrag		2021		2021
(1a)	Begrotingstotaal verslagjaar	265.482	(1a)	265.482
(2b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	265.482	(2b)	265.482
(1c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-	(1c)	-
(1) = (2b)*0,0075 + (1c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	1.991	(1) = (2b)*0,02 + (1c)*0,002 met een minimum van €1.000.000	5.310

Tabel 8.1 Drempelbedrag schatkistbankieren 2021 (bedragen x € 1.000)

(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2a)	Som van de per dag buiten 's Rijksschatkist aangehouden middelen	33.769	14.294	15.378	4.071
(2b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (2a) / (2b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijksschatkist aangehouden middelen	375	157	167	44
(3) Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren					
(1)	Drempelbedrag	1.991	1.991	5.310	5.310
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijksschatkist aangehouden middelen	375	157	167	44
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1.616	1.834	5.142	5.265
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

Tabel 8.2 Berekening overtollige middelen 2021 (bedragen x € 1.000)

Uit deze voorgeschreven berekening blijkt dat Hilversum zich in 2021 heeft gehouden aan de voorschriften van het schatkistbankieren.

In 2021 was het beheer van het banksaldo zo ingesteld dat, als aan het einde van de dag het banktegoed van Hilversum groter was dan € 2 miljoen, het bedrag dat de € 2 miljoen oversteeg automatisch afgestort werd afgestort van de BNG Bank naar de schatkist.

Dit heeft ertoe geleid dat de volgende stortingen naar en opnames uit de schatkist hebben plaatsgevonden.

Datum mutatie	Afgestort bedrag	Opgenomen Bedrag	Voortschrijdend saldo
1-1-2021			-
20-4-2021	1.939.335		1.939.335
25-5-2021	2.069.758		4.009.093
6-7-2021	103.610		4.112.703
22-12-2021	203.815		4.316.518
23-12-2021	51.419		4.367.936
30-12-2021		4.316.518	51.419
31-12-2021		eindsaldo	51.419

Tabel 8.3 Stortingen en opnamen in/uit 's Rijksschatkist in 2021.

Als de middelen die afgestort zijn naar de 's Rijksschatkist weer nodig zijn kunnen ze, op initiatief van Hilversum, weer opgenomen worden uit de 's Rijksschatkist.
Om deze reden is op 30 december 2021 bijna het volledige saldo weer teruggeboekt naar de rekening courant van de BNG Bank en resteert er een bedrag van ruim € 51.000 dat nog geparkeerd staat op de rekening van 's Rijksschatkist.

Vooralsnog is er geen speciaal toezichtregime. Voor alle maatregelen aangaande schatkistbankieren gelden de reguliere/bestaande toezichtkaders, inclusief de rol van de accountant.

3.4.9 Verloop langlopende schuld

Langlopende leningen	Stand leningen per 1-1-2021	Aflossingen 2021	Nieuwe leningen 2021	Stand leningen per 31-12-2021	rentelasten 2021
Bank Nederlandse gemeenten	98.843	8.557	23.000	113.287	2.307
Nederlandse Waterschapsbank	19.280	1.160		18.120	465
Aegon	20.960	1.040		19.920	416
Nationale Nederlanden	7.600	400		7.200	225
Provincie Noord-Holland	16.081	0		16.081	0
Provincie Noord-Brabant	11.040	480		10.560	134
Totaal	173.804	11.637	23.000	185.167	3.547

Tabel 9.1 Overzicht langlopende leningen 2021 (bedragen x € 1.000)

Gedurende het jaar is er voor een bedrag van € 11,637 miljoen afgelost op langlopende leningen.
In het jaar 2021 zijn er drie langlopende leningen aangetrokken.

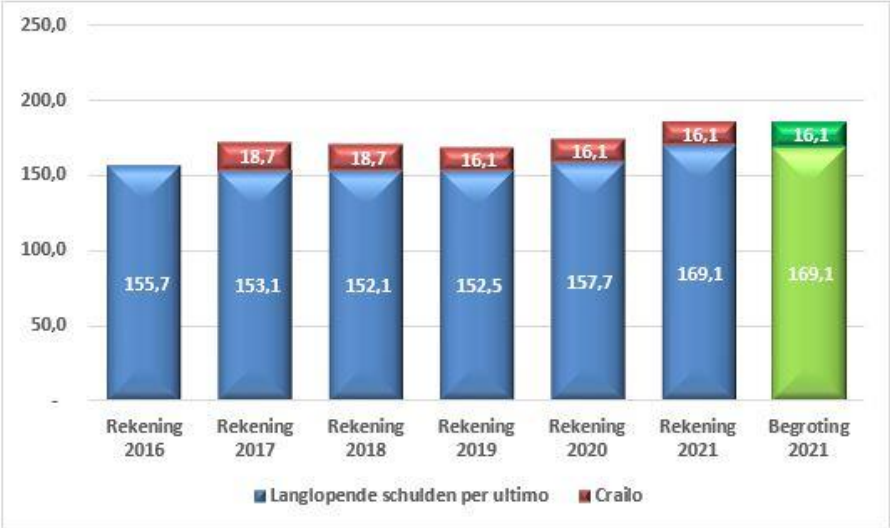
- Het betreft een lening van € 10 miljoen met een looptijd van 21 jaar tegen een rentetarief van 0,273% en een aflossing ineens aan het einde van de looptijd (fixe lening) De lening is aangegaan bij de BNG Bank.
- Het betreft een lening van € 8 miljoen met een looptijd van 22 jaar tegen een rentetarief van 0,290% en een aflossing ineens aan het einde van de looptijd (fixe lening) De lening is aangegaan bij de BNG Bank.

- Het betreft een lening van € 5 miljoen met een looptijd van 30 jaar tegen een rentetarief van 0,498% en een aflossing ineens aan het einde van de looptijd (fixe lening) De lening is aangegaan bij de BNG Bank.

In de begroting 2021 werd uitgegaan van een langlopende financieringsbehoefte van € 23 miljoen tegen een rentetarief van 0,75%.

	Berekening gemiddeld rentetarief	
1	Schuld per 1 januari	173.804
2	Schuld per 31 december	185.167
3	Gemiddelde schuld (1+2)/2	179.486
4	Rentelasten	3.547
5	Gemiddeld rentetarief 2021	1,98%

Het gemiddelde rentetarief komt voor 2021 daarmee, volgens deze berekeningswijze uit op 1,98%.
Ter vergelijking, het gemiddelde rentetarief in de jaarrekening 2020 kwam uit op 2,28%.
Door nieuwe leningen af te sluiten die een lager tarief hebben dan de rentetarieven van leningen waarop afgelost wordt daalt het gemiddelde tarief over onze leningenportefeuille.

Figuur 9.1 langlopende schulden (bedragen x € 1 miljoen)

Bij de aankoop van de gronden van plangebied Crailo, in 2017, is met de Provincie Noord-Holland afgesproken dat de koopsom, exclusief BTW, uiterlijk in december 2029 voldaan zal worden.
De BTW over deze koopsom ad € 2,6 miljoen is in 2019 voldaan aan de provincie.
De uitgestelde betaalverplichting is verantwoord als langlopende lening.
De werkelijke langlopende schuld is eind 2021 € 185,2 miljoen en is in overeenstemming met de prognose zoals deze was opgenomen in de begroting 2021.
In december 2020 zijn de gronden van het plangebied Crailo verkocht aan GEM Crailo B.V.
Met GEM Crailo B.V. is overeengekomen dat de koopsom, exclusief BTW, uiterlijk in december 2029 wordt voldaan. Deze nog te ontvangen koopsom is verantwoord als verstrekte langlopende lening.
In december 2029 wordt van GEM Crailo B.V. een bedrag van € 16,1 miljoen ontvangen.
Dit bedrag wordt vervolgens door de gemeente overgemaakt naar de Provincie Noord-Holland ter aflossing van onze langlopende schuld van € 16,1 miljoen.
Volledigheidshalve verwijzen we hier naar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing waar kengetallen zijn opgenomen die een beeld geven van de financiële positie van de gemeente Hilversum.

3.4.10 Dividend

De gemeente Hilversum is aandeelhouder van de BNG Bank N.V. en Vitens N.V. Als aandeelhouder ontvangt de gemeente jaarlijks dividend.

Dividend	Begroting 2021	Bijgestelde begroting 2021	Realisatie 2021	Verschil
BNG Bank	300	219	219	-
Vitens	-	-	-	-
Totaal	300	219	219	-

Tabel 10.1 Ontvangen dividend 2021 (bedragen x € 1.000)

De werkelijke dividendontvangsten in 2021 zijn € 81.000 lager dan initieel begroot.
Omdat dit gedurende het jaar bekend werd is de begroting 2021 daarop tussentijds aangepast.

Het dividend over 2021 betreft het dividend dat de BNG Bank en Vitens uitkeren over het verslagjaar 2020.
Drinkwaterbedrijf Vitens heeft aangegeven geen dividend uit te keren over het jaar 2020.
Ultimo 2020 bedroeg de solvabiliteit 29,4% (2019: 29,2%), hiermee voldeed Vitens niet aan de eigen continuïteitsdoelstelling van een solvabiliteit van minimaal 30% en was er geen ruimte om dividend uit te keren.
Vitens zal weer dividend gaan uitkeren als de solvabiliteit boven de 30% uitkomt.

3.4.11 Verstrekte leningen en aandelenkapitaal

Verstrekte leningen:

Per 31 december 2021 heeft de gemeente de volgende leningen verstrekt;

Verstrekte leningen	bedrag per 1-1-2021	bij	af	bedrag per 31-12-2021
Gem Crailo	16.081	-	-	16.081
Uitzettingen via SVN	2.571	1.019	13	3.578
Uitzettingen via het restauratiefonds	1.006	9	4	1.011
Pinetum Blijdenstein, sinds 2000	136	-	-	136
Rijks Schatkist	1			1
Totaal	19.795	1.028	16	20.806

tabel 11.1 (bedragen x € 1.000)

Gem Crailo
De gemeente Hilversum heeft GEM Crailo uitstel van betaling verleend voor de aankoop van de gronden van Crailo.
Het aankoopbedrag zal uiterlijk 31 december 2029 aan Hilversum worden betaald.

SVN
De gemeente Hilversum verstrekt via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVN) leningen aan particulieren en instellingen voor verduurzaming van vastgoed.
Hilversum stelt de middelen ter beschikking aan SVN, die deze middelen vervolgens uitzet bij cliënten.
In 2021 is hiervoor, op basis van een collegebesluit van 29 september 2020 een bedrag van € 1 miljoen ter beschikking gesteld aan SVN. Deze middelen zijn een aanvulling van de middelen die al eerder ter beschikking zijn gesteld.

Restauratiefonds
Hetzelfde geld voor het restauratiefonds.
Het fonds is bedoeld om restauraties van gemeentelijke monumenten te stimuleren door het verstrekken van leningen tegen lage rentetarieven.
SVN en het Restauratiefonds brengen beheerskosten in rekening bij de gemeente Hilversum. Daarnaast ontvangen zij rente en aflossingen die opnieuw uitgeleend worden. Op deze manier kan de omvang van de fondsen groeien.
Het gaat hierbij om zogenaamde revolverende fondsen.

Pinetum
Dit betreft een lening die in 2000 is verstrekt aan het Pinetum Blijdenstijn zonder rente of aflossingsverplichtingen.

Rijks Schatkist
Dit betreft 2 rijks obligaties.

Per 31 december 2021 heeft de gemeente de volgende deelnamen in aandelenkapitaal;

Deelname in aandelenkapitaal	bedrag per 1-1-2021	bij	af	bedrag per 31-12-2021
BNG Bank	274	-	-	274
Vitens. N.V.	90	-	-	90
Rom Utrecht	1.000	1.000	-	2.000
Gem Crailo	1	-	-	1
Totaal	**1.365**	**1.000**	**-**	**2.365**

tabel 11.2 (bedragen x € 1.000)

BNG Bank
De gemeente Hilversum heeft 120.939 aandelen en daarmee stemrecht op de AVA (Algemene Vergadering van Aandeelhouders).

Vitens
De gemeente Hilversum heeft 89.569 aandelen en daarmee stemrecht op de AVA (Algemene Vergadering van Aandeelhouders).

ROM Utrecht
Op 25 februari 2020 heeft het college besloten deel te nemen in de Ontwikkelingsmaatschappij Regio Utrecht (ROM).
Het doel van de ontwikkelingsmaatschappij is erop gericht om grote projecten en nieuwe bedrijven of producten financierbaar te maken en zo een economische impuls aan de regio te geven.
In 2021 heeft Hilversum nogmaals een bedrag van € 1 miljoen gestort in het aandelenkapitaal van de ROM.

Het totaalbedrag aan deelneming in het aandelenkapitaal bedraagt daarmee per 31 december 2021 een bedrag van € 2 miljoen.

Gem Crailo
GEM Crailo BV is opgericht op 1 mei 2018. De aandeelhouders zijn de gemeenten Hilversum (45%), Gooise Meren (45%) en Laren (10%).
De Vennootschap heeft ten doel het ontwikkelen, realiseren en exploiteren van plangebied Crailo voor woningbouw en bedrijvigheid en het verrichten van al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.

3.4.12 Verleende garanties

Om externe partijen te ondersteunen bij het realiseren van hun doelstellingen kan de gemeente garant staan voor leningen. Deze garantstelling kan gebeuren op basis van de 'publieke taak' van de gemeente. Of in een concreet geval sprake is van een publieke taak, bepaalt de gemeenteraad. Daarom moet iedere lening of garantstelling die het college overweegt, eerst aan de raad kenbaar gemaakt worden en neemt het college pas een besluit nadat zij nota heeft genomen van de wensen en bedenkingen van de raad.

Sportinvesteringsfonds:
Sportverenigingen hebben over het algemeen te weinig financiële middelen om investeringen in sportaccommodaties te kunnen doen. Om toch te kunnen investeren zullen er leningen aangetrokken moeten worden bij banken ter financiering van deze investeringen.
Door de oprichting van de Stichting Sportinvesteringsfonds Hilversum wordt het sportverenigingen in Hilversum mogelijk gemaakt om tegen een lager rentetarief dan de reguliere markt te lenen.
De stichting Sportinvesteringsfonds Hilversum komt zelf aan zijn middelen door bijdragen van de participanten (sportverenigingen), de gemeente Hilversum en door zelf leningen aan te trekken waarvoor de gemeente Hilversum garant zal staan.
De middelen die het Sport Investeringsfonds verwerft worden vervolgens als lening verstrekt aan sportverenigingen in Hilversum die gaan investeren in hun sportaccommodatie.

Op 14 november 2018 heeft de raad ingestemd, met het voorgenomen besluit van het college, garantie te verlenen aan de Stichting Sportinvesteringsfonds Hilversum tot een maximum van € 2,2 miljoen.

In 2021 is er door het Sportinvesteringsfonds één lening aangetrokken waar de gemeente garant voor staat.
Het gaat om een lening van € 1.100.000 afgesloten bij de BNG Bank.

Door het Sportinvesteringsfonds is inmiddels voor een totaalbedrag van € 2.022.000 aan leningen aangetrokken. Dit totaalbedrag blijft onder het maximum van € 2,2 miljoen waartoe besloten is in 2018.

Voor een volledig overzicht van de verleende garanties wordt verwezen naar de Staat van gewaarborgde geldleningen in § 5.

3.5 Bedrijfsvoering

3.5.1 Inleiding

In deze paragraaf staat de bedrijfsvoering van bestuur en organisatie centraal. Bedrijfsvoering gaat over de sturing en beheersing van de bedrijfsprocessen om de beleidsdoelstellingen van de gemeente Hilversum te realiseren. Een goed ingerichte en werkende bedrijfsvoering is daarmee een belangrijke randvoorwaarde om de doelstellingen die in de begrotingsprogramma's staan, te realiseren.

Sinds maart 2020 is de context waarbinnen de organisatie werkt totaal veranderd.
Door de maatregelen die zijn getroffen om het corona-virus te beheersen, werkte ook in 2021 een groot deel van de medewerkers en bestuur thuis of in de stad (bijvoorbeeld Boa's, buurtcoördinatoren en Openbare Ruimte). Binnen en buiten de organisatie is extra en ander werk (gedekt uit taakverschuiving of uitnamen uit Corona reserve) verricht om op de effecten van het coronavirus te reageren.

We komen als gemeente voor steeds meer complexe opgaven te staan. In 2021 is ondanks Coronapandemie, hard gewerkt aan de ambities van College en Raad. Waarbij inhoudelijke successen binnen de stedelijke-, sociale- of dienstverlenings- opgave zijn behaald.
Versterken van de samenwerking binnen de organisatie maar ook het verstevigen van de samenwerking met onze huidige ketenpartners en het opzetten van nieuwe samenwerkingsverbanden zijn nodig om op het gebied van stedelijke-, sociale- of dienstverlenings-opgaven verder te brengen. Dat gebeurt op verschillende niveaus: lokaal, regionaal en landelijk. En op verschillende manieren: van gastheerschap tot kennisuitwisseling en gezamenlijk optrekken in het realiseren van draagvlak en positionering van onze gemeente.

Het blijft lastig om specialistische functies te werven. Als werkgever hebben we graag een voorbeeldrol bij het plaatsen van mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Deze voorbeeldrol geldt ook voor duurzaamheid en circulariteit.

In deze paragraaf gaan we verder in op de ontwikkelingen binnen de gehele bedrijfsvoering.
(3.5.2) Netwerken
(3.5.3) Voorbeeldfunctie
(3.5.4) Aantrekkelijke werkgever
(3.5.5) Digitale vaardigheid
(3.5.6) Borgen
(3.5.7) Formatie
(3.5.8) Personeelskosten
(3.5.9) Kosten ingehuurd personeel
(3.5.10) Kosten van huisvesting en ICT
(3.5.11) Budgetten ten behoeve van de raad en de ondersteuning van de raad

3.5.2 Netwerken

G40
Het G40-stedennetwerk is het netwerk van veertig (middel)grote steden in ons land, die elkaar vinden in de stedelijke vraagstukken. Het belangrijkste doel van het G40-stedennetwerk is het behartigen van de gezamenlijke belangen op diverse beleidsterreinen, richting kabinet, Eerste en

Tweede Kamer en ministeries. We zetten zowel ambtelijk als bestuurlijk in op een actieve participatie in het G40-netwerk.
Metropoolregio Amsterdam (MRA)
De Metropoolregio Amsterdam is het samenwerkingsverband van de provincies Noord-Holland en Flevoland, 32 gemeenten en de Vervoerregio Amsterdam. Elke gemeente en deelregio brengt kwaliteiten in die het totaal versterken. De kracht van de MRA is de diversiteit, zowel economisch, stedelijk als landschappelijk.
Samenwerking binnen de regio Utrecht.
De samenwerking met de regio Utrecht wordt verder versterkt. Dit omdat diverse bovenregionale vraagstukken zoals mobiliteit, economische ontwikkeling en natuurontwikkeling ook bovenregionale oplossingen vragen. Daarnaast bieden het schaalniveau en vraagstukken van steden als Amersfoort en (in mindere mate) Utrecht goede mogelijkheden om kennis en ervaring te delen. Deze samenwerking komt onder meer tot uitdrukking in het medeaandeelhouder zijn van de medio 2020 opgerichte Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Regio Utrecht.
Samenwerking en gastheerschap in de bedrijfsvoering
De gemeente Hilversum werkt op een aantal onderwerpen samen met de regiogemeenten vanwege schaalvoordelen en kennisdeling. Met alle regiogemeenten zijn en worden grote facilitaire aanbestedingen gedaan (onder andere schoonmaak, postverzending en catering). Verder wordt een aantal ondersteunende diensten, tegen kostendekkende verrekening, verricht voor buurgemeenten Gooise Meren en Wijdemeren op gebied van eerstelijns ICT-beheer, financiële-en salarisadministratie, belastingen en geo-informatie.

3.5.3 Voorbeeldfunctie

Organisatieontwikkeling
Twee-benigheid, het hart van de organisatievisie, is nog steeds richtsnoer voor het handelen in de organisatie. **"***Open en nieuwsgierig aan de ene kant, robuust en betrouwbaar aan de andere kant. We kiezen bewust voor de juiste rol in elke situatie en zijn realistisch in de afspraken die we maken. We verbinden ons met elkaar, met ons bestuur en met de wereld om ons heen.*"
In 2021 zijn een aantal veranderingen in de structuur van de organisatie doorgevoerd omdat een eerder uitgangsprincipe scheiding tussen beleid en uitvoering begon te knellen. Zo werken we vanaf 1-1-2022 met een afdeling waar het hele sociaal domein in onder is gebracht en zijn ook de organisatieonderdelen die vooral in het fysieke domein werken onder 1 aansturing gekomen. Zo kunnen we ons werk meer richten op de opgaven die van ons worden gevraagd. Medewerkers en managers zijn in de verschillende stappen meegenomen in dit proces, ook de medezeggenschap heeft haar adviesrol kunnen nemen.

Inclusieve organisatie en social return on investment
Vanuit de Agenda Lokale Inclusie 2021-2023 werkt Hilversum aan een samenleving waaraan iedereen optimaal kan deelnemen. Waarin elk individu kan participeren ongeacht leeftijd, culturele achtergrond, gender, inkomen, talenten en beperkingen. Speciale aandacht gaat uit naar Hilversum als inclusieve werkgever. In 2021 is het gelukt om van 8 fte naar 11,4 fte te groeien. Geen grote stappen, wel een gestage ontwikkeling, de eerder gestelde norm is 12,8 fte collega's met een beperking. Ook hebben 8 collega's een Harrie training gevolgd, bedoeld om collega's met een afstand tot de arbeidsmarkt goed en passend te kunnen begeleiden. Bij Social return on investment (SROI) worden er sociale voorwaarden opgenomen bij aanbestedingstrajecten. SROI kan op verschillende manieren worden ingevuld. De prioriteit ligt bij duurzame arbeidsinschakeling van inwoners van de regio Gooi en Vechtstreek die een grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben en afhankelijk zijn van een (bijstands)uitkering.

Duurzaamheid en Circulair inkopen
In het coalitieakkoord 2018-2022 is vastgelegd dat de gemeente in 2022 een CO2-neutrale bedrijfsvoering heeft. Het gaat over de gemeentelijke gebouwen in eigen gebruik met de bijbehorende facilitaire dienstverlening. De gemeentelijke organisatie gebruikt voor de eigen huisvesting vijf gebouwen, waarvan er vier in eigendom zijn en één gebouw gehuurd wordt.
Het uitgangspunt is dat de gebouwen minimaal voldoen aan de normen en wetgeving voor Arbo, gezonde kantoren (binnenklimaat), energiereductie en het energielabel voor 2023 (label C) en 2030 (label A).
In 2021 is aan dit streven gewerkt door onder andere:
- Invulling te geven aan het raadsbesluit van januari 2020 voor het verduurzamen van het Raadhuis voor 2022 en Gemeentewerf.
- Energiebesparing in de kantoorgebouwen door onder andere het toepassen van isolatie en energiezuinige verlichting.
- Leveranciers te betrekken bij de duurzame bedrijfsvoering (bijv. in facilitaire diensten) door actieve samenwerking en het stellen van duurzaamheidseisen bij aanbestedingen.

3.5.4 Aantrekkelijk werkgever

Aantrekkelijk werkgeverschap en arbeidsmarkt
De krapte op de huidige arbeidsmarkt vraagt erom als aantrekkelijke werkgever te investeren in de vaardigheden, ontwikkeling van eigen medewerkers en het werven van nieuwe en diverse talenten. Kennisbehoud en kennisontwikkeling, inzetten op data gestuurd werken, brede inzetbaarheid en meer diversiteit in het personeelsbestand zorgen ervoor dat we beter in staat zijn om de complexe vraagstukken van de stad op integrale wijze aan te pakken.
Naast voornoemde zaken zien we ook dat Hilversum de laatste jaren steeds verder is gegroeid. Dat zien we ook terug in de opgaven en projecten waaraan we werken; een schaalsprong. Op bepaalde thema's vraagt de samenleving bovendien een andere rol van de overheid.
Kortom, het is nodig om telkens de balans te bewaken tussen vraag (opgaven/projecten/diensten) en aanbod (kwaliteit en kwantiteit van de ambtelijke organisatie).
Ook in 2021 lag de focus op het doelgericht werven van nieuwe medewerkers. De ingezette lijn met een eigen recruiter blijkt waardevol en blijft gehandhaafd. Het werven van 120 tot 150 functies op jaarbasis vraagt om inzet van eigentijdse (digitale) middelen en creatieve methodes. Dit wordt veroorzaakt door een groot verloop van personeel, maar ook de uitstroom van medewerkers welke met pensioen zijn gaan. Vervolgens is het de uitdaging medewerkers voor een aantal jaar aan ons te binden en het verloop van juist de nieuwe groep tegen te gaan.
Om de opgaven die voor liggen te realiseren, blijft het investeren in de eigen medewerkers van groot belang. Een belangrijk hulpmiddel hierbij is het brede aanbod van (interne) cursussen, opleiding en training van de Hilversum Academie.
Daarnaast is er actief gewerkt aan Vitaliteit. In 2021 is het online aanbod, gericht op het versterken van Vitaliteit, vergroot. Medewerkers worden geïnspireerd om meer te bewegen en aan hun gezondheid te werken.

3.5.5 Digitale vaardigheden

I-visie
In 2020 is de I-visie reeds vastgesteld om richting te geven aan de informatiehuishouding van de gemeente en de bijbehorende ICT-oplossingen.

De gemeente conformeert zich zoveel mogelijk aan de landelijke ontwikkelingen vanuit de VNG, waaronder Samen Organiseren en *Common Ground*.
Met de I-visie is het doel dat:

- De dienstverlening aan de inwoners, bedrijven en bezoekers van Hilversum centraal staat in de digitale informatievoorziening. We geven met persoonlijke contact ruimte en diensten aan die inwoner waarbij dit nodig en passender is.
- Ontwikkelingen in de markt op gebied van digitale serviceverlening worden gevolgd en een inspiratiebron zijn (robotisering en proces mining).
- Digitale dienstverlening (e-Diensten en portals) de producten en diensten ondersteunt die de gemeente levert.
- De informatievoorziening de organisatie met bedrijfszekerheid en gebruiksvriendelijkheid faciliteert en ondersteunt in haar informatiebehoefte, binnen de informatie -en privacy veiligheidseisen.
- De informatievoorziening modern, wendbaar en solide is, gebaseerd op architectuur en standaardisatie. Data wordt op een veilig manier als katalysator gebruikt als aanjager van opgave in stedelijke, sociale of dienstverlening domein.

Vervanging hardware en software
De komende jaren worden veel kernapplicaties vervangen. In 2021 zijn het nieuwe zaaksysteem, de Basis Registratie Personen (burgerzaken) en een nieuwe VTH-applicatie (vergunning, toezicht en handhaving) om de Omgevingswet te ondersteunen succesvol geïmplementeerd. Ook is de aanbesteding van de telefooncentrale gedaan, echter de technische implementatie is noodgedwongen afgebroken. Hierover loopt een juridisch en vervangend traject.

In 2021 is Office 365 ingevoerd. In periode 2021/2022 wordt aan de organisatie en het bestuur smartphones en laptops uitgeleverd conform het investeringsprogramma om plaats - en tijd onafhankelijke werken te faciliteren.

3.5.6 Borgen

Privacy en informatiebeveiliging
Informatie is één van de belangrijkste bedrijfsmiddelen van de gemeente Hilversum voor het realiseren van de bedrijfsdoelstellingen. De beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatiesystemen en vertrouwen in informatie (privacy en controleerbaarheid) zijn van groot belang. Inwoners, bedrijven, ketenpartners en medewerkers van onze organisatie verwachten dit.

Betrouwbare informatie, informatiebeheer, informatiebeveiliging en privacy staan centraal. In 2020 is gestart met een traject voor bewustwording over de risico's en oplossingen voor informatiebeveiliging en privacybescherming. Dit betreft een meerjarig leertraject dat doorloopt in 2021 en 2022. De medewerkers hebben de I-bewustzijn cursussen doorlopen en opgetreden datalekken worden vanuit het beginsel lerende organisatie besproken in de organisatie zodat deze in de toekomst met goede techniek en juist gedrag worden voorkomen.

Uit het Rekenkameronderzoek in 2021 is gebleken dat de uitgangspunten van het privacy beleid van Hilversum voldoen aan de eisen die daar op grond van wet- en regelgeving aan kunnen worden gesteld. Ook heeft de Rekenkamer vastgesteld dat dit beleid op een structurele en consequente wijze wordt uitgewerkt in regels en procedures voor de organisatie. Wel zijn er aanbevelingen om de dagelijkse uitvoeringspraktijk van dit beleid in Hilversum te verbeteren.

Interne beheersing
Ter voorbereiding op de verplichte expliciete rechtmatigheidsverantwoording is er een plan uitgewerkt om te komen tot een in control statement over de financiële rechtmatigheid.
Er is een fundament gelegd voor een duidelijke rolverdeling tussen de lijn-, de control- en audit organisatie. Deze verdeling heet ook wel de three lines of defence (3LOD). De eerste verdedigingslijn is nadrukkelijk ingebed in de operationele bedrijfsprocessen en de leidinggevenden zijn hiervoor als

eigenaar verantwoordelijk. De tweede verdedigingslinie is voornamelijk een staffunctie ten dienste van de eerste lijn, heeft een adviserende en monitorende rol op de risicoprofielen van bedrijfsprocessen en vervult hiermee de rol van poortwachter. De derde verdedigingslinie heeft een controlerende functie gericht op het toetsen van de effectiviteit van de eerste en tweede verdedigingslinie. Een effectief beheersingsmodel gebaseerd op 3LOD vereist visie, ambitie en onderlinge afstemming. Een eerste stap hiervoor is het opstellen van een visiedocument integrale interne beheersing uitmondend in beleid. De scope van dit beleid behelst alle thema's die de gemeente wenst te beheersen zoals privacybescherming, informatiebeveiliging en rechtmatigheid. Met instrumenten als het Algemeen Controle Plan, de visiedocumenten en strategieontwikkeling ligt de verantwoordelijkheid voor beleid en bedrijfsvoering nadrukkelijker bij het management met duidelijke verantwoordingslijnen naar concerndirectie en college. De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording vanaf 2022 is de eerste stap in de ontwikkeling naar een control statement over beleid en bedrijfsvoering.

Hoewel de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording met een jaar is uitgesteld naar 2022, zijn de voorbereidingen al in volle gang.
De komende jaren breiden we de reikwijdte van het in control statement uit tot sprake is van een integrale verantwoording van het college over kwaliteit van sturing en beheersing.
Het borgen van de kwaliteit van sturing en beheersing in de organisatie vraagt ook om (door)ontwikkeling van de control- en auditfunctie tot een volwaardige professionele functie die voldoet aan de geldende standaarden. Met deze (door)ontwikkeling én de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording/ het in control statement neemt de afhankelijkheid van de externe accountant verder af. De auditfunctie beoordeelt jaarlijks, op basis van een auditplan, de kwaliteit van sturing en beheersing binnen de organisatie en rapporteert de bevindingen met een interne managementletter aan directie en college. Tevens wordt door de auditfunctie een verslag van bevindingen opgesteld ten behoeve van de directie en het college.

3.5.7 Formatie

Organisatieonderdeel	Toegestane formatie primaire begroting 2021	Toegestane formatie def. aangepaste begroting 2021	Werkelijke bezetting per 31-12-2021	Verschil begroot en werkelijk	Ref.
Ambtelijke organisatie	659	678	652	26	1
College	7	7	7	0	
Raad	37	37	37	0	
Griffie en Rekenkamer	6	6	6	0	
Totaal gemeente	**709**	**728**	**702**	**26**	

Toelichting op de tabel
Ad 1. De stijging van normformatie van 659 naar 678 fte's wordt veroorzaakt doordat in de begroting 2021 extra structurele en incidentele formatiebudgetten waren toegekend, maar nog niet waren vertaald naar het aantal fte's. Deze fte's zijn per januari 2021 wel opgenomen in de formatie.

3.5.8 Formatiebudget

Organisatieonderdeel	Formatiekosten primaire begroting	Formatiekosten gewijzigde begroting	Formatiekosten werkelijk	Verschil begroot/ werkelijk 2021	Ref
Ambtelijke organisatie	55.964	56.416	56.952	536	1
College	1.249	1.249	483	-766	2
Raad	832	832	861	29	3
Griffie en Rekenkamer	590	590	638	48	4
Totaal gemeente	58.635	59.087	58.934	-153	

Bedragen in duizenden euro's. Door afronding kan het totaal afwijken van de som der delen. Negatieve getallen zijn voordelen (uitgaven lager dan begroot).

De overschrijding wordt veroorzaakt door verschillende factoren:
Ad. 1. Organisatie o.l.v. gemeentesecretaris:
- Hogere salarislasten van € 433.000 als gevolg van de vastgestelde cao in januari 2022 (Raadsinformatiebrief 2022-10 n.a.v. inwerkingtreding cao-gemeenten 2021 -2022) en stijging van de pensioenpremie.
- Hogere kosten inhuur per saldo € 100.000.

Ad. 2. College
- De vrijval van de pensioenvoorziening wethouders met € 857.000 komt door mutaties van het aantal deelnemers, hogere rekenrente en gunstig beleggingsresultaat van de pensioenpolissen.
- En door hogere salarislasten bij het college van Burgemeester en Wethouders ad. € 90.000. Deze hogere salarislasten worden veroorzaakt door de waarneming van de burgemeester, een loonindexatie en hogere pensioenpremies in 2021.

Ad. 3. Raad
- Indexering van de raads- en commissie vergoedingen.

Ad. 4. Griffie en Rekenkamer
- Extra inzet personeel wegens vervanging en verschillende Rekenkameronderzoeken.

3.5.9 Kosten ingehuurd personeel

categorie inhuur	bedrag	t.o.v. loonsom (%) 2021	ref	% 2020
formatiebudget	5.877	10,4	1	10,9
taakvelden	6.296	11,2	2	9,0
totaal	**12.173**	**21,6**	**3**	**19,9**

Bedragen in duizenden euro's. Door afronding kan het totaal afwijken van de som der delen. Negatieve getallen zijn voordelen (uitgaven lager dan begroot).

Toelichting
De redenen waarom wordt ingehuurd ten laste van het formatiebudget, t.w. de vastgestelde formatiekosten bij de begroting inclusief begrotingswijzigingen (ref. 1) lopen uiteen. Bepaalde vacatures worden opengehouden in voorbereiding op wijzigingen in de dienstverlening of in de organisatie. Op sommige vacatures verloopt de werving moeizaam door een krappe arbeidsmarkt. Een deel van het formatiebudget is tijdelijk, waardoor het niet prudent is om vaste medewerkers te

werven voor de betreffende functies. Ten slotte wordt ingehuurd om langdurig zieke medewerkers te vervangen.

Volledigheidshalve worden ook de inhuurkosten aangegeven die direct op de taakvelden drukken (ref. 2), en de totale inhuurkosten (ref. 3). We zien de inhuurkosten die direct op de taakvelden drukken als integraal onderdeel van de kosten van de betreffende taken en activiteiten. Voor 2021 zijn de extra inhuur kosten met betrekking van de covid-19 crisis verantwoord op het betreffende taakveld.
Het in de tabel aangegeven percentage bij 'totaal' is hoger dan het landelijk gemiddelde van 18 % (Personeelsmonitor 2020).

3.5.10 Kosten huisvesting en ICT

Kostencategorie	Primaire begroting	Definitieve gewijzigde begroting	Werkelijk gemaakte kosten	Verschil begroot en werkelijk	ref.
Huisvesting	4.466	4.373	4.421	48	1
ICT	2.493	3.734	3.942	209	2

Bedragen in duizenden euro's. Door afronding kan het totaal afwijken van de som der delen. Negatieve getallen zijn voordelen (uitgaven lager dan begroot).

Toelichting
1. Binnen de huisvestingskosten zijn geen grote wijzigingen opgetreden.
2. De ICT-lasten bestaan uit materiële kosten, personeelskosten en kapitaallasten.
   De materiële kosten bestaan uit de kosten van kantoorautomatisering (hardware) en licentie- en onderhoudskosten (software). Het negatief verschil van € 209.000 tussen begroot en werkelijk zijn toe te wijzen aan de tegenvallers bij de implementatie van de gemeente brede projecten zoals Smart City, zaaksysteem en dashboard voor het Sociaal Plein.

3.5.11 Budgetten ten behoeve van de raad en ondersteuning van de raad

Kostencategorie	Primaire begroting	Definitieve gewijzigde begroting	Werkelijke kosten	Verschil begroot en werkelijk	ref.
Vaste vergoedingen raadsleden en commissieleden	832	832	861	29	1
Fractievergoedingen	16	16	20	4	
Griffie	535	560	598	38	2
Rekenkamer	148	148	155	7	2
Accountantskosten	125	125	135	10	
Overige kosten raad en raadsondersteuning	95	95	131	36	3
Totaal	**1.751**	**1.776**	**1.900**	**124**	

Bedragen in duizenden euro's. Door afronding kan het totaal afwijken van de som der delen. Negatieve getallen zijn voordelen (uitgaven lager dan begroot).

Toelichting

1. Indexering van de raads- en commissie vergoedingen.
2. De begroting is met € 25.000 verhoogd i.v.m. covid-19. Ten behoeve van de covid-19 is de begroting aangepast. En extra inzet personeel wegens vervanging.
3. Overschrijding wordt veroorzaakt door o.a. het Raadsonderzoek WMO/welzijn.

3.6 Verbonden partijen

3.6.1 Inleiding

In de regelgeving wordt met een verbonden partij bedoeld: een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft.

Deze paragraaf verbonden partijen bevat de visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen alsmede een lijst van de verbonden partijen. Deze lijst is als volgt onderverdeeld:
1. gemeenschappelijke regelingen;
2. vennootschappen en coöperaties;
3. stichtingen en verenigingen;
4. overige verbonden partijen.

Per verbonden partij wordt ten minste de volgende informatie opgenomen:
- de wijze waarop de gemeente een belang heeft in de verbonden partij en het openbaar belang dat ermee gediend wordt;
- het gemeentelijk belang in de verbonden partij in het jaar en het jaar ervóór;
- het financiële resultaat van de verbonden partij in het jaar en het jaar ervóór;
- de omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het einde van het jaar en het jaar ervóór;
- de risico's van de verbonden partij voor de financiële positie van de gemeente.

De prestaties van de verbonden partijen zijn *niet* in deze paragraaf beschreven, maar in de programma's. In de *programma's* is de informatie opgenomen over de doelstellingen, de beoogde maatschappelijke effecten, de wijze waarop gestreefd wordt deze effecten te bereiken, en de betrokkenheid hierbij van de verbonden partijen.

3.6.2 Visie op verbonden partijen

Het beleid van de gemeente Hilversum inzake verbonden partijen is vastgelegd in twee nota's: de *P&C-nota Verbonden partijen* en *Sturen op verbonden partijen.*

In de *P&C-nota Verbonden partijen* (2008) is onder andere geregeld welke vragen beantwoord moeten worden voordat besloten wordt om aan een verbonden partij te gaan deelnemen:
1. Wordt door deelname een publiek belang gediend? Welk belang is dat?
2. Kan dit publieke belang ook zelfstandig door de gemeente worden verwezenlijkt? Zo ja, wat zijn de voordelen en nadelen van verwezenlijking via een verbonden partij?
3. Kan aangetoond worden dat de voordelen van deelname groter zijn dan het standaardbezwaar van verlies aan bestuurlijke grip?
4. Wat zijn de financiële risico's, en hoe wegen die op tegen de voordelen van deelname?
5. Is er keuze mogelijk met betrekking tot de rechtsvorm van de verbonden partij, en zo ja welke vorm verdient de voorkeur?

De nota *Sturing op verbonden partijen* (2013) heeft als doel 'de sturingsmogelijkheden van raad en college van B en W op de huidige verbonden partijen te verbeteren.' Hiervoor zijn tien verbeterpunten geformuleerd, waaronder:

- ‘sturen en controleren op financiën én prestaties (is geleverd conform afgesproken prestaties?)’;
- ‘waar dit nu nog onvoldoende inzichtelijk wordt gemaakt, in gesprek te gaan met de verbonden partij over de opname van duidelijk geformuleerde doelen, prestaties en prestatie-indicatoren in de begroting en de jaarrekening’;
- ‘tijdens de begrotingsbehandeling te bepalen op welke onderwerpen college van B&W en/of de raad de komende tijd wil (mee)praten’.

3.6.3 Beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen

Er is gestart met het ontwikkelen van een visie op samenwerking en de verschillende rollen van gemeente en organisaties in samenwerkingen, waarbij wordt aangegeven welke vormen van governance mogelijk en gebruikelijk zijn en welke risico’s daarbij horen. In september 2020 heeft hierover een beeldvormende sessie met de raad plaatsgevonden. In 2021 is mede door de Corona pandemie de oorspronkelijke planning niet gehaald. Gezien de bestuurlijke prioriteiten en de veelheid van onderwerpen is de visie op samenwerking en een afwegingskader samenwerking (waaronder Verbonden Partijen) in het 2e kwartaal van 2022 uitgewerkt. De verwachting is dat de nieuwe raad in september 2022 de “Visie op Samenwerking en Governance Verbonden Partijen” vaststelt.

De beleidsvoornemens van de gemeente Hilversum voor de individuele verbonden partijen zijn opgenomen in de doelen die hieronder en bij de programma's beschreven zijn. Daarnaast hebben wij, zowel voor onze eigen organisatie als de verbonden partijen, aandacht voor een doelmatige en doeltreffende besteding van financiële middelen. Praktisch vertaald moeten de begrotingsbudgetten goed zijn onderbouwd en moet die onderbouwing actueel zijn. Niet goed onderbouwde budgetten (zogenaamde beukennoten) moeten vrijvallen of beschikbaar komen voor andere ambities. Dit heeft onze continue aandacht in de contacten met diverse verbonden partijen.

Gemeenschappelijke regeling

Regio Gooi en Vechtstreek		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	In 2020 behandelden de gemeenteraden een geactualiseerde gemeenschappelijke regeling (Hilversum 1 juli 2020). Deze is per 1 januari 2021 in werking getreden. Op basis van die regeling heeft ieder lid een gelijke stem. Dit betekent dat Hilversum dan 14% van de stemmen heeft. Een andere bepaling in de gemeenschappelijke regeling is de positie van de voorzitter. Aan het algemeen bestuur wordt een onafhankelijk voorzitter toegevoegd: de burgemeester van de grootste gemeente. Dat betekent dat Pieter Broertjes voorzitter is. Als lid namens Hilversum zal Wethouder Voorink een wethouder plaatsnemen in het algemeen bestuur. Verder wordt het algemeen bestuur uitgebreid met een lid namens de gemeente Eemnes wanneer het onderwerpen betreft die ook hen aangaan. Ook zij hebben een gelijke stem, wat het aandeel van Hilversum op 13% brengt. In 2022 zal als gevolg van het uittreden van Weesp de gemeenschappelijke regeling worden aangepast.	
Partners	Gemeenten Blaricum, Gooise Meren, Huizen, Laren, Weesp, Wijdemeren en op specifieke taken ook gemeente Eemnes.	
Doel en openbaar belang	In de gemeenschappelijke regeling is het doel als volgt: Doel is de wenselijk geachte samenwerking tussen de gemeenten in Gooi en Vechtstreek en Eemnes zodanig vorm te geven dat de aan de Regio opgedragen taken doelmatig en doeltreffend worden uitgevoerd met behoud van de regie van de gemeenten onder waarborging van de betrokkenheid van gemeenteraden bij de regionale samenwerking.	
	2020	**2021**
Financiële belang van de gemeente	€ 37,7 mln	€ 39,8 mln
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 0 na mutatie reserves	€ 930.000 voordeel na mutatie reserves (€ 2,3 mln voordeel vóór mutaties reserves)
Toelichting	Het financieel resultaat 2021 is gebaseerd op de concept-jaarstukken 2021. Het resultaat 2021 (€ 930.000 voordeel) bestaat uit € 0,1 mln verlies bij de GAD en ruim € 1 mln voordeel bij de overige bedrijfsonderdelen. Het financieel resultaat 2020 is gebaseerd op de jaarstukken 2020. Het resultaat 2020 (€ 0) is voor € 0,3 mln verlies bij de GAD gerealiseerd (waarvan € 0,9 mln voordeel kapitaallasten, € 1,1 mln nadeel loonkosten, € 0,1 mln nadeel overig) en € 0,3 mln voordeel overige bedrijfsonderdelen. De bijdragen 2020 en 2021 zijn gebaseerd op de begrotingen 2020 en 2021 en bestaat uit € 15,8 mln (2020: € 15,4 mln) aan gemeentelijke bijdrage en het doorbetalen van € 24,0 mln (2020: € 22,3 mln) aan middelen, die Hilversum als centrumgemeente ontvangt. Van de € 15,8 mln (2020: € 15,4 mln) gemeentelijke bijdrage is € 8,9 mln (2020: € 8,5 mln) voor de GAD. De begroting 2021 van de Regio GV bedraagt circa € 87,7 mln (realisatie 2020: € 105,6 mln).	
	Stand per 31-12-2020	**Stand per 31-12-2021**

Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 11,0 mln	€ 13,7 mln
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 62,1 mln	€ 63,8 mln
Toelichting	De cijfers 2020 en 2021 zijn gebaseerd op de concept-jaarstukken 2021. Het EV 2021 bestaat uit: resultaat: € 0,9 mln (2020: € 0) , algemene reserve: € 1,2 mln (2020: € 1,2 mln) , bestemmingsreserves: € 11,6 mln (2020: € 9,8 mln). Het VV 2021 bestaat uit: lang VV: € 36,5 mln (2020: € 31,3 mln), voorzieningen: € 1,4 mln (2020: € 1,4 mln), overlopende passiva: € 20,0 mln (2020: € 17,2 mln), overig kort VV: € 5,9 mln (2020: € 12,2 mln) .	
Ontwikkelingen	De gemeenschappelijke regeling heeft een openbaar lichaam ingesteld als bedoeld in artikel 8 van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). De opheffing van de regeling en de ontbinding van het openbaar lichaam is geregeld in artikel 41 van de Gemeenschappelijke Regeling Regio Gooi en Vechtstreek. Hierin is bepaald dat bij opheffing een liquidatieplan vastgesteld wordt door het algemeen bestuur waarbij afspraken worden gemaakt over de vereffening van het vermogen. De verdeelsleutel van deze vereffening is gelijk aan de verdeelsleutel die is bepaald bij het aangaan van de diverse verplichtingen. In beginsel is dat op basis van het inwonersaantal. Deze zelfde verdeling van financiële verantwoordelijkheid geldt ook bij een nadelig jaarresultaat, dat niet opgevangen kan worden met de eigen reserves. Dat betekent dat in geval van schulden bij opheffing of tekorten bij de jaarrekening de gemeente Hilversum hiervoor voor ongeveer 35 % aansprakelijk is. Als gevolg van de herindeling met Amsterdam zal de gemeente Weesp na 48 jaar per maart 2022 geen onderdeel meer uitmaken van de gemeenschappelijke regeling Regio Gooi en Vechtstreek. De Regio sluit in 2021 met Amsterdam dienstverleningsovereenkomsten voor de inzameling van huishoudelijk afval, jeugdgezondheidszorg en leerplicht. Met deze overeenkomsten beogen Amsterdam en de Regio Gooi en Vechtstreek langdurig continuïteit van dienstverlening te realiseren voor inwoners uit Weesp. De overige taken en diensten van de Regio worden per 1 januari 2022 of per 1 januari 2023 overgedragen aan de gemeente Amsterdam.	
Risico's	De Regio Gooi en Vechtstreek geeft in de begroting 2022 de volgende risico's. Tegenover het risicoprofiel van ruim € 1,6 mln staat een weerstandscapaciteit van ruim € 1,2 mln. De daaruit voortvloeiende ratio bedraagt met 0,75 (1=voldoende). Als grootste risico's benoemt de Regio GV de ontwikkeling van de loonkosten en de arbeidsgerelateerde kosten samen ruim € 521.000, en diverse risico's bij de GAD € 370.000.	
Programma	4. Bestuur	
Website	http://www.regiogv.nl	

Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	Statutaire vestigingsplaats is Hilversum. Het algemeen bestuur bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten. De burgemeester van Hilversum maakt deel uit van en is voorzitter van het dagelijks en het algemeen bestuur. Het bestuur beslist bij meerderheid van stemmen. Hilversum heeft 1 van de 7 stemmen in het algemeen bestuur.	
Partners	De gemeenten Blaricum, Gooise Meren, Huizen, Laren, Weesp en Wijdemeren.	
Doel en openbaar belang	De taken en verantwoordelijkheden van de veiligheidsregio zijn vastgelegd in de Wet veiligheidsregio's (Wvr). In hoofdlijnen is dat conform artikel 10 Wvr: a. het inventariseren van risico's van branden, rampen en crises; b. het adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen alsmede in de gevallen die in het beleidsplan zijn bepaald; c. het adviseren van het college van burgemeester en wethouders over de taak, bedoeld in artikel 3, eerste lid; d. het voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing. Deze taken worden gezamenlijk uitgevoerd door de brandweer, politie, GHOR en Bevolkingszorg; e. het instellen en in stand houden van een brandweer; f. het instellen en in stand houden van een Geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR). De GHOR coördineert de inzet van geneeskundige diensten tijdens rampen en grote ongevallen; g. het voorzien in de meldkamerfunctie; h. het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel; i. het inrichten en in stand houden van de informatievoorziening binnen de diensten van de veiligheidsregio en tussen deze diensten en de andere diensten en organisaties die betrokken zijn bij de onder d, e, f, en g genoemde taken.	
	2020	**2021**
Financiële belang van de gemeente	€ 8,3 mln	€ 8,6 mln
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 927.471 voordeel	€ 991.659 voordeel
Toelichting	Het financieel aandeel 2020 is gebaseerd op de in de Hilversumse jaarstukken 2020 verwerkte boekingen. Het financieel aandeel 2021 is gebaseerd op de begroting 2021 van de Veiligheidsregio. Het financieel resultaat 2020 is gebaseerd op de jaarstukken 2020 van de Veiligheidsregio. Het financieel resultaat 2021 is gebaseerd op de concept-jaarstukken 2021 van de Veiligheidsregio. Van de totale gemeentelijke bijdrage aan de Veiligheidsregio draagt gemeente Hilversum circa 39% van de kosten. Voor 2021 bestaat dit uit	

	de volgende bedragen: Algemene bijdrage voor de Veiligheidsregio € 8.055.635 (2020: € 7.781.170), Bijdrage Bevolkingszorg € 130.823 (2020: € 128.218), Bijdrage huisvesting € 379.457 (2020: € 385.991). Daarnaast is in het financieel aandeel 2020 verwerkt € 30.000 voor wijkbrandweer. Het totaal van de exploitatie 2021 (baten) bedraagt € 31,1 mln (2020: € 27,9 mln).	
	Stand per 31-12-2020	**Stand per 31-12-2021**
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 2,3 mln	€ 4,8 mln
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 15,7 mln	€ 32,2 mln
Toelichting	De cijfers per 31-12-2020 en 31-12-2021 zijn gebaseerd op de concept-jaarstukken 2021 van de Veiligheidsregio.	
Ontwikkelingen	Evaluatie Wet op de Veiligheidsregio's: De Wet veiligheidsregio's (Wvr) is nu tien jaar van kracht. In opdracht van de Minister van Justitie en Veiligheid (J&V) zijn doeltreffendheid en effecten van de Wvr geëvalueerd. Dit heeft eind 2020 geresulteerd in een rapport met adviezen. De besluitvorming naar aanleiding van deze adviezen moet nog plaats vinden. Wat de feitelijke impact is van de in het rapport gegeven adviezen is nog onduidelijk. Het proces zit op dit moment nog in de evaluatie- en adviesfase. Als veiligheidsregio is onze invloed op dit onderwerp beperkt en is er een grote afhankelijkheid van de besluitvorming door de overheid. Werkgeversvereniging landelijke brandweer: Het is belangrijk dat de veiligheidsregio's en vakbonden ook in de toekomst collectieve arbeidsvoorwaarden voor het personeel van de veiligheidsregio's kunnen vaststellen, waardoor alle veiligheidsregio's niet afzonderlijk over de arbeidsvoorwaarden van hun personeel hoeven te overleggen in de lokale GO's. Hiervoor dient de gemeenschappelijke regeling (GR) van VRGV gewijzigd te worden. Besluitvorming in het college heeft in april 2021 plaatsgevonden en op 30 juni heeft het Algemeen Bestuur ingestemd om deel te nemen aan de werkgeversvereniging (verslag AB VRGV 30 juni 2021).	
Risico's	De verdeelsleutel van de gemeentelijke bijdragen is geregeld in artikel 32 van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek 2016. Vervolgens bepaalt artikel 35 van deze regeling dat bij (gedeeltelijke) opheffing het algemeen bestuur een verdeling opstelt. Als verdeelsleutel voor de gemeentelijke bijdragen wordt dezelfde verhouding toegepast als bij de algemene uitkering uit het gemeentefonds aan de individuele gemeenten voor openbare orde en veiligheid voor brandweer en rampenbestrijding opgenomen bedragen. Dezelfde verdeling van financiële verantwoordelijkheid geldt ook bij een nadelig jaarresultaat, dat niet opgevangen kan worden met de eigen reserves. De deelnemende gemeenten dragen in een eventueel tekort bij op basis van het aantal inwoners. In geval van tekorten bij de jaarrekening is de gemeente Hilversum voor zo'n 42% aansprakelijk. Opheffing van dit wettelijk verplichte openbaar lichaam kan alleen	

	door de rijkswetgever geïnitieerd worden, maar de kans op een negatief rekeningresultaat is mogelijk. In de jaarstukken 2021 noemt de Veiligheidsregio als grootste risico Taakdifferentiatie brandweerpersoneel (€ 1,2 mln). In december 2019 is een voorlopig besluit genomen in het Veiligheidsberaad om taakdifferentiatie tussen beroeps en vrijwilligers nader uit te werken. Daarbij gaat het er om dat er objectief vastgesteld kan worden dat er verschil is tussen een vrijwilliger en beroeps. In de eerste helft van 2022 zal er meer duidelijkheid komen in de gevolgen van taakdifferentiatie. Als VRGV hebben we geen invloed op het vervolgtraject dat gelopen wordt met de betrokken partijen (werkgevers, werknemers en het ministerie van Justitie en Veiligheid). Het financiële risico is voor het gehele land fors, maar met name voor de veiligheidsregio's die voor een groot deel drijven op vrijwilligheid. Gelet op de eerste aannames blijkt dat er bij de VRGV een minimaal risico is van € 2.000.000 per jaar. Het standpunt van de veiligheidsregio's is dat de extra kosten door taakdifferentiatie volledig door het ministerie van Justitie en Veiligheid gecompenseerd moeten worden. Doordat de verdeling van de rijksmiddelen op dit moment ongewis is loopt de VRGV een financieel risico. We gaan ervan uit dat vanaf 2023 invulling aan taakdifferentiatie zal worden gegeven. Het financieel risico schatten we in op 30% van de extra kosten. Over 2 jaar gerekend is het financieel risico € 1.200.000.
Programma	4. Bestuur
Website	www.vrgooienvechtstreek.nl

Werkvoorzieningsschap Tomingroep		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	Namens Hilversum zit portefeuillehouder Wolthers in het Algemeen Bestuur (AB). Op grond van de eind 2017 gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling Tomingroep 2017 worden op basis van het voortschrijdend tienjaars-gemiddelde aandeel van de deelnemende gemeenten in het aantal SW-medewerkers bij Tomingroep de onderstaande zaken bepaald: -het aandeel in het eigen vermogen; -eventuele dividenduitkering of verliescompensatie; -de stemverhouding in bestuursvergaderingen van het Schap. Voor Hilversum is het aandeel, op grond van een 10 jaar voortschrijdend gemiddelde, in 2021 vastgestelde aandeel op 30,9 %.	
Partners	De gemeenten Almere, Blaricum, Gooise Meren, Eemnes, Huizen, Laren, Weesp en Wijdemeren.	
Doel en openbaar belang	Het Werkvoorzieningsschap voert namens de deelnemende gemeenten taken uit in het kader van de 'oude' Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) die gericht zijn op het aanbieden van aangepast werk aan mensen met een arbeidsbeperking.	
	2020	**2021**
Financiële belang van de gemeente	€ 6,8 mln	€ 6,7 mln
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 2,3 mln winst	€ 1,3 mln winst
Toelichting	De jaarlijkse bijdrage is de rijksbijdrage WSW die Hilversum via de algemene uitkering ontvangt en doorzet naar het werkvoorzieningsschap. Het Schap heeft een 100% deelneming in Tomingroep BV. Het Schap en de BV hebben een meerjarige samenwerkingsovereenkomst afgesloten. In deze overeenkomst garandeert de BV aan het Schap een nulresultaat, en verklaart het Schap dat de Wsw-medewerkers bij de BV worden gedetacheerd. Het nulresultaat houdt in dat een negatief resultaat bij het Schap wordt gecompenseerd door een garantietoekenning door de BV. Het uiteindelijke resultaat van het Schap is daarmee in elk rekeningjaar minimaal € 0. In 2020: positief resultaat € 2,3 mln, geen garantietoekenning BV. In 2021: positief resultaat, € 1,3 mln, geen garantietoekenning BV Het financieel belang voor Hilversum in 2021 van 30,9 % is gebaseerd op het tienjaars voortschrijdende gemiddelde SW-aandeel, zoals dat door Algemeen Bestuur van Werkvoorzieningsschap Tomingroep is vastgesteld. Het financieel belang in 2021 is gebaseerd op de in de hilversumse jaarstukken 2021 verwerkte boekingen Het financieel belang in 2020 is gebaseerd op de in de hilversumse jaarstukken 2020 verwerkte boekingen.	

	Het resultaat van de verbonden partij 2020 en 2021 is gebaseerd op de jaarstukken 2021 van werkvoorzieningsschap Tomingroep. Dividend over 2019 ontvangen in 2020 bedraagt € 0. Dividend over 2020 te ontvangen in 2021 bedraagt € 0.	
	Stand per 31-12-2020	**Stand per 31-12-2021**
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 4,2 mln (incl. € 2,3 mln winst 2020)	€ 5,6 mln (incl. € 1,3 mln winst 2021)
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 8,7 mln	€ 6,2 mln
Toelichting	De cijfers 2020 en 2021 zijn gebaseerd op de (concept) jaarstukken 2021 van werkvoorzieningsschap Tomingroep.	
Ontwikkelingen	De primaire taak van het Werkvoorzieningsschap is om zo goed mogelijk uitvoering te geven aan de sociale werkvoorziening (SW). In 2015 (invoering Participatiewet) werd de toegang tot de Wsw afgesloten. Sindsdien neemt het zittend Wsw-bestand en dus ook de rijkssubsidie Wsw jaarlijks af. Uitvoering van de Wsw voor het zittend bestand is sindsdien duurder (door het ontbreken van schaalvoordelen) en inefficiënter (door verlies expertise in afbouwende SW-bedrijven). In 2015 besloten de gemeenten in het Werkvoorzieningsschap daarom om Tomingroep ook in te zetten als arbeidsontwikkelinstrument, naast haar primaire taak als uitvoerder van de SW. Dit bleek door uiteenlopend beleid van de deelnemende gemeenten niet eenvoudig en is daarom sinds 2017 teruggedraaid naar vrijwillige inkoop. In juni 2019 werd besloten om eventueel dividend niet meer uit te keren aan de deelnemende gemeenten maar in te zetten voor nieuwe werkgelegenheidsprojecten (het Werkvoorzieningsschap is daar volgens de statuten toe bevoegd). Over boekjaar 2018 zou het in 2019 aan Hilversum uit te keren dividend afgerond € 76.000 hebben bedragen. Vanaf 2019 is er geen dividend gerealiseerd. In de loop van de zomer van 2019 bleek dat Tomingroep BV (100% dochter van het Werkvoorzieningsschap) voor het eerst in tenminste 25 jaar het jaar zou gaan afsluiten met een tekort van rond de € 2,3 mln. De oorzaak lag in een combinatie van incidentele en meer structurele zaken zoals vervanging van langdurig zieken, tegenvallers in de omzet en veel extra inhuur van uitzendkrachten. Naar aanleiding van de verliezen over 2019, is het Algemeen Bestuur van het Werkvoorzieningschap Tomin in 2020 een verkenning gestart naar mogelijkheden om Tomin door te ontwikkelen tot arbeidsontwikkelbedrijf dat toegerust is op de toekomst en waarbij de huidige bestuursopdracht (waarbij verliezen BV worden gecompenseerd door plaatsing P-wetters) wordt herzien. Medio 2021 zijn de uitkomsten van de verkenning met de raad gedeeld. Daarin staat dat de koersbepaling Tomin in de periode 2022-2025 een doorontwikkeling tot een werkleerbedrijf wordt. De tweede helft van 2021 is benut om een bedrijfsplan op te stellen voor de	

	periode 2022-2025. Dit bedrijfsplan is intussen afgerond en wordt vanaf 2022, fasegewijs, geïmplementeerd.
Risico's	De gemeenten zetten de in de Algemene Uitkering ontvangen Wsw-bijdrage (rijkssubsidie Wsw) door naar het Schap. Doordat het Wsw-bestand afneemt, stijgen de kosten relatief door het ontbreken van schaalvoordelen. De huidige strategienota gaat uit van plaatsing P-wetters en groei van de onderneming. Dit is niet rendabel gebleken omdat P-wetters relatief duur zijn (zonder marktconforme begeleidingsvergoeding) en omdat voor het extra werk relatief dure inhuur ingezet moest worden. Groot voordeel was dat de Tomingroep (in relatie tot andere SW-bedrijven in het land) een uitzonderlijk grote buffer had, namelijk het gezamenlijk eigen vermogen van het schap en de BV. Het eigen vermogen loopt nu echter snel terug en is in 4 jaar tijd fors gedaald. De gemeente is 100% risicodrager voor haar aandeel (= het aantal werkdagen van de in de gemeente Hilversum wonende werknemers).
Programma	3. Werken
Website	www.tomingroep.nl

Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	De wethouder met vergunningverlening en handhaving in portefeuille, heeft zitting in het algemeen bestuur van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV). De verdeling van de stemmen gaat naar rato van de omvang van de ingebrachte taken, en dus naar rato van de financiële bijdrage. Het stempercentage voor Hilversum in 2022 is 5,17% (2021: 4,51%).	
Partners	De provincies Flevoland en Noord-Holland, en de gemeenten Almere, Blaricum, Dronten, Gooise Meren, Huizen, Laren, Lelystad, Noordoostpolder, Urk, Wijdemeren, Zeewolde.	
Doel en openbaar belang	De OFGV verricht voor de gemeente activiteiten op het gebied van milieu. Dit zijn door het rijk verplichte activiteiten en niet-verplichte activiteiten voor de gemeente. , waaronder het verlenen van omgevingsvergunningen milieu, afhandelen van meldingen en klachten, toezicht houden en handhaven. Verder kan de OFGV adviserende, ondersteunende en uitvoerende werkzaamheden verrichten op het gebied van de fysieke leefomgeving. Ook verzorgt de OFGV de uitvoering van programma's en projecten voor de deelnemers. Waaronder het leveren van milieutechnische kennis en het uitvoeren van onderzoek en metingen. Tot slot helpt de OFGV mee bij de voorbereiding op de Omgevingswet.	
	2020	**2021**
Financiële belang van de gemeente	€ 553.010	€ 607.646
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 555.603	€ 569.799.
Toelichting	De cijfers 2020 en 2021 zijn gebaseerd op "brief voorlopige jaarrekening 2021 (14-3-2022)" van de OFGV.	
	Stand per 31-12-2020	**Stand per 31-12-2021**
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 1,3 mln	€ 1,6 mln
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 5,1 mln	€ 5,5 mln
Toelichting	De cijfers 2020 en 2021 zijn gebaseerd op "brief voorlopige jaarrekening 2021 (14-3-2022)" van de OFGV.	
Ontwikkelingen	De OFGV moet voldoen aan de kwaliteitscriteria en dat ook verantwoorden. Deze criteria zijn vastgelegd door alle deelnemers in hun Verordening VTH van 2016. Zij zijn bedoeld om de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (de VTH-taken) te professionaliseren en de kwaliteit in de organisatie te borgen. De kwaliteitscriteria hebben onder andere betrekking op de robuustheid van de organisatie, de professionaliteit van de medewerkers en de kwaliteit van de uit te voeren taken. Uitvoering hiervan blijft onder de aandacht van Hilversum en de andere deelnemers. De OFGV heeft een instrument ontwikkeld om dit te monitoren.	

Risico's	In de begroting 2022 noemt de OFGV o.a. de volgende risico's: invoering van de Omgevingswet (invoering digitale stelsel, omscholing, taakverandering), wegvallende overige opbrengsten, implementatie van de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, eisen aan de taakuitvoering en ziekteverzuim.
Programma	1. Wonen en leven
Website	www.ofgv.nl

Vennootschap of Coöperatie

GEM Crailo BV		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	GEM Crailo BV is opgericht op 1 mei 2018. De aandeelhouders zijn de gemeenten Hilversum (45%), Gooise Meren (45%) en Laren (10%). De wethouders Financiën vertegenwoordigen hun gemeente in de Algemene Vergadering van Aandeelhouder). De wethouders Ruimtelijke Ordening (in Hilversum de projectwethouder Crailo) vertegenwoordigen hun gemeente in het Bestuurlijk Overleg.	
Partners	Gemeenten Gooise Meren en Laren.	
Doel en openbaar belang	De Vennootschap heeft ten doel het ontwikkelen, realiseren en exploiteren van plangebied Crailo voor woningbouw en bedrijvigheid en het verrichten van al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.	
	2020	**2021**
Financiële belang van de gemeente	Zie toelichting	Zie toelichting
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 0	€ 1,4 mln
Toelichting	Op 2 maart 2022 heeft de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van GEM Crailo BV de geactualiseerde intergemeentelijke grondexploitatie als onderdeel van het jaarverslag 2021 en het jaarplan 2022 van GEM Crailo BV vastgesteld. De omvang van de Intergemeentelijke grondexploitatie bedraagt € 87,8 miljoen waarbij de geprognotiseerde winst van de grondexploitatie op eindwaarde per 31 december 2030 € 5,4 miljoen bedraagt (contante waarde per 1 januari 2022: € 4,5 miljoen). Het financieel resultaat van de verbonden partij vloeit voort uit de intergemeentelijke grondexploitatie, die jaarlijks geactualiseerd wordt. Begin 2022 is een financieel verslag over de periode 1 januari 2021 tot en met 31 december 2021 beschikbaar gekomen: het resultaat na belastingen bedraagt € 1,4 mln in 2021.	
	Stand per 31-12-2020	**Stand per 31-12-2021**
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 1.000	€ 1.000
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 48,6 mln	€ 47,7 mln
Toelichting	Het volgestorte aandeelkapitaal van Gem Crailo BV bedraagt (oprichting 1 mei 2018) € 1.000. Het aandeel van Hilversum daarin is 45% (€ 450). GEM Crailo BV heeft een kredietfaciliteit bij de BNG Bank van € 20 miljoen, waarvan de maximale opnamelimiet tot 1 juli 2020 is vastgesteld op € 10 mln. De gemeente Hilversum staat voor 45% borg (gemeente Gooise Meren voor 45% en gemeente Laren voor 10%). Begin 2022 is een financieel verslag over de periode 1 januari 2021 tot en met 31 december 2021 beschikbaar gekomen. De geactiveerde kosten van de grondexploitatie per 31-1-2021 bedragen € 46,0 miljoen.	

	GEM Crailo B.V. heeft eind december 2020 de gronden van de gemeente Hilversum, de gemeente Laren en de gemeente Gooise Meren overgenomen tegen een totaalbedrag van € 33.200.000. De koopsom is voldaan door middel van een uitgestelde betaling. Deze uitgestelde betaling dient uiterlijk op 31 december 2029 plaats te vinden. Eind december 2021 heeft GEM Crailo BV een laatste deel van een perceel van de gemeente Hilversum aangekocht dat per abuis vergeten was bij de aankoop van gronden in 2020. Deze grond is zonder uitgestelde betaling afgerekend in 2021, voor een bedrag van € 222.000
Ontwikkelingen	In 2022 is de uitvoeringsfase in volle gang. De eerste gesprekken over gronduitgifte zijn door de GEM Crailo eind 2021 gevoerd. In 2022 zijn veel activiteiten worden opgepakt omtrent sloop en sanering en het vaststellen van voorlopige en definitieve inrichtingsplannen voor de openbare ruimte. Daarnaast worden de eerste percelen uitgegeven ter ontwikkeling. Verder zal GEM Crailo actief participeren in de ontwikkeling van de mobiliteitsvisie van de verkeersknoop A1. Vooral de verbetering van de bereikbaarheid van het OV-knooppunt van voetgangers en fietsers is een belangrijk onderwerp. Over de financiële effecten en/of de omvang daarvan voor GEM Crailo bestaat op dit moment nog geen inzicht.
Risico's	Op 2 maart 2022 heeft de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van GEM Crailo BV de geactualiseerde intergemeentelijke grondexploitatie als onderdeel van het jaarverslag 2021 en jaarplan 2022 van GEM Crailo BV vastgesteld inclusief een risico- en gevoeligheidsanalyse. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing worden de risico’s beschreven.
Programma	5. Financiën en grondexploitaties
Website	

BNG Bank N.V.		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	De gemeente Hilversum heeft 120.939 van de 55.690.720 aandelen en daarmee 0,2% van het stemrecht op de AVA (Algemene Vergadering van Aandeelhouders). De gemeente wordt op de AVA vertegenwoordigd door de wethouder Financiën.	
Partners	De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.	
Doel en openbaar belang	De BNG bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger en is het voor de gemeente mogelijk om op eenvoudige wijze toegang te krijgen tot de geldmarkt. Toelichting: het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.	
	2020	**2021**
Financiële belang van de gemeente	€ 218.900	€ 341.048
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 221 mln winst	€ 236 mln winst
Toelichting	Hilversum bezit 120.939 aandelen, op de balans gewaardeerd tegen € 274.000. Het dividend uit jaar T wordt in jaar T+1 begroot en verwerkt. In 2021 is een bedrag van € 218.900 aan dividend over 2020 ontvangen (begroot € 300.000) In 2022 zal een bedrag van € 341.048 aan dividend worden ontvangen over het jaar 2021. Daarnaast emitteert de BNG Bank leningen die beursgenoteerd zijn. Om die reden is de BNG Bank gehouden aan regels die de Autoriteit Financiële Markten (AFM) stelt aan het verstrekken van mogelijk koersgevoelige informatie. Het verstrekken van cijfers en verwachtingen over eigen vermogen en netto resultaat valt daar uitdrukkelijk onder. De BNG Bank gaat pas tot publicatie van de gerealiseerde resultaten over na behandeling van de door de externe accountant goedgekeurde jaarrekening en het voorstel tot winstuitkering door de Raad van Commissarissen (RvC). De gegevens 2020 en 2021 zijn afkomstig uit de jaarrekening 2021 van de BNG Bank.	
	Stand per 31-12-2020	**Stand per 31-12-2021**
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 5,1 mld	€ 5,1 mld

Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 155 mld	€ 144 mld
Toelichting	De gegevens 2020 en 2021 zijn afkomstig uit de jaarrekening 2021 van de BNG Bank.	
Ontwikkelingen	Gezien de onvoorspelbare bewegingen op de financiële markten vindt de bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de verwachte nettowinst 2022.	
Risico's	Gering. De ratings van de BNG zijn respectievelijk Aaa bij Moody's, AAA bij Fitch en AA+ bij Standards & Poor's en zijn daarmee gelijk aan de ratings van de Nederlandse Staat.	
Programma	5. Financiën en grondexploitaties	
Website	www.bngbank.nl	

Vitens N.V.		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	Als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA). De gemeente Hilversum heeft 89.569 van de 5.777.247 aandelen en daarmee 1,55 % van het stemrecht in de AVA.	
Partners	De aandelen van de N.V. zijn in handen van provinciale en gemeentelijke overheden.	
Doel en openbaar belang	Het statutaire doel van Vitens is de uitoefening van een publiek (drink)waterbedrijf, waaronder de winning, de productie, het transport, de verkoop en de distributie van water (statuten art 3 lid 1). Het doel van de deelname van Hilversum is het beïnvloeden van het beleid van Vitens, teneinde de prijs van water voor de Hilversumse burgers en bedrijven zo laag mogelijk te houden.	
	2020	**2021**
Financiële belang van de gemeente	€ 0	€ 0
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 23,9 mln winst	n.n.b.
Toelichting	Hilversum bezit 89.569 aandelen Vitens, op de balans gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van € 89.569 (€ 1 per aandeel). Het dividend uit jaar T wordt in jaar T+1 begroot en verwerkt. In 2021 is een bedrag van € 0 aan dividend over 2020 ontvangen (begroot € 0) In 2022 zal een bedrag van € 0 aan dividend worden ontvangen over het jaar 2021. Vitens heeft de verwachting uitgesproken de komende jaren geen dividend uit te keren aan de aandeelhouders. Het financieel resultaat 2020 is gebaseerd op het jaarverslag 2020 van Vitens. De ALV bespreekt de jaarrekening 2021 waarschijnlijk eind mei.	
	Stand per 31-12-2020	**Stand per 31-12-2021**
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 557 mln	n.n.b.
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 1.340 mln	n.n.b.
Toelichting	De cijfers 2020 zijn gebaseerd op het jaarverslag 2020 van Vitens. De ALV bespreekt de jaarrekening 2021 waarschijnlijk eind mei.	
Ontwikkelingen	Door de toenemende vraag naar drinkwater staat Vitens voor een 'enorme investeringsopgave'. Daarnaast mag Vitens conform de drinkwaterwet maar een beperkt rendement behalen hetgeen de winstgevendheid beperkt. Vitens zal daarom de komende jaren geen dividend uit aan aandeelhouders.	
Risico's	Geringe risico’s. Het betreft een bedrijf met een monopolie op het gebied van drinkwater.	
Programma	5. Financiën en grondexploitaties	
Website	www.vitens.nl	

Coöperatie Parkeerservice U.A.		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	Hilversum is 1 van de 14 leden in de Algemene Leden Vergadering (ALV) en heeft daar 1 stem. Portefeuillehouder Bereikbaarheid en Parkeren neemt deel aan de ALV.	
Partners	Gemeenten Alphen aan den Rijn, Amersfoort, Barneveld, Bergen (NH), Gouda, Hoogeveen, Lelystad, Nieuwegein, Nijkerk, Woerden, Zandvoort en Zeist, en Parkeren Amersfoort B.V.	
Doel en openbaar belang	1. De Coöperatie heeft ten doel het bewerkstelligen van samenwerking tussen de Coöperatie en haar Leden op het werkgebied van de Coöperatie en het voorzien in de stoffelijke behoeften van de Leden van de Coöperatie door het sluiten van overeenkomsten van opdracht met de Leden ter zake van het bedrijf dat door de Coöperatie wordt uitgeoefend ten behoeve van de Leden op het gebied van het adviseren en leveren van diensten ter zake van garagebeheer, straatparkeerbeheer en straatparkeerhandhaving in het geografisch werkgebied van de Leden. 2. Als nevendoel kan de Coöperatie andere belangen op het gebied van parkeren van haar Leden behartigen.	
	2020	**2021**
Financiële belang van de gemeente	€ 1.418.367 (= opdracht 2020 € 1.268.367 + aanvullende opdracht van € 150.000)	€ 1.303.397 (= opdracht 2021)
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 139.000 winst	€ 130.000 winst
Toelichting	Het financieel resultaat 2020 is gebaseerd op de jaarstukken 2020 vastgesteld in het ALV van 30-6-2021. Het financieel resultaat 2021 is gebaseerd op de voortgangsrapportage 2021 vastgesteld in het ALV van 15-12-2021. De reguliere exploitatie 2020 kende een winst van € 357.000. In de jaarstukken 2020 is ook een nadeel van € 218.000 vanwege transitiekosten verwerkt, die in de jaarrekening 2020 direct gedekt zijn door een onttrekking van € 218.000 aan de algemene reserve. Per saldo groeide de algemene reserve na bestemming van het resultaat 2020 met € 139.000. Voor de reguliere exploitatie 2021 wordt een winst verwacht van € 130.000.	
	Stand per 31-12-2020	**Stand per 31-12-2021**
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 2,0 mln	nog niet bekend
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 2,0 mln	nog niet bekend
Toelichting	De cijfers 2020 zijn gebaseerd op de jaarrekening 2020. De winst 2020 van € 139.000 is toegevoegd aan het Eigen Vermogen per 31-12-2020. De cijfers 2021 zijn nog niet bekend, deze worden tijdens de ALV van 24-6-2022 besproken.	

Ontwikkelingen	Vanaf 2022 wordt een sluitende exploitatie verwacht door de toetreding van nieuwe leden (gesprekken met potentiële leden zijn gaande) en door een grotere afname van producten door bestaande leden.
Risico's	Door de gekozen rechtsvorm van Coöperatie met Uitgesloten Aansprakelijkheid is er geen verhaalsrecht op de leden voor de schulden en tekorten van de coöperatie. Hilversum betaalt de jaarlijkse bijdrage in 4 termijnen, dus bij een eventueel faillissement is Hilversum maximaal een kwart van de jaarlijkse bijdrage kwijt. De Coöperatie werkt aan de financiële continuïteit. Mede door de in 2018 ingezette transitie zijn risico's beter afgedekt en worden kosten beter doorbelast aan de leden. Het financiële risico is daardoor beperkt.
Programma	3. Werken
Website	www.parkeerservice.nl

Coöperatie Productief Leren		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	De gemeente Hilversum is mede- oprichter en lid van de coöperatieve vereniging Productief Leren. Statutair zijn er altijd twee wethouders lid van het bestuur, die samen 25% van de stemmen hebben. De wethouder onderwijs van Hilversum is voorzitter van het bestuur. De regiowethouder onderwijs vertegenwoordigt de gemeenten in regio Gooi en Vechtstreek.	
Partners	ROC van Amsterdam (MBO college Hilversum) 50% , Qinas (namens Voortgezet Onderwijs) 25%, en gemeenten in de Regio Gooi- en Vechtstreek 25%.	
Doel en openbaar belang	De coöperatie heeft tot doel het bieden van een geïntegreerde onderwijsvoorziening aan leerlingen die hun school vroegtijdig verlaten of dreigen te verlaten, door het in stand houden en verder ontwikkelen van het project "Productief Leren" in de regio Gooi- en Vechtstreek. De activiteiten zijn gericht op het voeren van de regie over onderwijs en zorg waardoor met de leerling wordt gewerkt naar een startkwalificatie en/of toegang tot de arbeidsmarkt. De coöperatie heeft verder tot doel de stad tot school te maken door ondernemers in de regio te betrekken opdat praktijkstages een prominente plaats hebben in het onderwijsprogramma. De coöperatie kan ook de maatschappelijke belangen van haar leden behartigen, zowel maatschappelijke, immateriële als ideële belangen.	
	2020	**2021**
Financiële belang van de gemeente	€ 110.000	n.v.t.
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 14.506 winst	n.v.t.
Toelichting	Zie voor 2021 de Ontwikkelingen. De cijfers 2020 zijn gebaseerd op de realisatie 2020. De totale realisatie 2020 van Productief Leren bedraagt circa € 0,8 mln. De Regio Gooi en Vechtstreek droeg tot en met 2020 circa € 110.000 per jaar bij vanuit de centrummiddelen VSV (Voortijdig School Verlaten) die de gemeente Hilversum jaarlijks overdraagt aan de Regio Gooi en Vechtstreek.	
	Stand per 31-12-2020	**Stand per 31-12-2021**
Eigen vermogen van de verbonden partij	Onbekend	-
Vreemd vermogen van de verbonden partij	Onbekend	-
Toelichting	-	
Ontwikkelingen	Op 10 december 2020 is regionaal besloten om Productief leren voor de periode 2021 t/m 2024 structureel financieel te ondersteunen. Productief leren wordt daarmee een structurele onderwijsvoorziening (buiten de coöperatie) en kan daarom niet meer uit de VSV middelen gefinancierd worden. De gemeentelijke bijdrage gaat daarmee omhoog tot een totale bijdrage van € 160.000 per jaar. Voor de gemeente Hilversum is dit een bijdrage van maximaal € 85.700 per jaar. Dit	

	bedrag is opgenomen in de onderwijsbegroting voor de komende vier jaar. Aangezien Productief Leren nu een structurele onderwijsvoorziening is geworden heeft het bestuur van Productief Leren op 16 maart 2021 unaniem besloten de coöperatie op te heffen. Vanaf schooljaar 2021-2022 verhuist Productief Leren naar een locatie naast het MBO college in Hilversum. De rechtspersoon Coöperatie Productief Leren Gooi en Vechtstreek U.A is ontbonden en beëindigd met ingang van 01-01-2022.
Risico's	De rechtspersoon Coöperatie Productief Leren Gooi en Vechtstreek U.A. is met ingang van 01-01-2022 ontbonden en beëindigd; er zijn geen risico's meer.
Programma	2. Zorg
Website	www.productiefleren.nl

Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Regio Utrecht BV		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	De gemeente heeft als aandeelhouder, in de persoon van de wethouder Economie, in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AVA), de mogelijkheid om richting te geven aan de werking van de ROM. De bevoegdheden van de AVA zijn onder andere het benoemen van de Raad van Commissarissen, het benoemen van directie en investeringscomité op voordracht van de RvC, het vaststellen van het investeringsreglement en het besluiten over statuten, uitgifte van aandelen en tussentijdse uitkeringen. De governance is zo ingericht dat er geen belangenverstrengeling kan ontstaan. De sturingsmogelijkheid van de Raad is dan ook op afstand.	
Partners	De gemeenten Utrecht en Amersfoort, de provincie Utrecht, de Universiteit van Utrecht en het Universitair Medisch Centrum Utrecht en het Ministerie van EZK.	
Doel en openbaar belang	De ROM Regio Utrecht BV versterkt de economische structuur van de Regio Utrecht en richt zich hierbij op de thema's uit de Regionaal Economische Agenda; toekomstbestendige leefomgeving, gezonde mensen en digitalisering. Door ondersteuning van het bedrijfsleven en het ecosysteem wordt het innovatieve vermogen van de regio versterkt en via deze weg de welvaart en het welzijn blijvend vergroot. Zij sluit aan op de activiteiten van de Economic Board Utrecht waar bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden elkaar vinden in het aanpakken van maatschappelijke vraagstukken. De ROM Regio Utrecht BV is het antwoord op een aantal uitdagingen; 1. Het creëren van een aanspreekpunt in de regio om cofinanciering te krijgen vanuit Invest-NL in het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. Oplossingen die vaak een slecht, moeilijk financierbare top kennen. 2. De Regio Utrecht beschikt over een zeer bescheiden omvang aan stimuleringsinstrumenten voor het MKB. Er is weinig effectieve business development capaciteit om innovatie bij het bedrijfsleven en daarmee steun bij het oplossen van maatschappelijke vraagstukken tot stand te brengen. De ROM beschikt over business development capaciteit waardoor bedrijven sneller in staat zijn om hun product door te ontwikkelen en op te schalen. 3. De ROM gaat via haar Participatiefonds voorzien in een op dit moment niet in te vullen behoefte naar kapitaal bij het innovatieve bedrijfsleven 4. De versterking van de inzet op internationalisering van het bedrijfsleven door bundeling van capaciteit binnen de tak trade en invest. 5. Het zorgen voor een helder en eenduidig aanspreekpunt in de regio voor bedrijven met een business development en of investeringsvraag. Het bestaande Healthier Urban Living POC (Proof of concept) fonds dat haar funding kent via EFRO middelen en werkt met achtergestelde leningen is in beheer van de ROM BV. Hierdoor wordt versnippering van capaciteit voorkomen.	
	2020	**2021**
Financiële belang van de gemeente	€ 2.000.000 kapitaaloverdracht / € 135.000 jaarlijkse exploitatiebijdrage	niet bekend

Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 75.559	niet bekend
Toelichting	Het resultaat over 29 mei 2020 tot en met 31 december 2020 ad € 75.559 is toegevoegd aan de overige reserves. Naar verwachting verschijnt de jaarrekening 2021 van de ROM Regio Utrecht BV in juni 2022. Derhalve zijn de cijfers op de geconsolideerde jaarrekening 2020. De verdeling van de activiteiten van de ROM en de EBU zijn nauw aan elkaar verbonden. De dekking van de kosten loopt via één aanvraag. De gereserveerde exploitatiebijdragen voor deze activiteiten (ROM (€ 45.000) en EBU € 90.000) zijn daarom samengevoegd Naar verwachting verschijnt de jaarrekening 2021 van de ROM Regio Utrecht BV in juni 2022.	
	Stand per 31-12-2020	**Stand per 31-12-2021**
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 22,1 mln	niet bekend
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 7,1 mln	niet bekend
Toelichting	Groepsvermogen van de verbonden partij bedraagt ultimo 2020 € 22,1 mln. Het vreemd vermogen ultimo 2020 bedraagt € 7,1 mln waarvan langlopende schuld € 5 mln en kortlopende schuld € 2,1 mln. Naar verwachting verschijnt de jaarrekening 2021 van de ROM Regio Utrecht BV in juni 2022.	
Ontwikkelingen	Na een wensen en bedenkingen procedure bij de raad heeft het college op 22 juni 2021 besloten tot een extra kapitaaloverdracht van € 1 mln in de ROM Regio Utrecht. De overheidsaandeelhouders hebben besloten tot een aanvullende storting. Het totaal beschikbare vermogen in het Participatiefonds en het POC fonds zal in 2022 liggen op maximaal € 53.680.000. De verwachting is dat dit lager zal uitvallen omdat dit vermogen wordt ingezet in participaties in bedrijven.	
Risico's	In lijn met gelijksoortige risico's wordt de maximum bandbreedte ingeschat op de totale hoogte van de deelneming: € 2 mln. De kans van optreden van dit risico wordt met 1% zeer klein ingeschat. Dit individuele ROM risico wordt opgenomen in het overkoepelende risico dat het portfolio van onze gemeentelijke borgstellingen, garanties, rechtstreekse geldleningen en deelnemingen beslaat.	
Programma	3. Werken	
Website		

Stichtingen of verenigingen

Stichting Gooisch Natuurreservaat		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	Het bestuur wordt gevormd door een afvaardiging van de participanten van het GNR plus een onafhankelijk voorzitter en twee onafhankelijke deskundigen. Samen hebben zij 14 stemmen te verdelen, waarvan Hilversum er 4 heeft. Hilversum wordt vertegenwoordigd door de wethouder Natuur & Groen.	
Partners	De participanten van het GNR zijn de gemeenten Blaricum, Gooise Meren, Huizen en Laren.	
Doel en openbaar belang	1. De instandhouding van het natuurschoon in het Gooi door de verkrijging van de aldaar gelegen terreinen, ten einde deze ten eeuwigen dage ongeschonden als natuurreservaat te behouden, en 2. aan het publiek, door vrije toegang tot die terreinen onder eventueel te stellen bepalingen, het genot van dat natuurschoon te verzekeren.	
	2020	**2021**
Financiële belang van de gemeente	€ 786.690	€ 848.660
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 88.000 winst na mutatie reserves (€ 332.000 verlies voor mutatie reserves)	€ 35.000 winst na mutatie reserves (€ 304.000 winst voor mutatie reserves)
Toelichting	Het financieel resultaat 2020 en 2021 is gebaseerd op de concept-jaarstukken 2021 GNR. Het financieel aandeel 2020 is gebaseerd op de jaarstukken 2020 GNR. Het financieel aandeel 2021 is gebaseerd op de jaarstukken 2021 GNR. De netto bijdrage (gedefinieerd al bruto bijdrage -/- BTW teruggave o.b.v. de transparantieregeling) bedraagt in 2021 € 786.323 (2020: € 786.690). De bruto bijdrage van Hilversum bedraagt in 2021: € 917.260 (2020: € 895.230). Deze bruto bijdrage is opgebouwd uit een bedrag van € 887.530 (2020: € 866.130) rijwielpaden € 29.730 (2020: € 29.100). Het GNR betaalt jaarlijks op basis van de transparantieregeling BTW terug aan de deelnemers. Hilversum ontvangt over 2021 € 130.937 (2020: € 108.540) uit exploitatie en projecten .	
	Stand per 31-12-2020	**Stand per 31-12-2021**
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 1.562.000 (afgerond)	€ 1.867.000 afgerond
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 926.000 (afgerond	€ 967.000 (afgerond)
Toelichting	De cijfers 2020 en 2021 is gebaseerd op de concept-jaarstukken 2021 GNR.	
Ontwikkelingen	Na het vertrek van de gemeente Amsterdam en provincie Noord-Holland wordt gekeken hoe de afkoopsommen van de twee vertrekkende partijen het best beheerd kunnen worden en hoe de participanten kunnen ingroeien naar een hogere participantenbijdragen in de toekomst.	
Risico's	In de begroting 2022 noemt de Stichting GNR de volgende risico's:	

	Personeel De stichting is eigen-risicodrager ’ voor WW-uitkeringslasten en (langdurig) ziekteverzuim. Bij een aantal (langdurige) ziektegevallen tegelijk bestaat het risico dat werkzaamheden niet meer uitgevoerd worden of, moeten worden uitbesteed. Projecten De projectuitvoering kent een aantal risico’s, te weten: 1. Stel dat de Nationale Postcode Loterij in de toekomst besluit om het Goois Natuurreservaat niet meer als beneficiant aan te merken, dan zullen de ambities voor het realiseren van projecten in overeenstemming met de dan beschikbare middelen moeten worden bijgesteld. 2. Eventuele overschrijdingen van kostenramingen bij projectuitvoering komen voor risico en rekening van de stichting. Voor de afdekking van dit risico houdt GNR een bestemmingsreserve aan. Subsidie Natuur- en Landschapsbeheer Tijdens de subsidieperiode 2017-2022 ontvangt de stichting GNR jaarlijks subsidie; vanaf 2020 jaarlijks circa € 0,7 mln en legt hierover verantwoording af. Wanneer de stichting onvoldoende voldoet aan de subsidieverplichtingen SNL, kan de subsidieverstrekker een deel van de subsidie terugvorderen. BTW Compensatiefonds De participanten mogen de door de stichting GNR betaalde omzetbelasting verrekenen, maar of dat ook lange tijd zo blijft is niet zeker. Dit is een mogelijk risico voor de participanten en daarmee indirect ook voor de stichting. Over de uittreding van de gemeente Amsterdam en provincie Noord-Holland melden de concept-jaarstukken 2021: In navolging van de gemeente Amsterdam heeft ook de provincie Noord-Holland aangegeven als participant uit de stichting te willen treden. De eerste drie kwartalen van 2021 zijn gebruikt om bestuurlijk tot overeenstemming te komen op de voorwaarden waaronder uittreding zou kunnen plaatsvinden. In het vierde kwartaal is met de provincie overeenstemming bereikt over de uittredingsvoorwaarden en is in navolging van de uittreding van Amsterdam een concept uittredingsovereenkomst opgesteld. In beide concept-uittredingsovereenkomsten is vastgelegd dat beide participanten met terugwerkende kracht per 1 januari 2021 zijn uitgetreden. De definitieve ondertekening van beide uittredingsovereenkomsten wacht nog op de uitkomsten van een verzoek dat bij de fiscus is neergelegd, waarbij bevestiging wordt gevraagd van het feit dat de afkoopsommen als gevolg van de uittreding niet aan BTW heffing onderhevig zijn. Over 2021 hebben de beide participanten nog wel een jaarbijdrage overgemaakt. Dit bedrag maakt onderdeel uit van de afgesproken uittredingssommen (Amsterdam € 5,2 en Provincie Noord-Holland € 16 miljoen).
Programma	1. Wonen en leven
Website	www.gnr.nl

Uitvaartstichting Hilversum		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	De verantwoordelijke portefeuillehouder (beheer, vastgoed, grondexploitaties) is voorzitter van de Raad van Toezicht. Dit lid heeft een vetorecht ten aanzien van alle besluiten die in de Raad van Toezicht worden genomen. Daarnaast dient het college van B&W goedkeuring te verlenen voor de begroting, jaarstukken en tarievenlijsten van de stichting.	
Partners	Geen	
Doel en openbaar belang	De gemeente heeft op grond van de Wet op de Lijkbezorging de plicht een gemeentelijke begraafplaats te hebben. De stichting heeft tot doel om de begraafplaatsen én het crematorium van de gemeente Hilversum op een professionele, efficiënte en effectieve wijze te exploiteren.	
	2020	**2021**
Financiële belang van de gemeente	zie toelichting	zie toelichting
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 36.422 winst (voor en na belastingen)	€ 148.865 winst voor belastingen (€ 199.677 winst na belastingen)
Toelichting	De cijfers 2021 zijn gebaseerd op de jaarstukken 2021. De cijfers 2020 zijn gebaseerd op de door het College op 3 mei 2021 vastgestelde jaarrekening 2020. Er bestaan enkele privaatrechtelijke afspraken tussen gemeente en USH, vastgelegd in overeenkomsten die betrekking hebben op het onderhoud aan en vervanging van gemeentelijke eigendommen. De USH benut deze eigendommen om invulling te geven aan de wettelijke taken die de gemeente op gebied van begraven en cremeren heeft. In 2016 heeft de financiële overdracht door de gemeente aan de Stichting plaatsgevonden. De stichting is daarna volledig verantwoordelijk voor de exploitatie van de gemeentelijke begraafplaatsen en het crematorium en voert dit uit voor eigen rekening en risico.	
	Stand per 31-12-2020	**Stand per 31-12-2021**
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 474.243 negatief	€ 274.567 negatief
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 2.412.666	€ 2.691.875
Toelichting	De cijfers 2021 zijn gebaseerd op de jaarstukken 2021. De cijfers 2020 zijn gebaseerd op de door het College op 3 mei 2021 vastgestelde jaarrekening 2020. In het vreemd vermogen per 31-12-2021 zijn de onderhoudsvoorzieningen van ruim € 2,4 mln (ruim € 2,1 mln eind 2020) en kortlopende schulden van € 0,1 mln (2020: € 0,3 mln) opgenomen. er zijn geen langlopende schulden, eind 2021 zijn er wel leaseverplichtingen.	

Ontwikkelingen	Op 17 november 2021 zijn de renovatiewerkzaamheden aan de aula behorende bij de begraafplaats aan de Bosdrift afgerond en is het pand officieel in gebruik genomen door de Uitvaart Stichting. Daarnaast zijn op verzoek van de USH eind 2021 gesprekken gestart over een verlenging van de huidige samenwerkingsovereenkomst en verdere verzelfstandiging van de stichting door het onafhankelijk werven van de voorzitter van de raad van toezicht.
Risico's	Het risico voor de gemeente betreft primair het versterken van het eigen vermogen en of de liquiditeitspositie van de stichting. Gezien de resultaten van het afgelopen jaar en de huidige liquiditeitspositie is dit risico overigens beperkt.
Programma	1. Wonen en leven
Website	www.uitvaartstichtinghilversum.nl

3.7 Grondbeleid

3.7.1 Inleiding

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht gemeenten om in de begroting en jaarrekening een paragraaf over het grondbeleid op te nemen. De paragraaf grondbeleid in de jaarrekening en begroting is in samenhang met de nota Grondbeleid, een belangrijk instrument voor het sturen, beheersen en controleren van het grondbeleid. In artikel 16 van het BBV is bepaald waaruit de verplichte paragraaf grondbeleid ten minste dient te bestaan. Kort gezegd geeft de gemeenteraad in de paragraaf grondbeleid van de programmabegroting aan, wat het te voeren grondbeleid het komende jaar is om de ruimtelijke doelstellingen/opgaven van de gemeente Hilversum te realiseren. In de paragraaf grondbeleid van de eerstvolgende jaarrekening wordt vervolgens gerapporteerd wat er is gerealiseerd en hoe dit zich verhoudt tot de aanvankelijke voornemens uit de begroting.

3.7.2 Grondbeleid in Hilversum

De raad heeft op 12 december 2019 de nota Grond- en Vastgoedbeleid vastgesteld. Vastgoed- en grondtransacties zijn belangrijke instrumenten om de gemeentelijke doelstellingen te helpen realiseren. Gekozen is voor situationeel grond- en vastgoedbeleid: per situatie wordt voor de best passende strategie gekozen. Daarbij kan de rol van de gemeente variëren in een actieve, een regisserende of een faciliterende rol. De verbeteringen in de stad en voor de bewoners vormen het maatschappelijke rendement dat we nastreven. Op basis van dat uitgangspunt worden zorgvuldige afwegingen gemaakt voor financieel rendement en risicobeheersing.
Via deze nota maakt de gemeente Hilversum transparant op welke manier zij gebruikmaakt van het grondbeleid en de bijbehorende instrumenten.
Daarbij is aangegeven welke afwegingen de gemeente maakt bij haar rol in gebiedsontwikkeling. Er is een beslisboom opgenomen aan de hand waarvan de gemeente besluit om vastgoed te behouden, af te stoten of te verwerven.

Vastgoed
De gemeente Hilversum wil tot een vastgoedportefeuille komen die weliswaar kleiner van omvang zal zijn, maar maatschappelijk van grote betekenis kan zijn omdat bewust is gekozen voor het behouden of verwerven van objecten.
Op basis van onderstaande stellingen wordt bepaald welke objecten behoren tot de voorraad kernvastgoed en ondersteunend vastgoed:

- Panden en grond die niet bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen worden afgestoten.
- Panden en grond met maatschappelijk nut worden behouden en daarbij wordt gekozen voor een actieve aanpak.
- Panden en grond die een strategische positie innemen voor het realiseren van gemeentelijke doelstellingen worden verworven (koop of huur).

3.7.3 Uitvoering grondbeleid

Rapportages
De gemeente Hilversum actualiseert jaarlijks de grondprijzen in overeenstemming met het geldende grondbeleid. In de raad van 7 september 2021 is de Uitwerkingsnota Grondprijzen vastgesteld. In de uitwerkingsnota kiest Hilversum voor een andere grondprijsmethodiek bij de bepaling van de grondprijzen voor de segmenten snippergroen, sociale huurwoningen en maatschappelijk vastgoed.

Door de grondprijzen vast te stellen op basis van de residuele grondprijsmethodiek wordt het grondbeleid van Hilversum binnen de drie segmenten reëler en transparanter.

Grondexploitaties
Per 1 januari 2021 is er één lopende grondexploitatie, Anna's Hoeve Bouwplan. In september 2021 is de grondexploitatie Stationsplein geopend.

De voorziening planexploitaties was op 1 januari 2021 nihil. In het kader van de actualisatie van de grondexploitatie Stationsplein is deze omgeslagen van een winstgevende naar een verlieslatende grondexploitatie. Als gevolg hiervan is ten laste van het rekeningresultaat 2021 ter dekking van het verlies € 344.976 in de voorziening planexploitaties gestort.

De gemeente Hilversum verwacht dat de nog lopende grondexploitatie, Anna's Hoeve, in 2025 met een positief resultaat van € 4.376.687 wordt afgesloten. De verwachting is dat de in 2021 geopende grondexploitatie Stationsplein in 2027 met een negatief resultaat van € 388.500 wordt afgesloten. Over het jaar 2021 is een fiscaal verlies berekend van € 364.626. Dit verlies kan fiscaal terug worden gewenteld naar het resultaat van 2020 hetgeen leidt tot een restitutie van eerder betaalde belasting ad € 91.157. Na deze verrekening resteren ultimo 2021 geen te compenseren verliezen.

Conform de stellige uitspraak in het BBV (Besluit Begroten en Verantwoording) zijn in de onderstaande tabel de te verwachten resultaten van de grondexploitaties zowel tegen nominale als contante waarde gepresenteerd waarbij negatieve bedragen opbrengsten zijn. Het verschil tussen de nominale waarde en de contante waarde bedraagt € 286.457.

Prognose lopende grondexploitaties	(A) Nominale waarde	(B) Contante waarde	B -/- A	Jaar afsluiting
Anna's Hoeve bouwplan	-4.333.040	-4.003.059	329.981	2025
Stationsplein	388.500	344.976	-43.524	2027
Totaal	-3.944.540	-3.658.083	286.457	

Winsten
Er zijn in 2021 geen grondexploitaties afgesloten met een voordelig resultaat.

Conform het BBV is op basis van Percentage of Completion (POC) op de grondexploitatie Anna's Hoeve bouwplan jaarlijks winst genomen. In de actualisatie van 2022 heeft de verwerking van de doorbelasting van de directe personeelskosten en de verschuiving van de opbrengst van bouwveld 5.2 van 2021 naar 2022 gezorgd voor een lagere opbrengst.

Winstneming uit grondexploitaties in 2021	(A) POC kosten	(B) POC opbrengsten	A x B POC	Eindwaarde excl. eerdere winstneming	Totaal winst-neming
Anna's Hoeve bouwplan	94,8%	81,9%	77,6%	19.491.119	15.133.098
totaal eerdere winstnemingen					14.725.999
Winstneming 2021					407.099

Verliezen
In 2021 zijn er geen verlieslatende grondexploitaties afgesloten of geopend.

Gronduitgifte: verkoop/ erfpacht
In 2021 is geen grond in erfpacht uitgegeven. Verkoop van gronden heeft plaatsgevonden via de Anna's Hoeve bouwplan.

Exploitatieplannen / anterieure overeenkomsten
De gemeente is in beginsel verplicht om bij het vaststellen van een bestemmingsplan een exploitatieplan vast te stellen. Hiervan kan een gemeente afzien als zij de door haar te maken kosten op een andere manier kan verhalen. Ook in 2021 heeft de raad van Hilversum nog geen enkel exploitatieplan vastgesteld. Bij alle betreffende bestemmingswijzigingen zijn of worden afspraken gemaakt met de betrokkenen over dit kostenverhaal.

In 2021 zijn geen nieuwe anterieure overeenkomsten gesloten.

Verkoop panden en gronden
De verkopen panden en gronden bezit bedroegen in 2021 € 1.236.117.
In de gewijzigde programmabegroting was een winst van € 1,992 miljoen op de verkoop van niet-strategisch bezit opgenomen. Op de verkopen rustte geen boekwaarde zodat de gerealiseerde winst gelijk aan de verkopen € 1,236 miljoen bedraagt.

Verkoop panden	€	487.818
Verkoop gronden	€	748.299
Totaal:	€	1.236.117

Jaarrekening

4. Het overzicht van lasten en baten

4.1 Het overzicht van lasten en baten 'in één oogopslag'

bedragen x € 1.000

	Begroting 2021			Gewijzigde begroting 2021			Realisatie 2021		
Omschrijving	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Programma's									
1. Wonen en leven	60.360	-31.691	28.669	63.665	-31.183	32.482	65.972	-33.843	32.129
2. Zorg	92.917	-6.111	86.807	96.475	-6.434	90.042	96.002	-6.365	89.636
3. Werken	54.466	-29.313	25.153	70.165	-40.443	29.722	69.527	-40.910	28.618
4. Bestuur	18.419	-1.441	16.978	19.240	-1.191	18.049	20.146	-2.484	17.662
Overhead	33.236	-462	32.774	34.899	-462	34.437	34.732	-1.597	33.135
5. Financiën en grondexploitaties	5.220	-2.528	2.691	7.279	-8.298	-1.019	8.216	-5.544	2.672
Lokale heffingen	0	-23.446	-23.446	0	-23.139	-23.139	0	-24.254	-24.254
Gemeentefonds	0	-162.850	-162.850	0	-173.564	-173.564	0	-176.390	-176.390
Financieringsfunctie	-136	-90	-226	-281	-90	-371	-366	-90	-456
Dividend	0	-300	-300	0	-219	-219	0	-219	-219
Onvoorzien	100	0	100	100	0	100	0	0	0
Vennootschapsbelasting	62	0	62	679	0	679	46	0	46
Saldo van baten en lasten	**264.644**	**-258.232**	**6.412**	**292.221**	**-285.023**	**7.199**	**294.275**	**-291.696**	**2.578**
Reserves									
1. Wonen en leven	800	-2.560	-1.760	2.542	-2.560	-18	2.587	-2.400	187
2. Zorg	0	-179	-179	0	-179	-179	0	-179	-179
3. Werken	0	-235	-235	0	-914	-914	0	-902	-902
4. Bestuur	38	-50	-12	38	-50	-12	38	-50	-12
5. Financiën en grondexploitaties	0	0	0	6.511	-11.985	-5.474	6.511	-9.771	-3.260
Mutatie reserves	**838**	**-3.024**	**-2.186**	**9.091**	**-15.688**	**-6.597**	**9.136**	**-13.301**	**-4.166**
Gerealiseerd resultaat	**265.482**	**-261.256**	**4.226**	**301.312**	**-300.710**	**602**	**303.410**	**-304.998**	**-1.587**

4.2 Toelichting op de verschillen

4.2.1 Financieel resultaat op hoofdlijnen

De gemeente heeft over het jaar 2021 een voordelig financieel resultaat gerealiseerd van € 1.587.000. Ten opzichte van de stand van de gewijzigde begroting per 31 december, van € 602.000 nadelig, is het resultaat circa € 2,2 mln. gunstiger dan begroot.

Verloop begrotingssaldo
De onderstaande tabel geeft een beeld van het verloop van het resultaat gedurende het jaar. Na de vaststelling van de begroting 2021 is de begroting verschillende malen aangepast door middel van een raadsbesluit. Per saldo bedroegen deze begrotingswijzigingen € 3,6 mln. positief. De tabel maakt zichtbaar dat het saldo van de oorspronkelijke begroting zich in de loop van het jaar heeft ontwikkeld van een oorspronkelijk beginstand van € 4,226 mln. negatief tot een nadelig begroot saldo op 31 december van € 602.000.

Het rekeningresultaat 2021 wordt mede beïnvloed door in 2022 genomen raadsbesluiten. Deze hebben betrekking op het jaar 2021 en zijn daarom overeenkomstig de genomen besluiten in deze jaarstukken verwerkt. Het is echter niet meer toegestaan om de begroting hierop aan te passen. In het jaar 2022 is een raadsbesluit genomen over de actualisatie van de grondexploitaties die doorwerkt op het begrote resultaat 2021.

De in de onderstaande tabel genoemde raadsvoorstellen kunt u inzien via iBabs.

min is voordeel; zonder teken nadeel — bedragen x 1.000

Verloop begroting en resultaat	Raad	Lasten	Baten	Totalen
Saldo oorspronkelijke begroting	11-nov-20	265.482	-261.256	4.226
Raadsbesluiten 2021 met begrotingswijzigingen				
Herzien bestuurlijk plan van aanpak Omgevingsvisie	3-mrt-20	250	0	250
1e wijziging verordening precariobelasting 2021	21-apr-21		0	0
Actualisatie grondexploitaties 2021	21-apr-21	304	-2.128	-1.824
Tussenrapportage I (Kadernota 2021)	9-jun-21	8.893	-8.448	445
P&C stukken Regio Gooi en Vechtstreek	7-jul-21	720	-720	0
Jaarstukken 2020 - resultaatbestemming	7-jul-21	3.596	-3.596	0
Grondexploitatie Stationsplein	15-sep-21	1.900	-1.900	0
Uitkomsten haalbaarheidsstudie en vervolgstappen Mediaplein	15-sep-21	160	-160	0
Corona herstelagenda	6-okt-21	3.200	-3.200	0
Tussenrapportage II	8-dec-21	16.808	-19.303	-2.495
Begrotingssaldo op 31 december 2021		301.312	-300.711	602
Raadsbesluiten in 2022 (zonder begrotingswijziging 2021)				
Actualisatie/herziening grondexploitaties	8-jun-22	345	2.086	2.431
Saldo na raadsbesluiten		301.657	-298.625	3.033
Wijzigingen in deze jaarstukken		1.753	-6.373	-4.620
Rekeningresultaat		303.410	-304.998	-1.587

Toelichting op de in de jaarstukken verwerkte wijzigingen
In de regel zullen begrotingswijzigingen vooraf door het college aan de raad ter besluitvorming worden voorgelegd. Hiermee wordt dan toestemming gevraagd voor het realiseren van het beleid en voor besteding van het benodigde bedrag. Soms is een autorisatie vooraf niet mogelijk en wordt de raad achteraf geïnformeerd over de wijziging. In de onderstaande tabel wordt de raad geïnformeerd over de (nog) niet geautoriseerde afwijkingen boven de € 250.000.

Progr.	Wijzigingen in deze jaarstukken	Lasten	Baten	Saldo	V/N
1	Lucent: In 2021 is de openbare ruimte rondom het project Lucent opgeleverd. De hiermee gemoeide kosten, die vervolgens verhaald zijn op de ontwikkelaar, hebben geleid tot een per saldo budgettair neutraal voor- en nadeel van € 520.000.	520	-520	0	
1	Afhandeling aanvragen omgevingsvergunningen: Door de toename van aanvragen bouwvergunningen in 2021 is extra capaciteit ingehuurd om de aanvragen af te handelen en toezicht te houden. Dit heeft een nadeel van € 250.000 tot gevolg. De raad is hierover in RIB 2021-84 geïnformeerd.	250		250	N
1	Optisport: Vanaf 2021 wordt Optisport aangemerkt als een organisatie met winstoogmerk. Dit heeft als gevolg dat zowel de huur als de exploitatiebijdrage verhoogd dient te worden. Dit resulteert in een nadeel van € 470.000 (exploitatiebijdrage) en een voordeel van € 464.000 (huur).	470	-464	6	N
1	SPUK IJZ 2020 en 2021: Het bezoek aan zwembad de Lieberg is in 2020 en 2021 in verband met de covid-19 maatregelen grotendeels weggevallen. De gemeente Hilversum heeft, in overleg met Optisport, voor 2020 en 2021 specifieke uitkeringen ter dekking van het exploitatietekort bij het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aangevraagd en toegekend gekregen. De aan de gemeente toegekende specifieke uitkeringen zijn vervolgens via een subsidie aan Optisport Hilversum B.V toegekend.	364	-364	0	
1	Structuurvisie mobiliteit: Begin 2021 heeft de gemeenteraad van Hilversum de mobiliteitsvisie vastgesteld. De resultaten van de deelonderzoeken worden in 2022 verwacht.	-288	0	-288	V
1	Gladheidsbestrijding: De winterperiode begin 2021 is qua weersomstandigheden bovengemiddeld streng geweest. Dit heeft geleid tot een nadeel van € 323.000.	323		323	N
1	Kabels en leidingen: Liander en Vitens hebben in 2021 meer werkzaamheden uitgevoerd aan ondergrondse voorzieningen. Dit heeft geresulteerd in € 348.000 extra inkomsten. De extra kosten voor herstel van straatwerk bedroegen € 205.000. Het verschil tussen de extra baten en de extra lasten betreft een vergoeding voor versnelde achteruitgang van de verharding als gevolg van deze werkzaamheden (degeneratievergoeding).	205	-348	-143	V
1	HOV: In 2021 zijn een deel van de werkzaamheden vertraagd en naar de eerste helft 2022 doorgeschoven. DIt heeft geresulteerd in een voordeel op de lasten van € 381.000. In de planning is overigens voldoende buffer om de achterstand in 2022 weg te werken. Aangezien alle kosten worden vergoed door de provincie Noord-Holland, is aan de batenkant een nadeel ter hoogte van hetzelfde bedrag.	-381	381	0	

1	Ontvangen subsidies van het Rijk en provincie Noord-Holland: Dit betreft de Proeftuin Aardgasvrije Wijken voor de Hilversumse noordelijke Meent (PAW), Regeling Reductie Energieverbruik (RRE) en Regeling Reductie Energieverbruik Woningen (RREW) en twee subsidies van de provincie voor aardgasvrije Meent en wijkwarmte Kerkelanden. Deze subsidies zijn ingezet ter dekking van de uitgevoerde activiteiten. In deze jaarrekening zijn zowel de baten als de lasten met betrekking tot deze ontvangen subsidies voor het jaar 2021 verantwoord.	228	-301	-73	V
1	Egalisatie-en spaarvoorziening riolering: In de jaarstukken wordt altijd een nacalculatie van de in de rioolheffing betrokken lasten en baten gemaakt. Het daaruit voortvloeiende voor- of nadeel wordt verrekend met de egalisatievoorziening riolering. Terwijl in de begroting 2021 rekening was gehouden met een onttrekking van € 1,2 miljoen, blijkt uit de nacalculatie dat er in werkelijkheid slechts € 477.000 onttrokken hoeft te worden. Ten opzichte van de begroting ontstaat hierdoor een nadeel van € 720.000.	720		720	N
2	WMO: De zorglasten huishoudelijke hulp en begeleiding zijn in 2021 verder opgelopen tot € 17 miljoen (2020: € 16,3 miljoen). Dit is echter € 0,6 miljoen lager dan we eerder hadden voorzien. De huishoudelijke hulp komt uit zoals verwacht, waardoor het grootste voordeel toe te rekenen valt aan begeleiding- en dagbesteding.	-585		-585	V
2	Toeslagaffaire: In 2021 zijn voor de ondersteuning van de (potentieel) gedupeerden van de toeslagenaffaire middelen beschikbaar gesteld vanuit het Rijk via de SiSa procedure. Deze middelen zijn bedoeld om in contact te komen met deze inwoners en eventuele plannen van aanpak voor de nodige ondersteuning op te stellen. Deze kosten zijn op meerdere onderdelen in de organisatie gemaakt en niet afzonderlijk gespecificeerd, derhalve worden de baten hier positief gepresenteerd. Deze baten betreffen geen financiële ondersteuning die de inwoners toe komen, maar de compensatie van de kosten die de gemeente maakt.		-254	-254	V
2	Coronacompensatie Bescherming en Opvang: Met de decembercirculaire is € 597.000 beschikbaar gesteld ter compensatie van de meerkosten in de zorg voor Bescherming en Opvang. Deze middelen zijn in rekening gebracht door de Regio Gooi en Vechtstreek. Dit nadeel wordt gecompenseerd door de hogere Algemene Uitkering.	597		597	N
2	Bescherming en opvang eigenbijdrage: Hilversum heeft als centrumgemeente in 2021 minder aan eigen bijdragen ontvangen dan begroot. Dit wordt grotendeels veroorzaakt doordat mensen met een psychische stoornis vanaf 2021 zorg krijgen vanuit de Wlz in plaats van de Wmo, waardoor ook hun eigen bijdrage niet meer bij de gemeente terecht komt. Tegenover dit nadeel staat een voordeel door lagere lasten omdat Hilversum, als ontvangende regiogemeente, deze ontvangen eigenbijdrage Bescherming en Opvang 1-op-1 doorsluist naar de Regio Gooi en Vechtstreek.	-661	661	0	

2	Jeugdwet: Ten aanzien van de uitvoering van de Jeugdwet is er een nadeel van € 1.396.000. Het nadeel wordt m.n. verklaard door een grote stijging van verblijfplekken. In sommige gevallen kunnen de kosten hiervoor oplopen tot € 20.000 per maand per kind. Hierbij zijn uitschieters naar boven mogelijk. Ten tijde van RIB 2021-81, waarbij nog € 1,8 miljoen is af geraamd van het Jeugdwet budget, was niet voorzien dat de stijging zo groot zou zijn.	1.396		1396	N
3	Re-integratie: Ondanks de verhoogde instroom in de bijstand als gevolg van covid-19 blijven de uitgaven voor re-integratie achter op de begroting. Als gevolg van de geldende covid-19 maatregelen zijn veel trajecten in 2021 afgebroken of niet gestart. Daarnaast is meer ingezet op 'individuele' coaching door klantmanagers (intern) en minder op ingekochte trajecten (extern). Desondanks is de uitstroomdoelstelling voor dit jaar wederom behaald.	-400		-400	
3	Teruggave BTW: Naar aanleiding van een uitspraak van de Hoge Raad ten aanzien van de btw op re-integratiekosten is over oude jaren een suppletie ingediend. Eind 2021 is bekend geworden dat € 263.000 terug ontvangen zal worden. Dit resulteert in 2021 in een voordeel van € 263.000.	-263		-263	V
3	Kwijtscheldingen: In 2021 zijn er vertragingen ontstaan bij het afhandelen van de kwijtscheldingsverzoeken. Dit heeft in 2021 geleid tot minder kwijtscheldingen en daarmee tot lagere lasten (voordeel). De oorzaak van de vertraging is uitval van capaciteit waarbij het niet mogelijk is gebleken deze op korte termijn op te vangen.	-257		-257	V
3	TOZO lasten en baten: Het voordelige saldo van € 412.000 wordt voor € 167.000 bepaald doordat de forfaitaire vergoeding voor de uitvoering hoger is dan de werkelijke gemaakte lasten. Het restant van het voordeel wordt bepaald door terugontvangen voorschotten (€ 77.000) en hogere rijksbijdrage vanwege hogere lasten (€ 167.000).	167	-412	-245	V
4	Vrijval pensioenvoorziening wethouders: In 2021 is een bedrag van € 857.000 vrijgevallen van de pensioenvoorziening wethouders. De hoge vrijval is met name ontstaan door een hoger beleggingsresultaat van de pensioenpolissen bij ASR, een hogere rekenrente en een vrijval van een pensioenvoorziening door het overlijden van een oud wethouder.		-857	-857	V
4	Digitale Transitie: de gemeente staat voor enorme digitale transitie zowel in de stad als in de organisatie. De belangrijkste overschrijdingen worden veroorzaakt door: • hogere kosten voor de implementatie van interne digitaliseringsprojecten (o.a. zaaksysteem en smartcity) als gevolg van vertraging door de coronacrisis en de complexiteit van de projecten; • de ontwikkeling van een datagestuurd dashboard voor het Sociaal Plein (o.a. voor de extra inzet van specialistische expertise); • de gestegen licentiekosten voor de Microsoft systemen en incidentele extra serverkosten voor de migratie naar Teams; • de Inhuur van een onafhankelijk Functionaris Gegevensbescherming (wettelijk verplichte taak).	350		350	N

4	MRA: Ter uitvoering van de versnelling van de woningbouwopgave in de metropoolregio Amsterdam is een samenwerkingsovereenkomst gesloten tussen de gemeente Amsterdam en de gemeente Hilversum. Dit betekent dat inhuur van expertise, als oplossing voor capaciteitsknelpunten, ten behoeve van deze versnelling met cofinanciering van de MRA gedaan kan worden. De gemeente Hilversum huurt zelf in en krijgt achteraf een bijdrage van 50% of 75% van de gemaakte inhuurkosten die gerelateerd zijn aan de verstedelijkingsopgave. In 2021 bedroeg de bijdrage € 307.000.		-307	-307	V
5	Algemene Uitkering: Met raadsinformatiebrief 2022-09 is de raad geïnformeerd over de decembercirculaire. Deze circulaire komt € 2,8 miljoen voordeliger uit dan eerder begroot. De grootste verschillen komen voort uit de coronacompensatie van € 1,6 miljoen, extra middelen (€ 730.000) als gevolg van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) en aanpassing in de hoeveelheidsverschillen van € 300.000. Bij resultaatsbestemming wordt voorgesteld om ruim € 1 miljoen te storten in de reserve Covid-19; daarnaast zijn alle middelen voor regionale taken doorgegeven aan de regio.		-2.826	-2.826	V
5	Stelpost Stedelijke opgave: bij de kadernota 2020 is een stelpost stedelijke opgave opgenomen voor organisatiekosten ten behoeve van de fysieke projecten in de stad. In 2021 is hiervan € 608.000 onbenut.	-608		-608	V
5	Stelpost opties financieel beleid: deze stelpost laat in programma 5 een nadeel zien van € 750.000. Echter is de verantwoording van de toerekening van directe uren opgenomen in het totaal van de jaarstukken en wordt een voordeel gemeld van € 821.000, waardoor er een gemeentebreed voordeel is gerealiseerd van € 71.000.	750		750	N
5	VPB: De onderschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt omdat het fiscale resultaat 2021 van de grondexploitatie Anna's Hoeve aanzienlijk lager is dan vooraf ingeschat. Dit heeft effect op de af te dragen vennootschapsbelasting. De oorzaak is een langere doorlooptijd van een beroepsprocedure waardoor de grondoverdracht van het bouwveld van het jaar 2021 verschuift naar (uiterlijk) 1 maart 2022 terwijl de verwachting was dat deze in 2021 zou plaatsvinden.	-633		-633	V
5	Stelpost inkomende subsidies: Bij de kadernota 2020 is voorgesteld een taakstelling voor inkomende subsidies op te nemen. In 2021 bedraagt deze € 420.000. In de praktijk blijkt het echter lastig om invulling van deze taakstelling te realiseren en treedt het verwachte voordeel niet op. Er wordt wel succesvol ingezet op het benutten van subsidiekansen (vanuit het Rijk, provincie en Europa (ESF)), maar de subsidies die worden binnengehaald, zijn bedoeld om extra activiteiten te realiseren en leiden ook tot extra lasten.	420		420	N
5	OZB niet woningen: De hogere waardeontwikkeling en extra areaal uitbreiding levert een voordeel op van € 422.000. Daarnaast is er sprake van een voordeel als gevolg extra aanslagen van voorgaande jaren (€269.000).		-691	-691	V

5	GBO-traject: Vanaf 2022 zijn gemeenten wettelijk verplicht om alle WOZ-woningtaxaties te baseren op de gebruiksoppervlakte (GBO) en niet meer op de kubieke meters. De benodigde werkzaamheden voor deze overgang zijn uitgevoerd door externe inhuur. Deze werkzaamheden waren niet begroot.	370		370	N
5	Opbrengst verkoop panden: in de begroting was een opbrengst van € 1.992.000 geraamd terwijl uiteindelijk een bedrag van € 1.236.000 aan verkopen is gerealiseerd. De lagere opbrengst wordt onder meer veroorzaakt door het on-hold zetten van de nog lopende verkopen naar aanleiding van de uitspraken van de Hoge Raad in het Didam-arrest in november 2021.		756	756	
div	Loon- en organisatiekosten: in de paragraaf bedrijfsvoering wordt een nadeel van € 538.000 toegelicht voor de personeelslasten van de ambtelijke organisatie. Dit betrof de totale personeelslasten waarvan door de gewijzigde systematiek een bedrag van € 1,1 miljoen aan directe personeelslasten is toegerekend aan de investeringen. De afwijking op de personeelslasten valt daardoor in deze jaarstukken voordelig uit.	1.053	-1.626	-573	N
div	Covid-19 maatregelen: op de vanuit de reserve Covid-19 verstrekte budgetten is per saldo een voordeel op de lasten van € 452.000 en op de baten van € 174.000. Het voordeel op de lasten wordt grotendeels veroorzaakt door een onderschrijding op het actieplan jeugd en de subsidieregeling anderhalve meter. Op de baten betreft het voordeel de leges paspoorten en NID-kaarten alsmede de waardering WOZ-waarde niet woningen. Tegenover deze voordelen staat een nadeel van € 626.000 door een lagere onttrekking aan de reserve.	-452	452	0	
div	Corona herstelagenda: In 2021 zijn budgetten verstrekt van € 1,6 miljoen voor het dekken van de herstelmaatregelen na de coronacrisis conform de vastgestelde Corona Herstelagenda. Omdat de herstelagenda pas laat in het jaar (raadsvergadering 6 oktober 2021) is vastgesteld, zijn nog weinig lasten in 2021 gemaakt en is een voordeel zichtbaar op de lasten. Daar alleen de werkelijke lasten worden onttrokken uit de reserve veroorzaakt dit een nadeel van gelijke hoogte op de baten.	-1.589	1.589	0	
div	Verschillen < € 250.000	-313	-1.243	-1.556	V
	Totaal wijzigingen jaarstukken	1.753	-6.373	-4.620	

Overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves
Conform onze financiële verordening zijn in begroting en rekening geen reserves opgenomen ter dekking van kapitaallasten. Alle stortingen en onttrekkingen in begroting en jaarrekening zijn zodoende incidenteel van aard. Dit is ook te zien in de staat van incidentele baten en lasten

4.2.2 Toelichting per programma

In het jaarverslag is op de programma's per thema een analyse gegeven van de verschillen tussen de rekening en de bijgestelde begroting. Zoals in hoofdstuk 1 'Inleiding en leeswijzer' is opgemerkt, bestaat de formele jaarrekening, waarop de accountantsverklaring is gebaseerd, uit dit hoofdstuk 4 en de hierna volgende hoofdstukken 5 en 6.

Nu maakt de genoemde analyse van de afwijkingen tussen de begroting en het overzicht baten en lasten formeel deel uit van de jaarrekening, maar mag van de commissie BBV ook worden opgenomen in het jaarverslag, mits beide onderdelen in één boekwerk zijn opgenomen en in de jaarrekening wordt verwezen naar het relevante onderdeel van het jaarverslag.

Om de leesbaarheid van de jaarstukken te vergroten willen we zoveel mogelijk herhaling in de jaarstukken vermijden. Daarom geven we in dit hoofdstuk inzicht op de afwijkingen per programma op hoofdlijnen, waarbij voor de verklaring van de verschillen wordt verwezen naar de verantwoording op de betreffende programma's (hoofdstuk 2 Programmaverantwoording, onderdeel Financiële analyse). Het onderstaande overzicht geeft de programmasaldi weer.

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

Programma & Thema	Primitieve begroting 2021	Wijziging begroting 2021	Actuele begroting 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
01.01 Mooie stad	3.579	574	4.153	5.220	1.067
01.02 Levendige stad	9.368	1.183	10.551	9.151	-1.400
01.03 Bereikbare stad	11.750	1.771	13.521	12.943	-578
01.04 Duurzame stad	3.971	285	4.256	4.815	559
01 Wonen en leven	**28.668**	**3.813**	**32.481**	**32.129**	**-352**
02.01 Verbindende stad	12.202	1.159	13.361	12.315	-1.046
02.02 Kansrijke stad	9.932	685	10.617	10.388	-229
02.03 Ondersteunende stad	64.673	1.391	66.064	66.934	870
02 Zorg	**86.807**	**3.235**	**90.042**	**89.637**	**-405**
03.01 Ondernemende stad	2.923	1.210	4.133	3.928	-205
03.02 Werkende stad	10.913	2.654	13.567	12.733	-834
03.03 Sociale stad	11.317	705	12.022	11.957	-65
03 Werken	**25.153**	**4.569**	**29.722**	**28.618**	**-1.104**
04.01 Veilige stad	12.165	361	12.526	12.548	22
04.02 Dienstverlening aan de stad	761	685	1.446	1.605	159
04.03 Effectief en efficiënt bestuurde stad	36.826	1.688	38.514	36.644	-1.870
04 Bestuur	**49.752**	**2.734**	**52.486**	**50.797**	**-1.689**
05.01 Financieel gezonde stad	-185.028	-10.055	-195.083	-198.551	-3.468
05.02 Grondexploitatie en vastgoed	1.059	-3.509	-2.450	-51	2.399
05 Financiën en grondexploitaties	**-183.969**	**-13.564**	**-197.533**	**-198.602**	**-1.069**
Totaal van Lasten en Baten	**6.411**	**787**	**7.198**	**2.579**	**-4.619**
Mutatie reserves					
01 Wonen en leven	-1.760	1.742	-18	187	205
02 Zorg	-179	0	-179	-179	0
03 Werken	-235	-679	-914	-902	12
04 Bestuur	-12	0	-12	-12	0
05 Financiën en grondexploitaties	0	-5.474	-5.474	-3.260	2.214
Totaal mutatie reserves	**-2.186**	**-4.411**	**-6.597**	**-4.166**	**2.431**
Resultaat	**4.226**	**-3.624**	**602**	**-1.588**	**-2.190**

4.2.3 Toelichting op de algemene dekkingsmiddelen

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Primitieve begroting 2021	Wijziging begroting 2021	Actuele begroting 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lokale heffingen	-23.446	307	-23.139	-24.254	-1.115
Gemeentefonds	-162.850	-10.714	-173.564	-176.390	-2.826
Financieringsfunctie	-226	-145	-371	-456	-85
Dividend	-300	81	-219	-219	0
Totaal	**-186.823**	**-10.471**	**-197.293**	**-201.320**	**-4.027**

Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten van een gemeente waarvoor geen bestedingsdoel is bepaald. Dat betekent dat de gemeente deze vrij kan besteden (in tegenstelling tot de specifieke dekkingsmiddelen).

Onder de algemene dekkingsmiddelen wordt verstaan:

- Lokale heffingen, waarvan de besteding van de opbrengst niet gebonden is. Denk bijvoorbeeld aan OZB, toeristenbelasting, precario en hondenbelasting
- Gemeentefonds. Een van de uitkeringen die gemeenten van het Rijk krijgen is de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Gemeenten hoeven zich niet te verantwoorden over de besteding van de algemene uitkering richting het Rijk en kunnen deze, met inachtneming van wet- en regelgeving, vrij besteden aan taken die het Rijk heeft opgedragen of aan eigen beleid.
- Dividend, een vergoeding die wordt uitbetaald aan aandeelhouders.
- Saldo van de financieringsfunctie, dit is het verschil tussen de toegerekende rekenrente aan de programma's en de werkelijk betaalde rente over de lang- en kortlopende leningen. Ook wel het renteresultaat genoemd.

Dit overzicht, is conform het BBV, een verplicht onderdeel van de jaarrekening. Om de leesbaarheid van de jaarstukken te vergroten willen we zoveel mogelijk herhaling in de jaarstukken vermijden. Daarom geven we in dit hoofdstuk inzicht in de afwijkingen op de verschillende onderwerpen op hoofdlijnen. Voor de verklaring van de verschillen wordt verwezen naar de verantwoording van de algemene dekkingsmiddelen in programma 5.

4.2.4 Toelichting op de overhead

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Primitieve begroting 2021	Wijziging begroting 2021	Actuele begroting 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
1. Personeel	23.341	489	23.830	22.765	-1.065
2. Huisvesting & facilitair	4.466	-93	4.373	4.418	45
3. ICT	2.493	1.241	3.734	3.942	209
4. Overig	2.474	26	2.500	2.009	-491
Totaal	**32.774**	**1.663**	**34.437**	**33.135**	**-1.302**

Het BBV schrijft voor dat de kosten van **ondersteuning** van de primaire processen (overheadkosten) centraal worden gepresenteerd in een apart overzicht en in een apart taakveld (taakveld 0.4). Dat taakveld is ondergebracht in programma 4 Bestuur. In de programma's Wonen en Leven, Zorg, Werken en Financiën en grondexploitaties zijn dan ook geen overheadkosten meer verantwoord.

Onder de overhead vallen onder meer de kosten van leidinggevenden, planning & control, personeel & organisatie etc. De bedragen in het overzicht hierboven zijn het **saldo** van overheadkosten en overheadopbrengsten, gesplitst naar onderwerp.

Dit overzicht, is conform het BBV, een verplicht onderdeel van de jaarrekening. Om de leesbaarheid van de jaarstukken te vergroten willen we zoveel mogelijk herhaling in de jaarstukken vermijden. Daarom geven we in dit hoofdstuk inzicht in de afwijkingen op de verschillende onderwerpen op hoofdlijnen. Voor de verklaring van de verschillen wordt verwezen naar de verantwoording van de overhead in programma 4.

4.2.5 Toelichting op het gebruik van onvoorzien

Jaarlijks wordt in de begroting een post voor onvoorziene lasten opgenomen (begroting 2021: € 100.000). Dit maakt het mogelijk om in het begrotingsjaar onvoorziene (dus niet begrote) uitgaven, die onontkoombaar en onuitstelbaar zijn (de 3 o's), op te vangen. Uitgaven ten laste van de post onvoorzien moeten aan elk van deze 3 criteria voldoen. De post Onvoorzien maakt onderdeel uit van de weerstandscapaciteit. In hoofdstuk 3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing kunt u meer lezen over de relatie tussen risico's en weerstandscapaciteit.

In 2021 is geen gebruik gemaakt van de post Onvoorzien. Er resteert een budget van € 100.000 dat niet is benut en als voordeel in deze rekening tot uitdrukking komt.

4.2.6 Overzicht verstrekte subsidies

De lijst verstrekte subsidies wordt voortaan jaarlijks bij de jaarrekening geleverd en geeft inzicht in alle subsidies die verstrekt zijn voor de uitvoering van activiteiten in 2021. Daarbij zijn de subsidies in de volgende subsidiedomeinen verdeeld: cultuur, economie en media, groen en duurzaamheid, jeugd en onderwijs, restauratiesubsidie, sport, wijkzaken, zorg en welzijn en overige. Om een vergelijking met 2020 te kunnen maken worden de verstrekte subsidies uit 2020 ernaast gepresenteerd. In 2021 is een totaal van € 16.931.316 aan subsidies verstrekt. De lijst is opgesteld op basis van de volgende uitgangspunten:
- het gaat om alle subsidies die de Gemeente Hilversum heeft verstrekt, ongeacht de herkomst van middelen
- het gaat om subsidies waarvan de verlening betrekking heeft op 2021. Nog niet alle subsidies over 2021 zijn al vastgesteld.
- het jaar waarin de activiteit plaatsvindt is leidend. Bij subsidies over meerdere boekjaren, is het subsidiebedrag opgenomen dat overeenkomt met het percentage van de activiteiten dat in 2021 plaatsvindt. Voorbeeld: bij 50% van de kosten/activiteiten in 2020 ook 50% van de subsidie in 2021.
- namen van natuurlijke personen zijn anoniem gemaakt in de lijst.
- voor aansluiting met de boekhouding is onderaan een regel opgenomen voor subsidies die in 2021 (terug)betaald zijn, waarvan de activiteiten niet op 2021 betrekking hebben.

Subsidiedomein	Instelling	2020	2021
Cultuur	Accordeonvereniging Musicorda	5.673	4.055
	C.V. Globe CKC U.A.	510.375	444.500
	City Orkest Hilversum		5.575
	Goois Fanfare Orkest	7.600	7.800
	Goois Jeugdorkest	4.700	5.175
	Goois Ouderenkoor	1.000	
	Goois Symfonie Orkest	900	1.000
	Hilversums Fanfare Orkest LEO	6.530	2.260
	Hilversumse Orkest Vereniging	1.500	1.800
	MediaCity Bigband	2.550	3.200
	Musicorda accordeonorkest		5.500
	Muziekgezelschap Excelsior	7.250	
	Particulier	7.500	
	Schildersver. Kleur en Toets		2.282
	St. De Zilveren Camera van de Nederlandse Vereniging Van Fotojournalisten	95.000	97.500
	St. Openb.Bibliotheek en Volksuniversiteit Hilversum	1.594.633	1.559.167
	Stichting ART Hilversum	16.500	12.682
	Stichting Awen koorprojecten	4.075	1.500
	Stichting Beatrix		15.515
	Stichting Bosjes Festival	1.245	
	Stichting Buurt Post Zuid De Lelie		10.490
	Stichting Caecilia Gilde Hilversum		5.000
	Stichting Cantate op de Brink	1.600	4.000
	Stichting Cultuur Netwerk Hilversum	1.616	
	Stichting Danza di Origine Controllata		2.400
	Stichting Dudok Architectuur Centrum	194.000	219.000
	Stichting Dudok Concerten	2.000	3.705
	Stichting Dudokfestival	7.000	7.500
	Stichting Feest der Poëzie	3.000	2.975
	Stichting Filmtheater Hilversum	266.000	125.000
	Stichting GAAF Muziektheater	5.000	
	Stichting Grafisch Atelier `t Gooi	124.000	122.400
	Stichting Het Wereldorkest	12.859	
	Stichting Hilversum One	4.082	20.900
	Stichting Hilversumse Architectuurprijs		1.000
	Stichting Historia	7.500	
	Stichting Kristal Theater		2.000
	Stichting Mediaplein		62.666
	Stichting Metropole Orkest	276.000	11.000
	Stichting Museum Hilversum	710.901	658.000
	Stichting Omgevingseducatie G,VenE	5.700	26.000
	Stichting Omroep Muziek	8.800	15.076
	Stichting Pierre Palla Concertorgel		7.500
	Stichting Pleinevents	10.000	20.650
	Stichting Podium De Vorstin	1.169.500	1.026.000

	Stichting Raadhuisconcerten	8.000	8.000
	Stichting Seinconcerten		7.500
	Stichting Steengoed Erfgoed	15.000	
	Stichting Toonkunstkoor Hilversum		2.000
	Stichting Utrechts Requiem		4.000
	Stichting Wonderfeel	89.398	134.666
	Theatergroep Hartstocht		3.436
	Toneelvereniging Meer Vreugde		5.150
	Vereniging Beatrix Korpsen		9.246
	Vereniging 't KOOR!		875
	Wisseloord B.V.	15.000	
	Stichting De Cultuurbrigade		8.000
	Stichting Popwaarts		6.500
	Christelijke Oratorium Vereniging Hilversum		3.600
	Nederlandse Händelvereniging		1.900
Totaal Cultuur		5.203.987	4.717.646
Economie en Media	30ml Hilversum Coffee & Food		3.699
	ACS De Munt B.V.		2.000
	Ai Uchi B.V.		3.550
	All Art Professionals B.V.		213
	Amanda		1.250
	Appel & Ei		1.250
	Atelier Christie Rusche		1.250
	BAAK		3.750
	Bar Club Restaurant Van Velthooven B.V.		2.000
	BASZ V.O.F.		1.750
	Big snack		300
	Biologische Slagerij van Vught		1.250
	Bistro Vos		1.750
	Boutique Leuk		1.250
	Brasserie Golfpark Spandersbosch		2.000
	Brasserie Mans		3.750
	Brasserie Meddens B.V.		6.500
	Brasserie Zonnestraal		3.750
	Broodje Noord		2.000
	Burgerhuis		1.750
	C.V. Globe CKC U.A.		12.500
	Café Burger		4.500
	Café De aftrap Hilversum		1.750
	Café De Doelen		4.500
	Café De Doelen Hilversum B.V. / Fat Joe's		2.000
	Café Felix II		2.000
	Café Karroesel		3.750
	Café Nul Vijf en Dertig		789
	Café Shots Hilversum B.V.		1.818

	Café Soof		2.000
	Café Vue Grandige		3.750
	Café Zuid		1.750
	Carlo Knippen en Zo.		1.250
	Chocolate Company Café Hilversum B.V.		1.750
	Cosmo Hairstyling Hilversum		1.250
	Dansschool De Winter Sport		1.250
	De BarBier		3.750
	De Dokter B.V.		5.750
	De Kaars		4.500
	De Pizzabakkers Hilversum		3.149
	Delhi Darbaar		3.200
	Douzi Fish&Chips		2.000
	Drieba Horeca B.V.		4.000
	Eazie Groest Hilversum		3.437
	EDB Hilversum		1.250
	Eetcafé 't Pandje		3.750
	Enter Media B.V.	39.858	
	Eten bij Sidney / Gooische Bluf		2.000
	Events in Business	22.250	25.000
	Expresso Cappuccino Koffeecorner		2.000
	FAJÉ Catering & Events B.V.		2.500
	Fit by Rox		3.250
	Fit20 Hilversum		1.250
	Floor Poelier		1.250
	Foodhall Mout B.V.		5.750
	Foyer Restaurant Club Rex		6.500
	Gooiland B.V.		5.500
	Gooische Tam	15.100	
	Gooise Wielerclub De Adelaar		165
	Grolsch Sportcafé		1.750
	Gulle Graef		6.500
	Haarmode Guitoneau		1.250
	Havy nails & Spa		1.250
	Hilversumse Sportvereniging Wasmeer		1.525
	HoliBody		1.250
	Horecaexploitatie HetTolhuis B.V.		1.750
	Horecaexploitatie Moeke B.V.		3.750
	Hospitality Concepts Hilversum B.V.		4.500
	Hotel Gooiland B.V.		5.500
	Hotel Lapershoek		889
	Israelisch Restaurant Grillroom Holyland		1.750
	J.B.M. Lochtenberg Holding B.V.		1.250
	Kapsalon GENTLE		1.250
	Kapsalon Lamme		1.250
	Kapsalon Pascalle		1.250

	Kapsalon ten Dolle		1.250
	Kiosk Egelshoek B.V.		3.750
	Kippie		1.250
	Koffie&JIJ		3.750
	La Cuiselle v.o.f.		1.250
	Las Tapas B.V.		3.750
	Linda Combi Hair		1.250
	Lunchroom de koffiebranderij		5.750
	MBO College Hilversum	64.900	49.950
	McSomel Hilversum Centrum B.V.		5.750
	McSomel Hilversum West B.V.		5.750
	Meet & Lounge		3.750
	Mijn Lijstenmakerij		1.250
	Nachtwinkel De Koning		1.250
	NEP The Netherlands B.V.		2.000
	Netservice de Toekomst		1.250
	Nieuw Statewapen		1.750
	Night Bar G-spot		6.500
	Niloo Taxibedrijf		1.250
	Oldenhof Kookkado B.V.		2.000
	Ondernemersvereniging Arenapark & Laapersveld	10.000	37.500
	Ondernemersvereniging Zuid West	37.500	37.500
	OntspanActief	17.500	
	Ontwerpstudio De Toekomst B.V.		1.250
	Parachutisten Centrum Midden-Ned.		990
	Pilates and Health		1.250
	Pokeman B.V.		1.750
	Primo		3.750
	Proeverij De Open Keuken		5.750
	Radiocoach		1.250
	Ramen Brothers Hilversum B.V.		3.750
	RAMSI B.V. | Restaurant Vliegveld Hilversum		4.500
	Restaurant Chef aan de Werf B.V.		3.750
	Restaurant de Smidse V.O.F.		2.978
	Restaurant Ninh Binh		2.000
	Restaurant Tiramisu By George		4.500
	ROAST Bar & Grill		4.000
	Run2Day Hilversum B.V.		3.000
	Saygin Market		1.250
	Scissors-REM (dj)		1.250
	Score		1.250
	Seno Kappers		1.250
	Showboat (Lunchcafé Van Drimmelen)		3.750
	Siesta Coffee Corner v.o.f.		1.750
	Sky Juwelier		1.250
	Smart Studios B.V.		1.250

SoChi's Sushi		600
Sportcafé De Lieberg B.V.		3.250
Sportschool Burning Heart		2.000
Sportvereniging Olympia '25		1.288
Stam & Beauty		1.250
STEK Nederland B.V.		2.643
Stichting BIZ Vastgoed Gijsbrecht		42.875
Stichting Centrum Hilversum	50.000	74.950
Stichting Dudok Architectuur Centrum	45.000	
Stichting Filmtheater Hilversum		2.000
Stichting Hilversum Marketing	855.500	760.000
Stichting Hogeschool van Amsterdam	115.800	153.430
Stichting Leegstand Oplossers Amsterdam		18.542
Stichting Media Perspectives	300.000	250.000
Stichting Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid	280.000	230.000
Stichting Ollie's Productions	12.000	7.000
Stichting Ondernemersfonds Gijsbrecht	11.500	52.750
Stichting Pinetum Blijdenstein		142
Stichting Podium De Vorstin		4.000
Stichting Stadsfonds Hilversum	937.254	980.200
Stichting Tulip Tennis		288
Stichting verenigde Online Radiostations (v-OR)	10.000	
Studio Pasta B.V.		1.750
't Zusje Hilversum B.V.		6.494
Taberna Samen		5.750
Taxi HB		1.250
The Guardian		1.750
The Masquerade		1.250
The Skiff		5.750
Trendlounge Hilversum B.V.		1.250
Ukkepuk Spa & Wellness		1.250
V.o.f. Lorenza		2.000
Van der Graaf Ster Kaasshop		1.250
Van Haren Sport B.V.		3.250
Van Hellemond Sport		918
Van Schijndel Schoenen B.V.		2.000
Vers Saladebar B.V.		1.750
Vers Saladebar II B.V.		1.750
VIDA Hilversum		4.500
Vida Hilversum B.V. healthworks		2.000
VIDA Vineria		2.000
Voorhoeve & Dietrich Rozenbeek B.V.		2.000
Voorhoeve Boekhandel		2.000
Vue Grandige		2.000
Vv Altius		2.000
Wisseloord B.V.		2.000

	Woods35		1.750
	Wulterkens Clothing		1.250
	YC Kerkstraat B.V.		6.500
	Ypca	15.000	1.250
	Zonnestudio Jetset Hilversum		1.250
	Zwemschool De Winter Sport		1.250
Totaal Economie en Media		2.839.162	3.113.520
Groen en Duurzaamheid	HET: Coöperat. Hilversumse Energ. Transit. UA	24.556	37.314
	Hilverzon Duurzame Energie Cooperatie Hilvers	132.200	47.300
	Ondernemersvereniging Zuid West		25.000
	Stichting Botanische Tuin dr. Costerus	1.607	1.607
	Stichting Hilversum 100		49.500
	Stichting Pinetum Blijdenstein	25.000	30.000
	Stichting Versa Welzijn	20.000	
Totaal Groen en Duurzaamheid		203.363	190.721
Jeugd en Onderwijs	Bink Kinderopvang B.V.		30.000
	CorDeo Scholengroep	3.475	
	De Savornin Lohman Mavo	6.600	
	Gemeentelijk Gymnasium	7.583	
	Hilfertsheem-Beatrix	5.490	
	Hilversumse Schoolvereniging (H.S.V.)	4.183	
	Reg. Samenwerkingsverband Unita	15.997	15.997
	Regio Gooi & Vechtstreek		5.000
	St. Openb.Bibliotheek en Volksuniversiteit Hilversum	27.333	
	Stichting Alberdingk Thijm Kinderopvang	54.740	233.460
	Stichting Alberdingk Thijm Scholen	88.500	87.292
	Stichting Bink Peuterspeelzalen	959.155	1.070.766
	Stichting Elan	35.000	
	Stichting Gooise Scholen Federatie	91.740	73.834
	Stichting IMC Weekendschool	17.500	30.000
	Stichting Jeugdeducatiefonds		27.000
	Stichting Maatjesproject Gooi & Vechtstreek		10.000
	Stichting Noor	19.000	18.542
	Stichting Ollie's Productions		6.500
	Stichting Proceon	56.625	64.375
	Stichting Scouting Regio Gooi		5.000
	Stichting Versa Welzijn	397.380	48.500
	STIP Hilversum	320.475	270.500
	Wellantcollege	4.792	4.792
Totaal Jeugd en Onderwijs		2.115.568	2.001.558
Overige	Stichting Huurteam G&V	30.000	
	Stichting WAC-Hilversum	8.500	
Totaal Overige		38.500	
Restauratiesubsidie	Human-It B.V.		10.000
	M.A. Adema Holding B.V.		10.000

	Particulieren	86.383	94.194
	Protestantse gemeente te Laren - Eemnes		9.215
	Stichting Dudok Wonen	32.000	
	Stichting Huurgelden JSR		6.786
	Van Velthooven Holding B.V.		8.484
	VvE flatgebouw Theobroma		10.000
	VvE St. Josephkerk		242
Totaal Restauratiesubsidie		118.383	148.921
Sport	Bink Kinderopvang B.V.		151.980
	GAC		2.500
	Gooise SenR Geestelijke Gehandicapten	6.288	
	Gooise Wielerclub De Adelaar		1.000
	Hilversumse Roeivereniging Cornelis Tromp	3.500	3.500
	HLTC Gooiland		1.250
	HZC de Robben		1.250
	Rugby Club Hilversum	1.500	
	SC 't Gooi		12.500
	Sportservice Noord Holland	122.271	
	Sticht. Eerstel. Samenwerking Hilversum Zuid		6.204
	Stichting Atletiek Evenementen	21.735	15.125
	Stichting Bink Peuterspeelzalen	140.300	
	Stichting Hilversum Schaakt	2.000	2.700
	Stichting Hilversumse Meent	23.000	23.000
	Stichting Sportclub Gehandicapten Gooi en Eemland	5.254	3.938
	Stichting Sportfair	6.500	6.500
	Team Sportservice Provincie Utrecht		171.694
	Tennisvereniging de Rading		500
Totaal Sport		332.348	403.641
Wijkzaken	Studio Pangemanan	5.835	
Totaal Wijkzaken		5.835	
Zorg en Welzijn	Bestuur Nederlandse Ver. voor Autisme (NVA)	5.000	1.500
	Humanitas District Noordwest	23.324	26.769
	Leger des Heils	18.650	15.000
	LFB Steunpunt Noordwest	40.277	37.212
	Mantelzorgdag		8.000
	MEE Utrecht, Gooi & Vecht	539.170	549.950
	OSMA	6.250	6.250
	Parkinson Vereniging	1.650	880
	Prot.Gemeente Hilv. inz. Wijkdiaconie Bethleh	500	500
	Slachtofferhulp Nederland	23.284	23.284
	Stichting Alzheimer Nederland	6.000	6.000
	Stichting Avondschool Actief	3.129	2.750
	Stichting Dierenambulance Gooi&Vechtstreek	7.500	
	Stichting Gooi en Vecht Inclusief		29.129
	Stichting Hilversumse Meent	105.651	126.939
	Stichting Hilverzorg, locatie Kerkelanden	117.500	87.500

	Stichting JobOn		17.500
	Stichting Kwintes	84.135	59.457
	Stichting Maatjesproject Gooi & Vechtstreek	267.600	249.200
	Stichting Meentwerf	6.641	14.500
	Stichting Present Hilversum	10.000	40.000
	Stichting Rechtswinkel Hilversum		11.150
	Stichting Rolstoelbus `t Gooi	2.599	2.599
	Stichting Schuldhulpmaatje Hilversum en omstreken	17.100	17.100
	Stichting Scouting Regio Gooi	5.000	
	Stichting Sherpa	4.745	4.053
	Stichting Speel-o-theek De Steeg	10.250	10.250
	Stichting Statushouders		260
	Stichting TalenTonen		3.587
	Stichting Versa Welzijn	4.479.976	4.671.795
	Stichting Vier het Leven	3.000	2.500
	Stichting Viore	30.000	20.000
	Stichting VluchtelingenWerk West en Midden-Nederland	154.526	164.945
	Stichting Wijkcentrum De Zoutkeet	19.720	37.455
	Team Sportservice Provincie Utrecht		88.795
	Verloskundigenpraktijk Materna		18.500
	Voedselbank Gooi en Omstreken	34.400	
Totaal Zorg en Welzijn		6.027.577	6.355.309
ZZ Nabetalingen en terugvorderingen voorgaande jaren diverse instellingen			-90.946
Totaal ZZ Nabetalingen en terugvorderingen voorgaande jaren			-90.946
Eindtotaal		16.884.723	16.840.370

4.2.7 Begrotingsrechtmatigheid

Algemeen
Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. In de toelichting op het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) wordt begrotingsrechtmatigheid omschreven als:

'Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's (begrotingscriterium). In de begroting zijn de maxima voor de lasten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma, de toereikendheid van het begrotingsbedrag, evenals het begrotingsjaar van belang zijn.'

Er zijn een aantal verschillende begrotingsoverschrijdingen te onderscheiden. Bij de toetsing van begrotingsafwijkingen kunnen, volgens de Commissie BBV, ten minste de volgende "soorten" begrotingsafwijkingen worden onderkend:

#	Beschrijving soort onrechtmatigheid	Telt mee voor het oordeel
1	Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten	Nee
2	Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen	Nee
3	Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn	Ja
4	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn gesignaleerd	Ja
5	Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingswijziging is ingediend	Ja
6	Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt	Nee
	a Geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar	Ja
	b Geconstateerd na verantwoordingsjaar	Nee
7	Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren	Nee
	a Jaar van investeren	Ja
	b Afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren	Nee

De werkelijke lasten op programmaniveau mogen de begrote lasten na de laatste begrotingswijziging in beginsel niet overschrijden. Daar waar de lasten de begroting wel overschrijden, is het voor het beoordelen van de begrotingsrechtsmatigheid van belang in hoeverre de overschrijding past binnen het door de gemeenteraad geformuleerde beleid en/of wordt gecompenseerd door aan de lasten gerelateerde hogere inkomsten.

Bij een drietal programma's (1, 4 en 5) in de onderstaande tabel is sprake van een overschrijding van de lasten ten opzichte van de geactualiseerde begroting. Kostenoverschrijdingen die op grond van het voorgaande als onrechtmatig moeten worden gekwalificeerd zijn in de analyse begrotingsoverschrijdingen toegelicht.

	Begroting 2021			Realisatie 2021			Afwijking 2021		
Pr.	Lasten	Baten	Mutatie Reserve	Lasten	Baten	Mutatie Reserve	Lasten	Baten	Mutatie Reserve
1	63.665	-31.183	-18	65.972	-33.843	187	2.307	-2.660	205
2	96.475	-6.434	-179	96.002	-6.365	-179	-473	69	-
3	70.165	-40.443	-914	69.527	-40.910	-902	-638	-467	12
4	54.139	-1.653	-12	54.878	-4.081	-12	739	-2.428	-
5	7.777	-205.310	-5.474	7.896	-206.497	-3.260	119	-1.187	2.214
Tot	292.221	-285.023	-6.597	294.275	-291.696	-4.166	2.054	-6.673	2.431

Analyse begrotingsoverschrijdingen
De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn op hoofdlijnen door de wetgever bepaald (artikel 189, 190, 191, 192 van de Gemeentewet). Meest essentieel hierin is dat:

- De lasten in het jaar en de bijbehorende balansmutaties de begroting niet mogen overschrijden;
- Dat de wijzigingen van de begroting in het desbetreffende begrotingsjaar (uiterlijk 31-12) besloten moeten zijn;
- De toevoegingen en onttrekkingen aan elk van de bestemmingsreserves overeenkomstig de gewijzigde begroting zijn, behalve voor die reserves waarvan de raad heeft vastgesteld dat een verschil op realisatiebasis met de reserve verrekend mag worden.

Aanvullend heeft de raad in de financiële verordening bepaald dat zij de baten en lasten op programmaniveau autoriseert. Voor het benodigde inzicht hebben we in de analyse het niveau van de taakvelden (ambities) gepresenteerd.

Aangezien een lastenoverschrijding op programmaniveau een saldo is van meerdere onderdelen binnen een programma, is het mogelijk dat de nadere uitsplitsing van de overschrijdingen kan leiden tot een hoger bedrag aan overschrijdingen dan het saldo van overschrijdingen op het programma. Op bepaalde programmaonderdelen zijn namelijk ook lagere lasten dan begroot gerealiseerd. Deze zijn in het kader van de beoordeling van de begrotingsrechtmatigheid buiten beschouwing gelaten.

In onderstaande analyse is een ondergrens gehanteerd van minimaal € 100.000 ten opzichte van de actuele begroting. In het bovenstaande overzicht is te zien dat de programma's 1, 4 en 5 een overschrijding hebben van de geautoriseerde (begrote) lasten.

Programma 1:

Binnen taakveld Ruimtelijke Ordening is de begroting met € 0,8 miljoen aan lasten overschreden als gevolg van extra werkzaamheden uitgevoerd ten behoeve van anterieure overeenkomsten die gedekt worden door de ontvangen bijdragen van de externe ontwikkelaars.

Binnen taakveld Bouwen en Wonen is de begroting met € 0,9 miljoen aan lasten overschreden als gevolg van hoofdzakelijk een toename van aanvragen voor omgevingsvergunningen. Met de RIB 2021-84 heeft het college de raad geïnformeerd over de toename van aanvragen voor omgevingsvergunningen met als financieel effect een verwachte meeropbrengst van € 1 miljoen. De begrote baten zijn in het begrotingsjaar gewijzigd maar de corresponderende lasten niet. De realisatie van deze extra capaciteit voor de afhandeling wijkt daarom nadelig af van de begroting.

Binnen taakveld Sportaccommodaties is de begroting met € 0,6 miljoen aan lasten overschreden omdat Optisport vanaf 2021 wordt aangemerkt als een organisatie met winstoogmerk. Dit heeft als gevolg dat de huur (kostendekkend) en de exploitatiebijdrage verhoogd dient te worden. Dit

resulteert in een hogere exploitatiebijdrage en daarmee extra lasten maar ook met corresponderende hogere huuropbrengsten in de begroting. Daarnaast heeft de gemeente Hilversum in overleg met Optisport voor 2020 en 2021 specifieke uitkeringen ter dekking van het exploitatietekort voor zwembad de Lieberg aangevraagd bij het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aangevraagd en toegekend gekregen. De toekenning heeft tot gevolg dat de subsidielasten de begroting verder hebben overschreden. Echter staat tegenover deze extra lasten ook een specifieke uitkering van het ministerie.

Binnen taakveld Riolering is de begroting met € 0,6 miljoen aan lasten overschreden. De nacalculatie van de in de rioolheffing betrokken lasten en baten en het daaruit voortvloeiende voor- of nadeel wordt jaarlijks verrekend met de egalisatievoorziening riolering. Waar in de begroting 2021 nog rekening is gehouden met een onttrekking van € 1,2 miljoen, blijkt uit de nacalculatie dat er in de realisatie slechts € 0,5 miljoen onttrokken hoeft te worden.

Binnen taakveld Milieubeheer is de begroting met € 0,4 miljoen aan lasten overschreden. De ontvangen subsidies van het rijk, betreffende de Proeftuin Aardgasvrije Wijken voor de Hilversumse Noordelijke Meent (PAW), Regeling Reductie Energieverbruik (RRE) en Regeling Reductie Energieverbruik Woningen (RREW) en twee subsidies van de provincie Noord-Holland voor aardgasvrije Meent en wijkwarmte Kerkelanden zijn ingezet ter dekking van deze uitgevoerde extra activiteiten.

Conclusie: De hogere lasten zijn onrechtmatig alleen wegen deze niet mee in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant omdat de hogere lasten geheel of grotendeels zijn gecompenseerd door direct hieraan gerelateerde baten (categorie 1).

Programma 4

Binnen taakveld Openbare orde en veiligheid is de begroting met € 0,4 miljoen aan lasten overschreden. Voor de handhaving van de quarantaineplicht zijn in 2021 extra lasten gemaakt. Het rijk heeft daarnaast aanvullende middelen ter beschikking gesteld om de controle op coronatoegangsbewijzen door de horeca, cultuur, sport en overige organisaties mogelijk te maken. Hiervoor heeft de gemeente Hilversum € 0,2 miljoen aan extra baten ontvangen. Dit bedrag is vervolgens door de gemeente in 2021 uitgekeerd aan Hilversumse organisaties. De gerealiseerde extra lasten alsmede de corresponderende gerealiseerde extra baten zijn niet begroot.

Binnen taakveld Burgerzaken is de begroting met € 0,4 miljoen aan lasten overschreden. De hogere afdrachten aan het rijk voor de toegenomen aanvragen voor verkrijging Nederlanderschap staan in relatie tot de extra leges. Daarnaast is in 2021 sprake geweest van extra inzet op burgerzaken en het klantcontactcentrum. Door achterstanden in de dienstverlening en een verhoogd ziekteverzuim als gevolg van de corona pandemie was het noodzakelijk extra capaciteit in te zetten om de inwoners zo goed mogelijk van dienst te zijn. In RIB 2021-101 met als onderwerp 'reserve Covid-19 aanvullende maatregelen gemeentelijke organisatie' is de raad hierover geïnformeerd.

Binnen taakveld Bestuur is de begroting met € 0,3 miljoen aan lasten overschreden. In 2021 is € 0,1 miljoen meer uitgegeven aan samenwerkingen (VNG, G40 en Rom Utrecht) dan is begroot. Aanvullend heeft de waarnemend burgemeester, de procedure voor de nieuwe burgemeester en het raadsonderzoek WMO/Welzijn € 0,2 miljoen aan extra lasten veroorzaakt.

Conclusie: De hogere lasten zijn onrechtmatig alleen wegen deze niet mee in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant omdat de hogere lasten geheel of grotendeels zijn gecompenseerd door direct hieraan gerelateerde baten (categorie 1).

Programma 5

Binnen taakveld Lokale belastingen is de begroting met € 0,7 miljoen aan lasten overschreden. Vanaf 2022 zijn gemeenten wettelijk verplicht om alle WOZ-woningtaxaties te baseren op de gebruiksoppervlakte (GBO) en niet meer op de kubieke meters. De benodigde extra werkzaamheden voor deze overgang zijn uitgevoerd in 2021. Deze extra werkzaamheden waren niet begroot en resulteren in een nadeel van € 0,4 miljoen. Gemeente Hilversum voert dit traject ook uit voor de gemeente Wijdemeren en deze kosten zijn doorberekend en daarmee wordt € 0,1 miljoen vergoed.
Binnen taakveld Grondexploitatie is de begroting met € 0,2 miljoen aan lasten overschreden. Voor verlieslatende grondexploitaties dient een voorziening op basis van contante waarde getroffen te worden. Op basis van de actualisatie van het Stationsplein is een (contant) verlies berekend van € € 0,3 miljoen. Hier ligt een separaat raadsvoorstel in 2022 aan ten grondslag.

Conclusie: De hogere lasten zijn onrechtmatig alleen wegen deze niet mee in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant omdat de hogere lasten geheel of grotendeels zijn gecompenseerd door direct hieraan gerelateerde baten (categorie 1).

Mutaties Reserves

Op de mutaties van de reserves zien we afwijkingen op drie programma's, deze afwijkingen zijn gerelateerd aan afwijkingen op de baten en lasten. Het betreft mutaties in reserves waarvan de raad besloten heeft dat deze per jaareinde op basis van de realisatiecijfers mogen worden afgewikkeld waardoor geen sprake is van een begrotingsonrechtmatigheid.

Afgesloten investeringskredieten

In 2021 worden ook enkele investeringskredieten afgesloten met een overschrijding van het door de raad beschikbaar gestelde budget. Het betreft de volgende specifieke investeringen per programma:

bedragen x € 1.000

Progr.	Investering	Begroot	Realisatie	Over-schrijding
1	Deklagen geluidsreducerend asfalt 2020	392	395	3
1	Deklagen geluidsreducerend asfalt 2021	392	405	13
1	Aandrijving / op afstand bestuurbaar schutsluis ‘t Hemeltje	381	401	20
4	Bring your own device (telefonie)	300	318	18
4	Applicatie basisregistratie (Vicrea)	80	115	35
4	Bouwkundige aanpassingen Wilhelminastraat	322	332	10
4	Meubilair	160	174	14
4	Verplaatsing serverruimte	250	256	6
4	Stijlmeubilair Raadhuis	45	77	32
4	Agile werken AV/Conferencing	50	72	22
4	Agile werken 2021	50	52	2

Deze overschrijding van activeerbare activiteiten (investeringen) zijn in principe onrechtmatig, maar tellen niet mee voor het oordeel omdat het effect van deze overschrijdingen pas zichtbaar wordt in de afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren (categorie 7b).

4.3 Overzicht van incidentele lasten en baten

bedragen * € 1.000

Nr	Omschrijving	Jaarstukken 2021 lasten	baten	saldo
1	Implementatie SaaS applicaties PUZA (VTH)	45		45
2	Groenbeheersplan (plantsoenen)	101		101
3	Ontwikkelen woonvisie	102		102
4	Energietransitie	135	-135	-
5	Subsidie Regeling Reductie Energieverbruik Woningen	79	-79	-
6	Subsidie Regeling Reductie energiegebruik	68	-68	-
7	Uitvoering sportakkoord	100	-100	-
8	Arenapark	179		179
9	Variantenstudie ondergrondse fietsenstalling Station	116		116
10	Mobiliteitsvisie	293		293
11	Herdenken en vieren 75 jaar vrijheid	34		34
12	Routekaart religieus erfgoed	31		31
13	Transitievisie warmte	85	-85	-
14	Verrekening Spuk		79	79
15	Reserve Stedelijke ontwikkeling (storting/onttrekking)	2.542	-1.580	962
	Extra formatie ecologie en landschap gedurende 2 jaren	90		90
	Invoering omgevingswet	634		634
	Voorbereiding Stationsgebied	229		229
	Spoorzone Groene Loper	255		255
	Kleine spoorbomen	32		32
	Extra capaciteit tbv projectenportfolio	750		750
16	Reserve Beeldende kunst	20	-20	-
17	Reserve Afvalstoffen		-800	-800
18	Reserve mobiliteitsfonds	12	-12	-
19	Reserve Herplantfonds	33	-33	-
20	Covid-19	667	1.001	1.668
				-
	Totaal programma 1: Wonen en leven	6.632	-1.832	4.800
21	Ventilatie in scholen (SUVIS)	290	-290	-
22	Bijdragen van derden (tbv div activiteiten)	135	-135	-
23	Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling:	111	-111	-
24	Coronacompensatie Bescherming en Opvang	663		663
25	Vroeg signalering preventie schulden en dakloosheid	58	-147	-89
26	Baankansen kwetsbare jongeren	45		45
27	Laaggeletterdheid	242		242
28	Reserve Onderwijsgebouwen	280	-179	101
29	Covid-19	268		268
				-
	Totaal programma 2: Zorg	2.092	-862	1.230
30	TOZO	6.967	-7.212	-245
31	TONK	226		226
32	Schuldhulpverlening	100		100
33	Voorbereiding nieuwe wet inburgering	131		131
34	Ontwikkeling van het smart city platform	143		143
35	Citybranding	150		150
36	Crisisdienstverlening	1.171		1.171
37	Implementatie SaaS applicaties (suites Sociaal Domein)	75		75
38	Reserve creatieve sector	148	-148	-
39	Reserve Huishoudelijk Hulp Toelage (HHT)	754	-754	-

40	Covid-19	1.158	54	1.212
	Totaal programma 3: Werken	11.023	-8.060	2.963
41	Receptie Wilhelminastraat	58		58
42	Aanschaffingen Teams	56		56
43	Implementatie SaaS applicaties (Burgerzaken/zaaksys/e-hrm)	796		796
44	Vergoeding thuiswerken (+ eenmalig cao)	792		792
45	Programma Dienstverlening	167		167
46	Datagestuurd werken binnen het Sociaal domein	168		168
47	Reserve decentrale loonruimte	38		38
48	Reserve transitie personeel	50	-50	-
49	Covid-19	995	103	1.098
				-
	Totaal programma 4: Bestuur	3.120	53	3.173
50	GBO-traject Belastingen (waardering OZB gebruiksoppervlakte)	370	-108	262
51	Vastgoed verkopen	104	-1.236	-1.132
52	Resultaat grexen	345	-407	-62
53	Algemene uitkering		-7.756	-7.756
54	Algemene reserve	1.438	-5.196	-3.758
55	Reserve Corona herstelagenda	1.600	-11	1.589
56	Reserve Covid-19	3.473	-4.563	-1.090
57	Covid-19	102	307	409
	Totaal programma 5: Financiën en grondexploitaties	7.432	-18.970	-11.538
	Totaal incidentele lasten en baten jaarstukken 2021	30.299	-29.671	628
	Totaal lasten en baten jaarstukken 2021	303.410	-304.998	-1.587
	Totaal structurele lasten en baten jaarstukken 2021	273.111	-275.327	-2.215

1. **SaaS software**: In 2021 is € 45.000 aan implementatie kosten geboekt van SaaS software t.b.v. Vergunningen, Toezicht en handhaven. Vanaf 2020 moeten dergelijke kosten ten laste van de exploitatie worden gebracht en vallen dus niet meer onder de investeringsplanning waar ze voorheen als activa werden verantwoord. Wij nemen een dienst af en hebben dan dus niets in eigendom, dus geen activa.
2. **Groenbeheersplan:** De basis van beleid met betrekking tot natuur - inclusief bouwen vormen natuuronderzoeken per wijk (veelal gedaan in het kader van bestemmingsplannen). Deze zijn echter niet meer actueel of voldoen niet aan de (Rijks-) regelgeving. Vanwege uitstel van de omgevingsvisie is het programma groen vertraagd en loopt het door in 2022.
3. **Ontwikkelen woonvisie:** De opgenomen middelen zijn ingezet voor het verder vormgeven van prestatie afspraken met wooncorporaties.
4. **Energietransitie:** In programma duurzaamheid is het onderdeel energietransitie een college prioriteit. De opgenomen middelen zijn ingezet om hieraan uitvoering te geven.
5. **Subsidie Regeling Reductie Energieverbruik Woningen:** Beschikbaar stellen van kleine verduurzamingsmaatregelen via vouchers voor woningeigenaren en huurders. Wordt via een subsidie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gedekt.
6. **Subsidie Regeling Reductie energiegebruik:** Beschikbaar stellen van kleine verduurzamingsmaatregelen via vouchers voor woningeigenaren. Wordt via een subsidie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gedekt.
7. **Uitvoering sportakkoord:** In het Nationale Sportakkoord zijn zes ambities geformuleerd waarop men de komende jaren voortgang willen boeken. Om deze ambities te realiseren is het belangrijk dat de gemeente, sport- en beweegaanbieders en andere (potentiële) partners op lokaal niveau hieraan uitvoering geven. Lokale sportakkoorden zijn daarvoor

het aangewezen instrument. Wordt via een subsidie van het Ministerie van Volksgezondheid en Sport gedekt.

8. **Arenapark:** Op basis van het in 2020 vastgestelde Masterplan is in 2021 gewerkt aan de scenariostudie als opmaat voor het stedenbouwkundig plan.
9. **Variantenstudie ondergrondse fietsenstalling station:** De uitgaven hebben betrekking op de planvorming om, in nauwe samenwerking met ProRail, te komen tot schetsontwerp en aanbestedingsdossier.
10. **Mobiliteitsvisie:** Deze is op 22 april 2021 vastgesteld door de gemeenteraad. Dit was een half jaar later dan oorspronkelijk gedacht omdat het proces van inspraak en participatie vanwege corona tijdsintensiever was c.q. de samenhang met de vertraagde omgevingsvisie behouden moest blijven. Om tot een uitvoeringsprogramma te komen is besloten tot 11 deelonderzoeken (o.a. op basis van aangenomen moties en amendementen). Op 15 februari 2022 is de startnotitie uitvoeringsprogramma mobiliteitsvisie vastgesteld in de gemeenteraad. De 11 onderzoeken zijn naar verwachting eind 2022 afgerond en dus niet in 2021 zoals gepland.
11. **Viering 75 jaar Vrijheid:** In 2020 zou Hilversum herdenken en vieren dat het 75 jaar geleden was dat Nederland werd bevrijd. Helaas konden veel activiteiten niet doorgaan vanwege de maatregelen tegen het coronavirus en is met verschillende initiatiefnemers toegezegd te bekijken om hun activiteit in 2021 alsnog te organiseren. Door voortdurende coronamaatregelen kon ook de viering van 75 jaar vrijheid in 2021 uiteindelijk niet volledig plaatsvinden.
12. **Routekaart Religieus Erfgoed:** Afgelopen jaar hebben we samen met adviesbureau COUP de gesprekken met de gebedshuizen gevoerd en het inventarisatiedocument afgerond en gepresenteerd aan en besproken met de besturen van de gebedshuizen. Aankomend jaar gaan we verder met deel 2: het opstellen van een visie en beleid. Voorts wordt een platform voor gebedshuizen opgericht, een open gebedshuizenmaand gerealiseerd en de Routekaart Religieus Erfgoed breed gepresenteerd.
13. **Transvisie warmte:** In de decembercirculaire van 2019 is een bedrag beschikbaar gesteld voor het opstellen van de Transitievisie Warmte zoals opgenomen in het Klimaatakkoord van juni 2019. Deze bijdrage heeft als doel dat gemeenten een goede start kunnen maken met de uitvoering van het Klimaatakkoord. Deze middelen zijn verspreid over 2020 en 2021 uitgegeven voor onder andere participatie met inwoners en andere stakeholders én het opstellen van de visie.
14. **Specifieke uitkering sport (SPUK**): Gemeenten kunnen in periode 2019-2023 de btw op kosten die zij maken voor de sportaccommodaties niet meer bij de fiscus vorderen. Daarom geeft het rijk de gemeente voor dit verlies een compensatie volgens de SPUK. Op basis van de investeringen 2021 en de exploitatie 2021 valt de compensatie € 79.000 lager uit.
15. **Reserve stedelijke ontwikkeling:** In 2021 is conform de begroting € 800.000 aan deze reserve toegevoegd. Daarnaast zijn de extra verkoopopbrengsten vastgoed toegevoegd (zie RIB 2021-71 Verkoop vastgoed en dotatie reserve Stedelijke ontwikkeling 2021). Conform kadernota 2019 en de begroting 2020 is er in 2021 € 1.280.000 onttrokken ter dekking voor de projectportfolio, omgevingswet en de voorbereidingskosten stationsgebied. In de begroting 2021 zijn daarnaast onttrekkingen begroot voor de uitgaven voor de Groene loper spoorzone, de kleine spoorbomen en de tijdelijke extra inzet op ecologie & landschap.
16. **Reserve Beeldende kunst:** Voor het project Straatpoëzie zijn in 2021 vier gedichten gerealiseerd en onthuld. Zoals begroot wordt daarvoor in 2021 € 20.000 onttrokken.
17. **Reserve Afvalstoffenheffing:** Het doel van deze reserve is het beschikbaar houden van niet bestede financiële middelen voor de egalisering van de tarieven afvalstoffenheffing in de komende jaren. De reserve is in het verleden vooral gevormd door meevallers in de uitgaven van de Gewestelijke Afvalstoffendienst. De onttrekking aan de reserve ad € 800.000 wordt gebruikt om de tariefstijging afvalstoffenheffing laag te houden.

18. **Reserve Mobiliteitsfonds:** Aan deze reserve worden de van derden verkregen middelen voor het niet kunnen voldoen aan een bestaande parkeernorm toegevoegd. In 2021 was dit een bedrag van € 12.000. Deze reserve wordt ingezet voor het in brede zin accommoderen van de parkeersituatie en het vergroten van de bereikbaarheid van de gemeente Hilversum.
19. **Reserve Herplantfonds**: Aan deze reserve worden de van derden verkregen middelen toegevoegd die ontvangen worden voor de afkoop van de herplant van bomen bij het verlenen van een kapvergunning. In 2021 waren de werkelijke ontvangsten € 33.000. Vanuit de reserve zal de gemeente nieuwe bomen planten als compensatie. In 2021 is dat niet gebeurd.
20. **Covid-19:** Dit betreft extra lasten en de gederfde baten als gevolg van de coronacrisis, die gedekt worden door een onttrekking uit de reserve Covid-19. De grootste afwijkingen op programma 1 betreffen: lagere parkeeropbrengsten incl. de naheffingen (€ 969.000), bijdrage regio Gooi- en Vechtstreek (€ 201.000), inhuur juridische ondersteuning (€ 115.000), inhuur t.b.v. gedoogbesluit terrassen en overkappingen (€ 93.000) en gederfde baten sportaccommodaties (€ 70.000).
21. **Ventilatie in scholen (SUVIS):** Dit betreft een Specifieke Uitkering voor gemeenten om het binnenklimaat van bestaande schoolgebouwen voor primair of voortgezet onderwijs te verbeteren. Vier schoolbesturen hebben het initiatief genomen en de gemeente verzocht een aanvraag in te dienen voor verbetering van de ventilatie in hun schoolgebouwen, met gebruikmaking van de rijksbijdrageregeling SUVIS. Het gaat om de schoolgebouwen van Montessorischool Zuid, De Godelindeschool, de Hilversumse Schoolvereniging en de Wilhelminaschool. Alle aanvragen zijn toegekend.
22. **Bijdragen van derden:** Voor de activiteiten Preventieakkoord (RIB 2021-73), Suïcidepreventie (collegebrief 15-4-2020) en MDT Perspectief voor de Jeugd (collegebrief 6-5-2021) zijn bijdragen van derden ontvangen. Voor de bijbehorende activiteiten is de begroting destijds niet aangepast. Tegenover de niet begrote lasten van € 135.000 staan eveneens niet begrote baten van € 135.000.
23. **Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling**: Als Centrumgemeente heeft Hilversum een specifieke uitkering ontvangen voor de aanpak huislijk geweld en kindermishandeling. Deze uitkering was niet opgenomen in de begroting. Aan de uitvoering is € 111.000 uitgegeven.
24. **Coronacompensatie Bescherming en Opvang:** Met de mei- en decembercirculaire is € 663.000 beschikbaar gesteld voor de meerkosten als gevolg van de coronacrisis in de zorg voor Bescherming en Opvang. Via de Algemene uitkering heeft de gemeente hiervoor zelf compensatie ontvangen.
25. **Vroeg signalering van en inzet op ernstige schulden ter voorkoming van dakloosheid:** De regio Gooi en Vechtstreek heeft vanuit het beleidsplan Bescherming en Opvang € 147.000 beschikbaar gesteld ten behoeve van vroeg signalering van en inzet op ernstige schulden ter voorkoming van dakloosheid. Van deze middelen is € 58.000 reeds uitgegeven en voor het restant wordt de raad voorgesteld om dit over te hevelen naar 2022.
26. **Baankansen kwetsbare jongeren:** Het ministerie van SZW heeft naar aanleiding van de door ons getekende intentieverklaring middelen ter beschikking gesteld voor het maken en uitvoeren van het plan extra baankansen creëren voor kwetsbare jongeren uit het voortgezet speciaal onderwijs en het praktijkonderwijs in de arbeidsmarktregio Gooi en Vecht.
27. **Laaggeletterdheid**: Voor de aanpak van laaggeletterdheid heeft het Rijk aan Hilversum als centrumgemeente extra budget beschikbaar gesteld voor de periode tot en met 2023. Dit is bedoeld om de regierol te versterken. De bijdrage van het Rijk voor de aanpak van laaggeletterdheid wordt overgedragen aan de Regio Gooi en Vechtstreek ten behoeve van de uitvoering van het regionaal actieplan “Taal is de sleutel” en is gestart in 2021.
28. **Onderwijshuisvesting:** In mei 2020 heeft de gemeenteraad ingestemd met het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2020-2035 voor onderwijshuisvesting. De reserve Onderwijsgebouwen is ingezet als deel van de dekking van dit plan. In 2021 zijn incidentele

middelen beschikbaar ingezet voor het opstellen van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) en het oplossen van knelpunten in de huisvestingsvergoeding aan scholen.

29. **Covid-19:** Dit betreft extra lasten als gevolg van de coronacrisis, die gedekt worden door een onttrekking uit de reserve Covid-19. Deze lasten betreffen extra capaciteit voor het sociaal plein (€ 152.000), actieplan jeugd (€ 95.000) en noodsteun Meentwerf en St. Hilversumse Meent (€ 21.000).
30. **TOZO:** In 2021 is er € 6.967.000 uitgeven aan de TOZO. Deze lasten worden geheel gedekt vanuit de rijksmiddelen. Net als in 2020 komt de forfaitaire vergoeding voor de uitvoering hoger uit dan de werkelijke gemaakte lasten. In lijn met vorig jaar wordt de raad voorgesteld dit voordeel in de 'TOZO reserve' te storten. Het gaat om een bedrag van € 167.000. Het restant van het voordeel wordt bepaald door terugontvangen voorschotten (€ 77.000).
31. **TONK:** Met de raadsinformatiebrieven 2021-17 en 2021-47 is de raad geïnformeerd over de uitvoeringsregels van de Tijdelijke Ondersteuning van Noodzakelijke Kosten (TONK) en de daarbij horende financiële vertaling. Ondanks het aanpassen van de beleidsregels (RIB 2021-47) en een gedegen communicatie wordt de TONK nauwelijks aangevraagd. Dit is niet alleen zo in Hilversum, maar ook in de rest van Nederland. Uiteindelijk zijn de uitgaven € 226.000.
32. **Schuldhulpverlening:** Binnen het vastgestelde beleid schuldhulpverlening is expliciet aandacht voor communicatie en is in de uitvoering rekening gehouden met het opstellen van een communicatieplan en -campagne in 2020. Hiervoor is een incidenteel € 100.000 uitgegeven.
33. **Inburgering:** Vanaf 1 januari 2022 is de nieuwe wet Inburgering van kracht geworden. Over de voorbereiding op deze wet is de raad middels raadsinformatiebrief 2021-05 (27 januari 2021) geïnformeerd. De voorbereidingen hebben plaatsgevonden in 2021 en zullen deels doorlopen in 2022. In 2021 is er € 131.000 uitgegeven.
34. **Ontwikkeling Smart City platform:** In het coalitieakkoord 2018-2022 is prioriteit gegeven aan het verder uitwerken van Smart City. Dit betreft de laatste fase van de aanloopkosten van het dataplatform.
35. **Citybranding:** In de gemeentelijke begroting is in 2021 een incidenteel budget opgenomen voor Citymarketing.
36. **Crisisdienstverlening:** Ten behoeve van de crisisdienstverlening (covid-19) binnen de arbeidsmarktregio regio Gooi en Vechtstreek heeft het Rijk in 2020 en 2021 aan Hilversum als centrumgemeente bedragen beschikbaar gesteld. Deze incidentele middelen zijn bedoeld voor het bestrijden van werkloosheid onder diverse doelgroepen binnen de arbeidsmarktregio en zijn in 2021 hiervoor doorgegeven aan de Regio voor de uitvoering.
37. **SaaS software**: In 2021 is € 75.000 aan implementatie kosten geboekt van SaaS software t.b.v. de suites Sociaal Domein. Vanaf 2020 moeten dergelijke kosten ten laste van de exploitatie worden gebracht en vallen dus niet meer onder de investeringsplanning, waar ze voorheen als activa werden verantwoord. Wij nemen een dienst af en hebben dan dus niets in eigendom, dus geen activa.
38. **Reserve Creatieve Sector:** De laatste activiteiten zouden oorspronkelijk in 2020 plaatsvinden, maar zijn vanwege de coronacrisis verschoven naar 2021. In de vergadering van 15 september heeft de raad besloten het restant van deze reserve in te zetten voor de haalbaarheidsstudie Mediaplein en de vervolgstappen. De werkelijke lasten hiervan bedroegen € 148.000.
39. **Reserve Huishoudelijke Hulp Toelage (HHT):** Deze middelen worden ingezet ter dekking van het regionaal arbeidsmarktbewerkingsplan 'Werken aan Werk' en het uitvoeringsplan 'Focus op werk'. Om de negatieve gevolgen van de coronacrisis zoveel mogelijk te beperken en de kansen op de arbeidsmarkt voor de werkzoekende inwoners te vergroten, hebben de gemeenten de plannen in 2021 versneld bijgesteld en zijn extra projecten opgestart. De benodigde extra middelen worden uit de hiervoor bestemde reserve gedekt.

40. **Covid-19:** Dit betreft extra lasten en de gederfde baten als gevolg van de coronacrisis, die gedekt worden door een onttrekking uit de reserve Covid-19. De grootste afwijkingen op programma 3 betreffen: bijdrage Tomin (€ 520.000), inhuur sociaal plein (€ 270.000), subsidieregeling anderhalve meter (€ 189.000), en inhuur economie (€ 77.000).
41. **Receptie Wilhelminastraat:** Dit betrof het sluitstuk van de grote verbouwing aan de Wilhelminastraat waarbij de etages zijn verbouwd en gerenoveerd. In verband met veiligheid was ook al besloten om de receptiebalie en wachtruimte te verplaatsen in de entree. Dat is nu ook afgerond waarmee er meer overzicht is. De beveiliger zit naast de receptie waardoor meer gevoel van veiligheid wordt gewaarborgd.
42. **Aanschaffingen Teams:** Voor de migratie naar Teams zijn incidentele kosten gemaakt t.b.v. de servers.
43. **SaaS software**: In 2021 is € 796.000 aan implementatie kosten geboekt van SaaS software t.b.v. e-HRM software, het nieuwe zaaksysteem, Topdesk en applicaties frontoffice publiekszaken. Vanaf 2020 moeten dergelijke kosten ten laste van de exploitatie worden gebracht en vallen dus niet meer onder de investeringsplanning, waar ze voorheen als activa werden verantwoord. Wij nemen een dienst af en hebben dan dus niets in eigendom, dus geen activa.
44. **Vergoeding thuiswerken (+ eenmalig cao) :** De eenmalige last vergoeding personeel 2021 bedraagt € 792.000 (CAO: € 300 coronavergoeding en € 900 eenmalig bruto).
45. **Programma Dienstverlening**: Van het beschikbare budget van € 432.000 is € 167.000 uitgegeven in 2021. Door covid-19 is vertraging opgelopen. Om het programma af te kunnen ronden in 2022 wordt voorgesteld het restant budget over te hevelen naar 2022.
46. **Datagestuurd werken binnen het Sociaal domein:** T.b.v. de drie beleidsplannen Minima, schuldhulpverlening en Aan het werk is budget toegekend dat wordt ingezet om het data gestuurd werken binnen het Sociaal Plein/Domein verder te ontwikkelen. Met behulp van inhuur van een projectleider en technische ondersteuning is gewerkt aan de ontwikkeling van dashboards.
47. **Reserve Decentrale loonruimte:** In de begroting is een structureel bedrag van 0,1 % van de loonsom opgenomen voor het decentrale arbeidsvoorwaardenoverleg. Aanwending van dit budget voor concernbrede activiteiten vindt plaats in ruggespraak met het Lokaal Overleg.
48. **Reserve Transitie personeel:** Om de incidentele lasten uit de reorganisatie 'Transitie personeel' te dekken, zijn middelen in de reserve transitie personeel beschikbaar. De laatste middelen zijn in 2021 gebruikt.
49. **Covid-19:** Dit betreft extra lasten en de gederfde baten als gevolg van de coronacrisis, die gedekt worden door een onttrekking uit de reserve Covid-19. De grootste afwijkingen op programma 4 betreffen: extra kosten verkiezingen (€ 227.000), inhuur communicatie (€ 155.000), inhuur juridische ondersteuning € 110.000), extra ICT uitgaven (€ 117.000), inhuur klantcontactcentrum (€ 147.000) en inhuur crisisbeheersing (€ 91.000).
50. **GBO traject:** Vanaf 2022 zijn gemeenten wettelijk verplicht om alle WOZ-woningtaxaties te baseren op de gebruiksoppervlakte (GBO) van de percelen en niet meer op de kubieke meters. Het traject is grotendeels door inhuurkrachten uitgevoerd, waarbij ook de werkzaamheden voor Wijdemeren zijn uitgevoerd. De totale last bedroeg € 370.000. Aan Wijdemeren is hiervan € 108.00 in rekening gebracht.
51. **Verkoopopbrengst grond/panden:** Deze gronden /percelen zijn verkocht in 2021 voor totaal € 1.236.000: Godelindeweg 18, Vreelandseweg 74a, Vreelandseweg 76, Vreelandseweg/ Zuiderloswal. Entreegebied Crailo, A3 Brede School Zuid, Egelshoek 8-28 en Van Musschenbroekstraat 31a. Vanuit overgeheveld budget uit 2020 zijn er incidentele onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd op de te verkopen panden
52. **Resultaat Grexen:** Vanuit de grondexploitatie Anna's Hoeve is in 2021 aan tussentijdse winstneming € 407.000 verantwoord. De grondexploitatie Stationsplein blijkt na herberekening (actualisatie grondexploitaties 2022) verlieslatend te zijn. Ter compensatie

hiervan is een bedrag ter hoogte van de contante waarde van het toekomstige verlies in de voorziening grondexploitaties gestort.

53. **Algemene uitkering**: De in 2021 via de algemene uitkering ontvangen coronacompensatie bedraagt afgerond € 7,8 miljoen.
54. **Algemene reserve**: Aan deze reserve is een bedrag onttrokken voor de overhevelingen uit de jaarstukken 2021 (€ 3,596 miljoen) en voor het vullen van de reserve Corona herstelagenda (€ 1,6 miljoen). De storting in de reserve betreft de via de septembercirculaire ontvangen corona-compensatie. Dit is ter compensatie van het uit de reserve onttrokken bedrag voor het vullen van de reserve Corona herstelagenda.
55. **Reserve Corona Herstelagenda:** Het toegevoegde bedrag betreft de storting van € 1,6 miljoen vanuit de algemene reserve. Alleen de werkelijke lasten worden onttrokken uit de reserve. Omdat de herstelagenda pas laat in het jaar (raadsvergadering 6 oktober 2021) is vastgesteld, zijn nog weinig lasten in 2021 gemaakt.
56. **Reserve Covid-19:** in deze reserve wordt het grootste gedeelte van de, via de algemene uitkering ontvangen Rijkscompensatiegelden, gestort. Het aan deze reserve onttrokken bedrag is het totaal aan werkelijke lasten als gevolg van de Coronacrisis, die niet binnen de bestaande budgetten gedekt konden worden. In de coronaparagraaf is hiervan een volledig overzicht opgenomen.
57. **Covid-19:** Dit betreft extra lasten en de gederfde baten als gevolg van de coronacrisis, die gedekt worden door een onttrekking uit de reserve Covid-19. De grootste afwijkingen op programma 5 betreffen: minder opbrengsten precariobelasting (€ 228.000) en inhuur team gegevenshuis (€ 102.000).

4.4 Lasten en baten financieringsfunctie

De rentelasten en rentebaten worden verzameld op het taakveld Treasury. Het saldo van de rentelasten en -baten wordt via een omslagpercentage doorberekend naar de programma's. Omdat het renteomslagpercentage naar boven is afgerond op 1,4% wordt er meer rente doorberekend naar de programma's dan eigenlijk noodzakelijk is en ontstaat er een voordelig renteresultaat op het taakveld Treasury.

Rentetoerekening 2021		begroting 2021	gewijzigde begroting	Realisatie 2021	Verschillen
a	Externe rentelasten over korte en lange financiering	3.663	3.559	3.517	-42
b	Externe rentebaten	-70	-70	-88	-18
c = a + b	Totaal door te rekenen externe rente	3.593	3.489	3.430	-60
d1	Rente die toegerekend moet worden aan grondexploitaties	-56	-104	-104	0
d2	Rente projectfinanciering die aan betreffend taakveld moet worden toegerekend	0	0	0	0
e = c + d1 + d2	Saldo, door te rekenen externe rente	3.537	3.385	3.325	-60
f1	Rente eigen vermogen	0	0	0	0
f2	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	0	0	0	0
g = e + f1 + f2	De aan taakvelden (programma's inclusief overhead) toe te rekenen rente	3.537	3.385	3.325	-60
h	De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-3.877	-4.095	-4.093	2
i = g + h	Renteresultaat op het taakveld treasury	-340	-710	-768	-58

Doorbelasting rente aan Taakvelden 2021 (bedragen x € 1.000)

Conform de aanbeveling van het BBV is ervoor gekozen geen rente over het eigen vermogen en voorzieningen te berekenen.

Voor 2021 is het renteresultaat uitgekomen op een voordelig bedrag van € 768.000. De gewijzigde begroting ging uit van een voordelig renteresultaat van € 710.000.

In programma 5 is bij de financieringsfunctie een voordelig resultaat opgenomen van € 85.000 ten opzichte van de gewijzigde begroting.
Het verschil met het renteresultaat bestaat uit een voordelig resultaat ad € 27.000 op overige lasten die op het taakveld treasury worden verantwoord.

4.5 Bezoldiging topfunctionarissen (WNT)

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op Gemeente Hilversum. Het voor de gemeente toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2021 € 209.000 t.w. het Algemeen bezoldigingsmaximum.

1. Bezoldiging topfunctionarissen
1a. Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.
Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Deze tabel is bedoeld voor de topfunctionarissen met executieve taken, d.w.z. de leden van het hoogste uitvoerende orgaan en de daaraan ondergeschikte(n) die in deze rol (gezamenlijk) verantwoordelijk zijn voor de gehele rechtspersoon of de gehele instelling, en degene(n) belast met de dagelijkse leiding van de gehele rechtspersoon of de gehele instelling.

Gegevens 2021			
bedragen x € 1	D. Emmer	W.M.L. de Groot	P.M.H van Ruitenbeek
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 – 30/06	15/10 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	73.530	27.791	101.807
Beloningen betaalbaar op termijn	17.586	4.578	19.006
Subtotaal	91.116	32.369	120.813
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	103.641	44.663	209.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag11	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	91.116	32.369	120.813
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t N.v.t	N.v.t N.v.t	N.v.t N.v.t
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2020			
bedragen x € 1	D. Emmer	W.M.L. de Groot	P.M.H. van Ruitenbeek
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 – 31/12	N.v.t.	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	N.v.t.	1,0
Dienstbetrekking?	ja	N.v.t.	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 134.824	N.v.t.	€ 99.981
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 20.902	N.v.t.	€ 17.931
Subtotaal	€ 155.726	N.v.t.	€ 117.912
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 201.000	N.v.t.	€ 201.000
Bezoldiging	€ 155.726	N.v.t.	€ 117.912

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking kalendermaand 1-12: n.v.t.
1c. Toezichthoudende topfunctionarissen: n.v.t.
2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking: n.v.t.

5. De uiteenzetting van de financiële positie

5.1 Balans

Bedragen x € 1.000, per 31 december

ACTIVA	2021		2020
VASTE ACTIVA			
Immateriële vaste activa	**2.711**		**2.778**
kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	877		845
bijdragen aan activa in eigendommen van derden	1.834		1.933
Materiële vaste activa	**270.339**		**268.441**
investeringen met een economisch nut	159.246		160.259
investeringen met een econ. nut waarvoor een heffing mogelijk is	21.631		22.532
investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	89.462		85.651
Financiële vaste activa	**23.171**		**21.159**
kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	2.364		1.364
leningen aan deelnemingen	16.081		16.081
overige langlopende leningen	4.725		3.713
uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	1		1
TOTAAL VASTE ACTIVA	**296.221**		**292.379**
VLOTTENDE ACTIVA			
Voorraden	**5.321**		**6.980**
onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	5.284		6.943
gereed product en handelsgoederen	38		38
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	**25.586**		**33.323**
vorderingen op openbare lichamen	16.236		19.324
uitzettingen in ’s Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	51		-
overige vorderingen	9.299		13.998
Liquide middelen	**15**		**17**
Overlopende activa	**12.540**		**4.418**
nog te ontvangen van overheden (specifiek bestedingsdoel)	2.034		184
overige overlopende activa	10.506		4.234
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	**43.462**		**44.738**
TOTAAL ACTIVA	**339.683**		**337.117**

Recht op verliescompensatie vpb **€ 91**

Bedragen x € 1.000, per 31 december

PASSIVA	2021		2020
VASTE PASSIVA			
Eigen vermogen	**74.878**		**77.457**
reserves:	73.291		73.228
1. de algemene reserve	62.632		65.326
2. de bestemmingsreserves	10.659		7.902
gerealiseerd resultaat	1.587		4.229
Voorzieningen	**11.840**		**13.029**
Vaste schulden met rentetypische looptijd > één jaar	**185.481**		**174.117**
onderhandse leningen van:	185.167		173.804
1. binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	27.120		28.560
2. binnenlandse banken en overige financiële instellingen	131.407		118.123
3. openbare lichamen (art. 1a Wet Fido)	26.641		27.121
waarborgsommen	314		313
TOTAAL VASTE PASSIVA	**272.199**		**264.603**
VLOTTENDE PASSIVA			
Netto vlottende schulden met rentetypische looptijd < één jaar	**37.076**		**33.625**
kasgeldleningen bij openbare lichamen (art. 1a Wet Fido)	15.000		-
bank- en girosaldi	7.833		16.689
overige schulden	14.243		16.936
Overlopende passiva	**30.408**		**38.889**
verplichtingen	13.120		29.503
ontvangen voorschotbedragen overheden (specifiek bestedingsdoel)	16.154		7.963
overige vooruit ontvangen bedragen	1.134		1.423
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	**67.484**		**72.514**
TOTAAL PASSIVA	**339.683**		**337.117**

Verstrekte borgstellingen of garantstellingen aan natuurlijke en rechtspersonen **€ 504.152**

5.2 Toelichting op de balans

5.2.1 Waarderingsgrondslagen

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de Financiële verordening gemeente Hilversum 2018, waarin door de gemeenteraad de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

Voor zover niet anders vermeld, zijn de activa en passiva gewaardeerd tegen nominale waarden. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen verder worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid. Alle bedragen in de jaarrekening staan weergegeven in duizenden euro's, tenzij anders vermeld.

Grondslagen voor resultaatbepaling

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Onder baten worden verstaan de baten die rechtstreeks aan het jaar zijn toe te rekenen en die in het jaar als gerealiseerd kunnen worden beschouwd. Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment van besluitvorming door de AvA (Algemene Vergadering van Aandeelhouders) van de betreffende deelneming. De WMO eigen bijdragen worden als bate verantwoord in het jaar waarin ze ontvangen worden (kasbasis).

De lasten worden bepaald met inachtneming van de hierna vermelde grondslagen voor waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. Conform het BBV worden de mutaties in reserves, zowel bij de begroting als bij de rekening, separaat verantwoord. Zowel het totaal van saldo van baten en laten als het resultaat zijn hierdoor inzichtelijk.

Stelselwijziging

De financiële verordening 2018 is in 2021 met terugwerkend kracht, met ingang vanaf 1-1-2021, gewijzigd. De vigerende regelgeving schrijft ten opzichte van de voorgaande regelgeving voor om bij investeringskredieten, waaronder de gemeentelijke grondexploitaties die voor 1 januari 2022 door de raad zijn geautoriseerd, de directe personeels- en organisatiekosten te activeren. De financiële verordening 2018 is daarmee in lijn gebracht met de wettelijke geldende financiële regelgeving (het BBV) en het genomen bestuurlijk besluit inzake de stelpost herziening financieel beleid'. Deze regels zijn derhalve gehanteerd voor de lopende investeringskredieten in het boekjaar 2021.
De kosten van de medewerkers, die direct betrokken zijn bij de investeringen, zijn toegerekend aan de investeringskredieten. De toerekening vindt plaats op basis van een urenregistratie en geldt voor investeringskredieten groter dan € 100.000. Het toepassen van deze activeringsregels heeft een financieel effect op de jaarrekening 2021 en wordt nader toegelicht bij het onderdeel investeringsplan.

Vaste activa

De vaste activa op de balans zijn conform artikel 33 van het Besluit Begroting en Verantwoording (in het vervolg: BBV) onderverdeeld in:

- immateriële vaste activa;
- materiële vaste activa;
- financiële vaste activa.

In het algemeen geldt dat alleen kosten van de aanschaf of productie van een goed of verzameling identieke of met elkaar samenhangende goederen, met een gebruiksduur van 5 jaar of meer, en met een waarde van € 50.000 of meer worden geactiveerd. Uitgaven die niet hebben geleid tot het realiseren van een activum of het openen van een grondexploitatie worden niet geactiveerd.

immateriële vaste activa:

Het BBV kent de volgende soorten immateriële vaste activa:

- De kosten die zijn verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio;
- De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief;
- De bijdragen aan activa in eigendom van derden.

In de Financiële verordening gemeente Hilversum 2018 is opgenomen dat de kosten voor het afsluiten van geldleningen, saldi van agio en disagio en de bijdragen aan activa in eigendom van derden niet worden geactiveerd.

Op de tot en met 2017 geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven, waarbij de afschrijvingsduur maximaal gelijk is aan de verwachte gebruiksduur van de activa (bij derden) waarvoor de bijdrage aan derden is verstrekt.

materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa. Het BBV kent de volgende soorten materiële vaste activa:

- investeringen met een economisch nut;
- investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

De immateriële en materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen, direct toe te rekenen personeelskosten en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen van derden, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Afschrijvingstermijnen

Bij het bepalen van de hoogte van de afschrijving is het volgende beleid van toepassing:
a. Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven.
b. Bij het bepalen van de hoogte van de afschrijving wordt voor gebouwen uitgegaan van een restwaarde van 15% van de verkrijgings-/vervaardigingsprijs. Uitzondering hierop zijn de parkeergarages, waarbij uitgegaan wordt van een restwaarde van 25%. Voor de overige activa wordt uitgegaan van een restwaarde van 0%.
c. Er wordt lineair afgeschreven.
d. Er wordt afgeschreven op basis van de verwachte gebruiksduur, conform de termijnen zoals

vermeld in de ‘afschrijvingstabel’.
e. De componentenbenadering, bij gebouwen, wordt niet gehanteerd.
f. Er wordt gestart met afschrijving in het begrotingsjaar dat volgt op het moment van ingebruikname.

De afschrijvingstermijnen (in jaren):

TYPE ACTIVUM	**AFSCHRIJVINGSPERIODE IN JAREN**
Onderzoeks- en ontwikkelingskosten	maximaal 5
Gebouwen (geen componentenbenadering)	
Aankoop en nieuwbouw, exclusief parkeergarages	40
Parkeergarages	60
Tijdelijke nieuwbouw	10
Waardevermeerdering (w.o. uitbreiding)	resterende levensduur van het bestaande actief
Levensduurverlenging (w.o. renovatie, restauratie)	resterende levensduur van het bestaande actief
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	
Muren en hekwerken	20
Kunstwerken (bruggen, sluizen, tunnels, e.d.), wegen, parkeerterreinen, waterwegen	50
Elektrisch-mechanische onderdelen	10
Riolen en persleidingen	75
Oevervoorzieningen	20
Tijdelijke voorzieningen	5
Sportvelden en buitensportaccommodaties	25
Kunstgrasvelden en speelgelegenheden	10
Bomen	50
Groenvoorzieningen	10
Bushaltes, abri's, straatmeubilair en kleine verkeersvoorzieningen	10
Installaties	
Technische installaties	5 - 10 - 20
Parkeermeters en automaten	10
Verkeerslichten	5
Verkeersapparatuur	10
Openbare en terrein verlichting (armaturen)	15
Openbare en terrein verlichting (masten)	40
Bedrijfsmiddelen	
Machines t.b.v. beheer en onderhoud	5 - 10
Aanhangers en voertuigen	5 - 10
Meubilair, inventaris	5 - 10
Computerapplicaties	5
Servers/netwerkapparatuur, bekabeling	5

Activa worden afgeschreven volgens de afschrijvingstabel die gold in het jaar van investeren.

Op de activa voor de riolering wordt vanaf 2019 jaarlijks de dotatie aan de spaarvoorziening riolering in mindering gebracht. Hierbij geldt dat de activa eerst conform het BBV wordt geactiveerd, en vervolgens wordt afgeboekt.

In erfpacht uitgegeven gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, waarbij de uitgifteprijs van eerste uitgifte geldt als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

financiële vaste activa:
Het BBV kent de volgende soorten financiële vaste activa:
- kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen;
- leningen aan openbare lichamen, woningbouwcorporaties, deelnemingen en overige verbonden partijen;
- overige langlopende leningen;
- uiteenzettingen in ‘s Rijks schatkist met rentetypische looptijd van één jaar of langer;
- uiteenzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;
- overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Onder de financiële vaste activa zijn deelnemingen, langlopende geldleningen en langlopende uitzettingen opgenomen. De verstrekte langlopende geldleningen en -uitzettingen zijn opgenomen tegen de nominale waarde verminderd met de ter zake ontvangen aflossingen en eventueel gevormde voorzieningen voor oninbaarheid. De deelnemingen zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs tenzij de marktwaarde duurzaam lager is.

Vlottende activa
De vlottende activa op de balans worden in overeenstemming met het BBV onderverdeeld in:
- voorraden;
- uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar;
- liquide middelen;
- overlopende activa.

Voorraden
Het BBV kent de volgende soorten voorraden:
- grond- en hulpstoffen;
- onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie;
- gereed product en handelsgoederen;
- vooruitbetalingen.

Het startpunt van een grondexploitatie is het raadsbesluit met de vaststelling van het complex, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de grondexploitatie geopend en kunnen vervaardigingskosten worden geactiveerd.

De onderhanden werken grondexploitatie zijn opgenomen tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de opbrengst wegens verkopen. Indien de boekwaarde de marktwaarde van de grond overschrijdt, wordt een afwaardering naar de lagere marktwaarde verantwoord/wordt een voorziening voor het verwachte negatieve resultaat getroffen. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen, direct toe te rekenen personeelskosten en de overige kosten (limitatief opgesomd in de kostensoortenlijst zoals

opgenomen artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke ordening), welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs wordt daarnaast de werkelijk over vreemd vermogen betaalde rente over het boekjaar toegerekend. De rente is toegerekend over de boekwaarde van de grondexploitatie per 1 januari van het betreffende boekjaar.

Het BBV zegt dat het voorzichtigheidsbeginsel ertoe leidt dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Dit betekent echter niet dat pas winst moet worden genomen bij het afsluiten van het grondexploitatiecomplex. Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen.

Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Dit is mogelijk wanneer het waarschijnlijk is dat de economische voordelen die aan het project zijn verbonden naar de gemeente zullen toevloeien. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

- Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
- De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
- De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Volgens het realisatiebeginsel dient in die gevallen de winst ook te worden genomen.

De voorraad gereed product is gewaardeerd tegen historische verkrijgingsprijs. Indien de marktwaarde lager is, dan wordt tegen marktwaarde gewaardeerd.

Kortlopende vorderingen, liquide middelen en overlopende activa
De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar, liquide middelen en overlopende activa zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. De gevormde voorzieningen voor oninbaarheid van debiteuren zijn op de nominale waarde van de debiteuren in mindering gebracht.

Passiva

Reserves en voorzieningen
Op de reserves en voorzieningen wordt geen rente bijgeschreven.

In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de gemeenteraad. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd.

Voorzieningen en de lang- en kortlopende schulden en overlopende passiva
Voorzieningen en de lang- en kortlopende schulden en overlopende passiva zijn opgenomen tegen de nominale waarde.

5.2.2 Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Nr.	Omschrijving	Looptijd	2022	2023+	totaal
1	Leaseauto's	31-8-2024	175	277	452
2	Stads beheer Service	31-6-2023	5.229	2.615	7.844
3	Parkeerservice	31-12-2024	1.300	1.300	2.600
4	Huur Melkfabriek	31-12-2041	242	4.598	4.840
5	Huur Wilhelminastraat	31-12-2026	475	1.900	2.375
6	Licenties Microsoft	31-12-2025	500	1.812	2.312
7	Applicaties Centric	divers	675	675	1.350
	Totaal verplichtingen		**8.596**	**13.177**	**21.773**

1) De contractwaarden vanaf € 100.000 per jaar zijn opgenomen t/m einde looptijd, exclusief de mogelijke (stilzwijgende) verlengingen).
2) Als het contract in periode van (stilzwijgende) verlenging(en) zit, dan zijn deze contractwaarden t/m einde van de aangegane verlenging opgenomen.
3) Er zijn geen contracten opgenomen die een looptijd hebben t/m 31-12-2022. Dit betreft geen langlopende verplichtingen meer.
4) Als de contractwaarde expliciet in contracten is opgenomen dan wordt deze waarde gehanteerd; Het komt voor dat er binnen één crediteur verschillende contracten zijn afgesloten binnen (min of meer) dezelfde dienstverlening. Zowel de omvang als de looptijd van deze op zich staande afzonderlijk losse contracten variëren. Keuze is om enkel de losse contracten boven de € 100.000 op te nemen, of alle waarden per crediteur als één contractwaarde op te nemen. Wij hebben voor deze laatste optie gekozen (zie onder 7: applicaties).
5) Als er in de contracten geen expliciet contractbedrag is opgenomen (wat vaak het geval is) dan is de contractwaarde gebaseerd op (een combinatie van) historische gegevens/inschattingen en eventueel de aangegane verplichtingen 2022. Het gaat hierbij dan om zowel de vaste- als de variabele componenten die onderdeel uitmaken binnen diverse contracten.
6) Het contract voor de parkeerservice (3) kent geen einddatum. We zijn voor onbepaalde tijd lid met een opzegtermijn van een jaar, daarom is de waarde voor twee jaar meegenomen.

5.2.3 Niet uit de balans blijkende rechten

Er zijn geen rechten die niet op de balans zijn verantwoord.

5.2.4 Ontwikkelingen na balansdatum

Oorlog Oekraïne

De impact van de oorlog in Oekraïne op de wereldwijde economie en onze maatschappij zal zeer waarschijnlijk groot zijn. De omvang hiervan is op dit moment nog niet precies in te schatten. Directe gevolgen voor Hilversum zijn bijvoorbeeld de opvang van Oekraïense vluchtelingen en de impact van economische sancties op burgers en ondernemers in de stad. Het uitgangspunt van het Rijk is dat gemeenten er als gevolg van de opvang van Oekraïense vluchtelingen niet slechter voor komen te staan dan daarvoor. Voor de opvang van deze vluchtelingen zal daarom reële compensatie worden ontvangen. Ook kan de oorlog zorgen voor inflatie, tekort aan grondstoffen, tekort aan fossiele brandstoffen, verstoring van productielijnen en oplopende rente. Deze ontwikkelingen beperken zich niet tot gemeenteniveau, maar hebben ook op nationale en internationale schaal gevolgen. Voor de

gemeente kan dit mogelijk impact hebben op onze uitgaven, meerjarige investeringen, maar ook op het sociaal domein (bijv. uitkeringen, vluchtelingen, jeugdhulp). Welke precieze financiële gevolgen dat met zich mee zal brengen, is voor nu onzeker.

Overige ontwikkelingen
Er hebben zich na balansdatum geen andere substantiële ontwikkelingen voorgedaan die betrekking hebben op de jaarstukken.

5.2.5 Toelichting op de afzonderlijke balansposten

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa

Conform de aanpassing in de BBV worden met ingang van 2016 de 'bijdragen aan activa in eigendom van derden' verantwoord onder de Immateriële vast activa.

Het verloop van de boekwaarde is als volgt:

Omschrijving	Boek-waarde 1-1-2021	Vermeer-deringen in 2021	Bijdragen derden in 2021	Afschrijving in 2021	Afwaar-deringen in 2021	Boek-waarde 31-12-2021
Onderzoek en ontwikkeling bepaald actief	845	32	-	-	-	877
Bijdragen activa in eigendom van derden	1.933	-	-	-99	-	1.834
Totaal immateriële vaste activa	**2.778**	**32**	**-**	**-99**	**-**	**2.711**

Onderzoek en ontwikkeling bepaald actief
De vermeerderingen en bijdragen derden over 2021 betroffen:

Onderzoek en ontwikkeling bepaald actief	Vermeerdering	Bijdragen derden
Overig (< 100.000)	32	-
Totaal	**32**	**-**

Bijdragen aan acitva in eigendom van derden
Conform het financiële beleid worden met ingang van 2018 de bijdragen aan activa van derden niet meer geactiveerd.

Materiële vaste activa

De onder activa verantwoorde materiële vaste activa met economisch nut hebben betrekking op:

- Gronden en terreinen
- Woonruimten
- Bedrijfsgebouwen
- Grond- weg- en waterbouwkundige werken
- Vervoermiddelen
- Machines, apparaten en installaties
- Overige materiële vaste activa

Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen activa waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

De onderstaande toelichtingen op de diverse activaposten richten zich voornamelijk op de vermeerderingen en verminderingen. Daarnaast worden ook de afwaarderingen (indien van toepassing) van een korte toelichting voorzien. De (reguliere) afschrijvingen worden niet nader toegelicht, dit betreft de reguliere, jaarlijks terugkerende lasten.

Economisch nut

De BBV schrijft voor onderscheid te maken tussen investeringen met een economisch nut en met een maatschappelijk nut. Investeringen hebben een economisch nut indien zij verhandelbaar zijn en / of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Voorbeelden hiervan zijn een zwembad, riolering, tolweg, vuilnisauto's, computers, stadhuis en schoolgebouwen.

Daarnaast wordt onderscheid gemaakt tussen investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven en investeringen waarbij dat niet het geval is.

Het verloop van de boekwaarde is als volgt:

Omschrijving	Boek-waarde 1-1-2021	Vermeer-deringen in 2021	Vermin-deringen in 2021	Afschrijving in 2021	Afwaar-deringen in 2021	Boek-waarde 31-12-2021
Gronden en terreinen	20.753	-	-1.900	-	-	18.853
Woonruimten	2.544	4.247	-	-65	-	6.726
Bedrijfsgebouwen	120.658	1.447	-	-4.050	-	118.056
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	1.878	-	-	-176	-	1.702
Vervoermiddelen	0	-	-	-	-	0
Machines, apparaten en installaties	2.062	354	-	-110	-	2.306
Overige materiële vaste activa	12.363	548	-18	-1.289	-	11.604
Totaal materiële vaste activa econ. nut	**160.259**	**6.597**	**-1.919**	**-5.691**	**-**	**159.246**

De boekwaarde van de aankoop WVG-panden is per 1-1-2021 geherrubriceerd van Gronden en terreinen naar Woonruimten voor een bedrag van € 1.893.000.

Van de gronden en terreinen is € 3.605.000 in erfpacht uitgegeven.

Gronden en terreinen (economisch nut)

De vermeerderingen en verminderingen over 2021 betroffen:

Gronden & terreinen	Vermeerdering	Verminderingen
Stationsplein Noord		-1.900
Totaal	**-**	**-1.900**

Woonruimten (economisch nut)

De vermeerderingen en verminderingen over 2021 betroffen:

Woonruimten	Vermeerdering	Vermindering
Koninginneweg WVG	1.004	
Entree oost WVG	3.243	
Totaal	**4.247**	**-**

Bedrijfsgebouwen (economisch nut)

De vermeerderingen en verminderingen over 2021 betroffen:

Bedrijfsgebouwen	Vermeerdering	Vermindering
Interne verbouwing aula Bosdrift	518	
Sterrenschool - peuterspeelzaal	298	
Villa Oude Enghweg 21	193	
STIP Windkanter	150	
MFA Paulusschool en wijkcentrum de lelie	104	
Overig (< 100.000)	184	-
Totaal	**1.447**	**-**

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (economisch nut)

Er hebben over 2021 geen vermeerderingen en verminderingen plaats gevonden.

Vervoermiddelen (economisch nut)

Er hebben over 2021 geen vermeerderingen en verminderingen plaats gevonden.

Machines, apparaten en installaties (economisch nut)

De vermeerderingen en verminderingen over 2021 betroffen:

Machines, apparaten & installaties	Vermeerdering	Vermindering
Overig (< 100.000)	354	
Totaal	**354**	**-**

Overige materiële vaste activa (economisch nut)

De vermeerderingen en verminderingen over 2021 betroffen:

Overige materiële activa	Vermeerdering	Vermindering
Bouwkundige aanpassingen	100	
Smart Phones	318	
Overig (< 100.000)	130	-18
Totaal	**548**	**-18**

Economisch nut, waarvan ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven:

De BBV schrijft voor onderscheid te maken tussen investeringen met een economisch nut en met een maatschappelijk nut. Investeringen hebben een economisch nut indien zij verhandelbaar zijn en / of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Voorbeelden hiervan zijn een zwembad, riolering, tolweg, vuilnisauto's, computers, stadhuis en schoolgebouwen.

Daarnaast wordt onderscheid gemaakt tussen investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven en investeringen waarbij dat niet het geval is.

Het verloop van de boekwaarde is als volgt:

Omschrijving	Boek-waarde 1-1-2021	Vermeer-deringen in 2021	Bijdragen derden in 2021	Afschrijving in 2021	Afwaar-deringen in 2021	Boek-waarde 31-12-2021
Bedrijfsgebouwen	3.320	-	-	-184	-	3.136
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	17.289	3.202	-3.029	-772	-	16.691
Vervoermiddelen	41	3	-	-8	-	36
Machines, apparaten en installaties	1.823	76	-	-138	-	1.762
Overige materiële vaste activa	58	-	-	-51	-	7
Totaal mva econ. nut i.c.m. heffingen (5.2.6)	**22.532**	**3.281**	**-3.029**	**-1.153**	**-**	**21.631**
-/- spaarvoorziening rioleringen		-3.029	3.029	-	-	-
Totaal mva econ. nut i.c.m. heffingen (balans)	**22.532**	**252**	**-**	**-1.153**	**-**	**21.631**

De toelichting op de spaarvoorziening rioleringen is te vinden bijlage 5.5 Staat van Voorzieningen.

Bedrijfsgebouwen (economisch nut, waarvan ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven)

Er hebben over 2021 geen vermeerderingen en bijdragen derden plaats gevonden.

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (economisch nut, waarvan ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven)

De vermeerderingen en bijdragen derden over 2021 betroffen:

Grond, weg- en waterbouwkundige werken (i.c.m. heffingen)	Vermeerdering	Bijdragen derden
GWP 2017	542	-1.227
GWP 2018	695	-773
GWP 2019	1.073	-842
GWP 2020	599	-187
Overig (< 100.000)	293	
Totaal	**3.202**	**-3.029**

Vervoersmiddelen (economisch nut, waarvan ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven)

De vermeerderingen en bijdragen derden over 2021 betroffen:

Vervoermiddelen (i.c.m. heffingen)	Vermeerdering	Bijdragen derden
Overig (< 100.000)	3	-
Totaal	**3**	**-**

Machines, apparaten en installaties (economisch nut, waarvan ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven)

De vermeerderingen en bijdragen derden over 2021 betroffen:

Machines, apparaten & installaties (i.c.m. heffingen)	Vermeerdering	Bijdragen derden
Overig (< 100.000)	76	-
Totaal	**76**	**-**

Overige materiële vaste activa (economisch nut, waarvan ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven)

Er hebben over 2021 geen vermeerderingen en bijdragen derden plaats gevonden.

Maatschappelijk nut

De BBV schrijft voor onderscheid te maken tussen investeringen met een economisch nut en met een maatschappelijk nut. Investeringen met een maatschappelijk nut zijn activa die geen economisch, maar een maatschappelijk nut hebben. Het gaat hierbij uitsluitend om investeringen in de openbare ruimte: (water)wegen, straten, pleinen, viaducten, geluidswallen, parken, openbare verlichting. Deze investeringen dienen duidelijk een maatschappelijk nut, maar ze genereren geen middelen (er is geen markt voor).

Het verloop van de boekwaarde is als volgt:

Omschrijving	Boek-waarde 1-1-2021	Vermeer-deringen in 2021	Bijdragen derden in 2021	Afschrijving in 2021	Afwaar-deringen in 2021	Boek-waarde 31-12-2021
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	83.653	7.857	-1.049	-2.905	-	87.555
Machines, apparaten en installaties	1.619	125	-	-184	-	1.560
Overige materiële vaste activa	378	-	-	-32	-	347
Totaal materiële vaste activa (maatschappelijk nut)	**85.651**	**7.981**	**-1.049**	**-3.121**	**-**	**89.462**

De boekwaarde per 31-12-2021 bestaat voor € 73.507.000 uit investeringen van vóór 31-12-2016. Over deze investeringen mag (eventueel) versneld worden afgeschreven.

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (maatschappelijk nut)

De vermeerderingen en bijdragen derden over 2021 betroffen:

Materiële activa (maatschappelijk nut)	Vermeerdering	Bijdragen derden
Armaturen	492	
Vervanging wegen 2017	447	
Vervanging wegen 2018	549	
Vervanging wegen 2019	990	
Vervanging wegen 2020	498	-173
Vervanging wegen 2021	356	
Deklagen geluidsreducerend asfalt	406	
Deklagen gesloten asfalt	246	
Toegankelijk maken bushaltes	239	
Infrastructurele maatregelen (Priowegen)	948	-226
Groene pleinen	134	
Nieuw busstation	150	
Beschoeiing Hilversums kanaal	183	
Schutsluis 't Hemeltje	401	
Vervanging kunstgras veld 13 V.V. Altius	451	
Speelvoorzieningen	170	
Groenvoorziening	175	
Gak kelder sloop	727	
Overig (< 100.000)	294	-650
Totaal	**7.857**	**-1.049**

Machines, apparaten en installaties (maatschappelijk nut)

De vermeerderingen en bijdragen derden over 2021 betroffen:

Machines, apparaten en installaties (maatschappelijk nut)	Vermeerdering	Bijdragen derden
Overig (< 100.000)	125	-
Totaal	**125**	**-**

Overige materiële vaste activa (maatschappelijk nut)

Er hebben over 2021 geen vermeerderingen en bijdragen derden plaats gevonden.

Financiële vaste activa

Het verloop van de boekwaarde is als volgt:

Omschrijving	Boek-waarde 1-1-2021	Vermeer-deringen in 2021	Vermin-deringen in 2021	Afschrijving in 2021	Afwaar-deringen in 2021	Boek-waarde 31-12-2021
Kapitaalverstrekkingen	1.364	1.000	-	-	-	2.364
Leningen	16.081	-	-	-	-	16.081
Overige langlopende leningen	3.713	1.028	-16	-	-	4.725
Uitz NL schuldpapier langer dan één jaar	1	-	-	-	-	1
Totaal financiële activa	**21.159**	**2.028**	**-16**	**-**	**-**	**23.171**

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

De vermeerderingen en verminderingen over 2021 betroffen:

Kapitaalverstrekkingen	Vermeerdering	Vermindering
Aandelenkapitaal ROM Utrecht	1.000	
Totaal	**1.000**	**-**

Leningen aan deelnemingen

Er hebben over 2021 geen vermeerderingen en verminderingen plaats gevonden.

Overige langlopende leningen

De vermeerderingen en verminderingen over 2021 betroffen:

Overige langlopende leningen	Vermeerdering	Vermindering
SVN Duurzaamheidsfonds	1.000	
Overig (< 100.000)	28	-16
Totaal	1.028	-16

De verstrekte overige langlopende leningen bestaan met name uit leningen aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten in het kader van het project Particuliere woningbouwverbetering, startersleningen, het restauratiefonds en een lening aan Pinetum Blijdenstein.

De eindstand per 31 december 2021 van de revolverende fondsen kan als volgt gespecificeerd worden:

	Leningen	In Kas	Totaal
Duurzaamheidsrekening	1.804	1.015	2.819
Stimuleringsregeling	115	139	253
Restauratiefonds	742	269	1.011
Totaal	**2.661**	**1.423**	**4.084**

Uitzettingen Nederlands schuldpapier langer dan één jaar
Er hebben over 2021 geen vermeerderingen en verminderingen plaats gevonden.

VLOTTENDE ACTIVA

Voorraden

Het verloop van de boekwaarde is als volgt:

Omschrijving	Boek-waarde 1-1-2021	Vermeer-deringen in 2021	Vermin-deringen in 2021	Winst-name in 2021	Afwaar-deringen in 2021	Boek-waarde 31-12-2021
Bouwgronden in exploitatie	6.943	2.199	-3.920	407	-	5.629
Gereed product en handelsgoederen	38	-	-	-	-	38
Totaal voorraden (bijlage 5.2.6)	**6.980**	**2.199**	**-3.920**	**407**	**-**	**5.666**
Voorziening planexploitaties	-	-345		-	-	-345
Totaal voorraden (balans)	**6.980**	**1.854**	**-3.920**	**407**	**-**	**5.321**

Een specificatie van de bouwgronden is te vinden in hoofdstuk 5.3.2 Overzicht grondexploitaties.

Onderhanden werk: bouwgronden in exploitatie
De vermeerderingen en verminderingen over 2021 betroffen:

Onderhanden werk (grondexploitaties)	Vermeerdering	Vermindering
Anna's Hoeve	280	-3.920
Stationsplein	1.918	-
Totaal	**2.199**	**-3.920**

Voorraad gereed product
Er hebben over 2021 geen vermeerderingen en verminderingen plaats gevonden.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar

Deze uitzettingen ad € 25.586.000 bestaan uit:
- vorderingen op openbare lichamen (€ 16.236.000);
- uitzettingen in 's Rijks schatkist < 1 jaar (€ 51.000);
- overige vorderingen (€ 9.299.000)

Schatkistbankieren wordt toegelicht in de paragraaf Financiering in paragraaf 3.4.8.

De vorderingen op openbare lichamen bestaan voornamelijk uit:

Vorderingen op openbare lichamen	2021	2020
Belastingdienst (BCF en BTW)	15.418	14.117
Belastingdienst (vennootschapsbelasting)	59	105
Overige openbare lichamen	759	5.102
Totaal	**16.236**	**19.324**

De overige vorderingen bestaan uit:

Overige vorderingen	2021	2020
Debiteuren algemeen	2.133	6.426
Belastingdebiteuren	3.896	4.429
Debiteuren sociale zaken	3.270	3.143
Totaal	**9.299**	**13.998**

Per vorderingsoort zijn de volgende voorzieningsbedragen in mindering gebracht: Debiteuren algemeen € 70.000, Belastingdebiteuren € 864.000 en Debiteuren sociale zaken € 3.629.000.

Liquide middelen

Liquide middelen	2021	2020
Overloop Pin / Chip opbrengsten	11	12
Gemeentelijke kassen	4	5
Totaal	**15**	**17**

De kredietlimiet bij de BNG Bank is € 20 miljoen. Bij overschrijding van de limiet tot een bedrag van € 5 miljoen wordt een excedentrente berekend van 2% over de overschrijding. Bij overschrijding van de limiet tot een bedrag boven de € 5 miljoen wordt een excedentrente berekend van 5% over de overschrijding boven de € 5 miljoen.
Het rentetarief van de rekening Courant bij de BNG bestaat uit het 1 maands Euribor tarief (in 2021 gemiddeld -/- 0,559%) plus een opslag van 0,15%. Dit komt neer op een gemiddeld rentetarief van ongeveer -/- 0,409% voor het jaar 2021.

Overlopende activa

De overlopende activa bestaan uit:

Overlopende activa	2021	2020
Specifiek bestedingsdoel:	**2.034**	**184**
het Rijk	2.034	184
Overige overlopende activa	**10.506**	**4.234**
Overige nog te ontvangen bedragen	8.394	3.288
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van t+1 komen	2.112	946
Totaal	**12.540**	**4.418**

De overlopende activa met een specifiek bestedingsdoel van het Rijk worden toegelicht in bijlage 5.6.

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

Het eigen vermogen van de gemeente bestaat ingevolge artikel 42 van het BBV uit de reserves en het resultaat na bestemming volgend uit de programmarekening. Dit bestaat uit de volgende componenten:

Eigen vermogen	2021	2020
A: Reserves		
(1) Algemene reserve	62.632	65.326
(2) Bestemmingsreserves	10.659	7.902
B: Gerealiseerd resultaat:		
(1) rekeningjaar 2020		4.229
(2) rekeningjaar 2021	1.587	
Totaal	**74.878**	**77.457**

Algemene reserve

De algemene reserve is in de loop der jaren gevormd met voordelige resultaten uit het verleden (o.a. verkopen van aandelen in het toenmalige gemeentelijke energiebedrijf en de toenmalige gemeentelijke centrale antenne inrichting en de aandelen in de NV Bouwfonds). Het verloop van deze algemene reserve ziet er als volgt uit:

Verloop algemene reserve	mutatie	stand
Stand per 1 januari 2021		65.326
Erbij:		
Overhevelingen	3.596	
Rijksmiddelen covid-pandemie (retour Corona herstelagenda)	1.438	
Eraf:		
Het resultaat (na resultaat bestemming) over het jaar 2020	-2.532	
Overhevelingen	-3.596	
Instellen Corona herstelagenda	-1.600	
Stand per 31 december		**62.632**

Overige bestemmingsreserves

Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan door de raad een bepaalde bestemming is gegeven. Het verloop van deze reserves ziet er als volgt uit:

Verloop bestemmingsreserves	mutatie	stand
stand per 1 januari 2021		7.902
Erbij:	10.924	
Eraf:	-8.166	
Stand per 31 december		**10.659**

De belangrijkste toevoegingen en onttrekkingen zijn:

Mutaties bestemmingsreserves	toevoegingen	onttrekkingen
Covid-19	3.885	-4.624
TOZO	2.620	
Stedelijke ontwikkeling	2.542	-1.580
Coronaherstel agenda	1.600	-11
Inzet HHT middelen		-754
Egalisatie afvalstoffen	54	-800
Herplantfonds	99	
Onderwijsgebouwen		-179
Creatieve sector		-148
Overige toevoegingen/ onttrekkingen	124	-70
Totalen	**10.924**	**-8.166**

Bijlage 5.4 geeft een overzicht van alle reserves van de gemeente en de mutaties die hierin in het verslagjaar plaats hebben gevonden. In deze bijlage is een toelichting opgenomen over onder meer het doel van elke reserve en het verloop van de reserve in het verslagjaar.

Voorzieningen

Voorzieningen kunnen worden gevormd voor:

a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang en risico's op de balansdatum onzeker zijn, doch redelijkerwijs zijn in te schatten;
b. op balansdatum bestaande risico´s terzake van tot bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten;
c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaandbegrotings jaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
d. de bijdrage aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven;
e. Middelen verkregen van derden, die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen verkregen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Verloop voorzieningen	mutatie	stand
Stand per 1 januari 2021		13.029
Erbij:	1.908	
Eraf:	-3.098	
Stand per 31 december		**11.840**

De belangrijkste toevoegingen en onttrekkingen zijn:

Belangrijkste mutaties voorzieningen	toevoegingen	onttrekkingen
Onderhoud sportaccommodaties	457	-267
Onderhoudsvoorziening parkeergarages	331	-467
Onderhoudsvoorziening gemeentelijke huisvesting	307	-458
Onderhoud culturele huisvesting	262	
Egalisatievoorziening rioleringen		-477
Voorziening pensioenen (ex)- wethouders		-1.079
Onderhoud voorzieningen jeugd	187	-34
Onderhoudsvoorziening gymnastiekgebouwen	167	-18

Onderhoud overige gebouwen	139	-118
Onderhoud sluizen, gemalen en recreatie	28	-142
Overige toevoegingen/onttrekkingen	30	-38
Totalen	**1.908**	**-3.098**

Voor de voorziening planexploitatie geldt dat deze in mindering is gebracht op de activa.

Bijlage 5.5 geeft een overzicht van alle voorzieningen van de gemeente. In deze bijlage is een toelichting opgenomen over het doel van elke voorziening en het verloop van de voorziening in het verslagjaar.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

De langlopende schulden zijn onder te verdelen in geldleningen en waarborgsommen conform onderstaand overzicht:

Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar	2021	2020
1. binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	27.120	28.560
2. binnenlandse banken en overige financiële instellingen	131.407	118.123
3. openbare lichamen (art. 1a Wet Fido)	26.641	27.121
Onderhandse leningen	185.167	173.804
Waarborgsommen	314	313
Totaal	**185.481**	**174.117**

Het verloop van de boekwaarde van de onderhandse leningen is als volgt:

Verloop onderhandse leningen	mutatie	stand
Stand per 1 januari 2021		173.804
Erbij: nieuw opgenomen leningen	23.000	
Eraf: aflossingen op bestaande leningen	-11.637	
Stand per 31 december		**185.167**

In paragraaf 3.4 (Financiering) is ingegaan op de financiering van de gemeente en de bovengenoemde mutaties in de vaste schuld. In overeenstemming met artikel 56 van het BBV wordt hierbij vermeld dat de rentelasten van de bovengenoemde onderhandse leningen € 3.547.000 bedragen.

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd van korter dan een jaar

Deze zijn als volgt:

Vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar	2021	2020
Kasgeldleningen	15.000	0
Banksaldi	7.833	16.689
Overige schulden	14.243	16.936
Totaal	**37.076**	**33.625**

De banksaldi hebben betrekking op de saldi van de rekeningen die worden aangehouden bij de Bank Nederlandse Gemeenten.

De specificatie van de overige schulden is als volgt:

Overige schulden	2021	2020
Schulden aan openbare lichamen:	**5.126**	**7.202**
Belastingdienst	5.126	7.202
Overige schulden:	**9.117**	**9.734**
Crediteuren	7.985	7.297
Overige schulden	1.132	2.437
Totaal schulden	**14.243**	**16.936**

Overlopende passiva

De overlopende passiva bestaan uit:

Overlopende passiva	2021	2020
Verplichtingen	**13.120**	**29.503**
Nog te betalen rente geldleningen	1.688	1.853
overige verplichtingen	11.432	27.650
Specifiek bestedingsdoel:	**16.154**	**7.963**
het Rijk	14.707	6.675
overige Nederlandse overheidslichamen	1.447	1.287
Overige vooruitontvangen bedragen	**1.134**	**1.423**
Vitens Huydecopersweg	364	400
Vooruit ontvangen parkeervergunningen	278	242
Bouwplan Lucent Onderhoud	105	
Sportakkoord	113	
Faciliterend grondbeleid anterieure overeenkomsten	135	573
Overige vooruitontvangen baten	140	208
Totaal	**30.408**	**38.889**

De overlopende passiva met een specifiek bestedingsdoel (middelen van mede-overheden) worden toegelicht in bijlage 5.6.

5.2.6 Overzicht activa

Omschrijving kapitaal uitgaven	Boek waarde 31-12-2020	Her-rubri-cering	Boek Waarde 1-1-2021	Vermeer-deringen in 2021	Bijdragen derden in 2021	Af schrijving in 2021	Afwaar Dering in 2021	Boek-waarde 31-12-2021
IMMATERIËLE VASTE ACTIVA								
Onderzoek en ontwikkeling bepaald actief	845	-	845	32	-	-	-	877
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.933	-	1.933	-	-	-99	-	1.834
TOTAAL IMMATERIËLE VASTE ACTIVA	**2.778**	**-**	**2.778**	**32**	**-**	**-99**	**-**	**2.711**
MATERIËLE VASTE ACTIVA (economisch nut)								
Gronden en terreinen	22.646	-1.893	20.753	-	-1.900	-	-	18.853
Woonruimten	651	1.893	2.544	4.247	-	-65	-	6.726
Bedrijfsgebouwen	120.658	-	120.658	1.447	-	-4.050	-	118.056
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	1.878	-	1.878	-	-	-176	-	1.702
Vervoermiddelen	0	-	0	-	-	-	-	0
Machines, apparaten en installaties	2.062	-	2.062	354	-	-110	-	2.306
Overige materiële vaste activa	12.363	-	12.363	548	-18	-1.289	-	11.604
TOTAAL MATERIËLE VASTE ACTIVA (economisch nut)	**160.259**	**-**	**160.259**	**6.597**	**-1.919**	**-5.691**	**-**	**159.246**
MATERIËLE VASTE ACTIVA (economisch nut i.c.m. heffingen)								
Bedrijfsgebouwen	3.320	-	3.320	-	-	-184	-	3.136
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	17.289	-	17.289	3.202	-3.029	-772	-	16.691
Vervoermiddelen	41	-	41	3	-	-8	-	36
Machines, apparaten en installaties	1.823	-	1.823	76	-	-138	-	1.762
Overige materiële vaste activa	58	-	58	-	-	-51	-	7
TOTAAL MATERIËLE VASTE ACTIVA (economisch nut i.c.m. heffingen)	**22.532**	**-**	**22.532**	**3.281**	**-3.029**	**-1.153**	**-**	**21.631**

MATERIËLE VASTE ACTIVA (maatschappelijk nut)								
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	83.653	-	83.653	7.857	-1.049	-2.905	-	87.555
Machines, apparaten en installaties	1.619	-	1.619	125	-	-184	-	1.560
Overige materiële vaste activa	378	-	378	-	-	-32	-	347
TOTAAL MATERIËLE VASTE ACTIVA (maatschappelijk nut)	**85.651**	**-**	**85.651**	**7.981**	**-1.049**	**-3.121**	**-**	**89.462**
TOTAAL MATERIËLE ACTIVA	**268.442**	**-**	**268.442**	**17.859**	**-5.997**	**-9.964**	**-**	**270.340**

Omschrijving kapitaal uitgaven	Boek waarde 31-12-2020	Her-rubri-cering	Boek Waarde 1-1-2021	Vermeer-deringen in 2021	Bijdragen derden in 2021	Af schrijving in 2021	Afwaar Dering in 2021	Boek-waarde 31-12-2021
FINANCIËLE VASTE ACTIVA								
Kapitaalverstrekkingen	1.364	-	1.364	1.000	-	-	-	2.364
Leningen	16.081	-	16.081	-	-	-	-	16.081
Overige langlopende leningen	3.713	-	3.713	1.028	-16	-	-	4.725
Uitz NL schuldpapier langer dan één jaar	1	-	1	-	-	-	-	1
TOTAAL FINANCIËLE ACTIVA	**21.159**	**-**	**21.159**	**2.028**	**-16**	**-**	**-**	**23.171**
TOTAAL VASTE ACTIVA	**292.379**	**-**	**292.379**	**19.919**	**-6.013**	**-10.064**	**-**	**296.221**
VOORRADEN								
Bouwgronden in exploitatie	6.943	-	6.943	2.199	-3.513	-	-	5.629
Gereed product en handelsgoederen	38	-	38				-	38
TOTAAL VOORRADEN	**6.980**	**-**	**6.980**	**2.199**	**-3.513**	**-**	**-**	**5.666**
TOTAAL VASTE ACTIVA / VOORRADEN	**299.360**	**-**	**299.360**	**22.117**	**-9.526**	**-10.064**	**-**	**301.887**

5.3 Investeringskredieten

5.3.1 Overzicht investeringskredieten

algemene informatie		aangevraagd			uitgaven			af-sluiten
Thema	omschrijving investering	bedrag verleend krediet	datum besluit	totaal uitg.Budget 2021	uitgaven t/m 2020	uitgaven 2021	restant-uitg.budget per 31-12-21	ja/nee
	1. Programma Wonen en Leven							
01.03	Vervanging openbare verlichting armaturen 2019	464.000	04-02-2019	464.000	286.741	175.144	2.115	ja
01.03	Vervanging openbare verlichting armaturen 2020	464.000	16-03-2020	464.000	294.526	122.600	46.874	nee
01.03	Vervanging openbare verlichting armaturen 2021	464.000	15-02-2021	464.000	0	70.288	393.712	nee
01.03	Vervanging lichtmasten sportpark Loosdrecht 2019	229.000	04-02-2019	229.000	1.875	123.756	103.369	nee
01.03	Totaal tlv kapitaalkrediet afgeschreven wegen 2017	3.625.000	09-11-2016	3.625.000	2.766.844	447.373	410.783	ja
01.03	Totaal tlv kapitaalkrediet afgeschreven wegen 2018	3.028.000	08-11-2017	3.028.000	804.900	548.512	1.674.588	nee
01.03	Totaal tlv kapitaalkrediet afgeschreven wegen 2019	2.828.000	04-02-2019	2.828.000	599.245	990.302	1.238.453	nee
01.03	Totaal tlv kapitaalkrediet afgeschreven wegen 2020	2.828.000	16-03-2020	2.828.000	392.244	325.339	2.110.417	nee
01.03	Totaal tlv kapitaalkrediet afgeschreven wegen 2021	2.828.000	15-02-2021	2.828.000	0	356.314	2.471.686	nee
01.03	Deklagen geluidsreducerend asfalt	392.000	16-03-2020	392.000	394.418	468	-2.886	ja
01.03	Deklagen geluidsreducerend asfalt	392.000	15-02-2021	392.000	0	405.435	-13.435	ja
01.03	Deklagen gesloten asfalt	250.000	15-02-2021	250.000	0	246.335	3.665	ja
01.03	Wegwerkzaamheden in combinatie met rioleringen 2020	306.000	16-03-2020	306.000	0	0	306.000	nee
01.03	Wegwerkzaamheden in combinatie met rioleringen 2021	306.000	15-02-2021	306.000	0	0	306.000	nee
01.03	Vervangen dynamische afsluiting centrum	650.000	21-05-2019	650.000	643.464	3.943	2.593	ja
01.03	Oude Meentbrug	100.000	31-03-2020	100.000	27.511	69.042	3.447	ja
01.03	1e Kanaalbrug	315.000	31-03-2020	315.000	0	22.163	292.837	nee
01.03	Totaal toegankelijkheid bushaltes	0	27-02-2019	0	-235.290	239.264	-3.974	nee
01.03	Totaal Infrastructurele maatregelen (priowegen)	147.000	21-04-2021	147.000	0	133.723	13.277	nee
01.03	Verv. Vri's Vaartweg thv Boomberglaan	42.750	12-11-2014	42.750	3.848	33.413	5.489	ja

01.03	Vervanging vri's Bosdrift/Vaartweg/van Riebeeckweg	128.000	04-02-2019	128.000	0	87.307	40.693	nee
01.03	Ruimtelijke ontwikkeling omgeving Sterreschool	60.000	27-09-2017	60.000	0	60.000	0	ja
01.03	Rotonde Utrechtseweg-Diependaalselaan	215.000	29-05-2019	215.000	59.065	0	155.935	nee
01.03	Verkeersveiliger maken nabij foodhall Mout	66.000	29-05-2019	66.000	42.944	-26.260	49.316	nee
01.03	Parkeervoorziening openbare ruimte Arenapark	350.000	16-04-2019	350.000	151.081	1.604	197.316	nee
01.03	Parkeermaatregelen Het Rode Dorp	100.000	08-09-2020	100.000	108.848	0	-8.848	nee
01.03	Veilig naar School	400.000	04-02-2019	400.000	212.417	8.200	179.383	ja
01.03	ongelijkvloerse spoorkruising Maartendijkseweg	1.100.000	08-12-2021	1.100.000	0	2.910	1.097.090	nee
01.03	1221 Groene pleinen	479.000	02-06-2021	479.000	0	134.169	344.831	nee
01.03	Totaal Kleine spoorbomen en gerelateerde mobiliteitsopdrachten	2.490.000	06-10-2021	2.490.000	0	0	2.490.000	nee
01.03	Nieuw busstation	5.291.000	15-09-2021	5.291.000	0	150.431	5.140.569	nee
01.03	Uitbreiding parkeerapparatuur	100.000	02-03-2021	100.000	0	76.434	23.566	nee
01.04	Vervanging beschoeiing Hilversums Kanaal 2017	744.000	09-11-2016	744.000	109.696	157.681	476.623	nee
01.04	Vervanging beschoeiing Hilversums Kanaal 2018	662.000	08-11-2017	662.000	17.667	600	643.733	nee
01.04	Vervanging beschoeiing Hilversums Kanaal 2019	662.000	04-02-2019	662.000	436	24.592	636.972	nee
01.04	Vervanging beschoeiing Hilversums Kanaal 2020	662.000	16-03-2020	662.000	0	0	662.000	nee
01.04	Vervanging beschoeiing Hilversumse Meent	320.000	02-03-2021	320.000	0	0	320.000	nee
01.04	vervangen aandrijving schutsluis 't Hemeltje	60.000	11-11-2015	60.000	6.600	0	53.400	nee
01.04	aandrijving/op afstand bestuurbaar schutsluis 't Hemeltje	381.000	21-05-2019	381.000	0	400.534	-19.534	ja
01.04	vervangen aanslaglijsten schutsluis 't Hemeltje	185.000	02-03-2021	185.000	0	0	185.000	nee
01.02	Vervanging kunstgras veld 13 v.v. Altius, Berestein	591.000	02-03-2021	591.000	0	450.575	140.425	nee
01.02	Speelvoorziening	307.000	16-03-2020	307.000	285.151	21.582	267	ja
01.02	Speelvoorziening	150.000	15-02-2021	150.000	0	148.898	1.102	ja
01.04	Totaal tlv kapitaalkrediet groenvoorziening 2017	241.000	09-11-2016	241.000	175.778	7.855	57.367	nee
01.04	Totaal tlv kapitaalkrediet groenvoorziening 2018	188.000	08-11-2017	188.000	64.053	47.854	76.093	nee
01.04	Totaal tlv kapitaalkrediet groenvoorziening 2019	188.000	08-11-2017	188.000	48.471	42.007	97.522	nee
01.04	Totaal tlv kapitaalkrediet groenvoorziening 2020	188.000	16-03-2020	188.000	1.070	64.565	122.365	nee
01.04	Totaal tlv kapitaalkrediet groenvoorziening 2021	188.000	15-02-2021	188.000	0	12.955	175.045	nee
01.04	Extra impuls in groen Spoor 2 + Spoor 2 tot en met 7	1.000.000	27-01-2016	1.000.000	832.676	31.381	135.943	nee
01.04	Voltooiing de Groene Schakel	1.551.000	01-02-2017	1.551.000	125.900	58.861	1.366.239	nee

01.04	Totaal projecten riolering 2017	3.672.000	09-11-2016	3.672.000	3.081.142	552.669	38.189	ja
01.04	Totaal projecten riolering 2018	3.304.000	08-11-2017	3.304.000	1.430.896	741.995	1.131.109	nee
01.04	Totaal projecten riolering 2019	2.884.000	04-02-2019	2.884.000	211.932	1.145.581	1.526.487	nee
01.04	Totaal GRP 2020	2.914.000	16-03-2020	2.914.000	69.386	678.978	2.165.636	nee
01.04	Totaal GWP 2021	2.914.000	15-02-2021	2.914.000	0	15.743	2.898.258	nee
01.04	Aanhanger adembeschermer	55.000	04-02-2019	55.000	0	0	55.000	nee
01.04	vervangen Volvo Hoge Druk (BL-LD-75)	335.000	15-02-2021	335.000	0	2.503	332.497	nee
01.04	vervangen VW crafter pick up (BZ-BP-16)	72.000	15-02-2021	72.000	0	0	72.000	nee
01.04	splitsen hemelwater van vuilwater fase 1	870.000	15-02-2021	870.000	0	0	870.000	nee
01.04	optimalisatie hemelwaterafvoer openbare ruimte fase 1	660.000	15-02-2021	660.000	0	0	660.000	nee
01.04	afkopppelen en infiltreren grote daken postcode 1221 fase 1	660.000	15-02-2021	660.000	0	92.059	567.941	nee
01.04	Totaal waterinrichtingsplan Huydecopersweg	0	11-07-2017	0	17.507	2.889	-20.396	nee
01.01	Totaal crematorium fase 4	1.587.500	03-12-2003	1.587.500	1.580.471	7.029	0	ja
01.01	Interne verbouwing aula Bosdrift	483.000	04-03-2020	483.000	23.305	517.897	-58.202	nee
0	1. Totaal Programma Wonen en Leven	59.116.250		59.116.250	14.636.818	10.035.490	34.443.942	
0	2. Programma Zorg							
02.02	Totaal Villa Vrolik	3.225.473		3.225.473	3.204.202	-60.976	82.247	ja
02.02	Totaal Sterrenschool	3.274.000		3.274.000	3.241.800	29.166	3.034	ja
02.02	Totaal Sterrenschool, peuterspeelzaal	298.000		298.000	0	298.000	0	ja
02.02	Totaal Fabritiusschool	37.500		37.500	0	25.000	12.500	nee
02.02	Totaal ATC Laapersveld	1.027.000		1.027.000	0	0	1.027.000	nee
02.02	Totaal De Wilge Jan Blankenlaan-terrein	98.400		98.400	0	0	98.400	nee
02.02	Totaal Montessorie	25.000		25.000	12.000	12.500	500	nee
02.02	Totaal Gymzaal Klimop	593.000		593.000	0	0	593.000	nee
02.02	Totaal IPS	1.004.000		1.004.000	0	0	1.004.000	nee
02.02	Stichting Noor	160.000	30-10-2018	160.000	152.000	0	8.000	nee
02.02	STIP Fabritiusschool	50.000	30-10-2018	50.000	0	0	50.000	nee
02.02	Renovatie gymzaal Dubbeldekker	75.000	30-10-2018	75.000	0	0	75.000	nee
02.02	GSF Roland Holst College (verbetering ventilatie)	706.000	30-10-2018	706.000	635.400	0	70.600	nee
02.02	Stichting Noor, uitbreiding Ayoub	170.000	06-05-2020	170.000	0	0	170.000	nee

02.02	STIP Windkanter	150.000	06-05-2020	150.000	0	150.000	0	nee
02.02	AT Scholen, uitbreiding de Wilge in Jan Blankenlaan	60.000	06-05-2020	60.000	0	60.000	0	nee
02.02	Basisscholen Kerkelanden	25.000	06-05-2020	25.000	0	0	25.000	nee
02.02	Violenschool opstellen businesscase	12.500	08-12-2020	12.500	0	0	12.500	nee
02.02	Villa Vrolik bouwvoorbereiding	110.400	08-12-2020	110.400	0	55.832	54.569	nee
02.02	Algemeen Onderwijshuisvestingskrediet	1.092.154	12-12-2012	1.092.154	0	0	1.092.154	nee
02.02	Herbestemming jaarstukken 2019 verduurzaming gebouwen	640.000	03-07-2020	640.000	0	0	640.000	nee
02.02	Stelpost Internationale school	1.700.000	06-05-2020	1.700.000	0	0	1.700.000	nee
02.01	MFA Paulusschool en wijkcentrum de Lelie	384.000	04-03-2020	384.000	0	103.501	280.499	nee
	2. Totaal programma Zorg	14.917.427		14.917.427	7.245.402	673.023	6.999.002	
	3. Programma Werken							
	3. Totaal programma Werken	0		0	0	0	0	
	4. Programma Bestuur							
04.02	Investering t.b.v. ontwikkeling v.d. dienstverlening	133.000	11-12-2013	133.000	44.535	10.218	78.247	ja
04.02	Investering t.b.v. ontwikkeling v.d. dienstverlening	120.000	18-11-2015	120.000	99.984	0	20.016	ja
04.03	Frontoffice CMS / KCC en intranet	200.000	15-03-2021	200.000	0	-98	200.098	ja
04.03	Omgevingswet	60.000	17-02-2020	60.000	0	0	60.000	ja
04.03	Modules burgerzaken/basisregistratie personen	180.000	20-05-2019	180.000	108.731	-178.731	250.000	ja
04.03	Bedrijfsvoering PIMS (E-HRM)	180.000	14-01-2019	180.000	5.804	-5.808	180.004	ja
04.03	Bedrijfsvoering financieel pakket	260.000	07-06-2021	260.000	0	49.037	210.963	nee
04.03	Software defined infrastructure	925.000	17-02-2020	925.000	0	4.086	920.914	nee
04.03	bring your own device, telefoons	300.000	20-01-2021	300.000	0	318.117	-18.117	ja
04.03	bring your own device, laptops	375.000	02-02-2021	375.000	0	12.275	362.725	nee
04.03	Telefooncentrale en KCC applicatie	300.000	17-02-2020	300.000	0	-193	300.193	ja
04.03	RPA (robotisering)	100.000	15-03-2021	100.000	0	87.218	12.782	nee
04.03	datagestuurd werken	100.000	11-10-2021	100.000	0	0	100.000	nee
04.03	inrichting Office365 omgeving	150.000	15-03-2021	150.000	0	47.900	102.100	nee
04.03	Applicatie basisregistratie (vicrea)	80.000	04-02-2019	80.000	114.036	630	-34.666	ja
04.03	IT service en facilitair management systeem	0		0	20.521	-20.521	0	ja
04.03	E-dienstverlening	60.000	08-07-2019	60.000	22.832	-22.132	59.300	ja

04.03	E-dienstverlening zaaksysteem	260.000	25-11-2019	260.000	121.499	-121.499	260.000	ja
04.03	applicaties vergunningen, toezicht en handhaving	100.000	16-08-2021	100.000	0	0	100.000	nee
04.03	archivering b-schijf	150.000	15-03-2021	150.000	0	0	150.000	nee
04.03	Suite4sociaal domein	240.000	15-03-2021	240.000	0	0	240.000	ja
04.03	Technische beveiliging kantoorruimten	325.000	09-11-2016	325.000	325.000	0	0	ja
04.03	Integrale technische beveiliging	425.000	08-11-2017	425.000	418.607	2.145	4.248	ja
04.03	Noodstroomaggregaat	50.000	08-11-2017	50.000	16.791	32.574	635	ja
04.03	Bouwkundige aanpassingen Wilhelminastraat	322.000	04-02-2019	322.000	231.735	100.289	-10.024	ja
04.03	Overige bouwkundige aanpassingen	230.000	04-02-2019	230.000	187.822	42.338	-160	ja
04.03	Meubilair Wilhelminastraat	78.000	04-02-2019	78.000	56.638	20.548	814	ja
04.03	Meubilair	160.000	04-02-2019	160.000	162.919	10.609	-13.528	ja
04.03	Verplaatsing serverruimte	250.000	04-02-2019	250.000	236.637	18.887	-5.524	ja
04.03	Noodstroomaggregaat	180.000	04-02-2019	180.000	1.650	0	178.350	nee
04.03	Stijlmeubilair raadhuis	45.000	10-02-2020	45.000	0	77.227	-32.227	ja
04.03	duurzaamheid en circulariteit	305.000	10-02-2020	305.000	81.847	50.699	172.454	nee
04.03	2021-01 Duurz&Circ : Vervanging en upgraden werkplekken	220.000	11-11-2020	220.000	0	0	220.000	nee
04.03	Vervangingsinvesteringen (huisvestingsgebonden)	50.000	10-02-2020	50.000	0	47.078	2.922	nee
04.03	2021-02 Verv Inv: Renovatie pantrys	30.000	11-11-2020	30.000	0	0	30.000	nee
04.03	2021-03 Verv Inv: Vloerbedekking Stadskantoor	170.000	11-11-2020	170.000	0	0	170.000	nee
04.03	2021-04 Verv Inv: Signing en bewegwijzering	50.000	11-11-2020	50.000	0	0	50.000	nee
04.03	2021-11 Agile werken: AV/Conferencing middelen vergaderzalen	50.000	11-11-2020	50.000	0	72.146	-22.146	ja
04.03	investeringen agile werken	50.000	10-02-2020	50.000	12.865	39.627	-2.492	ja
04.03	2021-07 Agile werken: bezettingsoverzichten	50.000	11-11-2020	50.000	0	28.873	21.127	nee
04.03	2021-08 Agile werken: aanpassen villa (2e tranche)	210.000	11-11-2020	210.000	0	193.160	16.841	nee
04.03	2021-10 Agile werken: Digitale informatievoorziening inpandig	60.000	11-11-2020	60.000	0	0	60.000	nee
04.03	Vervanging vergaderinstallatie raadzaal	300.000	10-02-2020	300.000	80.059	76.867	143.074	nee
04.03	Digitaal platform	50.000	12-04-2021	50.000	0	0	50.000	ja
05.02	Verduurzamen (CO2 neutraal) raadhuis installaties	2.529.000	29-01-2020	2.529.000	230	88.201	2.440.569	nee
05.02	Verduurzamen (CO2 neutraal) raadhuis overig	0	29-01-2020	0	0	13.840	-13.840	nee
05.02	Verduurzamen (CO2 neutraal) gemeentewerf installaties	617.000	29-01-2020	617.000	142.840	44.560	429.600	nee

05.02	Verduurzamen (CO2 neutraal) gemeentewerf overig	0	29-01-2020	0	4.560	0	-4.560	nee
	4. Totaal programma Bestuur	11.079.000		11.079.000	2.498.142	1.140.169	7.440.689	
	5. Programma Financiën en Grondexploitaties							
05.02	Koninginneweg WVG Stationsgebied	3.500.000	11-07-2018	3.500.000	1.019.593	1.004.430	1.475.977	nee
05.02	Koninginneweg WVG Stationsgebied	2.600.000	11-11-2020	2.600.000	0	0	2.600.000	nee
05.02	WVG Larenseweg	700.000	18-09-2019	700.000	873.311	3.242.557	-3.415.868	nee
05.02	WVG Larenseweg	1.100.000	11-11-2020	1.100.000	0	0	1.100.000	nee
05.02	Sloop GAK kelder	760.000	21-05-2021	760.000	0	727.322	32.678	nee
	5. Totaal programma Financiën en Grondexploitaties	8.660.000		8.660.000	1.892.904	4.974.309	1.792.787	
	Totaal investeringen gemeente Hilversum	93.772.677		93.772.677	26.273.266	17.410.720	50.088.691	

Investeringen zijn uitgaven waarvan het economisch - of maatschappelijk nut zich over meerdere jaren uitstrekt. Investeringen worden geactiveerd op de balans en worden afgeschreven op basis van de economische levensduur van de investering. De kapitaallasten (rente en afschrijving) komen ten laste van de programma's en moeten worden gedekt binnen de baten en lasten van de programmabegroting.

Met een investeringsportefeuille van in totaal 94 mln. is het van belang om zicht te houden op de voortgang van de vrijgegeven investeringen. Als een investering het investeringskrediet overschrijdt kan dit invloed hebben op de kapitaalslasten in latere jaren. Derhalve wordt met de jaarrekening het investeringsplan geanalyseerd. Voor de overschrijding op investeringskredieten wordt een afwijkingsgrens van € 0,05 miljoen voor investeringen gehanteerd. Dit is gebaseerd op de voor de jaarrekening 2021 vigerende financiële verordening 2018.

Kostentoerekening

De financiële verordening 2018 is in 2021 met terugwerkend kracht, met ingang vanaf 1-1-2021, gewijzigd. De vigerende regelgeving schrijft ten opzichte van de voorgaande regelgeving voor om bij investeringskredieten, waaronder de gemeentelijke grondexploitaties die voor 1 januari 2022 door de raad zijn geautoriseerd, de directe personeels- en organisatiekosten te activeren. In overeenstemming met het genomen bestuurlijk besluit inzake de stelpost herziening financieel beleid' zijn deze regels in 2021 als pilot gehanteerd voor de lopende investeringskredieten gericht op de ruimtelijke projecten en investeringen in de gebiedsontwikkelingen.

De kosten van de medewerkers, die direct betrokken zijn bij de investeringen, zijn toegerekend aan de investeringskredieten. De toerekening heeft plaatsgevonden op basis van een urenregistratie en geldt voor investeringskredieten groter dan € 100.000. Het toepassen van deze activeringsregels in het boekjaar 2021 heeft geleid tot een kostentoerekening van afgerond 0,85 mln. vanuit de exploitatie naar de kredieten.

Afgeronde investeringen

Uit de analyse op de in 2021 afgeronde kredieten blijkt dat er in 2021 sprake is van een kredietonderschrijding van afgerond van 2.3 mln. op een portfolio van 23,5 mln. bestaande uit 43 afgeronde of 'vrijgevallen' investeringen. Cloud -en SaaS producten worden, in overeenstemming met de BBV richtlijnen, niet geactiveerd op de balans. Derhalve valt circa 1.5 mln. vrij. Het overige is toe te wijzen aan extra subsidie ontvangsten vanuit het Rijk en/ of de Provincie en door gunstige aanbestedingen. Het effect op de kapitaalslast wordt verwerkt in de eerst volgende voorjaarsnota. De investeringskredieten met een onder- of overschrijding van groter dan 0.05 mln. worden hieronder toegelicht.

Wegen 2017

De wegen in Noord, de Boomberg en de Staatsliedenbuurt zijn eind 2021 opgeleverd. Door gunstige aanbestedingen is op deze budgetten een positief saldo ontstaan van € 535.000,-. De kosten voor onvoorziene extra werkzaamheden op de Kortenhoefsedijk zijn ten laste van deze jaarschijf gebracht. Hiermee komt het positief saldo op € 410.000,-. Dit is ± 10% op het totaal krediet. Dit percentage wordt gebruikt bij de ramingen om risico's mee af te dekken. Dat is in deze jaarschijf niet nodig gebleken.

Veilig naar school

Het financiële voordeel op dit investeringskrediet is voor € 160.000 toe te rekenen aan ontvangen subsidies van de provincie Noord-Holland en voor het overige deel aan lagere kosten.

Villa Vrolik

Met dit investeringskrediet is rekening gehouden extra budget van € 102.850,-, bedoeld voor het opvangen van eventuele risico en/of onvoorziene kosten tijdens de bouw van Vila Vrolik. Dit budget is niet volledig aangewend.

Investering t.b.v. ontwikkeling van de dienstverlening

Het project is afgerond. De in het investeringsprogramma opgenomen investering is in 2021 afgesloten. Het voordeel is ontstaan doordat de nakomende lasten wel direct opgevangen konden worden in de lopende exploitatie.

Cloud en Software as a Solution producten

Diverse digitale ontwikkelingen worden gerealiseerd door middel van Cloud -en SaaS producten. Cloud -en SaaS producten worden, in overeenstemming met de BBV richtlijnen, niet geactiveerd op de balans. De daaraan gekoppelde lasten worden direct betrokken in de exploitatie van het desbetreffende jaar en komen zodoende tot uiting in de winst -en verliesrekening. Er is dan geen sprake van een meerjarige kapitaallast.

Aan de hand van raadsinformatiebrief (RIB) 2021 – 78 is de raad hierover geïnformeerd. Diverse onderwerpen die opgenomen waren in het investeringsprogramma 2019-2021 zijn daarmee komen te vervallen. De bijbehorende saldi zijn opgenomen in de exploitatiebegroting van het betreffende jaar. De volgende investeringskredieten zijn, in verband met de toepassing van een cloud/SaaS oplossing, komen te vervallen.

- Frontoffice CMS / KCC en intranet
- Omgevingswet
- Modules burgerzaken/basisregistratie personen
- Bedrijfsvoering PIMS (E-HRM)
- Telefooncentrale en KCC applicatie
- E-dienstverlening
- E-dienstverlening zaaksysteem
- Suite4sociaal domein

Digitaal Platform

Op basis van een eerste Programma van Eisen en aanvullend onderzoek is bij de begroting 2021 een investeringsbudget vrijgegeven ad. € 50.000. Deze investering was specifiek bestemd voor het aanschaffen van software bij een marktpartij ten behoeve van de ontwikkeling van het digitaal platform.
Voor het ontwikkelen van het digitaal platform is de gemeente Hilversum uiteindelijk een partnership aangegaan met het inwonersinitiatief Hilversummers.nl. De gemeente heeft een bijdrage toegekend aan deze derde partij voor het ontwikkelen van het digitaal platform en het extern hosten ervan.
De bijbehorende lasten zijn in 2021 gefinancierd vanuit de exploitatie om deze reden is de investering ad. € 50.000 afgesloten in 2021.

Doorlopende kredieten

De investeringenportefeuille vanaf 2022 betreft 70,4 mln. waarvan prognose is om in de komende jaren 47,8 mln. te realiseren. Uit de analyse op de doorlopende investeringskredieten is het volgende geconstateerd:

Priowegen

De investeringen in priowegen wordt voor 90% gefinancierd vanuit het rijk en de provincie. Vanuit de provincie is een voorschot ontvangen van 0.2 mln. De resterende bedragen vanuit de provincie en het Rijk volgen na afronding en verantwoording van de projecten.

Wvg Larenseweg

Het krediet voor de aankoop van de panden in het Wvg gebied aan de Larenseweg is opgesplitst in een aantal jaren en bedraagt in totaal € 12,6 mln. In het afgelopen jaar zijn meer panden verworven dan vooraf bedacht. Omdat deze panden op de markt zijn gekomen is direct geschakeld om deze aan te

schaffen. Ten opzichte van de vrijgegeven deelkredieten een overschrijding zichtbaar is, welke opgevangen wordt door komende jaarschijven. In 2022 staat gepland vrij te geven 1,1 mln., 2023 4,6 mln. en 2024 5,6 mln.

Verbouwing Bosdrift

Er is een overschrijding geweest in de verbouwkosten van de aula door onvoorziene meerwerkkosten. Zo moest er een balk extra worden verstevigd, is er tussentijds geschilderd en is er extra werk verricht m.b.t. de aansluitingen elektriciteit en gas. Daarnaast is de aanbesteding niet optimaal verlopen waardoor ook dit duurder is uitgevallen dan van tevoren begroot.

Uitbreiding parkeerapparatuur

Het voortraject (participatie met de buurt) voor de uitbreiding van betaald parkeren in de Vitusbuurt heeft meer tijd in beslag genomen waardoor de realisatie pas in 2022 afgerond zal worden.

Vervangen aanslaglijsten schutsluis 't Hemeltje

Herprioriteren van werkzaamheden is de reden geweest dat de aanbesteding en realisatie van dit werk is uitgesteld naar 2022.

Renovatie Groenvoorziening

- Renovatie groenvoorziening 2017: Als gevolg van vertraging in de voorbereiding staat de realisatie van de werkzaamheden gepland in het voorjaar van 2022.
- Renovatie groenvoorziening 2018: De uitvoering van de renovatie staat gepland voor 2022. Een langer participatietraject voor de renovatie van het groen op de Bijenmeent en Goudwespmeent, alsmede de integrale afstemming over het groot onderhoud aan de verharding zijn reden voor de latere uitvoering.
- Renovatie groenvoorziening 2019: De renovatie van het groen Mierenmeent vraagt meer participatie dan verwacht en wordt i.c.m. groot onderhoud van de verharding uitgevoerd in 2022. Het Kamrad fase I vraagt onverwacht veel onderzoek naar illegaal- of onduidelijk grondgebruik. Het streven is er vooralsnog op gericht de uitvoering in 2022 te laten plaatsvinden.
- Renovatie groenvoorziening 2020 :De realisatie van Kamrad fase II zal aansluitend op de afronding van fase 1 worden opgepakt. Vooralsnog is de realisatie doorgeschoven naar 2022.
- Renovatie groenvoorziening 2021: De renovatie van het groen van o.a. Varenmeent / Klavermeent worden opgepakt in 2022 / 2023.

Beschoeiingen/bruggen

De vervanging van een deel van de beschoeiing van het Hilversums kanaal is in voorbereiding. De eerste fase (beschoeiing langs N201 tussen de 1e kanaalbrug en Hilversum) staat gepland voor uitvoering in 2022. Vervanging van de 1e kanaalbrug is in 2021 voorbereid, uitvoering volgt in 2022.

Herbestemming jaarstukken 2019 verduurzaming gemeentelijke gebouwen

In 2015 is een krediet van € 1.303.000,- beschikbaar gesteld, bestemd voor de verduurzaming van circa 30 gebouwen. De daaraan verbonden eis was, dat de verduurzamende maatregen binnen 10 jaar terugverdiend moesten zijn. Van het restant is in 2019 door middel van een herbestemmingsvoorstel € 640.000 bestemd voor duurzaamheidsmaatregelen op de volgende objecten Edisonstraat 47, Badhuislaan 10 en 10b, De Meent 4a, 5 en 6, Augustinushof 61, Arena 303, Eikbosserweg 166, Geuzenweg 84, Koninginneweg 44, Noorderweg 96, Mierenmeent 122 en Franciscusweg 6a. Na het vaststellen van Nota vastgoed- en grondbeleid eind 2019 en de meerjarige onderhoudsplanning eind 2020 bleek dat 9 van deze objecten op de lijst van te verkopen vastgoed staan. Verduurzamen van te verkopen vastgoed is bedrijfseconomisch niet verstandig. Bij de Voorjaarsnota 2022 wordt voorgesteld om voor het verduurzamen van ons vastgoed prioriteit te geven aan gebouwen die niet verkocht gaan worden. Van de oorspronkelijke 13 te verduurzamen objecten blijven er 4 over. Daarnaast word voorgesteld 2 nieuwe objecten aan de te verduurzamen objecten toe te voegen.

Verduurzamen Raadhuis

In 2022 starten wij met de uitvoering van de duurzaamheidsmaatregelen in het Raadhuis. Inmiddels is gebleken dat er door forse prijsstijgingen in materiaalkosten € 1.351.000 extra benodigd is om de werkzaamheden uit te kunnen voeren. De aanvraag voor extra krediet wordt verwerkt in de Voorjaarsnota 2022

Verduurzamen gemeentewerf

In de oorspronkelijke planning zou het werk in 2021 opgeleverd worden. Door de late aanbesteding in november 2021 en een langere levertijd, van 8 naar 20 weken, van de installatiecomponenten is de uitvoering van het werk uitgelopen. De planning is dat het werk in augustus 2022 wordt opgeleverd. Het krediet kan eind 2022 worden afgesloten

Vervanging kunstgrasveld 13 v.v. Altius Berestein

Het kunstgrasveld Altius is in 2021 vervangen. Van het beschikbaar gesteld krediet resteert nog een bedrag van € 140.000,-. Dit gunstig resultaat vloeit voort uit een gunstige aanbesteding, maar ook doordat de afkoop van het onderhoud voor 10 jaar per abuis was meegenomen in het krediet. Het onderhoud word, zoals gebruikelijk vanuit de exploitatie betaald. Van het resterende krediet wordt met de voorjaarsnota voorgesteld om € 80.000,- te herbestemmen voor het aanschaffen van kantplanken bij diverse kunstgrasvelden. Deze kantplanken zijn nodig om te voorkomen dat rubberen korrels buiten het kunstgrasveld worden verspreid. Het restant van het krediet kan dan in 2022 worden afgesloten.

5.3.2 Overzicht grondexploitaties

Omschrijving grondexploitatie		Verleend krediet 2021	Raming inkomsten grond-opbrengsten	Raming inkomsten subsidies/ bijdragen	Raming op eindwaarde	Inkomsten/uitgaven t/m 2020	Inkomsten/uitgaven 2021	Inkomsten/uitgaven totaal	Raming toekomstige ink./uitg.	OHW positie 2021	Naar V&W rekening	Ten laste voorziening planexpl.	Afsluiten jaar
Anna's Hoeve Bouwplan													
Start grondexploitatie	2011												2025
Inkomsten			-49.801.764	-5.001.233	-54.802.997	-40.972.355	-3.919.868	-44.892.223	-9.910.774				
Uitgaven		50.469.957			50.469.957	47.915.117	687.163	48.602.280	1.867.677				
Saldo					-4.333.040			3.710.057	-8.043.097	3.710.057			
Stationsplein													
Start grondexploitatie	2021												2027
Inkomsten			-10.597.026		-10.597.026	-	-	-	- 10.597.026				
Uitgaven		10.985.526			10.985.526	-	1.918.611	1.918.611	9.066.915				
Saldo					388.500			1.918.611	-1.530.111	1.918.611	344.976	-	
								Voorziening Planexploitaties		**-344.976**			
					NaarV&Wrekening					**344.976**			
Actualisatie grondexploitaties	8 juni 2022								-				
					Totaalinkomsten		-3.919.868	-44.892.223	20.507.800				
					Totaaluitgaven		2.605.774	50.520.891	10.934.592				
					Saldo			5.628.668	-9.573.208	5.628.668	344.976	-	

In 2022 zijn er twee lopende bouwgrondexploitaties, Anna's Hoeve Bouwplan en Stationsplein. Voor de indexering m.b.t. de kostenstijging is in de actualisatie grondexploitaties 2022 een aanname gedaan van 2,83 % per jaar (op basis van Outlook grondexploitaties). In de actualisatie grondexploitaties 2021 was de aanname voor kostenstijging 2,0% per jaar.

De voorziening planexploitaties heeft betrekking op de verlieslatende grondexploitatie Stationsplein.

Op dit moment zien we stijgende woningprijzen, waar tegenover, echter ook de bouwkosten van woningen stijgen. De woningmarkt van Hilversum blijft relatief gewild. In de grondexploitaties is rekening gehouden met een opbrengstenstijging van 2,5%. Het rentepercentage waarmee in de grondexploitaties rekening wordt gehouden is 1,5% en is ongewijzigd ten opzichte van 2021. De manier waarop de rente nu bepaald wordt, wordt sinds 2016 door nieuwe richtlijnen van de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) voorgeschreven.

Conform de nieuwe richtlijnen van de BBV wordt een rentepercentage van 2,0% aangehouden over de Voorziening Planexploitaties.

5.4 Staat van reserves

- = onttrekking en + = toevoeging bedragen x 1.000

nr.	omschrijving reserve	saldo begin dienstjaar	Balansmutaties		toevoeging realisatie	onttrekking realisatie	saldo einde dienstjaar
			toevoeging	onttrekking			
1	Afvalstoffen (egalisatie)	1.105	54			-800	359
2	Beeldende kunst	19	37			-20	37
3	Stedelijke ontwikkeling	-			2.542	-1.580	962
4	Mobiliteitsfonds	1.182	37		12		1.231
5	Herplantfonds	163	66		33		262
6	Regionaal mediacentrum	116					116
	Totalen programma 1	2.585	194	-	2.587	-2.400	2.966
7	Onderwijs gebouwen	179				-179	-
	Totalen programma 2	179	-	-	-	-179	-
8	Inzet HHT middelen	995				-754	241
9	Creatieve sector	160				-148	12
10	TOZO		2.620				2.620
	Totalen programma 3	1.155	2.620	-	-	-902	2.873
11	Decentrale loonruimte	270			38		308
12	Transitie personeel	50				-50	-
	Totalen programma 4	320	-	-	38	-50	308
13	Algemene reserve	65.326	3.596	-2.532	1.438	-5.196	62.632
14	Covid-19	3.663	412	-61	3.473	-4.563	2.924
15	Corona herstelagenda				1.600	-11	1.589
	Totalen programma 5	68.989	4.008	-2.593	6.511	-9.771	67.145
	Totaal alle programma´s	73.228	6.822	-2.593	9.136	-13.301	73.291

1. Afvalstoffenheffing (egalisatiereserve)
Het doel van deze reserve is het beschikbaar houden van niet bestede financiële middelen voor de egalisering van de tarieven afvalstoffenheffing in de komende jaren. De reserve is in het verleden vooral gevormd door meevallers in de uitgaven van de Gewestelijke Afvalstoffendienst.
De onttrekking aan de reserve ad € 800.000 wordt gebruikt om de tariefstijging afvalstoffenheffing laag te houden. Uit de nacalculatie blijkt dat de realisatie nagenoeg gelijk is aan de raming. Het verschil is dusdanig klein (€ 5.000) dat geen voorstel meer wordt gedaan tot een extra onttrekking aan deze reserve.

2. Beeldende kunst
Het doel van deze reserve is het hebben van extra financiële middelen voor de uitvoering van projecten beeldende kunst, indien het structurele budget van € 22.000 in de exploitatiebegroting niet toereikend is. Voor het project Straatpoëzie zijn in 2021 vier gedichten gerealiseerd en onthuld. Zoals begroot wordt daarvoor in 2021 € 20.000 onttrokken. Omdat structureel een budget van € 10.000 extra hiervoor nodig is, zal bij de voorjaarsnota 2022 aan de raad voorgesteld worden het budget op te hogen met als compensatie het laten vrijvallen van deze reserve.

3. Stedelijke ontwikkeling
Het doel van deze reserve is het beschikbaar hebben van middelen voor projecten in de stad. Naast de toevoegingen uit de algemene middelen kunnen ook incidentele opbrengsten, bijvoorbeeld meeropbrengsten uit vastgoed verkopen, aan deze reserve toegevoegd worden.
In 2021 wordt conform begroting € 800.000 aan deze reserve toegevoegd. Daarnaast zijn de extra verkoopopbrengsten vastgoed toegevoegd (zie RIB 2021-71 Verkoop vastgoed en dotatie reserve Stedelijke ontwikkeling 2021). Conform kadernota 2019 en de begroting 2020 wordt in 2021 € 1.280.000 onttrokken ter dekking voor de projectportfolio, omgevingswet en de voorbereidingskosten stationsgebied. In de begroting 2021 zijn daarnaast onttrekkingen begroot voor de uitgaven voor de Groene loper spoorzone, de kleine spoorbomen en de tijdelijke extra inzet op ecologie & landschap.

4. Mobiliteitsfonds
Aan deze reserve worden de van derden verkregen middelen voor het niet kunnen voldoen aan een bestaande parkeernorm toegevoegd. In 2021 was dit een bedrag van € 12.000. Deze reserve wordt ingezet voor het in brede zin accommoderen van de parkeersituatie en het vergroten van de bereikbaarheid van de gemeente Hilversum. De geraamde onttrekking ad € 160.000 was dekking voor de exploitatielasten van de pilot van de nachttrein, die zou gaan rijden tussen Amsterdam Centraal – Hilversum – Utrecht Centraal v.v. Door de coronacrisis is deze pilot uitgesteld en zijn geen werkelijke lasten gemaakt.

5. Herplantfonds
Aan deze reserve worden de van derden verkregen middelen toegevoegd die ontvangen worden voor de afkoop van de herplant van bomen bij het verlenen van een kapvergunning. In 2021 waren de werkelijke ontvangsten € 33.000. Vanuit de reserve zal de gemeente nieuwe bomen planten als compensatie. In 2021 zijn die niet gemaakt.

6. Regionaal mediacentrum
Het doel van deze reserve is om de subsidie-afbouw te dekken en hervormingen van de lokale omroep tot een regionaal mediacentrum mogelijk te maken. Naar aanleiding van motie 18-109 is voorgesteld deze reserve aan te wenden voor een subsidieregeling innovatieve lokale journalistiek. Conform de motie zal op een meer onafhankelijke manier worden ingezet op behoud en versterking van lokale media en journalistiek, via de oprichting van een onafhankelijk mediafonds. In de raad van maart 2022 wordt een voorstel hierover behandeld. In 2021 stonden geen onttrekking dan wel toevoegingen geraamd.

7. Onderwijsgebouwen
Deze bestemmingsreserve had aanvankelijk het karakter van een beklemde reserve, gekoppeld aan de afschrijvingslasten op een deel van de investeringen in nieuwe schoolgebouwen. Bij de vaststelling van de jaarstukken 2011 door de gemeenteraad is deze omgezet in een reguliere bestemmingsreserve met een breder karakter. In mei 2020 heeft de gemeenteraad ingestemd met het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2020-2035 voor onderwijshuisvesting. Daarin zijn de investeringen gepland voor de onderwijshuisvesting voor de komende 16 jaar. De reserve Onderwijsgebouwen is ingezet als deel van de dekking van dit plan. Na de onttrekking in deze jaarrekening is de reserve leeg en zal bij besluitvorming hierover aan de raad worden voorgesteld deze reserve op te heffen.

8. Inzet HHT middelen
De resterende zgn. HHT (huishoudelijke hulp toelage) gelden zijn in een reserve gestort. Besloten is deze middelen in te zetten voor dekking van het regionaal arbeidsmarktbewerkingsplan ‘Werken aan Werk’ en het uitvoeringsplan ‘Focus op werk’. Daarvoor was in de primaire begroting een onttrekking van € 235.000 geraamd. Als gevolg van de Coronacrisis zijn deze plannen bijgesteld. Daartoe is een

extra onttrekking geraamd van € 519.000 (zie raadsbesluit 6 juli 2021 betreffende P&C stukken Regio Gooi en Vechtstreek).

9. Creatieve sector
De raad heeft op 26 juni 2013 het raadsvoorstel 'Nota Creatieve Sector Hilversum' vastgesteld. Deze nota bevatte niet alleen een doorontwikkeling (aanscherping van) het lopende activiteitenprogramma, maar tevens een gerichte intensivering. In verband met uitloop van de activiteiten is deze reserve nog niet opgeheven. De laatste activiteiten zouden oorspronkelijk in 2020 plaatsvinden, maar zijn vanwege de coronacrisis verschoven naar 2021. In de vergadering van 15 september heeft de raad besloten het restant van deze reserve ad € 160.000 in te zetten voor de haalbaarheidsstudie Mediaplein en de vervolgstappen. De werkelijke lasten hiervan € 148.000. Het restant zal in 2022 benut worden.

10. TOZO
Het doel van deze reserve is middelen beschikbaar te houden voor de afrekening met de regiogemeenten en voor nog te maken Tozo-lasten (na 2020). Alleen werkelijke lasten zullen worden onttrokken vanuit de reserve, tot maximaal de begrote onttrekking. Ook in 2021 was de Tozo- regeling nog van kracht tot 1 oktober en kon de gemeente daarvoor een vergoeding van het Rijk krijgen. Het saldo van de gemaakte uitvoeringslasten en de daarvoor verkregen rijksvergoeding is € 167.000 voordelig. Bij de resultaatsbestemming zal de raad gevraagd worden dit voordeel in deze reserve te storten.

11. Decentrale loonruimte
Het doel van deze bestemmingsreserve is het voldoen aan de afspraken met het Lokaal Overleg dat de niet in enig jaar bestede middelen voor de decentrale arbeidsvoorwaarden worden gereserveerd voor toekomstige uitgaven op dit terrein. In de begroting is een structureel bedrag van 0,1 % van de loonsom (= € 38.000) opgenomen voor het decentrale arbeidsvoorwaardenoverleg. Aanwending van dit budget voor concernbrede activiteiten vindt plaats in ruggespraak met het Lokaal Overleg.

12. Transitie personeel
Als onderdeel van de houdbaarheidsopgave (Kadernota 2015) was ingezet op een reductie van 25 formatieplaatsen via door- en uitstroom. Deze reductie is teruggedraaid naar 8 fte in de Kadernota 2017. Voor de kosten die het gevolg zijn van de nog resterende reductie en de daarbij behorende mobiliteit is de reserve transitie personeel ingericht. In 2021 heeft, conform raming, de laatste onttrekking plaatsgevonden en is de reserve leeg. Voorgesteld zal worden deze op te heffen.

13. Algemene reserve
Een algemene reserve is bedoeld als buffer (weerstandscapaciteit) voor het opvangen van financiële tegenvallers.
De totale toevoeging is € 5.034.000 en bestaat uit

- een bedrag van € 3.596.000 dat conform het besluit bij de jaarstukken 2020 (raad 6 juli 2021) wordt toegevoegd ten behoeve van de overhevelingen 2020 naar 2021;
- een bedrag van € 1.438.000 dat vanuit de septembercirculaire (zie RIB 2021-85) wordt toegevoegd ter compensatie van de storting in de reserve Corona herstelagenda (raadsbesluit Turap II; raad 8 december 2021).

De totale onttrekking bedraagt € 7.728.000. Dit betreft dekking voor:

- het in 2020 ontstane nadeel na bestemming van het resultaat 2020 ad € 2.532.000 (raadsbesluit 6 juli 2021);
- de overhevelingen ad € 3.596.000 (jaarstukken 2020; raad 6 juli 2021);
- de reserve Corona herstelplan ad € 1,6 miljoen (raadsbesluit 6 oktober 2021).

14. Covid-19
Doel van de reserve is om dekking te geven aan lokale uitgaven die veroorzaakt worden door de coronacrisis, waarvoor geen compensatie van de Rijksoverheid beschikbaar is en essentiële en/of maatschappelijke dienstverlening betreffen voor de Hilversumse samenleving.

Conform de raming is € 3,473 miljoen gestort in deze reserve. Het betreft de via de algemene uitkering ontvangen middelen en de onderbesteding ontvangen TONK middelen, waarvan de volgende specificatie:

- € 805.000 septembercirculaire 2020 Gemeentefonds (RIB 2020-67)
- € 1.564.000 decembercirculaire 2020 Gemeentefonds (RIB 2021-12)
- € 412.000 resultaatsbestemming jaarstukken 2020 (raad 6 juli 2021)
- € 978.000 conform meicirculaire gemeentefonds 2021 (RIB 2021-57)
- € 126.000 onderbesteding ontvangen middelen TONK (RIB 2021-81)

Via (verzamel) raadsinformatiebrieven is de raad geïnformeerd over de afwijkingen, die het gevolg zijn van de coronacrisis, € 25.000 of groter zijn en niet binnen de reguliere budgetten opgevangen konden worden. Bij de eerste en tweede tussenrapportage is de begroting hiervoor gewijzigd. Bij het instellen van deze reserve is bepaald dat, ondanks hoger begrote onttrekkingen, alleen de gerealiseerde extra uitgaven en minder inkomsten conform het bestedingsdoel worden onttrokken. De onttrekking is zodoende lager dan de raming. Voor meer informatie wordt naar de paragraaf Coronacrisis verwezen.

15. Corona herstelagenda
Het doel van de reserve Corona Herstelagenda is het dekken van de herstelmaatregelen na de coronacrisis die zijn opgenomen in de vastgestelde Corona Herstelagenda. Het toegevoegde bedrag betreft de storting van € 1,6 miljoen vanuit de algemene reserve. Alleen de werkelijke lasten worden onttrokken uit de reserve. Omdat de herstelagenda pas laat in het jaar (raadsvergadering 6 oktober 2021) is vastgesteld, zijn nog weinig lasten in 2021 gemaakt. Over de laatste stand van zaken wordt de raad in de voorjaarsnota 2022 geïnformeerd.

5.5 Staat van voorzieningen

- = onttrekking en + = toevoeging bedragen x 1.000

Nr	Omschrijving voorziening	Saldo begin	Mutaties via exploitatie storting	Mutaties via exploitatie vrijval	Rechtstreeks onttrokken	Saldo einde
1	Spaarvoorziening rioleringen	0	3.029	0	-3.029	0
2	Egalisatievoorziening rioleringen	1.795	0	-477	0	1.318
3	Onderhoud parkeergarages	250	331	0	-467	114
4	Onderhoud begraafplaatsen	322	30	0	-12	339
5	Onderhoud culturele huisvesting	196	262	0	-15	444
6	Onderhoud sportaccommodaties	1.888	457	0	-267	2.079
7	Onderhoud sluizen, gemalen en recreatie	293	28	0	-142	179
8	Huurinkomsten NIKE	74	0	0	0	74
	Totaal programma 1	4.818	4.137	-477	-3.932	4.546
9	Onderhoud gymlokalen schoolgebouwen	493	167	0	-18	642
10	Onderhoud voorzieningen jeugd	89	187	0	-34	242
	Totaal programma 2	582	354	0	-52	884
11	Ziggo deal	557	0	0	-11	547
	Totaal programma 3	557	0	0	-11	547
12	Pensioenen wethouders	5.593	0	-857	-223	4.514
13	Onderhoud gemeentelijke huisvesting	1.258	307	0	-458	1.107
	Totaal programma 4	6.851	307	-857	-681	5.621
14	Onderhoud overige gebouwen	221	139	0	-118	243
15	Planexploitaties	0	345	0	0	345
	Totaal programma 5	221	484	0	-118	588
	Totaal alle programma's	13.029	5.282	-1.334	-4.793	12.184

1. Spaarvoorzieing riolering
Het doel van deze voorziening is om de lasten van de jaarlijkse investeringen in de riolering te kunnen dekken, zodat deze niet meer geactiveerd hoeven te worden (ideaalcomplex).
In het rekeningjaar is een toevoeging geraamd en gerealiseerd van € 3,029 mln. Deze toevoeging is weer aan de voorziening onttrokken om de gemaakte vervangingsinvesteringen voor riolering te dekken. Het ideaalcomplex is nog niet bereikt: een aantal investeringen uit 2021 staan nog op de balans om volgend jaar afgeboekt te worden.

2. Egalisatievoorziening riolering
Het doel van deze voorziening is om de jaarlijkse resultaten van de exploitatie riolering te verrekenen. Bij jaarlijks te bepalen tarieven kunnen middelen uit deze voorziening vrij worden gemaakt, waarmee (gedeeltelijke) tariefsverhoging kan worden voorkomen.
Voor 2021 is de bijdrage uit de egalisatievoorziening begroot op € 1.197.000. Dit bedrag is het resultaat van de lasten en baten rond riolering ermee rekening houdend dat de gemeente geen volledige kostendekkendheid kent. Uit de nacalculatie blijkt dat er in werkelijkheid slechts € 477.000 onttrokken hoeft te worden. Ten opzichte van de raming is sprake van een voordeel van € 720.000. Een van de oorzaken hiervan is de nieuwe systematiek van doorberekening van de directe personeelslasten aan de investeringen. Zie voor een uitgebreidere toelichting de paragraaf Lokale Heffingen.

3. Onderhoud parkeergarages
Het doel van deze voorziening is om in de toekomst te kunnen voorzien in het adequaat onderhoud van de gemeentelijke parkeergarages en om de schommelingen in deze uitgaven op te vangen. Conform de MOP 2020-2029 is in € 312.000 aan de voorziening toegevoegd. Aan het einde van het jaar wordt voor de periode 2022-2029 tevens beoordeeld of, op basis van geactualiseerde prijsstijgingen en onderhoudsplanningen, de eindstand van de voorziening ultimo 2029 van voldoende financiële omvang is. Dit heeft geleid tot een extra storting van € 19.000, die met name het gevolg is de bovengemiddelde prijsstijgingen van onderhoud.
In het verslagjaar zijn onttrekkingen geboekt tot een bedrag van € 467.000 voor het uitgevoerde onderhoud aan de parkeergarages. In 2021 zijn o.a. de volgende werkzaamheden uitgevoerd:
In de parkeergarage Gooische Brink zijn het camerasysteem en de regelkasten vervangen. Daarnaast is er een coating aangebracht op de parkeerdekken, zijn de golfplaten van het dak en de armaturen vervangen. In de parkeergarage Leeuwenhoek is schilderwerk uitgevoerd en zijn keerwanden en de belijning van de parkeervakken hersteld. In de parkeergarage Gooiland is het camerasysteem vervangen en is schilderwerk aan kolommen en binnenwanden uitgevoerd.

4. Onderhoud begraafplaatsen
Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud aan de begraafplaatsen te kunnen plegen en om schommelingen in deze uitgaven op te vangen. De toevoeging aan de voorziening bedraagt € 30.000. Op basis van de MOP 2020-2029 is € 13.000 toegevoegd en na de beoordeling van de toereikendheid van de eindstand een aanvullend bedrag van € 17.000.
In het verslagjaar zijn onttrekkingen geboekt tot een bedrag van € 12.000 voor het uitgevoerde onderhoud. De verdeelkasten zijn vervangen op de Laan 1940-1945 (Noorderbegraafplaats), er is een scheur hersteld en de voorgevel is gesaust. Daarnaast is buitenschilderwerk uitgevoerd aan de aula op de Bosdrift.

5. Onderhoud culturele huisvesting
Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud te kunnen plegen aan de gebouwen voor culturele huisvesting en het museum. Daarmee vangen we schommelingen in de hoogte van de uitgaven op. Het meerjarige onderhoudsplan (MOP) is leidraad voor het technische- en bouwkundig onderhoud. Conform de MOP 2020-2029 is in 2021 € 247.000 aan de voorziening toegevoegd. Op basis van geactualiseerde prijsstijgingen en onderhoudsplanningen was hier ultimo 2021 een extra storting van € 15.000 noodzakelijk.
In het rekeningjaar is voor de uitvoering van onderhoud aan de panden een onttrekking gerealiseerd van € 15.000. Voor de Vorstin zijn werkzaamheden uitgevoerd aan het dak (waaronder bliksembeveiliging). In het Museum Hilversum is de cv pomp vervangen en zijn onderhouds-werkzaamheden uitgevoerd aan de lift en het dak.

6. Onderhoud sportaccommodaties
Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud aan de sporthallen en sportvelden te kunnen plegen en om schommelingen in deze uitgaven op te vangen. Conform het voorstel over de MOP 2020-2029 zou € 521.000 aan de voorziening toegevoegd worden. Bij de beoordeling ultimo 2021 bleek dat dit € 64.000 lager kon zijn. Dit is met name het gevolg van de fiscaal aftrekbare btw op het onderhoud van de sporthallen. Het onderhoud wordt daardoor goedkoper. (daarentegen verdwijnt de compensatie van de BTW in het kader van de Regeling Specifieke Uitkering Sport (SPUK).
In het rekeningjaar is voor de uitvoering van onderhoud aan de panden een onttrekking gerealiseerd van € 267.000. In sporthal Oost/Lieberg, is het tegelwerk hersteld. Op sportpark Anna's Hoeve is veld 3 gerenoveerd. Op sportpark Berestein is rugbyveld 1 gerenoveerd. Op sportpark Loosdrecht zijn de velden 7 (BZC'13), 11 (ASCH-softbal) en 12 (ASCH-American Football) gerenoveerd.

7. Onderhoud sluizen, gemalen en openbare recreatie
Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud te kunnen plegen aan de gebouwen. Daarmee vangen we schommelingen in de hoogte van de uitgaven op. Het meerjarige onderhoudsplan (MOP) is leidraad voor het technische- en bouwkundig onderhoud van de sluizen, gemalen en de gebouwen openbare recreatie. Conform het raadsvoorstel MOP 2020-2029 zou € 45.000 aan de voorziening toegevoegd worden, maar bij de eindejaarsbeoordeling bleek dat dit € 17.000 lager kon zijn. De lagere storting is met name veroorzaakt door aanbestedingsvoordelen op het onderhoud van de gemalen in 2020 en 2021.
In het rekeningjaar is voor de uitvoering van onderhoud aan de gebouwen een onttrekking gerealiseerd van € 142.000. Aan het gemaal Diependaalselaan 341-achter is de coating van de overstortbak hersteld. Bij het gemaal Minckelersstraat 173a is de betonnen bak van de overstort gerenoveerd. Bij de kinderboerderij/hertenkamp (Hoge Naarderweg) is het houten hekwerk vervangen en is schilderwerk uitgevoerd.

8. Inkomsten Nike
Het doel van deze voorziening is om de huurinkomsten, die verkregen zijn uit de onderverhuur van de atletiekbaan op het Arenapark te besteden conform de met Nike afgesproken voorwaarden. De toevoeging aan de voorziening betreft de verwachte inkomsten uit onderverhuur. In 2021 zijn geen inkomsten ontvangen en is de toevoeging zodoende nihil.

9. Onderhoud gymlokalen schoolgebouwen
Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud aan de gymnastieklokalen bij onderwijsgebouwen te kunnen plegen en om schommelingen in deze uitgaven op te vangen.
De toevoeging aan de voorziening op basis van het MOP 2020-2029 bedraagt € 141.000. De beoordeling ultimo 2021 heeft geleid tot een extra storting van € 26.000.
In 2021 is voor een bedrag van € 18.000 aan werkzaamheden uitgevoerd. Dit betreft met name werktuigbouwkundige werkzaamheden voor het gymlokaal Goudenregenschool. In het gymlokaal Elckerlyc zijn de radiatoren vervangen. Voor de Taalschool Hilversum (Jan Blankenlaan) zijn tegels van het schoolplein vervangen en is de entree geschilderd. Voor het gymlokaal Donnerschool zijn maatregelen uitgevoerd tegen wateroverlast.

10. Onderhoud voorzieningen jeugd
Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud te kunnen plegen aan de gebouwen, die gebruikt worden voor buurt- en clubhuizen en kinderopvang. Daarmee vangen we schommelingen in de hoogte van de uitgaven op. Het meerjarige onderhoudsplan (MOP) is leidraad voor het technische- en bouwkundig onderhoud van de panden. Conform de actualisatie van het MOP 2020-2029 is in 2021 € 154.000 aan de voorziening toegevoegd. De beoordeling ultimo 2021 of op basis van geactualiseerde prijzen en planning de eindstand voldoende was, heeft geleid tot een extra storting van € 33.000.
In het rekeningjaar is voor de uitvoering van onderhoud aan de panden een onttrekking gerealiseerd van € 34.000. De regelinstallatie van Wijkbuurtcentrum de Geus is aangepast en bij Jongerencentrum 't Web is de ventilatie vervangen. Ook is bij diverse panden dakonderhoud uitgevoerd.

11. Ziggo deal
De gemeente heeft met Ziggo op 27 januari 2016 een vierjarige samenwerkingsovereenkomst afgesloten waarmee een einde kwam aan de geschillen over de tariefharmonisatie. Op basis hiervan is afgesproken gezamenlijk te investeren in de verdere ontwikkeling en zichtbaarheid van Hilversum als mediastad. De looptijd van de samenwerking is formeel beëindigd, maar nog niet alle van Ziggo ontvangen middelen zijn besteed conform de afspraken. Dat maakt het noodzakelijk om deze te verlengen. Voor de besteding van de resterende middelen is een addendum opgesteld waarin de afspraken over de benutting van het resterend budget zijn vastgelegd. In de vergadering van 15 september 2021 heeft de raad besloten een bedrag van € 188.000 uit de voorziening aan te wenden

voor het LAB Gooise Brink (raadsvoorstel uitkomsten haalbaarheidsstudie en vervolgstappen Mediaplein). In 2021 zijn de lasten beperkt gebleven tot € 11.000. In 2022 wordt conform het raadsvoorstel 'haalbaarheidsstudie Mediaplein' verdere uitvoering geven.

12. Pensioenen wethouders
In 2012 zijn de maximale verplichtingen voor de pensioenlasten van de (oud-)wethouders becijferd en via een voorziening afgedekt. Een deel van de verplichting wordt gedekt door een belegging bij ASR Levensverzekeringen (voorheen Loyalis). Aan het eind van ieder jaar wordt het totaal van deze verplichting (gespaarde deel bij ASR Levensverzekeringen en de gemeentelijke voorziening) geactualiseerd en verwerkt. In plaats van de geraamde toevoeging van € 100.000 aan deze voorziening kon een bedrag van € 856.715 vrijvallen. De hoge vrijval is ontstaan door een hoger beleggingsresultaat van de pensioenpolissen bij ASR, hogere rekenrente en een vrijval van een pensioenvoorziening door het overlijden van een oud wethouder. Het aan de voorziening onttrokken bedrag van € 223.000 zijn uitgekeerde pensioenen aan voormalig wethouders.

13. Onderhoud ambtenarenhuisvesting
Ter dekking van het jaarlijks groot cyclisch onderhoud is een onderhoudsvoorziening ingesteld voor de ambtelijke gebouwen, waarvan het Raadhuis en het stadskantoor de belangrijkste zijn. Toevoegingen en onttrekkingen zijn conform het MOP 2020-2029. Conform de vastgestelde begroting is in 2021 € 310.000 gestort in deze voorziening en is ultimo 2021 bij de beoordeling van de toereikendheid van de voorziening dit bedrag verlaagd met € 3.000.
In 2021 is € 458.000 ten laste van de voorziening verantwoord. Bij het raadhuis zijn de buitenplavuizen van de achteringang vernieuwd en de plavuizen binnen in de burgerzaal gerepareerd. Daarnaast zijn diverse reparaties met betrekking tot de monumentenwachtrapportage uitgevoerd en de betonranden voorzijde gerepareerd. Aan het stadskantoor zijn de zonwering en de hemelwaterpomp gerepareerd. Bij de villa is de ventilatie/koeling aangepast en is houtrot gerepareerd.

14. Onderhoud overige gebouwen
Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud aan de overige gebouwen te kunnen plegen en om schommelingen in deze uitgaven op te vangen. Toevoegingen en onttrekkingen zijn conform het MOP 2020-2029. Conform de begroting is in 2021 € 126.000 gestort in deze voorziening. Een extra storting van € 13.000 was nodig om ervoor te zorgen dat de eindstand van de voorziening ultimo 2029 van voldoende financiële omvang zou zijn.
In 2021 is € 118.000 ten laste van de voorziening verantwoord. Aan de Noorderweg 96 is schilderwerk uitgevoerd. Bij de Diependaalselaan 343 is een deel van de riolering vervangen.

15. Planexploitaties
Deze voorziening heeft als doel financiële dekking te bieden voor de verwachte saldi voor grondexploitaties met een nadelig resultaat. De voorziening is een optelsom van de contante waarden van deze saldi. Op basis van de actualisatie grondexploitaties 2022 is de grondexploitatie Stationsplein verlieslatend geworden en is de voorziening hiervoor in 2021 aangevuld.

5.6 Staat van overlopende passiva en activa, voortvloeiende uit rijks- en provinciale bijdragen

In 5.1 Balans en 5.2.5 Toelichting op de afzonderlijke balansposten worden onder andere genoemd overlopende activa (nog te ontvangen bedragen) en overlopende passiva (vooruit ontvangen bedragen). In dit onderdeel 5.6 worden de van overheden (nog te) ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel gespecificeerd conform BBV artikel 52a naar herkomst (Europa, Rijk, overige Nederlandse overheidslichamen).

De specificatie van de overlopende activa met betrekking tot de van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel (BBV artikel 40a en 52a) is als volgt:

- = onttrekking en + = toevoeging bedragen x 1.000

programma	Omschrijving bestedingsdoel	Saldo begin	toevoegingen	ontvangen	Saldo einde
	nvt				
	Totaal Europese overheidslichamen	-	-	-	-
01	Sanering railverkeerslawaai	184	-104	4	84
03	Tozo	-	-5.199	7.149	1.950
	Totaal Rijk	184	-5.303	7.153	2.034
	nvt				
	Totaal overige Nederlandse overheidslichamen	-	-	-	-
	Totaal Europese en Nederlandse overheidslichamen	184	-5.303	7.153	2.034

De specificatie van de overlopende passiva met betrekking tot de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren (BBV artikel 49 en 52a) is als volgt:

- = onttrekking en + = toevoeging bedragen x 1.000

programma	Omschrijving bestedingsdoel	Saldo begin	ontvangen	vrijgevallen	Saldo einde
	nvt	-	-	-	-
	Totaal Europese overheidslichamen	-	-	-	-
01	Maatregel Beter Benutten	60	-	-	60
01	stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen	733	-	-452	281
01	Woningbouwimpuls 2021 stationsomgeving	-	6.505	-	6.505
01	SIM Dudok Tribune (Arena 101)	2	3	-	6

01	SDE Theater de Vorstin	-	1	-1	-
01	restauratiesubsidie Raadhuis	9	42	-42	9
01	SPUK zwembad de Lieberg	-	364	-364	-
01	Proeftuin met een aardgasvrije wijk	3.646	887	-32	4.501
01	Regeling reductie energiegebruik (RRE)	75	-	-68	6
01	Regeling reductie energiegebruik woningen (RREW)	-	510	-79	431
01	SIM Laan 1940-1945 2 (Noorder)	-	3	-	3
01	SIM Kolhornseweg 19 (Zuider)	-	5	-	5
01	spuk Huisvesting kwetsbare groepen	182	-	-	182
02	Ventilatie in scholen	-	323	-290	32
02	Bestr onderw achterstanden (OAB)	971	2.221	-1.936	1.256
02	R.M.C.	97	760	-699	157
02	Regionale aanpak VSV	-	297	-267	30
02	Volwassenen-educatie	375	651	-643	383
02	Extra financiële middelen RMC-functie	53	53	-	107
02	Nationaal Programma Onderwijs	-	445	-	445
02	preventieakkoord	-	50	-50	-
02	Kinderopvangtoeslagaffaire	49	47	-96	-
02	SPUK GHNT inzet ervaringsdeskundigheid	42	77	-57	62
02	Verbeteren traumasensitiviteit	25	38	-54	9
03	Spot 035	355	-	-118	237
04	SDE Stadskantoor	-	3	-3	-
04	SDE 1e Loswal	-	4	-4	-
	Totaal Rijk	6.675	13.290	-5.259	14.707
01	Toegankelijkheid bushaltes	237	169	-	405
01	HOV	49	50	-30	70
01	subsidie aanleg fietsstraat Schuttersweg	-	-	-	-
01	Wateringrichtingsplan Huydecopersweg (overheid)	915	-	-	915
01	Hilversumse Meent aardgasvrij	46	-	-38	8
01	Wijkwarmtetransitie Kerkelanden	-	83	-83	-
03	HRIB subsidie Geef ze de ruimte	40	9	-	49
	Totaal overige Nederlandse overheidslichamen	1.287	311	-151	1.447
	Totaal Europese en Nederlandse overheidslichamen	7.963	13.601	-5.410	16.154

5.7 Gewaarborgde geldleningen

Doel van de lening (leningnummer) per instelling	Oorspronkelijk bedrag	Percentage van het leningbedrag waarvoor borg-stelling is verleend	Restant bedrag van de geldlening aan het begin van het dienstjaar	In de loop van het dienstjaar gewaarborgde geldleningen	Totaal bedrag van de gewone en buitengewone aflossing	Restant bedrag van de geldlening aan het eind van het dienstjaar
GARANTIE OP WONINGHYPOTHEKEN						
ABN Amro	onbekend	100%	132.533		89.029	43.504
ING	onbekend	100%	452.421		234.449	217.972
Rabobank	onbekend	100%	10.617		4.930	5.688
Westland Utrecht Bank	onbekend	100%	16.834		6.848	9.986
ABP	onbekend	100%	96.312		36.903	59.409
Aegon	onbekend	100%	5.403		3.768	1.635
Florius	onbekend	100%	37.359		16.505	20.853
Achmea	onbekend	100%	30.988		30.988	0
A.S.R.	onbekend	100%	46.176		46.176	0
SNS Bank	onbekend	100%	147.962		42.905	105.057
Houtvaart Hypotheken	onbekend	100%	6.041		3.600	2.441
1. TOTAAL GARANTIE OP WONINGHYPOTHEKEN			982.646	0	516.101	466.544
BORGSTELLINGEN RECHTSTREEKS						
Cultuur/SCW/Kov/mon						
St. Hilv. Openbare Bibliotheek- 's-Gravelandseweg	1.072.056	100%	75.384		75.384	0
St. Onr. Zaken Kinderopv. - bouw/inrichting kinderdagverblijf	408.402	100%	132.731		10.210	122.521
St. Podium Vorstin, Aanschaf activa van de gemeente 40.111629	649.393	100%	391.113		129.877	261.236
Sport						
Tennisver. Gooise Vallei - Clubaccommodatie	200.700	100%	30.780		14.160	16.620
Gooise zweefvliegclub - Betaling van rente en aflossing bij BNG	250.000	100%	150.000		8.333	141.667
Sport Investeringsfonds Hsum - Verbetering sportaccomodaties	270.000	100%	229.500		27.000	202.500
Sport Investeringsfonds Hsum - Verbetering sportaccomodaties	344.500	100%	317.500		36.000	281.500

Sport Investeringsfonds Hsum - Verbetering sportaccomodaties	375.000	100%	375.000		37.500	337.500
Sport Investeringsfonds Hsum - Verbetering sportaccomodaties	1.100.000	100%	0	1.100.000		1.100.000
Woningbouwverenigingen						
Dudok Wonen - GPNW211 zuiderheide	2.132.767	100%	442.889		211.104	231.785
Gezondheidszorg						
St. Tergooi - Realisatie Ziekenhuis Tergooi Hilversum 40.113486	10.000.000	100%	10.000.000			10.000.000
Gebiedsontwikkeling						
Gem Crailo B.V.		45%	5.000.000			5.000.000
2. TOTAAL BORGSTELLINGEN RECHTSTREEKS	16.802.818		17.144.896	1.100.000	549.568	17.695.328
BORGSTELLINGEN VIA ACHTERVANG WSW						
nieuwbouw leningnr. 408334701 wsw 1677	1.815.000	50%	503.000		95.000	408.000
nieuwbouw leningnr. 4083948 wsw 2609	1.815.000	50%	472.000		93.000	379.000
nieuwbouw Ahrend-Libra len.nr. 4085411 wsw 5849	1.815.000	50%	565.000		93.000	472.000
Herfinanciering leningnr. 408576901 wsw 7734	1.361.000	50%	517.000		64.000	453.000
S.Stevinweg, Erfgooiersstr. Leningnr 408703802 wsw 14872	1.815.000	50%	1.404.000		46.000	1.358.000
St.Josephkerk leningnr. 408763802 wsw 19122	1.361.000	50%	1.073.000		32.000	1.041.000
renovatie cpl.20 leningnr. 408953902 wsw 27092	1.588.231	50%	666.000		73.000	593.000
nieuwbouw Ahrend-Libra leningnr. 409006702 wsw 27367	1.815.000	50%	400.000		96.000	304.000
herfin. Leningnr. 4091130 wsw 28113	4.537.802	50%	4.538.000			4.538.000
J.P.Thijsseplein leningnr. 4089154801 wsw 28897	1.815.000	50%	1.536.000		26.000	1.510.000
proj.nr.43259 leningnr. 409185701 wsw 28964	1.815.000	50%	1.559.000		51.000	1.508.000
vervr. afl. rijkslen. Leningnr. 40101591 wsw 38122	15.000.000	50%	15.000.000			15.000.000
Nieuwbouwprojecten leningnr. 40101592 wsw 38123	15.000.000	50%	15.000.000			15.000.000
Nieuwbouwprojecten leningnr. 40101594 wsw 38124	10.000.000	50%	10.000.000			10.000.000
leningrnr 40101593 wsw 38125	10.000.000	50%	10.000.000			10.000.000
Nieuwbouwprojecten leningnr. TR153109 wsw 38372	25.000.000	50%	25.000.000			25.000.000
financiering flex 239.0 wsw 43007	20.000.000	50%	20.000.000			20.000.000
leningnr. 10028362 wsw 45848	5.000.000	50%	5.000.000			5.000.000
lening 154306 wsw 46330	20.000.000	50%	16.667.000		667.000	16.000.000

lening 164414 wsw 47261	10.000.000	50%	9.000.000		333.000	8.667.000
lening 40.112637 wsw 48620	25.000.000	50%	25.000.000			25.000.000
Lening 1-30632 WSW 49582	20.000.000	50%	20.000.000		666.667	19.333.333
NRV 13711 Obligo	5.390.000	50%		3.227.000		3.227.000
Lening 10031188 WSW 60178	2.569.000	50%		1.538.000		1.538.000
Lening 22117 WSW 60513	5.000.000	50%		2.994.000		2.994.000
Totaal Dudok Wonen	209.512.033		183.900.000	7.759.000	2.335.667	189.323.333
zorgcomplex Ridderspoor leningnr 134110 wsw 45121	2.900.000	50%	2.900.000			2.900.000
NRV 664 Obligo	2.493.000	50%		15.000		15.000
Lening 10031193 WSW 60181	860.000	50%		5.000		5.000
Totaal Eemland wonen	6.253.000		2.900.000	20.000	0	2.920.000
Herfin. & nieuwbouw leningnr. 10023802 wsw 37003	10.000.000	50%	10.000.000		10.000.000	0
Herfin. Renovatieprojecten leningnr. 10025073 wsw 39197	5.000.000	50%	5.000.000			5.000.000
herfin. en nieuwbouw leningnummer 40105393 wsw 42177	10.000.000	50%	10.000.000			10.000.000
herfin. en nieuwbouw leningnr 40106767 wsw 43578	10.000.000	50%	10.000.000			10.000.000
leningnr. 10027709 wsw 44535	5.000.000	50%	5.000.000			5.000.000
Lening wsw 46132	8.000.000	50%	8.000.000			8.000.000
Lening 40.110515 wsw 46902	5.000.000	50%	5.000.000			5.000.000
Lening 2-29266 wsw 47143	4.000.000	50%	4.000.000		4.000.000	0
Lening 40.11157 wsw 47415	5.000.000	50%	5.000.000			5.000.000
Lening 40.11158 wsw 47414	5.000.000	50%	5.000.000			5.000.000
Lening 174447 wsw 47523	5.000.000	50%	5.000.000			5.000.000
Lening 40.11823 wsw 47955	5.000.000	50%	5.000.000			5.000.000
Lening 40.113348 wsw 49184	5.000.000	50%	5.000.000			5.000.000
Lening 40.113349 wsw 49185	5.000.000	50%	5.000.000			5.000.000
Lening 40.114745 wsw 50504	10.000.000	50%		10.000.000		10.000.000
NRV 1356 Obligo	6.071.000	50%		2.278.000		2.278.000
Lening 40.115072 wsw 60049	7.500.000	50%		2.814.000		2.814.000
Lening 40.115073 wsw 60050	7.500.000	50%		2.814.000		2.814.000
Lening 10031277 wsw 60135	2.743.000	50%		1.029.000		1.029.000
Lening 2-31413 wsw 60540	10.000.000	50%		3.752.000		3.752.000
Totaal Gooi en Omstreken	130.814.000		87.000.000	22.687.000	14.000.000	95.687.000

Verz.huis Boomberg leningnr 400100558 wsw 37131	1.400.000	50%	1.400.000			1.400.000
Lening 40.112240 wsw 48291	4.400.000	50%	4.400.000			4.400.000
NRV 3182 Obligo	11.758.000	50%		194.000		194.000
Lening 10031198 wsw 60186	3.713.000	50%		61.000		61.000
Totaal Habion	21.271.000		5.800.000	255.000	0	6.055.000
leningnr. 10028321 wsw 45752	20.000.000	50%	20.000.000			20.000.000
leningnr. 163020001 wsw 45792	20.000.000	50%	20.000.000			20.000.000
leningnr. 65189 wsw 46112	10.000.000	50%	10.000.000			10.000.000
leningnr. 65190 wsw 46113	10.000.000	50%	10.000.000			10.000.000
leningnr. 154333 wsw 46652	10.250.000	50%	10.250.000			10.250.000
leningnr. 40.11389 wsw 47653	11.600.000	50%	11.600.000			11.600.000
leningnr. 1-29607 wsw 47753	7.500.000	50%	7.500.000			7.500.000
Lening 40.112269 wsw 48320	5.000.000	50%	5.000.000			5.000.000
Lening 40.113258 wsw 49099	25.000.000	50%	25.000.000			25.000.000
Lening 40.113268 wsw 49103	26.250.000	50%	26.500.000			26.500.000
Lening 40.113273 wsw 49106	15.000.000	50%	15.000.000			15.000.000
Lening 1-30778 wsw 49965	17.000.000	50%	17.000.000			17.000.000
NRV 514 Obligo	64.890.000	50%		6.343.000		6.343.000
Lening 10031182 wsw 60166	19.384.000	50%		1.895.000		1.895.000
Totaal Stichting de Alliantie	261.874.000		177.850.000	8.238.000	0	186.088.000
"Leen ter Rouwelaarhuis" len.nr. 40102861 wsw 39259	4.076.000	50%	4.076.000			4.076.000
Leningnr. 10028176 wsw 45460	1.984.000	50%	1.587.000		66.000	1.521.000
NRV 4201 Obligo	47.387.000	50%		248.000		248.000
Lening 10031305 wsw 60385	13.848.000	50%		72.000		72.000
Totaal Stichting Woonzorg Nederland	67.295.000		5.663.000	320.000	66.000	5.917.000
3. TOTAAL BORGSTELLINGEN VIA ACHTERVANG WSW	697.019.033		463.113.000	39.279.000	16.401.667	485.990.333
4 = 1 + 2 + 3 Totaal Borgstellingen/garanties	713.821.851		481.240.542	40.379.000	17.467.336	504.152.206

5.8 EMU-saldo

Emu saldo	Begroting 2021	Realisatie 2021
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-6.412	-2.578
Mutatie (im)materiële vaste activa	11.045	1.830
Mutatie voorzieningen	-1.903	-1.189
Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-5.184	-1.659
Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0	0
Berekend EMU-saldo (1-2+3-4-5)	-14.176	-3.938

Bedragen maal € 1.000

Toelichting bij EMU saldo:
Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMI-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Van dit maximale tekort van 3% van Nederland is 2,6% voor de rijksoverheid en 0,4% voor de decentrale overheden. De EMU-systematiek werkt evenwel op een andere manier dan het baten-lastenstelsel dat decentrale overheden hanteren. Investeringen en uitgaven die worden gedekt uit reserves tellen bijvoorbeeld niet mee in de uitkomsten van het baten-lastenstelsel, maar tellen wel door in het EMU saldo. Bij een voordelig rekeningsaldo kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben.
Het EMU-saldo van 2021 is negatief. Dit betekent dat Hilversum in 2021 via reële transacties meer geld heeft uitgegeven dan ontvangen.

De referentiewaarde voor Hilversum is een tekort van € 9,7 miljoen.
De individuele EMU-referentiewaarde betreft geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een provincie of gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft.
Aangezien het EMU-saldo van Hilversum onder de referentiewaarde blijft, is de bijdrage van Hilversum aan het landelijke EMU-saldo geen aandachtspunt.

6. Bijlagen

6.1 Overzicht van taakvelden per programma

bedragen x € 1.000

	Begroting 2021			Gewijzigde begroting 2021			Realisatie 2021		
Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.10 Mutaties reserves	800	-2.560	-1.760	2.542	-2.560	-18	2.587	-2.400	187
0.63 Parkeerbelasting	56	-4.435	-4.380	56	-3.801	-3.746	47	-3.937	-3.890
2.1 Verkeer en vervoer	13.994	-546	13.448	15.139	-946	14.193	15.190	-1.466	13.723
2.2 Parkeren	4.007	-1.325	2.682	4.026	-952	3.074	4.113	-1.003	3.110
2.4 Economische havens en waterwegen	395	-66	329	375	-66	309	456	-48	408
5.1 Sportbeleid en activering	977	-5	971	1.102	-5	1.096	893	-110	783
5.2 Sportaccommodaties	2.931	-1.073	1.858	2.952	-1.037	1.915	3.514	-1.719	1.795
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.887	-496	3.391	4.709	-526	4.183	3.980	-544	3.436
5.4 Musea	1.371	-338	1.033	1.371	-338	1.033	1.230	-356	874
5.5 Cultureel erfgoed	534	-98	437	584	-98	487	695	-60	635
5.6 Media	1.680	-1	1.679	1.839	-1	1.838	1.630	-3	1.627
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6.642	-355	6.287	6.660	-355	6.305	6.542	-328	6.215
7.2 Riolering	5.199	-7.917	-2.718	5.199	-7.917	-2.718	5.793	-8.165	-2.372
7.3 Afval	8.623	-10.994	-2.371	8.788	-10.994	-2.206	8.979	-11.066	-2.088
7.4 Milieubeheer	2.921	-476	2.445	2.588	-21	2.567	3.021	-369	2.652
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	635	-535	100	665	-535	130	676	-398	278
8.1 Ruimtelijke ordening	2.661	-316	2.345	3.478	-316	3.162	4.211	-937	3.274
8.3 Wonen en bouwen	3.848	-2.714	1.134	4.135	-3.274	861	5.001	-3.333	1.668

Programma 1. Wonen en leven	**61.160**	**-34.250**	**26.909**	**66.207**	**-33.742**	**32.464**	**68.559**	**-36.243**	**32.317**
0.10 Mutaties reserves	0	-179	-179	0	-179	-179	0	-179	-179
4.2 Onderwijshuisvesting	8.373	-221	8.151	8.633	-544	8.088	8.528	-481	8.047
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	5.625	-3.844	1.781	6.373	-3.844	2.529	5.893	-3.552	2.341
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	9.519	-348	9.170	10.540	-348	10.191	9.778	-512	9.266
6.2 Toegang	1.942	-2	1.940	2.032	-2	2.030	1.966	-7	1.959
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	3.135	-32	3.103	3.065	-32	3.033	2.997	-21	2.976
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	20.211	-569	19.642	20.546	-569	19.977	20.077	-1.209	18.867
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	17.419	-8	17.411	16.974	-8	16.966	17.226	-34	17.192
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	20.334	-1.001	19.333	21.015	-1.001	20.014	21.126	-451	20.675
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	3.247	-3	3.244	4.047	-3	4.044	5.275	-10	5.265
7.1 Volksgezondheid	3.113	-81	3.031	3.251	-81	3.169	3.136	-88	3.049
Programma 2. Zorg	**92.917**	**-6.290**	**86.628**	**96.475**	**-6.613**	**89.863**	**96.002**	**-6.544**	**89.457**
0.10 Mutaties reserves	0	-235	-235	0	-914	-914	0	-902	-902
3.1 Economische ontwikkeling	2.364	-5	2.359	3.604	-65	3.539	3.415	-173	3.241
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	47	0	47	47	0	47	47	0	47
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	233	-573	-340	233	-543	-310	375	-577	-202
3.4 Economische promotie	857	0	856	857	0	856	845	-4	841
6.3 Inkomensregelingen	40.035	-28.718	11.317	51.840	-39.818	12.022	52.057	-40.099	11.957
6.4 Begeleide participatie	6.554	0	6.553	7.289	0	7.288	7.200	0	7.200
6.5 Arbeidsparticipatie	4.375	-16	4.360	6.294	-16	6.279	5.589	-56	5.533
Programma 3. Werken	**54.466**	**-29.548**	**24.918**	**70.165**	**-41.357**	**28.808**	**69.527**	**-41.812**	**27.715**
0.1 Bestuur	4.053	-1	4.051	4.078	-1	4.076	4.369	-860	3.509
0.10 Mutaties reserves	38	-50	-12	38	-50	-12	38	-50	-12

0.2 Burgerzaken	2.045	-1.284	761	2.521	-1.075	1.446	2.916	-1.311	1.605
0.4 Overhead	33.236	-462	32.774	34.899	-462	34.437	34.732	-1.597	33.135
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	8.718	-14	8.704	8.808	-14	8.794	8.676	0	8.676
1.2 Openbare orde en veiligheid	3.603	-142	3.461	3.833	-101	3.732	4.185	-313	3.872
Programma 4. Bestuur	**51.693**	**-1.953**	**49.740**	**54.177**	**-1.703**	**52.474**	**54.916**	**-4.131**	**50.785**
0.10 Mutaties reserves	0	0		6.511	-11.985	-5.474	6.511	-9.771	-3.260
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	2.315	-1.526	790	2.415	-3.268	-852	1.875	-2.473	-598
0.5 Treasury	-136	-390	-526	-281	-309	-590	-366	-309	-675
0.61 OZB woningen	557	-12.310	-11.753	557	-12.310	-11.753	785	-12.611	-11.826
0.62 OZB niet-woningen	638	-10.228	-9.590	568	-10.149	-9.581	1.138	-10.997	-9.859
0.64 Belastingen overig	1.018	-1.201	-183	1.160	-973	187	1.062	-834	228
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	-162.850	-162.850	0	-173.564	-173.564	0	-176.390	-176.390
0.8 Overige baten en lasten	-189	0	-189	-462	0	-462	60	-134	-73
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	62	0	62	679	0	679	46	0	46
8.2 Grond exploitatie (niet bedrijventerrein)	980	-711	270	3.141	-4.739	-1.598	3.295	-2.748	547
Programma 5. Financiën en grondexploitaties	**5.246**	**-189.215**	**-183.969**	**14.288**	**-217.296**	**-203.007**	**14.406**	**-216.268**	**-201.862**
Resultaat van de rekening van baten en lasten	**265.482**	**-261.256**	**4.226**	**301.312**	**-300.710**	**602**	**303.410**	**-304.998**	**-1.587**

6.2 Verantwoordingsinformatie over de specifieke uitkeringen (SiSa)

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2021 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 1-3-2022								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A12B	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving toegangsbewijzen Veiligheidsregio's	Naam veiligheidsregio Aard controle n.v.t. Indicator: A12B/01	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: A12B/02	Besteding volgens besluit van de veiligheidsregio uitgevoerd (Ja/nee) Aard controle n.v.t. Indicator: A12B/03	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: A12B/04	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: A12B/05	
			Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek	€ 206.520	Ja	€ 206.520	Ja	
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek Gemeenten	Besteding (T-1) - betreft nog niet verantwoorde bedragen over 2020 Aard controle R Indicator: B2/01	Aantal (potentieel) gedupeerden (als gemeld door Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen aan de gemeente) (jaar T) Aard controle R Indicator: B2/02	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden (als gemeld door Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen aan de gemeente) (t/m jaar T) Aard controle R Indicator: B2/03	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Aard controle R Indicator: B2/04	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen c (artikel 3) Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05	
			€ 0	192	192	€ 14.734	€ 14.734	
			Normbedragen voor a, b en d (Ja/Nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 Aard controle n.v.t. Indicator: B2/06	Normbedrag voor e (Ja/Nee) (vanaf 2021) Nee: indicator B2/13 en B2/14 / Ja: indicator B2/21 en B2/22 Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: B2/08			
			Ja	Ja	Nee			
			Reeks 1 Aantal uitgewerkte plannen van aanpakken (jaar T) Keuze werkelijke kosten Aard controle D2 Indicator: B2/09	Reeks 1 Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpakken (t/m jaar T) Keuze werkelijke kosten Aard controle n.v.t. Indicator: B2/10	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b en d (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/11	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b en d (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle n.v.t. Indicator: B2/12		

			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/14*				
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden cumulatief (t/m jaar T) **Keuze normbedragen** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/16*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (t/m jaar T) **Keuze normbedragen** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (t/m jaar T) **Keuze normbedragen** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/20*
			€ 39.900	€ 39.900	€ 159.528	€ 159.528	€ 0	€ 0
			Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerde), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerde), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) **Keuze normbedragen** *Aard controle n.v.t* *Indicator: B2/22*				
			€ 120.000	€ 120.000				
BZK	**C1**	**Regeling specifieke uitkering Reductie Energiegebruik** Gemeenten	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/01*	Aantal woningen dat bereikt is met het project (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/02*	Aantal woningen waar energiebesparende maatregelen plaatsvinden (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/03*			
			Ja	5.330	420			
			Projectnaam/nummer per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/04*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: C1/05*	Bestedingen (jaar T) komen overeen met ingediende projectplan (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/06*	Besteding (jaar T) aan afwijkingen Alleen invullen bij akkoord ministerie *Aard controle R* *Indicator: C1/07*		
		1	2019-621317	€ 74.618	Ja			
			Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/08*	Cumulatieve totale bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/09*	Toelichting op afwijkingen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/10*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/11*		
		1	*2019-621317*	€ 90.075		Ja		

BZK	C9	**Specifieke uitkering woningbouwimpuls** **Tranche 1 t/m 3** Gemeenten	Projectnaamnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/01*	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/02*	Aantal woningen cumulatief (t/m jaar T) **gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/03*	Realisatie maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 08 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/04*	Totale besteding (jaar T) Alleen van toepassing voor tranche 1 beschikkingen *Aard controle R* *Indicator: C9/05*	Bestedingen in (jaar T) komen overeen met aanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 08 verplicht Alleen van toepassing voor tranche 1 en 2 beschikkingen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/06*
		1	Specifieke uitkering Woningbouwimpuls - tweede tranche	Ja	0	Ja	€ 0	Ja
			Kopie projectnaam/ nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/07*	Toelichting besteding (jaar T) volgens projectplan *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/09*	Realisatie afwijkingen in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C9/10*	Cumulatieve realisatie afwijkingen in (t/m jaar T) Alleen van toepassing voor tranche 3 beschikkingen *Aard controle R* *Indicator: C9/11*	Cumulatieve opbrengsten uit grondverkopen en/of kostenverhaal tot en met (jaar T) conform projectaanvraag Alleen van toepassing voor tranche 3 beschikkingen *Aard controle R* *Indicator: C9/12*
		1	Specifieke uitkering Woningbouwimpuls - tweede tranche	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie projectnaam/ nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/13*	Actualisatie financieel tekort project Alleen van toepassing voor tranche 3 beschikkingen *Aard controle R* *Indicator: C9/14*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) Alleen van toepassing voor tranche 3 beschikkingen *Aard controle R* *Indicator: C9/15*	Prijzen woningen komen overeen met projectplan (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/16*	Percentage gebouwde betaalbare woningen ten opzichte van het totaal aantal gebouwde woningen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/17*	Project afgerond (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/18*
		1	Specifieke uitkering Woningbouwimpuls - tweede tranche	€ 0	€ 0	Ja	0	Nee
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/19*					
			Nee					
BZK	C30	**Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgasvrije wijken 2e ronde** Gemeenten	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: C30/01*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) te laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C30/02*	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij gemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk *Aard controle D2* *Indicator: C30/03*	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij-readygemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk *Aard controle D2* *Indicator: C30/04*	Aanvraag is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee) Indicator 06 verplicht als hier 'Nee' wordt ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C30/05*	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 05 'Nee' is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C30/06*
			€ 32.492	€ 32.492	0	0	Ja	
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C30/07*					
			Nee					

BZK	**C31**	**Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare doelgroepen** Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C31/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controlen n.v.t.* *Indicator: C31/02*	Besteding (jaar T) aan projecten die niet zijn opgenomen in de toezegging *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C31/03*	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 03 een bedrag is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C31/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C31/05*	
			€ 0	€ 0	€ 0		Nee	
BZK	**C32**	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen** Gemeenten	Beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/03*	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 augustus 2022 (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: C32/04*	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/06*
		1	SUVIS21-00745383	€ 142.671	€ 142.671	Ja		Nee
		2	SUVIS21-00804020	€ 54.000	€ 54.000	Ja		Nee
		3	SUVIS21-00804095	€ 39.150	€ 39.150	Ja		Nee
		4	SUVIS21-01091603	€ 54.494	€ 54.494	Ja		Nee
BZK	**C43**	**Regeling reductie energiegebruik woningen** Gemeenten	Beschikkingsnummer/naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C43/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/03*	Aantal bereikte woningen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/04*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/06*
			RREW2020-00450385	€ 79.407	€ 79.407	1.378		Nee
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslag enaffaire**	Aantal gedupeerden (artikel 1, lid 2) *Aard controle R* *Indicator: C62/01*	Berekening bedrag uitvoeringskosten *Aard controle R* *Indicator: C62/02*	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/04*		
			90	€ 13.500	€ 0	Nee		
OCW	**D1**	**Regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten** **Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten** Regeling vsv voor de jaren 2017 t/m 2020 Contactgemeenten	Correctie besteding 2020 Bij een lagere besteding dient u voor het bedrag een minteken op te nemen *Aard controle R* *Indicator: D1/01*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D1/02*				
			€ 97.029	€ 97.029				

OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/04*		
			€ 1.275.601	€ 497.709	€ 0	€ 808.653		
		1	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/05*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/06*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/07*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/08*		
OCW	**D10**	**Volwasseneneducatie** Contactgemeenten	Verstrekte uitkering (jaar T) (inclusief eventuele prijsbijstelling) *Aard controle R* *Indicator: D10/01*	Besteding (jaar T) van educatie *Aard controle R* *Indicator: D10/02*	Reservering besteding van educatie in (jaar T) voor volgend kalenderjaar (jaar T+1) *Aard controle R* *Indicator: D10/03*	Onttrekking besteding van educatie in (jaar T) van volgend kalenderjaar (jaar T+1) *Aard controle R* *Indicator: D10/04*		
			€ 765.773	€ 643.340	€ 382.887	€ 0		
OCW	**D11**	**Regeling specifieke uitkering extra financiële middelen RMC-functie** Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contact gemeente *Aard controle R* *Indicator: D11/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D11/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D11/03*			
			€ 0	€ 0	Nee			
OCW	**D12**	**Regionale meld- en coördinatiefunctie** **Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten** Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2024 Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contactgemeente *Aard controle R* *Indicator: D12/01*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D12/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D12/03*			
			€ 602.283	€ 0	Nee			
OCW	**D12A**	**Regionaal programma voortijdig schoolverlaten Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten** Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2024 Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contactgemeente *Aard controle R* *Indicator: D12A/01*	Besteding aan contactschool (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D12A/02*	Totale besteding (jaar T) van educatie (automatisch ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D12A/03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D12A/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D12A/05*	
			€ 266.197	€ 0	€ 266.197	€ 0	Nee	

OCW	D14	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*		
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n. v.t.* *Indicator: D14/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/06*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/07*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/08*		
			1					
			2					

IenW	E3	**Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n. v.t.* *Indicator: E3/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/03*	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt *Aard controle R* *Indicator: E3/04*	Correctie over besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/05*	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/06*
			1 BSV 2011057211	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 IenM/BSK-2014/122801	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 IenW/BSK-2021/54388	€ 4.471	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n. v.t.* *Indicator: E3/07*	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/08*	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/09*	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/10*	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/12*
			1 *BSV 2011057211*	€ 788.804	€ 0	€ 788.804	€ 0	Nee
			2 *IenM/BSK-2014/122801*	€ 1.248.252	€ 22.845	€ 1.226.217	-€ 22.035	Nee
			3 *IenW/BSK-2021/54388*	€ 4.471	€ 0	€ 0		Nee

IenW	E20	**Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/04*			
			€ 939.194	€ 939.194	€ 452.153	Nee			
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/08*			
			1 108 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW | aantal in st	Ja	8				
			2 111 Aanleg van een voetgangersoversteekplaats | aantal in st	Ja	1				
			3 119 Aanleg van een fietsoversteek (middeneiland), alleen bij een kruispunt | aantal in st	Ja	3				
			4 120 Aanleg van een snelheidsremmende plateau voor een fietsoversteek, alleen bij een kruispunt | aantal in st	Ja	20				
			5 223 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer) | aantal in st	Ja	37				
			6 130 Aanleg van een fietsoversteek (middeneiland), alleen bij een kruispunt | aantal in st	Ja	1				
IenW	E27B	**Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SI Sa tussen medeoverheden)** **Provinciale beschikking en/of verordening** Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/01*	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen *Aard controle R* *Indicator: E27B/02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E27B/03*	**Correctie** ten opzichte van tot (jaar T) verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen *Aard controle R* *Indicator: E27B/04*	**Correctie** ten opzichte van tot (jaar T) verantwoorde overige bestedingen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen *Aard controle R* *Indicator: E27B/06*		
			1 724043/732265	€ 0	€ 0				
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/08*	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/07*	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/08*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/09*	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/10*		
			1 724043/732265	€ 243.160	€ 12.515	In 2017 al eindverantwoording ja aangegeven. Vaststellingsverzoek nog niet ingediend.	Ja		

EZK	**F11**	**Regeling specifieke uitkering MKB Deals 1e tranche**	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Zelfstandig uitvoering (exclusief uitvoering door derde) *Aard controle R* *Indicator: F11/01*	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T). Inclusief uitvoering door derde (sisa tussen medeoverheden) vanaf verantwoordingjaar SISa 2021 Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle R* *Indicator: F11/02*	Besteding (jaar T) t.l.v. cumulatieve cofinanciering Dit betreft het deel dat naast de Rijksmiddelen is ingelegd volgens afspraak uit MKB-deal *Aard controle R* *Indicator: F11/03*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F11/04*	Bestedingen zijn verantwoord op basis van voorlopige toekenningen? (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: F11/05*	Toelichting Als bij 04 en 05 'Nee' is ingevuld, dan is toelichting verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F11/06*
			€ 118.430	€ 118.430	€ 114.281	Nee	Ja	Er zijn voorlopige beschikkingen afgegeven welke na eindverantwoording definitief vastgesteld worden.
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2021** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 30.421.492	€ 650.492	€ 1.420.721	€ 11.450	€ 184.089	€ 4.810
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtscheiden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 523.113	€ 26.477	€ 0	€ 1.013.038	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te scheiden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 0	Ja				

SZW	G3	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2021** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) *Aard controle R* *Indicator: G3/06*	
			€ 65.033	€ 6.430	€ 78.172	€ 0	€ 0	€ 0	
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtscheiden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtscheiden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtscheiden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtscheiden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*		
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja		
SZW	G4	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _gemeentedeel 2021** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) *Aard controle R* *Indicator: G4/06*	
	1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 94.067	€ 320.066	€ 61.910	€ 65.232	€ 0		
	2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 44.059	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
	3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 2.796.572	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
	4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 1.773.169	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
	5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 1.276.742	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
		Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n. v.t.* *Indicator: G4/10*				
	1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	21	77	Ja				
	2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	1	0	Ja				
	3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	673	0	Ja				
	4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	608	0	Ja				
	5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	406	0	Ja				

			Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/11*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo *Aard controle D2* *Indicator: G4/12*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/13*		
			€ 0	€ 0	€ 0		
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/14*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/16*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/18*	
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ gemeentedeel** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Aantal gedupeerden (zoals omschreven in artikel 1 van de Regeling specifieke uitkering compensatie van de kosten die verband houden met het kwijtschelden van publieke schulden binnen het SZW-domein van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire toeslagen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03*		
			€ 0	€ 0	90		

VW 8	H4	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
			€ 294.779	€ 216.115				
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **Onroerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **roerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **overige kosten** *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
		1	vervanging kunstgras veld 13 v.v. Altius, Berenstein, pagina 186, programma 1, taakveld 5.2	€ 78.851	€ 78.851	€ 0	€ 0	
		2	exploitatie, programma wonen en leven, thema levendige stad. Pagina 28 en 207 + toelichting in doc "detail toelichting begroting"	€ 86.089	€ 86.089	€ 0	€ 0	
		3	onderhoudsvoorziening, pagina 188, maatschappelijk vastgoed, referentie 3 + toelichting in doc "detail toelichting begroting"	€ 45.836	€ 45.836			
		4	divers, zie specificatie begroting 2021 tbv overhead, pagina begroting 186/187 + toelichting in doc "detail toelichting begroting"	€ 5.339			€ 5.339	
VW 8	H7	**Regeling specifieke uitkering aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling** Gemeenten	Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H7/01*	Besteding (jaar T) **Zelfstandige uitvoering** *Aard controle R* *Indicator: H7/02*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Inclusief uitvoering door derde vanaf SISa 2021 Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle R* *Indicator: H7/03*	Project is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H7/04*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H7/05*	
		1	GHNT inzet ervaringsdeskundigheid bij huiselijk geweld 2020 - 2021 / 330798	€ 57.317	€ 66.620	Nee	SP/330798/2021 Verlenging projectperiode	
		2	GHNT Verbeteren van traumascreening en vergroten van traumasensitiviteit 2020 -2021 / 330799	€ 54.116	€ 54.116	Nee	SP/330799/2021 Verlenging projectperiode	
			Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H7/06*	Projectwerkzaamheden afgerond? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H7/07*				
			Ja	Nee				

VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikkingsnummer Aard controle n.v.t. Indicator: H8/01	Totaal bedrag volgens beschikking Aard controle n.v.t. Indicator: H8/02	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) Gerealiseerd Aard controle R Indicator: H8/03	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) Gerealiseerd Aard controle R Indicator: H8/04	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) Gerealiseerd Aard controle n.v.t. Indicator: H8/05	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) Gerealiseerd Aard controle n.v.t. Indicator: H8/06
		1	1015407	€ 50.000				€ 50.000
		2	1033407	€ 212.856		€ 100.000		€ 100.000
		3						
		4						

			Kopie beschikkingsnummer Aard controle n.v.t. Indicator: H8/07	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: H8/08
		1	1015407	Ja
		2	1033407	Nee
		3		
		4		

VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: H12/01	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: H12/02	Eindverantwoording? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03
			€ 49.578	Ja	Ja

VWS	H16	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden	Betreft jaar Aard controle n.v.t. Indicator: H16/01	Beschikkingsnummer / naam Aard controle n.v.t. Indicator: H16/02	Totale besteding Aard controle R Indicator: H16/03
		1	2020	SPUKIJZ21210	€ 185.942
		2	2021	SPUKIJZ21R2173	€ 177.639

			Naam locatie Aard controle n.v.t. Indicator: H16/04	Totale toezegging per locatie Aard controle R Indicator: H16/05	Besteding per locatie Aard controle R Indicator: H16/06	Verschil toezegging vs. Besteding per locatie (automatisch berekend) Aard controle n.v.t Indicator: H16/07	Betreft jaar? Aard controle R Indicator: H16/08
		1	Zwembad de Lieberg	€ 185.942	€ 185.942	€ 0	2020
		2	Zwembad de Lieberg	€ 177.639	€ 177.639	€ 0	2021

7. Controleverklaring

PUBLIEKE SECTOR ACCOUNTANTS

Publieke Sector Accountants B.V.
Jan Sluijtersstraat 21
3059 VC Rotterdam
www.publiekesectoraccountants.nl
info@psa-ra.nl

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van de gemeente Hilversum

VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN JAARREKENING 2021

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2021 van de gemeente Hilversum te Hilversum gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2021 als van de activa en passiva van de gemeente Hilversum op 31 december 2021 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2021 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader 2021 dat met de raadsinformatiebrief van 13 januari 2022 aan de raad is aangeboden.

De jaarrekening bestaat uit:

1. het overzicht van baten en lasten over 2021;
2. de balans per 31 december 2021;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
4. de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
5. de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het Controleprotocol 2019 – 2022 welke is vastgesteld door de gemeenteraad op 29 januari 2020 en de Regeling Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2021 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Hilversum zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2021 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 3.030.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling Controleprotocol WNT 2021. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 125.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

De andere informatie bestaat uit:
- de Inhoudsopgave;
- de Leeswijzer;
- het Jaarverslag, waaronder de Programma verantwoording en De paragrafen;
- de In control verklaring; en
- de Specificatie risico's.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

PUBLIEKE SECTOR ACCOUNTANTS

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de raad voor de jaarrekening
Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader 2021 dat met de raadsinformatiebrief van 13 januari 2022 aan de raad is aangeboden.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeente in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De raad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het Controleprotocol 2019 – 2022 welke is vastgesteld door de gemeenteraad op 29 januari 2020, de Regeling Controleprotocol WNT 2021, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's:
  - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
  - dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,

  het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van

PUBLIEKE SECTOR ACCOUNTANTS

samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde afweging dat de gemeente in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeente haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeente de financiële risico's niet kan opvangen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rotterdam, 21 juni 2022

Publieke Sector Accountants B.V.

Was getekend: A. Booij RA

ValidSigned door A. Booij RA
op 21-06-2022

PUBLIEKE SECTOR ACCOUNTANTS

8. In control verklaring

1. Inleiding

1.1. Hilversum in control

Sinds boekjaar 2018 is in de jaarrekening van de gemeente Hilversum een In Control Statement opgenomen. Deze verklaring komt voort uit de afspraak die tussen de gemeenteraad en het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Hilversum is gemaakt zoals vastgelegd in de Financiële verordening gemeente Hilversum 2018 (ex artikel 212 GW). Er wordt door het college naar gestreefd dat Hilversum 'in control' is. Dit is het zodanig sturen en beheersen van de bedrijfsprocessen dat de doelstellingen worden gerealiseerd. Er is zicht en grip op de risico's en de processen worden rechtmatig, doelmatig en doeltreffend uitgevoerd, inclusief een getrouwe verantwoording.

1.2. Reikwijdte In Control Statement

Hilversum is, in het kader van dit in control statement, in control als de organisatie erin slaagt:

1. *de administratieve organisatie/ interne beheersing dusdanig in te richten en te laten werken dat de uitvoering van de processen rechtmatig en getrouw worden uitgevoerd, en*
2. *een lerende organisatie te zijn: de in de lijn zelf of door de Interne Audit Functie geconstateerde fouten en verbeterpunten worden adequaat opgepakt en de voortgang wordt bewaakt.*

De werkzaamheden t.b.v. dit in control statement betreffen dus niet beoordeling van de effectiviteit (doeltreffendheid) en efficiency (doelmatigheid) van de processen. Daartoe heeft het college van B&W een ander instrument (ex artikel 213a GW).

In het kader van Hilversum in control heeft de organisatie voor de belangrijkste (financiële) processen op systematische en risicogerichte wijze (verbijzonderde) interne controlewerkzaamheden uitgevoerd om de mate van in control per proces vast te kunnen stellen. In control betekent in dit geval niet foutloos of dat de administratieve organisatie op sommige punten geen verbetering behoeft. Het betekent dat Hilversum interne controles heeft uitgevoerd om die fouten of verbeterpunten zelf te constateren, op te pakken en de voortgang van de verbeteringen te bewaken. Door de risicogerichte aanpak zullen fouten nooit helemaal uitgesloten kunnen worden. Hierbij spelen ook kosten-batenafwegingen een rol. Denk aan de gestelde eisen m.b.t. vaststellen prestatielevering in het inkoopproces en de bestaanscontroles van gerealiseerde investeringen.

De goedkeurings- en rapporteringstoleranties voor de in control statement zijn dezelfde als welke de externe accountant hanteert voor de jaarrekeningcontrole. Deze zijn vastgelegd in de door de gemeenteraad vastgesteld controleprotocol. Dit houdt in dat een "schoon" In Control Statement wordt afgegeven als de geconstateerde fouten minder zijn dan 1% (€ 3,0 miljoen) van de werkelijke lasten en de onzekerheden minder dan 3% (€ 9,0 miljoen).

2. In Control Statement gemeente Hilversum - controlejaar 2021

2.1. Getrouwe en rechtmatige uitvoering van processen

Het college is van mening dat voor het merendeel sprake is van getrouwe en rechtmatige uitvoering van processen, hoewel er over 2021 een aantal fouten en/of onzekerheden zijn te melden.
In hoofdstuk 4.2.7 wordt u uitgebreid geïnformeerd over de begrotingsrechtmatigheid.

De onrechtmatigheden aangetroffen in 2021 hebben voor € 0,5 miljoen (2020: € 0,5 miljoen) betrekking op de aanbestedingen/inkopen. Het totaal aan onrechtmatigheden valt daarmee ruimschoots binnen de materialiteitsgrens van 1% van de totale uitgaven van de gemeente, waardoor dit geen effect heeft op de strekking van het rechtmatigheidsoordeel van de accountant.

Het college stelt vast dat de gemeente Hilversum jaarlijks nog altijd rechtmatigheidsfouten ten aanzien van niet juist Europees aanbestede leveringen en diensten kent. Rechtmatigheid van de aanbestedingen blijft een aandachtsgebied voor het college, waarbij de college inzet op een nog verdere verlaging van de rechtmatigheidsfouten. De huidige omvang van de fout wordt veroorzaakt door de nog doorlopende fout van in het verleden onjuist aanbestede diensten. Er is hierbij sprake van veelal een bewuste keuze om deze geconstateerde en doorlopende fout te accepteren omwille van het bekende spanningsveld tussen rechtmatigheid en doelmatigheid. Vanuit het oogpunt van rechtmatigheid moesten de afgelopen jaren in een korte periode diverse contracten (veelal ICT applicaties) opnieuw worden aanbesteed. Het college voert (Europese) aanbestedingen bij voorkeur uit op momenten die logisch samenhangen met de verdere ontwikkeling van de organisatie als geheel en de bedrijfsvoering in het bijzonder. Op deze wijze leveren aanbestedingen een strategische bijdrage aan de lange termijn continuïteit en stabiliteit van onze dienstverlening én voorkomen we kapitaalvernietiging en capaciteitsverspilling door migraties die louter zijn ingegeven door aflopende contracten.

2.2 Lerende organisatie

Binnen een lerende organisatie betekent in control zijn en/of komen niet alleen dat een organisatie systematisch interne controles uitvoert en dat de organisatie fouten en verbeterpunten zelf constateert, maar ook dat de organisatie de verbeteringen in gang zet en bewaakt. Het college is van mening dat op dit punt de gemeente in 2021 laat zien dat het in control is. Onder de noemer Hilversum in control maakt het werk van het op systematische en risicogerichte wijze uitvoeren van (verbijzonderde) interne controlewerkzaamheden op de belangrijkste financiële processen en IT-systemen. Over de hieruit logischerwijs volgende ‘nieuwe verbeterpunten’ is de gemeente transparant en pakt deze voortvarend op. Het college ziet toe op de voortgang van het in gang zetten van de verbeteringen door het management. Het management rapporteert over de voortgang daarvan. Een lerende organisatie is hiermee gecreëerd en Hilversum is daarmee naar de mening van het college in control.

3. Overige opmerkingen

3.1 Ketensamenwerking en/of organisaties op afstand

Het college merkt op dat Hilversum steeds meer afhankelijk is van andere organisaties en ketenpartners, omdat steeds meer gewerkt wordt via ketensamenwerking en/of met andere organisaties. Dit betekent ook dat de mate waarin Hilversum in control kan zijn, steeds vaker wordt bepaald door de mate waarin deze ketenpartners en andere organisaties hun zaken goed op orde hebben en hoe de (regie op de) samenwerking door Hilversum worden beheerst. Deze afhankelijkheid heeft steeds meer aandacht binnen de gemeente en zal dit ook blijven houden.

3.2 Afhankelijkheid van de interne audit functie

Het college merkt op dat voor het Hilversum in control-programma de organisatie nog steeds in belangrijke mate (te) afhankelijk is van de interne audit functie. Door control zoveel mogelijk in te bedden in het primaire proces, kan de internal audit functie de gewenste onafhankelijke en objectieve rol vervullen en zich meer richten op specifieke belangrijke thema’s en risico’s. Hiervoor zal door de interne audit functie samen met het directieteam een concreet plan van aanpak worden opgesteld, waarin ook de veranderingen met de komst van de rechtmatigheidsverklaring in 2022 een plek krijgen.

4. Afsluiting en vooruitblik 2022

In control zijn en/of komen betekent niet alleen dat een organisatie systematisch interne controles uitvoert en dat de organisatie fouten en verbeterpunten zelf constateert, maar ook dat de organisatie de verbeteringen in gang zet en bewaakt. Uit de (verbijzonderde) interne controle over

controlejaar 2021 komt het beeld naar voren dat de organisatie bij bijna alle processen zichtbaar stappen heeft gezet ter verdere opvolging van de geconstateerde verbeterpunten, maar ook dat daarmee nog niet alle punten zijn opgepakt. Daarbij komt dat de we in een dynamische omgeving opereren die altijd weer nieuwe acties vereist. Verbeterpunten zullen door de organisatie blijven worden opgepakt. Hierbij zullen het college en het ambtelijk management voornamelijk prioriteit geven aan de rechtmatigheid van de (Europese) aanbestedingen, de processen rondom het sociaal domein en de inkomende en uitgaande subsidies.

Met ingang van 2022 legt het college als gevolg van een aanstaande wetswijziging verantwoording af aan de gemeenteraad over de rechtmatigheid. De accountant geeft dan vanaf boekjaar 2022 geen oordeel meer over de rechtmatigheid in zijn controleverklaring. Deze wetswijziging heeft dus gevolgen voor de rollen en verantwoordelijkheden van college, gemeenteraad, accountant en ambtelijke organisatie. Allereerst is medio 2021 onderzocht in hoeverre we als gemeente al in staat zijn om zelf een oordeel te geven over de financiële rechtmatigheid van onze belangrijkste financiële processen. Hierbij is specifiek beoordeeld of onze (V)IC-functie zodanig is opgezet dat we een over enig jaar een totaal conclusie kunnen trekken over de financiële rechtmatigheid en een vertaling naar de balans en staat van baten en lasten kunnen maken. Op basis van deze uitkomst is een plan van aanpak opgesteld om de (V)IC-functie verder door te ontwikkelen om een rechtmatigheidsverantwoording af te kunnen geven met ingang van het boekjaar 2022. Hiervoor zijn in het plan van aanpak verschillende acties geformuleerd die in de komende periode opgepakt worden.

Er is daarnaast altijd sprake van risico’s (bijvoorbeeld Covid-19 en nu recent de Oekraïne-crisis) die de realisatie van doelstellingen en het beheersen van de organisatie in de weg kunnen staan. De vraag hoe die risico’s beoordeeld moeten worden is continu aan de orde. Steeds kunnen nieuwe feiten en inzichten aanleiding geven tot andere afwegingen. Dit geldt eveneens voor de vraag in welke mate de organisatie bereid en in staat is deze te aanvaarden en welke oplossingsrichtingen gezocht worden om ze tegen te gaan. Dit is een verantwoordelijkheid van het college.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Hilversum,

9. Specificatie risico’s

Risicobeschrijvingen - Top 10

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
1	R100	22,5%	BUIG - Negatief saldo inkomsten-uitgaven bijstand	€ 0	€ 2.200.000	40%	In de jaren 2015 tot en met 2018 was het budget voor de BUIG (Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten) ontoereikend en is gebruik gemaakt van de landelijke vangnetregeling. Voor de jaren vanaf 2019 zijn de lasten hoger dan het ontvangen BUIG budget, maar voldoen we niet aan de voorwaarden van de vangnetregeling. De landelijke vangnetregeling betreft een getrapte vergoeding, waarbij tekorten deels worden gecompenseerd door het Rijk. Door de landelijke vangnetregeling wordt het tekort voor Hilversum afhankelijk van de hoogte van het landelijke BUIG-budget (macrobudget). Voor Hilversum geldt dat het tekort BUIG door de vangnetregeling niet hoger zal zijn dan rond de € 3 miljoen. In de meerjarenraming gaan we uit van een tekort in 2022 van € 0.8 miljoen dat terugloopt naar € 0,7 miljoen in 2024. Hieruit blijkt dat de gemeente Hilversum op begrotingsbasis ook voor de jaren 2022 en verder niet in aanmerking zal komen voor de vangnetregeling. In de begroting 2022 is het maximale risico ten aanzien van de BUIG € 2,2 miljoen (verschil tussen het begrote tekort en het gemaximaliseerde tekort). Om dit risico te beheersen wordt ingezet op het stimuleren van de uitstroom en het zoveel als mogelijk beperken van de instroom. We doen dit o.a. op basis van het nieuwe beleidsplan Focus op Werk en de regionale arbeidsmarktanalyses van het UWV. Op basis van de resultaten 2019 en begin 2020 waren we hierin succesvol. Als gevolg van de Covid-19 maatregelen is de instroom echter aanzienlijk gestegen. Dit heeft in 2021 geresulteerd in een beperkt nadeel. De meerjarige effecten van de Covid-19 maatregelen zijn vooralsnog onbekend. Daarnaast bestaat het risico dat het macrobudget in de toekomst voor ons nadelig wordt aangepast. Vooralsnog is het onduidelijk hoe het macrobudget zich voor de gemeente Hilversum meerjarig zal ontwikkelen. Door de stijgende lasten en onzekere inkomsten bestaat het risico dat de begroting onvoldoende middelen biedt voor de uitvoering van de BUIG. Wij schatten in dat dit risico de komende jaren aanwezig blijft en de kans van voordoen op 40%.
2	R184	10,2%	Het niet halen van taakstellende bezuinigingen Welzijn en Zorg	€ 0	€ 2.000.000	20%	In de afgelopen periode is invulling gegeven aan de diverse taakstellingen en zijn onderdelen afgeboekt (A21-191). De taakstelling loopt in de meerjarige begroting op tot € 0,6 miljoen voor Jeugd en € 1,4 miljoen voor WMO. Hiervan is inmiddels het grootste deel ingevuld. De

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							resterende niet ingevulde taakstelling is voor Jeugd € 0,2 miljoen en voor WMO € 0,3 miljoen (zie ook raadsvoorstel "Naar een financieel gezond sociaal domein" (10 november 2021)). Ten aanzien van het niet behalen van de bezuinigingen wordt het risico van het niet uitgewerkte deel (€ 0,5 miljoen) lager ingeschat dan het uitgewerkte deel (€ 1,5 miljoen). Voorzichtigheidshalve wordt het totaal van de taakstellingen als maximumbedrag van dit risico aangehouden (€ 2 miljoen). Vooralsnog wordt de kans van optreden ingeschat op 20%. Afhankelijk van de invulling van de in te vullen taakstelling zou het kans percentage in een volgend risicoprofiel kunnen worden bijgesteld.
	R99	10,2%	Meer gebruik van voorzieningen WMO	€ 250.000	€ 750.000	40%	De gemeente heeft de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de regelingen behorende bij de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO). Deze regelingen hebben een open-einde-karakter. De rekeningcijfers kunnen als gevolg van diverse onzekerheden in positieve, maar ook in negatieve zin afwijken van de begroting. De belangrijkste onzekerheden hebben betrekking op de te verwachten normale instroom en/of uitstroom. Bij verder gelijke omstandigheden wordt op termijn een groeiend beroep op de individuele voorzieningen verwacht, omdat op basis van demografische ontwikkeling steeds meer ouderen te verwachten zijn en omdat ouderen steeds langer zelfstandig thuis zullen blijven wonen. Vooruitkijkend zien wij voor de komende jaren de volgende risico's: • Prijsontwikkelingen. Diverse contracten met zorgaanbieders houden de mogelijkheid van (jaarlijkse) prijsindexering open. Deze contractuele indexaties zijn vaak afhankelijk van landelijk bepaalde indices en kunnen afwijken van de in de begroting gehanteerde prijsindexering. • Stijging van de vraag door bijvoorbeeld de groei van het aantal inwoners of andere demografische ontwikkelingen. Ook voor de komende jaren wordt verwacht dat het aantal inwoners zal stijgen. • Met de invoering van een gemaximaliseerde eigen bijdrage – onafhankelijk van het zorggebruik, inkomen en vermogen – via het zogeheten "abonnementstarief" heeft het Rijk het doel gehad stapeling van eigen bijdragen bij een huishouden te voorkomen. Als gevolg van deze (voor veel mensen) verlaging van de eigen bijdrage hebben zich vanaf 2019 meer mensen bij het Sociaal Plein gemeld, waardoor de afhandelings- en zorgkosten zijn gestegen. Vooralsnog is het onduidelijk of de (zorg)kosten als gevolg van het abonnementstarief ook in de komende jaren verder zullen stijgen.

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							• Het uitvoeringsplan 'ontmoeten en ondersteuning in de wijken' en ook de "Agenda WMO-welzijn in de wijk 2019-2021" veronderstellen o.a. dat de vraag naar individuele (duurdere) zorg via het Sociaal Plein zal dalen doordat meer burgers gebruik zullen gaan maken van de uit te breiden algemene voorzieningen (basisvoorziening begeleiding). De kans bestaat dat deze verschuiving zich later of anders voordoet dan nu verondersteld. Maar zelfs als de verschuiving plaatsvindt, kan het zijn dat de Wmo-uitgaven blijven stijgen door de eerdergenoemde autonome groei. Bovenstaande risico's zijn niet te splitsen in afzonderlijke componenten omdat het niet mogelijk is de gevolgen die zich gezamenlijk (kunnen) voordoen afzonderlijk te herkennen of inzichtelijk te maken.
4	R103	9%	Tegenvallende uitkering gemeentefonds (AU)	€ 0	€ 1.400.000	25%	De hoogte van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is afhankelijk van de Rijksuitgaven. Dit gaat op basis van het principe "samen de trap op en af", het 'accres' genaamd. Meer Rijksuitgaven betekent meer geld voor het gemeentefonds, minder Rijksuitgaven betekent minder geld voor het gemeentefonds. Daarnaast zijn er nog algemene mutaties op basis van de wijzigingen van de Hilversumse aantallen van de verdeelmaatstaven, die de basis vormen van de verdeling van het gemeentefonds (aantallen inwoners, woonruimten, bijstandsontvangers, leerlingaantallen etc.). Ook deze kunnen ertoe leiden dat Hilversum meer of minder geld uit het gemeentefonds ontvangt. Bijvoorbeeld: het inwonertal van Hilversum groeit. Dit heeft een gunstige uitwerking op de algemene uitkering uit het gemeentefonds. De Algemene uitkering bestaat voor een bedrag van ongeveer € 33 miljoen uit Integratie- en Decentralisatie uitkeringen. Het overige bedrag van € 143 miljoen is te beschouwen als het klassieke deel van de algemene uitkering. Een afwijking van 1% is € 1,4 miljoen. Op dit moment zijn er veel onzekerheden rondom de ontwikkeling van de algemene uitkering: - Herijking verdeling gemeentefonds In de decembercirculaire 2021 wordt nog steeds uitgegaan van de invoering van de herijking van de verdeling van het gemeentefonds per 01-01-2023. De mogelijke gevolgen van de herijking op onze inkomsten vanuit de Algemene Uitkering is nog niet definitief in te schatten en zodoende niet meegenomen in de kwantificering van dit risico.

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							- Voor 2022 zijn er nogmaals middelen toegezegd voor de compensatie van corona m.b.t. het jaar 2021 - Er komt een regeling van de meerkosten in de Jeugdwet en Wmo in 2022 - In 2022 zal de verwerking van de reguliere loon- en prijsstijging voor Beschermd Wonen structureel worden toegekend. - In tegenstelling tot de arbitrage uitspraak m.b.t. de middelen voor de jeugd zijn er voor de jaren 2023 en verder nog geen extra middelen toegekend en wordt er zelfs gesproken over bezuinigingen
5	R257	8,9%	Minder inkomsten lokale belastingen - uitstel betaaltermijnen en faillissementen	€ 200.000	€ 500.000	50%	Vanaf de start van de coronacrisis is voorzien dat economische schade bij burgers en bedrijven kan ontstaan door het wegvallen inkomsten. In 2021 is gebleken dat de gevolgen van de coronacrisis nog minimaal zijn vanwege de corona steunmaatregelen en deze binnen de bestaande begrote voorziening dubieuze debiteuren (jaarlijkse dotatie aan de voorziening betreft € 583.000 tegenover € 350.000 aan oninbaarstellingen in 2021) passen. Daarnaast is het debiteurensaldo per 31-12-2021 lager ten opzichte van 2020. De kwantificering van dit risico is daarom verlaagd: het maximumbedrag is naar beneden bijgesteld (was 600K) naar 500K zijnde (grofweg) 10% van de openstaande vorderingen per 31-12-2021. De verwachting is dat het na-ijlende effect van de coronacrisis in 2020-2021 pas de komende jaren op de inkomsten van de gemeentelijke belastingen zal optreden. De gemeente monitort de ontwikkelingen wat betreft betalingsachterstanden van gemeentelijke belastingen zodat snel gesignaleerd kan worden wanneer het risico op begint te treden.
6	R206	8,5%	Minder dan begrote ontwikkelingen Grex *(geconsolideerd risico)*	€ 0	€ 2.500.000	20%	Losse risico's die betrekking hebben op de ontwikkeling van (potentiële en bestaande) Grex-en zijn in dit geconsolideerde risico opgenomen. Vanaf de begroting 2022 is ook het risico inzake GEM Crailo (R254) in dit geconsolideerde risico opgenomen. Dit overkoepelende Grex risico is ten tijde van het opstellen van het risicoprofiel bij de jaarstukken 2021 qua kwantificering ongewijzigd ten opzichte van het vorige risicoprofiel (bij de begroting 2022). De gevolgen van de uitspraak van de Raad van State inzake het Stationsgebied worden nog in kaart gebracht en zijn zodoende nog niet in het risicoprofiel verwerkt.
7	R98	7,7%	Meer gebruik van voorziening Jeugdzorg	€ 0	€ 750.000	40%	De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de regelingen behorende bij de Jeugdwet. Deze regelingen hebben een open-einde-karakter. Rekeningcijfers kunnen als

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							gevolg van diverse onzekerheden in positieve, maar ook in negatieve zin afwijken van de begrotingsramingen. Vooruitkijkend zien wij voor de komende jaren de volgende risico's: - Prijsontwikkelingen. Diverse contracten met zorgaanbieders houden de mogelijkheid van (jaarlijkse) prijsindexering open. Deze contractuele indexaties zijn vaak afhankelijk van landelijk bepaalde indices en kunnen afwijken van de in de begroting gehanteerde prijsindexering. - Stijging van de vraag door bijvoorbeeld de groei van het aantal inwoners of andere demografische ontwikkelingen. Ook voor de komende jaren wordt verwacht dat het aantal inwoners zal stijgen. - De toegang tot de jeugdzorg loopt niet alleen via het Sociaal Plein, maar ook via gemachtigde verwijzers zoals huisartsen, jeugdartsen, medisch specialisten en gecertificeerde instellingen, waardoor er minder grip is op de kosten van deze zorg. - De afgelopen periode is er veel te doen rondom de uitvoering van de jeugd wet. Wachtlijsten GGZ, regionale aanpak etc. Afhankelijk van de maatregelen die het rijk gaat voorschrijven kan dit gevolgen hebben voor de hoogte van de lasten. - De wettelijke grondslag van het woonplaatsbeginsel is met ingang van 1 januari 2022 gewijzigd. Dit zorgt ervoor dat het aantal jeugdigen waar Hilversum verantwoordelijk voor is per saldo met circa 25 stijgt. Het is nog niet bekend of dit ook hogere lasten met zich meebrengt. Dit is afhankelijk van de zorgvorm die de jeugdige ontvangt en de bijbehorende kosten per jeugdige. In de nota "Visie & Agenda Jeugdhulp 2019-2021" hebben wij aangegeven het belangrijk te vinden te investeren in jeugdhulp en dan vooral in de preventieve en voorliggende voorzieningen sfeer. Hierdoor beperken we hopelijk een verdere stijging van de uitgaven. Bovenstaande risico's zijn niet te splitsen in afzonderlijke componenten omdat het niet mogelijk is de gevolgen die zich gezamenlijk (kunnen) voordoen afzonderlijk te herkennen of inzichtelijk te maken.
8	R259	5,7%	Niet voldoen aan activeringscriteria van SaaS-oplossingen (Software as a Service)	€ 0	€ 450.000	50%	Ten onrechte zijn in de jaarrekening 2020 onder de materiële vaste activa SaaS-oplossingen (Software-as-a-Service) geactiveerd, terwijl deze niet voldoen aan de activeringscriteria. Bij een SaaS-oplossing worden namelijk diensten afgenomen in plaats van zaken in-eigendom-genomen. Conform de BBV notitie materiële vaste activa mogen deze niet geactiveerd worden. De raad is over deze wijziging geïnformeerd. De uitkomsten zijn verwerkt in de jaarstukken 2021.

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							Dit betreft een technische verantwoording van de lasten binnen IP (investeringen) of exploitatie waarin een verschuiving van de lasten in de jaren plaatsvindt. De lasten van een SaaS-oplossing moeten, in tegenstelling tot een investering, in één keer ten laste van de exploitatie worden gebracht. Dat levert een nadeel op in de exploitatie in de eerste jaren, maar op termijn vallen daarentegen kapitaallasten vrij wat zorgt voor een voordeel. De effecten van deze wijziging zijn nog niet inzichtelijk te maken. Bij de voorjaarsnota wordt de investeringsprogrammering voor de komende jaren samengesteld. En hiervoor worden een aantal scenario's uitgewerkt met daaraan gekoppeld een passend risicoprofiel. Op basis van de definitieve keuze voor een van de scenario's zal de begroting meerjarig worden bijgesteld. Voor de aanbestedingen in 2022 is het nog onzeker welke investering een SaaS-oplossing wordt en welke niet en tegen welke contractprijs, aangezien de aanbestedingen nog plaats dienen vinden. Afhankelijk van de keuze uit de aanbestedingen kan dit ook leiden tot een bijstelling van de meerjarenbegroting.
9	R258	5,2%	Lokale belastingen - meer bezwaarschriften OZB a.g.v. wettelijke omzetting m3 naar m2	€ 180.000	€ 230.000	50%	Door wetswijziging in de gemeentelijke belastingen per 1 februari 2022 dienen alle woningen omgezet te zijn van m3 indicatie naar m2 en gewaardeerd te worden op m2. Dit project zal er toe leiden dat meer burgers maar vooral meer No Cure No Pay bedrijven worden verleid om bezwaren in te dienen. De verwachting is een toename in het aantal bezwaarschriften van ongeveer 50% en de kans dat die toename er komt wordt geschat op zo'n dan 75%. In 2021 zijn ongeveer 2000 bezwaren ontvangen, voor 2022 verwachten we ongeveer 3000 bezwaren voor Hilversum. Het behandelen van een bezwaarschrift kost circa 3 uur werk maal een tarief van €60, resulteert in een minimumbedrag van €140.000 tot circa € 180.000. Daarnaast waren de bijkomende kosten van het bezwaarschrift totaal circa € 107.000, hetgeen op basis van een toename van 50% resulteert in een range van € 42.000 tot circa € 54.000. Dit is een landelijke trend die zichzelf al aankondigt op radio en TV.
10	R243	3,2%	Het niet halen van taakstellende bezuinigingen Onderwijs, Werk en participatie	€ 0	€ 500.000	25%	In de meerjarenraming 2022 is een structurele taakstelling opgenomen die oploopt tot € 0,9 miljoen: - Minima: € 0,1 miljoen - Onderwijs: € 0,3 miljoen - Bewindsvoering: € 0,5 miljoen Van deze taakstelling zijn minima en onderwijs reeds uitgewerkt en voor de jaren 2020 en 2021 gerealiseerd. Derhalve resteert de taakstelling inzake bewindsvoering. Ten grondslag van

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							deze taakstelling ligt de veronderstelling dat het verbeterde beleid schuldhulpverlening de lasten bewindsvoering naar beneden brengt. Uit nieuwe inzichten blijken deze uitgaven echter minder variabel. De taakstelling loopt op naar € 0,5 miljoen in 2024. Voorzichtigheidshalve wordt het totaal van de resterende taakstellingen als maximumbedrag van dit risico aangehouden (€ 0,5 miljoen). Vooralsnog wordt de kans van optreden ingeschat op 25%. Afhankelijk van de mate van realisatie zou het kans percentage in een volgend risicoprofiel kunnen worden bijgesteld.
	R106	3,2%	Extra heffingen VPB over reclame-inkomsten (Vennootschapsbelasting)	€ 125.000	€ 125.000	50%	Vanaf 1 januari 2016 moeten publiekrechtelijke ondernemingen (waaronder gemeenten) vennootschapsbelasting (VPB) betalen voor de fiscale winst die zij met hun ondernemingsactiviteiten maken. De belastingdienst is een procedure gestart over de (privaatrechtelijke) reclame-inkomsten. Mocht de belastingdienst in het gelijk worden gesteld, dan zou er over twee jaren achterstallige VPB gevorderd kunnen worden. De jaarlijkse VPB afdracht wordt geraamd op zo'n € 62.500 per jaar, waarmee het risicobedrag uitkomt op € 125.000. Afhankelijk en in afwachting van de definitieve juridische uitspraak wordt de kans van optreden van dit risico op 50% ingeschat.

Risicobeschrijvingen - Overige

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
	R205	<3%	Verbonden partijen *(geconsolideerd risico)*	€ 0	€ 500.000	30%	De gemeente Hilversum heeft verschillende betrekkingen met een diversiteit aan Verbonden Partijen. Als externe partij is het voor de gemeente erg moeilijk om invloed uit te oefenen op risico's van Verbonden Partijen. Er is bijvoorbeeld vaak sprake van een risico inzake het al dan niet toereikend zijn van de begroting van een Verbonden Partij met mogelijk meerkosten in de bijdrage van de gemeente tot gevolg. Door de risico's echter scherp te houden, blijven we op de hoogte van actuele ontwikkelingen en kunnen we tijdig en concreet het gesprek aangaan met de betreffende partij. De individuele risico's per verbonden partij worden gegroepeerd en als geheel beoordeeld in dit geconsolideerde risico.

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							De onderliggende risico's hebben allemaal een kleine kans van optreden (1-25%). Omdat het echter bestaat uit tien risico's, is de kans van dit geconsolideerde risico tot nu toe op basis van een simulatie van de onderliggende risico's hoog uitgevallen. Des te meer onderliggende risico's, des te groter de kans dat een van die risico's ook daadwerkelijk optreedt. De inschattingen van de onderliggende risico's zijn nagenoeg gelijk gebleven en hebben tot nu toe, ondanks de relatief hoge kans inschatting van de simulatie, niet tot optredende risico's geleid. Met het verloop van tijd breidt de ervaring met dit soort geconsolideerde risico's uit omdat ze aan de historie getoetst kunnen worden. Ten tijde van het opstellen van de jaarstukken 2021 is op basis van die opgedane ervaring en de ongewijzigde situatie van de onderliggende risico's de kans van dit geconsolideerde risico bijgesteld van 70% naar 30%.
	R197	<2%	Omgevingswet - extra inspanning met minder effectiviteit	€ 80.000	€ 200.000	25%	Met de Omgevingswet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen. De verwachte invoeringsdatum is 1 januari 2023. De nieuwe Omgevingswet brengt de volgende risico's met zich mee: 1) Tijdige aansluiting op digitale stelsel. Dit risico is inmiddels klein. Voor de koppelingen DSO zijn contracten met softwareleveranciers aangegaan. 2) Onduidelijkheid verplichte overdracht taken omgevingsdienst Flevoland en Gooi en Vechtstreek zoals bijv. milieu toezicht. Dit zou ertoe kunnen leiden dat medewerkers naar een andere organisatie gaan of andere werkzaamheden krijgen. Risico wordt klein ingeschat. 3) Extra inhuur medewerkers dan wel medewerkers met andere vaardigheden. Dit is een reëel risico. In de kwantificering is bij het maximumbedrag uitgegaan van 2 medewerkers à € 200.000 totaal. 4) Extra kosten i.v.m. opstellen omgevingsvisie Hilversum 2040. 5) Afhankelijk van de besluitvorming omtrent eventueel vergunningvrij bouwen, kan er sprake zijn van een lagere legesopbrengst. Het bedrag is nu nog niet te kwantificeren en zodoende niet in de kwantificering van dit risico opgenomen.
	R97	<1,5%	Extra uitgaven t.b.v. het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs	€ 0	€ 250.000	20%	Voor de sturing op de financiën en risico’s van onderwijshuisvesting wordt gewerkt met een investeringsplafond en een algemeen investeringskrediet onderwijs. Deze systematiek biedt de mogelijkheid om voorzieningen in de onderwijshuisvesting boven dit investeringsplafond af te wijzen en risico’s op te vangen met eerdere overschotten uit het algemeen investeringskrediet onderwijs. Daarmee zijn maatregelen genomen om binnen het investeringskrediet te blijven. In mei 2020 heeft de gemeenteraad het door gemeente en schoolbesturen opgesteld integraal huisvestingsplan (IHP) voor het onderwijs vastgesteld. Het IHP is opgesteld voor een periode van 16 jaar. In die periode kan van alles gebeuren, wat nu nog niet wordt voorzien.

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							Onzekerheden zijn groei en krimp van scholen in het algemeen en specifiek de wetswijziging rond uren bewegingsonderwijs. Daarnaast zijn er risico's zoals bijvoorbeeld asbestsanering, complexe inpassing van nieuwe schoolgebouwen door gebrek aan ruimte (bijvoorbeeld door combineren school en woningen/kantoren), gewijzigd onderwijsbeleid, grondaankoop en extra tijdelijke huisvesting als gevolg van vertraging. Het grootste risico betreft de marktomstandigheden in de bouw. De afgelopen jaren is er sprake van een ongunstige markt voor opdrachtgevers. De effecten hiervan worden meegenomen in de raming van de projecten in het IHP. De effecten van Covid-19 en de daarbij behorende economische teruggang zijn op dit moment (ten tijde van jaarrekening 2021) nog niet in te schatten. In het IHP staan per opgave verschillende oplossingsrichtingen beschreven. Financieel is gekozen voor de minimale variant, wat het totaal is van alle goedkoopste oplossingen per school. Dit zijn oplossingen op hoofdlijnen. Wanneer de uitvoering start, wordt onderzocht wat op dat moment de beste oplossing is. Het kan voorkomen dat toch de duurste oplossing de best uitvoerbare oplossing is. Tegenover deze negatieve risico's bestaat een aantal zaken die kunnen leiden tot lagere rente en afschrijving. De lastigste te ramen is 'vertraging'. Immers, er zal dan later rente en afschrijving in de exploitatie worden opgenomen. Bovenstaande is vertaald naar een risicobedrag ter grootte van € 250.000 aan kapitaallasten, welke is berekend op basis van een kwart van het investeringsrisico tussen de duurste en de goedkoopste oplossingen. We schatten de kans in op 20%.